ĐẢNG BỘ TỈNH QUẢNG NINH
THÀNH ỦY MÓNG CÁI

CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

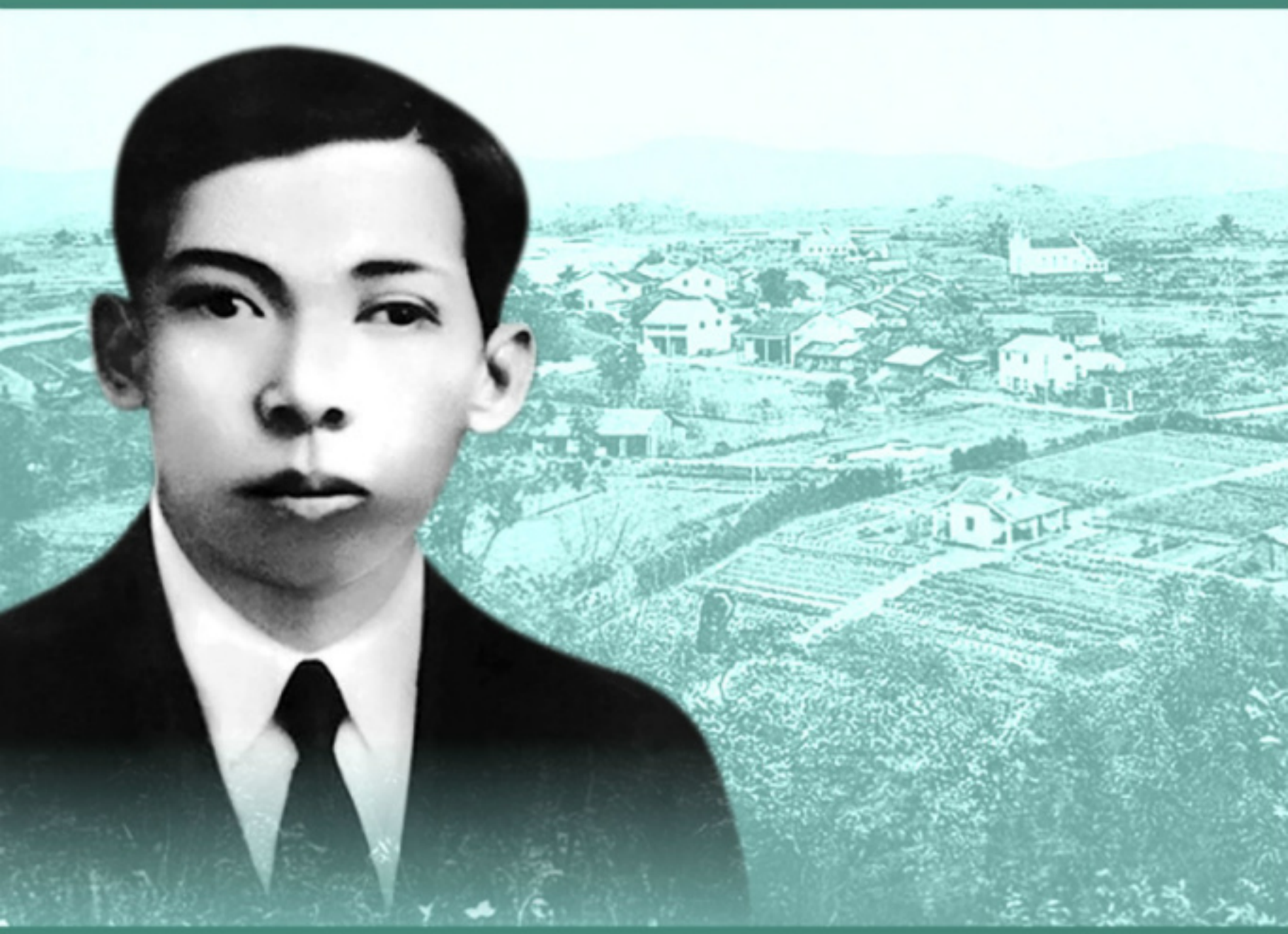

NHÀ XUẤT BẢN TRI THỨC

CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

2

ĐẢNG BỘ TỈNH QUẢNG NINH
THÀNH ỦY MÓNG CÁI

CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

NHÀ XUẤT BẢN TRI THỨC - 2025

BAN TỔ CHỨC

Đ/c Hoàng Bá Nam	Tỉnh ủy viên, Bí thư Thành ủy	*Trưởng Ban*
Đ/c Nguyễn Văn Đô	Phó Bí thư Thường trực Thành ủy, Chủ tịch Hội đồng nhân dân Thành phố	*Phó Trưởng Ban Thường trực*
Đ/c Hồ Quang Huy	Phó Bí thư Thành ủy, Chủ tịch Ủy ban nhân dân Thành phố	*Phó Trưởng Ban*
Đ/c Dương Thị Huệ	UVBTV Thành ủy, Phó Chủ tịch Thường trực HĐND Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Đỗ Văn Tuấn	UVBTV Thành ủy, Phó Chủ tịch Thường trực UBND Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Đỗ Viết Mạnh	UVBTV Thành ủy, Chủ tịch UBMTTQ Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Nguyễn Thị Ninh	UVBTV Thành ủy, Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận, Giám đốc Trung tâm Chính trị Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Trần Quốc Nam	UVBTV Thành ủy, Chủ nhiệm Ủy ban Kiểm tra Thành ủy	*Thành viên*
Đ/c Vũ Thị Thanh Thảo	UVBTV Thành ủy, Trưởng Ban Tổ chức Thành ủy	*Thành viên*
Đ/c Phạm Văn Hoan	UVBTV Thành ủy, Bí thư Đảng ủy phường Hải Hòa	*Thành viên*

TỔ GIÚP VIỆC

Đ/c Nguyễn Thị Ninh	UVBTV Thành ủy, Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận, Giám đốc Trung tâm Chính trị Thành phố	*Trưởng Bộ phận*
Đ/c Nguyễn Thu Hương	Thành ủy viên, Phó Chủ tịch UBND Thành phố	*Phó Trưởng Bộ phận*
Đ/c Hoàng Thị Lan Hương	Phó Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Thành ủy	*Phó Trưởng Bộ phận*
Đ/c Hoàng Ngọc Anh	Thành ủy viên, Chánh Văn phòng Thành ủy	*Thành viên*
Đ/c Vũ Việt Hưng	Phó Chánh Văn phòng Thành ủy	*Thành viên*
Đ/c Trịnh Xuân Thái	Phó Chánh Văn phòng Thành ủy	*Thành viên*
Đ/c Nguyễn Phương Thanh	Phó Giám đốc Trung tâm Chính trị Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Vũ Thái Nam	Chánh Văn phòng HĐND, UBND Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Vũ Tuấn Anh	Trưởng phòng Văn hóa, Khoa học và Thông tin Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Nguyễn Minh Thúy	Giám đốc Trung tâm Truyền thông và Văn hóa Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Phạm Thị Kim Thu	Phó Trưởng phòng Tài chính - Kế hoạch Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Nguyễn Thị Nhung	Phó Trưởng phòng Giáo dục và Đào tạo Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Bùi Hữu Thiềm	Nguyên UVBTV Thành ủy, nguyên Chủ tịch HĐND Thành phố	*Thành viên*
Đ/c Vũ Thế Kỳ	Nguyên UVBTV Thành ủy, nguyên Trưởng Ban Tuyên giáo Thành ủy	*Thành viên*

LỜI GIỚI THIỆU

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904, hy sinh ngày 06/9/1931; từ một thanh niên yêu nước, đến với chủ nghĩa Mác - Lênin, trở thành người đảng viên cộng sản. Truyền thống của gia đình, quê hương, trí thông minh, tầm nhìn chiến lược; được phát hiện, bồi dưỡng, dìu dắt của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc cùng với giác ngộ, sự đào tạo, tự học tập đã làm nên phẩm chất của một vị Lãnh tụ.

Tháng 10/1930, Hội nghị lần thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng thông qua "Luận cương chính trị" do đồng chí Trần Phú khởi thảo. Tại Hội nghị này, đồng chí được bầu làm Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, khi đó chỉ mới 26 tuổi; trên cương vị Tổng Bí thư, đồng chí đã cùng Ban Chấp hành Trung ương lãnh đạo các phong trào đấu tranh cách mạng, xây dựng tổ chức đảng và các đoàn thể; khi bị bắt, kẻ thù dùng mọi cực hình tra tấn dã man, nhưng đồng chí Trần Phú không khai nửa lời; trước lúc hy sinh, đồng chí với câu nói bất hủ "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu". Đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú có công lao to lớn đối với sự nghiệp cách mạng, là nhà lãnh đạo xuất sắc của Đảng, là tấm gương sáng ngời về người cộng sản kiên trung, bất khuất.

Hình ảnh đồng chí và đoàn xuất dương qua Móng Cái ngày 17/7/1926 đã in đậm tại các địa danh Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Phổ Xíu Lẻng (nay là đồi Trần Phú) trước khi sang Đông Hương (Trung Quốc). Người dân Móng Cái giàu lòng yêu nước đã không sợ hiểm nguy cưu mang, che chở, bí mật, hết lòng giúp đỡ để đồng chí và đoàn xuất dương an toàn. Đây là chuyến đi có ý nghĩa lịch sử, bước ngoặt trong cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú; đồng chí được gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, tham dự khóa huấn luyện chính trị về chủ nghĩa Mác - Lênin, con đường cách mạng của dân tộc.

Minh chứng cho tình đoàn kết, hữu nghị truyền thống đã có từ lâu của Nhân dân Móng Cái (Việt Nam) và Nhân dân Đông Hưng (Trung Quốc); hai bên bờ sông Bắc Luân để các thế hệ mai sau gìn giữ, phát huy, tiếp nối và phát triển.

Tri ân công lao to lớn của đồng chí Trần Phú đối với sự nghiệp cách mạng của đất nước nói chung, Móng Cái nói riêng, trong những năm qua Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân các dân tộc Thành phố đã đặt tên Tổng Bí thư Trần Phú cho phường, trường học, tuyến đường, dựng tượng đài, tôn tạo các di tích từng in dấu chân đồng chí đi qua.

Tự hào là nơi trong chặng đường vẻ vang hoạt động cách mạng, các thế hệ cán bộ, đảng viên và Nhân dân Móng Cái sắc son theo Đảng, vượt qua khó khăn, nỗ lực xây dựng Móng Cái vững mạnh, trỗi dậy, là động lực cho sự phát triển vùng Đông Bắc, thành phố vì hòa bình, đô thị loại II, cửa khẩu văn minh, hiện đại, cùng cả nước bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Hướng tới kỷ niệm 100 năm chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú, Ban Thường vụ Thành ủy Móng Cái xuất bản cuốn sách "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái".

Trân trọng giới thiệu cùng bạn đọc!

BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY MÓNG CÁI

PHẦN I
MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ VÀ THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ - NHÀ LÃNH ĐẠO XUẤT SẮC CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM, TẤM GƯƠNG NGƯỜI CỘNG SẢN KIÊN TRUNG, BẤT KHUẤT

✍ **PGS. TS. Lý Việt Quang**

Viện trưởng Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Trong lịch sử đấu tranh cách mạng vẻ vang của Đảng, đồng chí Trần Phú đã để lại dấu ấn đậm nét với vai trò là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, có những hoạt động, cống hiến gắn liền với những trang sử đấu tranh oanh liệt và vẻ vang của Đảng buổi đầu mới thành lập. Đồng chí là nhà lãnh đạo xuất sắc của Đảng, tấm gương mẫu mực của người chiến sĩ cộng sản về tinh thần kiên trung với Đảng, bất khuất trước kẻ thù.

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904, tại xã An Dân, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên trong một gia đình nhà Nho giàu lòng yêu nước, nguyên quán là xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ,

tỉnh Hà Tĩnh. Là một thanh niên trí thức được học hành bài bản, nhưng đồng chí đã không chọn con đường mưu cầu danh lợi cho cá nhân đang rất rộng mở mà chọn con đường hoạt động cứu nước, cứu dân, con đường hết sức gian khổ, hy sinh nhưng rất cao đẹp, vẻ vang. Tháng 7/1925, đồng chí tham gia sáng lập Hội Phục Việt - một tổ chức của những thanh niên trí thức, học sinh yêu nước. Cuối năm 1926, đồng chí được tổ chức (lúc này đổi tên thành Hội Hưng Nam) cử sang Quảng Châu (Trung Quốc) dự khóa huấn luyện chính trị của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tổ chức, đồng thời trực tiếp giảng dạy và khi học xong được kết nạp vào Hội.

Được sự giới thiệu của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, trong những năm 1927 - 1929, đồng chí Trần Phú đã sang học tại Trường Đại học Phương Đông, ở Mát-xcơ-va (Liên Xô). Trong thời gian học tập tại Trường, đồng chí được cử tham dự Đại hội VI Quốc tế Cộng sản (năm 1928). Đầu năm 1930, sau khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, đồng chí Trần Phú được Quốc tế Cộng sản cử về nước và tham gia Ban Chấp hành Trung ương lâm thời (7/1930). Đồng chí đã tiến hành chuyến đi khảo sát thực tiễn về phong trào công nhân trong một số nhà máy ở Nam Định, Hải Phòng, vùng mỏ Quảng Ninh và đi tìm hiểu phong trào nông dân ở các tỉnh Thái Bình, Hải Dương... để từ đó có thêm cơ sở thực tiễn cho việc xây dựng đường lối, chủ trương của Đảng.

Vận dụng đường lối cách mạng của Quốc tế Cộng sản vào điều kiện của Đông Dương và Việt Nam, đồng chí Trần Phú đã khởi thảo "Luận cương chính trị" của Đảng và triệu tập, chủ trì Hội nghị lần thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng (tháng 10/1930). Hội nghị đã thông qua bản *Luận cương* do đồng chí Trần Phú soạn thảo và nhiều văn kiện quan trọng khác; bầu đồng chí làm Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng. Với nội dung sâu sắc và toàn diện, *Luận cương* thể hiện tầm tư duy lý luận,

trí tuệ, tài năng của đồng chí Trần Phú. *Về phương hướng chiến lược, tính chất cách mạng: Luận cương* xác định tiến hành "cách mạng tư sản dân quyền... và thổ địa cách mạng... bỏ qua thời kỳ tư bổn mà tranh đấu thẳng lên con đường xã hội chủ nghĩa"[1]. *Về mục tiêu, nhiệm vụ cơ bản của cách mạng: Luận cương* xác định cách mạng Việt Nam phải tập trung giải quyết hai mâu thuẫn chính là mâu thuẫn dân tộc và giai cấp, hai nhiệm vụ chính của cách mạng là đánh đổ thực dân Pháp, giành độc lập dân tộc và đánh đổ địa chủ, phong kiến mang lại ruộng đất cho nông dân. *Về lực lượng cách mạng*: *Luận cương* chỉ rõ công nhân và nông dân là động lực chính của cách mạng, đồng thời phân tích sâu sắc về địa vị, thái độ chính trị của các giai tầng khác trong xã hội Việt Nam, để từ đó định ra sách lược đấu tranh cho Đảng. *Về phương pháp cách mạng: Luận cương* nhấn mạnh trong lúc hoạch định chiến lược, Đảng phải căn cứ tình hình cụ thể trong nước và thế giới, tương quan so sánh lực lượng ta và địch, phong trào đấu tranh của quần chúng nhân dân, thái độ chính trị của các giai cấp đối với cách mạng mà định ra phương thức đấu tranh thích hợp. *Về mối quan hệ giữa cách mạng Việt Nam và quốc tế: Luận cương* xác định cách mạng Việt Nam là một bộ phận khăng khít của cách mạng thế giới. *Về vai trò lãnh đạo của Đảng, Luận cương khẳng định*: "Điều cốt yếu cho sự thắng lợi của cuộc cách mạng ở Đông Dương là cần phải có một Đảng Cộng sản có một đường lối chánh trị đúng, có kỷ luật, tập trung, mật thiết liên lạc với quần chúng, và từng trải đấu tranh mà trưởng thành"[2].

Trên cương vị Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, với những hoạt động tích cực, phong phú, đồng chí Trần Phú đã có những đóng góp to lớn trong công tác xây dựng Đảng cả về chính trị,

---

[1] Đảng Cộng sản việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, tập 2, tr.93-94.

[2] Đảng Cộng sản việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, tập 2, tr.100.

tư tưởng, tổ chức và cán bộ; lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng, củng cố tổ chức, kiện toàn các cơ quan lãnh đạo từ Trung ương đến các xứ ủy và các đảng bộ. Đồng chí đã cùng Trung ương Đảng chỉ đạo xây dựng, hình thành được hệ thống tổ chức đảng thống nhất và thông suốt từ Trung ương tới các xứ ủy, tỉnh ủy, thành ủy, các cấp ủy địa phương và cơ sở. Trên cơ sở đó, đồng chí đã lãnh đạo cuộc đấu tranh chống khủng bố trắng của địch, giữ gìn phong trào cách mạng, bảo vệ lực lượng, xây dựng tổ chức đảng và các đoàn thể cách mạng của quần chúng (Công hội, Nông hội...) trong cao trào cách mạng 1930 - 1931. Đồng chí đặc biệt quan tâm, trực tiếp chỉ đạo thành lập các tổ chức quần chúng như Công hội, Nông hội, Phụ nữ hội, Thanh niên hội, Sinh hội, Cứu tế hội... đã đẩy mạnh hoạt động và vai trò của Công hội đỏ, thúc đẩy thành lập Ban Công vận Trung ương.

Trước cao trào cách mạng của quần chúng nhân dân, đặc biệt là công nhân và nông dân, nổ ra mạnh mẽ sau ngày Đảng thành lập, thực dân Pháp lo sợ tìm mọi biện pháp trấn áp dã man. Chúng dùng máy bay để ném bom, bắn vào những đoàn người biểu tình tay không. Mặt khác, chúng dùng những biện pháp vỗ về, dụ dỗ hòng chia rẽ lực lượng cách mạng, làm nhụt ý chí đấu tranh của nhân dân. Đồng thời, chúng ra sức lùng bắt các cán bộ lãnh đạo của Đảng, trong số đó có đồng chí Trần Phú.

Qua các nguồn tin, mật thám Pháp đã biết được đồng chí Trần Phú là Tổng Bí thư của Đảng, người đứng đầu Ban Chấp hành Trung ương tổ chức chỉ đạo các cuộc đấu tranh đang nổ ra trong cả nước. Do đó, mục tiêu hàng đầu của chúng là bắt được Tổng Bí thư Trần Phú và các thành viên trong Ban Chấp hành Trung ương Đảng. Biết rõ kẻ thù đang truy đuổi mình, đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú vẫn bám sát phong trào cách mạng.

Ngày 01/4/1931, tại cơ quan Xứ ủy Nam Kỳ, Ngô Đức Trì, tức Vân - Ủy viên Thường vụ Trung ương Đảng, người từng học cùng đồng chí Trần Phú tại Trường Đại học Phương Đông, cùng về nước hoạt động và một số cán bộ Đảng bị mật

thám Pháp bắt được. Sau mấy ngày bị đòn tra tấn của mật thám Pháp, không chịu được, Ngô Đức Trì đã khai ra các cơ sở cách mạng y biết và hoạt động của nhiều cán bộ cốt cán của Đảng, trong đó có những thông tin về Tổng Bí thư Trần Phú. Qua lời khai của Ngô Đức Trì, mật thám Pháp biết được thời điểm này Tổng Bí thư Trần Phú đang sống tại ngôi nhà số 11 đường F.Guillerault (nay là đường Tôn Thất Tùng)[1]. Chúng lập tức tiến hành bao vây ngôi nhà hòng bắt nhân vật số một của Đảng. Song đúng lúc bọn mật thám Pháp xông vào nhà thì đồng chí Trần Phú đang ở cầu tiêu sau nhà một đoạn nên thoát được.

Sáng ngày 18/4/1931, không biết cơ quan ấn loát của Đảng tại số nhà 66 đường Champagne (nay là đường Lý Chính Thắng) đã bị lộ do sự phản bội khai báo của Ngô Đức Trì, Tổng Bí thư Trần Phú đến đây để liên lạc với các đồng chí khác thì bị mật thám Pháp xông ra bắt[2].

Bắt được người lãnh đạo cao nhất của Đảng, thực dân Pháp hí hửng sẽ khai thác thêm được nhiều thông tin về các cơ sở cách mạng và hệ thống tổ chức đảng. Chúng đưa đồng chí Trần Phú về bót mật thám Catina để khai thác. Đích thân tên sếp bót là Nadaud và những tên mật thám dày dạn kinh

---

[1] Theo lời kể của đồng chí Hà Huy Giáp - cán bộ lão thành cách mạng, từng là Ủy viên Thường vụ Xứ ủy Nam Kỳ, Trưởng Ban Tuyên huấn Xứ ủy từ đầu năm 1931, trong cuốn sách: *Tuyển tập Hà Huy Giáp*, Bộ Văn hóa - Thông tin xuất bản năm 1998, tr.60.

[2] Tài liệu của mật thám Pháp ghi: "Ngày 17/4, hồi 21 giờ, Sở Liêm phóng Sài Gòn đã khám xét ngôi nhà 66 đường Champagne, bắt được một phụ nữ và ba nam giới, trong đó có Nguyễn Nhật (tức Nguyễn Trọng Nhạ)... Tìm thấy một khối rất quan trọng truyền đơn, sách mới in xong và nhiều giấy trắng. Cơ quan này bố trí rất cẩn mật, xác nhận đây là cơ quan ấn loát Trung ương của Đảng Cộng sản. Tuy việc khám xét bị láng giềng biết, nhưng việc đặt "bẫy chuột" tại đây đã giúp Sở Liêm phóng, ngày 18/4/1931, hồi 8 giờ bắt được Trần Phú, tức Lý Quý, tức Giáo Quý ở Mát-xcơ-va về, đã bị kết án tử hình, người mà chúng ta biết rất rõ". Dẫn theo Chương trình viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước: *Trần Phú - Tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2007, tr.143.

nghiệm tra hỏi ở Sài Gòn đến khai thác đồng chí. Thoạt đầu chúng áp dụng biện pháp "nhẹ nhàng" là dùng những thông tin về vai trò trọng yếu trong Đảng cùng những hoạt động cách mạng của đồng chí do Ngô Đức Trì khai báo và những lời lẽ ngon ngọt hòng lung lạc, dụ dỗ đồng chí khai ra những cơ sở cách mạng, tổ chức đảng và các chiến sĩ cộng sản khác. Song, đồng chí Trần Phú chỉ im lặng. Biết không dễ khuất phục nhà lãnh đạo cao nhất của Đảng, bọn mật thám Pháp chuyển sang dùng những đòn tra tấn. Lúc đầu, chúng còn không dám mạnh tay vì sợ đồng chí Trần Phú gầy gò, ốm yếu như vậy sẽ bị chết luôn nếu dùng đòn mạnh quá. Sau thấy đồng chí Tổng Bí thư vẫn không khai báo gì, chúng liền dùng đến những cực hình tàn khốc như "lộn mề gà", "đi tàu bay"... hòng buộc đồng chí phải khai ra tổ chức đảng và các đồng chí, đồng đội. Song, các ngón đòn dã man của những tên mật thám sừng sỏ đều thất bại trước khí phách kiên cường, bất khuất của người cộng sản trẻ tuổi[1].

Thấy đồng bọn ở bót Catina không khuất phục được đồng chí Trần Phú, tưởng rằng có thể tìm cách khai thác được đồng chí, bọn mật thám ở bốt Poalô - một bốt mật thám khác ở Sài Gòn - Chợ Lớn xin quan trên cho chuyển đồng chí về bốt để tra khảo. Những ngón đòn tra tấn tàn bạo và hiểm độc lần lượt được những tên đao phủ lực lượng khét tiếng tàn ác như Ngọc, Sung tung ra dưới sự chỉ đạo trực tiếp của tên sếp bốt Campana. Nhưng bọn mật thám bốt Poalô cũng vẫn không thu nhận được lời khai nào của Tổng Bí thư Trần Phú.

---

[1] Các đồng chí bị giam cùng Tổng Bí thư Trần Phú trong bốt Catina kể lại sau khi đồng chí bị bắt, cứ đêm đêm lại nghe trong phòng tra tấn tiếng bọn mật thám hỏi cung, tiếng đánh đập và tiếng ho quen thuộc của đồng chí. Anh em đoán là đồng chí đang bị bọn mật thám dùng cực hình tra tấn. Nhưng đồng chí Trần Phú vẫn im lặng, không hề khai báo một câu nào. Xem Nguyễn Văn Hoa - Phạm Hồng Việt: *Hiểu thêm lịch sử qua các hồi ký, ký sự, tùy bút,* Nxb. Giáo dục, Hà Nội, 1997, tr.13.

Tuy sức khỏe lúc này đã bị suy giảm nhiều do căn bệnh lao và những trận đòn tra tấn tàn khốc của bọn mật thám Pháp, Tổng Bí thư Trần Phú vẫn tích cực tham gia các hoạt động của những tù nhân cộng sản và cùng nhau biến chốn lao tù đế quốc thành trường học cách mạng, thành nơi tôi rèn ý chí cách mạng kiên định và tinh thần bất khuất trước kẻ thù. Đồng chí đã cùng các bạn tù đấu tranh đòi cải thiện chế độ lao tù hà khắc thông qua những cuộc đấu tranh hò la phản đối và tổ chức tuyệt thực.

Trong Khám Lớn - Sài Gòn, tranh thủ những dịp thuận lợi, Tổng Bí thư Trần Phú còn tham gia trao đổi, bồi dưỡng lý luận cách mạng và kinh nghiệm công tác cho các cán bộ, đảng viên chưa có điều kiện nắm bắt, nhất là các đảng viên trẻ.

Căn bệnh lao ngày càng trầm trọng, cộng thêm những trận đòn tra tấn tàn bạo và chế độ lao tù khắc nghiệt khiến sức khỏe Tổng Bí thư Trần Phú ngày càng bị suy kiệt. Thực dân Pháp đã phải đưa đồng chí đến nhà thương Chợ Quán để điều trị. Các bác sĩ là cơ sở cách mạng trong nhà thương tận tình cứu chữa đồng chí. Song, bệnh tình của đồng chí đã quá nặng, sức khỏe đồng chí ngày càng kém hơn. Ngày 6/9/1931, đồng chí Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng đã trút hơi thở cuối cùng trong nhà thương Chợ Quán. Trước lúc qua đời, đồng chí cố gắng dùng chút sức lực còn lại để nhắn nhủ các đồng chí, đồng đội: "Trước sau tôi chỉ mong anh chị em hãy giữ vững chí khí chiến đấu!".

Tấm gương của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, nhà lãnh đạo xuất sắc của Đảng sống mãi trong lịch sử đấu tranh cách mạng của Đảng và dân tộc Việt Nam và có sức cổ vũ, động viên to lớn.

Đồng chí Trần Phú là tấm gương tiêu biểu về tinh thần yêu nước nồng nàn. Yêu nước luôn là tình cảm thiêng liêng,

là phẩm chất cao quý xếp hàng đầu trong hệ các giá trị tinh thần của dân tộc Việt Nam từ truyền thống đến hiện đại. Đồng chí Trần Phú sinh ra trong một gia đình nhà nho yêu nước. Cụ thân sinh đồng chí là một nhà nho từng thi đỗ giải Nguyên, được bổ làm quan huyện, nhưng luôn nêu cao khí tiết, giàu tinh thần yêu nước, thương dân, hiểu rõ những nỗi cơ cực của nhân dân, nên căm ghét chế độ thực dân. Tấm gương người cha thà quyên sinh, không chịu để thực dân Pháp sai khiến, làm hại nhân dân đã tác động mạnh mẽ đến suy nghĩ, tình cảm của đồng chí. Trong quá trình lớn lên và hoạt động cách mạng, đồng chí Trần Phú được kế thừa truyền thống anh hùng, bất khuất của quê hương Hà Tĩnh, một vùng đất "địa linh nhân kiệt"; đồng chí cũng tiếp thu những truyền thống kiên cường của vùng đất Phú Yên - nơi sinh; được khích lệ, thôi thúc bởi những bài giảng nhiệt huyết, yêu nước, tiến bộ của một số thầy giáo trong quá trình học tập, đặc biệt là tại Trường Quốc học Huế. Chính vì vậy, Trần Phú sớm hình thành tư tưởng yêu nước và ý chí tìm đường giải phóng đất nước khỏi ách thống trị ngoại bang.

Ngay từ khi còn đang ngồi trên ghế nhà trường, Trần Phú đã từng vận động các bạn học sinh trong lớp đấu tranh bãi khóa, kiên quyết phản đối một thầy giáo người Pháp thường có hành động đánh đập, miệt thị học sinh; vận động thành lập tổ chức Hội Thanh niên tu tiến để những học sinh gắn bó với nhau, giúp đỡ nhau trong học tập và cuộc sống, mà thực chất là tuyên truyền những tư tưởng yêu nước, tiến bộ.

Cũng chính với tinh thần đó, dù đã theo học và tốt nghiệp xếp hàng đầu tiên trong những học sinh của Trường Quốc học Huế danh tiếng, dù con đường "vinh thân phì gia" của bản thân đang rộng mở, nhưng Trần Phú đã sẵn sàng từ bỏ và đi con đường yêu nước, đấu tranh giải phóng Tổ quốc, mang lại hạnh phúc thực sự cho nhân dân - con đường đầy chông gai,

gian khổ. Những năm tháng dạy tại Trường Tiểu học Cao Xuân Dục, Trần Phú đã tích cực góp phần giáo dục tinh thần yêu nước cho nhiều thế hệ học sinh, trong số đó có những người đã trở thành những chiến sĩ yêu nước và đến với con đường cách mạng vô sản.

Đồng thời, đồng chí Trần Phú là tấm gương tôn trọng nhân dân, yêu thương nhân dân, gắn bó mật thiết với nhân dân.

Trong truyền thống lịch sử của dân tộc Việt Nam, yêu nước luôn gắn liền với thương yêu những con người cùng quê hương, dân tộc. Trung với nước, hiếu với dân cũng được xếp là chuẩn mực giá trị hàng đầu trong đạo đức Hồ Chí Minh. Học tập tấm gương người cha, kế thừa và phát huy truyền thống tốt đẹp của đất nước, quê hương, đặc biệt được người thầy Nguyễn Ái Quốc giảng giải về sức mạnh của nhân dân và sự cần thiết phải gắn bó mật thiết với nhân dân trong bài giảng đầu tiên của khóa huấn luyện lý luận chính trị ở Quảng Châu (Trung Quốc), đồng chí Trần Phú đã sớm xác định cho bản thân con đường cách mạng triệt để là giải phóng toàn thể dân tộc và mang lại tự do, hạnh phúc cho quảng đại quần chúng nhân dân. Chính vì vậy, từ một trong những thành viên đầu tiên của tổ chức Hội Phục Việt, đứng trên lập trường dân tộc, đồng chí Trần Phú đã chuyển sang lập trường vô sản, trở thành một trong số 15 học viên khóa huấn luyện thứ hai của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên; rồi trở thành học viên đầu tiên đồng chí Nguyễn Ái Quốc gửi đến học tại Trường Đại học Cộng sản của những người lao động Phương Đông, gọi tắt là Trường Đại học Phương Đông.

Đứng trên lập trường của người chiến sĩ cộng sản, đồng chí Trần Phú luôn gắn bó mật thiết với nhân dân để trước hết tìm cách tuyên truyền, giác ngộ nhân dân hiểu được sự cần thiết phải làm cách mạng và từ đó đi theo con đường cách mạng vô sản, đứng dưới ngọn cờ lãnh đạo của Đảng.

Từ sau khi tốt nghiệp Trường Đại học Phương Đông và được cử về hoạt động trong nước, trên cương vị Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, đồng chí luôn gắn bó mật thiết với nhân dân, dựa vào sự che chở, đùm bọc của nhân dân để cùng Trung ương Đảng tổ chức, lãnh đạo phong trào cách mạng, điều chỉnh đường lối cách mạng theo hướng tiệm cận dần đến với những tư tưởng đúng đắn của Hồ Chí Minh.

Đồng chí Trần Phú còn là tấm gương tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng của Đảng, phấn đấu, hy sinh trọn đời vì mục tiêu, lý tưởng của Đảng.

Từ khi đến với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên và đứng trên lập trường của người chiến sĩ cộng sản, đồng chí Trần Phú luôn thể hiện tinh thần tuyệt đối trung thành với con đường cách mạng vô sản, tuyệt đối trung thành với mục tiêu, lý tưởng của Đảng. Đây cũng là phẩm chất không thể thiếu của mỗi cán bộ, đảng viên của Đảng trong cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay.

Biết rất rõ con đường cách mạng vô sản là con đường vẻ vang, nhưng cũng đầy chông gai, thử thách, đồng chí vẫn không sờn lòng. Thậm chí, từ năm 1929, Tòa án Nam Triều đã kết án tử hình vắng mặt đối với đồng chí Trần Phú. Nhưng đồng chí vẫn bí mật trở về Đông Dương để tổ chức phong trào cách mạng. Những ngày tháng cuối đời của Tổng Bí thư Trần Phú là quãng thời gian thể hiện rõ nhất, tập trung nhất tinh thần tuyệt đối trung thành với mục tiêu lý tưởng của dân tộc của đồng chí trong cuộc đấu tranh với kẻ thù. Dù bị kẻ thù tra tấn dã man, trong khi cơ thể bị bệnh nặng, đồng chí vẫn giữ vững khí tiết của người cộng sản, nêu cao tinh thần kiên trung, bất khuất cho đến hơi thở cuối cùng.

Từ một thanh niên yêu nước chân chính, đồng chí Trần Phú đã đến với con đường cách mạng vô sản và trở thành một chiến sĩ cộng sản, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, nhà lý luận xuất sắc đã phấn đấu, hy sinh trọn đời vì độc lập của Tổ quốc,

tự do, hạnh phúc của nhân dân. Tấm gương chiến đấu, hy sinh của đồng chí có tác động to lớn giúp giáo dục, cổ vũ, động viên không chỉ các thế hệ cán bộ, đảng viên của Đảng trong thời kỳ hoạt động cách mạng bí mật, mà còn cả sau này, đặc biệt là với cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay.

Viết về đồng chí Trần Phú, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dành những dòng đánh giá cao về tấm gương của đồng chí: "Đồng chí Trần Phú là một người con ưu tú của Đảng và của nhân dân, đã oanh liệt hy sinh cho cách mạng"[1].

Người cũng khẳng định: "Các đồng chí ta như đồng chí Trần Phú, đồng chí Ngô Gia Tự, đồng chí Lê Hồng Phong, đồng chí Nguyễn Thị Minh Khai, đồng chí Hà Huy Tập, đồng chí Nguyễn Văn Cừ, đồng chí Hoàng Văn Thụ, và trăm nghìn đồng chí khác đã đặt lợi ích của Đảng, của cách mạng, của giai cấp, của dân tộc lên trên hết, lên trước hết. Các đồng chí đó đã tin tưởng sâu sắc, chắc chắn vào lực lượng vĩ đại và tương lai vẻ vang của giai cấp và của dân tộc. Các đồng chí ấy đã vui vẻ hy sinh hết thảy, hy sinh cả tính mệnh mình cho Đảng, cho giai cấp, cho dân tộc. Các đồng chí ấy đã đem xương máu mình vun tưới cho cây cách mạng, cho nên cây cách mạng đã khai hoa, kết quả tốt đẹp như ngày nay.

Tất cả chúng ta phải noi theo các gương anh dũng, gương chí công vô tư ấy, mới xứng đáng là người cách mạng"[2]./.

---

[1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tập 14, tr.309.

[2] *Hồ Chí Minh toàn tập*, sđd, tập 7, tr.25.

CỐ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ VỚI MÓNG CÁI

✍ **PGS. TS. Trần Đức Cường**
Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam

Móng Cái thuộc tỉnh Quảng Ninh là một thành phố thơ mộng nằm bên bờ sông Ka Long giáp biên giới với Trung Quốc. Móng Cái cũng là một địa phương mang dấu ấn đậm nét về văn hóa và lịch sử trong quá trình dựng nước và giữ nước của dân tộc Việt Nam. Móng Cái là cửa ngõ địa đầu vùng Đông Bắc của Tổ quốc. Ngay từ thế kỷ XI, trong cuộc kháng chiến chống quân Tống xâm lược, thực hiện chủ trương "Tiên phát chế nhân", Lý Thường Kiệt đã từ đây tiến quân tiêu diệt quân Tống đang chuẩn bị tiến công xâm lược nước ta ở Châu Khâm, Châu Liêm. Móng Cái cũng là nơi có nhiều trận chiến quan trọng của quân dân ta thời Trần chống quân xâm lược Mông - Nguyên ở thế kỷ XIII... Khi Pháp xâm lược Việt Nam quân dân Móng Cái cũng hăng hái đánh quân xâm lược, nổi tiếng nhất là trận tiến công ngày 27/11/1886 diệt tên quan Haitee và 24 lính Pháp. Móng Cái cũng là nơi các

nhà yêu nước Phan Bội Châu, Nguyễn Thượng Hiền xây dựng cơ sở cho tổ chức yêu nước Việt Nam Quang phục Hội...

Trong thời kỳ Pháp thuộc, Móng Cái là một Châu thuộc phủ Hải Ninh[1], thấy rõ tầm quan trọng về an ninh của Móng Cái đối với cả vùng núi phía Bắc, ngày 20/8/1891, phủ Toàn quyền Pháp ra nghị định tách phủ Hải Ninh khỏi tỉnh Quảng Yên, lập khu quân sự Móng Cái (Khu quân sự Móng Cái cùng với khu quân sự Phả Lại và khu quân sự Thái Nguyên nằm trong Đạo quan binh thứ nhất - 1er territoire militaire, một trong bốn Đạo quan binh ở Bắc Kỳ[2]).

Trong phong trào cách mạng từ thập kỷ 2 của thế kỷ XX, Móng Cái với đường biên giới với Trung Quốc dài đến 70km, chủ yếu qua hai con sông Ka Long và Bắc Luân... là điểm xuất phát của nhiều chiến sĩ cách mạng từ trong nước sang các trung tâm cách mạng ở Trung Quốc để được huấn luyện về chính trị và xây dựng lực lượng.

Thấy rõ lợi thế đó, khi từ Liên Xô sang Trung Quốc dưới danh nghĩa là cố vấn của phái đoàn cố vấn của chính phủ Liên Xô đóng ở Quảng Châu, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tổ chức Thanh niên Cộng sản Đoàn vào tháng 02/1925, thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tháng 6/1925 và xây dựng một chương trình công tác là tổ chức cho những người yêu nước Việt Nam sang Quảng Châu để huấn luyện chính trị về con đường cứu nước giải phóng dân tộc theo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin, lôi cuốn thanh niên từ trong nước sang huấn luyện xong lại cử họ về nước hoạt động, tuyên truyền cách mạng. Từ kết quả huấn luyện, đào tạo, sẽ lập một tổ chức cách mạng của thanh niên, chọn lọc trong đó những phần tử

---

[1] Nguyễn Quang Ân, *Thành lập và thay đổi địa danh, địa giới đơn vị hành chính trong lịch sử Việt Nam, tập 1 (Từ thời Hùng Vương đến tháng 4/1975)*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2025, tr.259.

[2] Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh, *Địa chí Quảng Ninh*, Nxb. Thế giới, Hà Nội, 2001, tập 1, tr.24-25.

trung kiên, chuẩn bị hạt nhân để tiến tới thành lập một chính đảng vô sản ở Việt Nam[1].

Những sự kiện trên đã thu hút sự chú ý của các tổ chức và cá nhân yêu nước trong cả nước, gây cho những thanh niên yêu nước một niềm tin vào tiền đồ cứu nước, giải phóng dân tộc.

Cùng với sự phát triển của phong trào yêu nước ở Bắc Kỳ và Nam Kỳ, phong trào yêu nước ở Trung Kỳ cũng phát triển mạnh mẽ, chủ yếu ở Nghệ An, Hà Tĩnh, Huế, Đà Nẵng...

Mùa hè năm 1925, Tôn Quang Phiệt trong nhóm Việt Nam Nghĩa đoàn của sinh viên Cao đẳng Sư phạm Hà Nội về nghỉ ở Vinh đã liên lạc với Lê Văn Huân, Nguyễn Đình Kiên... và một số cựu chính trị phạm Trung kỳ để bàn bạc nhằm lập ra một tổ chức cách mạng. Kết quả là vào ngày 14/7/1925 tại Rú Quyết, Hội Phục Việt ra đời. Hội Phục Việt mới là một tổ chức cách mạng sơ khai của những người yêu nước, chưa có tôn chỉ, cương lĩnh, chưa xây dựng được điều lệ nhưng đã xác định mục tiêu là để đánh đuổi thực dân Pháp, giành lại độc lập cho đất nước. Trần Phú lúc ấy là một thanh niên yêu nước, làm việc trong văn phòng Đốc học của tỉnh đã sớm gia nhập tổ chức này như một thành viên sáng lập.

Vào thời gian này, Hội Phục Việt đã tích cực hoạt động trong phong trào đấu tranh đòi nhà cầm quyền Pháp trả lại tự do cho Phan Bội Châu, do đó đã bị thực dân Pháp đàn áp dã man. Để tránh sự khủng bố của thực dân Pháp, Hội Phục Việt đổi tên là Hội Hưng Nam vào cuối năm 1925. Hội quyết định cử người đi liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Quảng Châu, Trung Quốc, xem như bước tiền trạm để trao đổi chủ trương, tiến tới thống nhất tổ chức và hoạt động cứu nước.

---

[1] Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Viện Lịch sử Đảng, *Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, tập I (1930 - 1954)*, Quyển 1 (1930 - 1945), Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2018, tr. 86-87.

Người được cử đi tiền trạm là Lê Duy Điếm, một hội viên tích cực của Hội Hưng Nam. Sang Quảng Châu, Lê Duy Điếm gặp được Tổng bộ Thanh niên và Nguyễn Ái Quốc, được giữ lại tham gia lớp huấn luyện chính trị của Hội Thanh niên khóa I.

Sau khóa học, Lê Duy Điếm tự nguyện xin vào Hội Thanh niên và nhận về nước hoạt động với hai nhiệm vụ: Mời Hội Hưng Nam chính thức cử đại biểu sang Quảng Châu đàm phán với Hội Thanh Niên và đưa một số thanh niên yêu nước tiên tiến sang Quảng Châu huấn luyện chính trị để đào tạo thành cán bộ cho Hội.

Sau khi nghe báo cáo về kết quả chuyến đi tiền trạm của Lê Duy Điếm, Ban Chấp hành Hội Hưng Nam quyết định cử đoàn đại biểu đi Quảng Châu gồm 3 người: Trần Phú là trưởng đoàn, Tôn Quang Phiệt là phó trưởng đoàn và Hoàng Văn Tùng[1].

Trước khi đoàn là đường, để nhân danh là đoàn đại biểu của một đảng, Hội Hưng Nam được đổi tên là Việt Nam Cách mạng Đảng, nội dung và chương trình hành động vẫn như cũ[2].

Cùng đi Quảng Châu với đoàn của Việt Nam Cách mạng Đảng, còn một số thanh niên yêu nước khác do Lê Duy Điếm lựa chọn. Vì vậy, toàn đoàn gồm 10 thành viên do Trần Phú dẫn đầu. Theo kết quả nghiên cứu của Đoàn khảo sát con đường ra nước ngoài của Trần Phú hồi tháng 7 năm 1926 "của Hội đồng khoa học của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam tổ chức, 9 đồng chí cùng đi với Trần Phú có: "Lê Duy Điếm,

---

[1] Theo "Tân Việt Cách mạng Đảng 1925 - 1930, Nhà nghiên cứu chính trị và Tổng nhà mật thám phủ Toàn quyền Đông Dương biên tập, xuất bản năm 1933, tập 1, tr.15. Trích dẫn theo: Chương trình viết tiểu sử của các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, *Trần Phú - Tiểu sử,* Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2007, tr.44.

[2] Theo " Tân Việt cách mạng Đảng 1925 - 1930, Nhà nghiên cứu chính trị và Tổng nhà mật thám phủ Toàn quyền Đông Dương biên tập, xuất bản năm 1933, tập 1, tr.15. Trích dẫn theo: Chương trình viết tiểu sử của các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, *Trần Phú - Tiểu sử,* Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2007, tr.44.

Nguyễn Văn Đắc, Nguyễn Văn Khang, Hoàng Văn Tùng, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba"[1].

Đoàn chia làm 3 tốp xuất phát từ hai nơi: ga Vinh và ga Thanh Hóa. Ngày 13/7/1926 gặp nhau tại khách sạn Nam Lai trước ga Hàng Cỏ, Hà Nội. Ngày 15/7, Đoàn đi xe lửa xuống Hải Phòng, đến chiều ngày 16/7, cả đoàn được phân tán thành 3 nhóm, xuống tàu thủy mang tên Imơrốt đi Hải Ninh để tìm cách sang Quảng Châu. Sáng ngày 17/7, đoàn tới Mũi Ngọc rồi đến Móng Cái với danh nghĩa đi du lịch. Đoàn đã vượt qua quãng đường từ Mũi Ngọc đến Móng Cái, qua xóm nhỏ Pồ Hển. Đoàn đã vượt qua sông Bắc Luân, được cơ sở cách mạng ra đón. Tám trong số Mười thành viên trong Đoàn đã vượt qua được biên giới. Trong lúc vượt biên giới, hai đồng chí là Tôn Quang Phiệt và Hoàng Văn Tùng bị lính Tây bắt lại. Như vậy, Đoàn đại biểu 3 người của Việt Nam cách mạng Đảng, chỉ có một mình Trần Phú đi thoát[2].

Sang đến Trung Quốc, Đoàn của Trần Phú gồm 8 người được một gia đình Việt kiều giúp đỡ và đường dây liên lạc của Tổng bộ Thanh niên hướng dẫn về đến trụ sở của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên trên đường Văn Minh, thành phố Quảng Châu an toàn. Tại đây, Trần Phú được dự một lớp huấn luyện chính trị. Đây là khóa học thứ hai, có 15 người học trong thời gian gần hai tháng vào tháng 9 và tháng 10/1926. Trần Phú được Nguyễn Ái Quốc đặt tên là Lý Quý và được nghe các bài giảng gồm nội dung cơ bản như: Cách mạng là gì? Chính thể quân chủ lập hiến, đại nghị, ủy viên chế, chủ nghĩa Cộng sản, các tổ chức quốc tế gồm Quốc tế thứ nhất, Quốc tế thứ hai, Quốc tế thứ ba, các tổ chức công nhân, phụ nữ, cứu tế đỏ,

---

[1] "*Khảo sát con đường ra nước ngoài hoạt động cách mạng của Trần Phú, hồi tháng 7/1926*", báo cáo ngày 28/3/1964 của Đào Duy Kỳ, tài liệu lưu trữ Bảo tàng Cách mạng Việt Nam.

[2] Chương trình viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, *Trần Phú - Tiểu sử*, sđd, tr.47.

các hình thức và phương pháp tổ chức của Đảng Cộng sản, Công hội, Nông hội, Phụ nữ, Thanh niên, Hợp tác xã... Công tác bí mật, các hình thức tuyên truyền và cổ động cách mạng, căn cứ vào kết quả học tập và nguyện vọng, Trần Phú và một số bạn cùng lớp cũng được kết nạp vào Thanh niên Cộng sản Đoàn. Sau khi kết thúc lớp học, Trần Phú được Tổng bộ Thanh niên phân công về Trung kỳ cùng với Nguyễn Ngọc Ba tham gia xây dựng và phát triển cơ sở Hội. Sau đó, Trần Phú quay trở lại Quảng Châu. Nhận thấy Trần Phú là một học trò thông minh, đầy nhiệt tình cách mạng, Nguyễn Ái Quốc quyết định cử Trần Phú đi Liên Xô học trường Đại học Phương Đông để để đào tạo thành cán bộ cốt cán cho Cách mạng. "Trần Phú là người học sinh đầu tiên đến trường Đại học Phương Đông do Nguyễn Ái Quốc giới thiệu và cũng là người Cách mạng Việt Nam đầu tiên đến Liên Xô học tập qua con đường Trung Quốc"[1].

Giàu lòng yêu nước, nhiệt tình Cách mạng, bước đầu trải qua thực tiễn vận động quần chúng và được trang bị các kiến thức về Cách mạng qua các lớp đào tạo của Nguyễn Ái Quốc ở Quảng Châu, tích cực học tập tấm gương đạo đức và các kiến thức do Nguyễn Ái Quốc truyền thụ trong thời gian được gần gũi Người, lại được học tại trường Đại học Phương Đông (Trường Đại học Cộng sản của những người lao động Phương Đông mang tên Xtalin), Trần Phú đã trưởng thành nhanh chóng, trở thành một nhà lãnh đạo xuất sắc của Cách mạng Việt Nam. Vì vậy, sau khi thành lập không lâu, Đảng Cộng sản Việt Nam đã bầu Trần Phú làm Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng và đã có nhiều đóng góp vào sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng.

Sự trưởng thành của Trần Phú trong con đường học tập và hoạt động của Trần Phú gắn bó với nhiều đồng chí, nhiều địa phương trong đó có Móng Cái là địa bàn tạo điều kiện thuận lợi cho Trần Phú trên con đường học tập và rèn luyện cách mạng./.

---

[1] Chương trình viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, *Trần Phú - Tiểu sử*, sđd, tr.56.

MÓNG CÁI - ĐỊA BÀN CÓ Ý NGHĨA ĐẶC BIỆT TRÊN CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ - TỔNG BÍ THƯ ĐẦU TIÊN CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

✍ **Đồng chí Nguyễn Văn Đô**

Phó Bí thư Thường trực Thành ủy khóa XXIV (nhiệm kỳ 2020 - 2025), Chủ tịch Hội đồng nhân dân thành phố Móng Cái khóa XXI (nhiệm kỳ 2021 - 2026)

Trong dòng chảy lịch sử hào hùng của cách mạng Việt Nam, hành trình hoạt động cách mạng của các lãnh tụ tiền bối luôn là những dấu son rực rỡ, để lại những bài học quý báu cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Trong số đó, đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam, là một trong những nhà cách mạng tiêu biểu, với trí tuệ, bản lĩnh, tinh thần kiên cường, bất khuất và tầm nhìn chiến lược sắc sảo. Dấu chân của Người đã in đậm trên nhiều vùng đất của Tổ quốc, và trong số đó, Móng Cái - vùng đất nơi địa đầu Tổ quốc là một địa bàn có ý nghĩa đặc biệt

trong hành trình cách mạng đầy gian lao mà vinh quang của đồng chí Trần Phú.

Móng Cái - vùng đất thiêng liêng nằm nơi cực Đông Bắc của Tổ quốc, là điểm khởi đầu của dải đất hình chữ S, không chỉ có vị trí địa lý đặc biệt mà còn là nơi hội tụ và giao thoa của nhiều giá trị văn hóa, lịch sử và chiến lược, là một vùng đất có lịch sử hình thành và phát triển từ lâu đời, giàu truyền thống, đặc biệt là truyền thống văn hóa, truyền thống cần cù, sáng tạo trong lao động, truyền thống yêu nước và kiên cường đấu tranh cách mạng... Trải qua bao thăng trầm lịch sử, dù ở bất kỳ thời kỳ nào Móng Cái vẫn luôn giữ vững vị trí chiến lược không chỉ trong phạm vi một tỉnh, một vùng mà còn đối với cả nước, là phên dậu vững chắc nơi biên cương Tổ quốc.

Ngay từ đầu thế kỷ XX, khi phong trào yêu nước và cách mạng Việt Nam dần được cổ vũ và lan tỏa mạnh mẽ, Móng Cái đã nổi lên như một địa bàn có vai trò trung chuyển, kết nối các lực lượng yêu nước trong và ngoài nước. Với vị trí tiếp giáp Trung Quốc, gần các trung tâm cách mạng quốc tế như Quảng Châu - nơi đặt trụ sở của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên và sau này là Đông Phương Bộ của Quốc tế Cộng sản, Móng Cái đã trở thành "cửa ngõ" chiến lược trong quá trình đưa cán bộ, tài liệu, vũ khí và các nguồn lực từ bên ngoài vào nội địa Việt Nam. Từ đây Móng Cái không chỉ là tuyến hành lang vật lý, mà còn là cầu nối tinh thần giữa cách mạng Việt Nam và trào lưu cách mạng thế giới.

Chính bởi vị trí địa lý và vai trò chiến lược ấy, trong hành trình hoạt động cách mạng của mình, đồng chí Trần Phú (sau này, năm 1930 trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam) và đoàn xuất dương đã chọn Móng Cái làm địa bàn xuất dương tìm chân lý cách mạng giải phóng dân tộc (ngày 17/7/1926). Việc lựa chọn Móng Cái làm địa bàn xuất dương không chỉ mang tính chiến thuật nhằm bảo đảm bí mật,

an toàn, mà còn thể hiện tầm nhìn nhạy bén và tư duy sắc sảo của đồng chí Trần Phú - một chiến sỹ cộng sản kiên trung đang trên con đường tìm đến ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin và con đường giải phóng dân tộc.

Dấu chân của đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đã từng in trên những địa điểm mà ngày đó còn hoang vu với những cái tên mộc mạc như Mũi Ngọc, Giếng Guốc (nay là ngã ba Xuân Lan), xóm Pồ Hển (nay là khu 1, phường Hải Hoà), đồi Phổ Xíu Lẻng (nay là đồi Trần Phú)... Những địa danh ấy không chỉ ghi dấu một chặng đường lịch sử cụ thể, mà còn trở thành biểu tượng sống động cho tinh thần yêu nước, cho quyết tâm dấn thân vì lý tưởng cách mạng của thế hệ thanh niên Việt Nam đầu thế kỷ XX. Ngày hôm nay, mỗi tấc đất, mỗi địa danh ấy ở Móng Cái đều là chứng tích lịch sử thiêng liêng, phản chiếu ánh hào quang của một giai đoạn cách mạng hào hùng, mở đầu cho cuộc hành trình giải phóng dân tộc mò đồng chí Trần Phú là một trong những người tiên phong.

Vì sao đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương lại chọn Móng Cái làm địa bàn xuất dương sang Trung Quốc để hoạt động cách mạng, đặc biệt là để gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và theo học lớp huấn luyện chính trị do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc cùng các đồng chí của Người trực tiếp giảng dạy? Câu hỏi đó không chỉ gợi mở về tính chiến lược trong lựa chọn địa điểm mà còn khẳng định tầm nhìn sâu rộng, sự chuẩn bị công phu, chu đáo và tinh thần cách mạng quyết liệt của nhhững người cộng sản tiên phong. Ngoài lý do quan trọng là đã có cơ sở của ta bên kia biên giới chuẩn bị đón những người yêu nước Việt Nam theo kế hoạch bí mật, cụ thể và thận trọng để qua mắt bọn mật thám Pháp, chắc chắn còn những nguyên nhân khác đã được đề cập trong một số tài liệu hiện có. Đặc biệt là báo cáo khá chi tiết của đồng chí Đào Duy Kỳ, Chủ tịch Hội đồng Khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Trưởng đoàn

khảo sát của Bảo tàng tiến hành vào cuối năm 1963, đã cung cấp thêm những chứng cứ xác thực, góp phần làm sáng tỏ lựa chọn có tính lịch sử này.

Theo báo cáo của đồng chí Đào Duy Kỳ, Đoàn khảo sát của Bảo tàng cách mạng Việt Nam gồm có 2 ủy viên của Hội đồng Khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, 3 vị lão thành cách mạng (đồng chí Phan Trọng Bình, đồng chí Phan Trọng Quảng và đồng chí Nguyễn Ngọc Ba) đã cùng đồng chí Trần Phú xuất dương tháng 7/1926, 1 cán bộ sưu tầm và 1 cán bộ nhiếp ảnh. Sau một số buổi tiếp xúc với các đồng chí lãnh đạo tỉnh Hải Ninh (cũ), Đoàn khảo sát đã cùng với một số đồng chí cán bộ Ban Nghiên cứu Lịch sử Đảng tỉnh Hải Ninh, Ty Văn hóa tỉnh Hải Ninh đi lại hành trình của đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đất Móng Cái, bắt đầu từ bến tàu Mũi Ngọc, qua Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Phổ Xíu Lẻng đến bến đò Nà Sáo Tù, nơi phân chia biên giới Việt Nam và Trung Quốc trên dòng sông Bắc Luân. Sau khi khảo sát phần hành trình trong nước, đoàn tiếp tục thực hiện khảo sát tại các địa điểm trên đất Trung Quốc mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đã từng hoạt động.

Từ những ghi chép, khảo sát và tư liệu quý giá ấy, chúng ta có thể đánh giá rằng: Móng Cái là địa bàn có ý nghĩa đặc biệt trên con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú, bởi căn cứ vào các yếu tố quan trọng sau:

Thứ nhất, Móng Cái có vị trí địa lý đặc biệt, không chỉ là địa đầu phía Đông Bắc của tỉnh, mà cũng là địa đầu Đông Bắc của Tổ quốc. Trên cả tuyến biên giới đất liền Việt Nam với Trung Quốc dài khoảng 1.449,566km, riêng Móng Cái đã có 70km đường biên giới tiếp giáp với tỉnh Quảng Tây (Trung Quốc), tạo điều kiện thuận lợi cho việc tiếp cận các trung tâm cách mạng ở nước ngoài. Địa hình hiểm trở, rừng núi và sông ngòi đan xen không chỉ thuận tiện cho việc che giấu hoạt động

cách mạng mà còn gây khó khăn cho việc kiểm soát của thực dân Pháp. Từ Móng Cái, đoàn có thể đi đến Quảng Châu bằng nhiều con đường, như qua đường bộ, đường biển... trong đó hành trình từ Móng Cái tới Bắc Hải bằng thuyền buồm, sau đó tiếp tục đi tàu thủy tới Quảng Châu là một lựa chọn tối ưu đảm bảo yếu tố bí mật và an toàn, tránh được sự kiểm soát của mật thám Pháp.

Thứ hai, khi đoàn xuất dương vượt qua sông Bắc Luân đến khu vực bến đò Nà Sáo Tù (còn gọi là bến đò Nà Sếu) thì đã có cơ sở cách mạng của ta sẵn sàng hỗ trợ. Theo khảo sát của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, trong vượt sông, đoàn gặp nhiều khó khăn và nguy hiểm do nước khá sâu, đã được một thanh niên địa phương là Đỗ Đức Nghiệp (21 tuổi), con trai cả ông Đỗ Phát Khang - thường gọi là ông Cộc kịp thời cứu nguy và đưa lên bờ một an toàn. Không chỉ dừng lại ở đó, đồng chí Trần Phú và các đồng chí trong đoàn còn được cha con ông Khang cưu mang, bố trí nơi ăn chốn ở chu đáo, bất chấp hiểm nguy. Sự hỗ trợ nhiệt tình và trung thành đó là một minh chứng sinh động cho tinh thần yêu nước của nhân dân Móng Cái. Cũng từ đây, đoàn tiếp tục được hai cán bộ của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Quảng Châu là Lê Quảng Đạt (bí danh Hoàng Cao) và Trần Đức Hoa (bí danh Ả Sần) - do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trực tiếp cử về đây đón tiếp và dẫn đường. Nhờ sự phối hợp chặt chẽ này, đồng chí Trần Phú và các đồng chí trong đoàn không chỉ an toàn về người, mà còn nhanh chóng hòa nhập vào môi trường hoạt động mới, không bị bỡ ngỡ trong hoàn cảnh xa lạ nơi đất khách quê người. Đây chính là biểu hiện sinh động của một mạng lưới cách mạng được tổ chức khoa học, có sự liên kết chặt chẽ giữa các địa phương trong và ngoài nước.

Thứ ba, việc đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương lựa chọn Móng Cái làm địa điểm xuất dương không phải là sự ngẫu nhiên, mà là một quyết định được cân nhắc kỹ lưỡng

trên cơ sở niềm tin chính trị và thực tiễn lịch sử. Bởi Móng Cái từ lâu đã là vùng đất giàu truyền thống yêu nước và đấu tranh cách mạng, là nơi có phong trào chống ngoại xâm diễn ra mạnh mẽ qua các thời kỳ lịch sử. Từ thế kỷ XI, nhân dân nơi đây đã hăng hái tham gia cuộc kháng chiến chống quân Tống của Thái úy Lý Thường Kiệt. Đến thế kỷ XIII, lại cùng cả dân tộc chống quân Nguyên - Mông. Đặc biệt, cuối thế kỷ XIX - đầu thế kỷ XX, trước sự áp bức, bóc lột của thực dân, phong kiến, nhân dân Móng Cái tiếp tục vùng lên bằng nhiều hình thức phong phú, quyết liệt. Theo cuốn "Lịch sử Đảng bộ thị xã Móng Cái 1946 - 2006" (Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2008), sau Hiệp ước Pa-tơ-nốt ngày 6/6/1884, thực dân Pháp đặt ách cai trị tại Bắc Kỳ và Trung Kỳ, biến Nam Kỳ thành thuộc địa, nhiều nghĩa quân yêu nước ở Móng Cái đã nổi dậy kháng chiến. Cuối năm 1885, hàng ngàn nghĩa quân thuộc Thiên Địa Hội đã chiếm thành Tổ Sơn trong ba ngày. Ngày 27/11/1886, tại vùng núi Pan Nai - Hắc Sán, một trận tập kích tiêu diệt viên sĩ quan Haixơ và hơn 20 tên lính Pháp đã diễn ra quyết liệt. Đầu thế kỷ XX, các chí sĩ yêu nước như Phan Bội Châu, Nguyễn Thượng Hiền đã gây dựng tại Móng Cái một cơ sở của Việt Nam Quang phục Hội - tổ chức cách mạng thành lập năm 1912 với mục tiêu đánh đuổi thực dân Pháp. Đến tháng 01/1917, ông Đào Quang Thể ở xã Vạn Xuân đã tổ chức binh lính đầu độc để ám sát sĩ quan Pháp, đây là một hành động đầy táo bạo, chứng minh tinh thần yêu nước, đấu tranh bất khuất của người dân nơi đây. Những sự kiện đó đã hun đúc nên truyền thống cách mạng của vùng đất nơi địa đầu Tổ quốc. Niềm tin vào lòng dân, vào tinh thần yêu nước sâu sắc của người dân Móng Cái là một trong những cơ sở vững chắc khiến đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương quyết định lựa chọn mảnh đất này làm điểm khởi hành trên hành trình tìm chân lý cứu nước.

Thứ tư, Móng Cái không chỉ trong giai đoạn những năm đầu thế kỷ XX, mà trong suốt chiều dài lịch sử cách mạng, Móng Cái luôn là tuyến đầu, là "cửa ngõ" quan trọng để kết nối Việt Nam với quốc tế, đồng thời cũng là tấm lá chắn vững chắc nơi biên cương phía Đông Bắc Tổ quốc. Ngày nay, trong bối cảnh đất nước bước vào thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế sâu rộng, Móng Cái tiếp tục phát huy vai trò chiến lược đó với tư cách là một trong những trung tâm kinh tế cửa khẩu năng động, cầu nối quan trọng trong hợp tác kinh tế - thương mại Việt - Trung và tiểu vùng sông Mê Kông mở rộng. Khu kinh tế cửa khẩu Móng Cái đang được đầu tư mạnh mẽ, hệ thống hạ tầng được đồng bộ hóa, các cơ chế chính sách ưu đãi được áp dụng, mở ra cơ hội lớn cho sự phát triển kinh tế - xã hội không chỉ của tỉnh Quảng Ninh mà còn của toàn vùng Đông Bắc Tổ quốc. Bên cạnh vai trò kinh tế, Móng Cái còn là địa bàn chiến lược về quốc phòng - an ninh và đối ngoại. Là khu vực tiếp giáp với Trung Quốc, nơi có đường biên giới dài, địa hình đa dạng, dân cư đông đúc và có sự hiện diện của nhiều dân tộc, Móng Cái là điểm tựa vững chắc cho việc bảo vệ chủ quyền, an ninh biên giới quốc gia. Việc giữ vững an ninh trật tự, tăng cường hợp tác quốc tế, thúc đẩy ngoại giao nhân dân, giao lưu văn hóa và phát triển kinh tế biên mậu đã giúp Móng Cái trở thành "địa bàn đầu sóng" mang tầm vóc chiến lược toàn diện trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc thời kỳ mới.

Nhìn lại hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú năm 1926, đặc biệt là việc lựa chọn Móng Cái làm điểm xuất phát trên con đường tìm chân lý cách mạng, chúng ta không chỉ thấy một quyết định mang tính chiến lược, mà còn cảm nhận được chiều sâu tư tưởng, bản lĩnh và tầm nhìn xa của một nhà cách mạng lớn. Trong điều kiện lịch sử đặc biệt, khi phong trào cách mạng trong nước đang tìm hướng đi, khi những trí thức yêu nước trăn trở giữa các con đường cứu nước khác nhau,

thì việc Trần Phú quyết tâm xuất dương qua Móng Cái không chỉ đơn thuần là lựa chọn một tuyến đường an toàn, mà còn là minh chứng cho sự nhạy bén chính trị, khả năng kết nối quốc tế và khát vọng dấn thân cháy bỏng cho sự nghiệp giải phóng dân tộc.

Gần một thế kỷ đã trôi qua, dấu chân của đồng chí Trần Phú trên đất Móng Cái vẫn còn in đậm trong ký ức lịch sử, trở thành niềm tự hào thiêng liêng không chỉ của nhân dân vùng địa đầu Tổ quốc, mà còn của toàn dân tộc. Hành trình đó đã để lại những bài học sâu sắc, mang tính thời sự và giá trị định hướng bền vững cho công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời đại mới. Những bài học ấy không chỉ là kinh nghiệm quý báu trong tư duy chiến lược và hành động cách mạng, mà còn là sự kế thừa tinh thần Trần Phú - dấn thân, trung kiên và sáng suốt - trong từng bước phát triển hôm nay:

Một là, phát huy tối đa vị trí địa chính trị, chiến lược của Móng Cái trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Việc đồng chí Trần Phú lựa chọn Móng Cái làm điểm xuất phát trong hành trình xuất dương cho thấy tầm vóc chiến lược của vùng đất này từ rất sớm. Với vị trí nằm ở cực Đông Bắc của Tổ quốc, tiếp giáp trực tiếp với Trung Quốc, gần các trung tâm cách mạng lớn như Quảng Châu, Móng Cái không chỉ là "cửa ngõ" ra thế giới, mà còn là nơi kết nối Việt Nam với các phong trào cách mạng quốc tế. Ngày nay, trong bối cảnh hội nhập toàn diện, khẳng định và phát huy vị trí chiến lược của Móng Cái là điều kiện then chốt để xây dựng khu vực Đông Bắc thành điểm tựa vững chắc về quốc phòng, an ninh và phát triển kinh tế.

Hai là, kết hợp hài hòa giữa phát triển kinh tế - đối ngoại và bảo đảm quốc phòng - an ninh trên địa bàn biên giới. Từ một cửa ngõ cách mạng trong quá khứ, Móng Cái hôm nay đang vươn mình trở thành trung tâm kinh tế cửa khẩu hiện đại,

là điểm kết nối quan trọng trong hợp tác kinh tế khu vực ASEAN - Trung Quốc, trong hành lang kinh tế ven biển phía Bắc. Tuy nhiên, càng phát triển, yêu cầu giữ vững chủ quyền, đảm bảo an ninh biên giới càng trở nên cấp thiết. Bài học từ hành trình của đồng chí Trần Phú cho thấy: sự phát triển bền vững chỉ có thể hình thành trên nền tảng vững chắc về an ninh - quốc phòng. Vì thế, cần tiếp tục xây dựng Móng Cái thành khu vực phát triển bền vững, nơi hội tụ của các nguồn lực phát triển kinh tế nhưng đồng thời là thành trì vững chắc bảo vệ chủ quyền lãnh thổ, giữ gìn an ninh biên giới, bảo vệ lợi ích quốc gia trong mọi tình huống.

Ba là, giáo dục và phát huy truyền thống cách mạng, hun đúc lý tưởng cho thế hệ trẻ từ những giá trị lịch sử trên vùng đất thiêng Móng Cái. Từng bước chân của đồng chí Trần Phú trên địa bàn Móng Cái không chỉ là một hành động chiến lược, mà còn là biểu tượng tinh thần của lý tưởng cách mạng cao cả. Đó là minh chứng sinh động cho bản lĩnh, trí tuệ và niềm tin sắt son vào con đường cứu nước đúng đắn. Chính vì vậy, việc đẩy mạnh giáo dục truyền thống cách mạng, bảo tồn và phát huy các di tích lịch sử gắn với đồng chí Trần Phú và những nhà cách mạng tiền bối là hết sức cần thiết. Đây không chỉ là cách để "giữ gìn ký ức lịch sử", mà còn là con đường thiết thực để truyền lửa đam mê, khơi dậy khát vọng cống hiến và trách nhiệm với đất nước cho thế hệ hôm nay.

Bốn là, học tập và noi gương tinh thần Trần Phú - bản lĩnh, trí tuệ, tận hiến vì lý tưởng cách mạng và dân tộc. Cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trần Phú là hiện thân của một người cộng sản kiên trung, có tư duy lý luận sắc bén, có tầm nhìn chiến lược và phẩm chất đạo đức mẫu mực. Việc lựa chọn con đường ra đi từ Móng Cái để tiếp cận phong trào cách mạng thế giới không chỉ thể hiện tinh thần dấn thân, mà còn cho thấy khát vọng hòa mình vào dòng chảy lớn của cách mạng vô sản, để tìm ra con đường cứu nước đúng đắn cho

dân tộc Việt Nam. Tấm gương ấy cần được các cấp ủy, chính quyền, cán bộ, đảng viên và nhân dân Móng Cái hôm nay học tập, noi theo, luôn đổi mới tư duy, dám nghĩ, dám làm, giữ vững lý tưởng, gần dân, vì dân, vì đất nước, giữ vững lý tưởng cách mạng trong mọi hoàn cảnh.

Năm là, kết nối lịch sử với hiện tại để kiến tạo tương lai - xây dựng Móng Cái thành "vùng đất động lực" thực sự trên bản đồ quốc gia. Lịch sử không chỉ là ký ức để ghi nhớ, mà còn là nền tảng để kiến tạo tương lai. Việc nhận diện, nghiên cứu và phát huy các giá trị lịch sử gắn với địa bàn Móng Cái - đặc biệt là những dấu mốc gắn với hành trình của đồng chí Trần Phú - có ý nghĩa vô cùng to lớn. Đó không chỉ là sự tri ân với tiền nhân, mà còn là hành động làm sâu sắc hơn bản sắc chính trị - văn hóa của vùng đất này. Mỗi người dân Móng Cái hôm nay cần nhận thức rõ sứ mệnh lịch sử và vai trò hiện tại của mình, chung tay xây dựng Móng Cái trẻ thành đô thị phát triển toàn diện, xứng đáng là "nơi khởi đầu của những hành trình vĩ đại".

Đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú hy sinh khi tuổi đời còn rất trẻ (27 tuổi) tại Sài Gòn. Vì thế, Tổng Bí thư Trần Phú không còn cơ hội để trở lại vùng đất Móng Cái nhiều kỷ niêm, nơi mà đồng chí cùng đoàn xuất dương đã từng đặt chân trên hành trình ra nước ngoài gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Chính tại đó, đồng chí đã được tiếp cận những vấn đề lý luận mới mẻ về cách mạng, từ "Đường Kách mệnh" đến các nội dung về Cách mạng Tháng Mười Nga, chủ nghĩa Tam dân, Quốc tế Đệ tam... Những tri thức ấy đã mở ra chân trời nhận thức mới cho đồng chí Trần Phú, là tiền đề quan trọng để sau này đồng chí khởi thảo bản Luận cương chính trị (10/1930), định hướng cho cách mạng Việt Nam.

Đến nay, trong số các địa danh mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương từng đi qua tại Móng Cái, đồi Trần Phú (tên

xưa là Phổ Xíu Lẻng - Hỏa Thiêu Lĩnh) đã được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh công nhận là Di tích lịch sử cấp tỉnh từ năm 2012. Công trình hiện được tôn tạo khang trang, cây xanh phủ bóng, có bia lưu niệm trên đỉnh đồi, do Thành đoàn Móng Cái chăm sóc, bảo vệ và lựa chọn là Công trình thanh niên cấp tỉnh. Nơi đây đã trở thành địa chỉ đỏ linh thiêng, tổ chức nhiều hoạt động giáo dục truyền thống, hun đúc tinh thần yêu nước và lòng biết ơn sâu sắc của thế hệ hôm nay với các bậc tiền bối cách mạng. Tuy nhiên, điều mà Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Móng Cái mong mỏi là quy hoạch tổng thể những địa danh lịch sử gắn với hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú, tôn tạo các điểm đến này thành hệ thống di tích lịch sử được Nhà nước công nhận và bảo tồn lâu dài. Qua đó, không chỉ thể hiện đạo lý "Uống nước nhớ nguồn", mà còn tạo điều kiện để giáo dục truyền thống, truyền cảm hứng cách mạng, tiếp lửa lý tưởng cho các thế hệ mai sau.

Trong tương lai gần, nếu được các cấp, các ngành quan tâm, tạo điều kiện, Móng Cái hoàn toàn có thể xây dựng các bia lưu niệm tại các địa điểm mà đồng chí Trần Phú từng đặt chân, đồng thời hình thành Nhà trưng bày Tổng Bí thư Trần Phú - nơi lưu giữ tư liệu, hiện vật quý giá về chuyến xuất dương năm 1926 qua Móng Cái. Đây sẽ là công trình có ý nghĩa sâu sắc về lịch sử, chính trị, tư tưởng và giáo dục, góp phần khẳng định tầm vóc của Móng Cái - địa bàn có ý nghĩa đặc biệt trên con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam và trong tiến trình cách mạng Việt Nam./.

MÓNG CÁI - ĐỊA ĐẦU ĐÔNG BẮC, NƠI DỪNG CHÂN CUỐI CÙNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ TRÊN ĐƯỜNG SANG TRUNG QUỐC HOẠT ĐỘNG CÁCH MẠNG

✍ **Đồng chí Vũ Thế Kỳ**

Nguyên Ủy viên Ban Thường vụ, Trưởng Ban Tuyên giáo Thành ủy Móng Cái khóa XXI, nhiệm kỳ 2005 - 2010

Móng Cái nằm ở vùng Đông Bắc Tổ quốc, nơi bắt đầu chữ S của bờ biển Việt Nam, có diện tích tự nhiên 515km^2, dân số gần 8 vạn người, gồm 17 đơn vị hành chính: 5 phường, 12 xã. Từ trước đến nay, Móng Cái luôn chiếm vị trí chiến lược quan trọng của tỉnh Quảng Ninh và cả nước về chính trị, kinh tế, quốc phòng, an ninh, đối ngoại, là cửa ngõ quan trọng thông thương với các tỉnh phía Nam Trung Quốc và các nước trong khu vực.

Do có vị trí quan trọng như vậy, mảnh đất và con người nơi đây đã hun đúc và hình thành truyền thống yêu nước chống giặc ngoại xâm từ rất sớm. Thế kỷ XI, nhân dân địa phương đã

tham gia đạo quân của Lý Thường Kiệt chống quân xâm lược nhà Tống, thế kỷ XIII tham gia đánh quân Nguyên - Mông, thế kỷ XVIII tham gia đánh quân xâm lược Mãn Thanh và thế kỷ XIX, XX cùng nhân dân cả nước kiên cường chống thực dân Pháp, đế quốc Mỹ để bảo vệ chủ quyền, nền độc lập, tự do của Tổ quốc.

Khi được tin lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc từ Pháp sang Liên Xô, rồi về Trung Quốc để thành lập tổ chức cách mạng những người yêu nước Việt Nam tại Quảng Châu, lấy tên là Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, ngày 16/7/1926, Đoàn cán bộ Hội Hưng Nam (một tổ chức cách mạng được thành lập ở Vinh năm 1925), trong đó có đồng chí Trần Phú, đi tàu thủy từ Hải Phòng đến Mũi Ngọc (Móng Cái) để sang Trung Quốc hoạt động và thực hiện những nhiệm vụ của tổ chức giao cho.

Từ Mũi Ngọc, đoàn đến Giếng Guốc qua xóm Pồ Hển, bến đò Nà Sáo Tù (Nà Sếu) trên sông Bắc Luân để sang Trung Quốc. Do bị địch phát hiện, hai đồng chí trong đoàn là Hoàng Văn Tùng và Tôn Quang Phiệt bị địch bắt, 8 đồng chí còn lại được một thanh niên 21 tuổi là Đỗ Đức Nghiệp người làng Xuân Ninh, con trai ông Đỗ Phát Khang (còn gọi là ông Cộc), một cơ sở cách mạng làm nghề chèo đò tại bến đò Nà Sáo Tù, cứu thoát và đưa sang Trung Quốc an toàn.

Năm 1963, Hội đồng khoa học Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam thành lập đoàn khảo sát con đường ra nước ngoài của đồng chí Trần Phú, đã xác minh đầy đủ chi tiết con người, sự kiện liên quan. Bến tàu Mũi Ngọc, Giếng Guốc, bến đò Nà Sáo Tù, quê hương gia đình họ Đỗ ở xã Xuân Ninh được xác định và trở thành địa danh lịch sử cách mạng của địa phương gắn liền với tên tuổi đồng chí Trần Phú.

Sự kiện lịch sử đó chứng minh rằng nhân dân thành phố Móng Cái đã có một truyền thống cách mạng lâu đời trong những thời kỳ đầu chống Pháp cũng như trong thời kỳ chủ nghĩa

Mác - Lênin được truyền bá vào nước ta và bắt đầu hình thành tổ chức cách mạng tiền thân của Đảng Cộng sản.

Trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đặc biệt là 2 cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, Móng Cái đã có hàng ngàn người con ưu tú lên đường ra mặt trận, trong số ấy đã có 441 liệt sĩ, 232 bệnh binh, 16 chiến sĩ bị giam cầm, tù đày trong nhà tù thực dân, đế quốc. Với công lao đóng góp như vậy, Móng Cái đã có 8 Bà mẹ được phong tặng Bà mẹ Việt Nam Anh hùng, 9 tập thể, cá nhân được phong tặng danh hiệu Anh hùng, hơn 2.000 người được công nhận có công với nước và nhiều huân, huy chương cao quý khác. Năm 2002, nhân dân và cán bộ thị xã Móng Cái vinh dự được Nhà nước phong tặng danh hiệu Anh hùng Lực lượng vũ trang thời kỳ kháng chiến chống Pháp và đang phấn đấu trở thành đơn vị Anh hùng thời kỳ đổi mới.

Để ghi nhớ công ơn của đồng chí Trần Phú và giáo dục truyền thống cách mạng, Móng Cái có hai địa danh được vinh dự mang tên Trần Phú: Trường Trung học phổ thông Trần Phú và phường Trần Phú.

Trường Trung học phổ thông Trần Phú được thành lập từ năm 1957. Gần nửa thế kỷ qua, trường luôn cố gắng vươn lên hoàn thành tốt nhiệm vụ, góp phần giáo dục - đào tạo hàng vạn học sinh. Từ mái trường này, nhiều học sinh đã trưởng thành, có những cống hiến qua các thời kỳ cách mạng trên mọi miền Tổ quốc. Với những thành tích xuất sắc của mình, nhà trường đã được Nhà nước tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Ba.

Phường Trần Phú, được thành lập từ năm 1998 theo Nghị định số 52/NĐ-CP của Chính phủ, là một phường trung tâm của Móng Cái. Từ ngày thành lập đến nay, do có nhiều tiềm năng phát triển như cửa khẩu quốc tế, cửa khẩu tiểu ngạch, hệ thống các chợ bán buôn, bán lẻ, các nhà hàng, khách sạn,

các đại diện trong và ngoài nước... Đảng bộ và Nhân dân phường Trần Phú luôn phát huy vinh dự, tự hào được mang tên Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, luôn trở thành một trung tâm thương mại, dịch vụ lớn nhất của thị xã Móng Cái, đóng góp chủ yếu vào nguồn thu ngân sách nhà nước trên địa bàn và là lá cờ đầu trong các phong trào thi đua của thị xã.

Trong công cuộc đổi mới hiện nay, Đảng bộ và nhân dân thành phố Móng Cái liên tục phấn đấu và giành được nhiều thắng lợi nhằm cố gắng hoàn thành trước thời hạn các chỉ tiêu Đại hội đề ra.

Trên địa bàn, hệ thống điện, đường, trường, trạm được xây dựng nhanh: 100% số xã đã có đường nhựa tới trung tâm xã, hơn 95% dân số được dùng điện lưới quốc gia, trong đó có hai xã đảo và một xã vùng cao biên giới Hải Sơn.

Bưu chính - viễn thông phát triển nhanh, tính đến năm 2005, số máy điện thoại đạt tỷ lệ 26 máy/100 dân, 100% các xã có điểm bưu điện văn hóa xã và nhà sinh hoạt cộng đồng.

Thu ngân sách nhà nước trên địa bàn tăng năm sau cao hơn năm trước. Từ khi mở cửa khẩu đến nay, tổng thu đạt hơn 2.000 tỷ đồng, trong đó năm 2002 đạt 260 tỷ đồng và năm 2003 đạt hơn 300 tỷ đồng là năm có mức thu cao nhất từ trước đến nay.

Các hoạt động văn hóa văn nghệ, thể dục thể thao, phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống mới ở khu dân cư", "Xóa đói, giảm nghèo", xây dựng các loại quỹ, phong trào "Đền ơn đáp nghĩa", việc thực hiện Quy chế dân chủ ở cơ sở phát triển sâu rộng và được nhân dân tích cực tham gia. Năm 2003, số hộ nghèo chỉ còn 4,1%, không còn hộ đói.

Bên cạnh việc lãnh đạo phát triển kinh tế - xã hội, Đảng bộ Móng Cái luôn quan tâm chăm lo xây dựng hệ thống chính trị, trong đó công tác xây dựng Đảng được xác định

là nhiệm vụ then chốt, công tác giáo dục chính trị - tư tưởng, nâng cao bản lĩnh chính trị, năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của các tổ chức cơ sở đảng và đảng viên được thường xuyên chăm lo. Những năm qua, số cơ sở đảng đạt tiêu chuẩn trong sạch, vững mạnh đạt 65 - 70%, từ năm 1998 đến nay không có cơ sở đảng yếu kém.

Có thể nói từ khi đổi mới, mở cửa đến nay, nhân dân và cán bộ thành phố Móng Cái luôn đoàn kết một lòng, nỗ lực phấn đấu và đạt được nhiều thành tích trên các lĩnh vực: chính trị - xã hội ổn định, kinh tế phát triển, quốc phòng - an ninh được giữ vững, công tác xây dựng Đảng, chính quyền, đoàn thể và hệ thống chính trị có nhiều tiến bộ. Móng Cái luôn là đơn vị tiêu biểu dẫn đầu về chất lượng, hiệu quả kinh tế - xã hội và tốc độ tăng trưởng; đóng góp tích cực vào phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh Quảng Ninh và cả nước.

Kỷ niệm 100 năm Ngày sinh đồng chí Trần Phú, Đảng bộ và nhân dân Móng Cái đẩy mạnh sinh hoạt chính trị sâu rộng trong toàn Đảng, toàn dân, học tập và khẳng định công lao to lớn, tấm gương sáng và khí tiết người cộng sản của đồng chí Trần Phú đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta, từ đó rút ra bài học có ý nghĩa giáo dục sâu sắc về truyền thống yêu nước, chí khí cách mạng, về lý tưởng cộng sản cho cán bộ, đảng viên và nhân dân nói chung và thế hệ trẻ nói riêng. Khẳng định sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng suốt 74 năm đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc; ra sức phấn đấu, đoàn kết một lòng, thi đua yêu nước, lao động sáng tạo, tranh thủ thời cơ, vượt qua thách thức, quyết tâm xây dựng thành phố cửa khẩu Móng Cái giàu về kinh tế, mạnh về quốc phòng - an ninh, xây dựng như mong muốn của đồng chí Tổng Bí thư Nông Đức Mạnh nhân dịp đồng chí ra thăm và làm việc tại Móng Cái, xứng đáng với địa danh là nơi dừng chân của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng trên đường sang Trung Quốc hoạt động cách mạng./.

ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ VỚI PHONG TRÀO CÁCH MẠNG Ở VÙNG MỎ QUẢNG NINH

✍ ***ThS. Đoàn Hải Đăng***

Phó Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử tỉnh Quảng Ninh

Cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng có một phần gắn liền với mảnh đất và phong trào cách mạng của Đảng bộ và nhân dân tỉnh Quảng Ninh.

Là một thanh niên yêu nước, giàu nhiệt huyết cách mạng, tháng 7/1924 Trần Phú tham gia Hội nghị thành lập Hội Phục Việt (Sau đổi thành Hưng Nam rồi Tân Việt cách mạng Đảng). Tháng 3/1926, đồng chí tích cực tham gia vào cuộc vận động tổ chức lễ truy điệu cụ Phan Chu Trinh. Tháng 7/1926, đồng chí được cử sang Quảng Châu, Trung Quốc để theo học lớp lý luận chính trị do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tổ chức huấn luyện. Đoàn đã chọn Móng Cái, tỉnh Hải Ninh

(nay là thành phố Móng Cái thuộc tỉnh Quảng Ninh) là nơi dừng chân trước khi xuất dương.

Móng Cái nằm ở điểm cực Đông Bắc nước ta, có biên giới trên bộ và trên biển với Trung Quốc. Đường giao thông trên biển thông thương từ Phúc Kiến, Quảng Đông, Trung Quốc qua Mũi Ngọc vào Vịnh Hạ Long và cảng Hải Phòng.

Móng Cái là nơi nhân dân các dân tộc có truyền thống yêu nước nồng nàn, tinh thần đấu tranh anh dũng chống kẻ thù xâm lược cùng nhân dân cả nước bảo vệ chủ quyền quốc gia, thực hiện chính sách quan hệ quốc tế hữu nghị cùng hợp tác phát triển vì hoà bình, độc lập của mỗi nước.

Đầu thế kỷ thứ XI, dưới sự lãnh đạo của Lý Thường Kiệt, nhân dân đã tham gia chiến đấu tiến quân vào tận sào huyệt của quân Tống, đập tan âm mưu xâm lược của chúng đối với đất nước ta. Tháng 12/1287, nhân dân đã tham gia đánh đoàn thuyền chở lương thực của Trương Văn Hổ chỉ huy, tiêu diệt nhiều tên, bắt sống 40 tên địch cùng một số thuyền, vũ khí của quân Nguyên - Mông xâm lược nước ta trên vùng biển Móng Cái - Vân Đồn - Cửa Lục. Thế kỷ thứ XVII, nhân dân các dân tộc Móng Cái đã nổi dậy trong phong trào Quang Lãnh, Quang Khánh chiến đấu rất anh dũng chống lại quân Mãn Thanh sang xâm lược. Năm 1884, sau khi triều đình nhà Nguyễn ký Hiệp ước Pa-tơ-nốt bán nước ta cho thực dân Pháp, nhân dân các dân tộc Móng Cái bị bọn đế quốc phong kiến áp bức bóc lột tàn tệ, lớp lớp người đã vùng lên chống lại lũ bán nước và cướp nước; hai anh em Đỗ Phát Thanh và Đỗ Phát Thông đã tổ chức lực lượng hàng trăm quân xây dựng căn cứ ở xã Quất Đoài huyện Hà Cối (Hải Hà ngày nay), tiến đánh địch ở Tiên Yên, Đầm Hà, Móng Cái. Sau một thời gian ngắn, cuộc khởi nghĩa bị thất bại, hai anh em họ Đỗ bị quân Pháp bắt và đem ra chém đầu. Để tránh sự khủng bố của kẻ thù người em ruột của hai anh em họ Đỗ là Đỗ Phát Khang cùng gia đình phải chạy sang Trung Quốc lánh nạn, nhưng vẫn

ghi sâu mối thù truyền kiếp, tích cực tham gia hoạt động chống Pháp trong phong trào Quang Phục Hội.

Trong phong trào Quang Phục Hội của cụ Phan Bội Châu, tháng 01/1917 ông Đào Quang Thể, thôn Vườn Trầu xã Vạn Xuân, Móng Cái đã tổ chức binh lính bỏ thuốc độc vào thức ăn giết bọn sỹ quan Pháp. Năm 1919, Đàm Quang Tây cùng Trình A Sáng (tức Đội Sáng) và Bàng Mộc Sinh tổ chức nghĩa quân dựng cờ khởi nghĩa "Việt Nam Quang Phục quân", phối hợp với binh lính khố xanh đồn Đầm Hà, giết tên đồn trưởng Pháp, kéo quân lên ở Mã Đầu Sơn, kiên trì chống Pháp hơn một tháng rồi rút sang đất Trung Quốc. Sau cuộc thất bại này, ông Đỗ Phát Khang được đoàn thể cách mạng giao nhiệm vụ phụ trách cửa ngõ liên lạc từ trong nước ra nước ngoài: bến đò Nà Sáo Tù trên sông Bắc Luân - con sông nhỏ giữa biên giới Việt - Trung. Là người dân ở một vùng đất có truyền thống yêu nước nồng nàn, lòng căm thù giặc sâu sắc, gia đình họ Đỗ có mối thù truyền kiếp với bọn đế quốc thực dân. Tuy phải tạm thời lánh nạn sang đất Trung Quốc, nhưng vẫn tích cực hoạt động cách mạng. Ông đã cải trang thành: lang thuốc, thầy cúng, người câu cá... để sinh nhai, che mắt địch hoạt động... đưa các đồng chí như: Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu và các đồng chí cán bộ liên lạc như: Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm trong các tổ chức Tâm Tâm xã và Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí Hội qua bến đò Nà Sáo Tù sang Trung Quốc hoạt động.

Tỉnh Quảng Ninh nơi có đường giao thông thuận lợi, hạn chế được sự kiểm soát gắt gao của kẻ thù và là nơi có truyền thống yêu nước, cơ sở cách mạng vững chắc đó là chỗ dựa vững chắc cho nhiều đồng chí lãnh đạo trong các tổ chức cách mạng trong nước cũng như đồng chí Trần Phú xuất dương hoạt động.

Chiều ngày 16/7/1926, đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú xuống tàu "E-mơ-rốt" tại cảng Hải Phòng. Sáng ngày 17/7/1926, tàu cập bến Mũi Ngọc, Móng Cái. Sắm vai những thầy giáo và học sinh đi du lịch, khi qua trạm kiểm soát đầu tiên, tên Cẩm Tây không biết, nhưng sau chúng phát hiện ra các chiến sỹ cách mạng cho lính đuổi theo... vừa đói, khát và mệt nhọc, lại mang nặng tư trang, đoàn phải vứt bỏ va li chạy rồi nhảy xuống sông biên giới Việt - Trung. Lội đến giữa dòng nước sâu lút cổ thì gặp một chiếc thuyền do anh thanh niên Đỗ Đức Nghiệp con trai ông Đỗ Phát Khang, cơ sở cách mạng của ta từ bên Trung Quốc ra đón.

Cùng với ảnh hưởng của phong trào yêu nước chống thực dân Pháp cuối thế kỷ thứ XIX, đầu thế kỷ XX, tiếng bom của liệt sĩ Phạm Hồng Thái giết Toàn quyền Pháp Béc-lanh ở Trung Quốc, đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú qua huyện Móng Cái sang Trung Quốc dự lớp huấn luyện do đồng chí Nguyễn Ái Quốc tổ chức đã có tác động mạnh mẽ và sâu sắc tới những thanh niên yêu nước, đáng chú ý nhất là nhóm thanh niên ở thôn Vườn Trầu xã Vạn Xuân; các xã: Xuân Lan, Trà Cổ, Ninh Dương, Vạn Ninh và Thị xã Móng Cái. Qua tiếp xúc với đoàn và trạm liên lạc, họ tiếp thu được tư tưởng cách mạng chân chính và khát vọng cứu nước. Họ tự hình thành các nhóm thường xuyên trao đổi về thời cuộc, bàn bạc về con đường tham gia cứu nước giải phóng quê hương. Đồng thời vận động những gia đình nghèo quyên góp tiền ủng hộ những gia đình thiếu sưu; tổ chức đấu tranh đòi thả những người bị địch bắt vô cớ. Nhóm thanh yêu nước xã Trà Cổ, Vạn Ninh và thị xã Móng Cái đấu tranh chống địa chủ, cường hào "phù thu lạm bổ" gửi đơn lên huyện yêu cầu giảm thuế cho những gia đình nghèo khổ...

Thời gian đoàn đi qua và lưu lại trạm liên lạc rất ngắn nên ảnh hưởng tới phong trào cách mạng chưa nhiều, nhưng nó đã góp thêm gió để thổi bùng ngọn lửa cách mạng ở Móng Cái cũng như tỉnh Hải Ninh rực cháy sáng hơn. Sau khi xuất dương

ra nước ngoài, dự lớp huấn luyện chính trị ở Trung Quốc do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tổ chức, rồi được cử đi học tại Trường Đại học Phương Đông Liên Xô; tháng 4/1930, Trần Phú trở về nước, làm việc tại Hà Nội một thời gian ngắn, rồi đi khảo sát tình hình một số địa phương: phong trào công nhân ở Nam Định, phong trào nông dân Thái Bình, phong trào công nhân ở Hải Phòng. Cuối tháng 6/1930, Trần Phú đến khảo sát phong trào công nhân tại Khu mỏ.

Khu mỏ là một trong những chiếc nôi sản sinh ra giai cấp công nhân Việt Nam, nơi tập trung đông công nhân chiếm 90% tổng số công nhân nhiên liệu toàn Đông Dương. Sống trên mảnh "đất nhượng", công nhân phải chịu áp bức bóc lột của 2 bộ máy thống trị là chính quyền thực dân phong kiến và bọn chủ mỏ. Đời sống công nhân hết sức cơ cực, họ phải làm việc từ 10 đến 12 giờ trong một ngày với đồng lương rất thấp. Thợ lò lương thời điểm cao nhất chủ mỏ chỉ trả 15 - 20 xu một ngày công. Đồng lương ít ỏi, cuộc sống đói rách lầm than, công việc nặng nhọc, nguy hiểm, bọn chủ không chịu trang bị bảo hộ lao động, tai nạn lao động, sập lò xẩy ra liên tiếp, nhiều người chết mất xác... công nhân thường xuyên bị đánh đập, cúp phạt vô lý... thợ lò cố hết sức một tháng thường chỉ làm nổi 15 - 17 công và ít người sống tới 60 tuổi... Bị áp bức bóc lột nặng nề, công nhân đã vùng lên đấu tranh chống thực dân chủ mỏ. Từ năm 1902 - 1922 có 16 cuộc đấu tranh đánh giám thị, cai ký, đập phá máy móc. Tiêu biểu nhất là cuộc đấu tranh của chị em nhà sàng Kế Bào (Cái Bầu) tháng 02/1916, bãi công đòi tăng lương giảm giờ làm mang ý nghĩa nhất. Đây là cuộc đấu tranh đầu tiên của thợ mỏ mang đặc trưng phương thức đấu tranh của giai cấp công nhân hiện đại.

Năm 1926, đồng chí Hạ Bá Cang (tức Hoàng Quốc Việt) đã về Mạo Khê làm công nhân tuyên truyền chủ nghĩa yêu nước, thành lập được tổ chức Ái hữu trong công nhân mỏ. Trong phong trào vô sản hóa (năm 1928), Việt Nam Thanh niên

Cách mạng đồng chí Hội đã cử hội viên về Khu mỏ để tự rèn luyện mình, tuyên truyền chủ nghĩa yêu nước và chủ nghĩa Mác - Lênin, vận động công nhân. Năm 1929, Khu mỏ Quảng ninh có 35.900 công nhân trong khi đó công nhân nhiên liệu toàn Đông Dương có 38.665 người đứng dậy đấu tranh.

Cuối năm 1928, Chi hội Việt Nam Thanh niên Cách mạng đồng chí Hội được ra đời ở Cẩm Phả - Cửa Ông và ra tờ báo Than để tuyên truyền trong công nhân. Đầu năm 1929, chi hội Việt nam Thanh niên Cách mạng đồng chí Hội được thành lập ở Khu mỏ từ Mạo Khê đến Hòn Gai, Uông Bí. Từ tháng 7 - 12/1929, các chi bộ Đông Dương Cộng sản Đảng được thành lập ở Cẩm Phả - Cửa Ông, Hòn Gai, Hà Tu, Uông Bí, Vàng Danh. Tháng 02/1930, Chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam đầu tiên ở Quảng ninh ra đời tại Mạo Khê. Từ tháng 02 - 4/1930, các Chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam ở Hòn Gai, Cẩm Phả, Cửa Ông, Uông Bí - Vàng Danh lần lượt ra đời. Tháng 4/1930, Đảng ủy mỏ Hòn Gai - Cẩm Phả và Uông Bí - Vàng Danh được thành lập. Phong trào vô sản hóa được thực hiện ở Khu mỏ dẫn đến sự ra đời của các Đảng ủy mỏ đã thúc đẩy phong trào cách mạng tiến lên một bước mới.

Ngày 07/11/1929, lần đầu tiên công nhân vùng mỏ kỷ niệm Cách mạng Tháng Mười Nga, người công nhân Ngô Huy Tăng đã treo cờ đỏ búa liềm trên cẩu Poóc tích số 1 bến Cửa Ông. Ngày 08/4/1930, cuộc đấu tranh của công nhân nhà sàng Cửa Ông mở đầu cho cao trào cách mạng 1930 - 1931 ở Khu mỏ đòi giảm giờ làm ca đêm, tăng lương 20%, chống đánh đập công nhân... Ngày 01/5/1930, lần đầu tiên Khu mỏ kỷ niệm ngày quốc tế lao động 1/5, cờ đỏ búa liềm được cắm trên núi Bài Thơ - Trung tâm kinh tế chính trị của Khu mỏ. Ngày 10/5/1930, công nhân ở Hòn Gai rải truyền đơn ủng hộ cuộc đấu tranh của công nhân Bến Thủy - Nghệ An và cuộc đấu tranh của 1000 nông dân Tiên Hưng, Duyên Hà Thái Bình bị đế quốc Pháp đàn áp đẫm máu. Cũng như nhiều nơi trên cả nước, đế quốc Pháp ra sức đàn áp phong trào cách mạng ở Khu mỏ.

Do sự phản bội của Trần Văn Trí, hơn 20 cán bộ, đảng viên ở các chi bộ: Hòn Gai, Cẩm Phả, Uông Bí, Mạo Khê... bị địch bắt.

Giữa lúc phong trào cách mạng ở Khu mỏ gặp nhiều khó khăn do địch đàn áp, thì đồng chí Trần Phú về khảo sát tình hình ở đây. Được chứng kiến cuộc sống cùng cực của người thợ mỏ và tìm hiểu phong trào công nhân ở đây, Trần Phú nhắc nhở các cơ sở đảng: phải tích cực tuyên truyền xây dựng củng cố tổ chức đảng và Công hội Đỏ trong công nhân. Để đấu tranh giành được thắng lợi phải có tổ chức và hình thức đấu tranh cho phù hợp. Phải tổ chức cho công nhân học tập văn hóa để nâng cao nhận thức về Đảng, về cách mệnh.

Đầu tháng 7/1930, đồng chí Trần Phú rời Khu mỏ Hòn Gai về Hà Nội. Việc khảo sát phong trào công nhân Khu mỏ giúp cho Trần Phú có thêm cơ sở thực tiễn để khởi thảo bản "Luận cương chính trị" của Đảng. Thực hiện sự chỉ đạo của đồng chí Trần Phú trong dịp về khảo sát phong trào công nhân ở Khu mỏ, Đảng uỷ mỏ Hòn Gai - Cẩm Phả và Đảng ủy mỏ Uông Bí - Vàng Danh đẩy mạnh công tác phát triển Đảng. Đến tháng 10/1930, toàn Khu mỏ có tổng số 64 đảng viên cộng sản. Tháng 10/1930 Trung ương Đảng quyết định thành lập Khu Đặc biệt Hòn Gai, Đảng ủy Đặc Khu mỏ (tương đương Đảng bộ cấp tỉnh) được thành lập.

Cùng với xây dựng tổ chức đảng, các Đảng ủy tích cực chỉ đạo xây dựng các tổ chức quần chúng, xây dựng lực lượng chính trị đông đảo làm nòng cốt trong các cuộc đấu tranh. Các chi bộ đảng tập hợp đông đảo quần chúng bằng nhiều hình thức như các hội: Ái Hữu, Tương tế, Hiếu hỉ, đá bóng, học chữ Quốc ngữ...

Đảng bộ còn phân công đảng viên đi sâu vào các khối như: khối viên chức, khối thợ thủ công, khối công nhân bốc vác, lái xe, khối những người buôn bán nhỏ. Chi bộ Đảng ở Mạo Khê còn ra tờ báo Than để tuyên truyền giáo dục công nhân. Thông qua các tổ chức quần chúng, những lớp học văn hóa và

những tờ báo của Đảng, những đảng viên làm công tác tuyên truyền giáo dục quần chúng, phổ biến các chủ trương của Đảng, vạch trần âm mưu thâm độc của kẻ thù, nâng cao giác ngộ giai cấp cho quần chúng, chọn lọc những người tích cực, có tinh thần đấu tranh kết nạp vào Công hội Đỏ. Đến tháng 10/1930, toàn Khu mỏ đã có 43 hội viên Công hội.

Sau vụ đàn áp của kẻ thù tháng 5/1930, tổ chức đảng và tổ chức quần chúng được củng cố và phát triển thêm, phong trào cách mạng ở Khu mỏ lại tiếp tục dâng lên. Trong tháng 10/1930, nổ ra 3 cuộc đấu tranh, rải truyền đơn, treo khẩu hiệu, áp phích phản đối đế quốc Pháp đàn áp các chiến sỹ Xô Viết Nghệ - Tĩnh, "ủng hộ Nghệ Tĩnh đỏ". Trong dịp kỷ niệm ngày Cách mạng Tháng Mười Nga 07/11/1930, công nhân ở Hòn Gai, Mạo Khê rải truyền đơn kêu gọi công nhân biểu tình; Đảng uỷ mỏ Uông Bí - Vàng Danh tổ chức rải truyền đơn, gián áp phích, treo cờ đỏ kêu gọi công nhân đấu tranh chống chủ lưu lương. Ở Cẩm Phả, công nhân cắm cờ trên tầng núi trọc, nổ mìn cổng rạp hát, phá đường điện cao thế...

Đợt khảo sát tình hình ở Khu mỏ không chỉ có thêm thực tế để đồng chí Trần Phú khởi thảo bản "Luận cương chính trị" của Đảng, đã tác động mạnh mẽ đẩy phong trào cách mạng ở Khu mỏ tiến lên một bước mới. Gần một thế kỷ trôi qua (1926 - 2025), nhưng hình ảnh của đồng chí Trần Phú còn in đậm trong tâm trí Đảng bộ và nhân dân tỉnh Quảng Ninh. Noi gương tinh thần, nghị lực và chí khí chiến đấu của đồng chí, dưới sự lãnh đạo sáng suốt của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc tỉnh Quảng Ninh đã vượt qua mọi gian khổ, hy sinh, góp phần cùng với toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân trên phạm vi cả nước và tiến lên chủ nghĩa xã hội. Kể từ khi miền Bắc nước ta được hoàn toàn giải phóng đến nay, Đảng bộ và nhân dân các dân tộc Quảng Ninh đã giành được nhiều thành tựu quan trọng để xây dựng Khu mỏ thực sự trở thành một Tỉnh giàu và đẹp một vùng động lực trong khu vực và quốc tế./.

ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ MÃI MÃI LÀ NIỀM VINH DỰ, TỰ HÀO CỦA LỚP LỚP CON CHÁU TRONG DÒNG TỘC

✍ **Ông Trần Viết Thìn**

Cháu nội thân của dòng họ tiểu chi đồng chí Trần Phú

Theo gia phả họ Trần đại tôn thì dòng họ của đồng chí Trần Phú về Hà Tĩnh từ năm 1532, định cư vào Việt Yên Hạ, huyện La Sơn (nay là xã Tùng Ảnh), đến Trần Phú là đời thứ 18. Một dòng họ có nhiều người làm quan to, phong hầu ở các triều Lê, Nguyễn; ở một làng nổi tiếng có truyền thống hiếu học, học giỏi, đời nào cũng có người đỗ đạt cao của xứ Nghệ.

Thân sinh của Trần Phú là ông Trần Văn Phổ, người học giỏi nổi tiếng trong vùng, đã thi đậu giải Nguyên triều vua Thành Thái, được cử làm Giáo thụ Quảng Ngãi, Phú Yên, rồi làm Tri huyện Đức Phổ (Quảng Ngãi). Cuộc đời ông Trần Văn Phổ làm quan thanh liêm, hiểu được nỗi khốn khó của người dân mất nước, đã tuẫn tiết trước công đường để phản đối những đòi hỏi của quân Pháp về việc cung cấp lương thảo

tiếp tay đàn áp phong trào nổi dậy của dân chúng trong vùng. Tấm gương của ông đã để lại những tình cảm sâu nặng với người dân Quảng Ngãi đương thời. Thân mẫu của Trần Phú là bà Hoàng Thị Cát, sinh ra trong gia đình nhà nho, quê ở huyện Nghi Lộc (Nghệ An). Bà là người phụ nữ nhân hậu, yêu chồng, thương con, gắn bó với xóm làng. Bà sinh được 8 người con và mất sau 2 năm khi ông Trần Văn Phổ qua đời.

Tuổi thơ đồng chí Trần Phú sớm mồ côi cả cha lẫn mẹ. Nỗi đau mất người thân đã rèn cho ông Trần Phú đức tính chịu đựng gian khổ, cứng cỏi, tự lập, tự tin. Từ nhỏ, Trần Phú đã nổi tiếng ham học, học giỏi nên bao giờ cũng vượt trội so với bạn bè cùng trang lứa. Từ lớp học đồng ấu ở Quảng Trị tới Trường Tiểu học Pháp - Việt ở Đông Ba rồi Quốc học Huế, Trần Phú luôn là người đứng đầu lớp, đầu khóa, luôn ý thức phấn đấu để trở thành người giỏi về học vấn, có kiến thức để sau này làm được nhiều việc có ích cho cách mạng, cho Nhân dân.

Năm 1922, sau khi thi đỗ đầu kỳ thi Thành Chung ở Huế, người anh cả của Trần Phú là Trần Kim Tương rất mừng vì em đáp ứng được lòng mong mỏi của gia đình. Trần Phú chọn nghề dạy học, cái nghề lương thiện có thể tạo nên những con người có ích cho dân, cho nước. Những năm tháng dạy học Trường Tiểu học Cao Xuân Dục (Vinh - Nghệ An) với lòng nhiệt tình, năng động và trí tuệ của tuổi trẻ, chưa bao lâu, Trần Phú đã nổi tiếng là giáo viên dạy giỏi, giàu lòng nhân ái, có tinh thần đoàn kết thu hút lòng người. Những cuộc dã ngoại trong kỳ nghỉ hay khi đàm đạo việc nước, đọc thơ ca yêu nước của cụ Phan Bội Châu đã nhen nhóm trong học sinh tinh thần yêu nước, lòng căm thù thực dân Pháp xâm lược.

Khi ở Vinh, Trần Phú được gặp gỡ những người đồng môn, những bạn bè lớp trước từng trải, cùng chí hướng. Điều kiện dạy học và hoàn cảnh xã hội, phong trào đấu tranh ở Vinh lúc ấy là môi trường thuận lợi cho Trần Phú thực hiện lý tưởng

mà bấy lâu đồng chí ấp ủ, mong đợi. Năm 1925, sau khi tham gia thành lập Hội Phục Việt (sau đổi thành Hội Hưng Nam), Trần Phú được cử sang dự lớp huấn luyện chính trị ở Quảng Châu - Trung Quốc. Lịch sử ghi lại con đường xuất dương sang Trung Quốc đi qua thành phố Móng Cái của Trần Phú cũng hết sức gian nan, vất vả, hiểm nguy, nhưng nhờ sự che chở giúp đỡ của nhân dân thành phố Móng Cái nên Trần Phú và đoàn xuất dương cũng đã vượt qua, Trần Phú vinh dự được gặp một người đi trước vĩ đại - lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Chính Người đã trực tiếp truyền dạy chủ nghĩa Mác - Lênin cho Trần Phú và đặt tên mới cho Trần Phú là Lý Quý.

Xuất phát từ mục tiêu, nhiệm vụ trước mắt là đánh đổ thực dân, đế quốc và phong kiến tay sai, giành lại độc lập cho đất nước, Trần Phú và những người đồng chí của mình đã được lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc truyền thêm sức mạnh về tinh thần yêu nước; hướng đến dưới sự lãnh đạo của một đảng chân chính, đoàn kết mọi giai cấp tầng lớp xã hội, phá bỏ cường quyền áp bức, coi công nông là gốc, là những người làm chủ cách mạng trong mối quan hệ với bạn bè năm châu, đó là những quan điểm, nhận định, chủ trương đúng đắn, sáng tạo, khoa học.

Cuộc gặp gỡ với lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong quá trình hoạt động cách mạng, giúp Trần Phú có bước chuyển vượt bậc về nhận thức, tư tưởng. Sau khi về nước hoạt động, Trần Phú tiếp tục được cử sang học tại Trường Đại học Phương Đông (Liên Xô). Dù vào học có muộn hơn, phải học nhiều môn khá nặng, khó khăn về ngoại ngữ, nhưng Trần Phú đã bắt kịp chương trình, trở thành học viên vững vàng, nổi trội. Đồng chí còn tham gia tích cực vào các hoạt động của Đảng và Quốc tế Cộng sản. Với tư cách là Bí thư nhóm học viên Việt Nam tại trường, đồng chí đã giúp đỡ các đồng chí khóa sau trong học tập hết sức hữu ích.

Về nước, đồng chí Trần Phú được giao soạn thảo Luận cương chính trị, thông qua tại Hội nghị Trung ương lần thứ nhất (tháng 10/1930) và được bầu làm Tổng Bí thư của Đảng khi mới 26 tuổi.

Từ một thanh niên giàu lòng yêu nước, thấy được sự áp bức, bất công của thực dân xâm lược và phong kiến tay sai được lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc dìu dắt, hướng dẫn; sớm giác ngộ, thấm nhuần chủ nghĩa Mác - Lênin, đồng chí Trần Phú đã trở thành một trong những người chủ chốt thuộc lớp tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam.

Mặc dù thời gian đảm trách cương vị Tổng Bí thư của Đảng không lâu, do đồng chí hy sinh khi mới 27 tuổi, nhưng những cống hiến của đồng chí Trần Phú đối với Đảng và cách mạng Việt Nam hết sức to lớn trên nhiều lĩnh vực. Trước hết, về lý luận và đường lối cách mạng, đó là "Luận cương chính trị" và các văn kiện của Đảng khi mới thành lập; những đóng góp về xây dựng tổ chức đảng; xây dựng các tổ chức quần chúng cách mạng. Đồng chí là người học trò xuất sắc của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh; tấm gương cộng sản bất tử; người con ưu tú của quê hương Hà Tĩnh.

Sinh trưởng trong một gia đình nhà nho, những năm tháng ấu thơ gian khổ, với tình yêu quê hương trong nỗi đau mất nước cùng hình ảnh, câu chuyện về cái chết uất ức đến cao độ của người cha nơi công đường đã giúp đồng chí nhận ra đường hướng cách mạng, trở thành nhà lý luận xuất sắc, người lãnh đạo trí tuệ, sáng tạo của Đảng vào những thời điểm cam go của cách mạng Việt Nam.

Truyền thống vẻ vang của gia tộc, tấm gương chiến đấu kiên cường bất khuất trước kẻ thù của đồng chí Trần Phú luôn là niềm vinh dự, tự hào của các lớp con cháu trong đại gia đình dòng họ, truyền thống lịch sử, văn hóa, hiếu học của Tùng Ảnh, của vùng đất núi Hồng, sông La đã hun đúc,

chắp cánh cho đồng chí Trần Phú vươn đến tầm cao, trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng với nhiều đóng góp to lớn cho cách mạng Việt Nam.

Đồng chí Trần Phú hy sinh ở tuổi hừng hực sức trẻ, nhiệt huyết cách mạng. Tên tuổi của Tổng Bí thư Trần Phú luôn là một biểu tượng thiêng liêng trong trái tim hàng triệu người bị áp bức. Câu nói cuối cùng của Trần Phú "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu" là lời nhắn nhủ các thế hệ tiếp nối không bao giờ chịu khuất phục trước mọi hiểm nguy, đã trở thành lẽ sống, niềm tin cho hôm nay và mai sau.

Cuộc đời đầy vẻ vang khi tuổi thanh xuân của đồng chí Trần Phú chưa đi hết đã được các thế hệ người Việt Nam nói chung, người Hà Tĩnh và quê hương Tùng Ảnh đi tiếp đến vinh quang. Đặc biệt, các thế hệ trong đại gia đình của Tổng Bí thư Trần Phú sau này đều là đảng viên, nhiều người thành đạt, có người anh dũng hy sinh trong kháng chiến, có người trở thành Anh hùng Lao động, là tiến sĩ, kỹ sư với nhiều đóng góp cho quê hương, đất nước./.

PHẦN II

CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ NĂM 1926 QUA MÓNG CÁI

CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ NĂM 1926 - SAU GẦN 100 NĂM NHÌN LẠI

✍ **PGS. TS. Đoàn Thế Hanh**
Nguyên Ủy viên Ban Biên tập
kiêm Trưởng Ban xây dựng Đảng, Tạp chí Cộng sản

Được Ban Tổ chức Hội thảo giao đầu bài: "Con đường xuất dương của Trần Phú năm 1926 - sau gần một trăm năm nhìn lại", chúng tôi nghĩ, cần trình bày được "con đường" theo nghĩa đen và nghĩa bóng của từ này, với ba vấn đề sau:

- Một là tái hiện lại cuộc hành trình xuất dương của Trần Phú năm 1926 theo nghĩa đen của từ này, từ điểm xuất phát (ga tàu Vinh - Nghệ An) tập kết tại Móng Cái (Quảng Ninh), vượt biên giới Việt - Trung tại đây và đến Quảng Châu, Trung Quốc gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Trong khi phục dựng con đường xuất dương này cần nêu bật được những vấn đề cơ bản sau:

Vì sao Trần Phú lại xuất dương năm 1926, mà điểm dừng chân cuối cùng trong nước để xuất dương là Móng Cái, Quảng Ninh, Việt Nam chứ không phải là địa danh nào dọc theo biên giới Việt Trung, để nơi đến là Quảng Châu - Trung Quốc?.

- Hai là, ý nghĩa chuyến xuất dương năm 1926 của Trần Phú đối với sự hình thành đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam.

- Ba là, bài học cần nhận thức về ý nghĩa của địa bàn Móng Cái và sự giúp đỡ của nhân dân Móng Cái đối với chuyến xuất dương của Trần Phú năm 1926 trong hành trình cách mạng của Đảng; và công việc mà Đảng bộ và nhân dân Móng Cái cần làm trong thời gian tới!

Ba vấn đề trên được trình bày dựa vào nguồn tư liệu (rất ít) và nhìn nhận hoạt động này sau gần một trăm năm, với ba phần sau:

Người thanh niên yêu nước Trần Phú và hành trình xuất dương năm 1926

Đồng chí Trần Phú là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, người Cộng sản kiên cường, mẫu mực, người con ưu tú của Đảng và dân tộc ta, người trọn đời chiến đấu cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người. Trong hành trình tìm hướng đi cho cách mạng Việt Nam của Trần Phú và những người yêu nước ở miền Trung nói riêng, cả nước nói chung với sự kiện gặp gỡ, trao đổi, học tập, nhận thức từ lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc thông qua các lớp học do Người tổ chức tại Quảng Châu, Trung Quốc là vô cùng quan trọng, có ý nghĩa to lớn đối với việc hình thành đường lối cách mạng Việt Nam của Đảng. Đối với Trần Phú, cuộc gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc năm 1926 là cuộc gặp lịch sử mang tính bước ngoặt căn bản mở đầu cho những năm tháng tiếp tục hoạt động, rèn luyện, học tập để rồi trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng. Điểm dừng chân

Móng Cái để xuất dương là mắt xích quan trọng trong hành trình cách mạng của đồng chí Trần Phú nói riêng, cách mạng Việt Nam nói chung.

Từ đầu thế kỷ XX, Nghệ An đã bắt đầu hình thành các cơ sở công nghiệp, các đồn điền có quy mô lớn. Vinh trở thành trung tâm công nghiệp ở miền Trung. Giai cấp công nhân hình thành. Nhiều trường học ra đời. Tầng lớp trí thức tân học, tiểu tư sản xuất hiện, nhanh chóng tiếp cận, tiếp thu và truyền bá các tư tưởng mới để tiến hành đấu tranh chống thực dân. Các tổ chức cách mạng ra đời và nhanh chóng trưởng thành về tư tưởng và tổ chức.

Đối với chàng thanh niên yêu nước Trần Phú, hình ảnh người cha thân yêu tuẫn tiết trước công đường, hình ảnh người mẹ hiền dịu vì phải tảo tần kiếm sống đã qua đời trong vất vả cực nhọc, cảnh nước mất, nhân dân lầm than, rên xiết dưới gót giày của bọn thực dân xâm lược và bọn phong kiến bán nước với thân phận người nô lệ... đã trở thành nỗi uất hận nung nấu tâm hồn, tạo nên động lực lớn thôi thúc anh dấn thân vào con đường cách mạng.

Ngày 14/7/1925, tại núi Con Mèo (hình dạng núi giống con mèo phủ phục), hay Dũng Quyết, hoặc Phượng Hoàng Trung Đô (thời vua Quang Trung) ở vùng Bến Thủy, Thành phố Vinh, tỉnh Nghệ An, Hội Phục Việt được thành lập, với các yếu nhân là: Lê Văn Huân, Trần Phú, Trần Đình Thanh, Tôn Quang Phiệt, Ngô Đức Diễn... sau đổi thành Hội Hưng Nam, rồi Tân Việt Cách mạng Đảng.

Theo Đặng Hòa (nguyên Trưởng phòng Trưng bày - Tuyên truyền - Đối ngoại, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam) trong bài: *Nhóm thanh niên yêu nước đầu tiên sang Quảng Châu dự lớp huấn luyện chính trị,* đăng trên trang Bảo tàng Lịch sử quốc gia,

ngày 04/10/2017[1]: "Năm 1925, sau khi thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tại Quảng Châu, Trung Quốc, Nguyễn Ái Quốc đã bàn với Tổng bộ của Hội xây dựng các đường dây liên lạc giữa Tổng bộ với trong nước để đưa đón cán bộ đi về, chuyển nhận tài liệu, sách báo. Đồng thời cử người về nước tìm chọn những thanh niên có chí khí đưa sang Quảng Châu để Người trực tiếp huấn luyện chính trị và phương pháp hoạt động cách mạng rồi trở về gây dựng cơ sở trong nước".

Năm 1925, ở trong nước, Hội Hưng Nam quyết định cử người đi liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Quảng Châu, xem như bước tiền trạm, để trao đổi chủ trương, tiến tới thống nhất tổ chức và hoạt động cứu nước. Lê Duy Điếm - sinh năm 1906, quê ở xã Xuân Viên, huyện Nghi Xuân, tỉnh Hà Tĩnh, một hội viên lanh lợi, đáng tin cậy, được chọn đi tìm bắt liên lạc với những người Nghệ An - Hà Tĩnh đang cư trú và hoạt động yêu nước ở Xiêm, từ đó tìm đường đi Quảng Châu. Đến Quảng Châu, Lê Duy Điếm gặp được Tổng bộ Hội Thanh niên và Nguyễn Ái Quốc. Sau khi trình bày mục đích chuyến đi theo quyết định của Hội Hưng Nam, Lê Duy Điếm được giữ lại dự lớp học chính trị của Hội Thanh niên khóa I. Qua các buổi học, anh thấm dần lý tưởng cách mạng, xây dựng lòng tin tuyệt đối vào mục đích và đường lối đấu tranh mới, khác hẳn với mục tiêu, đường lối của Hội Hưng Nam. Kết thúc lớp học, Lê Duy Điếm tự nguyện xin vào Hội Thanh niên, được tổ chức

---

[1] Năm 1963, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) đã tổ chức cuộc khảo sát thực địa để nghiên cứu tìm tư liệu và hiện vật về con đường xuất dương của đoàn trong nước đầu tiên đó. Đoàn khảo sát do ông Đào Duy Kỳ, Chủ tịch Hội đồng khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam làm Trưởng đoàn với sự tham gia của các ông Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba là 3 trong số 10 người cùng xuất dương với Trần Phú tháng 7/1926. Ngày 26/11/1963, Đoàn khảo sát rời Hà Nội tiến hành nghiên cứu thực địa, tìm và đối thoại với các nhân chứng ở Hải Phòng, Hòn Gai, Tiên Yên, Móng Cái, Đông Hưng và kết thúc khảo sát ngày 06/12/1963.

chấp nhận kết nạp và giao nhiệm vụ về nước hoạt động với hai nhiệm vụ: (1). Mời Hội Hưng Nam chính thức cử đại biểu sang đàm phán với Hội Thanh niên ở Quảng Châu. (2). Đưa một số thanh niên yêu nước tiên tiến sang Quảng Châu huấn luyện chính trị để đào tạo thành cán bộ cho Hội.

Thực hiện nhiệm vụ mà Nguyễn Ái Quốc và Tổng bộ Việt Nam Cách mạng Thanh niên giao, từ Quảng Châu, Lê Duy Điếm trở về miền Trung, đi theo đường dây liên lạc của Hội Thanh niên bằng đường thủy đến Bắc Luân, vượt qua biên giới Quảng Đông - Hải Ninh, đi Móng Cái, Hải Phòng, Hà Nội, vào Vinh. Khi ấy là tháng 6/1926. Lê Duy Điếm tìm gặp những người lãnh đạo Hội Hưng Nam, báo cáo tình hình ở Quảng Châu.

Tháng 6/1926, Trần Mộng Bạch triệu tập Hội nghị đặc biệt của Ban Chấp hành Hội Hưng Nam gồm Lê Huân, Ngô Đức Diễn, Trần Phú và Hoàng Đức Thi để thảo luận. Hội nghị quyết định cử đoàn đại biểu đi Quảng Châu, gồm 3 người: Trần Phú - Trưởng đoàn; Tôn Quang Phiệt - Phó Trưởng đoàn và Hoàng Văn Tùng. Trước khi đoàn lên đường, để nhân danh là đoàn đại biểu của một đảng, Hội Hưng Nam được đổi tên là Việt Nam Cách mạng Đảng, nhưng nội dung chương trình hành động vẫn như cũ. Được nghe báo cáo và trao đổi với Lê Duy Điếm, Trần Phú trong lòng xen lẫn phấn khởi với lo lắng. Đi chuyến này sẽ được mở rộng kiến thức, biết thêm nhiều điều mới của cách mạng, nhất là sẽ được gặp Nguyễn Ái Quốc, người mà tên tuổi và hoạt động đã đem lại tin tưởng và hy vọng về một tương lai tốt đẹp cho cả dân tộc. Là người trẻ tuổi lại được giao trách nhiệm trưởng đoàn, Trần Phú thấy đoàn thể tin cậy nơi mình, càng lo lắng về trách nhiệm nặng nề trước Đảng. Trần Phú lên đường trong lúc phong trào yêu nước lan rộng, sôi nổi, đó là nguồn động viên tinh thần quý báu cho người ra đi. Hội cấp 200 đồng, qua Hoàng Đức Thi chuyển cho

Trần Phú để chi tiêu cho đoàn trong cuộc hành trình. Giấy giới thiệu do Trần Mộng Bạch viết và ký tên, thay mặt Việt Nam Cách mạng Đảng. Chương trình hoạt động của Đảng do Ngô Đức Diễn mã hóa thành chữ số, giao cho Trần Phú mang đi. Về nhiệm vụ chọn một số thanh niên cùng đi chuyến này sang Quảng Châu để học tập, Lê Duy Điếm không trao đổi với những người lãnh đạo Việt Nam Cách mạng Đảng, vì vậy, Trần Phú cũng không biết. Đây là mối liên lạc riêng giữa số thanh niên này với Lê Duy Điếm. Những người đi học lúc đầu cũng không biết có đoàn của Việt Nam Cách mạng Đảng, sau khi nhập chung làm một đoàn họ mới gặp nhau, nhưng vẫn không biết nhiệm vụ của nhau.

Đoàn chia làm 3 tốp xuất phát từ 2 nơi: ga Vinh và ga Thanh Hóa, ngày 13/7/1926 gặp nhau tại khách sạn Nam Lai, trước ga Hàng Cỏ, Hà Nội. Theo kế hoạch, nhân dịp kỷ niệm cách mạng Pháp được tổ chức hằng năm vào ngày 14/7 đoàn sẽ khởi hành, bởi vì, trong ngày này thực dân Pháp và tay sai thường lo vui chơi lễ hội, nên sẽ kiểm soát lơi lỏng, sơ hở, nhờ đó đoàn có thể vượt biên an toàn hơn. Như hẹn trước, đoàn Trần Phú, gồm 3 người và 2 nhóm đi học với 6 thanh niên tập trung ở khách sạn Nam Lai, do Lê Duy Điếm dẫn đường. Gọi là đoàn và đi tập trung, nhưng vì hành trình không hợp pháp nên các thành viên phải luôn luôn cảnh giác, đề phòng bị theo dõi, khám xét; khi đi lại, ăn ở đều phải phân tán, có dấu hiệu liên lạc riêng với nhau. Ngày 14/7, đoàn nghỉ lại khách sạn Nam Lai. Sáng 15/7, đoàn đi xe lửa xuống Hải Phòng, lưu lại khách sạn Việt Nam Lâu ở phố Hàng Cháo khoảng 2 ngày, chờ tàu thủy. Chiều ngày 16/7, mọi người xuống tàu "Eemơrốt". Sáng ngày 17/7, tàu tới Mũi Ngọc. Đến Mũi Ngọc, qua cửa kiểm soát của cảnh sát Tây cả đoàn đều khai đi du lịch. Quãng đường từ Mũi Ngọc đến Móng Cái dài 15 cây số, trời nắng, không có một bóng cây để nghỉ, ai nấy đều mệt. Trần Phú, Tôn Quang Phiệt,

Phan Trọng Bình bị tụt lại sau. Ba người tìm vào một xóm nhỏ bên đường để xin nước uống và được đồng bào Hán ở đây đem nước cháo cho uống. Đoàn tiếp tục cuộc hành trình và rẽ vào con đường nhỏ, đi chừng 2 cây số thì đến xóm Pồ Hển (nay là Khu 6, phường Hải Hòa, Móng Cái). Do quên đường ra biên giới, nên mọi người phải ngồi chờ để Lê Duy Điếm đi dò đường. Giữa lúc đó có một người ăn mặc quần áo cựu binh đến hỏi chuyện một cách tò mò rồi bỏ đi một cách khả nghi, Trần Phú liền hội ý với đoàn, chuẩn bị kế hoạch đối phó khi có chuyện không may xảy ra. Mọi người đều đồng ý không ngồi đợi nữa, cứ theo phương Bắc mà tìm đường ra biên giới và nếu bị địch đuổi thì phải quẳng hết cặp, vali để chạy cho dễ. Đoàn vừa ra khỏi xóm Pồ Hển thì Lê Duy Điếm quay trở lại và cho biết đã tìm ra đường đi. Đi được một quãng, bất ngờ gặp một toán lính từ đằng xa đang chạy lại. Mọi người bèn quẳng hết cặp và vali để chạy thoát thân, qua một cánh đồng và mấy ngọn đồi, qua đồi Phổ Xíu Lẻng (nay là đồi Trần Phú thuộc phường Hải Hòa) thì đến bờ sông Bắc Luân, vội nhảy ào xuống nước, bơi sang bờ bên kia là đất Trung Quốc. Đến giữa dòng sông Bắc Luân ở bến đò Nà Sáo Tù (dưới chân đồi Trần Phú thuộc phường Hải Hòa) gặp thuyền là cơ sở của ta (anh Đỗ Đức Nghiệp năm đó 21 thuổi, là con trai cả ông Đỗ Phát Khang, tức ông Cộc) từ bờ Bắc sông Bắc Luân kịp ra đón. Và chiếc đò đã đưa 8 người trong đoàn vượt qua biên giới. Sang đến bờ sông bên kia, quay nhìn về Tổ quốc thì thấy Tôn Quang Phiệt và Hoàng Văn Tùng đã bị lính Tây bắt. Như vậy, Trần Phú cùng cả đoàn đã vượt qua biên giới và thoát hiểm, lúc đó vào khoảng 5 giờ chiều ngày 17/7/1926. Đoàn đại biểu 3 người của Việt Nam Cách mạng Đảng, chỉ có một mình Trần Phú đi thoát.

Bên bờ Bắc sông Bắc Luân, chủ nhân ngôi nhà tranh nhỏ, nơi làm trạm liên lạc của Tổng bộ là gia đình ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc), một người Việt yêu nước, quê Móng Cái

đã tham gia Việt Nam Quang phục Hội[1] và Việt Nam Quang Phục quân[2] của cụ Phan Bội Châu. Từ năm 1923, ông đã được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng. Sau khi Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên thành lập, Tổng bộ vẫn sử dụng trạm liên lạc này. Ông Đỗ Phát Khang (tức Cộc) cùng gia đình dựng một ngôi nhà tranh nhỏ ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân (thuộc đất Đông Hưng - Trung Quốc) đối diện phía bên này sông là đồi Phổ Xíu Léng (đồi Trần Phú) thuộc Móng Cái Việt Nam. Để có kế sinh nhai và che mắt địch, ông vừa làm thầy lang, thầy cúng vừa làm nghề chở đò và câu cá bằng thuyền. Các đồng chí Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu, Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm... của Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên đã nhiều lần qua lại trạm liên lạc này. Sau lần xuất dương của đoàn Trần Phú năm 1926, trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bị lộ, Tổng bộ quyết định rời trạm liên lạc về làng Cống Chạp huyện Long Châu cách Mục Nam Quan (tức Hữu Nghị Quan) ở biên giới tỉnh Lạng Sơn khoảng 5 cây số.

"Ngày 18/7/1926, Lê Quảng Đạt (tức Hoàng Cao) và Ả Sần (tức Trần Đức Hoa), hai cán bộ của Tổng bộ được Nguyễn Ái Quốc phái từ Quảng Châu về Đông Hưng tìm đến trạm liên lạc Nà Sáo Tù đón đoàn. Lê Quảng Đạt trong bộ quân phục sĩ quan Quân đội Trung Quốc hồi đó đã đưa 8 đồng chí tới trại lính Tiêu Lâu Lĩnh ở trên một ngọn đồi nằm bên bờ sông Bắc Luân ngay cạnh thị trấn Đông Hưng.

---

[1] Việt Nam Quang phục Hội (chữ Hán: 越南光復會) là một tổ chức cách mạng thành lập năm 1912 do Phan Bội Châu đề xướng theo chủ nghĩa dân chủ với mục đích đánh đuổi người Pháp khỏi Đông Dương. Tôn chỉ của tổ chức này là: Khôi phục Việt Nam, kiến lập Việt Nam Dân quốc.

[2] Quang Phục quân (chữ Hán: 光復軍), là tên gọi lực lượng vũ trang của Việt Nam Quang phục Hội, được thành lập sau vụ ném tạc đạn khủng bố vào năm 1913. Hoạt động chủ yếu ở khu vực biên giới Việt - Hoa, đến năm 1940. Quang Phục quân có sách nội quy với tên *Quang Phục quân Phương lược* hơn 100 trang do Phan Bội Châu và Hoàng Trọng Mậu soạn.

Ngày 19/7, 8 đồng chí thay trang phục, đóng vai học sinh quân được tuyển đi học Trường Quân sự Hoàng Phố ở Quảng Châu. Ngày 20/7, cả đoàn rời trại lính Tiêu Lâu Lĩnh, đến ở khách sạn Thuận Hưng Lâu cùng một đường phố với khách sạn Đông Hưng Lâu, cũng ở thị trấn Đông Hưng. Mấy ngày sau, Ả Sần dẫn đến khách sạn 2 thanh niên mới từ trong nước ra là Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ để nhập vào đoàn chờ đi Bắc Hải. Hai đồng chí Thu và Thọ đi trong đoàn xuất dương thứ hai sau đoàn của Trần Phú mấy ngày. Đoàn thứ hai chủ yếu là các thanh niên, học sinh người Thái Bình, Nam Định và Thanh Hóa do Lê Hữu Lập tổ chức và dẫn đường. Khi tàu thủy đỗ ở bến Mũi Ngọc, Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ đã xuống tàu để đi thuyền ngược sông Ka Long lên thị trấn Móng Cái. Thuyền vừa cặp bến thì trời đổ mưa rất to, bọn cảnh sát đều chạy cả vào trong đồn để trú mưa. Hai người đã nhân lúc chúng sơ hở bảo nhau chạy nhanh qua cầu Bắc Luân và đến Đông Hưng vô sự. Đến Đông Hưng, các đồng chí hỏi thăm đường ra bến đò Nà Sáo Tù. Tại trạm liên lạc ở bến đò, hai người đã gặp Hoàng Cao và Ả Sần.

Trong thời gian ở khách sạn, cứ đến tối thì Ả Sần đưa các đồng chí đi chơi phố. Để giữ bí mật, mỗi lần Ả Sần chỉ đưa 2, 3 người, tốp này về, tốp khác mới đi. Khoảng 26, 27/7, đoàn trở lại trại lính Tiêu Lâu Lĩnh một ngày, chờ đến đêm thì cùng Lê Quảng Đạt ra bến thuyền Đông Hưng và xuống một thuyền buồm lớn đi Bắc Hải. Đêm hôm ấy, khi thuyền ra đến khơi thì gặp bão. Mười người của hai đoàn xuất dương đều bị say sóng, nằm li bì trong khoang. Chủ thuyền cho mổ lợn cúng trời. Sáng hôm sau bão dứt, tuy mệt nhưng các đồng chí được ăn một bữa cháo lòng rất ngon. Đến Bắc Hải, liên lạc của Tổng bộ bố trí đoàn đón tàu thủy từ Hải Phòng qua Bắc Hải đi Quảng Châu. Chuyến tàu này thông thường đều ghé qua Hương Cảng rồi mới đi Quảng Châu, nhưng bữa ấy ở Hương Cảng có bãi công lớn nên tàu không ghé vào được mà đi thẳng Quảng Châu.

Đến Quảng Châu, đoàn xuất dương được bố trí ăn, ở, sinh hoạt, học tập ngay tại nhà 13-15 Văn Minh lộ, trụ sở của Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Trước cửa nhà này có treo một tấm biển đề "Chính trị đặc biệt huấn luyện Ban". Người lo thu xếp chỗ ăn ở, sinh hoạt cho đoàn là Đặng Thái Thuyến tức Canh Tân. Đoàn được nghỉ ngơi một tuần để nghe phổ biến các thông tin cần thiết, học hát Quốc tế ca, đi viếng mộ Phạm Hồng Thái ở Hoàng Hoa Cương và thăm một số di tích. Tiếp đó, *"Toàn thế giới bị áp bức dân tộc liên hiệp Hội"* tổ chức buổi liên hoan đón tiếp đoàn ngay tại trụ sở Tổng bộ.

Sang tháng 8/1926, lớp huấn luyện chính trị bắt đầu học. Lớp có khoảng 20 học viên. Chương trình huấn luyện chủ yếu là nội dung cuốn *Đường cách mệnh* do Nguyễn Ái Quốc viết. Giảng viên chính là đồng chí Vương (Vương Sơn Nhi tức Nguyễn Ái Quốc), ngoài ra còn có Lê Hồng Sơn (tức Đỗ), Hồ Tùng Mậu cùng một số giảng viên người Liên Xô và Trung Quốc. Lớp học kéo dài khoảng 2 tháng. Trong thời gian đó, các học viên vừa học tập phương pháp hoạt động thực tiễn vừa nghiên cứu lý luận. Hàng tuần, các học viên có một buổi sinh hoạt, tập diễn thuyết, đọc sách báo, hát các bài ca cách mạng. Trong những buổi sinh hoạt này, cả lớp đều hát vang bài ca Quốc tế do đồng chí Vương dạy (đồng chí Vương đã dịch Bài ca Quốc tế của Ơ-gien-pô-chi-ê, người chiến sĩ Công xã Pari năm xưa, ra tiếng Việt theo thể thơ lục bát để dạy cho các học trò của mình), các nhà cách mạng vô sản đầu tiên của Việt Nam"[1].

Đó là con đường xuất dương năm 1926 của Trần Phú để tới Quảng Châu, Trung Quốc, đến với Nguyễn Ái Quốc, đến với chủ nghĩa Mác - Lênin về con đường cách mạng vô sản, để tiếp tục truyền bá và xây dựng tổ chức, tiến hành cách mạng dân tộc, dân chủ ở Việt Nam.

---

[1] Đặng Hòa (nguyên Trưởng phòng Trưng bày - Tuyên truyền - Đối ngoại, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam), *Nhóm thanh niên yêu nước đầu tiên sang Quảng Châu dự lớp huấn luyện chính trị (Phần 1 và 2)*, đăng trên trang Điện tử, Bảo tàng Lịch sử quốc gia, ngày 04 và 06/10/2017.

Như vậy, Móng Cái, Quảng Ninh là một khâu mắt xích nằm trong đường dây liên lạc giữa Quảng Châu với trong nước, được Nguyễn Ái Quốc và Tổng bộ Việt Nam Cách mạng Thanh niên kế thừa từ Việt Nam Quang phục Hội và Việt Nam Quang Phục quân của cụ Phan Bội Châu xây dựng và đi vào hoạt động từ năm 1923.

Ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc người Móng Cái), một người Việt Nam yêu nước đã tham gia Việt Nam Quang phục Hội và Việt Nam Quang Phục quân (1923). Ông đã được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng. Ngôi nhà tranh nhỏ ở bờ Bắc bến đò Nà Sáo Tù của ông được dùng làm trạm liên lạc của Tổng bộ đã đưa, đón nhiều thanh niên yêu nước Việt Nam từ Quảng Châu qua Móng Cái về Việt Nam và ngược lại. Các đồng chí Trung Quốc cho biết gia đình họ Đỗ là người Việt và đã trở về quê bên Móng Cái vào khoảng năm 1959 - 1960. Ông Đỗ Đức Nghiệp và gia đình về làng Xuân Lan, thuộc xã Hải Xuân, thành phố Móng Cái.

2. Ý nghĩa chuyến xuất dương năm 1926 của Trần Phú đối với sự hình thành con đường cách mạng của Đảng

Từ khi còn dạy học ở Vinh, Trần Phú đã tham gia Hội Phục Việt, một tổ chức của những người yêu nước ở miền Trung. Chuyến xuất dương tháng 7/1926 của Trần Phú do Hội Hưng Nam, được đổi tên là Việt Nam Cách mạng Đảng cử sang Quảng Châu bắt liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, do Lê Duy Điếm - người được Nguyễn Ái Quốc và Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên cử về móc nối và dẫn đường. Tại đây, Trần Phú đã gặp Nguyễn Ái Quốc và được mời dự lớp huấn luyện chính trị (khóa 2) do Người giảng dạy. Trong thời gian này, Trần Phú được Nguyễn Ái Quốc kết nạp vào Cộng sản Đoàn.

Sau kết thúc lớp huấn luyện chính trị (khóa 2), tháng 10/1926, Nguyễn Ái Quốc và Tổng bộ cử Trần Phú về nước hoạt động.

Mặc dù không thuyết phục được những người lãnh đạo của tổ chức Việt Nam Cách mạng Đảng, (đến tháng 7/1928, Việt Nam Cách mạng Đảng đổi tên thành Tân Việt Cách mạng Đảng), thực hiện kế hoạch hợp nhất với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, nhưng đồng chí Trần Phú đã thuyết phục Ban lãnh đạo đồng ý đưa toàn bộ nội dung, chương trình, phương pháp huấn luyện, cách thức tổ chức của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên áp dụng vào hoạt động của tổ chức Tân Việt.

Tại Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, Trần Phú được Nguyễn Ái Quốc giới thiệu sang học tại Trường Đại học Phương Đông ở Mát-xcơ-va (Liên Xô). Đây là bước ngoặt căn bản trong cuộc đời cách mạng của Trần Phú, mở đầu cho quá trình thay đổi về chất trong nhận thức và hành động hướng theo con đường cách mạng vô sản được Nguyễn Ái Quốc truyền giảng và những kiến thức được trực tiếp học tập từ Trường Đại học Phương Đông. Trần Phú từ một thanh niên trí thức yêu nước trở thành người Cộng sản chân chính.

Hoàn thành khóa học tại Trường Đại học Phương Đông, theo chỉ thị của Quốc tế Cộng sản, Trần Phú trở về nước hoạt động. Trong thời gian này, tại Hương Cảng, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã tổ chức Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản, thành Đảng Cộng sản Việt Nam. Do sự truy bắt của mật thám Pháp, Trần Phú vừa về đến Sài Gòn, lại phải bí mật sang Hồng Công. Tại Hồng Công, Trần Phú đã gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, được Người giới thiệu, tháng 4/1930 Trần Phú trở về nước và tháng 7/1930 được cử bổ sung vào Ban Chấp ủy lâm thời của Đảng, đồng thời tích cực chuẩn bị cho việc tổ chức Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ nhất (10/1930).

Để chuẩn bị cho việc xây dựng "Luận cương chính trị" của Đảng trình bày tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương, đồng chí Trần Phú đã tiến hành nhiều cuộc khảo sát, nghiên cứu thực tiễn ở các địa phương Thái Bình, Nam Định, Hải Phòng, Hà Nội, vùng mỏ Quảng Ninh. Trên cơ sở kết quả

nghiên cứu tình hình thực tiễn, soi rọi bằng lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin đã được tiếp thu, Trần Phú đã hoàn thành bản Luận cương chính trị được thông qua tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương (10/1930) và được Hội nghị bầu làm Tổng Bí thư của Đảng.

Nhìn lại hành trình từ lúc xuất dương, có thể thấy, Trần Phú đã có công hướng tổ chức Tân Việt theo con đường cách mạng của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Hay nói khác đi, Trần Phú là một trong những người có công "Thanh niên hóa" tổ chức Tân Việt, đưa hoạt động của một tổ chức yêu nước tự phát, theo quỹ đạo của cách mạng vô sản. Chính vì thế, Tân Việt Cách mạng Đảng (đến tháng 01/1930, đổi thành Đông Dương Cộng sản Liên đoàn), trở thành một trong ba tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Việt Nam. Những hoạt động tích cực của Trần Phú trong Tân Việt và Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, là những đóng góp quan trọng trong quá trình vận động, chuẩn bị về chính trị, tư tưởng và tổ chức, tiến tới thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam.

Kết quả của chuyến xuất dương là rất to lớn, đưa Trần Phú từ một thanh niên trí thức yêu nước, sau thời gian trực tiếp được Nguyễn Ái Quốc bồi dưỡng, được học tập, nghiên cứu lý luận Mác - Lênin, tham gia hoạt động thực tiễn, đặc biệt là trao đổi với các đồng nghiệp của các đảng anh em về những vấn đề dân tộc và thuộc địa khi học tập tại Trường Đại học Phương Đông, Trần Phú đã trưởng thành vượt bậc, thành người Cộng sản giàu trí tuệ, thành yếu nhân của phong trào cách mạng Việt Nam, rồi trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng.

"Luận cương chính trị" mà Trần Phú soạn thảo cùng với *Chính cương vắn tắt, Sách lược vắn tắt* của Nguyễn Ái Quốc đã xác định rõ con đường phát triển của cách mạng Việt Nam là đánh đổ chủ nghĩa đế quốc và phong kiến tay sai giành độc lập dân tộc, thực hiện người cày có ruộng và tiến lên xây dựng chủ nghĩa cộng sản. Đó là đường lối chính trị đúng đắn,

xuyên suốt dẫn dắt cách mạng Việt Nam đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác trong hành trình 95 năm của Đảng.

Trên cương vị Tổng Bí thư đầu tiên, tuy ngắn ngủi[1], Trần Phú đã có những đóng góp to lớn trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Đồng chí luôn nhấn mạnh vai trò lãnh đạo của Đảng và những vấn đề đặt ra trong công tác xây dựng Đảng. Trần Phú là người có công trong việc Bôn-sê-vích hóa tư tưởng trong Đảng, kiên trì xây dựng Đảng theo những nguyên lý, nguyên tắc của chủ nghĩa Mác - Lênin. Ban Chấp hành Trung ương do đồng chí đứng đầu đã kịp thời đề ra chủ trương, biện pháp nhằm đẩy mạnh phong trào cách mạng, củng cố tổ chức đảng các cấp, uốn nắn kịp thời những biểu hiện hữu khuynh, "tả khuynh" trong Đảng. Nhờ đó đã chống được chính sách khủng bố trắng của địch, hệ thống tổ chức đảng được củng cố và kiện toàn, bảo toàn được lực lượng cách mạng...

Với Ban Chấp hành Trung ương chính thức được bầu tại Hội nghị Trung ương tháng 10/1930 (thay cho Ban Chấp hành Trung ương lâm thời khi thành lập Đảng), Bộ chỉ huy cao cấp của Đảng lần đầu tiên được kiện toàn về mặt tổ chức. Ban Chấp hành Trung ương mới do Hội nghị bầu ra có đủ đại diện của cả ba miền Bắc - Trung - Nam, thể hiện sức chiến đấu của Đảng ngày càng lớn mạnh và rộng khắp. Do hoàn thiện hơn về tổ chức và những hoạt động hiệu quả, uy tín của Đảng

---

[1] Trần Phú là Tổng Bí thư của Đảng từ tháng 10/1930 đến ngày 18/4/1931 bị địch bắt tại số nhà 66, đường Săm panhơ (nay là đường Lý Chính Thắng, Thành phố Hồ Chí Minh) và đưa về giam giữ ở Khám Lớn Sài Gòn, ngày 06/9/1931, Trần Phú đã trút hơi thở cuối cùng tại Nhà thương Chợ Quán, Sài Gòn. Trên cương vị Tổng Bí thư của Đảng, Trần Phú đã trực tiếp chủ trì: Hội nghị Thường vụ Trung ương Đảng tháng 12/1930, Hội nghị Thường vụ Trung ương Đảng tháng 01/1931 và Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng lần thứ hai tại Sài Gòn tháng 3/1931. Dưới sự chủ trì của đồng chí, các quyết nghị của Trung ương giai đoạn này đã góp phần đưa phong trào cách mạng Đông Dương phát triển lên tầm cao mới.

không những được nhân lên trên phạm vi cả nước, mà còn có ảnh hưởng mạnh mẽ đến phong trào cách mạng của toàn cõi Đông Dương. Mặt khác, với sự hình thành của Ban Chấp hành Trung ương do đồng chí Trần Phú làm Tổng Bí thư, Đảng đã có được sự ủng hộ hoàn toàn của Quốc tế Cộng sản. Ngày 11/4/1931, tại phiên họp thứ 25 Hội nghị toàn thể Ban Chấp hành Quốc tế Cộng sản lần thứ XI đã ra quyết định công nhận: "Đảng Cộng sản Đông Dương trước đây là một chi bộ của Đảng Cộng sản Pháp, từ nay được công nhận là chi bộ độc lập thuộc Quốc tế Cộng sản"[1]. Đó là một trong những yếu tố thuận lợi, tạo điều kiện cho Đảng ta củng cố và phát triển trong điều kiện vô cùng khó khăn lúc đó.

Tuy vậy, "Luận cương chính trị" do Trần Phú soạn thảo còn có một số hạn chế, nhất là trong so sánh trực tiếp với *Chánh cương vắn tắt, Sách lược vắn tắt* do Nguyễn Ái Quốc soạn thảo và được thông qua tại Hội nghị thành lập Đảng (03/02/1930). Những hạn chế này có tính lịch sử và bị quy định bởi nhiều yếu tố tác động, kể cả những yếu tố từ bên ngoài. Tuy vậy, những vấn đề có tính cốt lõi nhất về mục tiêu, con đường và mối quan hệ giữa hai nhiệm vụ dân tộc và dân chủ, thể hiện trong hai văn kiện là có sự thống nhất. Tư tưởng: "Chủ trương làm tư sản dân quyền cách mạng và thổ địa cách mạng để đi tới xã hội cộng sản" trong Chánh cương vắn tắt, một lần nữa được khẳng định lại trong "Luận cương chính trị". Trong Luận cương chính trị mục tiêu đi tới chủ nghĩa cộng sản được nêu rõ, sau khi hoàn thành cách mạng tư sản dân quyền: "Xứ Đông Dương sẽ nhờ vô sản giai cấp chuyên chánh các nước giúp sức cho mà phát triển, bỏ qua thời kỳ tư bổn mà tranh đấu thẳng lên con đường xã hội chủ nghĩa"[2]. "Luận cương

---

[1] Đảng Cộng sản Việt nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, tập 3, tr.309.

[2] Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, H, 1999, tập 2, tr.94.

chính trị" chỉ ra mối liên hệ mật thiết giữa cuộc đấu tranh chống phong kiến và chống đế quốc, giữa hai mục tiêu - dân chủ "thổ địa cách mạng" và dân tộc "Đông Dương hoàn toàn độc lập" để đi lên chủ nghĩa xã hội. Đây là luận điểm nhất quán, xuyên suốt trong đường lối cách mạng của Đảng. Những luận điểm đó đã khẳng định tính đúng đắn ngay từ đầu trong đường lối cách mạng của Đảng - đó là nhân tố quyết định mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam.

Như vậy, việc xuất dương của đoàn đại biểu Việt Nam Cách mạng Đảng do Trần Phú làm Trưởng đoàn sang Quảng Châu tháng 7/1926 nằm trong kế hoạch của Việt Nam Cách mạng Đảng và kế hoạch của Nguyễn Ái Quốc, của Tổng bộ Việt Nam Cách mạng Thanh niên để bàn kế hoạch hoạt động và thống nhất tổ chức của những người yêu nước Việt Nam đương thời, tiến tới thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam.

Có thể thấy, chuyến xuất dương năm 1926 đã đưa Trần Phú đến được với Nguyễn Ái Quốc, với chủ nghĩa Mác - Lênin, với Cách mạng Tháng Mười Nga, với nhận thức đúng đắn về con đường cách mạng của Việt Nam - chỉ có thể là con đường cách mạng vô sản. Những nhận thức này làm cơ sở lý luận một cách căn bản cho việc xác lập đường lối cách mạng của Đảng Cộng sản Việt Nam hơn 90 năm qua.

3. Sự giúp đỡ của cơ sở và nhân dân Móng Cái trong hành trình xuất dương của Trần Phú năm 1926 là đóng góp, là niềm tự hào, là nguồn lực của Đảng bộ và nhân dân Móng Cái

Xác định được tầm quan trọng và sự đóng góp của cơ sở cách mạng Móng Cái đối với cách mạng Việt Nam ở thời điểm tháng 7/1926 qua việc giúp đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương vượt sông Bắc Luân trong hành trình tìm đến với lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, với con đường vô sản của cách mạng Việt Nam, sẽ làm tăng thêm trang sử vàng, niềm tự hào,

nguồn lực của người Móng Cái và vùng đất Móng Cái trong suốt hành trình cách mạng dân tộc dân chủ, bảo vệ biên giới, thời kỳ đổi mới và giờ đây bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình xây dựng quê hương, đất nước ngày càng giàu đẹp, văn minh, Nhân dân ngày càng hạnh phúc.

Như trên đã trình bày, sau sự kiện đưa Trần Phú và đoàn vượt sông Bắc Luân ở bến đò Nà Sáo Tù, chỉ 3 năm 7 tháng thì Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời (02/1930). Và cũng sau sự kiện đó, chỉ 4 năm 3 tháng thì người thanh niên yêu nước Trần Phú đã trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng tại Hội nghị Trung ương lần thứ nhất (tháng 10/1930). Luận cương chính trị do Trần Phú soạn thảo được Hội nghị thông qua trở thành đường lối của cách mạng Việt Nam trong giai đoạn này.

Giếng Guốc (nay là ngã 3 Xuân Lan), xóm Pồ Hển (nay thuộc phường Hải Hòa), đồi Phổ Xíu Lẻng (nay là đồi Trần Phú, phường Hải Hòa), bến đò Nà Sáo Tù (dưới chân đồi Trần Phú, nay thuộc phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái, Quảng Ninh trở thành cụm di tích lịch sử quan trọng, giàu ý nghĩa cách mạng.

Gia đình ông Đỗ Phát Khang (ông Cộc), con trai cả của ông là anh Đỗ Đức Nghiệp (lúc đó 21 tuổi) xã Xuân Ninh và nhân dân Móng Cái là những người dân yêu nước, là cơ sở cách mạng quan trọng có công giúp đỡ, che chở Trần Phú và đoàn vượt qua vòng kiểm soát gắt gao của kẻ địch để đến được căn cứ cách mạng Quảng Châu.

Đây là những giá trị lịch sử quý báu hòa quyện với Quảng Ninh, với cả nước anh hùng góp phần dựng Đảng Cộng sản Việt Nam quang vinh, để với 95 năm Đảng đã chèo lái con thuyền cách mạng Việt Nam vượt qua các cuộc kháng chiến thần thánh, với những đóng góp, hy vinh vô bờ bến, đã đánh tan chủ nghĩa thực dân cũ, mới, đổi mới để phát triển đất nước. Những giá trị lịch sử cách mạng quý báu này cần được

khai thác, phát huy, giúp các thế hệ người Việt Nam nhận thức được quá trình gian nan đi tìm lời giải cho bài toán cách mạng Việt Nam của Trần Phú và các bậc tiền bối cách mạng.

99 năm qua, trải qua các cuộc kháng chiến, đất và người Móng Cái trực tiếp là chiến trường, hoặc là hậu phương, đã cùng quân và dân cả nước tích cực góp sức người, sức của để làm nên trang sử vàng với Điện Biên Phủ "lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu", Đại thắng mùa xuân năm 1975, đánh đuổi bọn bành trướng giải phóng quê hương, đất nước, giang sơn thu về một mối. Gần 40 năm đổi mới, người và đất Móng Cái phát huy truyền thống của quê hương cách mạng, lại cần cù, năng động, sáng tạo cùng nhân dân cả nước đưa đất nước ta từ một nước kém phát triển, thu nhập thấp, đời sống nhân dân rất khó khăn trở thành một nước đang phát triển, có thu nhập trung bình.

Như vậy, Móng cái từ một vùng biên viễn, dân cư thưa thớt, đói nghèo, lạc hậu (năm 1926) đang bị thực dân Pháp và bọn phong kiến tay sai nô dịch, chưa có tổ chức đảng chưa có chủ quyền, nay trở thành Thành phố mà nhân dân Móng Cái làm chủ (với hơn 12 vạn dân), dưới sự lãnh đạo và quản lý của Đảng bộ Thành phố, với 4.722 đảng viên (tính đến ngày 31/12/2024), tổng giá trị sản xuất các ngành kinh tế đạt 21.832 tỷ đồng (giá so sánh năm 2010) đang vươn mình cùng cả nước bước vào kỷ nguyên mới.

Đảng bộ và nhân dân Móng Cái, Quảng Ninh cần thiết phải xây dựng một cụm di tích lịch sử cách mạng, gồm Mũi Ngọc, xóm Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Phổ Xíu Lẻng (đồi Trần Phú), bến đò Nà Sáo Tù và vùng phụ cận điểm vượt sông Bắc Luân sang Đông Hưng, Quảng Tây, Trung Quốc xứng tầm, vừa khắc ghi chứng tích hoạt động hiệu quả của lớp cách mạng tiền bối, trong đó có Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng vừa là sự tri ân, ghi nhớ công lao của những người đã có công dựng Đảng

vừa là địa chỉ đỏ giáo dục truyền thống yêu nước, cách mạng đối với các thế hệ nối đời vừa là điểm tham quan, du lịch tại một Thành phố vùng biên xinh đẹp, giàu truyền thống cách mạng, nơi địa đầu Tổ quốc.

Chuyến xuất dương bí mật của Trần Phú và những thanh niên Việt Nam yêu nước tháng 7/1926 theo đường dây cơ sở cách mạng qua Móng Cái là một hành trình không đơn độc, được tổ chức bài bản, được sự đồng hành giúp đỡ, chở che của cơ sở cách mạng, của nhân dân, trong đó có cơ sở và nhân dân Móng Cái. Đây là một yếu tố quan trọng, góp phần làm nên thành công của chuyến đi, thành công của Đảng, thành công của cách mạng.

Gần một trăm năm sau nhìn lại càng thấy được ý nghĩa to lớn của chuyến xuất dương năm 1926 của Trần Phú đối với việc xây dựng đường lối cách mạng của Đảng trong những ngày đầu lập Đảng. Càng thấy được vị trí quan trọng của Móng Cái - vùng biên cực Đông Bắc của đất nước và sự đóng góp quan trọng của nhân dân Móng Cái đối với Đảng và cách mạng. Càng nhận thức sâu sắc hơn về ý nghĩa của lòng dân, bài học về xây dựng cơ sở cách mạng dọc hành lang biên giới với các nước, về việc xây dựng đường biên giới kinh tế, đường biên giới văn hóa, đường biên giới hữu nghị... Đó là một trong những nhân tố quan trọng bảo đảm cho sự thắng lợi của cách mạng trong quá khứ, trong hiện tại và thời kỳ vươn mình của dân tộc, trong đó có thành phố Móng Cái./.

ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ VÀ NHỮNG NGƯỜI CÙNG XUẤT DƯƠNG QUA MÓNG CÁI, THÁNG 7/1926

✍ **Đồng chí Đỗ Quyết Tiến**
Giám đốc Bảo tàng Quảng Ninh

Năm 1925, sau khi thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tại Quảng Châu (Trung Quốc), Nguyễn Ái Quốc cùng Tổng bộ chủ trương xây dựng đường liên lạc, lựa chọn thanh niên yêu nước có chí khí sang Quảng Châu trực tiếp học lớp đào tạo, huấn luyện chính trị và phương pháp hoạt động cách mạng rồi trở về gây dựng cơ sở cách mạng trong nước chuẩn bị mọi mặt cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam. Ngày 17/7/1926, đoàn học viên cách mạng đầu tiên theo đường liên lạc qua Móng Cái xuất dương sang Quảng Châu có đồng chí Trần Phú, sau trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng.

1. Tiểu sử cuộc đời, sự nghiệp đồng chí Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904, quê ở xã Việt Yên (nay là xã Tùng Ảnh), huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh - Một vùng đất

giàu truyền thống văn hóa, cách mạng. Thân sinh của đồng chí là cụ Trần Văn Phổ và cụ Hoàng Thị Cát. Mồ côi cha khi mới hơn 4 tuổi, Trần Phú sớm có ý thức tự lập, vượt khó để vươn lên trong học tập theo tấm gương của cha, mẹ. Ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường, Trần Phú đã dồn hết tâm trí cho học tập, giúp đỡ bạn bè cùng chí hướng và nuôi dưỡng tinh thần yêu nước.

Năm 1918 - 1922, Trần Phú theo học tại Trường Quốc học Huế.

Tháng 6/1922, đỗ đầu kỳ thi Thành Chung ở Trường Quốc học Huế, được bổ nhiệm làm giáo viên Trường Tiểu học Cao Xuân Dục ở Vinh (Nghệ An). Trong những năm làm giáo viên ở Vinh, Trần Phú nổi tiếng là một giáo viên dạy giỏi, yêu trò, đoàn kết các đồng nghiệp, khơi dậy trong thế hệ trẻ tinh thần yêu nước, yêu quê hương và lòng căm thù giặc sâu sắc.

Năm 1925, Tham gia Hội Phục Việt tại Vinh, sau đó Hội đổi thành Tân Việt Cách mạng Đảng.

Tháng 9/1925, sang Lào để vận động cách mạng.

Năm 1926, tham gia các phong trào đấu tranh đòi thực dân Pháp trả tự do cho nhà yêu nước Phan Bội Châu, tổ chức lễ truy điệu Phan Chu Trinh, mở lớp dạy chữ Quốc ngữ.

Ngày 17/7/1926, bước ngoặt trong cuộc đời cách mạng của Trần Phú là việc đồng chí cùng với một số thanh niên yêu nước khác được cử sang Quảng Châu theo đường liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Tại đây, Trần Phú đã gặp Nguyễn Ái Quốc, dự lớp huấn luyện chính trị do Người giảng dạy. Trần Phú được Nguyễn Ái Quốc tin cậy, kết nạp vào nhóm bí mật (Cộng sản Đoàn) với tên gọi Lý Quý, được giới thiệu sang học tại Trường Đại học Phương Đông ở Mát-xcơ-va. Chính những năm học tập, nghiên cứu lý luận Mác - Lênin, tham gia hoạt động thực tiễn, đặc biệt trao đổi với các đồng nghiệp của các Đảng anh em về những vấn đề dân tộc và thuộc địa, Trần Phú đã

có bước trưởng thành lớn, đủ sức gánh vác những nhiệm vụ do Đảng phân công.

- Tháng 10/1926, Trần Phú được kết nạp vào Thanh niên Cộng sản Đoàn, được Tổng bộ Thanh niên phân công về Trung Kỳ xây dựng và phát triển cơ sở hội.

- Tháng 01/1927, Trần Phú trở lại Quảng Châu. Tại đây, đồng chí được Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc cử sang Liên Xô học tại Trường Đại học Phương Đông với bí danh là Licơvây.

- Tháng 11/1929, sau khi tốt nghiệp Đại học Phương Đông, đồng chí nhận chỉ thị của Quốc tế Cộng sản, bí mật lên tàu đi Leningrad (nay là Saint Petersburg) bắt đầu hành trình về nước hoạt động.

- Ngày 08/02/1930, đồng chí về đến Sài Gòn, sau sang Hồng Kông và được Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc giới thiệu về tham gia hoạt động trong Ban Chấp ủy lâm thời (Ban Chấp hành Trung ương lâm thời).

Tháng 4/1930, Trần Phú được Quốc tế Cộng sản và lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc cử về nước hoạt động với cương vị là cán bộ chủ chốt của Đảng và có những đóng góp to lớn cho cách mạng Việt Nam.

Tháng 7/1930, Trần Phú được bổ sung vào Ban Chấp hành Trung ương lâm thời. Đồng chí đã khẩn trương tổ chức các cuộc trao đổi cùng các đồng chí lãnh đạo trên các lĩnh vực, các vùng và nghiên cứu khảo sát thực tế tại Hà Nội, Nam Định, Hải Phòng, Hòn Gai, Thái Bình để hoàn thành bản *Luận cương chính trị.*

Tháng 10/1930, Hội nghị lần thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng họp ở Hương Cảng (Trung Quốc) đã thông qua bản *Luận cương chính trị* và bầu Ban Chấp hành Trung ương chính thức, đồng chí được bầu làm Tổng Bí thư của Đảng. *Luận cương chính trị* do Trần Phú dự thảo và được Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương thông qua là văn kiện quan trọng

của Đảng, đã vận dụng những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin về vấn đề dân tộc và thuộc địa, những luận điểm cơ bản trình bày trong *Chính cương vắn tắt* và *Sách lược vắn tắt* do Nguyễn Ái Quốc soạn thảo được thông qua tại Hội nghị thành lập Đảng.

Trên cương vị Tổng Bí thư, đồng chí Trần Phú đã có những đóng góp to lớn cho Đảng, cho cách mạng Việt Nam trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Tháng 3/1931, với bí danh Anh Năm, đồng chí Trần Phú chủ trì Hội nghị Trung ương lần thứ 2 tại Sài Gòn bàn việc chấn chỉnh Đảng sau đợt khủng bố của thực dân Pháp. Nhờ đó, chúng ta đã chống được chính sách khủng bố trắng của Pháp, hệ thống tổ chức đảng được củng cố và bảo toàn được lực lượng cách mạng.

Ngày 18/4/1931, đồng chí Trần Phú bị thực dân Pháp bắt tại nhà số 66 đường Champagne (đường Lý Chính Thắng, Thành phố Hồ Chí Minh hiện nay). Chính quyền thực dân tìm cách dụ dỗ mua chuộc không được chuyển hình thức tra tấn dã man để khai thác thông tin nhưng với chí khí kiên định, đồng chí không chịu khuất phục, ngày 6/9/1931, đồng chí Trần Phú hy sinh tại Nhà thương Chợ Quán.

Hy sinh vì lý tưởng cách mạng khi tuổi đời còn trẻ, đồng chí Trần Phú là người cộng sản mẫu mực, kiên cường, bất khuất, đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của nhân dân, luôn nêu cao phẩm chất đạo đức cách mạng trong sáng, thủy chung, trung thành vô hạn với sự nghiệp cách mạng của Đảng, của giai cấp và của dân tộc, lạc quan tin tưởng vào tương lai và sự tất thắng của cách mạng. Đồng chí Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng đã có nhiều cống hiến to lớn, quan trọng với sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc, là người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, là tấm gương tiêu biểu cho lớp thanh niên yêu nước, khát khao lý tưởng và tràn đầy nhiệt huyết cách mạng... Những phẩm chất

tốt đẹp đó, cùng tình yêu thương đồng chí, đồng bào, chí khí kiên cường, bất khuất trước kẻ thù và lời nhắn nhủ cuối cùng của đồng chí Trần Phú: *"Hãy giữ vững chí khí chiến đấu"* luôn sống mãi với thời gian, sống mãi trong lòng mỗi người dân Việt Nam, trường tồn cùng dân tộc.

Ngày 12/01/1999, Đảng và Nhà nước đã tổ chức trọng thể lễ truy điệu, di dời hài cốt đồng chí Trần Phú về an táng tại quê hương Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh.

2. Đồng chí Trần Phú cùng đoàn học viên cách mạng đầu tiên xuất dương theo đường liên lạc qua Móng Cái sang Quảng Châu, ngày 17/7/1926

Tháng 7/1926, hành trình của đoàn học viên cách mạng đầu tiên xuất dương theo đường liên lạc qua Móng Cái sang Quảng Châu, trở thành sự kiện lịch sử có ý nghĩa bước ngoặt quan trọng trong việc đào tạo, huấn luyện bồi dưỡng chính trị và phương pháp hoạt động cách mạng cho lớp thanh niên yêu nước, tạo bước chuẩn bị quan trọng về các mặt tổ chức, lực lượng... cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Thượng tuần tháng 7/1926, đoàn học viên cách mạng đầu tiên xuất dương theo đường liên lạc qua Móng Cái sang Quảng Châu, do đồng chí Lê Duy Điếm tổ chức và dẫn đường. Đoàn gồm 10 người: Lê Duy Điếm, Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba, Nguyễn Văn Lợi, Hoàng Văn Tùng, Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang. Đoàn lên đường chia làm ba tốp, xuất phát từ hai nơi là ga xe lửa Vinh và ga Thanh Hóa.

Ngày 13/7/1926 các tốp hợp lại, cả đoàn gặp nhau tại khách sạn Nam Lai số 95 phố Hàng Lọng trước cửa ga Hàng Cỏ (nay là đường Lê Duẩn).

Đoàn lên đường xuất dương vào dịp Hội Tây (Quốc khánh Pháp ngày 14/7) đám công chức an ninh có lơ là kiểm soát,

nhưng ở trên xe lửa cũng như trong khách sạn, các tốp đều tuân theo cách đi đứng bí mật, đảm bảo xuất dương an toàn.

Sáng ngày 15/7/1926, đoàn lên xe lửa xuống Hải Phòng, lưu lại khách sạn Việt Nam Lâu ở phố Hàng Cháo khoảng 2 ngày chờ tàu thủy.

Chiều ngày 16/7/1926, đoàn xuống tàu đi Mũi Ngọc (Móng Cái).

Sáng ngày 17/7/1926, tàu đến bến Mũi Ngọc. Đoàn xuất trình giấy tờ qua cửa kiểm soát của cảnh sát Tây. Quãng đường từ Mũi Ngọc đến Móng Cái dài 15 cây số, không có xe, đoàn phải đi bộ. Đường đi chỉ có cát với những bụi dứa dại, không có xóm làng, thời tiết nắng oi bức. Trong đoàn có đồng chí Trần Phú sức khỏe không tốt, được đồng chí Phan Trọng Quảng 17 tuổi xách vali giúp. Đoàn đi được khoảng 11 cây số tới Giếng Guốc[1]. Sau khi nghỉ ngơi uống nước, đoàn tiếp tục cuộc hành trình tìm đường mòn ra bờ sông Bắc Luân (Móng Cái) nơi biên giới. Đến đây, Lê Duy Điếm quên đường, anh bảo cả đoàn ngồi chờ để anh đi dò đường. Đợi hơn một giờ đồng hồ vẫn chưa thấy Lê Duy Điếm trở lại. Cả đoàn rất sốt ruột. Cùng lúc đó, có một người đàn ông dáng khả nghi đến tò mò hỏi chuyện các anh một lúc rồi bỏ đi.

Thấy tình huống diễn ra không thuận, cả đoàn hội ý bàn kế hoạch đối phó một khi xảy ra chuyện không may. Mọi người quyết định không đợi Lê Duy Điếm nữa, cứ chiếu theo phương Bắc mà tìm đường ra biên giới, nếu địch phát hiện ra đuổi theo thì quăng hết vali, cặp để chạy cho dễ. Đoàn vừa ra khỏi xóm Pồ Hển thì gặp lại Lê Duy Điếm quay trở lại cho biết đã tìm ra đường, vừa đi được một quãng thì thấy ở đằng xa một toán lính đang đi lại. Mọi người quẳng hết cặp, vali lại chạy băng qua cánh đồng, vượt đồi Phổ Xíu Lẻng tới bờ sông nhảy xuống nước lội sang bờ bên kia là đất Trung Quốc. Trong lúc chạy,

---

[1] Giếng cổ lâu đời được xây theo kiểu xếp chèn đá, đường kích 1,5m, sâu 3 - 4m.

hai đồng chí Tôn Quang Phiệt và Hoàng Tùng chạy chậm, chưa kịp tới bờ sông thì bị lính biên phòng bắt giữ. Còn lại 8 đồng chí tới giữa dòng chỗ nước sâu, gặp đò của trạm liên lạc của ta ở phía Trung Quốc kịp ra đón. Đò đã đưa 8 người trong đoàn vượt qua biên giới.

Chiều ngày 17/7/1926, đoàn 8 người gồm: Lê Duy Điếm, Phan Trọng Bình, Nguyễn Ngọc Ba, Nguyễn Văn Lợi, Nguyễn Văn Đắc, Nguyễn Văn Khang, Phan Trọng Quảng và Trần Phú đã vượt qua biên giới thoát hiểm (đoàn đại biểu 3 người của Việt Nam Cách mạng Đảng, chỉ có một mình đồng chí Trần Phú đi thoát)[1].

Như vậy, Vinh là nơi đồng chí Trần Phú xuất phát, Hà Nội là nơi dừng chân, Hải Phòng nơi đón đưa, Mũi Ngọc - Móng Cái là nơi đồng chí Trần Phú xuất dương sang Quảng Châu theo đường liên lạc gặp Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên và Nguyễn Ái Quốc thực hiện nhiệm vụ, trọng trách lý tưởng cách mạng được giao phó.

Ngày 18/7/1926, hai cán bộ của Tổng bộ (Lê Quảng Đạt và Ả Sần) được Nguyễn Ái Quốc phái từ Quảng Châu về Đông Hưng tìm đến trạm liên lạc bến đò Nà Sáo Tù đón đoàn (Trạm liên lạc bến đò Nà Sáo Tù của Tổng bộ giao cho gia đình ông Đỗ Viết Khang (tức ông Cộc), một người Việt Nam yêu nước quê gốc ở xã Xuân Ninh (Móng Cái). Ông theo gia đình sang Đông Hưng từ năm 16 tuổi, năm 1926 ông 57 tuổi. Ông đã tham gia Việt Nam Quang phục Hội và Việt Nam Quang Phục quân của cụ Phan Bội Châu. Từ năm 1923, ông được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng. Sau khi Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên thành lập, Tổng bộ vẫn sử dụng trạm liên lạc này. Ông Cộc cùng gia đình dựng một ngôi nhà tranh nhỏ ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân đối diện với Móng Cái, làm nghề chèo đò, câu cá vừa có kế sinh nhai vừa để che mắt địch).

---

[1] *Trần Phú - Tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2007, tr.47.

Ngày 19/7/1926, 8 đồng chí thay trang phục, đóng vai học sinh quân được tuyển đi học Trường Quân sự Hoàng Phố ở Quảng Châu.

Ngày 27/7/1926, đoàn trở lại trại lính Tiêu Lâu Lĩnh một ngày, chờ đến đêm thì cùng Lê Quảng Đạt ra bến thuyền Đông Hưng và xuống một thuyền buồm lớn đi Bắc Hải. Đến Bắc Hải, liên lạc của Tổng bộ bố trí đoàn đón tàu thủy đi Quảng Châu. Chuyến tàu này thông thường đều ghé qua Hương Cảng rồi mới đi Quảng Châu, nhưng bữa ấy ở Hương Cảng có bãi công lớn nên tàu không ghé vào được mà đi thẳng đến Quảng Châu.

Đến Quảng Châu, đoàn xuất dương được bố trí ăn ở, sinh hoạt, học tập ngay tại nhà 13-15 Văn Minh lộ là trụ sở của Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Đoàn được nghỉ ngơi một tuần để nghe phổ biến các thông tin cần thiết, học hát Quốc tế ca, đi viếng mộ Phạm Hồng Thái ở Hoàng Hoa Cương và thăm một số di tích. Sang tháng 8/1926, lớp huấn luyện chính trị bắt đầu học. Lớp có 20 học viên. Chương trình huấn luyện chủ yếu là nội dung cuốn *Đường cách mệnh* do Nguyễn Ái Quốc viết. Lớp học kéo dài khoảng 2 tháng. Trong thời gian đó, các học viên vừa học tập phương pháp hoạt động thực tiễn vừa nghiên cứu lý luận. Hằng tuần, các học viên có một buổi sinh hoạt, tập diễn thuyết, đọc sách báo, hát các bài ca cách mạng. Đồng chí Nguyễn Ái Quốc đã dịch Bài ca Quốc tế của Ơ-gien-pô-chi-ê, người chiến sĩ Công xã Paris năm xưa ra tiếng Việt theo thể thơ lục bát để dạy cho các học trò của mình - các nhà cách mạng vô sản đầu tiên của Việt Nam.

Khi lớp huấn luyện kết thúc, đồng chí Vương đề nghị Tổng bộ bố trí cho Trần Phú trở về nước một thời gian ngắn rồi trở lại Quảng Châu để sang Mát-xcơ-va theo học tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản. Đồng thời, Người giao nhiệm vụ cho 6 người trong đoàn xuất dương trở về nước gây dựng cơ sở và tiếp tục tìm chọn người đưa sang Quảng Châu học tập.

Với sự khai phá con đường này của Nguyễn Ái Quốc, nhiều thanh niên được cử sang học tập sau trở thành những nhà lãnh đạo nổi tiếng. Những người con quê nhà hoạt động trong phong trào cách mạng Trung Quốc là chiếc cầu nối liền cách mạng Việt Nam với Cách mạng Trung Quốc, hòa nhập phong trào cách mạng Việt Nam với phong trào Cộng sản quốc tế. Như vậy, hoạt động tích cực của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tại Quảng Châu đã được giáo dục, dìu dắt, thử thách và trở thành những người tuyên truyền, những người tổ chức cho cách mạng Việt Nam. Họ là những người đầu tiên gieo hạt giống cách mạng bằng việc giáo dục lòng yêu nước, tinh thần cách mạng, truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào quần chúng đang sục sôi cách mạng. Lực lượng trẻ tuổi ấy là những cán bộ chủ chốt, là bộ phận quan trọng không thể thiếu được trong bộ khung quan trọng của Đảng.

3. Đánh giá về ý nghĩa của lần xuất dương của đồng chí Trần Phú và những thanh niên yêu nước khi đó với sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta trong chiều dài lịch sử

Sự kiện ngày 17/7/1926, đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú đã đi qua và dừng chân ở một số địa điểm tại Móng Cái, Quảng Ninh đã đi vào lịch sử cách mạng Việt Nam. Đây là sự kiện lịch sử có ý nghĩa rất quan trọng, đánh dấu quá trình hợp nhất các tổ chức yêu nước tiến tới thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, chấm dứt thời kỳ khủng hoảng về đường lối cứu nước ở Việt Nam. Đồng thời đây cũng là mốc lịch sử quan trọng đối với cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú. Từ sau chuyến đi này, Trần Phú từ một thanh niên nhiệt thành yêu nước đã trở thành một người chiến sĩ Cộng sản kiên cường đi theo con đường cách mạng giành độc lập, tự do cho dân tộc mà Nguyễn Ái Quốc đã lựa chọn dưới ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin.

Trên cương vị Tổng Bí thư, đồng chí Trần Phú đã có những đóng góp to lớn cho cách mạng Việt Nam trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú đã đi qua và dừng chân ở một số địa điểm tại Móng Cái, Quảng Ninh có giá trị lịch sử to lớn, có tác dụng giáo dục truyền thống sâu sắc cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thế hệ trẻ. Đồng thời góp phần củng cố thắt chặt thêm tình đoàn kết hữu nghị giữa nhân dân hai nước Việt - Trung, nhất là hai địa phương Móng Cái - Quảng Ninh (Việt Nam) và Đông Hưng, Quảng Tây (Trung Quốc).

Thông qua việc nghiên cứu, tìm hiểu về con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái, chúng ta không chỉ hiểu thêm về thân thế, sự nghiệp của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, mà còn hiểu thêm về truyền thống yêu nước, tinh thần đấu tranh cách mạng của nhân dân ta nói chung, nhân dân thành phố Móng Cái nói riêng; hiểu thêm về con đường giao thông liên lạc bí mật để đưa đón cán bộ chiến sĩ cách mạng từ trong nước ra nước ngoài và từ nước ngoài về nước đi qua đất Móng Cái, Quảng Ninh. Trong đó, gia đình ông Đỗ Đức Hiệp là một cơ sở cách mạng và bến đò Nà Sáo Tù là một đầu mối giao thông liên lạc quan trọng ở biên giới Việt - Trung.

Với giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học to lớn. Sự kiện đồng chí Trần Phú và đoàn dừng chân trước khi xuất dương, nay là di tích đồi Trần Phú thuộc địa phận phường Hải Hoà, thành phố Móng Cái đã được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh xếp hạng Di tích lịch sử theo Quyết định số 2339/QĐ-UBND ngày 17/9/2012. Đây là một trong những di tích lịch sử nằm trong quần thể di sản văn hóa của thành phố Móng Cái. Với diện tích 3.000m², nằm sát bờ sông biên giới, đồi Trần Phú (trước đây có tên là đồi Hỏa Thiêu Lĩnh). Năm 1963, di tích đồi Trần Phú đã được đoàn khảo sát của Viện Bảo tàng cách mạng Việt Nam đến nghiên cứu, tìm hiểu. Sau đó, đồi Hỏa Thiêu Lĩnh

đã được đoàn đổi thành tên là đồi Trần Phú. Trên đỉnh đồi đặt một tấm bia ghi lại sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi này.

Để tưởng nhớ và tôn vinh những cống hiến của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam. Hiện nay, tại thành phố Móng Cái, một đơn vị hành chính cấp xã đã được đặt tên của Tổng Bí thư Trần Phú. Cùng với đó, một con đường và một ngôi trường Trung học phổ thông cũng lấy tên ông từ năm 1957.

Tại Bảo tàng Quảng Ninh hiện nay có lưu giữ hệ thống hình ảnh tư liệu, hiện vật liên quan đến sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú năm 1926. Trong đó có các hình ảnh: chân dung Tổng Bí thư Trần Phú; bản đồ những con đường xuất dương của thanh niên Việt Nam sang Quảng Châu học tập; bến Mũi Ngọc (phường Bình Ngọc); Giếng Guốc (phường Hải Hòa); khu đồi Trần Phú; bến đò Nà Sáo Tù là những nơi đồng chí Trần Phú đã đi qua; di tích cây khế của cụ Đỗ Phát Khang người đón đoàn. Đặc biệt nhất là có 2 hiện vật gồm: Cái tẩu thuốc của ông Nguyễn Nhật Tân, người làm nhiệm vụ liên lạc của Tổng Bộ Việt Nam Thanh niên Cách mạng Đồng chí Hội với các trạm ở biên giới Việt Trung đã đón đoàn từ bến đò Nà Sáo Tù sang Trung Quốc; hiện vật thứ hai là thanh kiếm của cụ Đỗ Phát Khang, người đã tham gia chống Pháp ở Hải Ninh từ những năm 1885, sau là cơ sở cách mạng ở bến đò Nà Sáo Tù, đưa đoàn sang Trung Quốc.

Tại hội thảo khoa học có ý nghĩa sâu sắc và trên cơ sở dữ liệu thực tế, Bảo tàng Quảng Ninh xin đề xuất một số kiến nghị, cụ thể như sau:

Một là: Đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục về sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú và những thanh niên yêu nước khi đó với sự nghiệp cách mạng của Đảng và nhân dân ta trong chiều dài lịch sử trên các phương tiện thông tin đại chúng, ứng dụng nền tảng số.

Hai là: Nghiên cứu, xuất bản ấn phẩm sách, tài liệu khoa học về sự kiện đồng chí Trần Phú cùng đoàn học viên cách mạng đầu tiên xuất dương theo đường liên lạc qua Móng Cái sang Quảng Châu ngày 17/7/1926.

Ba là: Xây dựng nhà lưu niệm sự kiện đồng chí Trần Phú cùng đoàn học viên cách mạng đầu tiên xuất dương theo đường liên lạc qua Móng Cái sang Quảng Châu ngày 17/7/1926 tại địa điểm đồi Trần Phú để phát huy giá trị của di tích.

Bốn là: Phát huy Di tích lịch sử đồi Trần Phú gắn với phát triển du lịch của thành phố Móng Cái. Cụ thể là xây dựng tuyến, điểm du lịch địa chỉ đỏ trong hành trình khám phá biên giới địa đầu của Tổ quốc. Kết nối với di tích Nhà lưu niệm "Bác Hồ qua cửa khẩu Bắc Luân sang thăm nhân dân Đông Hưng - Trung Quốc" tạo nên chuỗi địa chỉ dấu ấn của lãnh tụ Việt Nam tại mảnh đất tiền tiêu.

Năm là: Trên cơ sở các giá trị lịch sử của di tích đồi Trần Phú và kết quả quan trọng của Hội thảo khoa học, tiến hành đề xuất xin thỏa thuận lập Hồ sơ khoa học đề nghị Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xếp hạng Di tích quốc gia đối với di tích đồi Trần Phú, Thành phố Mong Cái.

Sự kiện ngày 17/7/1926, đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đường vượt qua biên giới Việt - Trung sang Quảng Châu - Trung Quốc là sự kiện đặc biệt quan trọng và có ý nghĩa to lớn đối với cách mạng Việt Nam. Sự kiện được diễn ra ngay tại mảng đất tiền tiêu của Tổ quốc mang nhiều giá trị lịch sử, trong đó có việc gắn kết mối tình keo sơn giữa hai quốc gia Việt - Trung. Để tuyên truyền và phát huy sự kiện đặc biệt này, rất cần những hoạt động ý nghĩa như chương trình Hội thảo ngày hôm nay. Nội dung Hội thảo là tiếng nói của các nhà quản lý, các nhà khoa học để gợi mở, khẳng định và bổ sung thêm nhận thức mới về sự kiện này. Với góc độ cơ quan

chuyên môn đang lưu giữ và bảo tồn tư liệu, hình ảnh, hiện vật sự kiện "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái". Bảo tàng Quảng Ninh xin được đóng góp thêm thông tin về nội dung "Đồng chí Trần Phú và những người cùng xuất dương qua Móng Cái tháng 7/1926" để làm rõ thêm những minh chứng về sự kiện đặc biệt này. Hi vọng, trong khuôn khổ Hội thảo sẽ đặt ra được nhiều thành tựu để hướng tới sự kiện chào mừng kỷ niệm 100 năm "Con đường xuất dương của Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn Thành phố Móng Cai" trong năm tới (7/2026)./.

Tài liệu tham khảo:

1. Ban Tuyên giáo Trung ương, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh và Tỉnh ủy Phú Yên, *Tổng Bí thư Trần Phú với cách mạng Việt Nam và nơi sinh Phú Yên*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2024.

2. Thanh Đạm, *Lớp huấn luyện chính trị thứ hai ở Quảng Châu (Trung Quốc)*, tạp chí *Nghiên cứu lý luận*, số 6 (265 - 1992), tr.71-74.

3. Nguyễn Thị Giang, *Trần Phú - Tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2007.

4. Lê Quốc Sử và Phạm Đức Dương, *Trần Phú - Một lòng trung thành vô hạn với Tổ quốc*, Nxb. Văn hóa Thông tin, Hà Nội, 2014.

5. Lê Quốc Sử và Phạm Đức Dương, *Chuyện kể về Trần Phú*, Nxb. Kim Đồng, Hà Nội, 2000.

6. Nguyễn Thành, *Việt Nam Thanh niên Cách mạng Đồng chí Hội*, Nxb. Thông tin lý luận, Hà Nội, 1985.

7. Song Thành (Chủ biên), *Nguyễn Ái Quốc ở Quảng Châu (1924 - 1927)*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2018.

8. Sở Văn hóa - Thể thao và Du lịch tỉnh Quảng Ninh, *Lý lịch di tích lịch sử đồi Trần Phú*, năm 2011.

9. Sơn Tùng, *Trần Phú*, Nxb. Kim Đồng, Hà Nội, 2024.

10. Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh, Quyết định 2239/QĐ-UBND về việc xếp hạng Di tích cấp tỉnh di tích lịch sử đồi Trần Phú, ngày 17/9/2012.

11. Đàm Đức Vượng, *Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2014.

TỪ ĐỨC THỌ, HÀ TĨNH ĐẾN MÓNG CÁI, NGHĨ VỀ CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ THÁNG 7/1926 ĐỂ ĐI LÀM CÁCH MẠNG

✍ **Đồng chí Đặng Giang Trung**

Phó Bí thư Thường trực Huyện ủy,

Chủ tịch Hội đồng nhân dân huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh

Huyện Đức Thọ vinh dự và tự hào là quê hương của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, một tấm gương sáng ngời về đạo đức cách mạng, ý chí kiên cường, bất khuất, đã hiến dâng trọn đời cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, dân tộc. Đảng bộ và Nhân dân huyện Đức Thọ luôn nguyện học tập, phấn đấu noi theo tấm gương sáng của Tổng Bí thư Trần Phú.

Huyện Đức Thọ nằm ở vùng đồng bằng sông La và hữu ngạn sông Lam, ở phía Bắc của tỉnh Hà Tĩnh. Trải qua nhiều lần sáp nhập hoặc chia tách, tính đến nay, huyện Đức Thọ có 16 đơn vị hành chính cấp xã, gồm 15 xã và 1 thị trấn, với tổng diện tích trên 20 nghìn héc-ta, dân số là gần 120 nghìn người.

Là vùng quê có truyền thống yêu nước và cách mạng, giàu truyền thống lịch sử và văn hóa, gần 600 năm đã trôi qua kể từ khi cái tên La Giang được ghi vào sử sách như một dấu mốc khó quên trong suốt thời kỳ dài của lịch sử, vùng đất La Giang - Đức Thọ được thiên nhiên ban tặng cho thế núi, hình sông khoáng đãng, hữu tình, nhiều danh lam thắng cảnh gắn với các Di tích lịch sử - văn hóa như: Sông La, bến Tam Soa, đình Đông Thái, chùa Am, chùa Tiên Lữ, đền thờ Nguyễn Biểu, đền Voi Mẹp, nhà thờ và khu mộ Phan Đình Phùng... Vùng đất này từng có nhiều làng nghề thủ công truyền thống phát triển, như: nghề mộc Thái Yên, đóng thuyền Trường Xuân, cào hến Trường Sơn, rượu nếp Thanh Lạng, bánh gai Đức Yên... Suốt trong mấy trăm năm, người dân nơi đây đã tạo dựng cho mình một bề dày truyền thống, những phong tục thuần hậu. Đặc biệt, kể từ ngày có Đảng, Đức Thọ đã có nhiều đóng góp to lớn cho sự nghiệp cách mạng, là huyện 5 tấn đầu tiên của tỉnh, là đơn vị anh hùng trong kháng chiến chống Mỹ cứu nước.

Tinh thần yêu nước nồng nàn, ý chí kiên cường, bất khuất trong đấu tranh chống giặc ngoại xâm, trong xây dựng và phát triển đất nước đã hun đúc nên những giá trị truyền thống và phẩm chất của con người nơi đây, đặc biệt là khí tiết kiên cường, bất khuất, sống có nghĩa tình sâu đậm; thời kỳ nào cũng sản sinh ra những người tài giỏi, đức độ phục vụ đất nước, quê hương, tiêu biểu như: các danh tướng, chí sĩ yêu nước Nguyễn Biểu, Lê Ninh, Lê Văn Huân, Phan Đình Phùng; những sỹ phu và nhà khoa học, nhà nghiên cứu nổi tiếng như: Lê Bôi, Bùi Dương Lịch, Lê Văn Thiêm, Hoàng Xuân Hãn, Hoàng Ngọc Phách... Nơi đây có những làng quê nổi tiếng đất nước về những dòng họ nổi tiếng, có nhiều người đỗ đạt cao, như: làng Đông Thái, Trung Lễ, Yên Hồ, Bùi Xá... Theo thống kê chưa đầy đủ, chỉ tính từ khi bắt đầu thời kỳ đổi mới đến nay, huyện Đức Thọ có 597 con em có học hàm, học vị là giáo sư, phó giáo sư, tiến sĩ, 62 người mang quân hàm cấp tướng

trong lực lượng vũ trang, nhiều người đang giữ các vị trí trọng trách quan trọng của Đảng, Nhà nước từ Trung ương đến địa phương. Có thể nói rằng, trong bất kỳ giai đoạn nào của lịch sử, Đức Thọ là vùng đất luôn sản sinh ra những hiền tài, có nhiều đóng góp vào công cuộc xây dựng, bảo vệ và phát triển quê hương, đất nước. Tiêu biểu trong số đó là đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng.

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904 trong một gia đình nhà nho yêu nước, tại làng An Thổ, tổng An Sơn, phủ Tuy An, tỉnh Phú Yên (nay là thôn An Thổ, xã An Dân, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên). Nguyên quán xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh. Xã Tùng Ảnh, quê hương Tổng Bí thư Trần Phú nằm bên bờ Nam sông La, trước ngã ba Tam Soa. Tùng Ảnh xưa nay vốn nổi tiếng là đất học hành khoa bảng với 21 vị đại khoa, 102 vị Hương cống - Cử nhân thời Lê, Nguyễn. Trí thức con em Tùng Ảnh có nhiều đóng góp quan trọng trên nhiều lĩnh vực khoa học, văn học nghệ thuật đối với đất nước. Tùng Ảnh cũng là vùng đất giàu truyền thống yêu nước và cách mạng; đây là một trong những căn cứ địa quan trọng trong công cuộc chống giặc Minh (thế kỷ XV), chống thực dân Pháp (thế kỷ XIX), là quê hương của người thống lĩnh đại quân Cần Vương chống Pháp cuối thế kỷ XIX, nổi tiếng trong lịch sử dân tộc - Đình nguyên, Tiến sĩ Phan Đình Phùng.

Xuất thân trong một gia đình nhà nho từ quê hương Tùng Ảnh, vùng đất giàu truyền thống lịch sử, văn hóa và cách mạng, lại được sinh ra nơi vùng địa linh nhân kiệt vào loại bậc nhất Phú Yên; những điều đó đã góp phần hun đúc, tạo nên tâm hồn, cốt cách, bản lĩnh, ý chí, khí tiết của một con người ưu tú của Đảng, của dân tộc - đồng chí Trần Phú.

Trong cuộc đời hoạt động mặc dù ngắn ngủi nhưng đầy sôi động và vinh quang của đồng chí Trần Phú. Mỗi một cột mốc trên bước đường hoạt động của đồng chí đều đánh dấu

những bước chuyển mình lớn lao trong việc tìm đến và thực hiện lý tưởng cách mạng vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc của Nhân dân. Đồng chí Trần Phú đã từng qua Nga, Đức, Bỉ, Pháp, Hà Lan, Trung Quốc, Hồng Kông nhưng chuyến xuất dương đầu tiên của đồng chí qua Móng Cái (Quảng Ninh) để sang Trung Quốc là cột mốc đánh dấu một bước ngoặt trong cuộc đời hoạt động của mình, từ chủ nghĩa yêu nước chân chính, đồng chí đã đến với chủ nghĩa Mác - Lênin, tìm đến con đường đấu tranh giải phóng giai cấp, giải phóng dân tộc.

Tháng 6/1925, đồng chí Nguyễn Ái Quốc thành Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Quảng Châu. Được tin ấy, ban lãnh đạo Việt Nam Cách mạng Đảng liền cử một đoàn đại biểu do đồng chí Trần Phú phụ trách sang Quảng Châu tìm gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc để đề nghị hợp nhất các tổ chức cách mạng ở trong và ngoài nước. Ngày 12/7, đồng chí cùng các bạn tập trung tại ga Vinh để lên tàu đi Hà Nội; ngày 15/7 đoàn đi xe lửa tới Hải Phòng và nghỉ tại khách sạn Việt Nam Lâu phố Hàng Cháo. Chiều 17/7, các anh xuống tàu đi thẳng tới Mũi Ngọc. Đến Mũi Ngọc qua cửa kiểm soát cả đoàn đều khai đi du lịch; quãng đường từ Mũi Ngọc đến Móng Cái dài 15km, trời nắng nóng không có bóng cây nhưng mọi người phải đi bộ. Đến xóm Giếng Guốc, cách Móng Cái chừng 4 cây số đoàn nghỉ chân rồi lại tiếp tục hành trình. Đi khoảng 2km đến xóm Pồ Hển, do quên đường ra biên giới nên mọi người phải ngồi chờ để Lê Duy Điếm đi dò đường. Đợi được một lúc, khi có người lạ mặc quần áo cựu binh đến hỏi chuyện, sinh nghi mọi người cứ theo hướng Bắc để tìm đường ra biên giới. Đi được một quãng bất ngờ có toán lính đi tuần tra, mọi người liền quẳng hết hành lý để chạy thoát thân. Lê Duy Điếm đưa cả đoàn chạy qua một cánh đồng và chạy qua Phổ Xíu Lẻng thì đến bờ sông Nà Sáo Tù, mọi người nhảy ào xuống nước, bơi qua dòng sông và vượt qua được biên giới Việt - Trung vào lúc 17 giờ chiều

ngày 18/7/1926. Tháng 8/1926, đồng chí Trần Phú và các đồng chí khác được dự lớp huấn luyện chính trị do Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tổ chức, lúc này đồng chí lấy bí danh là Lý Quý. Lớp học bế mạc vào cuối tháng 10/1926 và đồng chí Trần Phú được kết nạp vào Cộng sản Đoàn.

Vào thời điểm đó, con đường xuất dương qua Trung Quốc có thể theo các ngả: từ Hải Phòng đi theo tàu thủy sang hoặc từ Sài Gòn đi tàu thủy qua Hồng Kông rồi quá cảnh qua Trung Quốc. Tuy nhiên, đi theo những con đường này khó có thể tổ chức đi theo đoàn và rất nguy hiểm vì sự kiểm soát gắt gao của thực dân Pháp cùng với sự rình rập của lực lượng mật thám. Vì vậy, việc la chọn con đường xuất dương bằng đường bộ qua Móng Cái (Quảng Ninh) là một sự lựa chọn sáng suốt.

Từ quê hương Đức Thọ (Hà Tĩnh) qua Móng Cái (Quảng Ninh), cuộc xuất dương đã đánh dấu một bước ngoặt trong cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú. Để rồi từ đây, đồng chí Trần Phú đã được giác ngộ theo Chủ nghĩa Cộng sản cùng với những hoạt động xuất sắc về sau đã góp phần quan trọng trong việc lãnh đạo phong trào cách mạng những năm 1930 - 1931, đặc biệt là công tác xây dựng Đảng, các tổ chức, đoàn thể cách mạng quần chúng; giữ vững đường lối chính trị đúng đắn; đảm bảo Đảng vững mạnh về tổ chức, đoàn thể; lãnh đạo cách mạng vượt qua thời kỳ đầy khó khăn, thử thách.

Cố Tổng Bí thư Trần Phú - tấm gương sáng ngời của người cộng sản mẫu mực, kiên trung; là học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, người cộng sản mẫu mực, kiên cường, người con ưu tú của Đảng và dân tộc. Cuộc đời ngắn ngủi, với hơn 8 năm hoạt động cách mạng, gần một năm trên cương vị Tổng Bí thư nhưng đồng chí đã để lại cho Đảng, cho các thế hệ cán bộ, đảng viên và Nhân dân một tấm gương sáng ngời về trí tuệ,

đạo đức và bản lĩnh kiên cường của người cộng sản mẫu mực, một nhà lý luận xuất sắc của Đảng, suốt đời đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người.

Sinh ra và lớn lên trong một gia đình nhà nho yêu nước, chống giặc ngoại xâm, ở một vùng quê giàu truyền thống văn hóa và cách mạng, Trần Phú đã kế thừa sẵn sàng trong mình dòng máu yêu nước và ý chí hiếu học của cha ông. Chính truyền thống văn hóa và con người của quê hương Đức Thọ và dòng máu yêu nước, ý chí hiếu học của cha ông đã định hướng, thôi thúc đồng chí Trần Phú nỗ lực phấn đấu không ngừng, vượt qua mọi gian khổ, tiếp tục học và tự học để vươn lên, khẳng định bản thân. Năm 18 tuổi, đỗ đầu kỳ thi Thành Chung và sớm tham gia các tổ chức yêu nước; sau khi được gặp Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, được học tập tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản ở Liên Xô, từ một thanh niên trí thức yêu nước, đồng chí Trần Phú trở thành một chiến sĩ cộng sản, suốt đời chiến đấu, hy sinh cho lý tưởng cao đẹp mà mình đã lựa chọn.

Đồng chí Trần Phú đã nêu cao tấm gương sáng ngời về lòng trung thành tuyệt đối với Đảng và cách mạng, về tinh thần bất khuất, chiến đấu kiên cường trước kẻ thù. Gần 5 tháng bị giam cầm, mặc dù kẻ địch dùng đủ mọi cực hình tra tấn, song chúng không thể khuất phục được ý chí cách mạng của đồng chí. Từ trong ngục tù của đế quốc, đồng chí Trần Phú và các chiến sĩ cách mạng vẫn tìm cách liên lạc với bên ngoài, kiên cường đấu tranh chống chế độ hà khắc của nhà tù. Lời căn dặn *"Hãy giữ vững chí khí chiến đấu"* của đồng chí trước lúc đi xa đã trở thành vũ khí tư tưởng sắc bén cho mỗi một người chiến sĩ cách mạng, cổ vũ lớp lớp thế hệ giữ vững lập trường, kiên định con đường cách mạng mà Đảng và Nhân dân đã lựa chọn.

Cuộc đời vì Đảng, vì dân của đồng chí Trần Phú tuy ngắn ngủi nhưng để lại một tấm gương chói lọi về "đạo đức cách mạng, chí công vô tư cho tất cả chúng ta học tập" như Bác Hồ kính yêu đã từng nói.

- Đó là tấm gương tận trung với nước, tận hiếu với dân, cống hiến toàn bộ đời mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc và giải phóng giai cấp vô sản, với một ý chí, một niềm tin mãnh liệt vào lý tưởng cộng sản, vào thắng lợi cuối cùng của cách mạng.

- Đó là tấm gương say mê học tập lý luận Mác - Lênin vượt qua muôn vàn khó khăn của hoàn cảnh để trở thành nhà lý luận mác xít lỗi lạc của Đảng, kết hợp lý luận với thực tiễn, đề ra chiến lược, sách lược cho cách mạng nước ta.

- Đó là tấm gương người cộng sản kiên cường, mẫu mực, có đạo đức cách mạng cao đẹp, chân thành, gương mẫu trong cuộc sống, luôn gắn mình với công nông, có tác phong chan hòa, gần gũi với mọi người.

Đảng bộ và Nhân dân huyện Đức Thọ mãi ghi nhớ công ơn của đồng chí Trần Phú. Học tập, noi gương đồng chí Trần Phú, các thế hệ cán bộ, đảng viên, Nhân dân và đặc biệt là thế hệ trẻ đang tiếp nối mạch nguồn xây dựng quê hương ngày càng giàu mạnh. Năm 2024, nhằm thiết thực chào mừng kỷ niệm 120 năm Ngày sinh đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, Ban Thường vụ Huyện ủy đã chỉ đạo đẩy mạnh công tác tuyên truyền sâu rộng và phát động "Phong trào thi đua 120 ngày cao điểm" với nhiều nội dung, phần việc cụ thể được triển khai, đã tạo được hiệu ứng, hiệu quả lan tỏa rộng khắp trong cán bộ, đảng viên và các tầng lớp Nhân dân. Qua đó, toàn huyện đã và đang triển khai xây dựng 120 công trình, phần việc có quy mô chào mừng Kỷ niệm, với 3 công trình cấp huyện, 75 công trình các xã, thị trấn, 42 công trình của các cơ quan, đơn vị; cùng với hàng trăm công trình, phần việc hưởng ứng thiết thực, ý nghĩa ở các thôn xóm, khu dân cư với tổng

kinh phí hàng trăm tỷ đồng. Huyện đã tổ chức trên 90 hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục, thể thao từ huyện đến cơ sở; các hoạt động hành trình về địa chỉ đỏ; tổ chức cuộc thi tìm hiểu về cuộc đời, sự nghiệp cách mạng đồng chí Trần Phú và những đổi thay trên quê hương Đức Thọ được đông đảo cán bộ, đảng viên và Nhân dân tham gia, với trên 21.000 bài dự thi. Phối hợp với Hội Liên hiệp Văn học - Nghệ thuật tỉnh phát động cuộc vận động sáng tác, quảng bá văn học, nghệ thuật về đồng chí Trần Phú và quê hương Đức Thọ. Chỉ đạo đa dạng hóa các hoạt động tuyên truyền, giáo dục qua Website, mạng xã hội, thay Avatar, hệ thống truyền thanh cơ sở, tổ chức sinh hoạt chi đoàn, chi hội..., triển khai đợt sinh hoạt chuyên đề rộng rãi *"Tổng Bí thư Trần Phú - Người chiến sĩ cộng sản kiên trung, nhà lãnh đạo xuất sắc của Đảng và cách mạng Việt Nam"* và nhiều hoạt động ý nghĩa khác... Đây là những hoạt động nhằm giáo dục truyền thống, lòng tự hào quê hương, là ghi nhớ những cống hiến to lớn của Tổng Bí thư Trần Phú.

Đức Thọ - Móng Cái, vinh dự và tự hào là quê hương, là nơi ghi dấu trên con đường hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú, chúng ta - thế hệ hôm nay và mai sau để xứng đáng với công lao, sự cống hiến của đồng chí Trần Phú cần phải xây dựng, giữ gìn và phát huy các di tích lịch sử, xây dựng thành các địa chỉ đỏ giáo dục truyền thống cho các thế hệ mai sau; đồng thời hai địa phương cần thường xuyên trao đổi, học tập kinh nghiệm lẫn nhau để xây dựng quê hương ngày một giàu mạnh xứng đáng là quê hương, xứng đáng là mảnh đất nơi đồng chí Trần Phú và các đồng nghiệp đã chọn nơi xuất dương trên hành trình hoạt động cách mạng của mình. Huyện Đức Thọ mong muốn thành phố Móng Cái tiếp tục sưu tầm tư liệu, tài liệu để xây dựng thành sách, thành tài liệu, nhất là tài liệu, dấu tích gắn với mỗi địa danh trên địa bàn Móng Cái - nơi địa đầu Tổ quốc (nơi tiễn đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú) rất cần được khắc ghi sâu đậm bằng việc được cấp thẩm quyền

xếp hạng di tích, một số địa danh đặc biệt rất cần đầu tư xây dựng thành công trình di tích lịch sử để tuyên truyền giáo dục truyền thống lịch sử cách mạng (như Mũi Ngọc - nơi đồng chí đặt chân tới Móng Cái và đồi Trần Phú (tại phường Hải Hòa) - nơi biên giới tiễn đồng chí cùng đoàn sang Trung Quốc).

Để xứng đáng là quê hương của Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, Đảng bộ và Nhân dân huyện Đức Thọ đang quyết tâm đẩy mạnh việc học tập, noi gương đồng chí Trần Phú; mỗi cán bộ, đảng viên ra sức phấn đấu trên tất cả các lĩnh vực, trước hết đảng viên phải giác ngộ lý tưởng cộng sản, tuyệt đối trung thành với Đảng, với sự nghiệp các mạng của dân tộc. Trong giai đoạn hiện nay, sự giác ngộ và tinh thần cách mạng đó phải được thể hiện ở ý chí phấn đấu, hành động gương mẫu, tích cực đấu tranh chống những biểu hiện tiêu cực trong xã hội; mỗi đảng viên cần không ngừng học tập và rèn luyện để nâng cao đạo đức cách mạng, tôn trọng và gương mẫu thực hiện quyền làm chủ của Nhân dân, liên hệ chặt chẽ với quần chúng, làm tốt công tác tuyên truyền, vận động quần chúng, chăm lo xây dựng Đảng, tạo sự thống nhất cao trong Đảng và toàn dân.

Mỗi cấp ủy, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội các cấp phải là những tập thể đoàn kết, vững mạnh; thực hiện tốt các nguyên tắc hoạt động của Đảng, phát huy dân chủ, nâng cao trách nhiệm của từng thành viên, đặc biệt là người đứng đầu, thường xuyên đổi mới, sáng tạo hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Phát huy ý chí Trần Phú và "khát vọng" Đức Thọ, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân trong toàn huyện học tập gương sáng của Tổng Bí thư Trần Phú - quyết tâm thi đua, phấn đấu thực hiện thắng lợi các mục tiêu mà Nghị quyết Đại hội Đảng các cấp và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ huyện lần thứ XXX, nhiệm kỳ 2020 - 2025 đã đề ra, xây dựng huyện Đức Thọ ngày càng phát triển bền vững, giàu đẹp, văn minh để xứng đáng với truyền thống và quê hương của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng./.

HÀNH TRÌNH XUẤT DƯƠNG TẠI MÓNG CÁI (QUẢNG NINH) CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ VỚI SỰ NGHIỆP CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG TA

✍ **Đồng chí Hoàng Đại Dương**
Phòng Lý luận chính trị, lịch sử Đảng
Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Quảng Ninh

Đồng chí Trần Phú, sinh ngày 1 tháng 5 năm 1904 tại thôn An Thổ, xã An Dân, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên; nguyên quán xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh. Thân phụ và thân mẫu của đồng chí Trần Phú là ông Trần Văn Phổ và bà Hoàng Thị Cát. Năm 1910, khi mới 6 tuổi, đồng chí mồ côi cả cha và mẹ; tuy nhiên, được sự giúp đỡ của bà con, họ hàng, nên Trần Phú vẫn được đi học. Năm 1918, Trần Phú học xong bậc tiểu học tại Trường Pháp - Việt Đông Ba và tiếp tục học Trường Quốc học Huế. Năm 1922, Trần Phú đỗ đầu kỳ thi Thành Chung, được bổ nhiệm làm giáo viên Trường Tiểu học Cao Xuân Dục, Vinh (Nghệ An). Trong thời gian dạy học, Trần Phú tự học thêm tiếng Anh và tìm đọc những sách

báo tiến bộ để nâng cao hiểu biết. Tháng 7/1925, Hội Phục Việt tập hợp những trí thức yêu nước ra đời; Trần Phú gia nhập Hội Phục Việt, hăng hái tham gia mở lớp dạy chữ Quốc ngữ cho người nghèo khổ, mượn bục giảng để truyền bá tinh thần yêu nước cho học trò. Những hoạt động yêu nước của Hội Phục Việt và các phong trào đấu tranh sôi động chống giới chủ, chống chế độ áp bức của thực dân Pháp đòi tăng lương, cải thiện đời sống của công nhân ở thành phố Vinh có ảnh hưởng sâu sắc đến sự lựa chọn con đường cách mạng của Trần Phú; giữa năm 1925, Trần Phú đã thôi nghề dạy học để bước vào con đường hoạt động cách mạng chuyên nghiệp.

Bước ngoặt trong sự nghiệp hoạt động cách mạng của Trần Phú là vào giữa năm 1926; sau khi Hội Việt Nam cách mạng thanh niên được thành lập (tháng 6/1925) tại Quảng Châu (Trung Quốc) cử người về nước tìm chọn những thanh niên có chí khí đưa sang Quảng Châu để huấn luyện chính trị và phương pháp hoạt động cách mạng. Trần Phú được tổ chức cử sang Quảng Châu bắt liên lạc với Hội Việt Nam cách mạng thanh niên. Tại đây, đồng chí đã gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và tham gia vào lớp huấn luyện cán bộ do Người trực tiếp giảng dạy. Tại lớp huấn luyện chính trị, đồng chí miệt mài học tập, tỏ rõ năng khiếu tư duy lý luận cách mạng, được lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tin tưởng kết nạp vào Cộng sản Đoàn, nhóm nòng cốt của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên.

1. Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú

Theo tư liệu của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, năm 1963 bảo tàng đã tổ chức cuộc khảo sát thực địa để nghiên cứu tìm tư liệu và hiện vật về con đường xuất dương của đoàn trong nước đầu tiên đó. Đoàn khảo sát do ông Đào Duy Kỳ, Chủ tịch Hội đồng khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam làm trưởng đoàn với sự tham gia của các ông Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba là 3 vị lão thành cách mạng trong số 10 người của đoàn đã cùng đồng chí Trần Phú

xuất dương tháng 7/1926 để tới Quảng Châu (Trung Quốc) dự lớp huấn luyện chính trị.

Theo tư liệu lưu giữ, năm 1925, sau khi thành lập Hội Việt Nam Cách Mạng Thanh niên tại Quảng Châu. Đồng chí Nguyễn Ái Quốc bàn với Tổng bộ xây dựng các đường liên lạc giữa Tổng bộ với trong nước để đưa đón cán bộ đi về, chuyển nhận tài liệu sách báo. Đồng thời cử người về nước tìm chọn những thanh niên có chí khí đưa sang Quảng Châu để được trực tiếp huấn luyện chính trị và phương pháp hoạt động cách mạng rồi trở về gây dựng cơ sở trong nước.

Năm 1926, Nguyễn Lương Bằng được giao nhiệm vụ đảm nhận đường dây liên lạc bằng đường biển tuyến Hồng Kông - Hải Phòng. Lê Duy Điếm (Lê Lợi) được cử về Nghệ An liên lạc với nhóm Phục Việt của Trần Phú, Tôn Quang Phiệt; Lê Hữu Lập về Nam Định tìm gặp Đinh Chương Dương cùng nhóm học sinh trường Thành Chung quê Nam Định, Thái Bình, Thanh Hoá; Hồ Tùng Mậu đi Đông Bắc Thái Lan tìm gặp cụ Đặng Thúc Hứa và các Việt kiều yêu nước... để tìm chọn người đưa sang Quảng Châu dự lớp huấn luyện.

Sau một thời gian chuẩn bị, ngày 26/11/1963, Hội đồng khoa học của Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đã tổ chức Đoàn khảo sát rời Hà Nội lên đường đến Móng Cái.

Sau mấy buổi tiếp xúc với các đồng chí lãnh đạo Đảng và chính quyền ở Hải Ninh, Đoàn đã cùng cán bộ phụ trách các ngành ở địa phương nghe ba vị lão thành cách mạng cùng đi trong đoàn với đồng chí Trần Phú là Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng và Nguyễn Ngọc Ba đã lần lượt kể lại toàn bộ cuộc hành trình từ Nghệ An và Thanh Hóa ra đến Quảng Châu (Trung Quốc) cùng những ngày dự lớp huấn luyện chính trị do đồng chí Nguyễn Ái Quốc giảng dạy, nội dung các bài học, bài giảng của lớp và sinh hoạt của các học viên ở Quảng Châu...

Tiếp theo, ngày 30 và 31/11/1963 Đoàn khảo sát cùng một số cán bộ phụ trách Ban nghiên cứu lịch sử Đảng Hải Ninh, Ty Văn hóa Hải Ninh đi lại quãng đường từ bến tàu Mũi Ngọc đến bến đò Nà Sáo Tù bên bờ sông Bắc Luân nơi phân chia biên giới giữa hai nước Việt - Trung. Ngày 01 và 02/12/1063, Đoàn được Tỉnh ủy Hải Ninh giới thiệu sang Đông Hưng (Trung Quốc). Đồng chí Triệu Vinh, Bí thư Huyện ủy kiêm Chủ tịch huyện Đông Hưng đã đón tiếp và hướng dẫn Đoàn đi tìm lại một số di tích lịch sử có liên quan đến cuộc hành trình của đoàn xuất dương năm 1926 như: Trại lính cũ ở Tiêu Lâu Lĩnh, khách sạn mà đoàn xuất dương đã ở để chờ đi Quảng Châu, bến thuyền đi Bắc Hải. Trại lính cũ và bến thuyền đã tìm thấy ngay, còn khách sạn thì tìm suốt hai buổi mà không thấy. Khách sạn này tên là Thuận Hưng Lâu chứ không phải là Hồng Sinh như có đồng chí đã nhớ lầm. Sau đó, Đoàn khảo sát đã tìm đến bến đò Nà Sáo Tù bên phía Trung Quốc, thăm mảnh đất cũ của gia đình họ Đỗ nơi đặt trạm liên lạc đón đoàn xuất dương năm 1926. Các đồng chí Trung Quốc cho biết gia đình họ Đỗ là người Việt và đã trở về quê bên Móng Cái vào khoảng năm 1959 - 1960. Ngày 03 và 04/12/1963, Đoàn khảo sát đến thăm gia đình họ Đỗ ở 3 nơi: nhà người con cả là Đỗ Đức Nghiệp, nhà người con thứ là Đỗ Đức Phương, và mảnh đất quê hương của ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc) người trông nom trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù.

Trước khi kết thúc khảo sát về Hà Nội, Đoàn đã giới thiệu những đóng góp cho cách mạng của gia đình họ Đỗ với Tỉnh ủy Hải Ninh, báo cáo kết quả cuộc khảo sát với Tỉnh ủy và toàn thể cán bộ các cơ quan trong tỉnh. Cuộc khảo sát đã dựng lại được cuộc hành trình của sự kiện lịch sử năm 1926.

Sau đây là những nét chính của cuộc hành trình đó:

Giữa năm 1926, về đến Vinh, Lê Duy Điếm trực tiếp gặp gỡ 5 thanh niên trí thức yêu nước trong tổ chức Hưng Nam của cụ

Giải nguyên Lê Huân là Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi, Nguyễn Ngọc Ba và Hoàng Văn Tùng. Tiếp đó, tại Vinh, Vương Thúc Oánh giới thiệu với Lê Duy Điếm 2 người nữa là Phan Trọng Bình và Phan Trọng Quảng. Đồng thời, Nguyễn Văn Lộc (Hoàng Lùn) cũng giới thiệu thêm Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang.

Tháng 7/1926, đoàn xuất dương do Lê Duy Điếm tổ chức và dẫn đường khởi hành sang Quảng Châu. Đoàn gồm 10 người: Lê Duy Điếm, Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Phạn Trọng Bình Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba, Nguyễn Văn Lợi, Hoàng Văn Tùng, Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang. Đoàn lên đường, chia làm ba tốp, xuất phát từ hai nơi: ga xe lửa Vinh và ga Thanh Hóa. Ngày 13/7/1926 cả đoàn gặp nhau tại khách sạn Nam Lai số 95 phố Hàng Lọng trước cửa ga Hàng Cỏ (tháng 02/1964 ông Đào Duy Kỳ cùng hai ông Tôn Quang Phiệt và Phan Trọng Bình tìm đến khách sạn Nam Lai. Ngôi nhà cũ ba tầng của khách sạn vẫn còn nhưng đang được tu sửa, lúc đó mang biển số 107 đường Nam Bộ, nay là đường Lê Duẩn. Riêng Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang đợi đoàn ở bến tàu thủy Hải Phòng đi Mũi Ngọc - Móng Cái. Đoàn ở lại Hà Nội một ngày, sáng 15/7 lên xe lửa xuống Hải Phòng. Đến Hải Phòng, đoàn ở tại khách sạn Việt Nam Lâu phố Hàng Cháo để thăm thú tình hình và chờ tàu thủy đi Mũi Ngọc. Mặc dù đoàn lên đường xuất dương vào dịp Hội Tây (Quốc khánh Pháp 14/7) đám công chức an ninh có lơ là kiểm soát, nhưng ở trên xe lửa cũng như trong khách sạn, các tốp đều tuân theo cách đi đứng bí mật, ngồi khác toa và ở khác phòng coi như không quen biết nhau để tránh bọn mật thám để ý. Đóng vai các thầy giáo và học sinh nghỉ hè đi du lịch, ai nấy đều ăn mặc chỉnh tề, người mặc Tây, người mặc ta, người đi giầy vải, người đi giầy da, mỗi người đều xách cặp hoặc vali. Tàu cập bến, mọi người lên bờ xuất trình thẻ căn cước cho một tên cẩm Tây kiểm soát. Đường từ Mũi Ngọc lên Móng Cái dài 15km, không có ô

tô, phải đi bộ. Con đường này hồi đó hai bên đường chỉ toàn bãi cát với những bụi dứa dại, không có làng mạc sầm uất và cây cối mát mẻ như bây giờ. Trời nắng, đường xa, không một quán nước trên quãng đường dài. Khát nước và mệt. Gần trưa trời càng nắng, ai nấy mồ hôi nhễ nhại, áo quần xộc xệch không còn vẻ đàng hoàng như lúc mới lên bờ nữa. Trần Phú vốn là người yếu (năm đó 22 tuổi), Phan Trọng Quảng 17 tuổi, trẻ và khỏe nhất đoàn xách hộ vali để ông đi người không cho đỡ mệt. Đi khoảng 11km tới xóm Giếng Guốc, có một quán bán nước hột é của người Hán. Mọi người không quen nhưng vì khát quá cũng đành uống. Sau khi nghỉ ngơi uống nước, đoàn tiếp tục cuộc hành trình, rẽ vào một con đường nhỏ phía bên phải và đi tiếp hai cây nữa đến xóm Pồ Hển để tìm đường mòn ra bờ sông Bắc Luân nơi biên giới. Đến đây, Lê Duy Điếm quên đường, anh bảo cả đoàn ngồi chờ để anh đi dò đường. Đợi hơn một giờ đồng hồ vẫn chưa thấy Lê Duy Điếm trở lại. Cả đoàn rất sốt ruột. Cùng lúc đó, có một người đàn ông dáng khả nghi đến tò mò hỏi chuyện các anh một lúc rồi bỏ đi. Thấy tình huống diễn ra không thuận, cả đoàn hội ý bàn kế hoạch đối phó một khi xảy ra chuyện không may. Mọi người quyết định không đợi Lê Duy Điếm nữa, cứ chiếu theo phương Bắc mà tìm đường ra biên giới, nếu địch phát hiện ra đuổi theo thì quăng hết vali, cặp để chạy cho dễ. Các anh vừa ra khỏi xóm Pồ Hển thì gặp Lê Duy Điếm quay trở lại cho biết đã tìm ra đường. Các anh rảo bước đi theo Lê Duy Điếm, nhưng mới đi được một quãng thì thấy ở đằng xa một toán lính đang đi lại. Mọi người quẳng hết cặp, vali lại chạy băng qua cánh đồng, vượt đồi Phổ Xíu Lẻng tới bờ sông nhảy xuống nước lội sang bờ bên kia. Tới chỗ nước sâu gần lút cổ thì gặp đò của trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân sang đón. Tám người nhanh chân chạy trước được đưa lên đò qua biên giới an toàn, Tôn Quang Phiệt và Hoàng Tùng chạy chậm, chưa kịp tới bờ sông thị bị lính bắt lại.

Như vậy, khoảng 5 giờ chiều 17/7/1926 tám người của đoàn xuất dương, trong đó có đồng chí Trần Phú đã vượt biên giới an toàn tới trạm liên lạc của Tổng bộ tại bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân, một con sông biên giới, bên này là Móng Cái đất Việt Nam, bên kia là Đông Hưng đất Trung Quốc.

Chủ nhân ngôi nhà tranh nhỏ, nơi làm trạm liên lạc của Tổng bộ, là gia đình ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc), một người Việt Nam yêu nước quê gốc ở xã Xuân Ninh huyện Móng Cái. Ông theo gia đình sang Đông Hưng từ năm 16 tuổi, ông đã tham gia Việt Nam Quang Phục Hội và Việt Nam Quang Phục Quân của cụ Phan Bội Châu. Từ năm 1923 ông được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng. Sau khi Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên thành lập, Tổng bộ vẫn sử dụng trạm liên lạc này. Ông Cộc cùng gia đình dựng một ngôi nhà tranh nhỏ ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân đối diện với Móng Cái. Để có kế sinh nhai và che mắt địch, ông vừa làm thầy lang, thầy cúng, vừa làm nghề chở đò và câu cá. Ông nuôi một con Cộc (tức con chó cộc đuôi) để nó giúp bắt cá, vì lẽ đó, các đồng chí thường qua lại nơi đây gọi ông là ông Cộc. Người chèo đò ra giữa sông Bắc Luân đón đoàn là Đỗ Đức Nghiệp con trai cả ông Cộc năm đó 21 tuổi. Các đồng chí Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu, Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm... của Tổng bộ đã nhiều lần qua lại trạm liên lạc này. Sau lần xuất dương của đoàn đồng chí Trần Phú năm 1926, trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bị lộ, các đồng chí đi đoàn xuất dương thứ hai sau đó mấy ngày khi đến Móng Cái đã bị bắt toàn bộ chỉ trừ Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ nhân lúc mưa to chạy thoát qua cầu Bắc Luân sang Đông Hưng. Trước tình hình đó Tổng bộ quyết định bí mật rời trạm liên lạc về làng Cống Chạp huyện Long Châu cách ải Nam Quan (nay là Hữu Nghị Quan) ở biên giới tỉnh Lạng Sơn khoảng 5 cây số. Ngày 18/7/1926. Lê Quảng Đạt (tức Hoàng Cao) và Ả Sần

(tức Trần Đức Hoa), hai cán bộ của Tổng bộ được Nguyễn Ái Quốc phái từ Quảng Châu về Đông Hưng tìm đến trạm liên lạc Nà Sáo Tù đón đoàn. Lê Quảng Đạt trong bộ quân phục sĩ quan quân đội Trung Quốc đưa 8 đồng chí tới trại lính Tiêu Lâu Lĩnh ở trên một ngọn đồi nằm bên bờ sông Bắc Luân ngay cạnh thị trấn Đông Hưng.

Ngày 19/7, tám đồng chí thay trang phục, đóng vai học sinh quân được tuyển đi học trường quân sự Hoàng Phố ở Quảng Châu. Ngày 20/7, cả đoàn rời trại lính đến ở khách sạn Thuận Hưng Lâu cũng ở thị trấn Đông Hưng. Mấy ngày sau, Ả Sần dẫn đến khách sạn hai thanh niên mới từ trong nước mới sang là Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ để nhập vào đoàn chờ đi Bắc Hải. Hai đồng chí Thu và Thọ đi trong đoàn xuất dương thứ hai sau đoàn của đồng chí Trần Phú mấy ngày. Đoàn thứ hai chủ yếu là các thanh niên học sinh người Thái Bình, Nam Định và Thanh Hóa do Lê Hữu Lập tổ chức và dẫn đường. Khi tàu thủy đỗ ở bến Mũi Ngọc, Thu và Thọ đã xuống tàu để đi thuyền ngược sông Ka Long đến thị trấn Móng Cái. Thuyền vừa cặp bến thì trời đổ mưa rất to, bọn cảnh sát đều chạy cả vào trong đồn để trú mưa. Hai người đã nhân lúc chúng sơ hở bảo nhau chạy nhanh qua cầu Bắc Luân và sang Đông Hưng vô sự. Đến Đông Hưng, các đồng chí hỏi thăm đường ra bến đò Nà Sáo Tù. Tại trạm liên lạc ở bến đò, hai người đã gặp Hoàng Cao và Ả Sần. Trong thời gian ở khách sạn, cứ đến tối thì Ả Sần đưa các đồng chí đi chơi phố. Để giữ bí mật, mỗi lần Ả Sần chỉ đưa hai, ba người, tốp này về, tốp khác mới đi. (Ả Sần tức Trần Đức Hoa, tên thật là Nguyễn Nhật Tân nguyên là thợ may, quê huyện Thanh Oai tỉnh Hà Đông đã xuất dương sang Trung Quốc từ năm 1912 hoạt động trong tổ chức Việt Nam Quang Phục Hội của cụ Phan Bội Châu, Tổng bộ giao ông cùng Lê Quảng Đạt về Đông Hưng để đón các đồng chí từ trong nước sang. Đoàn của đồng chí Trần Phú là đoàn xuất dương

đầu tiên mà Ả Sần đón. Tháng 01/1964, ở tuổi 72, Ả Sần về sống trong nước. Tháng 3/1964, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đã mời ông gặp mặt và làm việc. Trong buổi gặp mặt đó, ông đã xác nhận những chi tiết liên quan đến sự kiện đón đoàn xuất dương ở Đông Hưng và tặng Bảo tàng cái tẩu điếu ông đã dùng từ năm 1923.

Khoảng ngày 26, 27/7, đoàn trở lại trại lính Tiêu Lâu Lĩnh một ngày, chờ đến đêm thì cùng Lê Quảng Đạt ra bến thuyền Đông Hưng và xuống một thuyền buồm lớn đi Bắc Hải. Đêm hôm ấy, khi thuyền ra đến khơi thì gặp bão. Mười người của hai đoàn xuất dương đều bị say sóng, nằm li bì trong khoang. Chủ thuyền cho mổ lợn cúng trời. Sáng hôm sau bão dứt, tuy mệt nhưng các đồng chí được ăn một bữa cháo lòng rất ngon. Đến Bắc Hải, liên lạc của Tổng bộ bố trí đoàn đón tàu thủy từ Hải Phòng qua Bắc Hải đi Quảng Châu. Chuyến tàu này thông thường đều ghé qua Hương Cảng rồi mới đi Quảng Châu, nhưng bữa ấy ở Hương Cảng có bãi công lớn nên tàu không ghé vào được mà đi thẳng đến Quảng Châu. Đến Quảng Châu, đoàn xuất dương được bố trí ăn ở, sinh hoạt, học tập ngay tại nhà 13 - 15 đường Văn Minh[1], trụ sở của Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Người lo xếp đặt chỗ ăn, ở, sinh hoạt cho đoàn là Đặng Thái Thuyết. Đoàn được nghỉ ngơi một tuần để nghe phổ biến các thông tin cần thiết, học hát Quốc tế ca, đi viếng mộ Phạm Hồng Thái ở Hoàng Hoa Cương và thăm một số di tích. Sang tháng 8/1926, lớp huấn luyện chính trị bắt đầu học. Lớp có 20 học viên. Chương trình huấn luyện chủ yếu là nội dung cuốn Đường Kách mệnh do Nguyễn Ái Quốc biên soạn. Giảng viên chính là đồng chí Vương (Vương Sơn Nhi tức

---

[1] Ngôi nhà này hiện nay đã được chính quyền thành phố Quảng Châu xếp hạng di tích lịch sử. Phía dưới là cửa hàng của người Trung Quốc, nhưng trên góc tường có trưng bày ảnh và tài liệu liên quan đến Việt Nam Cách mạng Thanh niên Hội. Đây là một điểm tham quan du lịch của phần lớn các đoàn đến từ Việt Nam. Hiện nay là số 248-250 đường Văn Minh, Quảng Châu.

Nguyễn Ái Quốc), ngoài ra còn có Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu cùng một số giảng viên người Liên Xô và Trung Quốc.

Lớp học kéo dài khoảng hai tháng. Trong thời gian đó, các học viên vừa học tập phương pháp hoạt động thực tiễn vừa nghiên cứu lý luận. Hàng tuần, các học viên có một buổi sinh hoạt, tập diễn thuyết, đọc sách báo, hát các bài ca cách mạng. Trong những buổi sinh hoạt này, cả lớp đều hát vang bài ca Quốc tế do ông Vương dạy. Chính Nguyễn Ái Quốc đã dịch Bài ca Quốc tế của Eugène Potier, người chiến sĩ Công xã Pari năm xưa, ra tiếng Việt theo thể thơ lục bát để dạy cho các học trò của mình, các nhà cách mạng vô sản đầu tiên của Việt Nam. Toàn văn bản dịch năm 1926 của Nguyễn Ái Quốc như sau:

Hỡi ai nô lệ trên đời

Hỡi ai cực khổ đồng thời đứng lên.

Bất bình này chịu sao yên

Phá cho tan nát một phen cho rồi

Bao nhiêu áp bức trên đời

Sạch sành sanh phá cho rồi mới tha.

Cuộc đời nay đã đổi ra

Ta xưa con ở, nay là chủ ông.

Trận này là trận cuối cùng

Âm ầm đoàn lực, đùng đùng Đảng cơ

Lanh- te-rơ-na-xi-on-na-lơ

ấy là nhân đạo, ấy là tự do.

Cuối chương trình học, đồng chí Vương giải thích về Đảng, và nói: "Làm cách mạng phải có Đảng lãnh đạo, nhưng Đảng phải từ trong quần chúng mà tổ chức ra. Các đồng chí học xong về nước hoạt động để sau này sẽ tổ chức đảng". Khi lớp huấn luyện kết thúc, đồng chí Vương đề nghị Tổng bộ bố trí

cho đồng chí Trần Phú trở về nước một thời gian ngắn rồi trở lại Quảng Châu để sang Mát-xcơ-va theo học tại trường Đại học Phương Đông của Quốc tế cộng sản. Đồng thời Người giao nhiệm vụ cho sáu người trong đoàn xuất dương trở về nước gây dựng cơ sở và tiếp tục tìm chọn người đưa sang Quảng Châu học tập: Nguyễn Công Thu, Nguyễn Danh Thọ về Bắc kỳ, Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Quảng về Trung kỳ, Phan Trọng Bình, Nguyễn Văn Lợi về Nam kỳ.

Một ngày đông cuối năm 1926, các đồng chí chào tạm biệt đồng chí Vương, người thầy, người anh, người lãnh đạo đã mở đường dẫn lối cho các đồng chí đi vào con đường sáng để rời Quảng Châu về nước. Lớp huấn luyện đã giúp Trần Phú và các đồng chí học viên trong đoàn có sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức lý tưởng cách mạng. Đặc biệt, là Trần Phú từ một người Việt Nam yêu nước, đến với lý tưởng cao cả của chủ nghĩa cộng sản, đồng chí đã trở thành chiến sĩ cộng sản đủ sức gánh vác những nhiệm vụ quan trọng do Quốc tế Cộng sản và Đảng phân công và trở thành lãnh tụ, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng ta.

2. Đồng chí Trần Phú với sự nghiệp cách mạng của Đảng ta

Tháng 10/1926, đồng chí Trần Phú trở về nước hoạt động, tích cực tuyên truyền quan điểm, đường lối Cách mạng và ra sức vận động Ban lãnh đạo của Việt Nam Cách mạng Đảng, hợp nhất với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Việc hợp nhất không thành, nhưng Ban lãnh đạo đã đồng ý đưa toàn bộ nội dung, chương trình, phương pháp theo cách thức của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên vào huấn luyện. Như vậy, đồng chí Trần Phú đã có công hướng tổ chức Việt Nam cách mạng Đảng - một tổ chức của những người yêu nước tự phát đi theo quỹ đạo cách mạng vô sản. Cuối năm 1926, biết tin Trần Phú trở về nước hoạt động, mật thám Pháp ra sức truy lùng.

Trước tình hình đó, tổ chức quyết định cử Trần Phú trở lại hoạt động ở Quảng Châu. Tại đây, Trần Phú được lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và Tổng bộ Thanh niên cử sang Mát-xcơ-va theo học tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản. Trong thời gian học tập ở Mát-xcơ-va (1927 - 1929), do có kết quả học tập tốt, sau mấy tháng học đầu năm 1927, Trần Phú được giới thiệu vào Đảng Cộng sản Liên xô. Qua sự giới thiệu của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, Ban phương Đông của Quốc tế Cộng sản quyết định cử Trần Phú làm Bí thư nhóm cộng sản Việt Nam tại Trường. Sau khi tốt nghiệp, mặc cho Tòa án Nam Triều ở Nghệ An xử án vắng mặt cùng với một số đồng chí của mình, đồng chí Trần Phú vẫn quyết định trở về nước hoạt động. Trong khi đồng chí Trần Phú đang trên đường về nước, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã chủ trì Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản, thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Đầu tháng 02/1930, đồng chí Trần Phú vừa về đến Sài Gòn đã bị mật thám vây bắt, nên phải tiếp tục lên tàu qua Hồng Kông. Tại đây, đồng chí đã gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, được Người thông báo về sự kiện thành lập Đảng, về tình hình cách mạng Đông Dương và những công việc sắp tới của Đảng.

Đồng chí Trần Phú, người dự thảo bản Luận cương chính trị tháng10/1930 của Đảng, xác định con đường phát triển của cách mạng Việt Nam.

Tháng 4/1930, đồng chí Trần Phú về tới Hà Nội; theo thư giới thiệu của Nguyễn Ái Quốc, tháng 7/1930, đồng chí được bổ sung vào Ban Chấp hành Trung ương Đảng lâm thời, được phân công dự thảo Luận cương chính trị, chuẩn bị cho Hội nghị Trung ương lần thứ nhất. Để nắm vững tình hình thực tiễn cách mạng, đồng chí luôn tranh thủ ý kiến của các đồng chí trong Ban Chấp ủy; trực tiếp đóng vai "thầy đồ", "nhà buôn", sống cuộc đời thợ mỏ, thợ nề, thợ nhà máy xi măng... để thâm nhập, nghiên cứu, khảo sát thực tế tình hình phong trào cách mạng của công nhân, nông dân và hoạt động của các chi bộ

cộng sản ở nhà máy, hầm mỏ... tại Hà Nội, Nam Định, Hải Phòng, Hòn Gai, Thái Bình. Sau khi khảo sát tình hình thực tế và trao đổi với các đồng chí trong Ban Chấp ủy, đồng chí đã khởi thảo văn kiện *Luận cương chính trị* của Đảng ngay trong tầng hầm ngôi nhà của một quan chức thực dân Pháp ở phố Giăng Xôle (nay là số nhà 90, phố Thợ Nhuộm, Hà Nội). Tháng 10/1930, tại Hội nghị lần thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng họp tại Hương Cảng (Trung Quốc) đồng chí Trần Phú đã trình bầy bản dự thảo Luận cương chính trị của Đảng và đã được Hội nghị nhất trí thông qua.

Luận cương chính trị đã phân tích sâu sắc đặc điểm tình hình thế giới và Đông Dương; luận giải một cách sắc bén về tính chất của cuộc cách mạng ở Đông Dương. Đó là một cuộc cách mạng tư sản dân quyền, do giai cấp công nhân lãnh đạo; chỉ ra nhiệm vụ của cách mạng Đông Dương là đánh đổ đế quốc và phong kiến. Đường lối cơ bản của cách mạng Đông Dương và cách mạng Việt Nam nêu trong *Luận cương chính trị* tháng 10/1930, là sự khẳng định về mục tiêu và đường lối cách mạng mà *Chính cương vắn tắt* của Nguyễn Ái Quốc nêu ra tháng 02/1930.

Luận cương chính trị còn khẳng định vai trò lãnh đạo của Đảng trong suốt quá trình cách mạng: *"Điều kiện cốt yếu cho sự thắng lợi của cách mạng ở Đông Dương là cần có sự lãnh đạo của một Đảng Cộng sản có đường lối chính trị đúng đắn, có kỷ luật tập trung, liên hệ mật thiết với quần chúng và từng trải tranh đấu mà trưởng thành. Đảng là đội tiền phong của vô sản giai cấp lấy chủ nghĩa Các Mác và Lênin làm gốc"*[1]. Muốn làm tròn nhiệm vụ, Đảng phải tổ chức ra những đoàn thể độc lập như Công hội, Nông hội...

---

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đảng toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1998. tập 2, tr.100.

Về lực lượng cách mạng *Luận cương chính trị* nêu rõ: lực lượng chủ yếu của cách mạng là đoàn kết và động viên, tổ chức các tầng lớp nhân dân đứng lên đập tan bộ máy chính quyền cũ, thành lập chính quyền mới; lấy giai cấp công nhân, giai cấp nông dân làm nòng cốt do tổ chức đảng, đảng viên trực tiếp chỉ đạo.

Về phương pháp lãnh đạo đấu tranh cách mạng của Đảng *Luận cương chính trị* chỉ rõ Đảng phải biết xác định chiến lược, sách lược trên cơ sở xem xét kỹ tình hình trong nước và ngoài thế giới, sức mạnh của địch, sức tranh đấu của quần chúng, thái độ của các hạng người đối với cách mạng. Đảng phải tổ chức và khuếch trương phong trào quần chúng. Khi phong trào cách mạng lên cao, quần chúng công - nông sôi nổi cách mạng, thì lúc đó Đảng phải lập tức lãnh đạo quần chúng đánh đổ chính phủ thực dân, giành chính quyền về tay nhân dân.

Luận cương chính trị đã đặt mối quan hệ của cách mạng Đông Dương trong mối quan hệ mật thiết với phong trào cách mạng thế giới; phải liên lạc với cách mạng ở các nước thuộc địa và bán thuộc địa. Cống hiến lý luận của *Luận cương chính trị* do đồng chí Trần Phú khởi thảo là đã làm rõ mục đích, nhiệm vụ, bước đi, động lực cách mạng, vai trò lãnh đạo của giai cấp vô sản và Đảng của giai cấp vô sản, tầm quan trọng của sức mạnh đoàn kết quốc tế đối với cách mạng Việt Nam. Những nội dung này về cơ bản thống nhất với Chính cương vắn tắt do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc soạn thảo tại Hội nghị hợp nhất tháng 02/1930. *Luận cương chính trị* tháng 10/1930 của Đảng là một văn kiện lịch sử, góp phần cụ thể hóa một số vấn đề về đường lối cách mạng tư sản dân quyền ở nước ta, có phần đóng góp quan trọng của đồng chí Trần Phú.

Những đóng góp của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng đối với công tác xây dựng Đảng và tổ chức cách mạng của quần chúng.

Chỉ trong một thời gian ngắn, từ tháng 7/1930 đến đầu tháng 10/1930 sống trong điều kiện bị địch truy lùng gắt gao; ban ngày đồng chí cải trang đi khảo sát thực tế ở địa phương, khuya về dự thảo văn kiện; điều kiện làm việc khó khăn, di chuyển địa điểm nhiều lần, nhưng đồng chí Trần Phú đã trực tiếp biên soạn dự thảo nhiều văn kiện, chỉ đạo biên soạn hàng loạt văn kiện quan trọng của Đảng mở đường cho phong trào cách mạng và bước phát triển đi lên của cả dân tộc. Điều đó thể hiện rõ năng lực và sự làm việc phi thường của đồng chí Trần Phú. Dưới sự chủ trì của đồng chí Trần Phú, Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng lần thứ nhất họp tháng 10/1930 tại Hương Cảng (Trung Quốc), cùng với việc thông qua Luận cương chính trị, Hội nghị đã thảo luận và thông qua nhiều văn kiện quan trọng, liên quan trực tiếp đến công tác tổ chức của Đảng, công tác dân vận, công tác mặt trận đặt nền móng cho việc hình thành một số tổ chức quần chúng quan trọng của Đảng như: Hội Nông dân, Hội liên hiệp Phụ nữ, Đoàn Thanh niên Cộng sản...

Hội nghị Trung ương tháng 10/1930 đã bầu đồng chí Trần Phú là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng. Trên cương vị Tổng Bí thư của Đảng, đồng chí Trần Phú đã có những đóng góp to lớn trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức, tranh thủ mọi điều kiện để trang bị lý luận Mác - Lênin cho cán bộ, đảng viên. Đồng chí cùng Ban Thường vụ Trung ương Đảng quyết định ra tờ báo *Cờ Vô sản,* cơ quan ngôn luận Trung ương của Đảng; *Tạp chí Cộng sản,* cơ quan lý luận của Đảng; chỉ đạo lập Hội Phản đế đồng minh, chỉnh đốn Nông hội đỏ, chống chính sách khủng bố trắng, chống âm mưu thâm độc của kẻ thù buộc nông dân ra đầu thú. Được sự quan tâm theo dõi chặt chẽ và chỉ đạo sát sao của đồng chí Trần Phú và Ban Thường vụ

Trung ương Đảng trong thời kỳ 1930 - 1931, khí thế phong trào cách mạng của quần chúng nhân dân trong cả nước đã bùng lên mạnh mẽ. Tổ chức Nông hội đỏ phát triển nhanh chóng, đội ngũ hội viên năm 1931 lên tới 64.000 người. Tại một số tỉnh và thành phố lớn như Sài Gòn - Chợ Lớn - Gia Định, Hà Nội, Nghệ An, Hà Tĩnh, Mỹ Tho, Bến Tre, Quảng Ngãi, vùng mỏ Quảng Ninh... những cuộc biểu tình và bãi công của công nhân diễn ra liên tiếp. Bộ Tham mưu tối cao của Đảng đặt tại Sài Gòn - Chợ Lớn - Gia Định, do Tổng Bí thư Trần Phú đứng đầu đã thực hiện sứ mệnh lịch sử, tạo ra cao trào cách mạng 1930 - 1931 mà đỉnh cao là Xô viết Nghệ Tĩnh.

Tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ hai diễn ra tại Sài Gòn vào tháng 3/1931, dưới sự chủ trì của đồng chí Trần Phú, Hội nghị đã phân tích, đánh giá phong trào cách mạng sôi nổi diễn ra khắp cả nước, cả ưu điểm và thiếu sót của các phong trào công nhân, nông dân ở Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Ngãi, Mỹ Tho, Bến Tre... giúp cho Đảng ta rút ra những kinh nghiệm quý báu để chỉ đạo quần chúng đấu tranh chống cuộc khủng bố trắng của kẻ thù.

Một cống hiến nổi bật của đồng chí trên cương vị Tổng Bí thư của Đảng là đã cùng với Ban Chấp hành Trung ương xây dựng và củng cố tổ chức đảng các cấp từ Trung ương tới các Xứ uỷ, Tỉnh uỷ, Huyện ủy và các chi bộ cơ sở của Đảng. Đồng chí đã chỉ đạo tổ chức tốt công tác giao thông liên lạc từ Trung ương đến Xứ ủy, Tỉnh ủy, từ Trung ương đến Quốc tế Cộng sản. Quốc tế Cộng sản đánh giá cao hoạt động của Đảng ta, trong đó có công lao của Tổng Bí thư Trần Phú. Ngày 11/4/1931, tại phiên họp thứ 25 Hội nghị toàn thể lần thứ XI của Ban Chấp hành Quốc tế Cộng sản đã đưa ra Nghị quyết: Đảng Cộng sản Đông Dương trước đây là một chi bộ của Đảng Cộng sản Pháp, từ nay được công nhận là một chi bộ của Quốc tế Cộng sản. Quyết nghị này sẽ được đưa ra thông qua trong Đại hội lần thứ VII của Quốc tế Cộng sản.

Đồng chí Trần Phú, tấm gương sáng ngời về lòng trung thành tuyệt đối với Đảng, sẵn sàng hi sinh, cống hiến trọn đời cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc.

Đồng chí Trần Phú giữ cương vị Tổng Bí thư của Đảng ta được hơn 5 tháng, thời gian tuy không dài, nhưng đồng chí luôn tranh thủ mọi thời gian, sức lực cống hiến cho Đảng, cho sự nghiệp giải phóng dân tộc. Giữa lúc phong trào cách mạng nước ta đang có những bước phát triển mới, Trung ương Đảng đang triển khai nhiều chủ trương quan trọng, do có kẻ phản bội khai báo, đồng chí Trần Phú đã bị địch bắt 8 giờ sáng ngày 18/4/1931. Bọn giặc đưa đồng chí về giam tại Khám lớn - Sài Gòn. Biết đồng chí là lãnh đạo cấp cao của Đảng, kẻ thù đã dùng mọi cực hình để tra tấn, song chúng đã phải lùi bước trước tinh thần gang thép của đồng chí. Trước những hành động tra tấn dã man hoặc thủ đoạn dụ dỗ, mua chuộc, đồng chí luôn chủ động tiến công: *"Tôi biết nhiều người là để làm việc cho Đảng tôi, nước tôi, chứ không phải khai cho các ông bắt bớ"*. Tại bốt Catina, kẻ thù hèn hạ cắt gan bàn chân của đồng chí, rồi nhét bông vào tẩm xăng đốt, đồng chí vẫn kiên quyết, nửa lời không nói. Trong lao tù, đồng chí Trần Phú đã cùng với các đồng chí khác tổ chức nhiều cuộc đấu tranh tuyệt thực để lên án chế độ nhà tù dã man, vô nhân đạo. Đồng chí luôn luôn bình tĩnh, sáng suốt truyền niềm tin tưởng vào thắng lợi của cách mạng đến các đồng chí cùng bị giam; tranh thủ mọi cơ hội để liên hệ, dặn dò mọi người phải giữ gìn bí mật của Đảng và không ngừng học tập, để sau này tiếp tục làm cách mạng.

Ba tháng bị địch giam cầm, tra tấn dã man, sức khỏe của đồng chí bị giảm sút rất nhanh, căn bệnh cũ tái phát, phút lâm chung đồng chí nắm tay một đồng chí bạn tù cùng nằm ở nhà thương dặn lại: *"Trước sau tôi chỉ mong anh chị em hãy giữ vững chí khí chiến đấu"*. Đồng chí Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng ta đã trút hơi thở cuối cùng vào ngày 06/9/1931 ở nhà thương Chợ Quán, Sài Gòn trên tay bạn bè đồng chí của mình.

Năm ấy đồng chí mới bước vào tuổi 27. Tổng Bí thư Trần Phú mất đi là một tổn thất to lớn đối với Đảng ta và phong trào cách mạng của nhân dân ta, đối với phong trào cộng sản và công nhân quốc tế giai đoạn đó. Trong bài tưởng nhớ đồng chí Trần Phú năm 1932 lưu trữ tại Hồ sơ Quốc tế Cộng sản đã khẳng định: *"Sự nghiệp cách mạng, niềm tin và phẩm chất cao đẹp của Tổng Bí thư Trần Phú trong nhà tù đế quốc sẽ mãi mãi là tấm gương bất diệt cho những người cộng sản trên toàn thế giới, đặc biệt là những người cộng sản ở Đông Dương".* Hồ Chủ tịch trong bài *Đạo đức cách mạng,* đăng trên Tạp chí Cộng sản tháng 12/1958 đã viết: *"Trong Đảng ta, các đồng chí Trần Phú, Ngô Gia Tự, Lê Hồng Phong, Nguyễn Văn Cừ, Hoàng Văn Thụ, Nguyễn Thị Minh Khai và nhiều đồng chí khác đã vì dân, vì Đảng mà oanh liệt hy sinh, đã nêu gương chói lọi của đạo đức cách mạng chí công vô tư cho tất cả chúng ta học tập" .*

3. Những bài học sâu sắc của Tổng Bí thư Trần Phú để lại

Bài học về lý tưởng, lẽ sống

Xuất thân trong một gia đình nhà nho, lại là người có trí thông minh đặc biệt, đồng chí đã đỗ đầu kỳ thi Thành Chung tại trường Quốc học Huế, nếu muốn "vinh thân, phì gia", Trần Phú đã có thể đi theo một con đường khác. Nhưng truyền thống gia đình và quê hương đã sớm hình thành nơi anh chí hướng yêu nước và cách mạng. Từ chối con đường làm quan, anh chọn nghề dạy học để đến với thế hệ thanh thiếu niên. Với tất cả bầu nhiệt huyết của mình, anh đã truyền cho họ tinh thần yêu nước và ý chí đấu tranh cho dân tộc độc lập, cho một xã hội bình đẳng, không còn áp bức, bất công. Hạnh phúc của Trần Phú là được bồi dưỡng lý luận Mác - Lê nin, được gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, được kết nạp vào Cộng sản Đoàn, từ chủ nghĩa yêu nước, anh đến với lý tưởng Cộng sản, bắt gặp

được lý tưởng của thời đại, anh quyết tâm hiến dâng đời mình cho lý tưởng đã lựa chọn.

Bài học về rèn luyện nâng cao trình độ lý luận cách mạng

Từ sự lúng túng về đường lối hoạt động của Hội Hưng Nam, Trần Phú thấm thía với lời dạy của V.I.Lênin qua sự truyền thụ của đồng chí Nguyễn Ái Quốc: "Không có lý luận cách mệnh, thì không có cách mệnh vận động... chỉ có theo lý luận cách mệnh tiền phong, đảng cách mệnh mới làm nổi cách mệnh tiền phong". Tại lớp huấn luyện chính trị đặc biệt ở Quảng Châu, Trần Phú đã say mê học tập và tỏ rõ năng khiếu tư duy lý luận của mình, anh đã được Nguyễn Ái Quốc lựa chọn cử đi đào tạo lý luận tại trường Đại học cộng sản của những người lao động phương Đông. Trần Phú đã tốt nghiệp xuất sắc và được đánh giá cao khả năng học tập, tư duy lý luận. Trong bài "Tưởng nhớ Trần Phú - Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Đông Dương" đăng trên tạp chí Quốc tế Cộng sản, số 5 - 1932, có đoạn viết: "Dưới sự lãnh đạo của Trần Phú, Đảng chúng tôi đã thật sự trở thành một Đảng quần chúng, đã biến đổi về tổ chức, dẫn dắt quần chúng trong cuộc đấu tranh cách mạng hiện nay... Trần Phú đã có những đóng góp rất to lớn trong việc Bôn-sê-vích hóa Đảng về mặt tư tưởng... đã thể hiện rõ những vấn đề có tính nguyên tắc về chiến lược, sách lược cách mạng vô sản do chính anh viết hoặc chỉ đạo viết".

Bài học về lòng trung thành tuyệt đối, dấn thân, hi sinh cho lý tưởng, sự nghiệp cách mạng của Đảng

Trần Phú là tấm gương sáng ngời về lòng trung thành tuyệt đối với Đảng và cách mạng, về khí phách kiên cường, bất khuất trước kẻ thù. Nhân dịp kỷ niệm Đảng Cộng sản Đông Dương hai mươi tuổi (1930 - 1950), trong Tập san *Tuyên truyền* của Đảng đã có bài viết về tấm gương của Trần Phú như sau: Khi bị bắt, giặc tra tấn tàn bạo, chúng cắt gan bàn chân, rạch da nhét bông tẩm dầu mà đốt nhưng anh vẫn không nói nửa lời. Khi chúng đưa anh ra tòa án xét xử, thấy tên quan tòa hỏi mãi,

anh chép miệng: "Ông đã thiết tha muốn biết tên tôi quá như thế, thì đây: tên tôi là Trần Phú". Thế rồi anh im bặt. Tấm gương hy sinh của anh được đánh giá là "cao cả như một vị Thánh". Trước khi trút hơi thở cuối cùng, anh còn gửi đến đồng chí, đồng bào lời nhắn nhủ: "Trước sau tôi chỉ mong anh chị em: Hãy giữ vững chí khí chiến đấu!". Lời bất hủ của anh chắc chắn sẽ còn vang vọng mãi, cổ vũ chúng ta vượt qua mọi thử thách, khó khăn trên con đường cách mạng. Trong cuộc đời hoạt động cách mạng ngắn ngủi của mình, Trần Phú luôn nêu cao các phẩm chất đạo đức cách mạng trong sáng, gắn bó keo sơn với quần chúng, tin tưởng sâu sắc vào sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc, dù đứng trước những khó khăn, gian khổ; ngay cả khi đối mặt với quân thù tàn bạo, đồng chí vẫn lạc quan, tin tưởng vào Đảng vào cách mạng và thắng lợi cuối cùng của Đảng ta./.

BẢO TÀNG LỊCH SỬ QUỐC GIA VÀ QUÁ TRÌNH SƯU TẦM TƯ LIỆU VỀ CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ QUA MÓNG CÁI, THÁNG 7/1926

✍ **TS. Nguyễn Văn Đoàn**
Giám đốc Bảo tàng Lịch sử quốc gia

✍ **ThS. Nguyễn Hoài Nam**
Trưởng phòng Hành chính, Tổng hợp

Bảo tàng Lịch sử quốc gia hiện nay đang lưu giữ, trưng bày hơn 200.000 hiện vật, tài liệu, trong đó có nhiều sưu tập, hiện vật quý, nhiều bảo vật quốc gia gắn liền với tiến trình phát triển của lịch sử dân tộc, với công cuộc, sự nghiệp cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, các vị lãnh đạo cao cấp của Đảng, Nhà nước, các đồng chí lão thành cách mạng, các tập thể và cá nhân anh hùng và nhiều tập thể xuất sắc qua các thời kỳ. Trong số đó có một sưu tập tài liệu, hiện vật đặc biệt quý hiếm về cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của

đồng chí Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, người Cộng sản kiên cường, mẫu mực, người con ưu tú của dân tộc đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc.

Hơn 60 năm qua, nhiều thế hệ cán bộ, viên chức Bảo tàng Lịch sử quốc gia đã dày công nghiên cứu, sưu tầm, khai thác, tập hợp và lưu giữ được một số lượng tuy không nhiều hiện vật, tư liệu và hình ảnh về đồng chí Trần Phú nhưng lại là những tài liệu có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong việc góp phần tái hiện một giai đoạn hào hùng, bước ngoặt của lịch sử Đảng, dân tộc cũng như cuộc đời, sự nghiệp cách mạng, những cống hiến của đồng chí Trần Phú. Trong đó, nhóm tư liệu về Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú năm 1926 có vị trí, vai trò hết sức quan trọng và được Bảo tàng đặc biệt quan tâm, tổ chức triển khai nghiên cứu, khảo sát, sưu tầm ngay từ khi mới thành lập. Để chuẩn bị kỷ niệm 100 năm sự kiện Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua Móng Cái năm 1926, chúng tôi xin được giới thiệu quá trình nghiên cứu, sưu tầm tư liệu và kết quả của cuộc khảo sát tại Móng Cái, Quảng Ninh và Đông Hưng (Trung Quốc) do Bảo tàng tổ chức thực hiện năm 1963.

1. Bối cảnh lịch sử con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú và khóa huấn luyện cách mạng đầu tiên cho các chiến sĩ từ Việt Nam tại Quảng Châu (Trung Quốc) năm 1926

Năm 1925, sau khi thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tại Quảng Châu, Nguyễn Ái Quốc bàn với Tổng bộ xây dựng các đường liên lạc giữa Tổng bộ với trong nước để đưa đón cán bộ đi về, chuyển nhận tài liệu, sách báo; đồng thời, cử người về nước tìm chọn những thanh niên có chí khí đưa sang Quảng Châu để được trực tiếp huấn luyện chính trị và phương pháp hoạt động cách mạng rồi trở về gây dựng cơ sở trong nước.

Năm 1926, Nguyễn Lương Bằng được giao nhiệm vụ đảm nhận đường dây liên lạc bằng đường biển Hồng Kông - Hải Phòng. Lê Duy Điếm (Lê Lợi) được cử về Nghệ An liên lạc với nhóm Phục Việt của Trần Phú. Tôn Quang Phiệt, Lê Hữu Lập về Nam Định tìm gặp Đình Chương Dương cùng nhóm học sinh Trường Thành Chung quê Nam Định, Thái Bình, Thanh Hóa; Hồ Tùng Mậu đi Đông Bắc Thái Lan tìm gặp cụ Đặng Thúc Hứa và các Việt kiều yêu nước... để tìm chọn người đưa sang Quảng Châu dự lớp huấn luyện.

Tháng 8/1926, tại ngôi nhà ở đường Văn Minh thành phố Quảng Châu (Trung Quốc) đã khai giảng khóa huấn luyện cách mạng đầu tiên cho các chiến sĩ từ Việt Nam sang. Lớp học do Nguyễn Ái Quốc trực tiếp tổ chức và giảng dạy. Học viên lớp này khoảng 20 người, trong đó có Trần Phú, Nguyễn Công Thu, Nguyễn Danh Thọ, Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Quảng, Phan Trọng Bình, Nguyễn Văn Lợi, sau này được giao nhiệm vụ về ba miền Bắc, Trung, Nam để gieo mầm hạt giống cách mạng, gây dựng những cơ sở đầu tiên của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở trong nước năm 1926.

2. Quá trình nghiên cứu, khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú và nhóm thanh niên Việt Nam yêu nước, tháng 7/1926

Từ mùa hè năm 1961, chỉ sau 2 năm thành lập, Bảo tàng đã có ý định tổ chức một cuộc khảo sát để tìm lại con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú. Sau một thời gian chuẩn bị, Hội đồng khoa học Bảo tàng đã tổ chức Đoàn khảo sát con đường xuất dương của Trần Phú và nhóm thanh niên Việt Nam yêu nước, tháng 7/1926. Đoàn xuất dương gồm có 2 thành viên Hội đồng khoa học, 3 vị lão thành cách mạng (đã cùng xuất dương với đồng chí Trần Phú), 1 cán bộ sưu tầm, 1 cán bộ nhiếp ảnh do đồng chí Đào Duy Kỳ - Chủ tịch Hội đồng khoa học đầu tiên của Bảo tàng làm Trưởng đoàn. Ngày 26/11/1963, Đoàn khảo sát rời Hà Nội lên đường, ghé qua Hải Phòng rồi đi đường bộ qua Hòn Gai, Cửa Ông, Tiên Yên đến Móng Cái.

Sau những buổi tiếp xúc với các đồng chí lãnh đạo Đảng và chính quyền ở Hải Ninh (nay là Quảng Ninh), Đoàn đã cùng cán bộ phụ trách các ngành ở địa phương tổ chức cuộc tọa đàm về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú. Trong cuộc tọa đàm này, ba vị lão thành cách mạng đi trong đoàn là Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng và Nguyễn Ngọc Ba đã lần lượt kể lại toàn bộ cuộc hành trình từ Nghệ An và Thanh Hóa ra Móng Cái, Quảng Ninh đến Quảng Châu (Trung Quốc), những ngày dự lớp huấn luyện chính trị do Bác Hồ giảng dạy, nội dung các bài giảng của Bác, sinh hoạt của các học viên ở Quảng Châu...

Ngày 30 và 31/11/1963, Đoàn khảo sát cùng một số cán bộ phụ trách Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Hải Ninh, Ty Văn hóa Hải Ninh đi lại quãng đường từ bến tàu Mũi Ngọc đến bến đò Nà Sáo Tù bên bờ sông Bắc Luân, nơi phân chia biên giới giữa hai nước Việt - Trung. Ngày 01 và 02/12/1963, Đoàn được Tỉnh ủy Hải Ninh giới thiệu sang Đông Hưng (Trung Quốc). Đồng chí Triệu Vinh - Bí thư Huyện ủy kiêm Chủ tịch huyện Đông Hưng đã đón tiếp và hướng dẫn Đoàn đi tìm lại một số di tích lịch sử có liên quan đến cuộc hành trình của đoàn xuất dương năm 1926 như: Trại lính cũ ở Tiêu Lâu Lĩnh, khách sạn mà đoàn xuất dương đã ở để chờ đi Quảng Châu, bến thuyền đi Bắc Hải. Trại lính cũ và bến thuyền đã tìm thấy ngay, còn khách sạn thì tìm suốt hai buổi mà không thấy. Khách sạn này tên là Thuận Hưng Lâu chứ không phải là Hồng Sinh như có đồng chí đã nhớ lầm. Sau đó, Đoàn khảo sát đã tìm đến bến đò Nà Sáo Tù bên phía Trung Quốc, thăm mảnh đất cũ của gia đình họ Đỗ nơi đặt trạm liên lạc đón đoàn xuất dương năm 1926. Các đồng chí Trung Quốc cho biết gia đình họ Đỗ là người Việt và đã trở về quê Móng Cái vào khoảng năm 1959 - 1960.

Ngày 03 và 04/12/1963, Đoàn khảo sát đến thăm gia đình họ Đỗ ở 3 nơi: nhà người con cả là Đỗ Đức Nghiệp, nhà người con thứ là Đỗ Đức Phương và mảnh đất quê hương của ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc) người trông nom trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù.

Trước khi kết thúc khảo sát về Hà Nội, Đoàn đã giới thiệu những đóng góp cho cách mạng của gia đình họ Đỗ với Tỉnh ủy Hải Ninh, báo cáo kết quả cuộc khảo sát với Tỉnh ủy và toàn thể cán bộ các cơ quan trong tỉnh.

Ngày 06/12/1963, Đoàn rời Quảng Ninh về Hà Nội, kết thúc cuộc khảo sát con đường xuất dương của nhóm thanh niên Việt Nam yêu nước năm 1926.

Ngày 26/3/1964, đồng chí Đào Duy Kỳ - Chủ tịch Hội đồng khoa học Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) đã trình bày ***Báo cáo của Đoàn khảo sát con đường xuất dương của Trần Phú*** trước Hội đồng Khoa học Bảo tàng về kết quả cuộc khảo sát với những tư liệu, hình ảnh, những phát hiện về một số nhân vật, di tích và hiện vật nói lên sự liên quan giữa cuộc xuất dương và phong trào cách mạng địa phương (Móng Cái, Quảng Ninh) cùng những đóng góp cho Đảng, lịch sử dân tộc.

3. Những kết quả đạt được

3.1. Cuộc khảo sát con đường xuất dương của Trần Phú đã giúp chúng ta phát hiện một số nhân vật, di tích và hiện vật nói lên sự liên quan giữa cuộc xuất dương và phong trào cách mạng của địa phương (Móng Cái, Quảng Ninh).

- Những nhân vật lịch sử

+ Trước hết, cuộc khảo sát đã phát hiện được gia đình họ Đỗ. Ông Cộc chủ nhân của cơ quan liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù, tên thật là Đỗ Phát Khang, hiệu là Khả Cộc hồi đó 57 tuổi. Bà Cộc tên thật là Phan Thị, hồi đó 51 tuổi.

Cụ thân sinh của ông Cộc tên là Đỗ Quế Thanh, người dân tộc Kinh, chuyên làm ruộng ở xã Xuân Ninh, thuộc huyện Móng Cái, cụ sinh được 6 người con trai, con cả là Đỗ Phát Thanh, con thứ là Đỗ Phát Thông, Đỗ Phát Khang là con thứ sáu.

Năm 1884, sau khi triều Nguyễn ký Hiệp ước Pa-tơ-nốt thì quân Pháp đến chiếm đóng Móng Cái. Từ đấy, đồng bào Móng Cái phải chịu đựng biết bao cảnh áp bức bóc lột dã man, tàn bạo. Vì không cam tâm sống cuộc đời nô lệ, hai anh em họ Đỗ là Đỗ Phát Thanh và Đỗ Phát Thông đã vận động những người cùng chí hướng tổ chức thành nghĩa quân gồm có mấy trăm người vũ trang bằng mã tấu và súng kíp. Nghĩa quân đã đóng tại thôn Củ - Xềnh, xã Cốt Đoài, huyện Hà Cối đã đắp lũy xây thành và đã tiến đánh quân địch từ Tiên Yên, Đầm Hà, Hà Cối và đánh về đến Móng Cái. Nhưng về đến đây thì nghĩa quân bị thất bại, quân Pháp đã bắt được hai anh em họ Đỗ và đem ra chém đầu.

Gia đình họ Đỗ đã lấy được đầu của ông Đỗ Phát Thanh và toàn bộ thi hài của ông Đỗ Phát Thông đem về chôn tại một quả đồi thuộc xã Xuân Ninh, một số phần tử công giáo phản động ở đây đã đem việc này tố giác với quân Pháp, chúng liền ra lệnh quật mả hai anh em họ Đỗ và cho quẳng hài cốt xuống sông Ka Long. Gia đình họ Đỗ đã lấy lại được đầu của ông Thanh và đem sang chôn bên đất Trung Quốc. Để ghi mối căm thù không đội trời chung cùng giặc Pháp cướp nước, gia đình họ Đỗ đã tạc hai pho tượng gỗ của ông Thanh và ông Thông, rồi đem theo sang Trung Quốc để thờ phụng. Ở phía sau lưng mỗi pho tượng có khoét 1 lỗ vuông, trong đó có để một mảnh xương của người liệt sĩ.

Ông Cộc (Đỗ Phát Khang) hồi đó mới 16 tuổi đã theo gia đình chạy sang Trung Quốc để tránh sự khủng bố của giặc Pháp. Từ thời niên thiếu, ông đã khắc sâu vào lòng mối căm thù bọn thực dân cướp nước, nên khi bắt đầu khôn lớn, ông đã cùng mấy người bạn đồng hương cùng chí hướng như ông Chu, ông Đội Tốn tức Trần Thái Nam, tham gia hoạt động chống Pháp trong phong trào Việt Nam Quang phục Hội.

Năm 1919, Đàm Giám Tây đã cùng với Trình A Sáng tức đội Sáng và Bàng Mộc Sinh tổ chức nghĩa quân và dựng cờ khởi

nghĩa "Việt Nam Quang Phục quân". Cờ là một vuông vải đỏ mỗi bên chừng 80 phân, ở giữa có một ngôi sao vàng lớn, bốn góc có bốn ngôi sao vàng nhỏ. Nghĩa quân đã phối hợp với anh em lính khố xanh ở đồn Đầm Hà, giết tên đồn trưởng người Pháp và kéo quân lên đóng tại Ma Đầu Sơn. Nghĩa quân đã kiên trì chiến đấu với quân Pháp hơn một tháng rồi mới chịu rút sang Trung Quốc. Về sau, Đội Sáng đã bị bắt và bị giết, Bàng Mộc Sinh thì đã bị bắt và bị đày đi Côn Lôn (Côn Đảo) và Guyana (Nam Mỹ), còn Đàm Giám Tây thì trốn thoát.

Sau cuộc thất bại này của Việt Nam Quang phục Hội, ông Cộc với các bạn đồng chí vẫn tiếp tục hoạt động. Ông được đoàn thể cách mạng giao cho phụ trách cửa ngõ liên lạc từ trong nước ra ngoài nước, do đó, ông đã nhận đứng trông coi bến đò Nà Sáo Tù trên sông Bắc Luân, một con sông nhỏ ở ngay giữa biên giới Việt Trung. Để có kế sinh nhai và đồng thời để che mắt kẻ địch, ông vừa làm lang thuốc, vừa làm thầy cúng. Ngoài ra, ông thường ngồi thuyền câu cá và nuôi một con Cộc (con chó cộc đuôi) để nó bắt cá cho mình. Chính vì lẽ này mà các đồng chí qua lại nơi đây đã đặt cho ông cái tên "Cộc" ấy.

Trước cuộc xuất dương của đồng chí Trần Phú, các đồng chí lãnh đạo trong Tâm Tâm Xã và Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên như Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu và các đồng chí cán bộ liên lạc như Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm đã qua lại bến đò Nà Sáo Tù và được ông Cộc cùng vợ con giúp đỡ rất nhiều.

Sau cuộc xuất dương của Trần Phú, bến đò này bị lộ và các đồng chí trong đoàn xuất dương thứ hai đã bị mật thám Pháp đón bắt tại Móng Cái, do đó, cơ quan lãnh đạo của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên đã quyết định dời cửa ngõ liên lạc về làng Cổng Chạp, thuộc huyện Long Châu, cách Ải Nam Quan chừng 5 cây số, đối diện với tỉnh Lạng Sơn.

+ Nhân vật Ả Sần tức Trần Đức Hoa, tên thật là Nguyễn Nhật Tân, một cán bộ của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, nguyên là một người thợ may quê ở huyện Thanh Oai,

tỉnh Hà Đông đã xuất dương sang Trung Quốc từ năm 1912 và đã hoạt động trong hàng ngũ Việt Nam Quang phục Hội do cụ Phan Bội Châu lãnh đạo. Năm 1926, các đồng chí lãnh đạo Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên gửi giấy mời Ả Sần đến Quảng Châu và giao trách nhiệm về Đông Hưng đón các đồng chí từ trong nước ra. Đoàn xuất dương đầu tiên mà Ả Sần được đón chính là đoàn của đồng chí Trần Phú.

Sau khi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú rời Đông Hưng đi Quảng Châu, thì Ả Sần còn ở lại Đông Hưng một thời gian để nghe ngóng tình hình. Vào tháng 01/1927, Ả Sần đi Long Châu và phụ trách một cơ quan liên lạc tại đấy.

Sau khi Ả Sần rời bỏ Đông Hưng, ông Chu, bạn của ông Cộc, đã bị thực dân Pháp bắt và đem giết, còn ông Đội Tấn thì trở về nước và chết tại quê nhà.

Tháng 3 năm 1964, Bảo tàng đã được đón tiếp cụ Nguyễn Nhật Tân tức Ả Sần tại trụ sở (25 Tông Đản), cụ Tân lúc này 72 tuổi, về nước hồi tháng 01/1964, sau 52 năm xa cách Tổ quốc. Cụ đã xác nhận những sự kiện lịch sử có liên quan đến việc đón đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi tháng 7/1926 tại bến đò Nà Sáo Tù và tại Đông Hưng.

Những nhân vật, sự kiện lịch sử trên đây đã chứng minh rằng nhân dân huyện Móng cái và tỉnh Hải Ninh (Quảng Ninh), đã có một truyền thống cách mạng lâu đời từ khi thực dân Pháp mới đến xâm lược nước ta và đã đóng góp đáng kể vào sự nghiệp giải phóng dân tộc trong những thời kỳ đầu chống thực dân Pháp cũng như trong thời kỳ chủ nghĩa Mác - Lênin bắt đầu vào nước ta và bắt đầu hình thành một tổ chức cách mạng tiền thân của Đảng Cộng sản Đông Dương. Đảng đã có người Tổng Bí thư đầu tiên là Trần Phú, người đã dựa vào cơ sở cách mạng của Móng Cái và Hải Ninh (Quảng Ninh) để xuất dương hoạt động. Gia đình họ Đỗ với một số nhân vật cách mạng khác của Móng Cái và Quảng Ninh chính là những nhân chứng cho truyền thống cách mạng lâu đời và vẻ vang của địa phương.

- Về các di tích, hiện vật liên quan đến con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú và các đồng chí trong đoàn từ Móng Cái (Quảng Ninh) đến Đông Hưng (Trung Quốc), bản báo cáo của đoàn khảo sát Bảo tàng đã nêu rõ:

"Các di tích lịch sử trên con đường xuất dương của Trần Phú từ Mũi Ngọc, Móng Cái qua bến đò Nà Sáo Tù đến Đông Hưng đã được chụp ảnh và một số hiện vật đã thu được tại các di tích lịch sử ấy, nhất là tại gia đình họ Đỗ chính là những vật chứng nói lên sự kiện lịch sử đã xảy ra cách đây 38 năm (tháng 3/1964, thời điểm hoàn thành báo cáo khảo sát).

Các di tích lịch sử đã được ghi lại là:

+ Bến tàu Mũi Ngọc ở cách Móng Cái 15 cây số.

+ Xóm Giếng Guốc ở cách Móng Cái 4 cây số.

+ Xóm Pồ Hển ở cách xóm Giếng Guốc 2 cây số.

+ Đồi Phổ Xíu Lẻng ở cách xóm Pồ Hển 1 cây số.

+ Bến đò Nà Sáo Tù trên sông Bắc Luân cách đồi Phổ Xíu Lẻng 200 thước và cách Đông Hưng 3 cây số.

+ Cây khế lịch sử trên mảnh đất xưa kia dựng túp lều tranh của gia đình họ Đỗ.

+ Trại lính cũ ở đồi Tiêu Lâu Lĩnh cạnh công viên Trung Việt Hữu Nghị của Đông Hưng.

+ Bến thuyền đi Bắc Hải.

+ Quê hương của gia đình họ Đỗ ở xã Xuân Ninh, huyện Móng Cái.

+ Hai pho tượng gỗ và hai nấm mồ không hài cốt của hai ông Đỗ Phát Thanh và ông Đỗ Phát Thông.

Các hiện vật lịch sử đã thu thập được là:

+ Một hòn đá có vỏ hà và rêu bám trên bến Mũi Ngọc.

+ Một hòn đá lở của đồi Phổ Xíu Léng.

+ Một hòn đá cuội của bến Nà Sáo Tù.

+ Một cành khế của cây khế lịch sử ở nhà họ Đỗ, do đồng chí Bí thư huyện Đông Hưng tặng.

+ Một tảng đá và một trụ sành của ngôi nhà trại lính cũ ở Tiêu Lâu Lĩnh do đồng chí Bí thư huyện Đông Hưng tặng.

+ Hai áo bông cũ và 1 chăn bông cũ của ông bà Cộc.

+ Một quyển sách thuốc và một thanh kiếm của ông Cộc".

3.2. Cuộc khảo sát đã dựng lại được cuộc hành trình của sự kiện lịch sử năm 1926 và đã được ghi lại hết sức đầy đủ, sống động và chân thực trong *Báo cáo khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú* do Trưởng đoàn khảo sát Đào Duy Kỳ thực hiện với sự góp ý, thống nhất của đồng chí Phan Trọng Bình. Sau đây là những nét chính của cuộc hành trình đó:

Giữa năm 1926, về đến Vinh, Lê Duy Điếm trực tiếp gặp gỡ 5 thanh niên trí thức yêu nước trong tổ chức Hưng Nam của cụ Giải nguyên Lê Huân là Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi, Nguyễn Ngọc Ba và Hoàng Văn Tùng. Tiếp đó, tại Vinh, Vương Thúc Oanh giới thiệu với Lê Duy Điếm 2 người nữa là Phan Trọng Bình và Phan Trọng Quảng. Đồng thời, Nguyễn Văn Lộc (Hoàng Lùn) cũng giới thiệu thêm Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang.

Tháng 7/1926, đoàn xuất dương do Lê Duy Điếm tổ chức và dẫn đường khởi hành sang Quảng Châu. Đoàn gồm 10 người: Lê Duy Điếm, Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba, Nguyễn Văn Lợi, Hoàng Văn Tùng, Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang.

Thượng tuần tháng 7, đoàn lên đường, chia làm ba tốp, xuất phát từ hai nơi: ga xe lửa và ga Thanh Hóa. Ngày 13/7/1926, cả đoàn gặp nhau tại khách sạn Nam - Lai số 95 phố Hàng Lọng trước cửa ga Hàng Cỏ. Riêng Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn

Khang đợi đoàn ở bến tàu thủy Hải Phòng đi Mũi Ngọc, Móng Cái (Quảng Ninh). Đoàn ở lại Hà Nội một ngày, sáng 15/7 lên xe lửa đi xuống Hải Phòng. Đến Hải Phòng, đoàn ở tại khách sạn Việt Nam Lâu, phố Hàng Cháo để nắm bắt tình hình và chờ tàu thủy đi Mũi Ngọc. Chiều 16/7, đoàn (đủ 10 người) xuống tàu E-mơ-rốt; sáng 17/7 tới Mũi Ngọc, Móng Cái.

Đóng vai các thầy giáo và học sinh nghỉ hè đi du lịch, ai nấy đều ăn mặc chỉnh tề, người mặc Tây, người mặc ta, người đi giầy vải, người đi giầy da, mỗi người đều xách cặp hoặc vali. Tàu cập bến, các đồng chí lên bờ xuất trình thẻ căn cước cho một tên cẩm Tây kiểm soát. Đường từ Mũi Ngọc lên Móng Cái dài 15 cây số, không có ô tô, các đồng chí đi bộ. Con đường này hồi đó hai bên đường chỉ toàn bãi cát với những bụi dứa dại, không có làng mạc sầm uất và cây cối mát mẻ như bây giờ. Trời nắng, đường xa, không một quán nước trên quãng đường dài. Khát nước và mệt. Gần trưa trời càng nắng, ai nấy mồ hôi nhễ nhại, áo quần xộc xệch không còn vẻ đàng hoàng như lúc mới lên bờ nữa. Trần Phú vốn người gầy yếu (năm đó 22 tuổi), Phan Trọng Quảng 17 tuổi, trẻ và khỏe nhất đoàn xách hộ vali cho ông để ông đi người không đỡ mệt. Đi khoảng 11 cây số tới xóm Giếng Guốc, có một quán bán nước hột é của người Hán. Mọi người không quen nhưng vì khát quá cũng đành uống. Sau khi nghỉ ngơi uống nước, đoàn tiếp tục cuộc hành trình, rẽ vào một con đường nhỏ phía bên phải đi tiếp 2 cây nữa đến xóm Pò Hển để tìm đường mòn ra bờ sông Bắc Luân nơi biên giới. Đến đây, Lê Duy Điếm quên đường, anh bảo cả đoàn ngồi chờ để anh đi dò đường. Đợi hơn một giờ đồng hồ vẫn chưa thấy Lê Duy Điếm trở lại. Cả đoàn rất sốt ruột. Cùng lúc đó, có một người đàn ông dáng khả nghi đến tò mò hỏi chuyện các anh một lúc rồi bỏ đi. Thấy tình huống diễn ra không thuận, cả đoàn hội ý bàn kế hoạch đối phó một khi xảy ra chuyện không may. Mọi người quyết định không ngồi đợi Lê Duy Điếm nữa, cứ chiếu theo phương Bắc mà tìm đường ra

biên giới, nếu địch phát hiện ra đuổi theo thì quăng hết vali, cặp để chạy cho dễ. Các anh vừa ra khỏi xóm Pồ Hển thì gặp Lê Duy Điếm quay trở lại cho biết đã tìm ra đường. Các anh rảo bước đi theo Lê Duy Điếm, nhưng mới đi được một quãng thì thấy ở đằng xa một toán lính đang đi lại. Mọi người quẳng hết cặp, vali lại chạy quăng qua cánh đồng, vượt đồi Phổ Xíu Lẻng tới bờ sông nhảy xuống nước lội sang bờ bên kia. Tới chỗ nước sâu gần lút cổ thì gặp đò của trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ bắc sông Bắc Luân sang đón. Tám người nhanh chân chạy trước được đưa lên đò qua biên giới an toàn. Tôn Quang Phiệt và Hoàng Tùng chạy chậm, chưa kịp tới bờ sông thì bị lính biên phòng bắt.

Như vậy, khoảng 5 giờ chiều 17/7/1926, tám người của đoàn xuất dương, trong đó có Trần Phú đã vượt biên an toàn tới trạm liên lạc của Tổng bộ tại bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân, một con sông biên giới, bên này là Móng Cái đất Việt Nam, bên kia là Đông Hưng đất Trung Quốc.

Chủ nhân ngôi nhà tranh nhỏ, nơi làm trạm liên lạc của Tổng bộ, là gia đình ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc). Từ năm 1923, ông được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng. Sau khi Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên thành lập, Tổng bộ vẫn sử dụng trạm liên lạc này. Người chèo đò ra giữa sông Bắc Luân đón đoàn là Đỗ Đức Nghiệp con trai cả ông Cộc năm đó 21 tuổi. Các đồng chí Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu, Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm... của Tổng bộ đã nhiều lần qua lại trạm liên lạc này. Sau lần xuất dương của đoàn Trần Phú năm 1926, trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bị lộ, các đồng chí đi đoàn xuất dương thứ hai sau đó mấy ngày khi đến Móng Cái đã bị bắt toàn bộ chỉ trừ Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ nhân lúc mưa to chạy thoát qua cầu Bắc Luân sang Đông Hưng. Trước tình hình đó, Tổng bộ quyết định bí mật rời trạm liên lạc về làng Cống Chạp, huyện Long Châu cách Ải Nam Quan (nay là Hữu Nghị Quan) ở biên giới tỉnh Lạng Sơn khoảng 5 cây số.

Ngày 18/7/1926, Lê Quảng Đạt (tức Hoàng Cao) và Ả Sần (tức Trần Đức Hoa), hai cán bộ của Tổng bộ được Nguyễn Ái Quốc phái từ Quảng Châu về Đông Hưng tìm đến trạm liên lạc Nà Sáo Tù đón đoàn. Lê Quảng Đạt trong bộ quân phục sĩ quan quân đội Trung Quốc đưa 8 đồng chí tới trại lính Tiêu Lâu Lĩnh ở trên một ngọn đồi nằm bên bờ sông Bắc Luân ngay cạnh thị trấn Đông Hưng.

Ngày 19/7, tám đồng chí thay trang phục, đóng vai học sinh được tuyển đi học Trường Quân sự Hoàng Phố ở Quảng Châu. Ngày 20/7, cả đoàn rời trại lính đến ở khách sạn Thuận Hưng Lâu cũng ở thị trấn Đông Hưng. Mấy ngày sau, Ả Sần dẫn đến khách sạn hai thanh niên mới từ trong nước đến là Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ để nhập vào đoàn chờ đi Bắc Hải.

Khoảng 26, 27/7, đoàn trở lại trại lính Tiêu Lâu Lĩnh một ngày, chờ đến đêm thì cùng Lê Quảng Đạt ra bến thuyền Đông Hưng và xuống một thuyền buồm lớn đi Bắc Hải. Đến Bắc Hải, liên lạc của Tổng bộ bố trí đoàn đón tàu thủy từ Hải Phòng qua Bắc Hải đi Quảng Châu. Chuyến tàu này thông thường đều ghé qua Hương Cảng rồi mới đi Quảng Châu. Nhưng bữa ấy ở Hương Cảng có bãi công lớn nên tàu không ghé vào được mà đi thẳng Quảng Châu.

Đến Quảng Châu, đoàn xuất dương được bố trí ăn, ở, sinh hoạt, học tập ngay tại nhà 13 - 15 Văn Minh, trụ sở của Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Người lo xếp đặt chỗ ăn ở, sinh hoạt cho đoàn là Đặng Thái Thuyến. Đoàn được nghỉ ngơi một tuần để nghe phổ biến các thông tin cần thiết, học hát Quốc tế ca, đi viếng mộ Phạm Hồng Thái ở Hoàng Hoa Cương và thăm một số di tích. Tiếp đó "Toàn thế giới bị áp bức dân tộc liên hiệp Hội" tổ chức buổi liên hoan đón tiếp đoàn ngay tại trụ sở Tổng bộ.

Sáng tháng 8/1926, lớp huấn luyện chính trị bắt đầu học. Lớp có 20 học viên. Chương trình huấn luyện chủ yếu là nội dung cuốn *Đường cách mệnh* do Nguyễn Ái Quốc viết,

giảng viên chính là đồng chí Vương (Vương Sơn Nhi tức Nguyễn Ái Quốc). Ngoài ra, còn có Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu cùng một số giảng viên người Liên Xô và Trung Quốc.

Lớp học kéo dài khoảng 2 tháng. Trong thời gian đó, các học viên vừa học tập phương pháp hoạt động thực tiễn vừa nghiên cứu lý luận. Hàng tuần, các học viên có một buổi sinh hoạt, tập diễn thuyết, đọc sách báo, hát các bài ca cách mạng. Trong những buổi sinh hoạt này, cả lớp đều hát vang bài ca Quốc tế do ông Vương dạy. Chính Nguyễn Ái Quốc đã dịch bài ca Quốc tế của EEugenne Potier, người chiến sĩ Công xã Pari năm xưa ra tiếng Việt theo thể thơ lục bát để dạy cho các học trò của mình, các nhà cách mạng vô sản đầu tiên của Việt Nam.

Cuối chương trình học, đồng chí Vương giải thích về Đảng và nói: *"Làm cách mạng phải có Đảng lãnh đạo, nhưng Đảng phải từ trong quần chúng mà tổ chức ra. Các đồng chí học xong về nước hoạt động để sau này sẽ tổ chức đảng"*.

Khi lớp huấn luyện kết thúc, đồng chí Vương đề nghị Tổng bộ bố trí cho Trần Phú trở về nước một thời gian ngắn rồi trở lại Quảng Châu để sang Matxcơva theo học tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản. Đồng thời, Người giao nhiệm vụ cho sáu người trong đoàn xuất dương trở về nước gây dựng cơ sở và tiếp tục tìm chọn người đưa sang Quảng Châu học tập: Nguyễn Công Thu, Nguyễn Danh Thọ về Bắc Kỳ; Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Quảng về Trung Kỳ; Phan Trọng Bình, Nguyễn Văn Lợi về Nam Kỳ.

Một ngày đông cuối năm 1926, các đồng chí chào tạm biệt đồng chí Vương, người thầy, người anh, người lãnh đạo đã mở đường dẫn lối cho các đồng chí đi vào con đường sáng để rời Quảng Châu về nước. Đồng chí Vương lưu luyến chia tay các học trò của mình và dặn dò tỉ mỉ từng người những việc cần làm để tránh con mắt dò xét của mật thám, những điều cần chú ý khi hoạt động bí mật.

4. Sưu tập tài liệu, hiện vật về đồng chí Trần Phú tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia

4.1. Tài liệu, hình ảnh về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú năm 1926

- Báo cáo về cuộc khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú. Báo cáo khoa học của đồng chí Đào Duy Kỳ - Chủ tịch Hội đồng khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) từ năm 1959 đến 1970, Trưởng đoàn "Khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi tháng 7/1926" do Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam tổ chức từ ngày 26/11 đến 06/12/1963 (có sự góp ý, thống nhất của đồng chí Phan Trọng Bình - một trong những người cùng tham gia đoàn xuất dương với đồng chí Trần Phú năm 1926 và sau khóa huấn luyện chính trị tại Quảng Châu được Nguyễn Ái Quốc giao nhiệm vụ về Nam Kỳ gây dựng cơ sở và tiếp tục lựa chọn người đưa sang Quảng Châu học tập).

Báo cáo gồm 15 trang đánh máy, mực xanh đen trên giấy trắng khổ 26,5cm x 21cm, bên ngoài đóng bìa cứng màu xanh và được hoàn thành ngày 28/3/1964. Báo cáo đã làm sống lại hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926 từ Vinh, Nghệ An ra Móng Cái (Quảng Ninh) sang đến Quảng Châu, Trung Quốc dự lớp huấn luyện chính trị năm 1926 do Nguyên Ái Quốc tổ chức. Báo cáo này là tư liệu hết sức quan trọng, có giá trị khoa học cao và nó đã được nhiều nhà nghiên cứu, khoa học sử dụng trong các công trình nghiên cứu, sách xuất bản về cuộc đời, sự nghiệp của cố Tổng Bí thư Trần Phú.

***Vài nét về đồng chí Đào Duy Kỳ (1916 - 1980)*:** quê gốc ở Khúc Thủy, xã Cự Khê, huyện Thanh Oai, thành phố Hà Nội, sinh tại xã Trung Chính (huyện Nông Cống, tỉnh Thanh Hóa). Năm 1936, đồng chí được kết nạp vào Đảng Cộng sản Đông Dương. Trong cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, đồng chí được Đảng giao giữ nhiều trọng trách như: Tổng thư kí kiêm chủ bút báo "Bạn dân" của Đoàn Thanh niên Dân chủ

(năm 1937); Bí thư Tỉnh ủy Phú Thọ (năm 1939), Bí thư khu D gồm các tỉnh dọc theo tuyến đường sắt Hà Nội - Lào Cai là (Phúc Yên, Vĩnh Yên, Phú Thọ, Tuyên Quang, Yên Bái) rồi giữ Quyền Bí thư Xứ ủy Bắc Kì (từ năm 1940 - 1941); Bí thư kiêm Chủ tịch Ủy ban hành chính kháng chiến Liên tỉnh miền Đông Nam Bộ (năm 1945); Trưởng Tiểu ban Huấn học kiêm Phó Giám đốc Trường Đảng Nguyễn Ái Quốc (nay là Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, năm 1948). Từ năm 1951, đồng chí tham gia Thường trực Ban Tuyên huấn Trung ương Đảng. Đồng chí là người có đóng góp lớn trong việc thành lập Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam từ đầu năm 1959 và là Chủ tịch Hội đồng Khoa học đầu tiên của Viện. Giới chuyên môn và học trò đều kính trọng gọi đồng chí là Nhà Bảo tàng học.

- Sưu tập tư liệu hình ảnh chụp các di tích, nhân chứng lịch sử trong quá trình khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú, tháng 12/1963 với 57 hình ảnh gồm 3 nội dung chính:

+ Ảnh chụp di tích (16 ảnh), tiêu biểu như: di tích Bến Mũi Ngọc; bến đò Nà Sáo Tù (Na Siêu Độ) chụp từ bờ sông Bắc Luân, phía huyện Đông Hưng, Trung Quốc; Giếng Guốc, một cái giếng ở bên đường cạnh con đường nhỏ rẽ vào biên giới Việt Trung; xóm Pồ Hển cạnh biên giới Việt Trung nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng nghỉ; di tích gia đình cụ Đỗ Phát Khang tại làng Xuân Lan, huyện Móng Cái; cây khế bến đò Nà Sáo Tù ở cạnh nhà cụ Đỗ Phát Khang người phụ trách bến đò trên bờ sông Bắc Luân, huyện Đông Hưng. Hồi 1926 đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú sau khi vượt qua sông Bắc Luân đã nghỉ cạnh gốc cây khế này...

+ Ảnh chụp nhân chứng lịch sử (14 ảnh), tiêu biểu như: con cháu các cụ Đỗ Phát Thanh, Đỗ Phát Thông (hai vị lãnh đạo chống Pháp của huyện Móng Cái thời kỳ Pháp mới xâm lược) đến viếng mộ 2 cụ. Đây là 2 ngôi mộ tượng trưng vì thực dân Pháp đã cho đào hài cốt các cụ đốt thành tro đổ xuống sông Ka Long; ba đồng chí Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Bình, Phan

Trọng Quảng (cùng xuất dương với đồng chí Trần Phú) đứng trước cửa phòng đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú tạm trú tại Tiêu Lâu Lĩnh, thị trấn Đông Hưng, Trung Quốc năm 1926 (chụp tháng 12/1963); ba đồng chí Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng (cùng xuất dương với đồng chí Trần Phú) trên đường từ Mũi Ngọc đi Móng Cái; ông Đỗ Đức Nghiệp và đoàn khảo sát của viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam tại bến đò Nà Sáo Tù bên đất nước Việt Nam; đồng chí Bí thư Huyện ủy Đông Hưng cùng đoàn khảo sát đứng trước cửa phòng đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú tạm trú tại trại lính Tiêu Lâu Lĩnh, thị trấn Đông Hưng, Trung Quốc năm 1926; gia đình cụ Đỗ Phát Khang tại làng Xuân Lan, huyện Móng Cái (chụp ngày 21/3/1964)...

+ Ảnh chụp hoạt động của Đoàn khảo sát (27 ảnh), tiêu biểu như: đồng chí Đào Duy Kỳ - Trưởng đoàn khảo sát Bảo tàng Cách mạng Việt Nam báo cáo kết quả cuộc khảo sát về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi 1926 trước đại diện Tỉnh ủy Hải Ninh (nay là Quảng Ninh) tháng 12/1963; đồng chí Phan Trọng Bình nói chuyện với cán bộ tỉnh Hải Ninh (Quảng Ninh), tháng 12/1963; cụ Bàng Mộc Sinh (người thứ 3 từ trái) nghĩa quân chống Pháp ở Móng Cái năm 1919 tự thuật trước đoàn khảo sát, cụ vừa từ nhà tù Guyana (Nam Mỹ) về nước, tháng 12/1963; cuộc tọa đàm lịch sử do Tỉnh ủy Hải Ninh (Quảng Ninh) tổ chức có đoàn khảo sát Bảo tàng Cách mạng Việt Nam tham gia tháng 12/1963...

4.2. Hiện vật, tài liệu, hình ảnh về cuộc đời, sự nghiệp của đồng chí cố Tổng Bí thư Trần Phú

Ngoài như tư liệu về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú được nêu ở trên, hiện Bảo tàng Lịch sử quốc gia còn gìn giữ và phát huy một số hiện vật, tài liệu đặc biệt quý hiếm về cố Tổng Bí thư Trần Phú, tiêu biểu như:

- Hiện vật là tác phẩm của đồng chí Trần Phú:

Tập sách *Luận cương chính trị* của Đảng Cộng sản Đông Dương do đồng chí Trần Phú khởi thảo, được Hội nghị Trung

ương tháng 10/1930 thông qua, được in và phổ biến bí mật tại Hà Tĩnh cuối năm 1930, có dấu của Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Thạch Hà, tỉnh Hà Tĩnh. Hiện vật này được Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam sưu tầm tại Hà Tĩnh năm 1967, gồm 24 trang in thạch mực tím trên khổ giấy 15,2cm x 19cm. Cuốn Luận cương chính trị này không có trang bìa riêng mà tên sách được in ở phần trên cùng của trang đầu với 2 dòng chữ lớn: "LUẬN-CƯƠNG-CHÁNH-TRỊ CỦA ĐẢNG CỘNG-SẢN-ĐÔNG-DƯƠNG", dòng thứ 3 được gạch chân đậm lưu ý "Sách nầy riêng cho các đc thảo luận", còn bên dưới và các trang tiếp sau là nội dung Luận cương, gồm ba phần:

1. Tình hình thế giới và cách mạng Đông Dương (từ trang 1 đến trang 3).

2. Những đặc điểm về tình hình ở Đông Dương (từ trang 4 đến trang 6).

3. Tính chất và nhiệm vụ cách mạng Đông Dương (từ trang 7 đến trang 24).

"Luận cương chính trị" do đồng chí Trần Phú khởi thảo cùng với "Chính cương vắn tắt", "Sách lược vắn tắt" do Nguyễn Ái Quốc khởi thảo là những văn kiện quan trọng xác định rõ con đường phát triển của cách mạng Việt Nam là đánh đổ chủ nghĩa đế quốc và phong kiến tay sai, giành độc lập dân tộc, thực hiện người cày có ruộng và tiến lên xây dựng chủ nghĩa cộng sản.

- Báo chí cách mạng có bài về sự hy sinh của Tổng Bí thư Trần Phú, hiện Bảo tàng đang lưu giữ:

+ *Báo Vô Sản* - Cơ quan của Lao động Đông Dương. Số 13, tháng 6 - 7/1932. Trong đó có bài *"Đồng chí Trần Phú bị đánh chết"* của tác giả Vũ Bá Quang.

+ *Đặc san "Người Mác-xít"* - Cơ quan nghiên cứu và truyền bá Chủ nghĩa Các Mác, Phân hội Sơn Tây. Số kỷ niệm ngày thành lập Đảng Cộng sản Đông Dương, phát hành năm 1950,

có bài *"Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng mất tại khám lớn Sài Gòn"*.

+ *Đặc san "Người Mác-xít"* - Cơ quan nghiên cứu và truyền bá Chủ nghĩa Các Mác, Phân hội Sơn Tây. Số đặc biệt kỷ niệm ngày Cách mạng tháng Mười Nga, phát hành năm 1950, có bài *"Gương hy sinh những ngày cuối cùng của Trần Phú"*.

+ *Một trang sử cận đại - ngày 6 tháng 9 ngày mất của đồng chí Trần Phú, lãnh tụ Đảng Cộng sản Đông Dương* đăng trên báo *Tin tức* số 36 ra ngày 21, 24/9/1938; bài *Đồng chí Trần Phú yêu quý của chúng tôi* đăng trên báo *Dân Chúng* - cơ quan của lao động và nhân dân Đông Dương, số 41 ra ngày 03/02/1939.

- Những tư liệu, tài liệu về đồng chí Trần Phú do cán bộ Bảo tàng Lịch sử quốc gia khai thác, tập hợp:

+ *Tiểu sử đồng chí Trần Phú,* do Minh Nghĩa và Trung Chính, cán bộ Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) nghiên cứu, tập hợp và hoàn thành ngày 02/7/1960. Bản tiểu sử này trình bày những thông tin ngắn gọn về lý lịch và những mốc chính trong cuộc đời và sự nghiệp đồng chí Trần Phú.

+ Bản *"Tường thuật về đồng chí Trần Phú"* của đồng chí Trần Phạm Phượng (bí danh Tùng Lam, con chú ruột đồng chí Trần Phú, sinh năm 1906 tại Quảng Ngãi, nguyên quán Tùng Ảnh, Đức Thọ, Hà Tĩnh), do Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam thực hiện ngày 13/7/1964. Bản tường thuật này cung cấp nhiều thông tin về thân thế, gia đình đồng chí Trần Phú và một số mốc chính trong cuộc đời và sự nghiệp đồng chí Trần Phú.

+ *Tập tài liệu bằng tiếng Pháp (bản sao) với 24 trang đánh máy* trên giấy khổ 27cm x 21cm, nội dung chủ yếu là theo dõi các hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú, hồ sơ lý lịch, những thông tin, đặc điểm nhận dạng của đồng chí Trần Phú do các cơ quan mật thám, cảnh sát, tòa án của thực dân Pháp ở Đông Dương thực hiện: *Hồ sơ lý lịch* (Tờ N°A - 6082), đặc điểm

nhận dạng về Trần Phú của Phủ toàn quyền Đông Dương thực hiện năm 1926; *Bản án số 115* xử tử vắng mặt Trần Phú của tòa án Nam Triều, tại Vinh ngày 10/10/1929; *Thư đề ngày 07/5/1931* của Thẩm phán tòa Thượng thẩm số 01 Sài Gòn trả lời người đứng đầu chính quyền Nam Kỳ về việc khẳng định vai trò lãnh đạo đứng đầu của đồng chí Trần Phú trong Ủy ban Trung ương Nam Kỳ Đảng Cộng sản Đông Dương; *Điện báo ngày 18/4/1931* của Sở Liêm phóng Sài Gòn gửi đến nhà chức trách ở Hà Nội, Huế, Phnompenh về việc bắt Trần Phú hồi 21h ngày 17/4 tại Sài Gòn; *Công văn mật của Văn phòng Phủ toàn quyền Đông Dương gửi ngài khâm sứ An Nam ở Huế* về việc đã bắt Trần Phú và khẳng định vai trò lãnh đạo của Trần Phú đối với Đông Dương Cộng sản Đảng; *Thư mật số 2967^{B} của Văn phòng cảnh sát Đông Dương ở Sài Gòn* gửi mật thám và Sở cảnh sát tại Hà Nội và Huế thông báo về việc bắt Trần Phú; *Bản kê các tài liệu về Trần Phú* thu được ngày 18/4/1931 tại số 66, phố Champaghe, Sài Gòn....

- Về tư liệu ảnh, *ngoài tư liệu ảnh do đoàn khảo sát của Bảo tàng chụp di tích, nhân chứng liên quan đến con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú,* hiện Bảo tàng Lịch sử quốc gia còn đang lưu giữ một số ảnh chụp chân dung đồng chí Trần Phú, ảnh chụp tài liệu liên quan đến hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú.

+ *Ảnh chụp chân dung đồng chí Trần Phú:* 03 ảnh (số phân loại 8/C3/P, chân dung chụp nghiêng; 9/C3/P; 10/C3/P).

+ *Ảnh chụp Thư viết bằng tiếng Pháp đề ngày 25/6/1927 của đồng chí Nguyễn Ái Quốc gửi Chi bộ Cộng sản Trường Đại học Cộng sản* của những người lao động Phương Đông mang tên Xtalin đề nghị quan tâm, giúp đỡ nhóm sinh viên Việt Nam và giới thiệu, đề cử đồng chí Trần Phú làm bí thư của nhóm;

+ *Ảnh chụp bảng "Thống kê học sinh Việt Nam ở Trường Lao động Phương Đông (E. U. T. S) của Quốc tế Cộng sản"*

của chính quyền thuộc địa của thực dân Pháp ở Đông Dương nhằm theo dõi gắt gao những chiến sĩ cộng sản Việt Nam đã từng theo học. Bảng thống kê này có 4 trang với những thông tin ngắn gọn về: họ tên, bí danh, lớp học, niên khóa (có một số thông tin không chính xác) của 39 đồng chí, trong đó có những đồng chí sau trở thành lãnh tụ của Đảng, cách mạng Việt Nam: đồng chí Trần Phú (số thứ tự 04, bí danh Lykwe, lớp học và khóa học từng tham gia: lớp nhất 1926 - 27, lớp hai 1927 - 28, lớp ba 1925 - 29).

- Tác phẩm nghệ thuật về đồng chí Trần Phú

Hiện Bảo tàng đang lưu giữ và trưng bày 02 tác phẩm về đồng chí Trần Phú:

- Bức tượng đồng chí Trần Phú viết "Luận cương chính trị" của nhà điêu khắc Minh Trí - Đào Văn Can, sáng tác năm 1961, kích thước cao 75cm, đế rộng 80cm x 80cm, chất liệu thạch cao. Đây là một trong những tác phẩm tạo hình quý, có giá trị cao về nghệ thuật và tư tưởng về đề tài chiến tranh cách mạng của Bảo tàng Lịch sử quốc gia.

- Tập truyện thơ "Ngọn lửa mới nhen", truyện thơ về đồng chí Trần Phú của tác giả Nguyễn Đình, được Nhà xuất bản Lao động in và phát hành năm 1960 để chào mừng Đại hội lần thứ ba Đảng Lao động Việt Nam.

5. Thay lời kết

Từ những kết quả trong hoạt động của mình, Bảo tàng Lịch sử quốc gia luôn khẳng định cố Tổng Bí thư Trần Phú là một lãnh đạo xuất sắc của Đảng, ngôi sao sáng trong lịch sử dân tộc, người cộng sản kiên cường, mẫu mực, một tấm gương đạo đức cách mạng trong sáng, với lối sống giản dị, lòng trung thành vô hạn với lý tưởng, niềm tin vào tương lai tất thắng của cách mạng, một người con ưu tú của dân tộc đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc Việt Nam.

Những tư liệu về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú do Bảo tàng sưu tầm, thu thập trong cuộc khảo sát tháng 12/1963 nói riêng và tư liệu, hiện vật về cuộc đời, sự nghiệp đồng chí Trần Phú kể trên tuy không nhiều so với vai trò, vị trí, sự cống hiến vô cùng lớn lao của đồng chí, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng nhưng đó là kết quả hơn 60 năm nghiên cứu, sưu tầm, khai thác và tập hợp của các thế hệ cán bộ, viên chức Bảo tàng Lịch sử quốc gia. Bên cạnh việc sưu tầm và lưu giữ cẩn trọng những tư liệu, hiện vật trên thì thời gian qua, Bảo tàng Lịch sử quốc gia đã trưng bày và phát huy tốt nhất giá trị của những tư liệu đó. Những tư liệu, hiện vật về đồng chí Trần Phú có vị trí vô cùng quan trọng, không thể thay thế trong trưng bày của Bảo tàng Lịch sử quốc gia về lịch sử Đảng, lịch sử dân tộc giai đoạn cận hiện đại. Đồng thời, những tư liệu hiện vật này đã, đang góp phần quan trọng và thiết thực trong việc giáo dục, nâng cao tinh thần yêu nước, truyền thống cách mạng, giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức lối sống cho nhiều thế hệ cán bộ, đảng viên, đặc biệt là học sinh, sinh viên nói riêng và thế hệ trẻ Việt Nam nói chung.

Những tài liệu, hiện vật này cũng là nguồn tư liệu, nội dung quan trọng cho nhiều nhà nghiên cứu, cơ quan, tổ chức khai thác, sử dụng trong các công trình nghiên cứu, sách xuất bản về lịch sử Đảng, lịch sử dân tộc thời kỳ cận hiện đại, đặc biệt là về cuộc đời, sự nghiệp của cố Tổng Bí thư Trần Phú (gần đây nhất là cuốn sách *Trần Phú - Tiểu sử* do Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng biên soạn, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia phát hành năm 2007).

Thời gian tới, Bảo tàng Lịch sử quốc gia rất mong nhận được sự quan tâm, giúp đỡ, phối hợp của các cơ quan hữu quan ở Trung ương, địa phương, các nhà nghiên cứu, các tổ chức và cá nhân để Bảo tàng có thêm điều kiện, cơ sở nghiên cứu, bổ sung tư liệu, làm sáng rõ hơn, sâu sắc hơn về cuộc đời,

sự nghiệp, vai trò và những cống hiến to lớn cho Lịch sử Đảng, lịch sử dân tộc của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng cũng như phát huy tốt nhất giá trị những di sản về đồng chí cố Tổng Bí thư Trần Phú, góp phần đẩy mạnh công tác giáo dục truyền thống yêu nước và học tập tấm gương của đồng chí Trần Phú cho các thế hệ người Việt Nam, đặc biệt là thế hệ trẻ để tăng thêm bản lĩnh, nghị lực thực hiện thắng lợi công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam theo mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội dân chủ, công bằng, văn minh./.

TƯ LIỆU VỀ CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA TRẦN PHÚ QUA MÓNG CÁI, THÁNG 7/1926 TẠI BẢO TÀNG LỊCH SỬ QUỐC GIA VIỆT NAM

✍ **PGS. TS. Đoàn Thế Hanh**
Nguyên Ủy viên Ban Biên tập
kiêm Trưởng Ban xây dựng Đảng, tạp chí Cộng sản

1. Tổng quan tư liệu về Trần Phú hiện đang được lưu giữ, trưng bày tại Bảo tàng lịch sử quốc gia Việt nam

Để trình bày được tư liệu và những nghiên cứu về chuyến xuất dương của Trần Phú (tháng 7/1926) qua địa bàn Móng Cái tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia, theo chúng tôi phải khảo sát được tư liệu chung về Trần Phú đang lưu tại đây để làm nền, làm phông.

Hoạt động cách mạng trong vòng bí mật, bị bọn thực dân Pháp và tay sai khống chế, kiểm soát hết sức gắt gao, thời gian hoạt động cách mạng mới ngắn ngủi thì bị địch bắt, giam cầm; lại hơn 90 năm đã trôi qua, kể từ ngày đồng chí Trần Phú hy sinh, đất nước trải qua nhiều biến động lịch sử, xã hội, vì vậy,

các hiện vật, tư liệu về đồng chí Trần Phú còn lại rất ít. Kể từ khi thành lập, nhiều thế hệ cán bộ, viên chức của Bảo tàng Lịch sử quốc gia đã dày công nghiên cứu, sưu tầm, khai thác, tập hợp và lưu giữ được một số lượng tuy không nhiều hiện vật, tư liệu và hình ảnh về đồng chí Trần Phú, nhưng lại là những tài liệu có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong việc góp phần tái hiện một giai đoạn hào hùng, bước ngoặt của lịch sử Đảng, dân tộc cũng như cuộc đời, sự nghiệp cách mạng, những cống hiến và sự hy sinh anh dũng của đồng chí Trần Phú. Để xem xét tư liệu về chuyến xuất dương tháng 7/1926 của đồng chí Trần Phú, chúng tôi xin giới thiệu toàn bộ tư liệu hiện có về Trần Phú đang lưu tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia Việt Nam qua khảo sát: "Đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua các tư liệu, hiện vật tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia" của TS. Nguyễn Văn Cường - Giám đốc, Chủ tịch Hội đồng khoa học Bảo tàng Lịch sử quốc gia và Th.s. Nguyễn Hoài Nam - Ủy viên Hội đồng khoa học Bảo tàng Lịch sử quốc gia, đăng trên Trang tin của Bảo tàng Lịch sử quốc gia Việt Nam, ngày 24/3/2014 cùng với những tìm hiểu của chúng tôi.

1.1. Về hiện vật, tác phẩm của đồng chí Trần Phú

"Luận cương chính trị" của Đảng Cộng sản Đông Dương do đồng chí Trần Phú khởi thảo và được Hội nghị Trung ương tháng 10/1930 thông qua, được in và phổ biến bí mật tại Hà Tĩnh vào cuối năm 1930, có dấu của Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Thạch Hà, Hà Tĩnh (dấu tròn, mực đen: "BAN CHẤP HÀNH HUYỆN ĐẢNG BỘ THẠCH HÀ - HÀ TĨNH") đóng ở góc trên bên trái trang đầu tiên. Nội dung Luận cương, gồm ba phần:

1. Tình hình thế giới và cách mạng Đông Dương (từ trang 1 đến trang 3).

2. Những đặc điểm về tình hình ở Đông Dương (từ trang 4 đến trang 6).

3. Tính chất và nhiệm vụ cách mạng Đông Dương (từ trang 7 đến trang 24).

Luận cương chính trị của đồng chí Trần Phú cùng với "Chính cương vắn tắt", "Sách lược vắn tắt" của Nguyễn Ái Quốc là một trong những văn kiện quan trọng, cương lĩnh cách mạng đầu tiên của Đảng, đã xác định rõ con đường phát triển của cách mạng Việt Nam.

1.2. Báo chí cách mạng viết về sự hy sinh của Tổng Bí thư Trần Phú

- Báo Vô Sản (Cơ quan của lao động Đông Dương), số 13, tháng 6 - 7/1932, có bài: "Đồng chí Trần Phú bị đánh chết" của tác giả Vũ Bá Quang. Bài báo nêu bật gương hy sinh anh dũng và những đóng góp của đồng chí Trần Phú với Đảng Cộng sản Đông Dương: "Đồng chí bị bắt ngày 19 tháng Avril (tư) 1931, tuy bị bọn sài lang đánh - kẹp rất dã man nhưng đồng chí không chịu hở ra một chút bí mật nào của Đảng. Đồng chí là một người chiến sĩ rất lão luyện về lý thuyết và thực hành cách mạng, rất nhiệt thành và hăng hái trong cuộc đấu tranh giải phóng lao động Đông Dương ra khỏi ách nô lệ... Lịch sử đồng chí Trần Phú thật là một cái gương cách mạng cho anh em chúng ta... Dưới quyền lãnh đạo của đồng chí Trần Phú, Đảng Cộng sản Đông Dương thành một Đảng rất quần chúng, rất đấu tranh và chân thực Bolchévik (Bônsêvich) hóa. Đồng chí luôn thi hành đúng đường lối chính trị của Đệ tam Quốc tế... Anh em lao động chúng ta phải noi gương cách mạng của đồng chí Trần Phú".

- Đặc san "Người Mác-xít" - Cơ quan nghiên cứu và truyền bá chủ nghĩa Các Mác, Phân hội Sơn Tây, số kỷ niệm ngày thành lập Đảng Cộng sản Đông Dương, phát hành năm 1950, có bài "Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng mất tại khám lớn Sài Gòn". Số đặc biệt kỷ niệm ngày Cách mạng Tháng Mười Nga, phát hành năm 1950, có bài "Gương hy sinh những ngày cuối cùng của Trần Phú".

- Báo Tin tức số 36 ra ngày 21, 24/9/1938 đăng bài "Một trang sử cận đại, ngày 6 tháng 9 ngày chết của đồng chí Trần Phú, lãnh tụ Đảng Cộng sản Đông Dương".

- Báo Dân Chúng - Cơ quan của lao động và nhân dân Đông Dương, số 41, ra ngày 03/02/1939, đăng bài "Đồng chí Trần Phú yêu quý của chúng tôi".

1.3. Những tư liệu, tài liệu về đồng chí Trần Phú do cán bộ Bảo tàng Lịch sử quốc gia khai thác, tập hợp

- Tiểu sử đồng chí Trần Phú, do Minh Nghĩa và Trung Chính - cán bộ Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) nghiên cứu, tập hợp và hoàn thành ngày 02/7/1960. Tiểu sử gồm 1 trang đánh máy, trình bày ngắn gọn về lý lịch và những mốc chính trong cuộc đời và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú.

- Bản "Tường thuật về đồng chí Trần Phú" của Trần Phạm Phượng (bí danh Tùng Lam, con chú ruột Trần Phú, sinh năm 1906 tại Quảng Ngãi, nguyên quán Tùng Ảnh, Đức Thọ, Hà Tĩnh), do Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam thực hiện ngày 13/7/1964, gồm 6 trang đánh máy, có bìa ngoài màu xanh (trên in dòng chữ "VIỆN BẢO TÀNG CÁCH MẠNG VIỆT NAM" màu đỏ, chính giữa viết tay tên tài liệu: "Tường thuật về đồng chí Trần Phú của đồng chí Trần Phạm Phượng". Bản tường thuật cung cấp nhiều thông tin về thân thế, gia đình và một số mốc chính trong cuộc đời và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú.

- Báo cáo về cuộc khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú. Báo cáo khoa học của đồng chí Đào Duy Kỳ - Chủ tịch Hội đồng khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) từ năm 1959 đến 1970, Trưởng đoàn "Khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi tháng 7/1926", do Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam tổ chức từ ngày 26/11 đến 06/12/1963 (có sự góp ý của

đồng chí Phan Trọng Bình - một trong những người cùng đi với đồng chí Trần Phú). Báo cáo gồm 15 trang đánh máy, bìa cứng màu xanh, hoàn thành ngày 28/3/1964. Báo cáo đã làm sống lại hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926 từ Vinh (Nghệ An) đến Quảng Châu (Trung Quốc) để gặp Nguyễn Ái Quốc đề nghị hợp nhất các tổ chức cách mạng trong nước với các tổ chức cách mạng ở nước ngoài. Báo cáo này là tư liệu hết sức quan trọng, có giá trị khoa học cao và nó đã được nhiều nhà nghiên cứu, khoa học sử dụng trong các công trình nghiên cứu, sách xuất bản về cuộc đời, sự nghiệp của cố Tổng Bí thư Trần Phú.

- Tập tài liệu bằng tiếng Pháp (bản sao), với 24 trang đánh máy, nội dung chủ yếu là theo dõi các hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú, hồ sơ lý lịch, những thông tin, đặc điểm nhận dạng của Trần Phú do các cơ quan mật thám, cảnh sát, tòa án của thực dân Pháp ở Đông Dương thực hiện: Hồ sơ lý lịch (tờ NoA - 6082), đặc điểm nhận dạng về Trần Phú của Phủ Toàn quyền Đông Dương thực hiện năm 1926; Bản án số 115 xử tử vắng mặt Trần Phú của tòa án Nam Triều, tại Vinh ngày 10/10/1929; Thư đề ngày 07/5/1931 của Thẩm phán Tòa Thượng thẩm số 01 Sài Gòn trả lời Người đứng đầu chính quyền Nam Kỳ về việc khẳng định vai trò lãnh đạo đứng đầu của Trần Phú trong Ủy ban Trung ương Nam Kỳ Đảng Cộng sản Đông Dương; Điện báo ngày 18/4/1931 của Sở Liêm phóng Sài Gòn gửi đến nhà chức trách ở Hà Nội, Huế, Phnôm Pênh về việc bắt Trần Phú hồi 21h ngày 17/4 tại Sài Gòn; Công văn mật của Văn phòng Phủ Toàn quyền Đông Dương gửi ngài Khâm sứ An Nam ở Huế về việc đã bắt Trần Phú và khẳng định vai trò lãnh đạo của Trần Phú đối với Đông Dương Cộng sản Đảng; Thư mật số 2967B của Văn phòng Cảnh sát Đông Dương ở Sài Gòn gửi Mật thám và Sở Cảnh sát tại Hà Nội và Huế thông báo về việc bắt Trần Phú; Bản kê các tài liệu về

Trần Phú thu được ngày 18/4/1931 tại số 66, phố Champagne, Sài Gòn...

1.4. Về tư liệu ảnh và tài liệu ảnh liên quan đến hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú

- Ảnh chụp chân dung đồng chí Trần Phú: 3 ảnh (số phân loại 8/C3-P, chân dung chụp nghiêng; 9/C3-P; 10/C3-P).

- Ảnh chụp di tích trại lính Tiêu Lâu Lĩnh, cạnh thị trấn Đông Hưng, nằm bên bờ sông Bắc Luân, đây là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú nghỉ lại hai lần trước khi đến Quảng Châu vào cuối tháng 7/1926.

- Ảnh Đoàn Khảo sát "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi tháng 7/1926" của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đang tìm lại những di tích liên quan đến đồng chí Trần Phú tại thị trấn Đông Hưng, Quảng Tây, Trung Quốc, tháng 12/1963.

- Ảnh 6 đồng chí đã cùng Trần Phú dự lớp huấn luyện của Việt Nam Thanh niên Cách mạng Đồng chí Hội tại Quảng Châu, Trung Quốc, do đồng chí Nguyễn Ái Quốc phụ trách năm 1926, sau đó được cử về nước xây dựng cơ sở đầu tiên của Hội tại 3 kỳ Bắc, Trung, Nam (từ trái qua phải là các đồng chí: Nguyễn Ngọc Ba, Nguyễn Văn Lợi, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Công Thu, Nguyễn Danh Thọ) đã chụp ảnh lưu niệm ngày 19/01/1965.

- Thư viết bằng tiếng Pháp, đề ngày 25/6/1927 của đồng chí Nguyễn Ái Quốc gửi Chi bộ Cộng sản Trường Đại học Cộng sản của những người lao động Phương Đông mang tên Xtalin, đề nghị quan tâm, giúp đỡ nhóm sinh viên Việt Nam và giới thiệu, đề cử đồng chí Trần Phú làm Bí thư của nhóm: "Theo quyết định của Ban Phương Đông, Ban Bí thư Latinh của Quốc tế Cộng sản và đại diện Đảng Cộng sản Pháp ở Ban Chấp hành, một nhóm Cộng sản An Nam đã được thành lập với các

đồng chí: Fon-Shon (Nguyễn Thế Rục), Jia-o (Bùi Công Trừng), Min-Khan (Nguyễn Văn Dị tức Bùi Lâm), Lequy (Trần Phú). Đồng chí cuối cùng được cử làm Bí thư nhóm. Vì các đồng chí đó đều là sinh viên và để cho họ có thể học cách làm việc, chúng tôi yêu cầu chi bộ đồng chí chỉ định một hay hai đồng chí chăm lo việc giáo dục cộng sản cho nhóm đó, để đào tạo các đồng chí đó theo sinh hoạt của Đảng". Dưới cùng là chữ ký của đại diện Ban Bí thư Latinh của Quốc tế Cộng sản và Đại biểu An Nam: Nguyễn Ái Quốc (bằng tiếng Nga). Chính qua bức thư này của Nguyễn Ái Quốc mà Ban Phương Đông, Ban Bí thư Latinh và đại diện Đảng Cộng sản Pháp ở Quốc tế Cộng sản biết đến đồng chí Trần Phú, quyết định cử đồng chí Trần Phú làm Bí thư nhóm cộng sản Việt Nam tại trường, đây là một dấu mốc quan trọng trong sự nghiệp hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú.

- Bảng "Thống kê học sinh Việt Nam ở Trường Lao động Phương Đông (E. U. T. S) của Quốc tế Cộng sản" của chính quyền thuộc địa của thực dân Pháp ở Đông Dương nhằm theo dõi gắt gao những chiến sĩ cộng sản Việt Nam đã từng theo học tại một trung tâm đào tạo những cán bộ, lãnh đạo phong trào cách mạng ở các nước thuộc địa của Quốc tế Cộng sản. Bảng thống kê này có 4 trang, với những thông tin ngắn gọn về: họ tên, bí danh, lớp học, niên khóa (có một số thông tin không chính xác) của 39 đồng chí, trong đó, có những đồng chí sau trở thành lãnh tụ của Đảng, cách mạng Việt Nam: đồng chí Trần Phú (số thứ tự 04, bí danh Lykwe, lớp học và khóa học từng tham gia: lớp nhất 1926 - 27, lớp hai 1927 - 28, lớp ba 1925 - 29); đồng chí Lê Hồng Phong (số thứ tự 15, bí danh Litvinov, lớp học và khóa học từng tham gia: lớp nhất (không quân) 1926 - 27, lớp hai (không quân) 1927 - 28, lớp nhất 1928 - 29, lớp hai 1929 - 30, lớp ba 1930 - 31); đồng chí Hà Huy Tập (số thứ tự 24, bí danh Sinikine, lớp học và khóa học từng tham gia: lớp nhất 1929 - 30, lớp hai 1930 - 31, lớp ba 1931 - 32);

1.5. Tác phẩm nghệ thuật về đồng chí Trần Phú

Hiện Bảo tàng đang lưu giữ và trưng bày 2 tác phẩm:

- Bức tượng đồng chí Trần Phú viết Luận cương chính trị của nhà điêu khắc Minh Trí - Đào Văn Can, sáng tác năm 1961, kích thước: cao 75cm, đế rộng 80x80cm, chất liệu thạch cao.

- Tập truyện thơ "Ngọn lửa mới nhen" về Trần Phú, tác giả Nguyễn Đình, Nhà xuất bản Lao động, 1960 chào mừng Đại hội lần thứ III Đảng Lao động Việt Nam. Về ý nghĩa, nội dung của tập truyện thơ, trong Lời nói đầu đã chỉ rõ: "Đây là cuộc đời của đồng chí Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng", kể lại bằng thơ, ôn lại những hình ảnh của một trong những chiến sĩ cộng sản kiên cường của Đảng và dân tộc. Tập thơ với 36 trang, gồm 15 bài: Tuổi thơ đen tối, Cậu học trò yêu nước, Anh giáo cách mạng, Lớn lên với phong trào, Ra đi, Chuyển hướng, Về nước lần đầu, Những ngày rèn luyện tại Liên Xô, Trụ sở Đảng đầu tiên, Bản cương lĩnh đầu tiên, Uốn nắn phong trào, Sa cơ, Giữ bền chí khí, Mấy lời truy điệu, Bất tử.

Từ những kết quả trong tìm hiểu của mình, Bảo tàng Lịch sử quốc gia khẳng định, cố Tổng Bí thư Trần Phú là một lãnh đạo xuất sắc của Đảng, ngôi sao sáng trong lịch sử dân tộc, người cộng sản kiên cường, mẫu mực, một tấm gương đạo đức cách mạng trong sáng, với lối sống giản dị, lòng trung thành vô hạn với lý tưởng, niềm tin vào tương lai tất thắng của cách mạng, một người con ưu tú của dân tộc đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc Việt Nam.

Những tư liệu, hiện vật về đồng chí Trần Phú kể trên lưu tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia tuy không nhiều so với vai trò, vị trí, sự cống hiến vô cùng lớn lao của đồng chí Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, nhưng đó là kết quả hơn 60 năm nghiên cứu, sưu tầm, khai thác và tập hợp của các thế hệ cán bộ, viên chức Bảo tàng Lịch sử quốc gia và những người nghiên cứu khác. Những tư liệu, hiện vật về đồng chí Trần Phú có vị trí vô cùng quan trọng,

không thể thay thế trong trưng bày của Bảo tàng Lịch sử quốc gia về lịch sử Đảng, lịch sử dân tộc giai đoạn cận hiện đại. Đây cũng là nguồn tư liệu, nội dung quan trọng cho nhiều nhà nghiên cứu, cơ quan, tổ chức khai thác, sử dụng trong các công trình nghiên cứu, sách xuất bản về lịch sử Đảng, lịch sử dân tộc thời kỳ cận hiện đại, đặc biệt là về cuộc đời, sự nghiệp của cố Tổng Bí thư Trần Phú (gần đây nhất là cuốn sách Trần Phú - Tiểu sử do Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng biên soạn, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, năm 2007).

Mặc dù nhận thức rõ tầm quan trọng, giới nghiên cứu, những người có trách nhiệm đã hết sức cố gắng, nỗ lực, nhưng với những tài liệu, hiện vật hiện có về đồng chí Trần Phú mà Bảo tàng Lịch sử quốc gia đã sưu tầm và đang lưu giữ chưa thể phản ánh đầy đủ, cũng như chưa tương xứng với vai trò, vị trí quan trọng, tầm vóc lớn lao của cố Tổng Bí thư Trần Phú đối với sự trưởng thành, phát triển của Đảng, với sự nghiệp cách mạng và lịch sử dân tộc. Vì vậy, cần cổ vũ sự nghiên cứu sâu hơn về đồng chí Trần Phú, ví dụ như cuộc Hội thảo về *"Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn Móng Cái"* mà Đảng bộ và nhân dân Móng Cái tiến hành lần này là một đóng góp không nhỏ, thiết thực.

2. Tư liệu về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú qua Móng Cái tháng 7/1926 tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia

Phần tư liệu chung về đồng chí Trần phú trên đây đã giới thiệu Báo cáo về cuộc khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú - Báo cáo khoa học của đồng chí Đào Duy Kỳ - Chủ tịch Hội đồng khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) từ năm 1959 - 1970, Trưởng đoàn *"Khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi tháng 7/1926"*, do Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam tổ chức từ ngày 26/11 đến 06/12/1963 (có sự góp ý của đồng chí

Phan Trọng Bình - một trong những người cùng xuất dương 7/1926 với đồng chí Trần Phú). Báo cáo đã làm sống lại hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926 từ Vinh (Nghệ An) đến Quảng Châu (Trung Quốc) để gặp Nguyễn Ái Quốc đề nghị hợp nhất các tổ chức cách mạng trong nước với các tổ chức cách mạng ở nước ngoài. Báo cáo này được xem là tư liệu gốc hết sức quan trọng, có giá trị khoa học cao về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú năm 1926 qua địa bàn thành phố Móng Cái nói riêng, về cuộc đời hoạt động cách mạng của Trần Phú nói chung.

Chúng tôi xin trích giới thiệu về tư liệu quan trọng này:

Từ mùa hè năm 1961, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam bắt đầu có ý định tổ chức một cuộc khảo sát để tìm lại con đường xuất dương của đoàn Trần Phú hồi tháng 7/1926. Sau một thời gian chuẩn bị, Hội đồng khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đã tổ chức Đoàn khảo sát con đường xuất dương của nhóm thanh niên Việt Nam yêu nước trong đó có Trần Phú hồi tháng 7/1926. Đoàn gồm có 2 thành viên của Hội đồng khoa học, 3 vị lão thành cách mạng đã cùng Trần Phú xuất dương tháng 7/1926, 1 cán bộ sưu tầm, 1 cán bộ nhiếp ảnh. Đoàn khảo sát rời Hà Nội lên đường ngày 26/11/1963, ghé qua Hải Phòng và thẳng đường bộ đi qua Hòn Gay, Cửa Ông, Tiên Yên đến Móng Cái.

Sau mấy buổi tiếp xúc với các đồng chí lãnh đạo Đảng và chính quyền ở Hải Ninh, Đoàn đã cùng cán bộ phụ trách các ngành ở địa phương tổ chức cuộc tọa đàm về con đường xuất dương của đoàn Trần Phú. Trong cuộc tọa đàm này, ba vị lão thành cách mạng cùng trong đoàn xuất dương với Trần Phú, tháng 7/1926 là Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng và Nguyễn Ngọc Ba đã lần lượt kể lại toàn bộ cuộc hành trình từ Nghệ An, Thanh Hóa ra đến Quảng Châu (Trung Quốc), những ngày dự lớp huấn luyện chính trị do Nguyễn Ái Quốc

giảng dạy, nội dung các bài giảng của Bác, sinh hoạt của các học viên ở Quảng Châu...

Ngày 30 và 31/11/1963, Đoàn khảo sát cùng một số cán bộ phụ trách Ban Nghiên cứu lịch sử Đảng Hải Ninh, Ty Văn hóa Hải Ninh đi lại quãng đường từ bến tàu Mũi Ngọc đến bến đò Nà Sáo Tù bên bờ sông Bắc Luân nơi phân chia biên giới giữa hai nước Việt - Trung. Ngày 01 và 02/12/1963, Đoàn được Tỉnh ủy Hải Ninh giới thiệu sang Đông Hưng (Trung Quốc). Đồng chí Triệu Vinh, Bí thư Huyện ủy kiêm Chủ tịch huyện Đông Hưng đã đón tiếp và hướng dẫn đoàn đi tìm lại một số di tích lịch sử có liên quan đến cuộc hành trình của đoàn xuất dương năm 1926 như: trại lính cũ ở Tiêu Lâu Lĩnh, khách sạn mà đoàn xuất dương đã ở để chờ đi Quảng Châu, bến thuyền đi Bắc Hải. Trại lính cũ và bến thuyền đã tìm thấy ngay, còn khách sạn thì tìm suốt hai buổi vẫn không thấy. Khách sạn này tên là Thuận Hưng Lâu chứ không phải là Hồng Sinh như có đồng chí đã nhớ lầm. Sau đó, Đoàn khảo sát đã tìm đến bến đò Nà Sáo Tù bên phía Trung Quốc, thăm mảnh đất cũ của gia đình họ Đỗ nơi đặt trạm liên lạc đón đoàn xuất dương năm 1926.

Các đồng chí Trung Quốc cho biết gia đình họ Đỗ là người Việt và đã trở về quê bên Móng Cái vào khoảng năm 1959 - 1960.

Ngày 03 và 04/12/1963, Đoàn khảo sát đến thăm gia đình họ Đỗ ở ba nơi: nhà người con cả là Đỗ Đức Nghiệp, nhà người con thứ là Đỗ Đức Phương và mảnh đất quê hương của ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc) người trông nom trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù.

Trước khi kết thúc khảo sát về Hà Nội, Đoàn đã giới thiệu những đóng góp cho cách mạng của gia đình họ Đỗ với Tỉnh ủy Hải Ninh, báo cáo kết quả cuộc khảo sát với Tỉnh ủy và toàn thể cán bộ các cơ quan trong tỉnh.

Ngày 06/12/1963, Đoàn rời Hải Ninh về Hà Nội kết thúc cuộc khảo sát con đường xuất dương của nhóm thanh niên Việt Nam yêu nước năm 1926. Cuộc khảo sát đã dựng lại được cuộc hành trình của sự kiện lịch sử năm 1926.

Sau đây là những nét chính của cuộc hành trình đó:

Năm 1925, sau khi thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tại Quảng Châu, Nguyễn Ái Quốc bàn với Tổng bộ xây dựng các đường liên lạc giữa Tổng bộ với trong nước để đưa đón cán bộ đi về, chuyển nhận tài liệu sách báo. Đồng thời cử người về nước tìm chọn những thanh niên có chí khí đưa sang Quảng Châu để được trực tiếp huấn luyện chính trị và phương pháp hoạt động cách mạng rồi trở về gây dựng cơ sở trong nước.

Năm 1926, Nguyễn Lương Bằng được giao nhiệm vụ đảm nhận đường dây liên lạc bằng đường biển Hồng Kông - Hải Phòng. Lê Hữu Lập về Nam Định tìm gặp Đinh Chương Dương cùng nhóm học sinh trường Thành Chung quê Nam Định, Thái Bình, Thanh Hóa; Hồ Tùng Mậu đi Đông Bắc Thái Lan tìm gặp cụ Đặng Thúc Hứa và các Việt kiều yêu nước; Lê Duy Điếm (Lê Lợi) được cử về Nghệ An liên lạc với nhóm Phục Việt của Trần Phú, Tôn Quang Phiệt... để tìm chọn người đưa sang Quảng Châu dự lớp huấn luyện.

Giữa năm 1926, về đến Vinh, Lê Duy Điếm trực tiếp gặp gỡ 5 thanh niên trí thức yêu nước trong tổ chức Hưng Nam của cụ Giải nguyên Lê Huân là Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi, Nguyễn Ngọc Ba và Hoàng Văn Tùng. Tiếp đó, tại Vinh, Vương Thúc Oánh giới thiệu với Lê Duy Điếm 2 người nữa là Phan Trọng Bình và Phan Trọng Quảng. Đồng thời, Nguyễn Văn Lộc (Hoàng Lùn) cũng giới thiệu thêm Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang.

Tháng 7/1926, đoàn xuất dương do Lê Duy Điếm tổ chức và dẫn đường khởi hành sang Quảng Châu. Đoàn gồm 10 người: Lê Duy Điếm, Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Phan Trọng Bình,

Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba, Nguyễn Văn Lợi, Hoàng Văn Tùng, Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang.

Thượng tuần tháng 7, đoàn lên đường, chia làm ba tốp, xuất phát từ hai nơi: ga xe lửa Vinh và ga Thanh Hóa. Ngày 13/7/1926, cả đoàn gặp nhau tại khách sạn Nam Lai, số 95, phố Hàng Lọng, trước cửa ga Hàng Cỏ (tháng 02/1964, ông Đào Duy Kỳ cùng 02 ông Tôn Quang Phiệt và Phan Trọng Bình tìm đến khách sạn Nam Lai. Ngôi nhà cũ ba tầng của khách sạn vẫn còn nhưng đang được tu sửa, lúc đó mang biển số nhà 107, đường Nam Bộ, nay là đường Lê Duẩn). Riêng Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang đợi đoàn ở bến tàu thủy Hải Phòng đi Mũi Ngọc (Quảng Ninh). Đoàn ở lại Hà Nội một ngày, sáng 15/7 lên xe lửa xuống Hải Phòng. Đến Hải Phòng, đoàn ở tại khách sạn Việt Nam Lâu phố Hàng Cháo để thăm thú tình hình và chờ tàu thủy đi Mũi Ngọc. Chiều 16/7, đoàn (đủ 10 người) xuống tàu E-mơ-rốt, sáng 17/7 tới Mũi Ngọc. Mặc dù đoàn lên đường xuất dương vào dịp Hội Tây (Quốc khánh Pháp 14/7) đám công chức an ninh có lơ là việc kiểm soát, nhưng ở trên xe lửa cũng như trong khách sạn, các tốp đều tuân theo cách đi đứng bí mật, ngồi khác toa và ở khác phòng coi như không quen biết nhau để tránh bọn mật thám để ý.

Đóng vai các thầy giáo và học sinh nghỉ hè đi du lịch, ai nấy đều ăn mặc chỉnh tề, người mặc Tây, người mặc ta, người đi giầy vải, người đi giầy da, mỗi người đều xách cặp hoặc va li. Tàu cập bến, các đồng chí lên bờ xuất trình thẻ căn cước cho một tên cẩm Tây kiểm soát. Đường từ Mũi Ngọc lên Móng Cái dài 15 cây số, không có ô tô, các đồng chí đi bộ. Con đường này hồi đó hai bên đường chỉ toàn bãi cát với những bụi dứa dại, không có làng mạc sầm uất và cây cối mát mẻ như bây giờ. Trời nắng, đường xa, không một quán nước trên quãng đường dài. Khát nước và mệt. Gần trưa trời càng nắng, ai nấy mồ hôi nhễ nhại, áo quần xộc xệch không còn vẻ đàng hoàng như lúc mới lên bờ nữa. Trần Phú vốn người gầy yếu (năm đó 22 tuổi),

Phan Trọng Quảng 17 tuổi, trẻ và khỏe nhất đoàn xách hộ va li cho ông để ông đi người không đỡ mệt. Đi khoảng 11 cây số tới xóm Giếng Guốc, có một quán bán nước hột é của người Hán. Mọi người không quen nhưng vì khát quá cũng đành uống. Sau khi nghỉ ngơi uống nước, đoàn tiếp tục cuộc hành trình, rẽ vào một con đường nhỏ phía bên phải đi tiếp 2 cây nữa đến xóm Pồ Hển để tìm đường mòn ra bờ sông Bắc Luân nơi biên giới. Đến đây, Lê Duy Điếm quên đường, anh bảo cả đoàn ngồi chờ để anh đi dò đường. Đợi hơn một giờ đồng hồ vẫn chưa thấy Lê Duy Điếm trở lại. Cả đoàn rất sốt ruột. Cùng lúc đó, có một người đàn ông dáng khả nghi đến tò mò hỏi chuyện các anh một lúc rồi bỏ đi. Thấy tình huống diễn ra không thuận, cả đoàn hội ý bàn kế hoạch đối phó một khi xảy ra chuyện không may. Mọi người quyết định không ngồi đợi Lê Duy Điếm nữa, cứ chiếu theo phương Bắc mà tìm đường ra biên giới, nếu địch phát hiện ra đuổi theo thì quăng hết va li, cặp để chạy cho dễ. Các anh vừa ra khỏi xóm Pồ Hển thì gặp Lê Duy Điếm quay trở lại cho biết đã tìm ra đường. Các anh rảo bước đi theo Lê Duy Điếm, nhưng mới đi được một quãng thì thấy ở đằng xa một toán lính đang đi lại. Mọi người quẳng hết cặp, va li lại chạy băng qua cánh đồng, vượt đồi Phổ Xíu Lẻng tới bờ sông nhảy xuống nước lội sang bờ bên kia. Tới chỗ nước sâu gần lút cổ thì gặp đò của trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân sang đón. Tám người nhanh chân chạy trước được đưa lên đò qua biên giới an toàn. Tôn Quang Phiệt và Hoàng Tùng chạy chậm, chưa kịp tới bờ sông thì bị lính biên phòng bắt.

Như vậy, khoảng 5 giờ chiều 17/7/1926, 8 người của đoàn xuất dương, trong đó có Trần Phú đã vượt biên an toàn tới trạm liên lạc của Tổng bộ tại bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân, sông biên giới, bên này là Móng Cái đất Việt Nam, bên kia là Đông Hưng đất Trung Quốc.

Chủ nhân ngôi nhà tranh nhỏ, nơi làm trạm liên lạc của Tổng bộ là gia đình ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc), một người Việt Nam yêu nước quê gốc ở xã Xuân Ninh, huyện Móng Cái. Ông theo gia đình sang Đông Hưng từ năm 16 tuổi, năm 1926 ông 57 tuổi. Ông đã tham gia Việt Nam Quang phục Hội và Việt Nam Quang Phục quân của cụ Phan Bội Châu. Từ năm 1923, ông được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng. Sau khi Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên thành lập, Tổng bộ vẫn sử dụng trạm liên lạc này. Ông Cộc cùng gia đình dựng một ngôi nhà tranh nhỏ ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân đối diện với Móng Cái. Để có kế sinh nhai và che mắt địch, ông vừa làm thầy lang, thầy cúng vừa làm nghề chở đò và câu cá bằng thuyền. Ông nuôi một con Cộc (tức con chó cộc đuôi) để nó giúp bắt cá, vì lẽ đó, các đồng chí thường qua lại nơi đây gọi ông là ông Cộc. Người chèo đò ra giữa sông Bắc Luân đón đoàn là Đỗ Đức Nghiệp con trai cả ông Cộc, năm đó 21 tuổi. Các đồng chí Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu, Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm... của Tổng bộ đã nhiều lần qua lại trạm liên lạc này. Sau lần xuất dương của đoàn Trần Phú năm 1926, trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bị lộ, các đồng chí đi đoàn xuất dương thứ hai sau đó mấy ngày khi đến Móng Cái đã bị bắt toàn bộ chỉ trừ Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ nhân lúc mưa to chạy thoát qua cầu Bắc Luân sang Đông Hưng. Trước tình hình đó, Tổng bộ quyết định bí mật rời trạm liên lạc về làng Cống Chạp, huyện Long Châu cách Ải Nam Quan (nay là Hữu Nghị Quan) ở biên giới tỉnh Lạng Sơn khoảng 5 cây số.

Ngày 18/7/1926, Lê Quảng Đạt (tức Hoàng Cao) và Ả Sần (tức Trần Đức Hoa), hai cán bộ của Tổng bộ được Nguyễn Ái Quốc phái từ Quảng Châu về Đông Hưng tìm đến trạm liên lạc Nà Sáo Tù đón đoàn. Lê Quảng Đạt trong bộ quân phục sĩ quan Quân đội Trung Quốc đưa 8 đồng chí tới trại lính Tiêu Lâu Lĩnh ở trên một ngọn đồi nằm bên bờ sông Bắc Luân ngay cạnh thị trấn Đông Hưng.

Ngày 19/7, 8 đồng chí thay trang phục, đóng vai học sinh quân được tuyển đi học Trường Quân sự Hoàng Phố ở Quảng Châu. Ngày 20/7, cả đoàn rời trại lính đến ở khách sạn Thuận Hưng Lâu cũng ở thị trấn Đông Hưng. Mấy ngày sau, Ả Sần dẫn đến khách sạn 2 thanh niên mới từ trong nước ra là Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ để nhập vào đoàn chờ đi Bắc Hải. Hai đồng chí Thu và Thọ đi trong đoàn xuất dương thứ hai sau đoàn của Trần Phú mấy ngày. Đoàn thứ hai chủ yếu là các thanh niên, học sinh người Thái Bình, Nam Định và Thanh Hóa do Lê Hữu Lập tổ chức và dẫn đường. Khi tàu thủy đỗ ở bến Mũi Ngọc, Thu và Thọ đã xuống tàu để đi thuyền ngược sông Ka Long lên thị trấn Móng Cái. Thuyền vừa cặp bến thì trời đổ mưa rất to, bọn cảnh sát đều chạy cả vào trong đồn để trú mưa. Hai người đã nhân lúc chúng sơ hở bảo nhau chạy nhanh qua cầu Bắc Luân và sang Đông Hưng vô sự. Đến Đông Hưng, các đồng chí hỏi thăm đường ra bến đò Nà Sáo Tù. Tại trạm liên lạc ở bến đò, hai người đã gặp Hoàng Cao và Ả Sần.

Trong thời gian ở khách sạn, cứ đến tối thì Ả Sần đưa các đồng chí đi chơi phố. Để giữ bí mật, mỗi lần Ả Sần chỉ đưa 2, 3 người, tốp này về, tốp khác mới đi. (Ả Sần tức Trần Đức Hoa, tên thật là Nguyễn Nhật Tân nguyên là thợ may, quê huyện Thanh Oai, tỉnh Hà Đông đã xuất dương sang Trung Quốc từ năm 1912 hoạt động trong tổ chức Việt Nam Quang phục Hội của cụ Phan Bội Châu. Tổng bộ giao ông cùng Lê Quảng Đạt về Đông Hưng đón các đồng chí từ trong nước ra. Đoàn của Trần Phú là đoàn xuất dương đầu tiên mà Ả Sần đón. Tháng 01/1964, 72 tuổi, Ả Sần về sống ở trong nước. Tháng 3/1964, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đã mời ông gặp mặt và làm việc. Trong buổi gặp mặt đó, ông đã xác nhận những chi tiết liên quan đến sự kiện đón đoàn xuất dương ở Đông Hưng và tặng Bảo tàng cái tẩu điếu ông đã dùng từ năm 1923).

Khoảng 26 - 27/7, đoàn trở lại trại lính Tiêu Lâu Lĩnh một ngày, chờ đến đêm thì cùng Lê Quảng Đạt ra bến thuyền Đông Hưng và

xuống một thuyền buồm lớn đi Bắc Hải. Đêm hôm ấy, khi thuyền ra đến khơi thì gặp bão. Mười người của hai đoàn xuất dương đều bị say sóng, nằm li bì trong khoang. Chủ thuyền cho mổ lợn cúng trời. Sáng hôm sau bão dứt, tuy mệt nhưng các đồng chí được ăn một bữa cháo lòng rất ngon. Đến Bắc Hải, liên lạc của Tổng bộ bố trí đoàn đón tàu thủy từ Hải Phòng qua Bắc Hải đi Quảng Châu. Chuyến tàu này thông thường đều ghé qua Hương Cảng rồi mới đi Quảng Châu, nhưng bữa ấy ở Hương Cảng có bãi công lớn nên tàu không ghé vào được mà đi thẳng Quảng Châu.

Đến Quảng Châu, đoàn xuất dương được bố trí ăn, ở, sinh hoạt, học tập ngay tại nhà 13-15 Văn Minh lộ, trụ sở của Tổng bộ Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Người lo xếp đặt chỗ ăn ở, sinh hoạt cho đoàn là Đặng Thái Thuyến. Đoàn được nghỉ ngơi một tuần để nghe phổ biến các thông tin cần thiết, học hát Quốc tế ca, đi viếng mộ Phạm Hồng Thái ở Hoàng Hoa Cương và thăm một số di tích. Tiếp đó, "Toàn thế giới bị áp bức dân tộc liên hiệp Hội" tổ chức buổi liên hoan đón tiếp đoàn ngay tại trụ sở Tổng bộ.

Sang tháng 8/1926, lớp huấn luyện chính trị bắt đầu học. Lớp có 20 học viên. Chương trình huấn luyện chủ yếu là nội dung cuốn *Đường kách mệnh* do Nguyễn Ái Quốc viết. Giảng viên chính là đồng chí Vương (Vương Sơn Nhi tức Nguyễn Ái Quốc), ngoài ra còn có Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu cùng một số giảng viên người Liên Xô và Trung Quốc.

Lớp học kéo dài khoảng 2 tháng. Trong thời gian đó, các học viên vừa học tập phương pháp hoạt động thực tiễn vừa nghiên cứu lý luận. Hàng tuần, các học viên có một buổi sinh hoạt, tập diễn thuyết, đọc sách báo, hát các bài ca cách mạng. Trong những buổi sinh hoạt này, cả lớp đều hát vang bài ca Quốc tế do đồng chí Vương dạy. Chính Nguyễn Ái Quốc đã dịch "Bài ca Quốc tế" của Ơ-gien-pô-chi-ê, "Người chiến sĩ Công xã Pari năm xưa" ra tiếng Việt theo thể thơ lục bát để dạy cho các học trò của mình - các nhà cách mạng vô sản đầu tiên của Việt Nam.

Trong quá trình học, các học viên của lớp đều đoán đồng chí Vương có lẽ chính là Nguyễn Ái Quốc nổi tiếng, nhưng không ai dám hỏi và cũng không ai dám nói với ai.

Cuối chương trình học, đồng chí Vương giải thích về Đảng và nói: *"Làm cách mạng phải có Đảng lãnh đạo, nhưng Đảng phải từ trong quần chúng mà tổ chức ra. Các đồng chí học xong về nước hoạt động để sau này sẽ tổ chức đảng".*

Khi lớp huấn luyện kết thúc, đồng chí Vương đề nghị Tổng bộ bố trí cho Trần Phú trở về nước một thời gian ngắn rồi trở lại Quảng Châu để sang Mát-xcơ-va (Liên Xô) theo học tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản. Đồng thời, Người giao nhiệm vụ cho 6 người trong đoàn xuất dương trở về nước gây dựng cơ sở và tiếp tục tìm chọn người đưa sang Quảng Châu học tập: Nguyễn Công Thu, Nguyễn Danh Thọ về Bắc Kỳ; Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Quảng về Trung Kỳ; Phan Trọng Bình, Nguyễn Văn Lợi về Nam Kỳ.

Được Nguyễn Ái Quốc giới thiệu, Trần Phú sang học tại Trường Đại học Phương Đông ở Mát-xcơ-va. Đây là bước ngoặt căn bản trong cuộc đời cách mạng của Trần Phú, mở đầu cho quá trình thay đổi về chất trong nhận thức và hành động hướng theo con đường cách mạng vô sản được Nguyễn Ái Quốc truyền giảng và những kiến thức được trực tiếp học tập từ Trường Đại học Phương Đông. Trần Phú từ một thanh niên trí thức yêu nước trở thành người Cộng sản chân chính.

Hoàn thành khóa học tại Trường Đại học Phương Đông, theo chỉ thị của Quốc tế Cộng sản, Trần Phú trở về nước hoạt động. Trong thời gian này, tại Hương Cảng, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã tổ chức Hội nghị hợp nhất các tổ chức cộng sản, thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam. Do sự truy bắt của mật thám Pháp, Trần Phú vừa về đến Sài Gòn lại phải bí mật sang Hồng Kông. Tại Hồng Kông, Trần Phú đã gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Được Người giới thiệu, tháng 4/1930, Trần Phú trở về nước và

tháng 7/1930 được cử bổ sung vào Ban Chấp hành Trung ương lâm thời của Đảng, đồng thời tích cực chuẩn bị cho việc tổ chức Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ nhất (10/1930).

Để chuẩn bị cho việc xây dựng Luận cương chính trị của Đảng trình bày tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương, đồng chí Trần Phú đã tiến hành nhiều cuộc khảo sát, nghiên cứu thực tiễn ở các địa phương Thái Bình, Nam Định, Hải Phòng, Hà Nội, vùng mỏ Quảng Ninh. Trên cơ sở kết quả nghiên cứu tình hình thực tiễn, soi rọi bằng lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin đã được tiếp thu, Trần Phú đã hoàn thành bản Luận cương chính trị được thông qua tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương (10/1930) và được Hội nghị bầu làm Tổng Bí thư của Đảng.

Như vậy, con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú qua địa bàn Móng Cái vào tháng 7/1926 để đến Quảng Châu, Trung Quốc để gặp Nguyễn Ái Quốc đề nghị hợp nhất các tổ chức cách mạng trong nước với các tổ chức cách mạng ở nước ngoài đã được phục dựng một cách khoa học, trung thực do Đoàn khảo sát con đường xuất dương của nhóm thanh niên Việt Nam yêu nước trong đó có Trần Phú, hồi tháng 7/1926 của Hội đồng Khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam tổ chức năm 1964 với *Báo cáo về cuộc khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú, tháng 7/1926.* Đây là tài liệu chính thống, cơ bản về chuyến xuất dương này đang được lưu tại Bảo tàng lịch sử quốc gia mà chúng tôi dựa vào để hình thành Báo cáo khoa học này.

Nhân đây cũng xin lưu ý, một số công trình lịch sử địa phương trên địa bàn thành phố Móng Cái đã xuất bản ghi rằng, chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926 để gặp đồng chí Nguyễn Ái Quốc bàn về sự hợp nhất 3 ba tổ chức Cộng sản thành Đảng Cộng sản Việt Nam là không chính xác, mà là đề nghị hợp nhất các tổ chức cách mạng trong nước với các tổ chức cách mạng ở nước ngoài./.

PHẦN III

NOI GƯƠNG ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ, ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN MÓNG CÁI PHẤN ĐẤU XÂY DỰNG QUÊ HƯƠNG GIÀU ĐẸP, VĂN MINH

ĐẢNG BỘ TỈNH QUẢNG NINH, ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ MÓNG CÁI TIẾP TỤC NOI GƯƠNG ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ VÀ CÁC BẬC TIỀN BỐI XÂY DỰNG ĐẢNG BỘ TRONG SẠCH, VỮNG MẠNH, TIẾN BƯỚC VÀO KỶ NGUYÊN VƯƠN MÌNH CỦA DÂN TỘC

✍ **TS. Đặng Xuân Phương**

Phó Bí thư Đảng ủy Quốc hội nhiệm kỳ 2020 - 2025,
Nguyên Phó Bí thư Tỉnh ủy khóa XV, nhiệm kỳ 2020 - 2025,
Trưởng đoàn ĐBQH tỉnh Quảng Ninh khóa XV,
nhiệm kỳ 2020 - 2025

Trong lịch sử vẻ vang của Đảng Cộng sản Việt Nam, đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng - Người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại, là một tài năng, một tấm gương mẫu mực về sự "tận trung với nước", "tận hiếu với dân", đã cống hiến trọn đời cho sự nghiệp cách mạng vì độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, với ý chí kiên cường và niềm tin mãnh liệt vào lý tưởng cộng sản,

vào thắng lợi cuối cùng của cách mạng. Tấm gương ấy không chỉ tỏa sáng trong lịch sử dân tộc mà còn trở thành kim chỉ nam, là nguồn động viên tinh thần to lớn cho các thế hệ cán bộ, đảng viên tiếp bước, kiên định vững vàng trên hành trình dựng xây và bảo vệ Tổ quốc thân yêu.

Tỉnh Quảng Ninh và thành phố Móng Cái rất vinh dự và tự hào khi cách đây vừa tròn 99 năm, vào mùa hè năm 1926, đồng chí Trần Phú cùng đoàn cán bộ cách mạng đã bí mật vượt qua địa bàn Móng Cái, mở đầu cho hành trình xuất dương tìm đường cứu nước. Đó không chỉ là một cột mốc lịch sử đặc biệt, mà còn là minh chứng sống động cho vai trò tiên phong, địa chính trị quan trọng của Móng Cái trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc. Địa bàn Móng Cái khi ấy, với vị trí địa lý đặc biệt, vừa là cửa ngõ giao thương, vừa là tuyến đầu chiến lược nơi biên giới Đông Bắc, đã trở thành điểm xuất phát quan trọng trong cuộc hành trình lịch sử của các nhà cách mạng tiền bối. Cuộc hành trình gian nguy ấy không chỉ thể hiện ý chí bất khuất, tinh thần "quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh" của những người cộng sản đầu tiên, mà còn ghi dấu sâu đậm vai trò thiêng liêng của vùng đất địa đầu Tổ quốc trong lịch sử đấu tranh cách mạng Việt Nam. Thông qua hành trình xuất dương, đồng chí Trần Phú đã đến được với lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, tiếp thu chủ nghĩa Mác - Lênin, góp phần to lớn vào sự hình thành nền tảng lý luận cách mạng của Đảng ta, thể hiện tiêu biểu trong tác phẩm "Luận cương chính trị" năm 1930, một trong những văn kiện lịch sử có giá trị to lớn, định hướng cho cách mạng Việt Nam trong giai đoạn đầu. "Luận cương chính trị" không chỉ khẳng định tầm vóc lý luận và tư duy cách mạng của đồng chí Trần Phú, mà còn khai sáng con đường cách mạng Việt Nam đi tới độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội. Tư tưởng trong Luận cương vẫn luôn là ngọn lửa soi đường cho các thế hệ người Việt Nam yêu nước, khát vọng tự do và vươn tới những giá trị nhân văn cao cả.

Tỉnh Quảng Ninh, với lịch sử hơn 60 năm mang tên gọi thiêng liêng ấy, là vùng đất địa linh nhân kiệt, giàu truyền thống yêu nước, cách mạng và đấu tranh bất khuất chống ngoại xâm. Ngay từ đầu thế kỷ XX, khi ánh sáng cách mạng dân tộc, dân chủ bắt đầu lan tỏa khắp ba miền đất nước, Quảng Ninh đã sớm trở thành một trong những cái nôi của phong trào công nhân và cách mạng Việt Nam. Các cuộc bãi công, biểu tình của công nhân mỏ than Hòn Gai, Cẩm Phả, Uông Bí, Đông Triều trong những năm 1920 - 1930 đã gây tiếng vang lớn, đóng góp quan trọng vào sự hình thành tổ chức đảng đầu tiên tại Việt Nam. Ngay sau khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời (ngày 3/2/1930), các tổ chức đảng tại Quảng Ninh đã nhanh chóng thành lập, lãnh đạo và tổ chức các phong trào công nhân và nhân dân đứng lên đấu tranh chống áp bức, bóc lột. Từ những Chi bộ Đảng đầu tiên tại các mỏ than, phong trào cách mạng ở Quảng Ninh dần phát triển mạnh mẽ, góp phần quan trọng vào cao trào cách mạng 1930 - 1931 và phong trào Xô viết Nghệ Tĩnh, khẳng định vai trò tiên phong của phong trào công nhân vùng mỏ trong tiến trình cách mạng Việt Nam. Đó là những trang sử viết bằng xương máu và ý chí của những người con kiên trung trên mảnh đất than huyền thoại. Trong suốt những năm tháng trường kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ, Đảng bộ Quảng Ninh đã phát huy tinh thần tự lực, tự cường, lãnh đạo nhân dân anh dũng chiến đấu, lập nhiều chiến công vẻ vang, đóng góp to lớn cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước. Bước vào thời kỳ đổi mới, hội nhập và phát triển, Đảng bộ Quảng Ninh tiếp tục phát huy truyền thống anh hùng, không ngừng đổi mới tư duy, năng động sáng tạo trong lãnh đạo, đưa tỉnh trở thành một trong những địa phương dẫn đầu về phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng hệ thống chính trị vững mạnh, bảo đảm quốc phòng, an ninh, nâng cao đời sống nhân dân. Những bước tiến thần tốc hôm nay là thành quả của sự nỗ lực

không ngừng nghỉ, của tinh thần "kỷ luật, đồng tâm", "dám nghĩ, dám làm" và khát vọng vươn mình vì một Quảng Ninh hạnh phúc, giàu mạnh, văn minh, hiện đại.

Đối với Móng Cái - Thành phố địa đầu Tổ quốc, có vị trí chiến lược quan trọng về chính trị, kinh tế, quốc phòng, an ninh và đối ngoại, là địa bàn trọng điểm của tỉnh Quảng Ninh nói riêng và Việt Nam nói chung. Là cửa ngõ biên giới, tuyến đầu vùng Đông Bắc Tổ quốc, trong quá khứ Móng Cái từng là nơi ghi dấu nhiều chiến công oanh liệt trong lịch sử đấu tranh dựng nước và giữ nước của dân tộc. Có thể nói đất và người Móng Cái luôn giữ một vị trí và vai trò quan trọng trong các cuộc đấu tranh chống kẻ thù xâm lược, đây cũng là tiền đề để các nhà yêu nước chọn Móng Cái là nơi hoạt động và gây dựng cơ sở cách mạng. Soi chiếu vào thực tiễn lịch sử ta thấy các nhà yêu nước như Phan Bội Châu, Nguyễn Thượng Hiền đã gây dựng ở Móng Cái một cơ sở của Việt Nam Quang Phục Hội[1]. Năm 1919, Đoàn Giám Tây cùng Trình A Sáng (Đội Sáng) và Bàng Mộc Sinh tổ chức nghĩa quân dựng cờ khởi nghĩa "Việt Nam Quang phục quân", phối hợp với lính khố xanh tiến đánh các đồn bốt từ Móng Cái tới Đầm Hà. Năm 1923, ông Đỗ Phát Khang (tức ông Khả Cộc) người Móng Cái từng tham gia hoạt động chống Pháp của Việt Nam Quang Phục Hội đã được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng (Trung Quốc).

Năm 1925, Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên được thành lập tại Quảng Châu (Trung Quốc). Ngay sau đó, Nguyễn Ái Quốc đã bàn với Tổng bộ về việc xây dựng các đường liên lạc giữa Tổng bộ với trong nước để đưa đón cán bộ về nước hoạt động, chuyển nhận tài liệu, sách báo cách mạng. Đồng thời cử người về nước tìm chọn những thanh niên tích cực đưa sang Quảng Châu (Trung Quốc) để huấn luyện chính trị và phương pháp

---

[1] Tổ chức cách mạng thành lập năm 1912 do Phan Bội Châu đề xướng theo chủ nghĩa dân chủ với mục đích đánh đuổi người Pháp khỏi Đông Dương.

hoạt động cách mạng rồi trở về gây dựng cơ sở trong nước; trong đó, đồng chí Lê Duy Điếm được cử về Nghệ An liện lạc với nhóm Phục Việt của Trần Phú.

Sau đó, tổ chức Tâm Tâm xã và Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên đã gây dựng cơ sở đầu mối bí mật của những người yêu nước địa phương, giao cho ông Khả Cộc phụ trách cửa ngõ liên lạc từ trong nước ra ngoài nước. Ông cùng gia đình dựng một ngôi nhà tranh nhỏ ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân đối diện với Móng Cái. Các đồng chí lãnh đạo trong Tâm Tâm xã và Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên như Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu và các đồng chí cán bộ liên lạc như Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm đã nhiều lần qua lại bến đò này và được ông Khả Cộc cùng vợ con giúp đỡ rất nhiều. Như vậy, Móng Cái là cơ sở, là trạm liên lạc quan trọng trong hành trình ra nước ngoài hoạt động của các nhà yêu nước.

Với vị trí địa lý chiến lược và kế thừa trạm, đầu mối liên lạc mà các nhà yêu nước đã gây dựng trước đây, Móng Cái trở thành cửa ngõ ra nước ngoài hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú và nhiều đồng chí của ông. Dòng họ Đỗ ở Hải Xuân là một trong những dòng họ có công trong việc liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Quảng Châu (Trung Quốc) do Nguyễn Ái Quốc sáng lập.

Sau khi sang Quảng Châu (Trung Quốc), đến tháng 8/1926, đồng chí Trần Phú và các đồng chí trong đoàn xuất dương được dự lớp huấn luyện cách mạng do Nguyễn Ái Quốc tổ chức và giảng dạy. Kết thúc lớp huấn luyện, đồng chí Trần Phú được bố trí trở về nước một thời gian ngắn rồi trở lại Quảng Châu (Trung Quốc) để sang Mát-xcơ-va (Liên Xô) theo học tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản. Sáu đồng chí trong đoàn xuất dương được giao nhiệm vụ về nước để gieo mầm hạt giống cách mạng, gây dựng cơ sở đầu tiên của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở trong nước.

Chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú và những người yêu nước thời điểm đó có ý nghĩa quan trọng đối với việc hình thành đường lối cách mạng của Đảng.

Sau sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú, nhân dân Móng Cái vẫn còn ghi nhớ đóng góp của đồng chí Đào Phúc Lộc (quê ở xã Hải Xuân) trong việc xây dựng cơ sở đảng, thành lập Mặt trận Việt Nam Móng Cái, chuẩn bị lực lượng để tiến lên đấu tranh giành chính quyền trong Cách mạng Tháng Tám năm 1945. Ngày 19/10/1946, Chi bộ Đảng Cộng sản của huyện Móng Cái được thành lập tại số nhà 42, phố Chính (nay thuộc phường Trần Phú), đồng chí Hoàng Giang Đông được cử giữ chức Bí thư Chi bộ. Đến tháng 10/1947, Ban cán sự Đảng huyện Móng Cái được thành lập. Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ huyện, nhân dân các dân tộc Móng Cái đã thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ trong thời kỳ kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Qua gần 80 năm xây dựng và trưởng thành, từ một chi bộ với 3 đảng viên (năm 1946), trải qua 24 kỳ Đại hội, đến năm 2025, Đảng bộ thành phố Móng Cái đã phát triển lên 34 tổ chức cơ sở đảng (23 Đảng bộ và 11 chi bộ cơ sở) với tổng số gần 5.000 đảng viên. Đảng bộ thành phố Móng Cái tiếp tục trưởng thành và lớn mạnh, luôn phát huy vai trò hạt nhân lãnh đạo, quy tụ sức mạnh toàn dân, xây dựng Thành phố trở thành trung tâm kinh tế, thương mại quốc tế sôi động, cửa ngõ quan trọng trong chiến lược phát triển "Hai hành lang, một vành đai kinh tế" Việt Nam - Trung Quốc; là điểm sáng về kinh tế của tỉnh và cả nước, góp phần vào thắng lợi chung của cách mạng Việt Nam. Thành công hôm nay là sự nối dài vẻ vang của lịch sử, là bản giao hưởng hòa quyện giữa quá khứ hào hùng và hiện tại rực rỡ.

Tỉnh Quảng Ninh và thành phố Móng Cái có được những thành quả hôm nay, chúng ta mãi mãi khắc ghi công ơn to lớn của đồng chí Trần Phú và các bậc tiền bối cách mạng, các anh hùng, liệt sĩ, những người đã cống hiến, hy sinh vì sự nghiệp

cách mạng vẻ vang của dân tộc ta. Hiện nay, toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta đang ra sức phấn đấu thực hiện Cương lĩnh của Đảng, Hiến pháp của Nhà nước, đẩy mạnh toàn diện và đồng bộ sự nghiệp đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, mở cửa hội nhập quốc tế, thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ vững chắc Tổ quốc, vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Đây là một sự nghiệp cách mạng vô cùng to lớn, vĩ đại, một "cuộc chiến đấu khổng lồ" như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói, nhưng cũng cực kỳ khó khăn, phức tạp. Bối cảnh quốc tế và tình hình trong nước bên cạnh mặt thuận lợi, thời cơ, cũng có nhiều việc hết sức thách thức. Chúng ta đứng trước nhiều vấn đề mới phải xử lý, nhiều việc hết sức phức tạp phải giải quyết. Tình hình đó đòi hỏi toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta, hơn bao giờ hết, phải phát huy cao độ truyền thống yêu nước và cách mạng, tinh thần đoàn kết, trách nhiệm, nỗ lực phấn đấu vượt qua mọi khó khăn, thử thách để xây dựng Tổ quốc ta ngày càng đàng hoàng hơn, tươi đẹp hơn. Sự phấn đấu kiên cường, sáng tạo của toàn dân, của các ngành, các địa phương, các thành phần kinh tế là nhân tố cực kỳ quan trọng đối với sự phát triển đất nước ta. Đảng ta phải ra sức đẩy mạnh việc xây dựng, chỉnh đốn Đảng, làm cho Đảng ngày càng trong sạch, vững mạnh, làm tròn trách nhiệm là đội tiên phong lãnh đạo sự nghiệp cách mạng trong giai đoạn mới. Mỗi thành tựu, mỗi bước tiến của đất nước hôm nay là kết quả từ sự chung sức, đồng lòng, sáng tạo không ngừng nghỉ của cả dân tộc dưới sự lãnh đọa đúng đắn, sáng suốt của Đảng cộng sản Việt Nam vinh quang.

Chính vì vậy, việc tiếp tục noi gương đồng chí Trần Phú và các bậc tiền bối cách mạng, với tư tưởng "tận trung với nước", "tận hiếu với dân" để xây dựng Đảng bộ trong sạch, vững mạnh, ngang tầm với đòi hỏi của kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, xứng đáng với niềm tin của cán bộ, đảng viên và

nhân dân không chỉ là yêu cầu cấp bách, mà còn là lương tâm, trách nhiệm và mệnh lệnh từ trái tim của mỗi cán bộ, đảng viên hôm nay. Để thực hiện tốt nhiệm vụ đó, Đảng bộ thành phố Móng Cái cần tập trung vào một số trọng tâm lớn sau:

Một là, kết hợp chặt chẽ, đồng bộ, toàn diện và hiệu quả giữa xây dựng và chỉnh đốn Đảng, trong đó xây dựng Đảng là nhiệm vụ cơ bản, lâu dài, chỉnh đốn Đảng là nhiệm vụ thường xuyên, cấp bách. Đây là yêu cầu xuyên suốt để Đảng bộ thành phố Móng Cái thật sự vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức - xứng đáng là trung tâm lãnh đạo, hạt nhân đoàn kết trong toàn hệ thống chính trị. Việc xây dựng, chỉnh đốn Đảng phải triển khai một cách toàn diện, bài bản, thống nhất, bảo đảm tính đồng bộ giữa nội dung và phương thức, giữa yếu tố chính trị, tư tưởng với cơ chế tổ chức, hành động thực tiễn. Cần tiếp tục nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền và sức chiến đấu của tổ chức đảng các cấp; đồng thời gắn chặt với việc xây dựng chính quyền địa phương và hệ thống chính trị thực sự trong sạch, vững mạnh. Phát huy cao độ tinh thần đoàn kết nội bộ, thống nhất ý chí và hành động trong toàn Đảng bộ; khơi dậy truyền thống năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm. Người đứng đầu phải nêu cao vai trò tiên phong, gương mẫu, thực sự là trung tâm quy tụ niềm tin và truyền cảm hứng tích cực trong đội ngũ cán bộ, đảng viên. Kiên trì giữ vững nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng; đồng thời không ngừng đổi mới tư duy, nội dung, phương thức lãnh đạo để nâng cao hiệu quả chỉ đạo thực tiễn, nhất là trong giải quyết các vấn đề phát sinh tại cơ sở.

Hai là, tăng cường xây dựng Đảng về chính trị - trụ cột đảm bảo cho Đảng bộ thành phố Móng Cái giữ vững vai trò lãnh đạo toàn diện, tuyệt đối trong mọi lĩnh vực. Phải đặt nhiệm vụ này trong tổng thể công cuộc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và định hướng phát triển bền vững của địa phương. Cần sâu sát thực tiễn, tăng cường sơ kết, tổng kết việc thực hiện các

nghị quyết, chỉ thị của Đảng một cách chủ động, bài bản, khoa học. Từng cán bộ, đảng viên phải thường xuyên rèn luyện, nâng cao bản lĩnh chính trị, trí tuệ, tinh thần trách nhiệm và tính chiến đấu; tuyệt đối trung thành với lý tưởng cách mạng, gắn bó máu thịt với Nhân dân. Thực hiện nghiêm nguyên tắc tổ chức của Đảng, đặc biệt là nguyên tắc tập trung dân chủ, tự phê bình và phê bình, tạo môi trường lành mạnh để nâng cao chất lượng sinh hoạt đảng, phòng ngừa biểu hiện mất dân chủ, hình thức hóa, né tránh, đối phó. Đồng thời, phải kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống; chủ động phòng ngừa và ngăn chặn các biểu hiện tiêu cực như trung bình chủ nghĩa, thiếu gương mẫu, né tránh trách nhiệm, làm việc cầm chừng, không có kết quả rõ nét. Qua đó, củng cố vững chắc niềm tin của cán bộ, đảng viên và Nhân dân đối với Đảng bộ Thành phố.

Ba là, coi trọng công tác xây dựng Đảng về tư tưởng - khâu then chốt để tạo sự thống nhất trong Đảng, sự đồng thuận trong xã hội và phát huy sức mạnh của toàn hệ thống chính trị. Đảng bộ thành phố Móng Cái cần không ngừng đổi mới nội dung, phương thức công tác tư tưởng theo hướng sâu sát thực tiễn, gắn với tâm tư, nguyện vọng và lợi ích chính đáng của Nhân dân. Chủ động dự báo, nắm chắc, phân tích và xử lý kịp thời các vấn đề tư tưởng phát sinh; đồng thời định hướng dư luận xã hội đúng đắn, tích cực. Khơi dậy mạnh mẽ khát vọng vươn lên và niềm tin vào sự phát triển bền vững, thịnh vượng của tỉnh Quảng Ninh nói chung, thành phố Móng Cái nói riêng trong từng cán bộ, đảng viên, Nhân dân và toàn hệ thống chính trị. Tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị và cập nhật tri thức mới cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là thế hệ trẻ và lực lượng trực tiếp lãnh đạo, quản lý ở cơ sở. Chủ động đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, thù địch, bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng, nhất là trong không gian mạng. Phát huy vai trò xung kích của các

cơ quan báo chí, truyền thông, văn học nghệ thuật trên mặt trận tư tưởng, văn hóa, góp phần lan tỏa giá trị tốt đẹp, nhân văn, tạo động lực cho quá trình phát triển.

Bốn là, chú trọng công tác xây dựng Đảng về đạo đức - nền tảng quan trọng bảo đảm cho Đảng bộ thành phố Móng Cái thực sự trong sạch, gương mẫu, xứng đáng với vai trò lãnh đạo toàn diện. Mỗi cán bộ, đảng viên phải thực sự thấm nhuần và thể hiện bằng hành động cụ thể tinh thần đạo đức cách mạng, sống có lý tưởng, có trách nhiệm với Nhân dân, với cộng đồng và với chính mình. Cần cụ thể hóa các chuẩn mực đạo đức cách mạng trong từng lĩnh vực công tác, bảo đảm tính thiết thực, khả thi, sát với thực tiễn. Đặc biệt, người đứng đầu phải thật sự nêu gương, mẫu mực, nói đi đôi với làm, là trung tâm quy tụ niềm tin, sự đoàn kết, đồng thuận. Tăng cường giám sát của Nhân dân, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội và cơ quan báo chí đối với việc rèn luyện phẩm chất đạo đức của cán bộ, đảng viên. Kiên quyết xử lý các hành vi suy thoái đạo đức, lối sống, biểu hiện vụ lợi, thực dụng, vi phạm chuẩn mực đạo đức, làm giảm sút lòng tin của Nhân dân đối với Đảng bộ và chính quyền Thành phố.

Năm là, xây dựng tổ chức đảng vững mạnh về tổ chức - nền tảng quan trọng bảo đảm cho việc triển khai hiệu quả các chủ trương, đường lối của Đảng trong thực tiễn. Đảng bộ Thành phố cần tiếp tục rà soát, kiện toàn tổ chức bộ máy theo hướng tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả, rõ chức năng, nhiệm vụ, tránh chồng chéo, hình thức. Chú trọng nâng cao chất lượng tổ chức cơ sở đảng, nhất là chi bộ - nơi trực tiếp lãnh đạo thực hiện nhiệm vụ chính trị ở cơ sở. Tăng cường công tác phát triển đảng viên, bảo đảm cả về số lượng và chất lượng, đặc biệt trong các địa bàn khu dân cư, vùng tôn giáo, dân tộc thiểu số, doanh nghiệp ngoài nhà nước. Kiên quyết đấu tranh với biểu hiện hình thức trong sinh hoạt chi bộ; thực hiện nghiêm nguyên tắc tự phê bình và phê bình, giữ vững tính chiến đấu, tính giáo dục, tính nêu gương trong sinh hoạt đảng. Thực hiện

tốt công tác sàng lọc, đưa ra khỏi Đảng những đảng viên suy thoái, vi phạm, không còn đủ tư cách, góp phần làm trong sạch đội ngũ, củng cố niềm tin trong Nhân dân.

Sáu là, tiếp tục đổi mới và hoàn thiện tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị theo hướng tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả, gắn với tinh giản biên chế và cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức theo vị trí việc làm. Thành phố cần chủ động rà soát, đánh giá kỹ lưỡng chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan, đơn vị, thực hiện việc sắp xếp tổ chức bộ máy theo nguyên tắc một việc chỉ giao cho một đầu mối chịu trách nhiệm, hạn chế tối đa tình trạng chồng chéo, phân tán nguồn lực. Đồng thời, tập trung bồi dưỡng, đào tạo, đánh giá đúng năng lực thực tiễn của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức nhằm chuẩn hóa, chuyên nghiệp hóa đội ngũ; đảm bảo mỗi vị trí việc làm có người đủ phẩm chất, năng lực, tận tụy và trách nhiệm. Việc tinh giản biên chế cần đi đôi với nâng cao chất lượng, siết chặt kỷ cương, kỷ luật hành chính, tạo chuyển biến rõ nét trong hoạt động của bộ máy chính quyền các cấp.

Bảy là, đổi mới toàn diện, đồng bộ công tác cán bộ - khâu "then chốt của then chốt", tạo đột phá chiến lược trong công tác xây dựng Đảng. Thành phố Móng Cái cần xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là người đứng đầu, thật sự tiêu biểu về phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng, năng lực quản lý, tư duy chiến lược và khả năng tổ chức thực tiễn. Coi trọng công tác quy hoạch cán bộ với tầm nhìn xa, bảo đảm sự kế thừa, phát triển liên tục. Tổ chức tuyển chọn, bổ nhiệm, đánh giá cán bộ trên cơ sở phẩm chất, năng lực, hiệu quả công tác và sự tín nhiệm của Nhân dân. Kiên quyết sàng lọc, thay thế những cán bộ yếu kém, có biểu hiện suy thoái, cục bộ, bè phái, thiếu trách nhiệm, không hoàn thành nhiệm vụ. Đồng thời, xây dựng cơ chế, chính sách bảo vệ, khuyến khích cán bộ dám nghĩ, dám làm, dám đột phá vì lợi ích chung. Thực hiện nghiêm nguyên tắc công khai, minh bạch, dân chủ trong công tác cán bộ để xây dựng niềm tin và sự đồng thuận trong Đảng, trong dân.

Tám là, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật đảng, gắn chặt với công tác thanh tra, phòng chống tham nhũng, tiêu cực. Đảng bộ Thành phố cần chủ động xây dựng chương trình kiểm tra, giám sát có trọng tâm, trọng điểm, tập trung vào những lĩnh vực nhạy cảm, dễ phát sinh tiêu cực, những vấn đề Nhân dân quan tâm. Thực hiện kiểm tra, giám sát thường xuyên và đột xuất để kịp thời phát hiện và xử lý vi phạm ngay từ khi mới phát sinh, không để kéo dài, phức tạp. Tăng cường phối hợp giữa Ủy ban Kiểm tra, các cơ quan thanh tra, công an, viện kiểm sát, tòa án để đồng bộ hóa các biện pháp kiểm tra, điều tra, xử lý sai phạm. Xử lý nghiêm, không có vùng cấm, không có ngoại lệ đối với các hành vi vi phạm kỷ luật Đảng, pháp luật Nhà nước. Qua đó, củng cố kỷ cương, nâng cao tính răn đe, giữ nghiêm kỷ luật Đảng, củng cố lòng tin của Nhân dân vào sự nghiêm minh, liêm chính của Đảng.

Chín là, tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo của cấp ủy, tổ chức đảng các cấp trong điều kiện mới, bảo đảm tính khoa học, hiệu quả, phù hợp thực tiễn. Đảng bộ Thành phố cần phát huy vai trò hạt nhân lãnh đạo, chủ động cụ thể hóa và tổ chức thực hiện sáng tạo, linh hoạt các nghị quyết, chỉ thị của Trung ương, của Tỉnh ủy phù hợp với đặc điểm địa phương. Tăng cường tính chủ động, sâu sát cơ sở, bám sát thực tiễn, nhất là trong việc nắm bắt tâm tư, nguyện vọng, những vấn đề bức xúc của Nhân dân để lãnh đạo, chỉ đạo kịp thời. Lựa chọn những vấn đề nổi cộm, phức tạp, kéo dài để tập trung chỉ đạo, xử lý dứt điểm theo phương châm "3 rõ": rõ người, rõ việc, rõ trách nhiệm. Coi trọng chất lượng ban hành nghị quyết, đồng thời nâng cao năng lực tổ chức thực hiện và kiểm tra kết quả thực hiện, qua đó tăng cường tính hiệu lực, hiệu quả trong lãnh đạo, chỉ đạo của cấp ủy đảng các cấp.

***

Kỷ niệm các sự kiện liên quan trực tiếp đến cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên

của Đảng Cộng sản Việt Nam, là dịp để mỗi cán bộ, đảng viên soi lại mình, tiếp nối, phát huy truyền thống vẻ vang của Đảng, quyết tâm xây dựng Đảng bộ ngày càng trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu của tình hình mới. Trách nhiệm trước Đảng, trước Nhân dân và trước lịch sử đòi hỏi mỗi tổ chức đảng, mỗi cán bộ, đảng viên phải thực sự gương mẫu, tận tâm, tận lực; chủ động đổi mới, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm, vì lợi ích chung, vì sự phát triển bền vững của quê hương, đất nước.

Chúng ta cần nhận thức sâu sắc rằng, xây dựng Đảng bộ trong sạch, vững mạnh không chỉ là nhiệm vụ thường xuyên, cơ bản, chiến lược, mà còn là mệnh lệnh từ trái tim, thể hiện lương tâm, danh dự và trách nhiệm cao nhất của người đảng viên cách mạng. Trên hành trình đó, việc thực hiện đồng bộ, quyết liệt các nhiệm vụ, giải pháp đã đề ra, với tinh thần đổi mới, quyết tâm cao, hành động mạnh mẽ sẽ là nhân tố quyết định để khơi dậy và phát huy mạnh mẽ nguồn lực con người, tạo nền tảng vững chắc đưa Quảng Ninh nói chung, thành phố Móng Cái nói riêng, cùng với cả nước vững bước vào kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

Học tập và noi gương đồng chí Trần Phú, mỗi cán bộ, đảng viên hôm nay cần thấm nhuần sâu sắc lý tưởng cách mạng, không ngừng rèn luyện bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng, nâng cao năng lực công tác, thực sự đặt lợi ích của Đảng, của Tổ quốc và của Nhân dân lên trên hết, trước hết. Với quyết tâm chính trị cao, hành động cụ thể, đồng bộ, hiệu quả, chúng ta nhất định sẽ xây dựng Đảng bộ ngày càng trong sạch, vững mạnh, đủ sức lãnh đạo sự nghiệp phát triển toàn diện, xây dựng thành phố Móng Cái trở thành đô thị cửa khẩu quốc tế hiện đại, động lực tăng trưởng mới của tỉnh Quảng Ninh.

Bên cạnh việc xây dựng Đảng bộ thực sự trong sạch, vững mạnh, việc gìn giữ, phát huy các giá trị lịch sử cách mạng,

giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ cũng là nhiệm vụ đặc biệt quan trọng. Trong bối cảnh đó, việc quy hoạch, xây dựng Di tích lịch sử "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú qua địa bàn Móng Cái" trở nên hết sức cần thiết và cấp bách. Đây không chỉ là sự tri ân đối với những người con ưu tú của dân tộc, mà còn là hành động thiết thực nhằm bảo tồn, tôn vinh giá trị di sản lịch sử cách mạng của địa phương. Việc quy hoạch, xây dựng và tổ chức hoạt động di tích cần bảo đảm tính khoa học, đồng bộ, gắn kết chặt chẽ với các chương trình phát triển văn hóa, du lịch của thành phố Móng Cái và tỉnh Quảng Ninh, tạo ra những điểm đến ý nghĩa trong hành trình tìm hiểu lịch sử dân tộc. Đồng thời, thông qua việc đầu tư xây dựng di tích, sẽ góp phần giáo dục truyền thống yêu nước, lòng tự hào dân tộc, ý chí tự lực, tự cường cho cán bộ, đảng viên và Nhân dân, nhất là thế hệ trẻ hôm nay và mai sau; khơi dậy mạnh mẽ khát vọng cống hiến, ý chí vươn lên, xây dựng quê hương, đất nước ngày càng phồn vinh, hạnh phúc.

Do đó, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân thành phố Móng Cái cần phối hợp chặt chẽ với các cấp, các ngành, đặc biệt là Sở Văn hóa và Thể thao tỉnh Quảng Ninh, để hoàn thiện hồ sơ khoa học, xây dựng đề án quy hoạch, đầu tư tôn tạo, phát huy giá trị của Di tích lịch sử này. Đồng thời, chú trọng đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quảng bá, đưa Di tích trở thành địa chỉ đỏ giáo dục truyền thống lịch sử cách mạng cho cán bộ, đảng viên, học sinh, sinh viên và du khách trong nước, quốc tế. Quy hoạch, xây dựng và phát huy giá trị Di tích lịch sử "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú qua địa bàn Móng Cái" không chỉ là việc làm cần thiết đối với hôm nay, mà còn là trách nhiệm cao cả với các thế hệ mai sau - để ánh sáng cách mạng của các bậc tiền bối tiếp tục soi đường, dẫn lối cho hành trình phát triển của quê hương, đất nước./.

XÂY DỰNG ĐẢNG BỘ TRONG SẠCH, VỮNG MẠNH, LÃNH ĐẠO THÀNH PHỐ PHÁT TRIỂN NGÀY CÀNG HIỆN ĐẠI, VĂN MINH, VỮNG BƯỚC TIẾN VÀO KỶ NGUYÊN MỚI - KỶ NGUYÊN VƯƠN MÌNH CỦA DÂN TỘC

✍ **Đồng chí Hoàng Bá Nam**

Tỉnh ủy viên, Bí thư Thành ủy Móng Cái khóa XXIV nhiệm kỳ 2020 - 2025

Thành phố Móng Cái vinh dự và tự hào cách đây 99 năm, đồng chí Trần Phú - Người Cộng sản kiên trung, nhà lý luận xuất sắc, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam, cùng đoàn cán bộ cách mạng đã lựa chọn nơi đây làm điểm khởi đầu cho hành trình xuất dương hoạt động cách mạng. Đây không chỉ là một dấu mốc lịch sử quan trọng mà còn là "sợi chỉ đỏ xuyên suốt trong lịch sử cách mạng", niềm tự hào sâu sắc của Đảng bộ, chính quyền, lực lượng vũ trang và Nhân dân các dân tộc thành phố Móng Cái.

Hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú và đoàn cán bộ cách mạng qua Móng Cái vào năm 1926 không chỉ thể hiện khát vọng giải phóng dân tộc mà còn khẳng định vị trí, vai trò đặc biệt của vùng đất địa đầu Tổ quốc trong dòng chảy lịch sử cách mạng Việt Nam. Có lẽ, trên chặng đường cách mạng đầy gian khổ nhưng vẻ vang ấy, dù ở trong hay ngoài nước, đồng chí Trần Phú hẳn luôn khắc ghi hình ảnh Móng Cái - vùng đất địa đầu Tổ quốc, với những địa danh như Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Phổ Xíu Lẻng... nơi đã từng chở che, tiếp sức cho đồng chí và đoàn cán bộ cách mạng vượt qua biên giới, tiếp tục thực hiện khát vọng con đường đấu tranh vì sự nghiệp giải phóng dân tộc. Để tưởng nhớ công ơn, giáo dục truyền thống cách mạng cho các thế hệ mai sau, thành phố Móng Cái đã có chủ trương xin ý kiến cơ quan có thẩm quyền thành lập phường, trường Trung học phổ thông, một số điểm di tích lịch sử mang tên Tổng Bí thư Trần Phú; từ khi thành lập đến nay đã có đóng góp quan trọng cho sự nghiệp xây dựng và phát triển của Thành phố.

Hai thập kỷ sau chuyến xuất dương lịch sử ấy, ngày 19/10/1946, tại số nhà 42 phố Chính, Chi bộ Đảng của huyện Móng Cái được thành lập theo quyết định của Liên khu ủy 12 và Ban Cán sự Đảng tỉnh Hải Ninh. Từ dấu mốc quan trọng đó, Đảng bộ thành phố Móng Cái đã không ngừng trưởng thành và lớn mạnh, phát triển toàn diện cả về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức, luôn hoàn thành xuất sắc vai trò lãnh đạo, được các cấp, các ngành và Nhân dân đánh giá cao, tin tưởng. Đảng bộ là hạt nhân lãnh đạo, quy tụ sức mạnh toàn dân, đưa Thành phố từng bước khẳng định vị thế địa kinh tế, địa chính trị, quốc phòng, an ninh và đối ngoại quan trọng phía Đông Bắc Tổ quốc. Đến nay, Đảng bộ thành phố có 34 tổ chức cơ sở đảng (23 đảng bộ và 11 chi bộ cơ sở) với gần 5.000 đảng viên - một lực lượng chính trị nòng cốt, là nền tảng vững chắc để Thành phố vươn mình phát triển trong kỷ nguyên mới.

Dưới sự lãnh đạo toàn diện của Đảng, kinh tế - xã hội thành phố Móng Cái có bước phát triển vượt bậc: cơ cấu kinh tế tiếp tục chuyển dịch đúng hướng, tỷ trọng dịch vụ chiếm 58%; công nghiệp, xây dựng 37%; nông - lâm - ngư nghiệp chỉ còn 5%. Hạ tầng kinh tế - xã hội được đầu tư đồng bộ, hiện đại, đáp ứng yêu cầu phát triển nhanh và bền vững, phù hợp với định hướng phát triển Khu kinh tế cửa khẩu Móng Cái. Diện mạo đô thị Móng Cái ngày càng đổi mới, chất lượng không gian sống được nâng cao, hướng tới xây dựng một đô thị văn minh, thông minh, hiện đại, Thành phố vì hòa bình. Tỷ lệ hộ dân đô thị sử dụng nước sạch đạt 100%. Nhiều công trình giao thông trọng điểm và hạ tầng cảng biển được đầu tư, góp phần hoàn thiện hệ thống kết nối vùng và liên vùng. Hoạt động xuất nhập khẩu tăng trưởng mạnh, thương mại, dịch vụ nội địa phát triển nhanh; các lĩnh vực bưu chính, viễn thông, dịch vụ tài chính, ngân hàng có nhiều chuyển dịch tích cực. Du lịch dần khẳng định là ngành kinh tế mũi nhọn, hằng năm thu hút gần 04 triệu lượt khách trong và ngoài nước, doanh thu dịch vụ và du lịch tăng cao, bất chấp ảnh hưởng nghiêm trọng của đại dịch Covid-19. Cùng với đó, Thành phố đã tích cực phát triển sản phẩm OCOP, có hơn 40 sản phẩm đạt chuẩn; 100% xã hoàn thành sớm chương trình xây dựng nông thôn mới, trong đó có 02 xã nông thôn mới kiểu mẫu, 02 xã đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao. Cải cách hành chính được đẩy mạnh, tạo ra bước đột phá; chú trọng chuyển đổi số, xây dựng đô thị thông minh và ứng dụng công nghệ 4.0 trong điều hành và quản lý, mang lại hiệu quả thiết thực. Chất lượng nguồn nhân lực được nâng cao; con người Móng Cái đang từng bước hình thành mẫu hình "Công dân số", với phẩm chất "Đoàn kết - Năng động - Sáng tạo - Văn minh - Thân thiện". Văn hóa, xã hội có nhiều khởi sắc; phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa" lan tỏa rộng khắp, toàn dân tích cực tham gia, hưởng ứng. Nhiều di tích lịch sử, văn hóa được trùng tu, bảo tồn và

phát huy giá trị. Giáo dục và đào tạo đi vào chất lượng chiều sâu, đạt nhiều thành tích ấn tượng, toàn Thành phố có 52/55 trường học đạt chuẩn quốc gia; chất lượng giáo dục mũi nhọn xếp thứ hạng cao trong toàn tỉnh; các kỳ thi được tổ chức an toàn, hiệu quả, thực chất; việc bố trí, luân chuyển, sắp xếp đội ngũ giáo viên, cán bộ quản lý giáo dục phát huy hiệu quả tích cực; hệ thống cơ sở vật chất trường, lớp học được đầu tư hiện đại; 100% xã, phường, đạt chuẩn quốc gia về y tế; phong trào thể dục, thể thao phát triển sâu rộng. An sinh và phúc lợi xã hội được quan tâm, Thành phố không còn hộ nghèo, hộ cận nghèo (GRDP bình quân đầu người đến năm 2025 đạt 10.000 USD/người/năm). Quốc phòng, an ninh được bảo đảm vững chắc; an ninh biên giới, an ninh nông thôn, an ninh tôn giáo, an ninh vùng đồng bào dân tộc được giữ vững theo phương châm 05 an: "an ninh, an toàn, an sinh, an cư, an dân". Quan hệ giao lưu, hợp tác với thành phố Đông Hưng và Khu Phòng Thành (Trung Quốc) được duy trì hiệu quả, khẳng định niềm tin chiến lược, là hình mẫu trong quan hệ hữu nghị, hợp tác; xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị, ổn định, hợp tác, phát triển, góp phần nâng cao vị thế quốc tế của Thành phố.

Nội dung, phương thức lãnh đạo của Đảng bộ không ngừng được đổi mới; năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng nâng cao. Việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh ngày càng đi vào chiều sâu, tạo chuyển biến tích cực trong nhận thức và hành động. Thành phố tiên phong thực hiện cuộc cách mạng sắp xếp, tổ chức bộ máy ngày càng tinh gọn, mạnh, hoạt động hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả. Đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, quản lý đào tạo bài bản, có phẩm chất, năng lực, uy tín, gương mẫu. Chất lượng tổ chức cơ sở đảng và đảng viên nâng cao; công tác phát triển đảng viên mới được chú trọng cả về chất và lượng; công tác kiểm tra, giám sát triển khai thường xuyên, kịp thời phát hiện, ngăn chặn các biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị,

đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa"; tích cực phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Công tác dân vận đổi mới theo hướng thực chất, hiệu quả, gắn với phương châm "Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng". Hoạt động của Hội đồng nhân dân các cấp đi vào chiều sâu, chất lượng các kỳ họp, tiếp xúc cử tri, chất vấn và trả lời chất vấn, ban hành nghị quyết ngắn gọn, trọng tâm, cốt lõi gắn với đời sống Nhân dân. Ủy ban nhân dân các cấp chú trọng nâng cao hiệu quả quản lý, điều hành linh hoạt, hiệu quả, xây dựng chính quyền "của dân, do dân, vì dân". Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội phát huy tốt vai trò cầu nối giữa Đảng với Nhân dân; đẩy mạnh các phong trào hành động cách mạng, các phong trào thi đua yêu nước; chăm lo, bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của đoàn viên, hội viên và Nhân dân; củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc tạo sự đồng thuận cao.

Nhờ sự đồng lòng, quyết tâm của toàn hệ thống chính trị và các tầng lớp Nhân dân; sự quan tâm đặc biệt, lãnh đạo, chỉ đạo sâu sát của Trung ương, của Tỉnh ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh, Thành phố bứt phá, vươn lên, vượt qua mọi khó khăn, thử thách và đạt được nhiều thành tựu quan trọng, rất đáng tự hào: tái lập thị xã năm 1998, thành phố năm 2008 và công nhận là đô thị loại II năm 2018. Đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân ngày càng được cải thiện và nâng cao theo tiêu chí "hạnh phúc". Với những thành tích xuất sắc đó Thành phố Móng Cái vinh dự được Đảng, Nhà nước tặng nhiều phần thưởng cao quý: Huân chương Lao động hạng Nhất (năm1997); Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân thời kỳ chống Pháp (năm 2002); Anh hùng Lao động (năm 2004); Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân thời kỳ đổi mới (năm 2009); Huân chương Độc lập hạng Ba (năm 2017), Huân chương Lao động hạng Ba (năm 2018) và nhiều danh hiệu cao quý khác. Đó là nguồn động lực to lớn cổ vũ động viên Đảng bộ

và Nhân dân các dân tộc Thành phố tiếp tục đoàn kết, ra sức thi đua, phấn đấu hoàn thành thắng lợi các nhiệm vụ chính trị, xây dựng Móng Cái thành trung tâm dịch vụ, thương mại, du lịch, cảng biển trọng điểm của tỉnh Quảng Ninh.

Bên cạnh những kết quả nổi bật, Đảng bộ Thành phố cũng thẳng thắn nhìn nhận những hạn chế, khuyết điểm: kinh tế tăng trưởng thấp, chưa khai thác hết tiềm năng, thế mạnh của địa phương; việc triển khai thực hiện các quy hoạch phân khu chức năng, quy hoạch ngành, lĩnh vực còn chậm ảnh hưởng đến công tác quản lý đất đai, xây dựng, thu hút đầu tư; chất lượng hạ tầng kỹ thuật còn hạn chế; hệ thống, thiết chế văn hóa chậm được triển khai thực hiện; chất lượng nguồn nhân lực và đội ngũ cán bộ chưa đáp ứng yêu cầu; một bộ phận đảng viên chưa phát huy được tính tiên phong gương mẫu.

Trước yêu cầu phát triển mạnh mẽ của đất nước và xu thế hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng, đặc biệt đất nước ta đang bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, với vai trò chiến lược của Móng Cái trong định hướng phát triển quốc gia; công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng càng phải được xác định là nhiệm vụ then chốt, có ý nghĩa quyết định đối với sự phát triển bền vững. Đòi hỏi phải đi trước một bước, toàn diện, đồng bộ, thực hiện đầy đủ, nghiêm túc Cương lĩnh, Điều lệ, các chủ trương của Đảng, Tỉnh ủy Quảng Ninh, vừa cần có những cách làm đổi mới, sáng tạo, phù hợp với thực tiễn. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn trong Di chúc thiêng liêng: "Việc cần phải làm trước tiên là chỉnh đốn lại Đảng, làm cho mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên, mỗi chi bộ đều ra sức làm tròn nhiệm vụ Đảng giao phó cho mình, toàn tâm toàn ý phục vụ nhân dân"; trên tinh thần đoàn kết và niềm tự hào là địa phương trong hành trình lịch sử cách mạng xuất dương của cố Tổng Bí thư Trần Phú. Thấm nhuần tư tưởng đó, Đảng bộ thành phố Móng Cái đổi mới phương thức, nâng cao năng lực lãnh đạo, tập trung xây dựng Đảng bộ trong sạch, vững mạnh,

đưa Thành phố phát triển ngày càng hiện đại, văn minh, vững bước tiến vào kỷ nguyên mới:

Một là, cần coi trọng hơn nữa công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng. Đây là nền tảng cốt lõi, giữ vai trò định hướng cho toàn bộ hoạt động của Đảng bộ. Các cấp ủy, nhất là người đứng đầu, phải nêu gương trong chấp hành nghiêm các nguyên tắc tổ chức và sinh hoạt Đảng, phát huy tinh thần tập trung dân chủ, tự phê bình và phê bình, gắn bó mật thiết với Nhân dân. Kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; vận dụng linh hoạt, sáng tạo vào thực tiễn địa phương, gắn với mục tiêu xây dựng đất nước "dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh". Nâng cao năng lực lãnh đạo, năng lực cầm quyền và phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên. Kiên quyết đấu tranh phòng, chống suy thoái trong tư tưởng, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa", tham nhũng, lãng phí, tiêu cực. Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh gắn với giáo dục truyền thống cách mạng, nhất là giá trị tinh thần kiên trung của đồng chí Trần Phú - Người cộng sản ưu tú từng đi qua Móng Cái trên hành trình xuất dương tìm đường cứu nước. Nắm bắt tình hình tư tưởng, định hướng dư luận xã hội; chủ động đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch; giáo dục lý luận chính trị, bồi dưỡng lý tưởng cách mạng, tinh thần cống hiến vì Đảng, vì dân tộc, vì Nhân dân. Tạo nền tảng vững chắc về chính trị, tư tưởng để Đảng bộ thành phố Móng Cái hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ chính trị trong giai đoạn mới.

Hai là, tăng cường xây dựng Đảng về đạo đức. Các cấp ủy đảng, đội ngũ cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu cần quán triệt sâu sắc tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh: "Đảng ta là đạo đức, là văn minh..."; phải tự học, tự soi, tự sửa, gương mẫu noi theo tấm gương đạo đức cách mạng sáng ngời của Bác Hồ, của đồng chí Trần Phú và các bậc tiền bối cách mạng, từ đó thực hiện nghiêm túc các chuẩn mực

đạo đức của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn hiện nay theo Quy định số 144-QĐ/TW ngày 09/5/2024 của Bộ Chính trị. Mỗi cán bộ, đảng viên cần phát huy sự gương mẫu, trách nhiệm, kiên trung trước Đảng, trước Dân tộc, trước Nhân dân. Đề cao và thực hành thường xuyên các giá trị "cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư"; thực hiện tự phê bình và phê bình; phát huy tinh thần đoàn kết, thống nhất trong Đảng; giữ vững kỷ luật, kỷ cương; kiên quyết đấu tranh với chủ nghĩa cá nhân, các biểu hiện tiêu cực, suy thoái đạo đức, lối sống. Chủ động ngăn chặn, đẩy lùi và xử lý nghiêm các hành vi "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" nhằm xây dựng Đảng bộ thành phố Móng Cái thật sự trở thành Đảng bộ kiểu mẫu về đạo đức, văn minh. Giữ gìn, phát huy các giá trị đạo đức truyền thống dân tộc, trong gia đình Việt Nam, đồng thời xây dựng và lan tỏa những giá trị đạo đức mới, tiến bộ để trở thành những tấm gương sống động, gần gũi cho quần chúng noi theo.

Ba là, xây dựng Đảng về tổ chức bộ máy và cán bộ. Trọng tâm là tiên phong, thực hiện cuộc cách mạng sắp xếp, tổ chức bộ máy theo hướng tinh gọn, mạnh, hoạt động hiệu năng, hiệu lực, hiệu quả. Cơ cấu lại đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức bảo đảm chất lượng, chuyên nghiệp, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới. Rà soát, bổ sung, hoàn thiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn, quy chế làm việc của các tổ chức trong hệ thống chính trị; triển khai hiệu quả việc sắp xếp đơn vị hành chính cấp xã theo mô hình chính quyền địa phương hai cấp gồm cấp tỉnh và cấp cơ sở, theo nguyên tắc "gần dân, sát dân", tập trung điều hành hiệu quả, chính sách triển khai nhanh chóng; tận dụng không gian phát triển, tầm nhìn dài hạn cho sự phát triển bền vững. Do đó, phải nhận thức rõ đây là một nhiệm vụ đặc biệt quan trọng trong cuộc cách mạng tinh gọn tổ chức bộ máy vì sự phát triển đi lên của đất nước, đòi hỏi sự hi sinh, quyết tâm chính trị rất cao của cả hệ thống chính trị. Đổi mới toàn diện, đồng bộ công tác cán bộ, xác định

là khâu đột phá, giữ vai trò "then chốt của then chốt" trong công tác xây dựng Đảng. Quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, đánh giá, luân chuyển và sử dụng cán bộ được thực hiện đồng bộ, bài bản, gắn với yêu cầu thực tiễn; chú trọng phát hiện, bồi dưỡng và trọng dụng cán bộ trẻ, cán bộ nữ, cán bộ người dân tộc thiểu số có phẩm chất, năng lực, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung, vì sự phát triển của Thành phố. Vận dụng linh hoạt, nhuần nhuyễn quan điểm giữa đổi mới với kế thừa, giữa yếu tố cán bộ trẻ với cán bộ dày kinh nghiệm, đảm bảo ổn định đội ngũ cán bộ. Khuyến khích đổi mới, sáng tạo, hành động quyết liệt vì lợi ích chung, góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức đảng, đáp ứng yêu cầu phát triển trong giai đoạn mới.

Bốn là, lãnh đạo phát triển kinh tế - xã hội nhanh, bền vững, xây dựng Móng Cái trở thành đô thị cửa khẩu văn minh, hiện đại. Đảng bộ là hạt nhân lãnh đạo trong định hướng phát triển Thành phố thành trung tâm dịch vụ, thương mại quốc tế năng động, phát triển hài hòa giữa kinh tế với văn hóa - xã hội, môi trường và con người; kiên định mục tiêu tăng trưởng cao (18 - 20%/năm), đóng góp vào tăng trưởng của Tỉnh và cả nước. Trọng tâm là phát huy hiệu quả tiềm năng, lợi thế địa kinh tế, địa chính trị, cửa ngõ giao thương quan trọng của cả nước với Trung Quốc và khu vực ASEAN, Đông Bắc Á để thúc đẩy chuyển dịch cơ cấu kinh tế theo hướng tăng nhanh tỷ trọng dịch vụ, thương mại, logistics, du lịch và kinh tế số. Nâng cao chất lượng công tác quy hoạch và quản lý quy hoạch; tạo lập môi trường đầu tư thông thoáng, minh bạch, hấp dẫn, thúc đẩy cải cách hành chính, cải thiện mạnh mẽ môi trường kinh doanh, đồng hành và tháo gỡ khó khăn cho doanh nghiệp; chú trọng phát triển toàn diện các lĩnh vực văn hóa, khoa học, giáo dục, y tế, bảo đảm an sinh xã hội, nâng cao đời sống vật chất và tinh thần cho Nhân dân (hướng tới người dân Móng Cái có thu nhập cao; kinh tế phát triển, xã hội văn minh,

an ninh đảm bảo, người dân nghĩa tình theo tiêu chí "hạnh phúc"; GRDP bình quân đầu người đến năm 2030 khoảng 18.000 - 20.000 USD/người/năm), thu hẹp khoảng cách giữa các vùng miền, tiến bộ và công bằng xã hội. Phát triển kinh tế - xã hội phải đặt trong yêu cầu phát triển bền vững, gắn với tăng trưởng xanh, quản lý và sử dụng hiệu quả tài nguyên thiên nhiên, bảo vệ môi trường, thích ứng với biến đổi khí hậu; khẩn trương hoàn thiện các dự án trọng điểm hạ tầng giao thông, cảng biển, dịch vụ du lịch, đô thị, cửa khẩu thông minh tạo động lực cho sự phát triển; phát huy vai trò lãnh đạo toàn diện, sâu sát, hiệu quả, nâng cao năng lực điều hành, giám sát của hệ thống chính trị, tạo đồng thuận cao trong xã hội, huy động và phát huy mọi nguồn lực để thực hiện thắng lợi các mục tiêu phát triển đã đề ra.

Năm là, tăng cường củng cố tiềm lực quốc phòng, an ninh; xây dựng thế trận lòng dân vững chắc; giữ vững ổn định biên giới, khẳng định niềm tin chiến lược, mở rộng quan hệ đối ngoại trên tinh thần đoàn kết, xây dựng đường biên giới hòa bình, hữu nghị, ổn định, hợp tác phát triển, là tuyến biên giới kiểu mẫu của cả nước. Với vị trí đặc biệt quan trọng nơi "phên dậu" Đông Bắc của Tổ quốc, thành phố Móng Cái cần xác định rõ nhiệm vụ bảo vệ vững chắc chủ quyền biên giới quốc gia, giữ gìn ổn định chính trị, xã hội là yêu cầu chiến lược, thường xuyên, lâu dài, có ý nghĩa sống còn đối với sự phát triển; cần tăng cường vai trò lãnh đạo của các cấp ủy đảng trong xây dựng khu vực phòng thủ vững chắc, củng cố thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân, thế trận biên phòng toàn dân, trong đó "thế trận lòng dân" là yếu tố then chốt, quyết định. Chủ động nắm chắc tình hình địa bàn, nhất là khu vực biên giới, không để xảy ra bị động, bất ngờ; nâng cao năng lực phối hợp giữa các lực lượng, cấp ủy, chính quyền các cấp trong quản lý đường biên, mốc giới, giữ gìn trật tự an toàn xã hội, bảo đảm an ninh chính trị, an ninh kinh tế,

an ninh văn hóa và an ninh mạng. Quan tâm phát triển toàn diện các địa bàn biên giới, hải đảo, giảm nghèo bền vững, gắn với phát huy vai trò nhân dân trong tự quản đường biên, cột mốc. Tiếp tục lãnh đạo mở rộng và nâng cao chất lượng công tác đối ngoại, nhất là quan hệ hợp tác hữu nghị truyền thống với thành phố Đông Hưng và Khu Phòng Thành (Trung Quốc); chủ động, linh hoạt triển khai các hoạt động ngoại giao kinh tế, ngoại giao văn hoá, ngoại giao nhân dân trên tinh thần tôn trọng, bình đẳng, cùng phát triển, khẳng định vai trò, vị thế của Móng Cái trong tiến trình hội nhập và phát triển vùng biên chiến lược.

Sáu là, phát huy vai trò lãnh đạo của Đảng bộ đối với xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân, tạo nguồn lực nội sinh quan trọng từ Nhân dân để xây dựng Móng Cái phát triển nhanh, bền vững. Tập trung lãnh đạo củng cố, xây dựng tổ chức cơ sở đảng thật sự trong sạch, vững mạnh, giữ vai trò hạt nhân chính trị. Chủ động rà soát, hoàn thiện quy chế làm việc của cấp ủy, đổi mới nội dung, phương thức lãnh đạo, nâng cao chất lượng sinh hoạt chi bộ; chú trọng bồi dưỡng, nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ chủ chốt ở cơ sở - lực lượng trực tiếp đưa nghị quyết của Đảng vào cuộc sống. Nâng cao hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật đảng; triển khai nghiêm túc, toàn diện, đúng trọng tâm, trọng điểm, có chiều sâu, vừa phòng ngừa, vừa kịp thời xử lý sai phạm, vừa bảo vệ, khuyến khích đổi mới, sáng tạo, góp phần xây dựng Đảng bộ thành phố trong sạch, vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức và đạo đức. Tăng cường công tác dân vận trong tình hình mới; thực hiện hiệu quả cơ chế "Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân là chủ", phát huy vai trò giám sát, phản biện của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội. Chú trọng xây dựng quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân, phát huy sức mạnh khối đại đoàn kết toàn dân, tạo nền tảng vững chắc để thành phố vươn mình phát triển trong kỷ nguyên mới.

Phát huy truyền thống cách mạng vẻ vang của vùng đất anh hùng, dấu ấn lịch sử sâu đậm của đồng chí Trần Phú trên hành trình xuất dương qua địa bàn Móng Cái; toàn Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân Thành phố nguyện tiếp bước cha anh, khắc ghi lời dạy của Bác Hồ "... Đoàn kết dân tộc, đoàn kết lương giáo, đoàn kết Việt - Trung. Đoàn kết là sức mạnh; có sức mạnh đoàn kết thì làm gì cũng thành", xây dựng Đảng bộ thật sự trong sạch, vững mạnh; đổi mới tư duy, nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu; phát huy cao độ tinh thần tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên trong mọi lĩnh vực. Với tinh thần "Đoàn kết - Kỷ cương - Đổi mới - Phát triển", mỗi cán bộ, đảng viên và người dân Móng Cái siết chặt khối đại đoàn kết, chung sức, đồng lòng, khơi dậy khát vọng cống hiến, phát huy nội lực, tận dụng thời cơ, vượt qua thách thức; quyết tâm xây dựng Móng Cái mạnh về kinh tế - xã hội, vững chắc "phên dậu" Tổ quốc, trở thành đô thị hiện đại, văn minh, là trung tâm kinh tế năng động của Tỉnh và cả nước./.

TỪ SỰ KIỆN XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ, ĐẨY MẠNH CÔNG TÁC GIÁO DỤC TINH THẦN YÊU NƯỚC VÀ Ý CHÍ CHIẾN ĐẤU CỦA TỔNG BÍ THƯ ĐẦU TIÊN CỦA ĐẢNG CHO CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN VÀ NHÂN DÂN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI HIỆN NAY

✍ **TS. Nguyễn Văn Thắng**

Giảng viên cao cấp, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

Dân tộc Việt Nam từ xưa đến nay vốn là một dân tộc vô cùng trân trọng đạo lý "Uống nước nhớ nguồn", "Ăn quả nhớ người trồng cây". Chính đạo lý ấy đã góp phần nuôi dưỡng tư tưởng, tình cảm, góp phần hình thành đức tính và hoàn thiện nhân cách của con người Việt Nam, tạo nên giá trị thiêng liêng, bản sắc của dân tộc Việt Nam. Đạo lý đó kết nối quá khứ với hiện tại, hiện tại với tương lai, tạo thành những mạch nguồn không bao giờ vơi cạn để mỗi con người, cộng đồng và cả dân tộc ta sống có nhân, có nghĩa, càng trân quý quá khứ, soi mình vào quá khứ tốt đẹp mà hướng tới

tương lai. Đối với chúng ta hôm nay, những người cán bộ, đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam đang cùng nhân dân cả nước chuẩn bị tiến vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, đang chuẩn bị hướng tới kỷ niệm 100 năm ngày thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, lại càng nhớ tới Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu - người sáng lập và rèn luyện Đảng ta và những vị tiền bối cách mạng của Đảng. Trong số những vị tiền bối cách mạng đó, đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam giữ một vị trí đặc biệt.

Năm 1901, ông Trần Văn Phổ - một nhà nho nghèo yêu nước, cha của đồng chí Trần Phú được triều đình Huế điều vào giữ chức giáo thụ, trông coi việc giáo dục của phủ Tuy An. Khi đó, ông Trần Văn Phổ cũng đưa cả gia đình vào sinh sống ở Tuy An. Tại đây, người con trai thứ 7 của ông Trần Văn Phổ và bà Hoàng Thị Cát - thân mẫu đồng chí là Trần Phú đã ra đời. Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/05/1904 tại thành An Thổ bên dòng sông Ngân Sơn (xã An Dân, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên). Tuy nhiên, quê gốc của đồng chí Trần Phú lại là xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh - một vùng đất từ xa xưa đến ngày nay nổi tiếng là địa linh nhân kiệt, giàu truyền thống lịch sử - văn hóa, truyền thống yêu nước và cách mạng.

Năm 18 tuổi, đồng chí Trần Phú tốt nghiệp Thành Chung, về dạy học tại Thành phố Vinh, tỉnh Nghệ An. Tháng 7/1925, Hội Phục Việt được thành lập ở Thành phố Vinh. Tuy nhiên, để tránh sự khủng bố của thực dân Pháp, cuối năm 1925, Hội Phục Việt đổi tên thành Hội Hưng Nam. Hội Phục Việt là một tổ chức gồm nhiều nhà yêu nước, trong đó có đồng chí Trần Phú. Với kiến thức sâu sắc, bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định cùng một tầm nhìn sáng suốt vượt trội ngay từ khi còn trẻ, đồng chí Trần Phú đã sớm trở thành một trong những người lãnh đạo có uy tín cao của Hội Phục Việt, sau đó

là Hội Hưng Nam. Năm 1926, Hội Hưng Nam lại được đổi tên thành Việt Nam Cách mạng Đảng.

Theo tài liệu số 215/LSĐ ngày 15/5/2008 của Viện Lịch sử Đảng trực thuộc Học viện Chính trị - Hành chính quốc gia Hồ Chí Minh (nay là Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh) gửi Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Quảng Ninh, tài liệu "Khảo sát con đường ra nước ngoài hoạt động cách mạng của Trần Phú, hồi tháng 7/1926" của đồng chí Đào Duy Kỳ (Chủ tịch Hội đồng khoa học Bảo tàng Cách mạng Việt Nam), Thành phố Vinh (tỉnh Nghệ An) là nơi đồng chí Trần Phú xuất phát; Hà Nội là nơi đồng chí dừng chân, Hải Phòng là nơi đón đưa, Mũi Ngọc là địa danh đầu tiên đồng chí Trần Phú đặt chân lên mảnh đất Móng Cái ngày 17/7/1926. Sau đó là lộ trình vượt qua không ít hiểm nguy trên đất Móng Cái, từ Mũi Ngọc qua Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Phổ Xíu Lẻng (nay là đồi Trần Phú), bờ sông Bắc Luân... Hai đồng chí Tôn Quang Phiệt, Hoàng Văn Tùng trong đoàn không may bị lính Tây bắt ở lại. Sau nhiều ngày vất vả, cuối tháng 7/1926, đoàn xuất dương đã đến được Quảng Châu. Được gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và được dự lớp huấn luyện chính trị do Nguyễn Ái Quốc và một số đồng chí trực tiếp giảng dạy cũng là một dấu mốc lịch sử quan trọng trong cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú. Những kiến thức lý luận chính trị mà lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và các đồng chí của Người trang bị cho các thanh niên Việt Nam yêu nước trong khóa học đã mở mang nhận thức về chủ nghĩa Mác - Lênin, về con đường cách mạng giải phóng dân tộc, trở thành một phần hành trang không thể thiếu đối với đồng chí Trần Phú. Sau này, đồng chí Trần Phú được bổ sung vào Ban Chấp hành Trung ương lâm thời, trực tiếp khởi thảo Luận cương chính trị năm 1930, tháng 10/1930 đồng chí được bầu giữ chức Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Đông Dương (nay là Đảng Cộng sản Việt Nam).

Từ sự kiện đồng chí Trần Phú xuất dương đi hoạt động cách mạng tháng 7/1926 qua thành phố Móng Cái (tỉnh Quảng Ninh) đến khi được bầu giữ chức Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng tháng 10/1030 đúng 4 năm 3 tháng, khi đó đồng chí Trần Phú mới 26 tuổi. Ngày 18/4/1931, đồng chí Trần Phú bị thực dân Pháp bắt tại Sài Gòn. Mặc dù bị tra tấn với mọi thủ đoạn vô cùng dã man, tàn bạo, nhưng với ý chí gan dạ, kiên cường, bất khuất của một người cộng sản chân chính, thực dân Pháp không thể khai thác được bất cứ điều gì dù nhỏ nhất ở đồng chí Trần Phú. Ngày 06/9/1931, đồng chí Trần Phú hy sinh ở tuổi 27 với lời nhắn nhủ còn vang vọng mãi đến hôm nay "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu". Tổng Bí thư Trần Phú hy sinh, anh chị em tù chính trị và những người biết tin này vô cùng đau xót, tiếc thương. Anh chị em tù chính trị ở khám lớn Sài Gòn đã làm một bài thơ khái quát được phần nào phẩm chất cách mạng, ý chí kiên cường của đồng chí Trần Phú:

"Trần Phú anh ơi đã thác rồi
Thác mà như thế đẹp gương soi
Bao phen sóng gió đâu sờn dạ
Mấy trận đòn tra chẳng hở môi
Giọt máu anh hùng giờ tơi tả
Trái tim vô sản vẫn không rời
Tuy anh đã thác gương còn sáng
Thác được như anh sáng suốt đời"

Đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú đã chiến đấu và hy sinh đến những giây phút cuối cùng khi tuổi đời còn rất trẻ. Biết bao hoài bão lớn với Đảng, với đất nước, với nhân dân còn dang dở. Nhưng tấm gương chiến đấu đến hơi thở cuối cùng của đồng chí Trần Phú cho cách mạng, cho sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, vì tự do và hạnh phúc

của nhân dân thì từ lâu đã trở thành thiên anh hùng ca bất hủ không chỉ về một con người, mà là về hình ảnh tiêu biểu cho một dân tộc anh hùng với truyền thống yêu nước, bất khuất, không bao giờ chịu khuất phục trước kẻ thù xâm lược.

99 năm sau chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú qua Móng Cái để đi hoạt động cách mạng, đất nước ta đã hoàn toàn thay đổi một cách ngoạn mục, kỳ diệu, chưa từng có. Mục tiêu mà khi khởi thảo Luận cương chính trị tháng 10 năm 1930, Tổng Bí thư Trần Phú nêu lên là tiến hành cuộc cách mạng tư sản dân quyền (có tính chất thổ địa và phản đế) tiến lên con đường cách mạng vô sản, bỏ qua thời kỳ tư bản mà tranh đấu thẳng lên con đường xã hội chủ nghĩa đã trở thành hiện thực. Từ một nước nô lệ dưới chế độ thực dân phong kiến, được sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, nhân dân ta đã đập tan gông xiềng đế quốc, lập nên nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (nay là nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam), đưa nhân dân từ kiếp nô lệ trở thành người chủ thực sự của nước nhà. Dưới sự lãnh đạo của Đảng, đất nước ta đã đánh thắng hai đế quốc to là thực dân Pháp và đế quốc Mỹ xâm lược, thống nhất đất nước và hiện nay đang đẩy mạnh công cuộc đổi mới, thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập quốc tế, hướng tới mục tiêu "dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh". Tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã khẳng định: "Với tất cả sự khiêm tốn, chúng ta vẫn có thể nói rằng: *Đất nước ta chưa bao giờ có được cơ đồ, tiềm lực, vị thế và uy tín quốc tế như ngày nay*. Những thành tựu đó là sản phẩm kết tinh sức sáng tạo, là kết quả của cả một quá trình nỗ lực phấn đấu bền bỉ, liên tục qua nhiều nhiệm kỳ của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta; tiếp tục khẳng định con đường đi lên chủ nghĩa xã hội của chúng ta là đúng đắn, phù hợp với quy luật khách quan, với thực tiễn Việt Nam và xu thế phát triển của thời đại".

99 năm trước, khi đồng chí Trần Phú cùng đoàn xuất dương đặt chân đến Móng Cái, làng xóm nơi đây xơ xác, tiêu điều, những con đường đất nhỏ ngoằn nghèo, gồ ghề, cỏ mọc ngang đầu gối, tuyệt đại đa số người dân ai cũng bần hàn bởi sự áp bức, bóc lột đến tận xương tủy của bọn thực dân xâm lược và phong kiến tay sai. Đối với Móng Cái, 99 năm sau chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú qua nơi đây, những người con của Móng Cái xa quê lâu ngày trở lại khó có thể hình dung ra diện mạo của quê hương mình lại có sự đổi thay nhanh chóng và toàn diện như vậy. Năm 1998, theo Nghị định số 52/1998/NĐ-CP của Chính phủ, thị xã Móng Cái được tái lập. Năm 2007, Bộ Xây dựng ban hành Quyết định số 864/QĐ-BXD ngày 08/6/2027 công nhận thị xã Móng Cái là đô thị loại III. Ngày 24/9/2008, thành phố Móng Cái được thành lập theo Nghị định số 03/NĐ-CP ngày 24/9/2008 của Chính phủ. Mười năm sau ngày thành lập thành phố Móng Cái, với sự phấn đấu toàn diện, không ngừng nghỉ của cán bộ, đảng viên và nhân dân các dân tộc trên địa bàn, ngày 19/9/1018 thành phố Móng Cái được công nhận là đô thị loại II theo Quyết định số 1206/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ. Thành phố Móng Cái giữ vững trụ cột là trung tâm dịch vụ thương mại cửa khẩu, logistics, trung tâm du lịch quốc tế, phát triển công nghiệp chế biến, chế tạo và phát triển nông nghiệp công nghệ cao. Tổng thu ngân sách nhà nước 5 năm (2021 - 2025) đạt gần 18 nghìn tỷ đồng (tăng bình quân trên 17%/năm). Tốc độ tăng trưởng kinh tế bình quân 5 năm (2021 - 2025) đạt khoảng 18%/năm. Cơ cấu kinh tế của thành phố Móng Cái đến năm 2025 chuyển dịch theo hướng tăng tỷ trọng dịch vụ (khoảng 58%) và công nghiệp, xây dựng (khoảng 36%); giảm tỷ trọng nông nghiệp, lâm nghiệp, thủy sản (còn khoảng trên 5%). Đến nay, Thành phố đã có trên 40 sản phẩm OCOP, 5/9 xã đạt chuẩn nông thôn mới nâng cao, 2/9 xã đạt chuẩn nông thôn mới kiểu mẫu. 100% hộ dân đô thị và 99% hộ dân nông thôn được sử dụng

nước hợp vệ sinh. Về giáo dục, 52/55 trường học trên địa bàn đạt chuẩn quốc gia. Đến nay, toàn Thành phố không còn hộ nghèo, hộ cận nghèo. Đời sống vật chất và tinh thần của các tầng lớp nhân dân được nâng cao rõ rệt. Việc xây dựng Thành phố thông minh được đẩy mạnh, gắn với áp dụng công nghệ 4.0. Cải cách hành chính đạt hiệu quả tích cực. An ninh, quốc phòng được giữ vững. Công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị đạt được nhiều kết quả quan trọng, đặc biệt là gắn việc thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII), Kết luận Hội nghị Trung ương 4 (khóa XIII) với đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Thành phố đã và đang thực hiện sắp xếp tổ chức bộ máy của Đảng và hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; tinh giản biên chế, cơ cấu lại và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ từ cấp Thành phố đến các phường, xã.

Được sống và làm việc trên quê hương Móng Cái hôm nay là niềm tự hào lớn lao đối với mỗi cán bộ, đảng viên và nhân dân Thành phố địa đầu Tổ quốc. Với đạo lý "Uống nước nhớ nguồn", "Ăn quả nhớ người trồng cây", các cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội, mỗi cán bộ, đảng viên và nhân dân Thành phố cần làm tốt hơn nữa công tác tuyên truyền, giáo dục truyền thống yêu nước và cách mạng, trong đó có việc tuyên truyền, giáo dục tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của Tổng Bí thư Trần Phú. Gắn bó chặt chẽ, hài hòa, hiệu quả việc tuyên truyền, giáo dục tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của đồng chí Trần Phú với công cuộc đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, hội nhập quốc tế, tạo nên động lực tinh thần, sức mạnh nội sinh để phát triển kinh tế - xã hội của Thành phố nhanh và bền vững; gắn tuyên truyền, giáo dục với công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh của thành phố Móng Cái hiện nay.

Tinh thần yêu nước là tình cảm đặc biệt và thiêng liêng nhất của mỗi con người Việt Nam, là giá trị cao nhất của văn hóa

Việt Nam, là truyền thống lâu đời nhất của dân tộc, tạo nên bản sắc và sức mạnh vô song để dân tộc ta chiến thắng thiên tai hung dữ, khắc nghiệt, chiến thắng các thế lực ngoại xâm cho dù chúng to lớn và hùng mạnh đến đâu, là mẫu số chung để gắn kết nòi giống "con Rồng cháu Tiên" trên mọi miền Tổ quốc và đồng bào ta ở nước ngoài. Vì vậy, các cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội trên địa bàn thành phố Móng Cái cần có nhiều giải pháp cụ thể, sinh động, phù hợp với trình độ nhận thức, điều kiện công tác, nghề nghiệp, dân tộc, địa bàn sinh sống, giới tính... để tuyên truyền, giáo dục tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của đồng chí Trần Phú sao cho đạt hiệu quả cao nhất cả về tư tưởng chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, tránh khô khan, máy móc, đơn điệu, giáo điều. Theo đó, chú trọng biên soạn tài liệu để tuyên truyền, giáo dục ngắn gọn, dễ hiểu, phù hợp các đối tượng, có trọng tâm, trọng điểm. Tăng cường tổ chức các hình thức như: tọa đàm, hội thảo, sinh hoạt chuyên đề về cuộc đời, sự nghiệp của đồng chí Trần Phú, về tinh thần ham học hỏi, ý chí khắc phục khó khăn, nguy hiểm, dấn thân cho hoạt động cách mạng, sẵn sàng nhận nhiệm vụ do tổ chức phân công cho dù công việc đó khó khăn, nguy hiểm đến đâu, sự thông minh, linh hoạt, tầm nhìn xa trông rộng khi tuổi đời còn rất trẻ của đồng chí Trần Phú. Gắn các nội dung trên với sinh hoạt chi bộ, đảng bộ cơ quan, chi bộ tổ dân phố, hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội, nhất là của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Cựu chiến binh... Tổ chức các hoạt động về nguồn, trọng tâm là tổ chức cho cán bộ, đảng viên và nhân dân hành trình theo hành trình mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương từ lúc đặt chân lên Mũi Ngọc đến khi vượt sông sang bên kia biên giới thành công. Tổ chức thi kể chuyện gắn với sưu tầm tư liệu về cuộc đời và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú, nhất là tư liệu về

hành trình của đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương trên địa bàn thành phố Móng Cái. Thành phố phát động cuộc thi sáng tác văn học, nghệ thuật, nhiếp ảnh, mỹ thuật về đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương qua Móng Cái; triển lãm lưu động tư liệu, hình ảnh, hiện vật về đồng chí Trần Phú. Bên cạnh việc tiếp tục tôn tạo, bảo vệ, giữ gìn di tích cấp tỉnh đồi Trần Phú cần quy hoạch tổng thể các địa điểm mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương từng qua, tôn tạo cảnh quan, xây dựng bia lưu niệm, phối hợp với Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch và các cơ quan có liên quan khác để đề nghị cấp có thẩm quyền tiếp tục công nhận một số điểm là di tích lịch sử - văn hóa; tiến tới xây dựng khu (hoặc nhà) lưu niệm Tổng Bí thư Trần Phú trên địa bàn thành phố Móng Cái để hình thành các điểm du lịch văn hóa, các tua, tuyến du lịch văn hóa trên địa bàn, thu hút các tầng lớp nhân dân Móng Cái và du khách gần xa tham gia; khai thác và phát huy hiệu quả hơn nữa tiềm năng, thế mạnh của Thành phố về du lịch trong hiện tại và tương lai. Thành phố cũng cần phát động các phong trào thi đua để có các công trình quy mô, tầm cỡ đặt tên đồng chí Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng. Những phường, trường học, tuyến đường mang tên đồng chí Trần Phú cũng cần được tôn tạo cảnh quan, không gian hiện đại, xanh - sạch - đẹp để góp phần giáo dục lòng tự hào của các tầng lớp nhân dân địa phương về đồng chí Trần Phú.

Trong công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị hiện nay, bên cạnh những thuận lợi là cơ bản cũng còn không ít khó khăn, thách thức. Những năm qua, Đảng bộ thành phố Móng Cái cùng hệ thống chính trị của Thành phố đã đạt được những kết quả toàn diện, rõ nét trên tất cả các mặt, từ công tác tư tưởng chính trị đến công tác dân vận. Tổ chức đảng hoàn thành tốt nhiệm vụ trở lên, số lượng đảng viên hoàn thành tốt nhiệm vụ trở lên năm sau cao hơn năm trước. Trình độ lý luận chính trị, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, kỹ năng lãnh đạo, quản lý của cán bộ, đảng viên, công chức,

viên chức nâng lên rõ rệt; an ninh, quốc phòng được giữ vững. Việc bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, công tác đấu tranh với các biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa", công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí, tiêu cực đều có chuyển biến mạnh mẽ, đạt kết quả cao. Tuy nhiên, trên địa bàn Thành phố, những biểu hiện mà Hội nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII chỉ ra vẫn còn, vẫn còn tổ chức, cá nhân bị xử lý kỷ luật. Do vậy, công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị trên địa bàn thành phố Móng Cái cần gắn bó chặt chẽ hơn nữa với việc đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong các Hồ Chí Minh; học tập tinh thần yêu nước, ý chí chiến đấu kiên cường, không sợ gian khổ, hy sinh của đồng chí Trần Phú và nhiều bậc tiền bối cách mạng trong đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú. Năm 2026, kỷ niệm 100 năm đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương qua thành phố Móng Cái để đi hoạt động các mạng là dịp để Thành phố tổ chức các đợt sinh hoạt chính trị sâu rộng trong toàn Đảng bộ, trong các tổ chức, các cơ quan, đơn vị, địa phương, trong các tầng lớp nhân dân những chủ đề liên quan, có tính sáng tạo, đa dạng, phong phú về tinh thần yêu nước, ý chí chiến đấu của đồng chí Trần Phú, để mỗi cán bộ, đảng viên không ngừng phấn đấu vươn lên trong học tập và công tác, khắc phục mọi khó khăn, hoàn thành tốt nhiệm vụ trở lên, tự soi, tự sửa, gắn bó mật thiết hơn với nhân dân, trở thành những tấm gương sáng để nhân dân học tập, noi theo. Tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của đồng chí Trần Phú được thể hiện sinh động cách đây hàng trăm năm, khi đó đất nước còn đang chìm đắm trong vòng nô lệ, nên các đồng chí xuất dương để học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, đi làm cách mạng, sát cánh cùng lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc tìm ra con đường, phương thức đấu tranh đúng đắn, sáng suốt để quyết tâm giành lại độc lập

cho dân tộc, tự do, hạnh phúc cho nhân dân. Giờ đây, sau gần 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới do Đảng khởi xướng và lãnh đạo, đất nước ta, quê hương Móng Cái của chúng ta đã mang trên mình một diện mạo mới, hướng tới hiện đại, văn minh, đời sống của các tầng lớp nhân dân cả về vật chất và tinh thần ngày càng phong phú, giàu có, hạnh phúc. Giờ đây, học tập tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của đồng chí Trần Phú, mỗi cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên và các tầng lớp nhân dân cần thể hiện tinh thần yêu nước, ý chí chiến đấu của mình với nội hàm mới, bằng những việc làm cụ thể, thiết thực, tràn đầy nhiệt huyết cách mạng, khắc phục mọi khó khăn, thử thách, cùng nhau đoàn kết, thống nhất vì mục tiêu chung xây dựng thành phố Móng Cái hiện đại hơn, văn minh hơn. Trên các cương vị công tác, mỗi cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức hơn bao giờ hết, thấm nhuần tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của đồng chí Trần Phú, kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện tham nhũng, lãng phí, tiêu cực; chăm lo xây dựng Đảng, chính quyền trong sạch, vững mạnh, tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả, gương mẫu thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, thổi bùng lên khát vọng cống hiến để xây dựng quê hương, đất nước phồn vinh, hạnh phúc, để đất nước thực hiện thành công mục tiêu đến năm 2030, năm 2045 mà Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng (2021) đã đề ra. Mỗi người quyết tâm noi theo tinh thần học tập không ngừng nghỉ của đồng chí Trần Phú để bắt kịp những thành tựu kỳ diệu, chưa từng có của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4, làm chủ khoa học, công nghệ tiên tiến, trở thành những công dân số, xây dựng xã hội số, nền kinh tế số, để quê hương, đất nước vững vàng bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc mà đồng chí Tô Lâm - Tổng Bí thư của Đảng đã nhiều lần đề cập đến./.

CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN, GIÁO DỤC CHO CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN VÀ NHÂN DÂN TỈNH QUẢNG NINH VỀ CON ĐƯỜNG CÁCH MẠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ

✍ ***Đồng chí Nguyễn Thị Kim Nhàn***

Phó Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Quảng Ninh

Tổng Bí thư Trần Phú, một tấm gương bất khuất, kiên trung, trọn đời cống hiến cho sự nghiệp cách mạng vẻ vang của Đảng, của dân tộc. Đồng chí Trần Phú là người có đóng góp to lớn trong hoạt động thực tiễn xây dựng Đảng và các tổ chức quần chúng của Việt Nam nói chung, tỉnh Quảng Ninh và thành phố Móng Cái nói riêng.

Kỷ niệm 121 năm ngày sinh đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam (01/5/1904 - 01/5/2025) trong bối cảnh toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta đang tập trung đẩy mạnh tuyên truyền kỷ niệm những chủ đề lớn, những nhiệm vụ trọng tâm, các sự kiện lịch sử chính trị

trọng đại của đất nước, của tỉnh trong năm 2025, trọng tâm là quyết tâm thực hiện thành công cuộc "cách mạng" về tinh gọn tổ chức bộ máy, về chủ trương công tác cán bộ, về sắp xếp đơn vị hành chính; tiếp tục đẩy mạnh thực hiện có hiệu quả việc "Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh", tổ chức có hiệu quả các hoạt động hưởng ứng chào mừng kỷ niệm 50 năm Ngày Giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước (30/4/1975 - 30/4/2025), kỷ niệm 135 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19/5/1980 - 19/5/2025); tổ chức thành công đại hội Đảng các cấp nhiệm kỳ 2025 - 2030.

Tưởng nhớ Tổng Bí thư Trần Phú, người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, người khởi thảo "Luận cương chính trị" năm 1930 của Đảng, người có nhiều đóng góp to lớn về công tác xây dựng Đảng và các tổ chức cách mạng của quần chúng, tấm gương sáng ngời về sự tận trung với Đảng, bất khuất trước kẻ thù, đã cống hiến trọn đời cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc. Nói về những đóng góp quan trọng của đồng chí Trần Phú có thể điểm khái quát trên một số nội dung sau:

1. Truyền thống gia đình, quê hương và tiểu sử Trần Phú

Tổng Bí thư Trần Phú sinh ngày 01/5/1904 tại thành An Thổ, phủ Tuy An, tỉnh Phú Yên (nguyên quán xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh) trong một gia đình nho học có tinh thần yêu quê hương, đất nước. Mồ côi cha, mẹ khi vừa lên 6 tuổi, Trần Phú được anh, chị họ hàng ở Huế đón về nuôi dưỡng và học tập. Được thừa hưởng truyền thống văn hóa cách mạng của quê hương Hà Tĩnh, Phú Yên; khí phách can trường, tấm lòng yêu nước, thương dân của người cha và đức tính cần cù, chịu thương, chịu khó của người mẹ; được học tập và rèn luyện tại Trường Pháp - Việt Đông Ba và Trường Quốc học Huế - ngôi trường đã đào tạo nhiều chí sĩ yêu nước và cách mạng Việt Nam, đã hình thành nên một nhân cách

và chí hướng cách mạng lớn của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng ta.

2. Những công lao, đóng góp nổi bật của Tổng Bí thư Trần Phú đối với cách mạng Việt Nam

Mặc dù với thời gian hoạt động trong phong trào cách mạng Việt Nam tuy ngắn ngủi nhưng công lao của Trần Phú đối với phong trào giải phóng dân tộc, đối với lý luận chính trị, xây dựng tổ chức đảng và các hội quần chúng là rất lớn và đặt nền móng cho thành công trong công cuộc giải phóng dân tộc sau này.

Bước đầu tham gia phong trào yêu nước

Mùa hè năm 1922, Trần Phú đỗ thủ khoa kỳ thi Thành Chung tại Trường Quốc học Huế. Trần Phú quyết định về dạy học tại Trường Tiểu học Cao Xuân Dục (Thành phố Vinh). Tinh thần giáo dục đầy tâm huyết, chứa chan tình yêu nước của thầy giáo trẻ Trần Phú đã có tác dụng tích cực với các học sinh. Đồng chí Nguyễn Thị Minh Khai là một trong những học trò xuất sắc của Trần Phú. Tại đây, đồng chí đã lập tổ đọc sách nhằm tập hợp những bạn trẻ cùng chí hướng, Trần Phú đã được đọc báo "Người cùng khổ" (Le Paria) của Nguyễn Ái Quốc, bắt liên lạc với các tù chính trị bị đày ở Côn Đảo về.

Năm 1925, Tôn Quang Phiệt trong nhóm *Việt Nam Nghĩa đoàn* kết hợp với nhóm đọc sách của Trần Phú thành lập tổ chức yêu nước Hội Phục Việt tại Nghệ An. Năm 1925, Nguyễn Ái Quốc thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tại Quảng Châu (Trung Quốc). Đây là tổ chức Hội có tôn chỉ, mục đích, chủ trương, đường lối cứu nước đúng đắn. Những hội viên thanh niên, sau khi được Nguyễn Ái Quốc trực tiếp huấn luyện, đào tạo đã về nước hoạt động. Đồng chí Lê Duy Điếm được cử về Nghệ An liên lạc với Hội Phục Việt. Hội Phục Việt đã cử một số hội viên sang Quảng Châu học tập và bày tỏ

mong muốn hợp nhất Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Trần Phú thuộc lớp hội viên đầu tiên được Hội Phục Việt cử sang Quảng Châu. Vào mùa hè năm 1926, đoàn học viên cách mạng trẻ tuổi trong nước, trong đó có Trần Phú được Lê Duy Điếm dẫn đường sang Quảng Châu (đoàn học viên đã đi qua Móng Cái sang Trung Quốc). Lớp huấn luyện tại Quảng Châu do Nguyễn Ái Quốc trực tiếp giảng dạy. Sau mấy tháng, mọi suy tư, trăn trở của Trần Phú về con đường cứu nước được giải đáp rõ ràng, trở thành người chiến sĩ cách mạng được huấn luyện, đào tạo trang bị lý luận Mác - Lênin, giải phóng dân tộc bài bản, kỹ lưỡng. Trần Phú được kết nạp vào Thanh niên Cộng sản Đoàn. Tháng 10/1926, kết thúc khóa học, Trần Phú được Tổng bộ Thanh niên phái về Trung Kỳ cùng với Nguyễn Ngọc Ba xây dựng và phát triển cơ sở của Hội.

Trần Phú với cuộc vận động thống nhất các tổ chức yêu nước ở Việt Nam

Năm 1920, Quốc học Vinh được thành lập, cũng là năm Phan Kiêm Huy, Hà Huy Tập, Trần Phú tốt nghiệp Quốc học Huế về quê hương thực tập. Trần Đình Thanh, Phan Kiêm Huy làm trợ giảng cho khóa học đầu tiên của Trường Quốc học Vinh, Hà Huy Tập, Trần Phú về dạy tại Trường Cao Xuân Dục. Sự có mặt của các anh đã làm cho không khí hoạt động yêu nước ở Vinh trở nên sôi động. Mùa hè năm 1925, tổ chức Việt Nam Nghĩa Đoàn được lập tại Hà Nội. Tham gia họp bàn thành lập Đoàn có Phan Kiêm Huy, Nguyễn Khánh Toàn, Hoàng Minh Giám... do Tôn Quang Phiệt làm Đoàn trưởng. Khi vào Vinh với mục đích thành lập chi nhánh ở miền Trung, Tôn Quang Phiệt và những người yêu nước ở đây đã theo lời khuyên của cụ Giải Huân, đặt tên mới cho tổ chức là Phục Việt *(khôi phục lại đất nước Việt Nam)*, cũng là để thể theo ý chí của những chiến sĩ tù Côn Đảo từng nhen nhóm những năm trước.

Ngày 14/7/1925 *(Ngày Quốc khánh nước Pháp),* Hội Phục Việt chính thức được thành lập tại Vinh. Dự lễ ra mắt Hội có các đồng chí: Lê Văn Huân, Tôn Quang Phiệt, Ngô Đức Diễn (em Ngô Đức Kế), Phan Nghi Huynh (con Phan Bội Châu), Đặng Thai Mai, Đặng Thái Thân... Hội được thành lập với chủ trương gồm 3 điểm: nghiên cứu tình hình chính trị trong và ngoài nước để quyết định đường lối hòa bình hay bạo động; tìm hiểu và liên hệ với các tổ chức chính trị người Việt Nam ở Xiêm (Thái Lan) và Trung Quốc; kết nạp thêm hội viên. Ngày 30/6/1925, cụ Phan Bội Châu bị bắt, Hội Phục Việt đã tích cực tham gia phong trào phát truyền đơn, hô hào, đòi ân xá cho cụ Phan Bội Châu. Tổ chức bị bại lộ, Trần Mộng Bạch và các hội viên ở Bắc Trung Kỳ quyết định đổi tên Hội Phục Việt thành Hội Hưng Nam. Sau thời gian hoạt động, Hội Hưng Nam đổi tên thành Việt Nam Cách mạng Đảng và tìm cách bắt liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ở Quảng Châu thông qua đồng chí Lê Duy Điếm (trước đây là hội viên Phục Việt đã chuyển sang Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên) bàn việc hợp nhất.

Đồng chí Trần Phú, người khởi thảo "Luận cương chính trị" (1930) của Đảng

Nhận trách nhiệm về nước nghiên cứu thực tế, chuẩn bị bản "Luận cương chính trị" của Đảng, tháng 7/1930, Trần Phú được bổ sung vào Ban Chấp hành Trung ương lâm thời. Đồng chí đã khẩn trương xúc tiến việc tổ chức các cuộc trao đổi với các đồng chí cách mạng trên các lĩnh vực, các vùng địa phương và cùng nghiên cứu, khảo sát thực tế tại Hà Nội, Nam Định, Hải Phòng, Hòn Gai, Thái Bình để hoàn thành bản Luận cương. Bản "Luận cương chính trị" do Trần Phú khởi thảo được Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương tháng 10/1930 thông qua[1],

[1] Luận cương chính trị gồm 3 phần lớn: *(i1)* Tình hình thế giới và cách mạng Đông Dương. *(i2)* Những đặc điểm về tình hình ở Đông Dương. *(i3)* Tính chất và nhiệm vụ cách mạng Đông Dương.

là văn kiện quan trọng của Đảng, đã vận dụng những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin về vấn đề dân tộc và thuộc địa, những luận điểm cơ bản trình bày trong "Chính cương vắn tắt", "Sách lược vắn tắt" do Nguyễn Ái Quốc soạn thảo được thông qua tại Hội nghị thành lập Đảng. Những văn kiện đó đã xác định con đường phát triển của cách mạng Việt Nam là đánh đổ chủ nghĩa đế quốc và phong kiến tay sai giành độc lập dân tộc, thực hiện người cày có ruộng và tiến lên xây dựng xã hội cộng sản. Với công lao và đóng góp to lớn đó, đồng chí Trần Phú được Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương tháng 10/1930 bầu làm Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng.

Những đóng góp về củng cố, kiện toàn tổ chức đảng, Mặt trận, đoàn thể, phát triển đảng viên, đáp ứng yêu cầu cách mạng

Sau Hội nghị Trung ương lần thứ nhất (10/1930), Ban Chấp hành Trung ương và Ban Thường vụ Trung ương dưới sự chỉ đạo của Tổng Bí thư Trần Phú đã nghiên cứu, đánh giá tình hình cách mạng, kịp thời đưa ra chủ trương, đường lối chỉ đạo phù hợp với thực tiễn. Đồng chí đã trực tiếp soạn thảo và hoàn thiện triển khai các văn kiện, phát triển các tổ chức đảng, các tổ chức chính trị, đoàn thể, hội quần chúng nhằm tập hợp, đoàn kết thống nhất mọi lực lượng nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng. Hội nghị Trung ương lần thứ nhất đã thông qua một loạt các văn kiện về Điều lệ Đảng; Điều lệ Tổng Công hội Đông Dương; Công hội; Tổng Nông hội Đông Dương; Nông hội làng; Ban Chấp hành Nông hội Xã bộ; Phụ nữ Liên hiệp Hội; Đồng minh Phản đế ở Đông Dương; Hội Cứu tế đỏ và các án nghị quyết về các tổ chức, đoàn thể hội này. Trong đó đặc biệt chú trọng vào Công hội theo chỉ đạo của Quốc tế Cộng sản, đồng chí Trần Phú phân công trực tiếp phụ trách Công hội đỏ.

Trong điều kiện vừa hợp nhất các tổ chức đảng trong cả nước, lại hoạt động bí mật vì sự đàn áp, lùng bắt khốc liệt

của kẻ thù, vấn đề xây dựng Đảng và tổ chức bộ máy đặt ra cấp thiết. Điều lệ Đảng được thông qua đã làm rõ: Tên Đảng, đảng viên; cách thức tổ chức theo lối dân chủ tập trung; tổ chức hệ thống bộ máy từ Chi bộ - Tổng bộ - Khu bộ - Tỉnh, Thành bộ - Xứ bộ - Trung ương; tổ chức đại hội, kỷ luật, tài chính, đoàn thể, Đảng và Đoàn Thanh niên. So với "Điều lệ vắn tắt" của Đảng Cộng sản Việt Nam (02/1930) thì những quy định, tổ chức, điều lệ trên đã hoàn chỉnh và cụ thể hơn. Từ cấp Tỉnh, Thành bộ có các Ban chuyên môn về vận động giới (công nhân, nông dân, phụ nữ, thanh niên); ở Trung ương có các Bộ tuyên truyền, tổ chức, bộ công nhân vận động, bộ nông dân vận động... Nhờ đó, bộ máy ở Trung ương Đảng đã tạo sự lãnh đạo tập trung, thống nhất, thông suốt từ trên xuống dưới và mang tính chuyên sâu hơn.

Đối với các tổ chức chính trị, đoàn thể, hội quần chúng, Hội nghị Trung ương đã xác định rõ về định hướng chính trị và điều lệ. Hội nghị Trung ương Đảng họp lần thứ 2 tại Sài Gòn (3/1931) đã tập trung chú trọng công tác Công hội, Nông hội, Phụ nữ, Thanh niên... để đưa phong trào cách mạng lên cao.

Từ đó tổ chức đảng, các đoàn thể, hội quần chúng có sự phát triển nhanh chóng. Qua thực tiễn lãnh đạo đấu tranh, số lượng đảng viên đã tăng lên nhanh chóng: từ khoảng 1.600 (10/1930) tăng lên 2.400 đảng viên (3/1931), trong đó gần 20 chi bộ xí nghiệp (ở các phân xưởng, nhà máy điện, nhà máy dệt, hầm mỏ, nhà máy gỗ, diêm, ga xe lửa...). Có thể nói đóng góp to lớn, rõ rệt nhất của đồng chí Trần Phú trên cương vị Tổng Bí thư là đã lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện nhiệm vụ trọng tâm công tác xây dựng Đảng, phát triển đảng viên; xây dựng cơ sở chính trị và tổ chức bộ máy cho các tổ chức quần chúng của Đảng, tạo tiền đề cho sự phát triển mạnh mẽ của Đảng ta và của Mặt trận, đoàn thể sau này, từ đó tạo ra sức mạnh tổng hợp để cách mạng giành thắng lợi thành công.

Những cống hiến của đồng chí Trần Phú trong công tác tư tưởng, lý luận và tổ chức của Đảng Cộng sản

Thực tiễn đấu tranh cách mạng đã chỉ ra rằng, mỗi khi cách mạng gặp khó khăn, thoái trào, khi cách mạng chuyển giai đoạn, thường xuất hiện những trào lưu tư tưởng "tả khuynh" hoặc "hữu khuynh", gây mâu thuẫn và phá hoại ngay trong nội bộ Đảng. Sau khi Đảng hợp nhất chưa lâu, trong Đảng còn tồn tại nhiều quan điểm và nhận thức khác nhau, cũng là điều khó tránh. Vì vậy, đồng chí Trần Phú rất quan tâm đến vấn đề đấu tranh tư tưởng trong nội bộ Đảng, khắc phục những nhận thức lệch lạc, những xu hướng cơ hội, bè phái, nhằm xây dựng khối đoàn kết nhất trí trên cơ sở Cương lĩnh, đường lối của Đảng. Trong Án nghị quyết của Hội nghị Trung ương lần thứ 2 (3/1931) đã đề cập đến vấn đề cổ động tuyên truyền: "Sự cổ động tuyên truyền có tổ chức, có kế hoạch đúng và chuyên cần là một điều kiện quan trọng để thực hành các công tác của Đảng trong quần chúng thêm bền chặt. Trong khi Đảng mới thành lập, trình độ lý luận của Đảng còn thấp kém, nền tư tưởng còn chưa vững bền, nhân tài để làm việc Đảng còn rất hiếm, vậy nên sự tuyên truyền chủ nghĩa Mác - Lênin chuyên cần trong Đảng và trong quần chúng vô sản là việc rất cần kíp...".

Nhận thức sâu sắc về vai trò dẫn đường của lý luận cách mạng đối với phong trào cách mạng, đồng chí Trần Phú đã chỉ đạo thành lập cơ quan tuyên truyền lý luận của Đảng. Tháng 12/1930, đồng chí đã cùng Ban Thường vụ Trung ương quyết định xuất bản báo Cờ Vô sản và báo Cộng sản nhằm "mục đích làm rõ chính sách và phê bình mọi sai trái, lỗi lầm và yếu kém" trong công tác của Đảng, đồng thời cũng để tăng "những bài lý luận, giải thích" để "các đồng chí bày tỏ ý kiến". Đồng chí Trần Phú cũng cho lập ra một Ban Tuyên truyền do một Ủy viên Ban Thường vụ Trung ương phụ trách. Điều đó chứng tỏ

đồng chí Tổng Bí thư rất coi trọng công tác tư tưởng - lý luận; có ý thức sâu sắc về vai trò của nó đối với công tác xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức.

Dưới sự lãnh đạo của đồng chí, từ Hội nghị Trung ương lần thứ nhất đến Hội nghị Trung ương lần thứ hai, Đảng ta đã tiến hành kiên quyết cuộc đấu tranh trên lĩnh vực tư tưởng. Đồng chí Trần Phú đã chỉ ra một số vấn đề mới nảy sinh cần phải đấu tranh, khắc phục: "Hội nghị toàn thể Trung ương lần thứ hai tổ chức vào tháng 3/1931 đã thừa nhận sự tồn tại công khai của chủ nghĩa cơ hội ở Bắc Kỳ. Những tháng vừa qua đã chứng minh rằng: Tất cả thành viên của các nhóm cũ thống nhất lại là một lực lượng chống đối mới về tư tưởng... Do đó, cái quan tâm đầu tiên của chúng tôi là giải thích sự cần thiết cấp bách tiến hành một cuộc đấu tranh tích cực về tư tưởng, chống lại chủ nghĩa cơ hội và khuynh hướng hòa hoãn ở trong Đảng..." Mặt khác, do địch khủng bố ngày càng mạnh, trong thư gửi Quốc tế Cộng sản (17/4/1931), Trần Phú cũng cho biết "trong hàng ngũ của chúng tôi xuất hiện tâm lý sợ hãi, lo lắng tiểu tư sản trước cuộc đấu tranh giai cấp mạnh mẽ". Để chống khủng bố, đồng chí cho biết sẽ "tổ chức tốt các đội tự vệ khi tranh đấu, "phải kiên quyết chặn đứng mọi cố gắng hướng cuộc đấu tranh tích cực thành những hành động manh động ở mọi nơi, ngay khi vừa xuất hiện".

Như vậy, trên cương vị Tổng Bí thư đầu tiên, đồng chí Trần Phú đã có những đóng góp to lớn trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức; tranh thủ mọi điều kiện để trang bị lý luận Mác - Lênin cho cán bộ, đảng viên, khắc phục những biểu hiện "tả khuynh"; kiện toàn các cơ quan lãnh đạo từ Trung ương, Xứ ủy đến các đảng bộ, nhất là ở những vùng quan trọng bị địch đàn áp... Quốc tế Cộng sản đánh giá cao hoạt động của Đảng ta và công nhận Đảng ta là một bộ phận độc lập trực thuộc Quốc tế Cộng sản (tháng 4/1931).

Người cộng sản mẫu mực, trung thành với cách mạng, nêu tấm gương kiên cường, bất khuất trước kẻ thù

Ngày 18/4/1931, đồng chí Trần Phú bị địch bắt ở Sài Gòn, giam cầm trong Khám Lớn, thực dân Pháp đã không từ mọi thủ đoạn dã man, xảo quyệt, mua chuộc hòng khuất phục đồng chí. Sống trong nhà tù đế quốc với điều kiện hết sức nghiệt ngã, Trần Phú luôn bình tĩnh, sáng suốt truyền niềm tin tưởng vào thắng lợi của cách mạng đến các đồng chí cùng bị giam cầm tù đày. Trần Phú đã cùng với các đồng chí khác tổ chức nhiều cuộc đấu tranh vạch mặt chế độ lao tù dã man, vô nhân đạo của kẻ thù, tổ chức những buổi huấn luyện chính trị ngay trong nhà tù của thực dân Pháp.

Sự tra tấn và đày ải của kẻ thù đã cướp đi Tổng Bí thư Trần Phú vào ngày 06/9/1931 tại Nhà thương Chợ Quán. Trước lúc hy sinh, đồng chí đã nhắn gửi các đồng chí ở lại và đồng bào lời nói bất hủ: "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu". Tổng Bí thư Trần Phú mất đi là một tổn thất to lớn đối với Đảng ta, phong trào cách mạng giải phóng dân tộc, phong trào cộng sản và công nhân quốc tế lúc đó. Chủ tịch Hồ Chí Minh đánh giá: "Là một người rất thông minh, hăng hái và cần cù, đồng chí Trần Phú đã làm được nhiều việc quan trọng cho Đảng". Trong bài tưởng nhớ đồng chí Trần Phú năm 1932 lưu trữ tại Hồ sơ Quốc tế Cộng sản đã khẳng định: "Sự nghiệp cách mạng, niềm tin và phẩm chất cao đẹp của Tổng Bí thư Trần Phú trong nhà tù đế quốc sẽ mãi mãi là tấm gương bất diệt cho những người cộng sản trên toàn thế giới, đặc biệt là những người cộng sản Đông Dương". Cuộc đời và hoạt động cách mạng của Tổng Bí thư Trần Phú tuy ngắn ngủi, nhưng những đóng góp là quan trọng và to lớn, đã xây dựng nền móng tư tưởng, chính trị và tổ chức của Đảng ta. Phẩm chất cộng sản kiên trung và khí tiết lẫm liệt của Trần Phú trước kẻ thù là tấm gương cổ vũ cho các thế hệ người Việt Nam trong cuộc chiến đấu cho độc lập, tự do của dân tộc, ấm no, hạnh phúc của nhân dân ta.

3. Những đóng góp của Tổng Bí thư Trần Phú với phong trào công nhân vùng mỏ Quảng Ninh và thành phố Móng Cái

Quảng Ninh là trung tâm của Việt Nam về tài nguyên than đá, có vựa than với trữ lượng chiếm 90% trữ lượng của cả nước và lớn nhất Đông Nam Á cùng với nhiều tài nguyên khoáng sản đặc thù phong phú, đa dạng, trữ lượng lớn, chất lượng cao như: cao lanh tấn mài, đất sét, cát thủy tinh, đá vôi... Với tiềm năng và lợi thế trên, thế kỷ XIX, Quảng Ninh là địa phương được quan tâm hàng đầu của thực dân Pháp trong quá trình xâm lược, cai trị và vơ vét nguồn tài nguyên của Việt Nam. Từ đây đã hình thành nền công nghiệp khai khoáng và đội ngũ công nhân mỏ, trở thành "cái nôi" của giai cấp công nhân Việt Nam - lực lượng xung kích trong các phong trào cách mạng do Đảng khởi xướng và lãnh đạo. Quá trình vô sản hóa của đội ngũ công nhân mỏ sớm được giác ngộ chủ nghĩa Mác - Lênin, các tổ chức cơ sở đảng cũng được hình thành sớm tại Quảng Ninh. Phong trào cách mạng những năm 1928 - 1930 và sự ra đời của Chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam đầu tiên ở khu mỏ đã gắn liền tên tuổi các chiến sĩ cách mạng: Nguyễn Văn Cừ, Nguyễn Đức Cảnh, Hạ Bá Cang (Hoàng Quốc Việt)... Móng Cái còn vinh dự là nơi ghi dấu ấn xuất dương, tham gia hoạt động chính trị chuyên nghiệp của đồng chí Trần Phú, người Cộng sản kiên trung, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng ta. Với vị trí địa lý chiến lược, tiếp giáp với Trung Quốc, Quảng Ninh trở thành cửa ngõ trong việc đưa thanh niên yêu nước Việt Nam đến Quảng Châu dự các lớp huấn luyện chính trị do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc mở và đón họ trở về nước hoạt động.

Năm 1926, thực hiện chủ trương của Hội Phục Việt, Trần Phú cùng một số hội viên sang Quảng Châu bàn về việc hợp nhất với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Tại đây, Trần Phú được tham dự lớp huấn luyện cách mạng của Nguyễn Ái Quốc tổ chức. Chuyến đi này, Trần Phú và các đồng chí

của mình đã đi qua Móng Cái và được nhiều gia đình cán bộ, người dân Móng Cái giúp đỡ. Được học tập và đào tạo tại nước ngoài đã góp phần đưa Trần Phú từ một thanh niên yêu nước khao khát lý tưởng và tràn đầy nhiệt huyết trở thành chiến sĩ cộng sản đủ sức gánh vác những nhiệm vụ quan trọng do Quốc tế Cộng sản và Đảng ta phân công.

Trong bối cảnh tình hình cách mạng Đông Dương chuyển biến nhanh chóng, năm 1930 trở về nước hoạt động, đồng chí Trần Phú được bổ sung vào Ban Chấp hành Trung ương lâm thời và giao nhiệm vụ chuẩn bị dự thảo Luận cương chính trị của Đảng. Cũng trong thời gian này, phong trào cách mạng của công nhân ở khu mỏ Quảng Ninh phát triển mạnh mẽ giữa sự kìm kẹp, đàn áp của chế độ thực dân. Tháng 11/1929, lần đầu tiên các hình thức tuyên truyền, cổ động: rải truyền đơn, treo cờ, dán áp phích... xuất hiện trên toàn vùng mỏ. Cao trào cách mạng trong cả nước và phong trào công nhân khu mỏ là cuộc tổng diễn tập, giai cấp công nhân đã thể hiện tinh thần cách mạng và đoàn kết công - nông trong đấu tranh cách mạng. Từ thực tiễn cách mạng sôi động này, đồng chí Trần Phú đã thâm nhập sâu sát phong trào, tìm hiểu đời sống, tâm tư nguyện vọng của giai cấp công nhân. Năm 1930, sau khi khảo sát phong trào công nhân ở Cảng Hải Phòng, đồng chí có khảo sát, nghiên cứu thực tiễn phong trào công nhân vùng mỏ Quảng Ninh. Qua khảo sát thực tế, Trần Phú đã khẳng định được tính chất của cuộc cách mạng Đông Dương với vai trò nòng cốt, tinh thần cách mạng triệt để của giai cấp công nhân, khối đoàn kết công - nông và phương pháp đấu tranh cách mạng dựa trên phong trào quần chúng. Chính Luận cương đã soi đường, chỉ lối cho phong trào cách mạng tại Quảng Ninh phát triển thành cao trào là cuộc Tổng bãi công tháng 11/1936 của hơn 3 vạn công nhân vùng mỏ, đã làm rung chuyển bộ máy thống trị của thực dân Pháp và chủ mỏ ở Đông Dương. Thắng lợi của cuộc Tổng bãi công năm 1936 đã mang lại bài học to lớn về tập hợp lực lượng, kỷ luật và đồng tâm trong đấu tranh,

về sự đùm bọc, đoàn kết của những người cùng cảnh ngộ, cùng giai cấp và nhân dân lao động, là động lực mạnh mẽ tiến tới Tổng khởi nghĩa giành chính quyền thành công - Cách mạng Tháng Tám năm 1945 sau này.

Tại thành phố Móng Cái, khu vực đồi biên giới (khu 4, phường Hải Hòa) nơi đồng chí Trần Phú cùng các thành viên đoàn rời Tổ quốc sang Trung Quốc hoạt động cách mạng, Đảng bộ và nhân dân thành phố Móng Cái đã xây dựng nhà bia kỷ niệm với diện tích 3.000m^2 nằm sát bờ sông biên giới, trên đỉnh đồi đặt tấm bia ghi lại sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đấy trước khi sang Quảng Châu gặp Nguyễn Ái Quốc và hoạt động cách mạng. Ngày 17/9/2012, Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh đã ban hành Quyết định số 2339/QĐ-UBND về việc xếp hạng di tích cấp tỉnh đối với Di tích lịch sử đồi Trần Phú. Đây là cơ sở pháp lý quan trọng khẳng định các giá trị văn hóa, lịch sử của di tích đồi Trần Phú, đồng thời cũng là căn cứ để bảo tồn, phát huy những giá trị lịch sử của di tích. Cùng với đó, một phường, một trường trung học phổ thông trên địa bàn Thành phố cũng vinh dự được mang tên Tổng Bí thư Trần Phú.

4. Những bài học sâu sắc của Tổng Bí thư Trần Phú để lại

Bài học về lý tưởng, lẽ sống: Xuất thân trong một gia đình nhà nho, lại là người có trí thông minh đặc biệt, đồng chí đã đỗ đầu kỳ thi Thành Chung tại Trường Quốc học Huế, nếu muốn "vinh thân, phì gia", Trần Phú đã có thể đi theo một con đường khác. Nhưng truyền thống gia đình và quê hương đã sớm hình thành nơi Trần Phú chí hướng yêu nước và cách mạng. Từ chối con đường làm quan, Trần Phú chọn nghề dạy học để đến với thế hệ thanh thiếu niên. Với tất cả bầu nhiệt huyết của mình, Trần Phú đã truyền cho họ tinh thần yêu nước và ý chí đấu tranh cho dân tộc độc lập, cho một xã hội bình đẳng, không còn áp bức, bất công. Trần Phú quyết định

bỏ nghề dạy học để dấn thân vào con đường cách mạng. Cũng như nhiều thanh niên ưu tú lúc bấy giờ, Trần Phú tìm đường đến Quảng Châu (Trung Quốc) gặp được lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, được bồi dưỡng lý luận Mác - Lênin, được kết nạp vào Cộng sản Đoàn. Hạnh phúc của Trần Phú là bắt gặp được lý tưởng thời đại mới, quyết tâm hiến dâng đời mình cho lý tưởng đã chọn.

Bài học về trau dồi lý luận cách mạng: Đồng chí Trần Phú thấm thía với lời dạy của Lênin qua sự truyền thụ của Nguyễn Ái Quốc: "Không có lý luận cách mệnh, thì không có cách mệnh vận động... chỉ có theo lý luận cách mệnh tiền phong, Đảng cách mệnh mới làm nổi cách mệnh tiền phong". Tại lớp huấn luyện chính trị đặc biệt ở Quảng Châu, Trần Phú đã say mê học tập và tỏ rõ năng khiếu tư duy lý luận của mình, đồng chí đã được Nguyễn Ái Quốc lựa chọn cử đi đào tạo lý luận tại Trường Đại học Phương Đông. Trần Phú đã tốt nghiệp xuất sắc và được đánh giá cao khả năng học tập, tư duy lý luận. Trong bài "Tưởng nhớ Trần Phú - Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Đông Dương" đăng trên tạp chí Quốc tế Cộng sản, số 5/1932, có đoạn viết: "Dưới sự lãnh đạo của Trần Phú, Đảng chúng tôi đã thật sự trở thành một Đảng quần chúng, đã biến đổi về tổ chức, dẫn dắt quần chúng trong cuộc đấu tranh cách mạng hiện nay... Trần Phú đã có những đóng góp rất to lớn trong việc Bôn-sê-vích hóa Đảng về mặt tư tưởng... đã thể hiện rõ những vấn đề có tính nguyên tắc về chiến lược, sách lược cách mạng vô sản do chính anh viết hoặc chỉ đạo viết".

Bài học về lòng trung thành tuyệt đối với Đảng: Nói đến Trần Phú là nói đến tấm gương sáng ngời về lòng trung thành tuyệt đối với Đảng và cách mạng, về khí phách kiên cường, bất khuất trước kẻ thù. Tập san *Tuyên truyền* của Đảng nhân dịp kỷ niệm Đảng Cộng sản Đông Dương 20 tuổi (1930 - 1950), đã có bài viết về tấm gương của Trần Phú như sau:

Khi bị bắt, giặc rạch da người, nhét bông tẩm dầu mà đốt. Tuy chúng thừa biết tên Trần Phú, nhưng tra tấn trăm lần, đồng chí vẫn không nói nửa lời. Khi chúng đưa Trần Phú ra Tòa án, thấy tên quan tòa hỏi mãi, anh chép miệng: "Ông đã thiết tha muốn biết tên tôi quá như thế, thì đây: Tên tôi là Trần Phú". Trước khi trút hơi thở cuối cùng, đồng chí còn gửi đến đồng chí, đồng bào lời nhắn nhủ: "Trước sau tôi chỉ mong anh chị em: Hãy giữ vững chí khí chiến đấu!". Lời bất hủ của đồng chí chắc chắn sẽ còn vang vọng mãi, cổ vũ chúng ta vượt qua mọi thử thách, khó khăn trên con đường cách mạng.

Bài học về những phẩm chất cách mạng tiêu biểu của Trần Phú: Sớm chịu ảnh hưởng truyền thống của gia đình, quê hương, lòng yêu nước, thương dân, cùng với trí thông minh sẵn có, Trần Phú đã sớm nhận ra mục đích làm thầy giáo của mình không phải để tạo ra lớp người làm "thông phán" làm tay sai cho thực dân Pháp, mà là cơ hội để tạo ra lớp người có ích cho dân, cho nước. Cũng từ đây, Trần Phú đã thôi nghề dạy học, dấn thân vào con đường hoạt động cách mạng đấu tranh cho giải phóng dân tộc. Trong quá trình học tập, trau dồi lý luận cách mạng tại Quảng Châu (Trung Quốc) và Đại học Phương Đông (Mát-xcơ-va) từ năm 1927 - 1929, Trần Phú luôn tích cực tự học, nắm bắt những cơ sở lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin và đường lối Quốc tế Cộng sản vận dụng trong quá trình đấu tranh giải phóng dân tộc ở Đông Dương thuộc địa nửa phong kiến và giải phóng giai cấp vô sản. Trong hoạt động thực tiễn, Trần Phú rất chú trọng đến vấn đề tập hợp lực lượng quần chúng để thực hiện thắng lợi đường lối đúng đắn của Đảng. Đồng chí rất quan tâm đến học văn hóa. Đồng chí đã đề nghị các cơ sở đảng phải tìm mọi cách tổ chức cho anh chị em công nhân học văn hóa. Nhờ đó, nhiều anh chị em đã biết đọc sách báo bí mật của Đảng và giác ngộ cách mạng. Đồng chí có tác phong sâu sát, gần gũi quần chúng và

phương pháp tổ chức thực hiện cụ thể, gắn với thực tiễn. Do đó, ngay sau khi từ nước ngoài trở về, Trần Phú đã có những chuyến đi dài ngày khảo sát các địa phương, nhà máy, hầm mỏ để nghiên cứu thực tế và nắm tình hình... nhờ đó bản "Luận cương chính trị" do đồng chí dự thảo đã phản ánh tình hình thực tiễn phong trào cách mạng Việt Nam lúc bấy giờ. Trong cuộc đời hoạt động cách mạng ngắn ngủi của mình, Trần Phú luôn nêu cao các phẩm chất đạo đức cách mạng trong sáng, gắn bó keo sơn với quần chúng, tin tưởng sâu sắc vào sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc, dù đứng trước những khó khăn, gian khổ; ngay cả khi đối mặt với quân thù tàn bạo, đồng chí vẫn lạc quan, tin tưởng vào Đảng, vào cách mạng và thắng lợi cuối cùng.

5. Một số định hướng về tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục đạo đức cách mạnh, lịch sử truyền thống và tuyên truyền, giáo dục cho cán bộ, đảng viên, nhân dân tỉnh Quảng Ninh về con đường cách mạng của đồng chí Trần Phú

Một là, thường xuyên tuyên truyền nhằm tôn vinh, tri ân công lao, những cống hiến to lớn của đồng chí Trần Phú đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc ta; khẳng định vai trò lãnh đạo sáng suốt của Đảng Cộng sản Việt Nam, của Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí lãnh đạo cách mạng tiền bối tiêu biểu của Đảng và cách mạng Việt Nam trong sự nghiệp đấu tranh vì độc lập, tự do của dân tộc; khẳng định, củng cố, bồi đắp niềm tin của nhân dân đối với Đảng, Nhà nước, chế độ xã hội chủ nghĩa và công cuộc đổi mới của đất nước. Trong đó tập trung tuyên truyền về: *(i1)* Thân thế, cuộc đời hoạt động và những công lao, cống hiến to lớn của đồng chí Trần Phú đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng, dân tộc Việt Nam, với phong trào cộng sản và công nhân quốc tế, nhất là những đóng góp quan trọng; *(i2)* Tấm gương mẫu mực, sáng ngời về

phẩm chất đạo đức cách mạng của đồng chí Trần Phú; tình thương yêu đồng chí, đồng bào; lòng trung thành vô hạn với Tổ quốc và sự nghiệp cách mạng của Đảng; ý chí kiên cường, bất khuất trước kẻ thù của Tổng Bí thư Trần Phú; *(i3)* Ý nghĩa và giá trị của bản "Luận cương chính trị" năm 1930 do đồng chí Trần Phú khởi thảo và các văn kiện của Đảng ta trong thời kỳ đồng chí làm Tổng Bí thư.

Hai là, cấp ủy địa phương, cơ quan, đơn vị trong tỉnh chủ động phối hợp với Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tổ chức các hội nghị, hội thảo chuyên đề; bổ sung nội dung, chương trình bồi dưỡng chuyên đề về công lao, đóng góp quan trọng của một số lãnh đạo Đảng, Nhà nước đã từng cống hiến, hoạt động cách mạng ở Quảng Ninh; chỉ đạo, định hướng các Trung tâm Chính trị nghiên cứu lồng ghép nội dung chuyên đề học tập về Tổng Bí thư Trần Phú trong các chương trình đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức hằng năm. Sở Giáo dục và Đào tạo chỉ đạo lồng ghép các nội dung về cuộc đời, thân thế, sự nghiệp của Tổng Bí thư Trần Phú trong các chương trình ngoại khóa, chương trình giáo dục địa phương, giáo dục lịch sử truyền thống trong hệ thống các trường học phổ thông trên địa bàn tỉnh.

Ba là, đề nghị cấp ủy các địa phương tiếp tục tăng cường giáo dục truyền thống cách mạng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân, nhất là thế hệ trẻ trên địa bàn thông qua việc tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về thân thế, sự nghiệp, những công lao đóng góp của Tổng Bí thư Trần Phú đối với phong trào giải phóng dân tộc và cách mạng Việt Nam; tổ chức triển lãm chuyên đề, triển lãm lồng ghép các nội dung về cuộc đời, sự nghiệp của Tổng Bí thư Trần Phú; các hoạt động về nguồn, dâng hương tại khu lăng mộ ở quê hương Tổng Bí thư (huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh) và các địa chỉ, nơi hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú... Đẩy mạnh hoạt động thông tin, tuyên truyền bằng nhiều hình thức, trong đó các cơ quan

truyền thông, báo chí, đội ngũ cán bộ Tuyên giáo và Dân vận các cấp phải tuyên truyền thường xuyên về cuộc đời, sự nghiệp và những công lao đóng góp của Tổng Bí thư Trần Phú trên các nền tảng báo chí của Trung tâm Truyền thông tỉnh, các cơ quan báo chí có chương trình hợp tác truyền thông với tỉnh; trên cổng thông tin điện tử, các website, trang thông tin điện tử của các sở, ban, ngành, địa phương, cơ quan, đơn vị; trên Internet, mạng xã hội... Tăng cường tuyên truyền thông qua sinh hoạt chi bộ, đoàn thể, hội nghị, hội thảo, tọa đàm, đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên các cấp và hệ thống truyền thanh ở cơ sở, đội tuyên truyền lưu động; thông qua các ấn phẩm tuyên truyền, hội nghị báo cáo viên, sinh hoạt thường kỳ của các tổ chức chính trị - xã hội; tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao... theo điều kiện cụ thể của từng địa phương, cơ quan, đơn vị.

Mục tiêu của các đợt, các hoạt động tuyên truyền sẽ góp phần lan tỏa sâu rộng hơn nữa về những công lao đóng góp của các lãnh đạo Đảng, Nhà nước đối với cách mạng Việt Nam. Mỗi đợt tuyên truyền là một đợt sinh hoạt chính trị tư tưởng, giáo dục truyền thống thiết thực, góp phần khơi dậy mạnh mẽ tinh thần yêu nước, ý chí tự lực, tự cường, sức mạnh đại đoàn kết toàn dân tộc và khát vọng phát triển đất nước phồn vinh, hạnh phúc; cổ vũ, động viên các tầng lớp Nhân dân, nhất là thế hệ trẻ noi gương các đồng chí lãnh đạo tiền bối tiêu biểu của Đảng, trong đó có đồng chí Trần Phú, vượt qua khó khăn, thách thức, ra sức học tập, lao động, cống hiến sức lực, trí tuệ để xây dựng quê hương, đất nước ngày càng giàu đẹp, văn minh, sẵn sàng cùng đất nước bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc./.

GIẢI PHÁP NGẮN HẠN ĐƯA CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI THÀNH DI TÍCH QUỐC GIA

✍ ***TS. Nguyễn Việt Dũng***
Ủy viên Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh,
Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Quảng Ninh

1. Con đường xuất dương - dấu mốc lịch sử quan trọng trong cuộc đời cách mạng của Tổng Bí thư Trần Phú

Đồng chí Trần Phú là một trong những lãnh đạo tiền bối tiêu biểu trong lịch sử đấu tranh cách mạng oanh liệt của Đảng ta, là một thanh niên yêu nước cách mạng nổi bật trong lớp thanh niên sinh ra và lớn lên vào đầu thế kỷ XX, được hun đúc bởi truyền thống dân tộc và xu thế của thời đại, đã rèn luyện, trưởng thành và trở thành một trong những lãnh tụ thế hệ đầu của Đảng. Là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam, tên tuổi của đồng chí gắn liền với bản "Luận cương chính trị" năm 1930 của Đảng ta.

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904, xuất thân từ một gia đình nhà nho yêu nước, mới hơn 4 tuổi đã mồ côi cha, 6 tuổi mồ côi mẹ, tuổi thơ đồng chí Trần Phú trải qua những năm tháng đau buồn và cơ cực. Truyền thống quê hương và tên tuổi các anh hùng, nghĩa sĩ làm rạng danh đất nước đã để lại cho chàng thanh niên Trần Phú những ấn tượng sâu sắc; góp phần hình thành ở đồng chí một nghị lực phi thường, lòng yêu nước sâu sắc, tinh thần ham học hỏi, ý chí cách mạng quật cường. Ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường, chàng thanh niên Trần Phú đã dồn hết tâm trí cho học tập, tham gia "Hội Tu tiến" để giúp đỡ bạn bè cùng chí hướng và nuôi dưỡng tinh thần yêu nước. Năm 1922, Trần Phú đỗ đầu kỳ thi Thành Chung, tuy nhiên, Trần Phú đã từ chối con đường quan trường và chọn con đường dạy học. "Mục đích làm thầy giáo của anh không phải để tạo ra lớp người "thông, phán" làm tay sai cho thực dân, mà anh muốn lợi dụng cơ hội "làm thầy" để tạo ra lớp người có ích cho dân, cho nước"[1] với mong muốn đào tạo được lớp người có lý tưởng, hy sinh quên mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc. Đồng chí đã tiếp nhận những tư tưởng yêu nước và cách mạng của Nguyễn Ái Quốc qua sách báo được đưa về Việt Nam lúc đó. Tại Vinh, Trần Phú đã tham gia sáng lập Hội Phục Việt (sau đổi là Hội Hưng Nam), lãnh đạo phong trào làm đơn lấy chữ ký đòi thực dân Pháp trả lại tự do cho Phan Bội Châu; tổ chức lễ truy điệu Phan Chu Trinh, mở các lớp dạy quốc ngữ cho quần chúng lao động. Ảnh hưởng của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ngày càng mạnh lên, thu hút nhiều phần tử tiên tiến của Hội Phục Việt, điều đó đã tác động đến sự lựa chọn của Trần Phú. Trần Phú quyết định thôi nghề dạy học để dấn thân vào con đường cách mạng

Bước ngoặt trong cuộc đời cách mạng của Trần Phú là việc được cử sang Quảng Châu bắt liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng

---

[1] Đức Vượng: *Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng (1930 - 1931)*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 1999, tr.11.

Thanh niên; từ chủ nghĩa yêu nước, Trần Phú đến với lý tưởng cộng sản. Tại đây, đồng chí Trần Phú đã gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và được dự lớp huấn luyện chính trị do Người giảng dạy. Qua truyền thụ của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, Trần Phú rất thấm thía lời dạy của V.I.Lê-nin: "Không có lý luận cách mệnh, thì không có cách mệnh vận động... Chỉ có theo lý luận cách mệnh tiền phong, Đảng cách mệnh mới làm nổi trách nhiệm cách mệnh tiền phong". Tại lớp huấn luyện chính trị đặc biệt ở Quảng Châu, Trần Phú say mê học tập lý luận, tỏ rõ khả năng tư duy lý luận của mình. Trần Phú được kết nạp vào Cộng sản Đoàn và được lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc giới thiệu sang học tại Trường Đại học Phương Đông ở Mát-xcơ-va. Chính những năm học tập, nghiên cứu lý luận Mác - Lênin, tham gia hoạt động thực tiễn, đặc biệt trao đổi với các đồng nghiệp của các Đảng anh em về những vấn đề dân tộc và thuộc địa, Trần Phú đã có bước trưởng thành lớn, đủ sức gánh vác những nhiệm vụ do Đảng phân công.

Được bầu làm Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng khi còn rất trẻ, đồng chí Trần Phú đã thể hiện là một nhà lý luận sắc bén, góp phần quan trọng vào việc hoạch định đường lối cách mạng Việt Nam. Đồng chí cũng là người rất chú trọng nghiên cứu, tổng kết thực tiễn cách mạng, vận dụng lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin vào thực tiễn để lãnh đạo công nông trong cuộc đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng xã hội, giải phóng con người. Nói đến Trần Phú, không thể không nhắc đến bản dự thảo "Luận cương chính trị" của Đảng năm 1930. Dự thảo "Luận cương chính trị" được soạn thảo dưới ánh sáng của Nghị quyết Đại hội VI Quốc tế Cộng sản năm 1928, đồng thời được bổ sung bằng những kết quả tổng kết từ thực tiễn phong trào công nhân và phong trào yêu nước Việt Nam. Dự thảo "Luận cương chính trị" có sự đóng góp của trí tuệ tập thể, song phần đóng góp trực tiếp nhất là của đồng chí Trần Phú.

Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú sang Quảng Châu bắt liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên gắn liền với một số địa danh của thành phố Móng Cái.

Hiện nay, trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh có 61 di tích lịch sử cách mạng, trong đó có 02 di tích gắn với con đường xuất dương của Tổng Bí thư Trần Phú là di tích lịch sử Đồi Trần Phú, khu 4, phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái (di tích cấp tỉnh) và di tích lịch sử Giếng Guốc, khu 1, phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái (di tích kiểm kê). Năm 1963, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đã tổ chức cuộc khảo sát thực địa để nghiên cứu tìm tư liệu và hiện vật về con đường xuất dương của đoàn, theo đó, cho thấy con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú không chỉ qua đồi Trần Phú và Giếng Guốc mà còn đi qua một số địa điểm tại thành phố Móng Cái như Mũi Ngọc, xóm Pồ Hển (nay là khu 1, phường Hải Hòa tại khu vực trụ sở Ủy ban nhân dân phường Hải Hòa), bờ sông biên giới.

Sự kiện như sau: Giữa tháng 7/1926, Hội Hưng Nam cử một số cán bộ do đồng chí Trần Phú làm trưởng đoàn đi sang Quảng Châu, Trung Quốc để bàn về việc hợp nhất giữa Hội Hưng Nam với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên và dự lớp huấn luyện chính trị do đồng chí Nguyễn Ái Quốc tổ chức. Đoàn có 10 người: Trần Phú, Lê Duy Điếm, Nguyễn Văn Đắc, Nguyễn Văn Khang, Hoàng Văn Tùng, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi (Lộc), Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba. Đoàn xuất dương chia làm 3 tốp xuất phát từ 2 nơi: ga Vinh và ga Thanh Hóa. Ngày 12/7/1926, Trần Phú cùng các đồng chí của đoàn xuất dương xuất phát từ ga Vinh, sau đó các tốp gặp nhau ở ga Hàng Cỏ (Hà Nội), từ ga Hàng Cỏ để đi xe lửa xuống Hải Phòng. Đến Hải Phòng, chiều ngày 16/7/1926, các đồng chí xuống tàu thủy đi thẳng tới Mũi Ngọc, từ Mũi Ngọc các đồng chí đi đến Giếng Guốc (quãng đường hơn 10 cây số). Con đường này gồ ghề nhỏ hẹp nên các đồng chí phải đi bộ.

Từ Giếng Guốc, đoàn tiếp tục cuộc hành trình đi chừng 2 cây số thì đến xóm Pồ Hển. Đến đây, do quên mất đường nên các đồng chí phải ngồi đợi để đồng chí Lê Duy Điếm đi hỏi đường khoảng hơn tiếng đồng hồ. Sau đó đoàn tiếp tục đi khỏi xóm Pồ Hển, khi đi được một quảng thì đoàn thấy một toán lính từ đằng xa chạy lại. Ngay lập tức mọi người thi hành kế hoạch đã bàn, quẳng hết cặp và va li để chạy thoát thân. Đồng chí Lê Duy Điếm dẫn đoàn chạy qua một cánh đồng và mấy ngọn đồi. Khi mọi người chạy lên đến đỉnh đồi Phổ Xíu Lẻng (nay là đồi Trần Phú) thì nhìn thấy dòng sông biên giới hiện lên trước mặt. Hai đồng chí khỏe nhất trong đoàn là đồng chí Phan Trọng Quảng và đồng chí Nguyễn Văn Lợi (Lộc) dừng lại trên bờ sông để đối phó với bọn lính. Sáu đồng chí lội ra đến giữa sông nước sâu ngang cổ thì vừa gặp một chiếc đò từ bờ sông bên kia chèo sang để đón các đồng chí. Trong lúc vội vàng các đồng chí đã làm lật chiếc đò, đồng chí Quảng và đồng chí Lợi đã lội ào ra và đã lấy vai lật ngửa chiếc đò lên. Mọi người cùng xúm lại để tát nước và chiếc đò đã đưa tám đồng chí vượt sông qua biên giới. Sang đến bờ sông bên kia các đồng chí quay nhìn về Tổ quốc thì thấy hai đồng chí Phiệt và Tùng đã bị lính bắt. Đồng chí Trần Phú và các đồng chí trong đoàn đã đến Quảng Châu vào đầu tháng 8/1926.

2. Giá trị di tích và giải pháp nâng tầm di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái"

Theo Điều 29 Luật Di sản văn hóa 2001 được sửa đổi bởi khoản 10 Điều 1 Luật Di sản văn hóa sửa đổi 2009 có quy định di tích lịch sử- văn hóa quốc gia là công trình xây dựng, địa điểm ghi dấu sự kiện, mốc lịch sử quan trọng của dân tộc hoặc gắn với anh hùng dân tộc, danh nhân, nhà hoạt động chính trị, văn hóa, nghệ thuật, khoa học nổi tiếng có ảnh hưởng quan trọng đối với tiến trình lịch sử của dân tộc. Từ đó, có thể khẳng định công trình, địa điểm, nơi đồng chí Trần Phú và các đồng đội đi

qua, nghỉ chân trên con đường xuất dương sang Quảng Châu là địa điểm ghi dấu sự kiện, mốc lịch sử quan trọng trong cuộc đời làm cách mạng của đồng chí Trần Phú - một nhà hoạt động chính trị có tầm ảnh hưởng quan trọng đối với tiến trình lịch sử của dân tộc. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng khẳng định "Đồng chí Trần Phú là một người con ưu tú của Đảng và của nhân dân, đã oanh liệt hy sinh cho cách mạng"(1),"Là một người rất thông minh, hăng hái và cần cù, đồng chí Trần Phú đã làm được nhiều việc quan trọng cho Đảng"(2). Đặc biệt, tình hình quốc tế hiện nay có nhiều đổi thay với những diễn biến phức tạp, kẻ thù luôn tìm cách phá hoại công cuộc đổi mới, thực hiện "diễn biến hòa bình" mọi lúc, mọi nơi nhằm làm lung lạc niềm tin của nhân dân vào lý tưởng và con đường cách mạng, từ bỏ đấu tranh giai cấp, thỏa hiệp với các tư tưởng phi vô sản, lôi kéo những phần tử có lập trường không vững vàng hòng gây "tự diễn biến", "tự chuyển biến", phá hoại công cuộc đổi mới của Đảng và nhân dân ta. Trong bối cảnh đó, tấm gương suốt đời vì cách mạng của Tổng Bí thư Trần Phú mãi mãi soi sáng cho các thế hệ những người cộng sản hôm nay. Lời căn dặn "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu!" của đồng chí Trần Phú có tác dụng thôi thúc, cổ vũ cán bộ, đảng viên hôm nay giữ vững lập trường cách mạng, rèn luyện, bồi dưỡng đạo đức cách mạng, kiên định con đường đã lựa chọn, kiên quyết đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu của kẻ thù để đưa đất nước ta tiến lên trên con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội. Vì thế, việc bảo tồn, phát huy giá trị của các di tích gắn liền với thân thế, sự nghiệp và lý tưởng của đồng chí Trần Phú có giá trị to lớn trong giáo dục chính trị, truyền thống cách mạng và chủ nghĩa yêu nước.

---

(1) *Hồ Chí Minh toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, tập 14, tr.309.

(2) T.Lan: *Vừa đi đường vừa kể chuyện*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1999, tr.56-57.

Tuy nhiên, các công trình, địa điểm gắn liền với sự kiện đồng chí Trần Phú xuất dương sang Quảng Châu tại Móng Cái hiện nay chưa được tu bổ, tôn tạo xứng tầm với giá trị, ý nghĩa lịch sử của nó. Hiện nay, di tích lịch sử Đồi Trần Phú đã được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh xếp hạng di tích cấp tỉnh tại Quyết định số 2339/QĐ-UBND, ngày 17/9/2012. Năm 2022, di tích đã được tu bổ, tôn tạo xây dựng đường dẫn lên di tích và bia lưu niệm sự kiện, tuy nhiên, quy mô còn hạn chế. Một số địa điểm khác như Giếng Guốc đã đưa vào Danh mục di tích kiểm kê nhưng địa điểm này đã bị san lấp làm đường, một số địa điểm khác như Mũi Ngọc, xóm Pồ Hển, bờ sông biên giới chưa được đưa vào Danh mục di tích kiểm kê của tỉnh.

Do vậy, Ủy ban nhân dân thành phố Móng Cái cần quan tâm: (1) Tuyên truyền để nhân dân, du khách nhất là thế hệ trẻ hiểu được ý nghĩa của di tích đã được xếp hạng, kiểm kê; đóng góp của đồng chí Trần Phú đối với tiến trình lịch sử của dân tộc, của thành phố Móng Cái; (2) Đầu tư tu bổ, tôn tạo các địa điểm gắn với con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú như xây dựng nhà lưu niệm sự kiện đồng chí Trần Phú cùng đoàn học viên cách mạng đầu tiên xuất dương theo đường liên lạc qua Móng Cái sang Quảng Châu ngày 17/7/1926 tại địa điểm đồi Trần Phú; tại các địa điểm Mũi Ngọc, xóm Pồ Hển, Giếng Guốc, bờ sông biên giới cần để dành quỹ đất cho di tích, xây dựng bia ghi dấu sự kiện, tôn tạo cảnh quan; sưu tầm hiện vật liên quan đến sự kiện như con đò đã chở 08 đồng chí qua sông biên giới (trường hợp không còn có thể sưu tầm, tìm lại hình ảnh về con thuyền để trưng bày tại điểm điểm ghi dấu sự kiện tại bờ sông biên giới...); kết nối các điểm di tích thành một tuyến du lịch theo hành trình địa chỉ đỏ hoặc kết nối với các điểm di tích cách mạng khác của Quảng Ninh để gắn phát triển kinh tế với phát huy giá trị và bảo tồn di tích; (3) Lập hồ sơ trích ngang xin thỏa thuận của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch để xếp hạng cấp quốc gia đối với di tích./.

CẦN QUY HOẠCH VÀ CHUẨN BỊ ĐỀ ÁN XÂY DỰNG DI TÍCH "CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI, NĂM 1926" TRONG TỔNG THỂ QUY HOẠCH PHÁT TRIỂN CỦA ĐỊA PHƯƠNG

✍ **Đồng chí Hồ Quang Huy**

Phó Bí thư Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025,
Chủ tịch UBND thành phố Móng Cái nhiệm kỳ 2021 - 2026

Lịch sử dân tộc Việt Nam là dòng chảy bất tận của tinh thần yêu nước, ý chí độc lập và khát vọng tự do. Trong hành trình đầy gian truân của dân tộc ấy, những dấu mốc lịch sử gắn với tên tuổi của các nhà cách mạng tiền bối luôn là nguồn cảm hứng bất tận, hun đúc tinh thần cách mạng, lòng yêu nước nồng nàn cho các thế hệ hôm nay và mai sau. Một trong những cột mốc đặc biệt ấy là hành trình xuất dương tìm đường cứu nước của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng ta và đoàn cán bộ cách mạng tiền bối vào năm 1926. Đặc biệt, địa bàn Móng Cái (Quảng Ninh) chính là điểm khởi đầu quan trọng của chuyến đi lịch sử ấy.

Việc nghiên cứu, xác lập và xây dựng Di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú" qua địa bàn Móng Cái không chỉ có ý nghĩa về mặt lịch sử, văn hóa mà còn là yêu cầu cấp thiết trong chiến lược phát triển toàn diện của thành phố Móng Cái hôm nay: Phát triển gắn với bảo tồn, kinh tế đi đôi với văn hóa, hiện đại hóa nhưng không quên cội nguồn. Vì vậy, việc quy hoạch và xây dựng Di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú" cần được đặt trong tổng thể quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội, văn hóa - du lịch của địa phương, trở thành công trình mang tầm vóc biểu tượng, có sức lan tỏa sâu rộng và bền vững.

1. Đất và người Móng Cái trong hành trình xuất dương tháng 7/1926 của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú

1.1. Móng Cái - vùng đất giàu truyền thống lịch sử, văn hóa

Móng Cái là vùng đất biên giới nằm ở phía Đông Bắc tỉnh Quảng Ninh. Trên bản đồ Tổ quốc, Móng Cái là điểm đầu cực Đông, là thành phố cửa khẩu quốc tế mang vị thế đặc biệt "ven biên, ven biển"; là địa phương duy nhất trong cả nước có chung đường biên giới trên biển, trên bộ (72km) và trên không với tỉnh Quảng Tây (Trung Quốc). Chính vị trí chiến lược này đã điều kiện thuận lợi để Móng Cái trở thành địa bàn có nhiều lợi thế trong giao lưu trực tiếp với Quảng Tây, với các vùng duyên hải phía Nam của Trung Quốc cũng như các quốc gia trong khối ASEAN.

Cộng đồng dân cư nơi đây đã hình thành từ rất sớm. Quá trình dựng làng, giữ nước của người dân Móng Cái gắn bó mật thiết với dòng chảy lịch sử dân tộc. Trên mỗi tấc đất biên cương này đều in dấu những chặng đường lịch sử oanh liệt của dân tộc Việt Nam, trong đó Nhân dân Móng Cái luôn có những đóng góp quan trọng.

Lịch sử đã chứng minh, các triều đại từ Ngô (939 - 967), Đinh (968 - 980), Tiền Lê (980 - 1009), Lý (1009 - 1225), Trần (1226 - 1400),

Hồ (1400 - 1407), Lê Sơ (1428 - 1527), đến Mạc (1527 - 1593), Lê Trung Hưng (1583 - 1788) và vương triều Nguyễn (1802 - 1945) đều coi trọng và có những chủ trương, chính sách riêng để tổ chức, quản lý và phát triển vùng Đông Bắc, trong đó có Móng Cái - một vùng biên viễn về chính trị và biên cương về văn hóa. Móng Cái không chỉ là nơi khẳng định cương vực quốc gia, mà còn là điểm tựa pháp lý, địa lý, nơi bồi đắp ý thức giữ gìn chủ quyền thiêng liêng của Tổ quốc Việt Nam.

Chính từ những điều kiện đặc thù về chính trị, văn hóa, vùng đất Móng Cái đã hun đúc nên truyền thống "dựng làng, giữ nước", xây nên bản sắc kiên trung, bất khuất của con người nơi địa đầu Tổ quốc. Lịch sử còn ghi rõ: Thế kỷ XI, danh tướng Lý Thường Kiệt đã từ Móng Cái chủ động tiến quân sang châu Khâm, châu Liêm đánh tan quân Tống khi chúng có mưu đồ và sự chuẩn bị xâm lược nước ta. Thế kỷ XIII, quân nhà Trần do Trần Toàn chỉ huy đã phục kích, chặn đánh đoàn chiến thuyền của Ô Mã Nhi tại cửa biển Vạn Ninh. Sang thế kỷ XVII, Nhân dân các dân tộc Móng Cái đã nhất tề nổi dậy trong phong trào Quang Lãnh, Quang Khánh chống lại kẻ thù ngoại xâm. Trong thời kỳ thực dân Pháp xâm lược, ngay từ những ngày đầu, Nhân dân Móng Cái đã kiên cường vùng lên kháng chiến, ghi dấu bằng những chiến công tiêu biểu như trận đánh tiêu diệt sĩ quan Hai-xơ, trận tập kích nhà Hải Quan của địch... Bước vào các cuộc kháng chiến trường kỳ chống thực dân Pháp, đế quốc Mỹ và cuộc chiến bảo vệ biên giới phía Bắc, Nhân dân Móng Cái cùng cả nước đã viết nên trang sử oanh liệt, góp phần giữ vững chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ thiêng liêng của Tổ quốc.

Trải qua hàng ngàn năm lịch sử, các thế hệ cư dân Móng Cái đã không ngừng kiến tạo và bồi đắp một nền văn hóa đậm đà bản sắc. Di sản văn hóa của Móng Cái phong phú cả về vật thể và phi vật thể, thể hiện sinh động qua đời sống tinh thần của Nhân dân và những giá trị hiện diện trên chính mảnh đất này.

Hiện tại, Móng Cái có 02 di sản văn hóa phi vật thể quốc gia; 59 di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh đã được kiểm kê và bổ sung vào danh mục của tỉnh, trong đó có 5 di tích xếp hạng cấp quốc gia, 10 di tích xếp hạng cấp tỉnh. Đặc biệt, Thành phố có 10 cá nhân được phong tặng danh hiệu Nghệ nhân ưu tú trong lĩnh vực văn hóa phi vật thể. Điều đó cho thấy hệ thống di sản lịch sử, văn hóa tại thành phố Móng Cái không chỉ đa dạng, phong phú về thể loại mà còn có giá trị đặc biệt về mặt lịch sử, nghệ thuật và xã hội. Chủ thể của những giá trị ấy chính là cộng đồng các dân tộc Móng Cái - những người đã, đang và sẽ tiếp tục làm giàu thêm bản sắc của địa phương, góp phần làm phong phú thêm kho tàng văn hóa Việt Nam. Đó chính là nền tảng và động lực tinh thần lớn lao giúp Nhân dân Móng Cái không chỉ kiến tạo tương lai, mà còn bền vững trên con đường phát triển.

1.2. Dấu ấn lịch sử của vùng đất và con người Móng Cái trong cuộc xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926

Qua các tài liệu lịch sử, báo cáo khoa học, hồi ký và các công trình nghiên cứu, đặc biệt là "Báo cáo về cuộc khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926" do đồng chí Đào Duy Kỳ, Chủ tịch Hội đồng Khoa học Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam, Trưởng đoàn khảo sát, trình bày trước Hội đồng Khoa học của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam họp ngày 28/3/1964 (hiện lưu tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia, trong phông tư liệu về Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng - đồng chí Trần Phú), có thể khẳng định: hành trình xuất dương tìm đường cứu nước của đồng chí Trần Phú năm 1926 đã để lại dấu ấn sâu sắc tại địa bàn Móng Cái. Đây là hành trình lịch sử của một thanh niên yêu nước, dấn thân vì lý tưởng cách mạng, với khát vọng tìm đến chân lý giải phóng dân tộc. Trên con đường đến với đồng chí Nguyễn Ái Quốc - người đang hoạt động tại Quảng Châu (Trung Quốc), đồng chí Trần Phú

cùng đoàn xuất dương đã vượt qua biết bao gian nguy, hiểm trở, trong đó chặng đường qua Móng Cái không chỉ là một điểm dừng chân về địa lý, mà còn mang ý nghĩa chiến lược trong toàn bộ hành trình. Vùng đất và con người Móng Cái trong chuyến xuất dương năm 1926 trở thành một trong những dấu ấn đậm nét, là mốc son trong đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú, trong lịch sử cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Theo báo cáo khảo sát, đồng chí Trần Phú được tổ chức Hội Hưng Nam[1] cử sang Quảng Châu (Trung Quốc) để gặp đồng chí Nguyễn Ái Quốc nhằm đề nghị hợp nhất các tổ chức cách mạng trong nước và ngoài nước. Đoàn đi bằng tàu hỏa, xuất phát từ ga Vinh, ga Thanh Hóa, đi qua Hà Nội, Hải Phòng, sau đó di chuyển bằng đường thủy đến Mũi Ngọc (nay thuộc phường Bình Ngọc, thành phố Móng Cái). Từ đây, đoàn đi vào xóm Pồ Hển (nay thuộc phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái), vượt qua một cánh đồng và những ngọn đồi rồi tới đồi Phổ Xíu Lẻng (còn gọi là Hỏa Thiêu Lĩnh - nay là đồi Trần Phú thuộc khu 4, phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái). Sau đó, đoàn men theo sông Ka Long và được một thanh niên tên Đỗ Đức Nghiệp (21 tuổi), con trai ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc), một cơ sở của cách mạng tại Móng Cái, đón sang bờ bên kia biên giới (đoàn gồm 08 người), đó là bến đò Nà Sáo Tù (nay thuộc đất Đông Hưng, Trung Quốc). Từ đây, đồng chí Trần Phú và Đoàn tiếp tục cuộc hành trình đầy nguy hiểm, gian khó trên đất Trung Quốc để đến được số nhà 13-15 Văn Minh lộ thuộc Quảng Châu, Trung Quốc vào cuối tháng 7/1926.

Rõ ràng, ***Đất Móng Cái,*** Quảng Ninh là một khâu mắt xích nằm trong đường dây liên lạc bí mật giữa cách mạng trong nước và cơ sở tại Quảng Châu (Trung Quốc), được Nguyễn Ái Quốc và

---

[1] Hội Hưng Nam mà tiền thân là Hội Phục Việt là tổ chức của những người yêu nước miền Trung gồm cụ Lê Huân và một số thanh niên trí thức yêu nước: Trần Mộng Bạch, Ngô Đức Diễn, Trần Phú, Tôn Quang Phiệt...

Tổng bộ Việt Nam Cách mạng Thanh niên kế thừa từ các tổ chức tiền thân như Việt Nam Quang Phục Hội và Việt Nam Quang Phục Quân của nhà yêu nước Phan Bội Châu. Và trong đó, Móng Cái với các địa danh: Mũi Ngọc - xóm Pồ Hển - đồi Phổ Xíu Lẻng - bến đò Nà Sáo Tù đã trở thành những tọa độ lịch sử trên bản đồ hành trình xuất dương tìm đường cứu nước của đồng chí Trần Phú và các bậc tiền bối cách mạng vào tháng 7/1926. Vai trò của ***Người Móng Cái,*** đặc biệt là gia đình ông Đỗ Phát Khang và người con trai Đỗ Đức Nghiệp thể hiện tinh thần yêu nước, sự giúp đỡ, hậu thuẫn lớn lao của người dân Móng Cái trong hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926. Những dấu ấn này không chỉ ghi đậm trong tiểu sử hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú mà còn khắc ghi trong lịch sử Đảng, trong ký ức về một giai đoạn đấu tranh đặc biệt của dân tộc Việt Nam, là niềm vinh dự và tự hào lớn lao của vùng đất và con người Móng Cái hôm nay và mai sau.

2. Cần có một Đề án xây dựng Di tích *"Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn Móng Cái năm 1926"* làm địa chỉ đỏ giáo dục tinh thần yêu nước, tri ân những người có công dựng Đảng cứu nước và phục vụ phát triển kinh tế, văn hóa - xã hội của địa phương

2.1. Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân thành phố Móng Cái luôn quan tâm đến công tác bảo tồn, phát huy giá trị di sản lịch sử, văn hóa

Trong những năm qua, Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân thành phố Móng Cái luôn đặc biệt quan tâm đến công tác bảo tồn, tôn vinh và phát huy các giá trị di sản văn hóa, lịch sử trên địa bàn. Quan điểm phát triển văn hóa được Thành phố xác định rõ ràng, nhất quán và xuyên suốt, gắn chặt với nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội địa phương, xem đây là một trong những động lực, sức mạnh nội sinh quan trọng thúc đẩy tiến trình hội nhập và phát triển bền vững. Nghị quyết Đại hội XV của Đảng bộ tỉnh Quảng Ninh khẳng định xây dựng nền

văn hóa giàu bản sắc Quảng Ninh gắn với thu hẹp khoảng cách giàu nghèo là một trong ba khâu đột phá chiến lược. Quán triệt tinh thần đó, cùng với bám sát các chỉ đạo của Trung ương, của Tỉnh, thành phố Móng Cái đã tập trung huy động sức mạnh tổng hợp của cả hệ thống chính trị và sự đồng thuận của Nhân dân để gìn giữ và phát huy giá trị di sản truyền thống, tạo động lực phát triển kinh tế - xã hội, đặc biệt là ngành du lịch văn hóa. Trong dòng chảy đó, việc phục dựng, bảo tồn các di tích lịch sử trên địa bàn, trong đó có Di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn Móng Cái" có ý nghĩa hết sức đặc biệt.

Những năm gần đây, công tác tu bổ, tôn tạo di tích trên địa bàn thành phố Móng Cái được triển khai bài bản, tuân thủ nghiêm ngặt các quy định của pháp luật, đảm bảo yếu tố khoa học và tính bền vững. Các dự án bảo tồn, phục dựng di tích chủ yếu được thực hiện bằng nguồn lực xã hội hóa, tập trung vào các di tích đã được xếp hạng cấp quốc gia, cấp tỉnh và những địa chỉ văn hóa, tâm linh tiêu biểu. Các di tích sau khi được phục hồi không chỉ góp phần quan trọng trong công tác giáo dục truyền thống mà còn trở thành những sản phẩm du lịch độc đáo, tạo nguồn thu kinh tế, đồng thời nuôi dưỡng tâm hồn, tình yêu quê hương, đất nước cho các thế hệ hôm nay và mai sau. Thành phố đã chủ động xây dựng và triển khai Kế hoạch bảo tồn di sản giai đoạn 2022 - 2027, định hướng đến năm 2030 với các nội dung đồng bộ: nâng cao năng lực quản lý nhà nước về văn hóa; phân cấp rõ trách nhiệm trong công tác bảo tồn; thúc đẩy việc lập hồ sơ đề nghị xếp hạng di tích các cấp; đầu tư cho các di sản có giá trị tiêu biểu và tiềm năng phát triển thành sản phẩm du lịch văn hóa mang đặc trưng riêng của Móng Cái.

Một dấu mốc quan trọng là Nghị quyết số 17-NQ/TU ngày 30/10/2023 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh Quảng Ninh về xây dựng và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Quảng Ninh trở thành nguồn lực nội sinh, động lực cho phát triển nhanh, bền vững là một định hướng quan trọng khẳng định

giá trị văn hóa và sức mạnh con người Quảng Ninh. Ngay sau khi Nghị quyết được ban hành, Thành ủy Móng Cái đã kịp thời cụ thể hóa bằng Chương trình hành động số 37-CTr/TU ngày 15/11/2023 và các Kế hoạch thực hiện cụ thể. Đặc biệt, năm 2024, Ban Chấp hành Đảng bộ Thành phố cũng đã thống nhất, xác định chủ đề công tác là "Hoàn thành các quy hoạch, nâng cao chất lượng tăng trưởng kinh tế; phát triển văn hóa, con người giàu bản sắc Móng Cái". Chủ đề này thể hiện định hướng chiến lược, tập trung vào việc xây dựng và phát triển con người Móng Cái toàn diện cả về nhân cách, trí tuệ, năng lực sáng tạo, thể chất, tâm hồn, trách nhiệm xã hội, nghĩa vụ công dân, ý thức tuân thủ pháp luật, tình yêu quê hương, đất nước với các đặc trưng "Bản lĩnh - Tự cường - Kỷ cương - Đoàn kết - Nghĩa tình - Hào sảng - Sáng tạo - Văn minh"; tiếp tục phát huy giá trị các đặc trưng riêng của con người Móng Cái "Năng động - Sáng tạo - Hào sảng - Lành mạnh - Văn minh - Thân thiện".

Thành phố đã chủ động tổ chức biên soạn và xuất bản được 33 đầu sách, điển hình như Lịch sử Đảng bộ thành phố Móng Cái giai đoạn 2006 - 2020, tài liệu giáo dục truyền thống và lịch sử Thành phố Móng Cái (dùng cho cấp Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông)", "Tài liệu tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng bộ thành phố Móng Cái (dùng cho Trung tâm Chính trị Thành phố)", lịch sử, kỷ yếu của các cơ quan, đơn vị, địa phương... Những nỗ lực này thể hiện tầm nhìn xa và trách nhiệm lớn trong việc tri ân quá khứ, giáo dục truyền thống và kiến tạo tương lai. Có thể khẳng định rằng, việc bảo tồn, phát huy giá trị các di tịch lịch sử, văn hóa nói chung, biên soạn cuốn sách và phục dựng di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn Móng Cái tháng 7/1926" nói riêng, không chỉ góp phần gìn giữ di sản văn hóa cách mạng quý báu mà còn là biểu tượng sinh động khẳng định giá trị lịch sử, chính trị to lớn của Móng Cái trong tiến trình đấu tranh giành độc lập, cũng như trong quá trình

xây dựng Đảng, xây dựng đất nước trong kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

2.2. Cần xây dựng cụm Di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái tháng 7/1926" ngang tầm với giá trị lịch sử của nó

Chuyến xuất dương lịch sử ngày 17/7/1926 của đồng chí Trần Phú qua địa bàn Móng Cái không chỉ là dấu mốc chuyển mình trên hành trình cách mạng của một nhà lãnh đạo kiệt xuất, mà còn là sự kiện có giá trị đặc biệt đối với lịch sử Đảng và lịch sử dân tộc. Việc ghi dấu lại hành trình đó bằng một cụm di tích lịch sử mang tầm quốc gia là yêu cầu cấp thiết nhằm tri ân những người có công dựng Đảng, cứu nước, đồng thời phục vụ sự nghiệp giáo dục truyền thống và phát triển văn hóa - du lịch của địa phương.

Ngày 15/5/2008, Viện Lịch sử Đảng thuộc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh đã có Công văn số 215/LSĐ gửi Sở Văn hóa - Thể thao - Du lịch tỉnh Quảng Ninh, xác nhận rõ hành trình xuất dương qua Móng Cái của đồng chí Trần Phú và khẳng định: Chuyến xuất dương từ Mũi Ngọc, đến Pồ Hển và qua đồi Phổ Xíu Lẻng là bước ngoặt lớn, mở đầu cho hành trình tiếp cận chủ nghĩa Mác - Lênin, góp phần trực tiếp chuẩn bị về tư tưởng, chính trị, tổ chức cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam. Viện Lịch sử Đảng khẳng định đây là sự kiện có giá trị lịch sử cách mạng đặc biệt, cần được ghi nhận là di tích lịch sử cách mạng, cấp quốc gia, là địa chỉ đỏ để giáo dục thế hệ hôm nay và con cháu mai sau[1].

Tiếp theo đó, ngày 19/7/2011, Hội đồng xét duyệt Hồ sơ khoa học xếp hạng di tích lịch sử - văn hóa và danh thắng tỉnh Quảng Ninh

---

[1] Công văn số 215/LSĐ "về việc đồng chí Trần Phú xuất dương qua Móng Cái ngày 17/7/1926" gửi Sở Văn hóa - Thể thao - Du lịch tỉnh Quảng Ninh, ngày 15/5/2008. (Công văn lưu tại Viện Khoa học Lịch sử, Văn hóa Phương Đông).

đã tổ chức họp và thống nhất xác định rõ: Di tích lịch sử những địa điểm ghi dấu sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú tại Móng Cái, Quảng Ninh ngày 17/7/1926, bao gồm các địa điểm: Đồi Trần Phú, Giếng Guốc, bến tàu Mũi Ngọc thuộc phường Hải Hòa và phường Bình Ngọc, thành phố Móng Cái.

Giá trị di tích: Di tích ghi dấu sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú đã đi qua và dừng chân ở một số địa điểm tại Móng Cái Quảng Ninh vào ngày 17/7/1926. Đây là một sự kiện lịch sử có ý nghĩa rất quan trọng, đánh dấu quá trình hợp nhất các tổ chức yêu nước tiến tới thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, chấm dứt thời kỳ khủng hoảng về đường lối cứu nước, tiến tới thành lập Đảng Cộng sản ở Việt Nam.

Phạm vi khoanh vùng bảo vệ di tích: 3 địa điểm di tích.

Tổng diện tích khoanh vùng khu vực bảo vệ 3 địa điểm di tích là 86.731m^2. Trong đó:

- Địa điểm Ngã ba Xuân Lan - Giếng Guốc có diện tích khoanh vùng khu vực bảo vệ I: 286m^2.

- Địa điểm bến tàu Mũi Ngọc có tổng diện tích khoanh vùng khu vực bảo vệ: 9.668m^2. Trong đó, diện tích khoanh vùng bảo vệ I: 926m^2. Diện tích khoanh vùng bảo vệ II: 8.742m^2.

- Địa điểm đồi Trần Phú có tổng diện tích khoanh vùng khu vực bảo vệ: 76.777m^2 (Trong đó, diện tích khoanh vùng bảo vệ I: 18.858m^2 (gồm 1 bia tưởng niệm đồng chí Trần Phú, diện tích còn lại là đồi cây ăn quả). Diện tích khoanh vùng bảo vệ II: 57.919m^2).

Phần nhận xét, đánh giá của Hội đồng

- Thống nhất xác định 1 địa điểm di tích là đồi Trần Phú.

- Đối với các địa điểm khác (Giếng Guốc, Khe Hỏa Thiêu, bến đò Nà Sáo Tù...) có liên quan đến di tích cần được khảo tả trong hồ sơ và xác định bằng bản đồ phân bố"[1].

---

[1] Biên bản Họp Hội đồng xét duyệt Hồ sơ khoa học xếp hạng Di tích lịch sử - văn hóa và danh thắng tỉnh Quảng Ninh, ngày 19/7/2011.

Như vậy, trên cơ sở kết quả khảo sát về chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú do Bảo tàng Lịch sử quốc gia tiến hành vào năm 1963, đề nghị của Hội đồng xét duyệt Hồ sơ khoa học xếp hạng Di tích lịch sử - văn hóa và danh thắng tỉnh Quảng Ninh; ngày 17/9/2012, Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh đã ban hành Quyết định số 2339/QĐ - UBND về việc xếp hạng di tích cấp tỉnh đối với Di tích lịch sử đồi Trần Phú thuộc phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh.

Tuy nhiên, chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú vào tháng 7/1926 qua địa bàn Móng Cái không chỉ có điểm dừng chân trên đồi Phổ Xíu Lẻng đã được Đoàn khảo sát đổi tên là đồi Trần Phú mà bao gồm các địa điểm sau đã được khẳng định:

- ***Bến tàu Mũi Ngọc*** (thuộc phường Bình Ngọc, thành phố Móng Cái) ngày nay, là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú từ dưới tàu bước lên bờ, dừng chân làm thủ tục qua trạm kiểm soát, sau đó bắt đầu cuộc hành trình đi bộ ra biên giới. Đây là một bến tàu khách nằm trên tuyến đường thủy từ Hải Phòng đi Hồng Gai, Móng Cái của Việt nam rồi đi Bắc Hải, Quảng Châu, Trung Quốc. Tuy nhiên, bến tàu Mũi Ngọc không được xây dựng kiên cố, không có cầu tàu, trên bờ chỉ là khu đất rộng vài nghìn mét vuông để hành khách dừng chân trước khi qua cửa kiểm soát. Tại bến tàu Mũi Ngọc, khi thủy triều xuống để lộ ra doi cát, chỉ có những luồng lạch mới có nước. Tàu muốn vào cặp bến phải chờ thủy triều lên. Vì vậy, hiện nay bến tàu Mũi Ngọc đã chuyển về Dân Tiến, cách Móng Cái 10km.

- ***Giếng Guốc*** (ngã ba Giếng Guốc, thuộc địa bàn phường Hải Hòa ngày nay) là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nghỉ giải lao trước khi ra biên giới. Giếng Guốc là một cái giếng cổ có từ lâu đời, nổi tiếng trong vùng và đã đi vào tâm thức của Nhân dân địa phương. Giếng Guốc được xây dựng theo kiểu xếp chèn đá, đường kính 1,5m, sâu 3 - 4m,

nước đầy ắp quanh năm. Khi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đây, mọi người đều đến bên Giếng Guốc rửa mặt, tay chân cho mát mẻ. Năm 1998, để nâng cấp mở rộng đường từ Móng Cái đi Trà Cổ phục vụ đi lại, Giếng Guốc đã lấp đi; đến nay còn dấu vết trên mặt đường rất rõ. Hiện hai khu vực bên đường Xuân Lan - Giếng Guốc, Nhân dân đã xây dựng nhà kiên cố 2 - 3 tầng. Tuy nhiên gần Giếng Guốc có một ô đất trống rất thuận tiện cho việc xây dựng một tiểu cảnh, trong đó có bia kỷ niệm để ghi lại sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú qua đây ngày 17/7/1926.

- ***Xóm Pồ Hển*** cách Giếng Guốc khoảng 2 - 3km (thuộc phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái) là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân ngồi chờ đồng chí giao liên tìm đường ra biên giới. Theo lời kể của các nhân chứng lịch sử thì Pồ Hển là một xóm nhỏ, có cả người Việt lẫn người Hoa sinh sống. Nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú ngồi chờ ở dưới rặng tre rìa làng, gần cánh đồng. Khi khảo sát lập hồ sơ di tích, chính người khảo sát đã đến khu vực này nghiên cứu, tìm hiểu nhiều lần nhưng vẫn chưa xác định được địa điểm dừng chân của đồng chí Trần Phú ngày 17/7/1926.

- ***Đồi Trần Phú*** trước có tên tiếng Hán là đồi Hỏa Thiêu Lĩnh thuộc địa phận phường Hải Hòa (Móng Cái), diện tích khoảng 3.000m², ở độ cao 30 - 40m, nằm sát bờ sông biên giới - Ka Long. Đồi Trần Phú nơi đoàn xuất dương của Trần Phú ngày 17/7/1926 dừng chân cuối cùng trước khi vượt biên giới đi Quảng Châu, Trung Quốc. Chuyến xuất dương này là dấu mốc lịch sử quan trọng trong cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng ta. Năm 1963, di tích đồi Trần Phú đã được đoàn khảo sát của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam (nay là Bảo tàng Lịch sử quốc gia) đến nghiên cứu, tìm hiểu về chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú vào tháng 7/1926. Khi đó, đồi Hỏa Thiêu Lĩnh đã được đoàn đổi tên thành đồi Trần Phú. Hiện trên đỉnh đồi đặt

một tấm bia ghi lại sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi này.

Ngày 17/9/2012, di tích lịch sử đồi Trần Phú được xếp hạng di tích cấp tỉnh; Đây là cơ sở pháp lý quan trọng khẳng định các giá trị văn hóa, lịch sử của đồi Trần Phú, đồng thời cũng là căn cứ để bảo tồn, phát huy những giá trị của di tích; là địa chỉ đỏ trong việc giáo dục cho thế hệ trẻ về tinh thần yêu nước và truyền thống đấu tranh cách mạng của các thế hệ cha ông, đặc biệt là tấm gương về lòng yêu nước, quyết chí tìm đường, tìm cách cứu nước, đã ghi dấu ấn Trần Phú đậm nét, sâu sắc trong những ngày đầu dựng Đảng Cộng sản Việt Nam.

- Bến đò Nà Sáo Tù là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú vượt qua sông Ka Long sang bên kia biên giới để đi Quảng Châu, Trung Quốc. Trước kia, đây là nơi vắng vẻ, ít người qua lại. Ban liên lạc Hải Ngoại đã chọn nơi đây làm nơi đưa đón cán bộ cách mạng ra nước ngoài và ngược lại và giao cho gia đình ông Cộc (Đỗ Viết Khang) làm nhiệm vụ đưa đò. Hiện nay, bờ sông khu vực bến đò Nà Sáo Tù đã được kè đá chắc chắn, giữa dòng sông vẫn còn hai cột đèn số 7 và số 8 được xây dựng từ thời Pháp.

Rõ ràng, từ nguồn tư liệu hiện có, cộng với những đóng góp từ Hội thảo *"Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn Thành phố Móng Cái, tháng 7/1926"* hôm nay, chúng ta có thể thấy chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú để lại trên đất Móng Cái với 5 điểm nhấn sâu đậm trên đây. Đó là một chỉnh thể liên thông trong cấu thành chuyến xuất dương có ý nghĩa lớn lao này đạt được mục tiêu cao cả của nó là Trần Phú gặp Nguyễn Ái Quốc bàn về việc thống nhất các tổ chức yêu nước trong và ngoài nước, lĩnh hội tri thức cách mạng từ Nguyễn Ái Quốc, từ Trường Đại học Phương Đông (Liên Xô) để có được nhận thức đúng đắn về con đường cách mạng vô sản..., để rồi trở thành Tổng Bí thư đầu tiên

của Đảng (tháng 10/1930). Vì thế, ***cần phục dựng chuyến xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đất Móng Cái qua một cuốn sách và một hệ thống di tích lịch sử cấp quốc gia, xứng tầm với giá trị lịch sử vốn có của nó*** để vừa tri ân công lao to lớn của đồng chí Trần Phú và các bậc cách mạng tiền bối vừa bổ sung để ngày càng hoàn thiện hệ thống di tích lịch sử Đảng, di tích lịch sử của miền quê Móng Cái, vừa góp phần giáo dục truyền thống, xây dựng "địa chỉ đỏ" trên vùng biên cương Đông Bắc của Tổ quốc.

2.3. Việc đầu tư xây dựng cụm di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú" sẽ tạo thêm một sản phẩm du lịch văn hóa - lịch sử tiêu biểu của Móng Cái, góp phần phát triển kinh tế - xã hội địa phương

Trong xu thế phát triển kinh tế hiện đại, việc kết hợp hài hòa giữa bảo tồn di sản văn hóa với phát triển du lịch đang trở thành hướng đi hiệu quả và bền vững ở nhiều địa phương, đặc biệt là các vùng có bề dày truyền thống lịch sử. Móng Cái, với vị trí chiến lược nơi địa đầu Tổ quốc, không chỉ là cửa ngõ giao thương quan trọng mà còn là vùng đất hào hùng với nhiều di tích và sự kiện lịch sử cách mạng tiêu biểu. Việc đầu tư xây dựng cụm Di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú" chính là sự kết tinh giữa giá trị lịch sử và tầm nhìn phát triển, tạo ra sản phẩm du lịch văn hóa - lịch sử mang bản sắc riêng của thành phố.

Thực tiễn cho thấy, các di tích lịch sử - văn hóa nếu được quy hoạch bài bản, đầu tư hợp lý và gắn kết tốt với hệ thống hạ tầng du lịch, sẽ trở thành điểm đến hấp dẫn đối với du khách trong và ngoài nước. Không chỉ dừng lại ở việc thăm quan, trải nghiệm, các di tích còn là "bảo tàng sống" giúp du khách hiểu sâu sắc hơn về lịch sử dân tộc, tinh thần đấu tranh cách mạng và giá trị của độc lập, tự do. Từ đó, nâng cao nhận thức cộng đồng, lan tỏa các giá trị nhân văn cao đẹp và góp phần củng cố khối đại đoàn kết toàn dân.

Cụm di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú" được đầu tư đúng mức sẽ không chỉ trở thành địa chỉ đỏ giáo dục truyền thống mà còn có thể phát triển thành một sản phẩm du lịch lịch sử hấp dẫn, nằm trong hành trình du lịch "Về nguồn" kết hợp khám phá vùng biên giới. Du khách khi đến với Móng Cái có thể được trải nghiệm hành trình "theo dấu chân Trần Phú" qua các điểm: đồi Trần Phú, Giếng Guốc, bến tàu Mũi Ngọc, kết hợp tham quan các danh thắng nổi tiếng như Trà Cổ, Sa Vĩ, chợ Móng Cái, cửa khẩu quốc tế Móng Cái, đền Xã Tắc, đình Trà Cổ... tạo nên chuỗi du lịch đa dạng, vừa thiêng liêng, sâu lắng, vừa sôi động, hiện đại.

Bên cạnh đó, việc hình thành các sản phẩm du lịch gắn với di tích lịch sử còn góp phần tạo việc làm, nâng cao thu nhập cho người dân, thúc đẩy các ngành nghề phụ trợ như dịch vụ, ẩm thực, lưu trú, thủ công mỹ nghệ, từ đó đóng góp trực tiếp vào tăng trưởng kinh tế địa phương. Đồng thời, quá trình bảo tồn - phát triển cũng sẽ khơi dậy niềm tự hào quê hương, củng cố ý thức cộng đồng trong việc gìn giữ giá trị truyền thống và bảo vệ môi trường văn hóa.

Trong chiến lược phát triển bền vững, văn hóa và di sản không thể đứng ngoài cuộc. Chính vì vậy, đầu tư xây dựng cụm Di tích "Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú" cần được xem như một hướng đi chiến lược trong phát triển kinh tế - xã hội, thể hiện tầm nhìn dài hạn và sự kết nối hài hòa giữa quá khứ - hiện tại - tương lai của Móng Cái.

Hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam năm 1926, với chặng đường đặc biệt đi qua địa bàn Móng Cái, không chỉ là sự kiện mang tính cá nhân của một nhà cách mạng kiệt xuất, mà còn là biểu tượng của lý tưởng dấn thân, tinh thần vượt khó và khát vọng độc lập, tự do cho dân tộc. Chính tại mảnh đất nơi địa đầu Tổ quốc - Móng Cái, dấu chân người chiến sĩ cộng sản

trẻ tuổi đã in đậm trong lịch sử, để từ đó mở ra những bước ngoặt lớn cho phong trào cách mạng Việt Nam và sự trưởng thành của Đảng ta. Việc nghiên cứu, xác lập và đầu tư xây dựng cụm Di tích *"Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú"* qua địa bàn Móng Cái không chỉ là sự khẳng định giá trị của một địa danh lịch sử cách mạng, mà còn là hành động cụ thể, thiết thực nhằm bảo tồn và phát huy di sản văn hóa - lịch sử trong công cuộc phát triển hiện nay. Đây là trách nhiệm và cũng là niềm vinh dự của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Móng Cái, góp phần làm phong phú thêm bản sắc văn hóa dân tộc, giáo dục truyền thống yêu nước cho các thế hệ, đồng thời tạo động lực cho phát triển kinh tế - xã hội địa phương theo hướng bền vững, hài hòa và giàu bản sắc.

Móng Cái - nơi khởi đầu cho hành trình xuất dương lịch sử năm 1926 của đồng chí Trần Phú, không chỉ là một địa danh trên bản đồ Tổ quốc, mà đã trở thành một phần của ký ức dân tộc, của lịch sử cách mạng Việt Nam. Gìn giữ và phát huy giá trị di tích ấy, chính là gìn giữ ngọn lửa cách mạng, là tiếp nối lý tưởng và khát vọng của thế hệ đi trước, để viết tiếp những trang sử vàng cho Móng Cái hôm nay và mai sau./.

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ CỦA CÁC ĐỊA DANH LỊCH SỬ Ở THÀNH PHỐ MÓNG CÁI GẮN VỚI HOẠT ĐỘNG CỦA TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ

✍ **Đồng chí Nguyễn Thị Ninh**

Ủy viên BTV Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025,
Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Thành ủy,
Giám đốc Trung tâm Chính trị thành phố Móng Cái

1. Những địa danh đồng chí Trần Phú đặt chân đến thành phố Móng Cái và giá trị lịch sử của các địa danh đó

Móng Cái, thành phố biên giới ở Đông Bắc Việt Nam, không chỉ là một địa phương có vị trí chiến lược mà còn là nơi ghi dấu những sự kiện lịch sử quan trọng trong cuộc đấu tranh giành độc lập, thống nhất đất nước. Dấu ấn tiêu biểu đó là cuộc xuất dương của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam, người có vai trò quan trọng trong việc xây dựng Đảng và lãnh đạo phong trào cách mạng ở Việt Nam những ngày đầu tiên. Các địa danh như bến tàu Mũi Ngọc *(nay là bến Mũi Ngọc)*, Giếng Guốc *(nay là*

ngã 3 Xuân Lan), xóm Pồ Hến *(nay là Khu 1 phường Hải Hòa, tại trụ sở Ủy ban nhân dân phường Hải Hòa)*, đồi Phổ Xíu Lẻng *(nay là đồi Trần Phú)* không chỉ là những địa điểm gắn liền với cuộc hành trình của đồng chí Trần Phú mà còn mang giá trị lịch sử sâu sắc, nhắc nhở về sự kiên cường, lòng dũng cảm và sự hy sinh của các chiến sĩ cách mạng trong cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc.

** Bến Mũi Ngọc - nơi đoàn xuất dương bắt đầu hành trình*

Bến Mũi Ngọc là một bến tàu khách nằm trên tuyến đường thủy từ Hải Phòng đi Hồng Gai, Móng Cái của Việt Nam rồi đi Bắc Hải, Quảng Châu, Trung Quốc. Tuy nhiên, bến tàu Mũi Ngọc không được xây dựng kiên cố, không có cầu tàu trên bờ chỉ là khu đất rộng vài nghìn mét vuông để hành khách dừng chân trước khi qua cửa kiểm soát. Tại bến tàu Mũi Ngọc, khi nước thủy triều xuống để lộ ra doi cát, chỉ có những luồng lạch mới có nước. Tàu muốn vào cập bến phải chờ thủy triều lên. Đây là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú từ dưới tàu bước lên bờ, dừng chân làm thủ tục qua trạm kiểm soát, sau đó bắt đầu cuộc hành trình đi bộ ra biên giới. Với vị trí chiến lược, Mũi Ngọc đã trở thành nơi bắt đầu một hành trình quan trọng trong cuộc đời hoạt động cách mạng của Trần Phú; với sự quyết tâm và tinh thần chiến đấu kiên cường, đồng chí đã rời khỏi quê hương để tiếp tục cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc ở Trung Quốc, nơi các chiến sĩ Việt Nam có thể nhận được sự hỗ trợ và huấn luyện. Vì vậy, Mũi Ngọc không chỉ là một điểm khởi đầu của cuộc hành trình, mà còn là nơi minh chứng cho tinh thần quyết đoán và can đảm của người cách mạng trong thời kỳ đầy gian khổ, thử thách; là một trong những địa danh có ý nghĩa lịch sử lớn lao đối với Đảng Cộng sản Việt Nam.

** Giếng Guốc - Nơi đoàn xuất dương nghỉ giải lao*

Giếng Guốc, cách bến tàu Mũi Ngọc hơn 10km, là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nghỉ giải lao trước khi tiếp tục cuộc hành trình ra biên giới. Giếng Guốc

là một cái giếng cổ có từ lâu đời, nổi tiếng trong vùng và đã đi vào tâm thức của nhân dân địa phương. Giếng Guốc được xây theo kiểu xếp chèn đá, đường kính 1,5m, sâu 3-4m, nước đầy ắp quanh năm. Khi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đây, mọi người đều đến bên Giếng Guốc rửa mặt, tay chân cho mát mẻ. Đây là một địa danh đặc biệt, không chỉ vì vị trí địa lý mà còn vì sự gắn bó với các sự kiện lịch sử quan trọng. Việc đoàn xuất dương nghỉ chân tại Giếng Guốc thể hiện sự gian khổ, vất vả trong hành trình của những người cách mạng, khi họ phải đối mặt với nhiều thử thách, khó khăn. Giếng Guốc không chỉ là nơi nghỉ ngơi tạm thời mà còn là điểm dừng để các đồng chí trong đoàn lấy lại sức lực, chuẩn bị tinh thần cho chặng đường phía trước. Những khoảnh khắc dừng chân tại đây là dịp để đoàn kết, chia sẻ quyết tâm và tỏ rõ sự kiên định trong mục tiêu giải phóng đất nước. Giếng Guốc vì thế đã trở thành biểu tượng của sự bền bỉ, kiên cường trong hành trình đấu tranh của các chiến sĩ cách mạng.

** Xóm Pồ Hển - Nơi đoàn xuất dương chờ đợi đồng chí giao liên tìm đường ra biên giới*

Xóm Pồ Hển cách Giếng Guốc khoảng 2 - 3km, là nơi đoàn xuất dương của đồng trí Trần Phú dừng chân ngồi chờ đợi đồng chí giao liên tìm đường ra biên giới. Theo lời kể của các nhân chứng lịch sử thì Pồ Hển là một xóm nhỏ, có cả người Việt và người Hoa cùng sinh sống. Nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú ngồi chờ ở dưới rặng tre, dìa làng, gần cánh đồng. Tại đây, các đồng chí trong đoàn tiếp tục thể hiện sự kiên nhẫn và quyết tâm, mặc dù phải đối mặt với những khó khăn, thử thách trong hành trình ra biên giới. Xóm Pồ Hển, với cảnh sắc thiên nhiên và không khí thanh bình, là điểm dừng chân tạm thời trước khi bước vào hành trình gian khổ và đầy cam go tiếp theo. Việc đoàn xuất dương phải chờ đợi đồng chí giao liên tại đây cũng phản ánh sự chuẩn bị kỹ lưỡng và thận trọng của các chiến sĩ cách mạng. Điều này cho thấy sự quan tâm đến từng

chi tiết trong chiến lược cách mạng, để bảo đảm an toàn và hiệu quả trong cuộc đấu tranh.

** Đồi Trần Phú - Nơi đoàn xuất dương dừng chân cuối cùng trước khi vượt biên giới*

Đồi Trần Phú là nơi đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân cuối cùng trước khi vượt biên giới đi Quảng Châu, Trung Quốc. Đồi cao khoản 30 - 40m, rộng 2,4ha, nằm sát bờ sông Ka Long, trên đồi mọc toàn cỏ tranh. Năm 1963, sau khi đoàn khảo sát của Viện Bảo tàng cách mạng Việt Nam đến nghiên cứu và tìm hiểu về những địa điểm liên quan đến sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú, ngọn đồi này được đổi tên là đồi Trần Phú.

Đồi Trần Phú không chỉ là điểm dừng chân tạm thời mà còn là nơi chứng kiến sự quyết tâm, ý chí kiên cường của đồng chí Trần Phú và các đồng đội trong đoàn. Đây là một trong những di tích lịch sử cách mạng tiêu biểu của thành phố Móng Cái gắn với sự kiện ngày 17/7/1926 đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đường vượt qua biên giới Việt - Trung, sang Quảng Châu - Trung Quốc để hoạt động cách mạng. Đây là mốc lịch sử quan trọng đối với cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú; khẳng định niềm tin vào sự nghiệp cách mạng và nơi đoàn kết của các chiến sĩ cách mạng được củng cố thêm một lần nữa trước khi bước vào hành trình xa xôi và gian khó. Từ chuyến đi này, Trần Phú từ một thanh niên nhiệt thành yêu nước đã trở thành người chiến sỹ cộng sản kiên cường đi theo con đường cách mạng giành độc lập, tự do cho dân tộc. Trên cương vị Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, đồng chí Trần Phú đã có đóng góp to lớn cho cách mạng Việt Nam trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Đặc biệt, di tích này lại nằm sát biên giới Việt - Trung, do đó có ý nghĩa chính trị và văn hóa sâu sắc, có tác dụng giáo dục truyền thống sâu sắc cho các thế hệ, nhất là thế hệ trẻ

hôm nay; đồng thời di tích góp phần củng cố, thắt chặt thêm tình đoàn kết, hữu nghị giữa Nhân dân hai nước Việt - Trung, nhất là hai địa phương Móng Cái, Quảng Ninh, Việt Nam và Đông Hưng, Quảng Tây, Trung Quốc.

Các địa danh như bến tàu Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển và đồi Trần Phú không chỉ là những mốc quan trọng trong cuộc hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú mà còn mang trong mình giá trị lịch sử sâu sắc. Những địa danh này gắn liền với những khoảnh khắc quyết định trong cuộc đời của một trong những lãnh tụ cách mạng vĩ đại nhất của Việt Nam, đồng chí Trần Phú, và thể hiện sự hy sinh, quyết tâm không mệt mỏi của những người cách mạng trong cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc. Việc bảo tồn và phát huy các giá trị lịch sử của những địa danh này sẽ giúp các thế hệ mai sau hiểu rõ hơn về những hy sinh và cống hiến của các thế hệ đi trước trong sự nghiệp giải phóng dân tộc.

2. Ý nghĩa của công tác giữ gìn và bảo tồn các di tích lịch sử ở thành phố Móng Cái gắn với hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú

Là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng ta, đồng chí Trần Phú đã có những cống hiến to lớn, quan trọng đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc Việt Nam. Với những cống hiến to lớn của mình, đồng chí trở thành tấm gương tiêu biểu cho lớp thanh niên yêu nước, khát khao lý tưởng và tràn đầy nhiệt huyết cách mạng. Tận mắt chứng kiến những nỗi thống khổ, bất công của các tầng lớn nhân dân dưới ách áp bức, bóc lột của chính quyền thực dân, phong kiến, đồng chí đã thể hiện rõ lòng yêu quê hương, đất nước nước; ý chí căm thù quân cướp nước và bè lũ tay sai, hun đúc ý chí và tinh thần học hỏi, vươn lên tìm con đường cứu nước. Ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường, đồng chí đã tích cực tìm đọc các loại sách báo tiến bộ để trau dồi kiến thức. Với tất cả nhiệt huyết của mình, đồng chí

đã tích cực tuyên truyền lòng yêu nước, niềm tự hào về truyền thống yêu nước, đấu tranh anh dũng, bất khuất của quê hương và dân tộc cho thế hệ trẻ.

Trên cương vị Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, đồng chí đã cùng Ban Chấp hành Trung ương lãnh đạo thực hiện những nghị quyết của Hội nghị Trung ương lần thứ nhất với khối lượng công việc khổng lồ, quan trọng và chuẩn bị các văn kiện cho Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương Đảng tháng 3/1931, trong đó tập trung vào nhiệm vụ tăng cường sức mạnh của Đảng qua vấn đề tổ chức. Nghị quyết của Hội nghị Trung ương lần thứ hai là văn kiện in đậm những đóng góp về lý luận xây dựng Đảng của đồng chí.

Hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam tại Móng Cái đánh dấu cột mốc quan trọng trong sự nghiệp hoạt động của đồng chí và cách mạng Việt Nam. Việc giữ gìn và bảo tồn các di tích lịch sử liên quan đến hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú tại thành phố này không chỉ giúp khôi phục ký ức lịch sử mà còn có ý nghĩa sâu rộng đối với các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội và giáo dục.

Một là, đối với kinh tế

Móng Cái là một thành phố có vị trí chiến lược quan trọng, nằm gần biên giới Việt - Trung và là cửa khẩu quốc tế, nơi giao thương giữa Việt Nam và Trung Quốc. Thành phố không chỉ nổi bật với vị trí địa lý quan trọng mà còn có một bề dày lịch sử gắn liền với quá trình đấu tranh giành độc lập dân tộc. Việc bảo tồn các di tích lịch sử, đặc biệt là những nơi có sự tham gia của đồng chí Trần Phú, không chỉ tạo nên một không gian lịch sử gắn kết cộng đồng mà còn thu hút sự quan tâm của du khách trong và ngoài nước. Khi các di tích được bảo tồn và phát huy, chúng không chỉ mang lại giá trị về mặt văn hóa, mà còn đóng góp vào phát triển ngành du lịch, tạo ra cơ hội kinh tế mới cho địa phương.

Những di tích gắn liền với hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú có thể trở thành các điểm đến tham quan học hỏi, tạo ra cơ hội phát triển dịch vụ du lịch, từ đó thúc đẩy nền kinh tế địa phương. Du khách đến thăm các di tích này không chỉ tham quan mà còn tìm hiểu về lịch sử cách mạng, điều này giúp gia tăng giá trị văn hóa của thành phố Móng Cái. Thêm vào đó, sự phát triển của ngành du lịch còn tạo ra cơ hội việc làm cho người dân địa phương, thúc đẩy các dịch vụ ăn uống, lưu trú, vận chuyển, qua đó góp phần vào sự phát triển toàn diện của nền kinh tế.

Hai là, đối với chính trị

Việc bảo tồn các di tích lịch sử, đặc biệt là những nơi ghi dấu ấn hoạt động của đồng chí Trần Phú, không chỉ là trách nhiệm đối với quá khứ mà còn là một phương tiện quan trọng trong việc giáo dục về lịch sử Đảng và cách mạng. Các di tích này giúp thế hệ trẻ và người dân hiểu rõ hơn về quá trình đấu tranh của các thế hệ đi trước để giành độc lập, tự do cho đất nước, từ đó củng cố niềm tin vào Đảng, vào sự nghiệp cách mạng.

Giữ gìn và bảo tồn các di tích lịch sử gắn với hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú góp phần làm rõ tầm quan trọng của Đảng Cộng sản Việt Nam trong việc lãnh đạo cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, từ đó nâng cao ý thức chính trị và lòng tự hào dân tộc. Những địa danh này là minh chứng sống động cho những hi sinh, cống hiến của các chiến sĩ cách mạng, trong đó có đồng chí Trần Phú, cho sự nghiệp giải phóng dân tộc.

Ba là, đối với văn hóa

Bảo tồn các di tích lịch sử liên quan đến hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú còn có ý nghĩa quan trọng đối với việc giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa của địa phương.

Những di tích này không chỉ phản ánh quá trình lịch sử mà còn là những chứng tích sống động về những nét văn hóa đặc trưng của vùng đất Móng Cái. Các di tích, các địa danh lịch sử này góp phần làm phong phú thêm kho tàng văn hóa của dân tộc. Qua đó, các thế hệ trẻ có thể học hỏi và cảm nhận được sự kiên cường, bất khuất của các thế hệ đi trước trong công cuộc đấu tranh bảo vệ độc lập, tự do cho dân tộc. Các di tích này trở thành biểu tượng cho lòng yêu nước, tinh thần đoàn kết dân tộc, và phẩm chất của người cách mạng.

Bốn là, đối với xã hội

Móng Cái, như nhiều địa phương khác, đã trải qua không ít khó khăn trong suốt các giai đoạn của lịch sử, đặc biệt là trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ. Các di tích lịch sử gắn liền với hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú là minh chứng cho sự kiên trì, quyết tâm của người dân Móng Cái trong việc bảo vệ Tổ quốc. Việc bảo tồn và phát huy những giá trị của các di tích này giúp giáo dục các thế hệ mai sau về đạo lý "uống nước nhớ nguồn", "ăn quả nhớ kẻ trồng cây".

Móng Cái cũng là một điểm hội tụ văn hóa của các dân tộc anh em sinh sống tại khu vực biên giới. Bảo tồn các di tích lịch sử sẽ giúp tạo ra sự gắn kết xã hội, khuyến khích các hoạt động giao lưu, học hỏi, phát triển tình đoàn kết giữa các dân tộc trong cộng đồng. Thêm vào đó, còn tạo ra môi trường xã hội lành mạnh, nơi mà mọi người đều được khuyến khích học hỏi và phát triển, từ đó góp phần vào việc xây dựng một xã hội đoàn kết, ổn định và phát triển.

Năm là, đối với giáo dục

Trong hệ thống giáo dục hiện đại, việc giáo dục lịch sử cách mạng đóng vai trò vô cùng quan trọng. Các di tích lịch sử tại Móng Cái gắn với cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của

đồng chí Trần Phú là những bài học sống động về lòng yêu nước, tinh thần cách mạng, và cống hiến cho sự nghiệp chung của dân tộc. Đây là một địa chỉ đỏ trong việc giáo dục cho thế hệ trẻ ngày hôm nay về tinh thần yêu nước và truyền thống đấu tranh cách mạng của các thế hệ cha ông; giáo dục cho thế hệ trẻ về niềm tự hào, niềm tin sắc son về Đảng Cộng sản Việt Nam quang vinh, trách nhiệm quản lý, bảo vệ vững chắc chủ quyền lãnh thổ, an ninh biên giới quốc gia; xây dựng biên giới hòa bình, hữu nghị, ổn định, hợp tác, cùng phát triển; xây dựng Thành phố Móng Cái nói chung và phường Bình Ngọc, Trần Phú, Hải Hòa nói riêng ngày càng giàu đẹp, văn minh, hiện đại góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Những chuyến tham quan thực tế đến các di tích này sẽ giúp học sinh, sinh viên có thêm kiến thức lịch sử, đồng thời hiểu rõ hơn về các giai đoạn quan trọng trong quá trình đấu tranh giành độc lập, thống nhất đất nước. Bên cạnh đó, việc giữ gìn các di tích cũng là một hình thức giáo dục cộng đồng, nhắc nhở mọi người về trách nhiệm bảo vệ di sản văn hóa lịch sử, từ đó nâng cao ý thức bảo vệ và phát huy các giá trị văn hóa truyền thống. Đồng thời, đây cũng là cách để giáo dục lòng tự hào dân tộc, giúp thế hệ trẻ trân trọng quá khứ, từ đó định hướng tương lai.

Công tác giữ gìn và bảo tồn các di tích lịch sử tại thành phố Móng Cái gắn liền với hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú có ý nghĩa sâu sắc đối với nhiều lĩnh vực, từ kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội đến giáo dục. Việc bảo tồn và phát huy giá trị các địa danh lịch sử như bến Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Trần Phú không chỉ là trách nhiệm của chính quyền mà còn của toàn thể cộng đồng. Các di tích này không chỉ giúp người dân Móng Cái tự hào về lịch sử dân tộc mà còn là nguồn tài nguyên quý giá để phát triển du lịch. Ngoài ra, việc bảo tồn

các di tích lịch sử này cũng góp phần tạo dựng hình ảnh đẹp về một thành phố Móng Cái văn minh, giàu truyền thống cách mạng, thu hút du khách trong và ngoài nước. Đồng thời, các địa danh này còn là nguồn cảm hứng cho các thế hệ trẻ trong việc học hỏi, phát huy truyền thống yêu nước, bảo vệ Tổ quốc. Các hoạt động giáo dục lịch sử tại các di tích này đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng lòng tự hào dân tộc, đồng thời củng cố niềm tin vào sự nghiệp cách mạng do Đảng Cộng sản Việt Nam lãnh đạo.

3. Kết quả bảo tồn và phát huy giá trị văn hoá, lịch sử của các địa danh lịch sử gắn với hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú

Các địa danh gắn liền với cuộc xuất dương của đồng chí Trần Phú là những chứng tích sống động về sự hy sinh, sự kiên cường và lòng yêu nước của các chiến sĩ cách mạng trong những năm tháng đấu tranh giành độc lập. Việc bảo tồn các di tích này giúp lưu giữ ký ức lịch sử và truyền tải những bài học quý giá cho các thế hệ sau. Từ những năm 2000, công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử ở Móng Cái đã được chính quyền địa phương đặc biệt chú trọng. Thành phố Móng Cái đã triển khai các kế hoạch bảo tồn di tích, kết hợp với việc phát triển du lịch nhằm bảo vệ và nâng cao giá trị lịch sử, văn hóa của các địa danh gắn liền với cuộc đời và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú. Nhìn chung công tác bảo quản di tích còn tốt, còn giữ được những yếu tố nguyên gốc của di tích. Cảnh quan thiên nhiên nơi đây vẫn không thay đổi nhiều, vẫn giữ được những nét hoang sơ, vẫn gợi nên cảm xúc để chúng ta hồi tưởng về quá khứ và làm sống lại sự kiện lịch sử đã diễn ra cách đây gần 100 năm về trước.

** Bến Mũi Ngọc*

Mũi Ngọc là một trong những di tích lịch sử đặc biệt, không chỉ có giá trị về mặt văn hóa mà còn gắn liền với những sự kiện

trọng đại trong lịch sử cách mạng Việt Nam. Một trong những sự kiện quan trọng liên quan đến di tích này là việc đồng chí Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam, xuất dương vào năm 1926. Hiện nay, bến Mũi Ngọc vẫn như xưa, vẫn không có cầu tàu, không có kho hàng hóa, nhà dân đã xây dựng từng bước quy mô, hiện đại. Tại nơi đây có Trạm biên phòng được xây dựng chếch về phía tây, không ảnh hưởng gì đến di tích. Việc Trần Phú xuất dương không chỉ đánh dấu bước ngoặt trong sự nghiệp của một trong những lãnh tụ cách mạng xuất sắc mà còn là một sự kiện có ý nghĩa lớn đối với phong trào cách mạng Việt Nam vào thời điểm đó. Việc giữ gìn và bảo tồn di tích Mũi Ngọc không chỉ là bảo vệ một địa chỉ văn hóa, mà còn là bảo vệ một phần ký ức lịch sử quý giá, góp phần giáo dục truyền thống cách mạng cho các thế hệ mai sau. Việc giữ gìn và bảo tồn di tích này giúp chúng ta bảo vệ một phần ký ức lịch sử vô giá, nhằm truyền tải cho các thế hệ mai sau những bài học sâu sắc về sự hy sinh, lòng dũng cảm và lý tưởng cách mạng của những người lãnh đạo. Đặc biệt, trong bối cảnh hiện nay, khi mà thế hệ trẻ có xu hướng ít quan tâm đến lịch sử và truyền thống dân tộc, việc bảo tồn di tích này càng trở nên cấp thiết hơn bao giờ hết, là cơ hội để các em học sinh, sinh viên và các thế hệ trẻ hiểu hơn về những bước ngoặt quan trọng của cách mạng Việt Nam, từ đó phát huy lòng yêu nước và tinh thần tự hào dân tộc.

Nếu di tích Mũi Ngọc được bảo tồn tốt, kết hợp với tôn tạo, xây dựng công trình ghi dấu sự kiện đúng tầm, nơi đây sẽ trở thành một điểm đến hấp dẫn cho du khách yêu thích tìm hiểu lịch sử, văn hóa. Du lịch văn hóa là một trong những ngành mũi nhọn của Quảng Ninh trong những năm gần đây, và việc khai thác đúng cách di tích Mũi Ngọc sẽ góp phần nâng cao giá trị văn hóa, tạo thêm nguồn thu cho địa phương, đồng thời góp phần bảo tồn và phát huy các giá trị lịch sử.

Mặc dù Mũi Ngọc có giá trị lịch sử, văn hóa lớn lao, nhưng việc bảo tồn di tích này cũng đối mặt với không ít thách thức. Một trong những vấn đề chính là sự phát triển của đô thị và du lịch. Sự gia tăng dân cư và hoạt động xây dựng có thể ảnh hưởng đến môi trường tự nhiên xung quanh di tích, đồng thời gây ra những tác động tiêu cực đến kết cấu vật lý của di tích. Bên cạnh đó, việc thiếu nguồn lực để xây dựng, bảo tồn và duy trì các công trình liên quan đến di tích Mũi Ngọc cũng là một vấn đề đáng lo ngại. Do đó, cần có sự đầu tư đúng mức từ chính quyền và sự đóng góp của cộng đồng để bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích một cách hiệu quả.

Bên cạnh đó, việc giữ gìn và bảo tồn di tích này không chỉ là trách nhiệm của chính quyền địa phương mà còn là nghĩa vụ của mỗi công dân Việt Nam, nhằm bảo vệ những giá trị lịch sử, văn hóa quý báu của dân tộc. Trong bối cảnh hiện nay, khi mà đất nước đang bước vào giai đoạn phát triển mạnh mẽ, việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích Mũi Ngọc càng trở nên cấp thiết. Di tích này không chỉ là nguồn cảm hứng, mà còn là bài học về lòng yêu nước, sự kiên cường và những khát vọng tự do, độc lập mà thế hệ hôm nay cần gìn giữ và truyền lại cho thế hệ mai sau.

** Giếng Guốc*

Giếng Guốc hiện nay thuộc phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh. Khu vực ngã ba Xuân Lan - Giếng Guốc là có nhiều thay đổi. Xưa kia Giếng Guốc ở bên cạnh đường, năm 1998, khi nâng cấp mở rộng con đường Móng Cái đi Trà Cổ, Giếng Guốc bị lấp đi. Nhưng dấu vết Giếng Guốc trên mặt đường còn rất rõ. Hiện nay hai bên đường khu vực Xuân Lan - Giếng Guốc, nhân dân đã xây dựng kiên cố 2 - 3 tầng.

** Xóm Pồ Hển*

Hiện nay xóm Pồ Hển thuộc khu I phường Hải Hòa tại khu vực trụ sở Ủy ban nhân dân phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái,

tỉnh Quảng Ninh. Thành phố Móng Cái đã tổ chức nhiều cuộc trùng tu, bảo tồn những ngôi nhà cổ ở xóm Pồ Hển, kết hợp với các chương trình giáo dục lịch sử tại các trường học, nhằm khơi dậy lòng yêu nước và truyền thống cách mạng cho thế hệ trẻ. Việc phát huy giá trị của xóm Pồ Hển không chỉ góp phần gìn giữ ký ức về cuộc cách mạng mà còn giúp người dân địa phương hiểu rõ hơn về những hy sinh của thế hệ đi trước.

** Đồi Trần Phú*

Đồi Trần Phú hiện nay thuộc địa phận khu 4, phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái. Trên đỉnh đồi dựng một tấm bia để kỷ niệm sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đây ngày 17/7/1926. Đồi Trần Phú vẫn còn nguyên vẹn, không bị đào bới san gạt.

Ngày 17/9/2012 UBND tỉnh Quảng Ninh đã ban hành Quyết định số 2339/QĐ-UBND về việc xếp hạng di tích cấp tỉnh đối với di tích lịch sử Đổi Trần Phú. Quyết định nêu rõ: Nghiêm cấm mọi hoạt động xây dựng, khai thác trong khu vực bảo vệ di tích. Đây là cơ sở pháp lý quan trọng khẳng định các giá trị văn hoá, lịch sử của đồi Trần Phú, đồng thời cũng là căn cứ để bảo tồn, phát huy những giá trị của di tích. Trên Đồi Trần Phú đã được Thành phố xây dựng một khu tưởng niệm và các công trình phụ trợ nhằm tôn vinh công lao và sự hy sinh của người lãnh đạo đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam. Hệ thống di tích tại Đồi Trần Phú đã được đầu tư cải tạo, bảo tồn nhằm tạo ra một không gian lịch sử phục vụ công tác nghiên cứu và tham quan. Theo thống kê, từ năm 2015 - 2024, Móng Cái đã đầu tư, tôn tạo di tích với tổng kinh phí huy động từ cả ngân sách nhà nước cũng như xã hội hóa là trên 58 tỷ đồng. Giai đoạn tiếp theo, từ 2025 - 2030 nguồn vốn dành cho hoạt động này dự kiến là trên 120 tỷ đồng. Việc bảo tồn, phát huy dành sự ưu tiên cho những di sản mang tính đặc trưng, tiêu biểu của Móng Cái, nằm ở những khu vực quan trọng và tuyến biên giới,

hải đảo, sơn khu. Trong đó, có những công trình trọng điểm được ưu tiên đầu tư như di tích Quốc gia đặc biệt, di tích cấp Quốc gia và di tích cấp tỉnh như đồi Trần Phú và một số di tích kiêm kê với kinh phí 120 tỷ đồng.

Hiện nay, công trình được phường Hải Hòa, Thành đoàn Móng Cái chăm sóc và lựa chọn là công trình thanh niên cấp tỉnh. Các hoạt động tuyên truyền về lịch sử tại đồi Trần Phú đã thu hút sự quan tâm của đông đảo người dân và du khách trong nước và quốc tế. Ngoài ra, việc tổ chức các buổi lễ kỷ niệm, hội thảo về đồng chí Trần Phú tại đồi Trần Phú cũng giúp nâng cao giá trị lịch sử của địa danh này. Đây là một trong những di tích tiêu biểu của thành phố Móng Cái có ý nghĩa lớn về lịch sử, chính trị và văn hóa.

4. Định hướng công tác bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, lịch sử của các địa danh gắn với hoạt động cách mạng của Tổng Bí thư Trần Phú

4.1. Nâng cao nhận thức của người dân đặc biệt là thế hệ trẻ về giá trị di tích

Một trong những bước quan trọng trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị của các di tích là nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của các địa danh này đối với cộng đồng và xã hội. Tập trung triển khai các chương trình tuyên truyền, giáo dục trong cộng đồng và trong các trường học để mọi người hiểu rõ hơn về giá trị lịch sử, văn hóa của các địa danh như bến Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Trần Phú. Phát huy hiệu quả các cuốn sách "Tài liệu giáo dục truyền thống và lịch sử thành phố Móng Cái (dùng cho cấp Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông)", "Tài liệu tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng bộ thành phố Móng Cái (dùng cho Trung tâm Chính trị)" trong việc giáo dục truyền thống tại nhà trường, Trung tâm Chính trị cấp huyện. Tiếp tục triển khai hiệu quả mô hình "Tự hào biển đảo quê hương" gắn với giáo dục truyền thống lịch sử

các địa danh nơi đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú xuất dương trong đoàn viên, hội viên, thanh thiếu nhi với vai trò nòng cốt thực hiện là các xã, phường biên giới, các nhà trường, lực lượng biên phòng đứng chân trên địa bàn. Các chương trình tuyên truyền có thể bao gồm các buổi nói chuyện, thuyết minh, chiếu phim tài liệu, và tổ chức các hoạt động văn hóa, nghệ thuật tại các địa danh này. Hoàn thiện, xây dựng các bảng thông tin, biển chỉ dẫn bằng nhiều ngôn ngữ để phục vụ du khách trong và ngoài nước khi đến điểm di tích.

4.2. Cải tạo, tu bổ di tích và bảo vệ môi trường

Bảo tồn nguyên vẹn các di tích lịch sử gắn liền với các địa danh này đòi hỏi một công tác tu bổ, cải tạo bài bản, không chỉ để duy trì giá trị lịch sử mà còn để phục vụ du lịch. Trước hết, cần được bảo tồn, phát huy các di tích sao cho vừa giữ được nguyên vẹn nét đẹp tự nhiên của di tích, vừa đảm bảo chất lượng công trình tu bổ, cải tạo. Trong thời gian tới, dành nguồn lực xứng tầm để đầu tư công trình ghi dấu di tích, nhất là một số địa danh đặc biệt tại địa điểm đồi Trần Phú, bến Mũi Ngọc; đề nghị cấp có thẩm quyền xếp hạng di tích.

Chú trọng việc duy trì không gian xanh, sạch, đẹp quanh các di tích này, tạo môi trường tự nhiên gần gũi với cảnh quan địa phương. Ngoài ra, việc bảo vệ và phát triển môi trường sinh thái, hạn chế các hoạt động gây ô nhiễm tại khu vực xung quanh di tích cũng cần được đặc biệt chú trọng, bởi môi trường sạch đẹp sẽ góp phần nâng cao giá trị của di tích.

4.3. Xây dựng các chương trình du lịch văn hóa, lịch sử

Một trong những cách hiệu quả để phát huy giá trị của các di tích lịch sử là phát triển các chương trình du lịch gắn liền với việc tham quan các địa danh này. Thành phố tiếp tục phát huy hiệu quả các tour du lịch lịch sử, văn hóa để du khách có thể tìm hiểu về cuộc đời và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú, cũng như những dấu ấn của Đảng Cộng sản Việt Nam tại các

địa điểm như bến Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Trần Phú.

Các tour này có thể nâng tầm bao gồm các chương trình thuyết minh, các cuộc triển lãm ảnh, video về cuộc xuất dương của đồng chí Trần Phú và các sự kiện lịch sử liên quan. Bên cạnh đó, Thành phố cần đầu tư vào cơ sở vật chất, như xây dựng các trung tâm thông tin, bảo tàng tại các địa danh, đồng thời phát triển các dịch vụ du lịch như nhà hàng, khách sạn, các khu nghỉ dưỡng gần di tích, để thu hút du khách.

4.4. Phát triển các hoạt động giáo dục, nghiên cứu lịch sử

Việc bảo tồn và phát huy giá trị lịch sử không chỉ dừng lại ở việc tu bổ di tích mà còn phải chú trọng đến các hoạt động giáo dục và nghiên cứu. Thành phố phối hợp với các trường đại học, viện nghiên cứu để tổ chức các hội thảo, tọa đàm về lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, về cuộc đời và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú, từ đó nâng cao hiểu biết cho học sinh, sinh viên và cộng đồng về lịch sử đấu tranh cách mạng.

Ngoài ra, các chương trình nghiên cứu khoa học về lịch sử địa phương và di sản văn hóa cũng cần được đẩy mạnh, nhằm cung cấp thêm những tài liệu quý báu cho công tác bảo tồn di tích, đồng thời giúp cho các nghiên cứu viên, học giả có cái nhìn sâu sắc về các địa danh này.

4.5. Tăng cường kết hợp giữa bảo tồn và phát triển kinh tế

Bảo tồn di tích không thể tách rời với phát triển kinh tế, đặc biệt là trong bối cảnh hiện nay. Móng Cái tiếp tục xây dựng một chiến lược phát triển bền vững, trong đó có sự kết hợp chặt chẽ giữa việc bảo tồn di tích với các hoạt động kinh tế, đặc biệt là du lịch và dịch vụ. Việc phát triển du lịch gắn liền với các di tích lịch sử không chỉ mang lại nguồn thu nhập cho

cộng đồng mà còn tạo ra cơ hội để nâng cao nhận thức của xã hội về giá trị văn hóa, lịch sử.

4.6. Xây dựng kế hoạch quản lý bảo tồn hiệu quả

Một trong những yếu tố quan trọng để bảo tồn di tích là có một kế hoạch quản lý bảo tồn rõ ràng và hiệu quả. Cần thành lập các ban quản lý di tích với sự tham gia của các chuyên gia, các nhà khoa học về lịch sử, văn hóa để đảm bảo di tích được bảo vệ đúng cách và phát huy giá trị lâu dài. Các ban quản lý cần thực hiện công tác giám sát, kiểm tra định kỳ để phát hiện và xử lý kịp thời các vấn đề liên quan đến bảo vệ di tích. Đồng thời, cần có các phương pháp và công nghệ hiện đại để bảo tồn di tích. Việc ứng dụng công nghệ số vào việc bảo tồn như lưu trữ thông tin về di tích qua hình ảnh, video hoặc xây dựng các mô hình 3D của các di tích sẽ giúp cho công tác bảo tồn trở nên hiệu quả hơn, đồng thời giúp du khách dễ dàng tiếp cận thông tin về di tích.

5. Một số kiến nghị nhằm bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, lịch sử của các địa danh gắn với hoạt động cách mạng của Tổng Bí thư Trần Phú

Để công tác bảo tồn và phát huy giá trị các di tích lịch sử tại thành phố Móng Cái đạt được kết quả tốt, ngoài sự cố gắng của chính quyền địa phương, cần có sự hỗ trợ và chỉ đạo từ Trung ương và tỉnh Quảng Ninh.

Một là, cấp thêm kinh phí cho công tác bảo tồn, phát huy di tích: Cần quan tâm cấp kinh phí cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị các di tích lịch sử; quan tâm xếp hạng di tích, dành nguồn lực xứng tầm để đầu tư công trình ghi dấu di tích, nhất là một số địa danh đặc biệt tại địa điểm Đồi Trần Phú, Bến Mũi Ngọc. Đồng thời, không chỉ cấp kinh phí phục vụ việc tu bổ, cải tạo di tích mà còn cho các hoạt động giáo dục, tuyên truyền, phát triển du lịch và nghiên cứu khoa học.

Hai là, xây dựng các chương trình giáo dục và nghiên cứu về lịch sử: Các chương trình giáo dục lịch sử, nghiên cứu về đồng chí Trần Phú và các di tích lịch sử của Móng Cái cần được chú trọng phát triển; khuyến khích tổ chức các chương trình tham quan, học tập và nghiên cứu tại các di tích để nâng cao nhận thức cộng đồng về giá trị lịch sử.

Ba là, xây dựng các chính sách bảo vệ và phát huy di sản văn hóa: Cần ban hành các chính sách, pháp luật rõ ràng và mạnh mẽ hơn nữa để bảo vệ các di sản văn hóa tại Móng Cái. Điều này bao gồm việc bảo vệ các di tích khỏi các tác động tiêu cực của các hoạt động phát triển kinh tế, đồng thời khuyến khích các hoạt động bảo tồn và phát huy di tích trong các khuôn khổ phát triển đô thị, du lịch.

Việc bảo tồn và phát huy giá trị của các di tích lịch sử tại thành phố Móng Cái là một công việc quan trọng, không chỉ nhằm giữ gìn ký ức lịch sử mà còn góp phần phát triển du lịch và kinh tế địa phương. Để công tác này đạt hiệu quả cao, cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa chính quyền địa phương, tỉnh Quảng Ninh và Trung ương, cũng như sự tham gia tích cực của cộng đồng. Việc phát triển các địa danh như bến Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển, đồi Trần Phú sẽ góp phần khẳng định giá trị lịch sử của thành phố Móng Cái, đồng thời tạo dựng hình ảnh một thành phố phát triển bền vững, giàu truyền thống văn hóa và lịch sử./.

TỪ SỰ CHE CHỞ CỦA NGƯỜI DÂN ĐỐI VỚI ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ VÀ ĐOÀN XUẤT DƯƠNG QUA MÓNG CÁI, SUY NGHĨ VỀ CỦNG CỐ MỐI QUAN HỆ MẬT THIẾT GIỮA ĐẢNG VỚI NHÂN DÂN HIỆN NAY

✍ **Đồng chí Đỗ Viết Mạnh**

Ủy viên BTV Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Chủ tịch Ủy ban MTTQ, Thủ trưởng Cơ quan khối MTTQ và các đoàn thể chính trị - xã hội thành phố Móng Cái

1. Hành trình xuất dương và những tình huống gay cấn khi đến địa bàn Móng Cái của đồng chí Trần Phú và các thành viên

Những năm đầu thế kỷ XX, thực dân Pháp tiếp tục đẩy mạnh công cuộc khai thác thuộc địa tại Việt Nam. Xã hội Việt Nam ngày càng phân hóa sâu sắc, hai giai cấp mới được hình thành là tư sản và vô sản. Phong trào chống Pháp của Nhân dân ta diễn ra sôi nổi, nhưng cuối cùng đều thất bại. Nguyên nhân sâu xa là do chưa có đường lối chính trị đúng đắn, khoa học,

thiếu sự lãnh đạo của một giai cấp tiên tiến. Trong bối cảnh đó, Nguyễn Tất Thành (Nguyễn Ái Quốc) đã rời Tổ quốc ra nước ngoài tìm đường cứu nước. Đầu năm 1924, Nguyễn Ái Quốc đã về Quảng Châu, Trung Quốc. Tại đây, Người đã xây dựng những nhân tố bảo đảm cho thắng lợi của cách mạng Việt Nam: truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào Việt Nam, thành lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên là tổ chức tiền thân của Đảng Cộng sản Việt Nam, mở lớp huấn luyện chính trị để đào tạo cán bộ cho cách mạng Việt Nam... Những hoạt động của đồng chí Nguyễn Ái Quốc tại Quảng Châu, Trung Quốc đã nhanh chóng lan truyền về Việt Nam và đã có ảnh hưởng rất mạnh mẽ đến phong trào cách mạng Việt Nam, đến các tổ chức yêu nước, nhất là đối với các thanh niên trí thức yêu nước đang khát khao tìm đường lối cứu nước, trong đó có đồng chí Trần Phú.

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904 tại thôn An Phổ, xã An Dân, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên; nguyên quán xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh. Đồng chí lớn lên trong một gia đình có truyền thống hiếu học, sớm tham gia hoạt động cách mạng. Từ năm 1918 - 1922, đồng chí Trần Phú theo học tại Trường Quốc học Huế. Tại đây, nơi chốn kinh kỳ, hàng ngày được chứng kiến cuộc sống vất vả của giới cần lao và nhân dân lao động, sự áp bức, bóc lột và đàn áp của thực dân, phong kiến đối với quần chúng lao khổ. Trong thời gian này, ảnh hưởng của các phong trào chống sưu cao thuế nặng ở Trung Kỳ, phong trào Duy Tân, cuộc khởi nghĩa của Thái Phiên và Trần Cao Vân năm 1916... cùng với những biến động của xã hội, lại được kết giao cùng những người cùng chí hướng và sớm bộc lộ tinh thần yêu nước như Hà Huy Tập, Trần Đình Thanh (Trần Mộng Bạch) đã tác động nhiều đến tư tưởng, tinh thần yêu nước của đồng chí Trần Phú. Đồng chí đã tham gia vào Hội Thanh niên tu tấn. Tôn chỉ của Hội bên cạnh việc giúp nhau học tập còn là nơi trao đổi về tình hình đất nước, những trào lưu cách mạng và xã hội thời bấy giờ.

"Tháng 9/1922, sau khi đỗ đầu kỳ thi Thành Chung, đồng chí Trần Phú được bổ làm giáo học, dạy lớp nhất Trường Tiểu học Cao Xuân Dục (thành Vinh, Nghệ An)". Thành Vinh lúc này là một trong những lò lửa cách mạng, có truyền thống yêu nước và cũng là nơi có phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân khá sớm. Tại đây có dịp gần gũi với người dân lao động, trí thức yêu nước, đồng chí Trần Phú đã cùng các đồng chí Hà Huy Tập, Trần Đình Thanh, Phan Kiêm Huy, Ngô Đức Diễn, Trần Tăng Lập lập nhóm đọc sách, báo bí mật được Nguyễn Ái Quốc và các cộng sự của Người chuyển từ Pháp về. Đồng chí và các bạn đã nhận thấy đó chính là nguồn ánh sáng mới. Nhóm đọc sách còn tổ chức lớp dạy chữ Quốc ngữ cho công nhân, nhân dân lao động, đứng ra tổ chức lễ truy điệu những người yêu nước và các hoạt động đấu tranh khác. Phong trào đấu tranh của công nhân, nông dân đã lôi cuốn đồng chí. Phong trào ngày càng cao lên đã dẫn đến một sự kiện quan trọng trong lịch sử đấu tranh cách mạng ở Vinh.

Mùa hè năm 1925, tại núi Con Mèo (Bến Thủy), đồng chí Trần Phú và một số nhà cách mạng Trung Kỳ đã họp và tuyên bố thành lập Hội Phục Việt, sau đổi tên thành Hội Hưng Nam và Tân Việt Cách mạng Đảng. Tôn chỉ hoạt động của Hội ban đầu chỉ giản đơn là: "Nghiên cứu tình hình chính trị trong nước để quyết định nên bạo động hay hòa bình; tìm cách liên lạc với các nhà cách mạng Việt Nam đang hoạt động ở Trung Quốc và Xiêm xem chủ trương của họ thế nào; tuyển mộ thêm đồng chí mới". Vào khoảng tháng 9/1925, đồng chí nhận nhiệm vụ của hội Phục Việt (lúc này đổi tên thành Hội Hưng Nam) sang Lào vận động cách mạng ở Pạc Hin Bun. Tại đây, đồng chí đã có dịp đi sâu vào tìm hiểu cuộc sống cơ cực của những người công nhân mỏ. Chuyến đi này đã giúp đồng chí có thêm những hiểu biết về tình hình thực tế ở Lào, để sau này giúp Đảng đề ra những đường lối thích hợp cho cách mạng toàn Đông Dương. Từ năm 1926, đồng chí Trần Phú trở thành

một trong những người lãnh đạo Hội Phục Việt. Hoạt động của Phục Việt là dạy chữ Quốc ngữ cho công nhân và nhân dân lao động ở Vinh, hội còn dấy lên tinh thần yêu nước của nhân dân địa phương.

Giữa năm 1926, về đến Vinh, Lê Duy Điếm trực tiếp gặp gỡ 5 thanh niên trí thức yêu nước trong tổ chức Hưng Nam của cụ Giải nguyên Lê Huân là Trần Phú, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi, Nguyễn Ngọc Ba và Hoàng Văn Tùng. Tiếp đó, tại Vinh, Vương Thúc Oánh giới thiệu với Lê Duy Điếm 2 người nữa là Phan Trọng Bình và Phan Trọng Quảng. Đồng thời, Nguyễn Văn Lộc (Hoàng Lùn) cũng giới thiệu thêm Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang.

Giữa tháng 7/1926, Hội Hưng Nam cử một số cán bộ do đồng chí Trần Phú làm Trưởng đoàn đi sang Quảng Châu, Trung Quốc dự lớp huấn luyện chính trị do đồng chí Nguyễn Ái Quốc tổ chức. Đoàn có 10 người: Trần Phú, Lê Duy Điếm, Nguyễn Văn Đắc, Nguyễn Văn Khang, Hoàng Văn Tùng, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi (Lộc), Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba.

Thượng tuần tháng 7, đoàn lên đường, chia làm ba tốp, xuất phát từ hai nơi: ga xe lửa Vinh và ga Thanh Hóa. Ngày 13/7/1926, cả đoàn gặp nhau tại khách sạn Nam Lai, số 95 phố Hàng Lọng trước cửa ga Hàng Cỏ (tháng 02/1964, ông Đào Duy Kỳ cùng hai ông Tôn Quang Phiệt và Phan Trọng Bình tìm đến khách sạn Nam Lai. Ngôi nhà cũ ba tầng của khách sạn vẫn còn nhưng đang được tu sửa, lúc đó mang biển số 107 đường Nam Bộ, nay là đường Lê Duẩn. Riêng Nguyễn Văn Đắc và Nguyễn Văn Khang đợi đoàn ở bến tàu thủy Hải Phòng đi Mũi Ngọc (QuảngNinh). Đoàn ở lại Hà Nội một ngày, sáng 15/7 lên xe lửa xuống Hải Phòng. Đến Hải Phòng, đoàn ở tại khách sạn Việt Nam Lâu phố Hàng Cháo để thăm thú tình hình và chờ tàu thủy đi Mũi Ngọc. Mặc dù đoàn lên đường

xuất dương vào dịp Hội Tây (Quốc khánh Pháp 14/7) đám công chức an ninh có lơ là kiểm soát nhưng ở trên xe lửa cũng như trong khách sạn, các tốp đều tuân theo cách đi đứng bí mật, ngồi khác toa và ở khác phòng coi như không quen biết nhau để tránh bọn mật thám để ý.

Đóng vai các thầy giáo và học sinh nghỉ hè đi du lịch, ai nấy đều ăn mặc chỉnh tề, người mặc đồ Tây, người mặc đồ ta, người đi giầy vải, người đi giầy da, mỗi người đều xách cặp hoặc vali. Tàu cập bến, các đồng chí lên bờ xuất trình thẻ căn cước cho một tên cẩm Tây kiểm soát. Đường từ Mũi Ngọc lên Móng Cái dài 15 cây số, không có ô tô, các đồng chí đi bộ. Con đường này hồi đó hai bên đường chỉ toàn bãi cát với những bụi dứa dại, không có làng mạc sầm uất và cây cối mát mẻ như bây giờ. Trời nắng, đường xa, không một quán nước trên quãng đường dài. Khát nước và mệt. Gần trưa trời càng nắng, ai nấy mồ hôi nhễ nhại, áo quần xộc xệch không còn vẻ đàng hoàng như lúc mới lên bờ nữa. Trần Phú vốn là người yếu (năm đó 22 tuổi), Phan Trọng Quảng 17 tuổi, trẻ và khỏe nhất đoàn đã xách vali hộ ông. Đi khoảng 11 cây số tới xóm Giếng Guốc, có một quán bán nước hột é của người Hán. Mọi người không quen nhưng vì khát quá cũng đành uống. Sau khi nghỉ ngơi uống nước, đoàn tiếp tục cuộc hành trình, rẽ vào một con đường nhỏ phía bên phải và đi tiếp 2 cây số nữa đến xóm Pồ Hển để tìm đường mòn ra bờ sông Bắc Luân nơi biên giới. Đến đây, Lê Duy Điếm quên đường, anh bảo cả đoàn ngồi chờ để anh đi dò đường. Đợi hơn một giờ đồng hồ vẫn chưa thấy Lê Duy Điếm trở lại. Cả đoàn rất sốt ruột. Cùng lúc đó, có một người đàn ông dáng khả nghi đến tò mò hỏi chuyện các anh một lúc rồi bỏ đi. Thấy tình huống diễn ra không thuận, cả đoàn hội ý bàn kế hoạch đối phó một khi xảy ra chuyện không may. Mọi người quyết định không đợi Lê Duy Điếm nữa, cứ chiếu theo phương Bắc mà tìm đường ra biên giới, nếu địch phát hiện ra đuổi theo thì quăng

hết vali, cặp để chạy cho dễ. Các anh vừa ra khỏi xóm Pồ Hển thì gặp Lê Duy Điếm quay trở lại cho biết đã tìm ra đường. Các anh rảo bước đi theo Điếm, nhưng mới đi được một quãng thì thấy ở đằng xa một toán lính đang đi lại. Mọi người quẳng hết cặp, vali lại chạy băng qua cánh đồng, vượt đồi Phổ Xíu Lẻng tới bờ sông nhảy xuống nước lội sang bờ bên kia. Tới chỗ nước sâu gần lút cổ thì gặp đò của trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân sang đón. Tám người nhanh chân chạy trước được đưa lên đò qua biên giới an toàn, Tôn Quang Phiệt và Hoàng Tùng chạy chậm, chưa kịp tới bờ sông thị bị lính biên phòng của Pháp bắt. Như vậy, khoảng 5 giờ chiều 17/7/1926 tám người của đoàn xuất dương, trong đó Trần Phú đã vượt biên giới an toàn tới trạm liên lạc của Tổng bộ tại bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân, một con sông biên giới, bên này là Móng Cái đất Việt Nam, bên kia là Đông Hưng đất Trung Quốc.

Chủ nhân ngôi nhà tranh nhỏ, nơi làm trạm liên lạc của Tổng bộ, là gia đình ông Đỗ Phát Khang (tức ông Cộc), một người Việt Nam yêu nước quê gốc ở xã Xuân Ninh, huyện Móng Cái. Ông theo gia đình sang Đông Hưng từ năm 16 tuổi, năm 1926 ông 57 tuổi. Ông đã tham gia Việt Nam Quang Phục Hội và Việt Nam Quang Phục quân của cụ Phan Bội Châu. Từ năm 1923, ông được giao phụ trách cửa ngõ liên lạc với trong nước ở Đông Hưng. Sau khi Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên thành lập, Tổng bộ vẫn sử dụng trạm liên lạc này. Ông Cộc cùng gia đình dựng một ngôi nhà tranh nhỏ ở bến đò Nà Sáo Tù bên bờ Bắc sông Bắc Luân đối diện với Móng Cái. Để có kế sinh nhai và che mắt địch, ông vừa làm thầy lang, thầy cúng vừa làm nghề chở đò và câu cá bằng thuyền. Ông nuôi một con cộc (tức chim cốc) để nó giúp bắt cá, vì lẽ đó, các đồng chí thường qua lại nơi đây gọi ông là ông Cộc. Người chèo đò ra giữa sông Bắc Luân đón đoàn là Đỗ Đức Nghiệp con trai cả ông Cộc năm đó 21 tuổi. Các đồng chí Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu,

Đinh Chương Dương, Lê Duy Điếm... của Tổng bộ đã nhiều lần qua lại trạm liên lạc này. Sau lần xuất dương của đoàn Trần Phú năm 1926, trạm liên lạc ở bến đò Nà Sáo Tù bị lộ, các đồng chí đi đoàn xuất dương thứ hai sau đó mấy ngày khi đến Móng Cái đã bị bắt toàn bộ chỉ trừ Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ nhân lúc mưa to chạy thoát qua cầu Bắc Luân sang Đông Hưng. Trước tình hình đó, Tổng bộ quyết định bí mật rời trạm liên lạc về làng Cống Chạp huyện Long Châu, cách ải Nam Quan (nay là Hữu Nghị Quan) ở biên giới tỉnh Lạng Sơn khoảng 5 cây số.

Ngày 18/7/1926, Lê Quảng Đạt (tức Hoàng Cao) và Ả Sần (tức Trần Đức Hoa), 2 cán bộ của Tổng bộ được Nguyễn Ái Quốc phải từ Quảng Châu về Đông Hưng tìm đến trạm liên lạc Nà Sáo Tù đón đoàn. Lê Quảng Đạt trong bộ quân phục sĩ quan Quân đội Trung Quốc đưa 8 đồng chí tới trại lính Tiêu Lâu Lĩnh ở trên một ngọn đồi nằm bên bờ sông Bắc Luân ngay cạnh thị trấn Đông Hưng.

Ngày 19/7, 8 đồng chí thay trang phục, đóng vai học sinh quân được tuyển đi học Trường Quân sự Hoàng Phố ở Quảng Châu. Ngày 20/7, cả đoàn rời trại lính đến ở khách sạn Thuận Hưng Lâu cũng ở thị trấn Đông Hưng. Mấy ngày sau, Ả Sần dẫn đến khách sạn 2 thanh niên mới từ trong nước ra là Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ để nhập vào đoàn chờ đi Bắc Hải. Hai đồng chí Thu và Thọ đi trong đoàn xuất dương thứ hai sau đoàn của Trần Phú mấy ngày. Đoàn thứ hai chủ yếu là các thanh niên học sinh người Thái Bình, Nam Định và Thanh Hóa do Lê Hữu Lập tổ chức và dẫn đường. Khi tàu thủy đỗ ở bến Mũi Ngọc, Thu và Thọ đã xuống tàu để đi thuyền ngược sông Ka Long đến thị trấn Móng Cái. Thuyền vừa cặp bến thì trời đổ mưa rất to, bọn cảnh sát đều chạy cả vào trong đồn để trú mưa. Hai người đã nhân lúc chúng sơ hở bảo nhau chạy nhanh qua cầu Bắc Luân và sang Đông Hưng vô sự. Đến Đông Hưng, các đồng chí hỏi thăm đường ra bến đò Nà Sáo Tù. Tại trạm liên lạc ở bến đò, hai người đã gặp Hoàng Cao và Ả Sần.

Trong thời gian ở khách sạn, cứ đến tối thì Ả Sần đưa các đồng chí đi chơi phố. Để giữ bí mật, mỗi lần Ả Sần chỉ đưa 2, 3 người, tốp này về, tốp khác mới đi. (Ả Sần tức Trần Đức Hoa, tên thật là Nguyễn Nhật Tân nguyên là thợ may, quê huyện Thanh Oai, tỉnh Hà Đông đã xuất dương sang Trung Quốc từ năm 1912 hoạt động trong tổ chức Việt Nam Quang phục Hội của cụ Phan Bội Châu, Tổng bộ giao ông cùng Lê Quảng Đạt về Đông Hưng đón các đồng chí từ trong nước ra. Đoàn của Trần Phú là đoàn xuất dương đầu tiên mà Ả Sần đón. Tháng 01/1964, Ả Sần 72 tuổi về sống trong nước. Tháng 3/1964, Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đã mời ông gặp mặt và làm việc. Trong buổi gặp mặt đó, ông đã xác nhận những chi tiết liên quan đến sự kiện đón đoàn xuất dương ở Đông Hưng và tặng Bảo tàng cái tẩu điếu ông đã dùng từ năm 1923.

Khoảng 26, 27/7, đoàn trở lại trại lính Tiêu Lâu Lĩnh một ngày, chờ đến đêm thì cùng Lê Quảng Đạt ra bến thuyền Đông Hưng và xuống một thuyền buồm lớn đi Bắc Hải. Đêm hôm ấy, khi thuyền ra đến khơi thì gặp bão. Mười người của hai đoàn xuất dương đều bị say sóng, nằm li bì trong khoang. Chủ thuyền cho mổ lợn cúng trời. Sáng hôm sau bão dứt, tuy mệt nhưng các đồng chí được ăn một bữa cháo lòng rất ngon. Đến Bắc Hải, liên lạc của Tổng bộ bố trí đoàn đón tàu thủy từ Hải Phòng qua Bắc Hải đi Quảng Châu. Chuyến tàu này thông thường đều ghé qua Hương Cảng rồi mới đi Quảng Châu, nhưng bữa ấy ở Hương Cảng có bãi công lớn nên tàu không ghé vào được mà đi thẳng đến Quảng Châu.

2. Sự che chở, giúp đỡ đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương của Nhân dân - Bài học kinh nghiệm về phát huy vai trò của nhân dân trong sự nghiệp cách mạng; về mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với Nhân dân, nhất là trong giai đoạn hiện nay

Trong mỗi giai đoạn lịch sử của dân tộc, Nhân dân luôn đóng một vai trò quyết định trong các cuộc đấu tranh giành

độc lập và xây dựng đất nước. Một trong những hình ảnh đẹp nhất về sự gắn kết giữa Nhân dân và cách mạng là trong hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú và các đồng chí trong đoàn Hưng Nam vào tháng 7/1926. Sự che chở, giúp đỡ từ Nhân dân đã giúp các chiến sĩ cách mạng vượt qua mọi khó khăn, thử thách trong quá trình thực hiện nhiệm vụ của mình. Hành trình của đoàn đồng chí Trần Phú không chỉ là một minh chứng về sự đoàn kết, sự hy sinh của Nhân dân mà còn là bài học quan trọng về mối quan hệ mật thiết giữa Đảng và Nhân dân trong sự nghiệp cách mạng.

Cuộc hành trình của đồng chí Trần Phú và các đồng chí trong đoàn Hưng Nam, vào tháng 7/1926, không chỉ là chuyến đi để thực hiện nhiệm vụ chính trị quan trọng mà còn là một cuộc thử thách lớn về sự kiên cường, dũng cảm của những chiến sĩ cách mạng. Mặc dù phải đối mặt với sự kiểm soát nghiêm ngặt của mật thám Pháp, cuộc hành trình này được thực hiện nhờ sự giúp đỡ to lớn của Nhân dân. Đoàn gồm 10 người, do đồng chí Trần Phú làm trưởng đoàn, lên đường từ ga Vinh và ga Thanh Hóa, chia thành 3 tốp. Mỗi bước đi của đoàn đều được thực hiện trong bí mật, từ việc đi tàu lửa đến việc trú ngụ tại các khách sạn, các thành viên trong đoàn luôn phải cảnh giác cao độ với mật thám. Họ ăn mặc như những thầy giáo, học sinh nghỉ hè đi du lịch, nhằm che giấu mục tiêu thực sự của mình.

Nhưng không chỉ có sự che giấu và chuẩn bị cẩn thận từ phía đoàn, mà còn có sự trợ giúp, bảo vệ từ Nhân dân. Trong suốt hành trình, những người dân ở các địa phương mà đoàn đi qua đã giúp đỡ họ bằng cả vật chất lẫn tinh thần. Những người dân nơi đây không chỉ cung cấp nước uống, thực phẩm mà còn giúp họ lẩn trốn kịp thời khi gặp phải những tình huống nguy hiểm, như khi đoàn bị mật thám truy đuổi.

Trong đoạn đường từ Mũi Ngọc lên Móng Cái, khi đoàn gặp phải những điều kiện hết sức khó khăn: trời nắng, đường xa, không có quán xá dọc đường, thì một quán nước hột é của người Hán đã trở thành điểm dừng chân quý giá. Cảnh tượng ấy phản ánh một điều rằng, dù cuộc sống của Nhân dân lúc đó đầy khó khăn, nhưng khi cần thiết, họ vẫn luôn sẵn lòng giúp đỡ những chiến sĩ cách mạng. Đó chính là tấm lòng của những người dân có ý thức sâu sắc về lòng yêu nước, sẵn sàng hy sinh vì sự nghiệp đấu tranh giành độc lập cho dân tộc và được đúc rút bằng các bài học sau:

Thứ nhất, nhân dân là nguồn sức mạnh vô hình nhưng rất thực tế

Trong hoàn cảnh đất nước lúc bấy giờ, nơi mà thực dân Pháp đang áp bức, bóc lột nhân dân, đời sống của người dân vô cùng khó khăn. Tuy nhiên, trong những thời điểm khó khăn nhất, nhân dân lại là nguồn sức mạnh vô hình nhưng vô cùng quan trọng đối với cuộc cách mạng. Những người dân vô danh, ở các làng mạc, thị trấn, hay những nơi xa xôi nhất đều có thể trở thành những đồng minh vĩ đại trong công cuộc giành lại độc lập cho dân tộc.

Khi đoàn của đồng chí Trần Phú và các đồng chí lên đường, dù họ phải đối mặt với rất nhiều khó khăn như thời tiết khắc nghiệt, địa hình hiểm trở, lại phải lẩn tránh sự theo dõi của mật thám Pháp, thì chính sự giúp đỡ của nhân dân đã giúp đoàn có thể hoàn thành hành trình gian nan. Nhân dân không chỉ giúp đỡ về vật chất như cung cấp nước uống, thực phẩm, mà đôi khi còn là những sự hỗ trợ về tinh thần vô cùng quý báu.

Chuyến đi từ Mũi Ngọc đến Móng Cái, dù trong điều kiện khó khăn, đoàn vẫn nhận được sự tiếp sức từ những người dân nghèo, như việc ghé vào một quán bán nước hột é của người Hán dọc đường, dù họ không quen biết nhau nhưng lại sẵn sàng

giúp đỡ khi đoàn đang khát nước. Đó chính là sự gắn kết giữa những người dân yêu nước với các chiến sĩ cách mạng, một sự đồng lòng, một khối thống nhất trong mục tiêu chung.

Thứ hai, nhân dân tạo ra một môi trường an toàn cho cách mạng

Trong những năm tháng đất nước còn dưới sự đô hộ của thực dân Pháp, sự theo dõi, kiểm soát của mật thám Pháp luôn hiện hữu. Mỗi hành động của các chiến sĩ cách mạng đều bị theo dõi và sự an toàn của những người này phụ thuộc rất nhiều vào Nhân dân, đặc biệt là những người dân ở các vùng nông thôn hoặc vùng sâu, vùng xa, nơi mà sự kiểm soát của chính quyền thực dân còn yếu kém hơn.

Sự che chở của Nhân dân trong hành trình xuất dương của Trần Phú và các đồng chí là một minh chứng rõ ràng cho vai trò này. Khi đoàn phải đi qua các vùng đất xa lạ, nơi biên giới Việt - Trung, nơi mà các lực lượng an ninh có thể phát hiện ra bất kỳ dấu hiệu nào bất thường, thì những người dân nơi đây (cả Việt Nam và Trung Quốc) đã giúp đỡ đoàn một cách kín đáo, không để lộ sự hiện diện của những người hoạt động cách mạng. Điều này càng thể hiện rõ vai trò của Nhân dân trong việc đảm bảo an toàn cho những chiến sĩ cách mạng khi phải di chuyển trong một hoàn cảnh hết sức khó khăn và nguy hiểm.

Thứ ba, Nhân dân và lòng yêu nước vô bờ bến

Lòng yêu nước của Nhân dân không chỉ thể hiện qua những hành động lớn lao mà còn trong những hành động nhỏ, giản dị nhưng lại vô cùng quan trọng đối với sự nghiệp cách mạng. Những người dân dù không tham gia trực tiếp vào các hoạt động cách mạng, nhưng trong những tình huống quan trọng, họ luôn sẵn sàng giúp đỡ, hy sinh vì sự nghiệp chung.

Câu chuyện về đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú đi qua các vùng núi, đồi và gặp phải các lực lượng vũ trang

của địch là một ví dụ. Khi đối mặt với nguy hiểm, khi bị truy đuổi, mọi người đều có thể bỏ lại hành lý, cặp sách để chạy trốn, với hy vọng cứu lấy tính mạng và hoàn thành nhiệm vụ. Nhưng chính những người dân ở các làng mạc ven đường, dù không nói ra, nhưng trong thâm tâm họ đều có một tấm lòng yêu nước vô bờ bến, luôn ủng hộ và che chở những người chiến sĩ cách mạng.

Thứ tư, Nhân dân là nền tảng vững chắc của cuộc cách mạng

Công cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc không thể thiếu sự đồng hành của Nhân dân. Cũng như trong hành trình xuất dương của Trần Phú và các đồng chí, mỗi sự giúp đỡ của Nhân dân là một viên gạch xây dựng nền tảng vững chắc cho cuộc cách mạng. Những hành động nhỏ của Nhân dân, như sự trợ giúp về vật chất, sự bảo vệ bí mật, hay chỉ là những lời động viên, khích lệ cũng đóng góp không nhỏ vào sự thành công của cuộc cách mạng.

Nhân dân không chỉ đóng vai trò trong những giai đoạn cụ thể mà còn là nền tảng để tạo dựng các tổ chức cách mạng, để duy trì mối quan hệ liên kết giữa các thế lực cách mạng trong và ngoài nước, để duy trì ngọn lửa cách mạng cháy mãi trong lòng mỗi người dân. Nhân dân chính là người đã làm cho sự nghiệp cách mạng trở nên mạnh mẽ, kiên cường và bền vững, bởi chỉ khi nhân dân đứng lên, cuộc cách mạng mới thực sự có thể thành công.

Qua những sự kiện trong hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú và các đồng chí, ta thấy rõ vai trò vô cùng quan trọng của Nhân dân trong sự nghiệp cách mạng. Nhân dân chính là động lực, là nguồn sức mạnh vô hình nhưng mạnh mẽ nhất, giúp đỡ, bảo vệ và tiếp sức cho các chiến sĩ cách mạng trong những giai đoạn gian nan nhất. Họ là những người đồng hành không thể thiếu, góp phần vào sự thành công của cuộc đấu tranh giành độc lập, tự do cho dân tộc. Chính Nhân dân,

với lòng yêu nước sâu sắc và tình cảm chân thành đã tạo nên một sức mạnh vô cùng lớn lao, góp phần làm nên những chiến thắng vĩ đại của lịch sử.

3. Củng cố mối quan hệ gắn bó mật thiết giữa Đảng với Nhân dân trong giai đoạn hiện nay

Mối quan hệ mật thiết giữa Đảng và Nhân dân luôn là yếu tố quyết định thành công của mỗi cuộc cách mạng. Chính nhờ sự tin tưởng và tình đoàn kết giữa Đảng và Nhân dân mà cuộc đấu tranh giành độc lập của dân tộc Việt Nam mới có thể đạt được thắng lợi. Đảng Cộng sản Việt Nam luôn coi Nhân dân là nguồn sức mạnh, là nền tảng vững chắc trong mọi hoạt động. Chính vì vậy, trong giai đoạn hiện nay, việc phát huy vai trò của Nhân dân trong sự nghiệp cách mạng càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Bài học về sự che chở và giúp đỡ của Nhân dân trong hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú cho thấy rằng mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân không chỉ là quan hệ lãnh đạo và bị lãnh đạo, mà còn là quan hệ đồng hành, gắn bó, chia sẻ trách nhiệm trong công cuộc xây dựng đất nước.

Trong giai đoạn hiện nay, khi đất nước trong quá trình phát triển và hội nhập quốc tế, mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Đảng Cộng sản Việt Nam vẫn tiếp tục khẳng định vai trò lãnh đạo toàn diện của mình, nhưng trong thời đại ngày nay, yếu tố quyết định sự thành công của Đảng không chỉ là sự lãnh đạo của Đảng, mà còn là sự tham gia, đồng thuận, đóng góp, ủng hộ của Nhân dân trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội.

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhắc nhở đội ngũ cán bộ: "Trong bầu trời không gì quý bằng Nhân dân. Trong thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của Nhân dân". Chính vì thế mà dân là gốc của nước, của cách mạng. Đặc biệt, từ khi giành được chính quyền, Đảng ta trở thành đảng cầm quyền thì vai trò quyết định của Nhân dân càng được Người

khẳng định: "Dân chúng đồng lòng, việc gì cũng làm được. Dân chúng không ủng hộ, việc gì làm cũng không nên", "Nước lấy dân làm gốc". Nhân dân luôn được đặt ở vị trí cao nhất trong tư tưởng của Hồ Chí Minh, bởi "Nước ta là nước dân chủ, địa vị cao nhất là dân, vì dân là chủ". Vì vậy, đối với Đảng ta phải luôn lấy lợi ích của Nhân dân, ấm no, hạnh phúc của Nhân dân làm mục tiêu để phấn đấu.

Để tiếp tục phát huy sức mạnh của Nhân dân trong sự nghiệp cách mạng, nhất là trong giai đoạn hiện nay, Đảng Cộng sản Việt Nam cần thực hiện một số nhiệm vụ quan trọng để tăng cường mối quan hệ gắn bó mật thiết với Nhân dân.

a) Lắng nghe ý kiến của Nhân dân

Một trong những yếu tố quan trọng nhất để củng cố mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân là việc Đảng phải thường xuyên lắng nghe ý kiến, nguyện vọng của Nhân dân. Chỉ khi hiểu rõ những khó khăn, vướng mắc của Nhân dân, Đảng mới có thể đưa ra những chính sách, giải pháp phù hợp để giải quyết. Đảng phải tạo ra các kênh thông tin hiệu quả để Nhân dân có thể phản ánh trực tiếp ý kiến của mình, đồng thời có các cơ chế giám sát để đảm bảo rằng các ý kiến của nhân dân được tiếp nhận và giải quyết đúng mức.

Một trong những cơ chế để lắng nghe ý kiến của Nhân dân là thông qua việc tổ chức các cuộc đối thoại trực tiếp giữa các lãnh đạo Đảng, Chính quyền với người dân. Việc này không chỉ giúp Nhân dân thể hiện nguyện vọng của mình, mà còn giúp Đảng, chính quyền nắm bắt kịp thời những vấn đề đang nổi cộm trong xã hội.

b) Tăng cường giáo dục, tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho Nhân dân

Để mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân ngày càng gắn bó hơn, cần phải chú trọng đến công tác tuyên truyền, giáo dục.

Đảng cần làm rõ vai trò lãnh đạo của mình trong mọi lĩnh vực: chính trị, kinh tế, xã hội. Đồng thời, cần nâng cao nhận thức của Nhân dân về vai trò của Đảng trong quá trình xây dựng đất nước, tuyên truyền những chủ trương, chính sách của Đảng để Nhân dân hiểu rõ hơn về các mục tiêu phát triển.

Việc tuyên truyền cần được thực hiện một cách sinh động, dễ hiểu và phải luôn bám sát vào thực tế cuộc sống của Nhân dân, giúp họ thấy rõ lợi ích của các chính sách và chương trình của Đảng.

c) Đảm bảo quyền lợi của Nhân dân

Một trong những yếu tố quyết định để củng cố mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân là bảo vệ quyền lợi của Nhân dân. Đảng phải không ngừng cải thiện các điều kiện sống của Nhân dân, đặc biệt là những nhóm đối tượng yếu thế như người có hoàn cảnh khó khăn, người dân tộc thiểu số, lao động nông thôn... Việc đảm bảo quyền lợi cho Nhân dân không chỉ là trách nhiệm của Đảng, mà còn là biểu hiện của sự tôn trọng quyền làm chủ của Nhân dân.

Đảng cũng cần chú trọng đến việc phát triển các chính sách về bảo vệ môi trường, giảm thiểu sự chênh lệch trong thu nhập, bảo vệ quyền lợi hợp pháp của người dân trong các lĩnh vực lao động, đất đai, nhà ở. Mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân sẽ được củng cố nếu nhân dân thấy rằng họ luôn nhận được sự quan tâm, chăm sóc từ Đảng theo phương châm 5 an "an ninh, an toàn, an sinh, an cư và an dân".

d) Phát huy sức mạnh tổng hợp của toàn xã hội

Để phát triển mạnh mẽ mối quan hệ Đảng - Nhân dân, Đảng cần phát huy vai trò của các tổ chức đoàn thể và mọi tầng lớp nhân dân trong quá trình phát triển đất nước. Các tổ chức như Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị xã hội, các hội nghề nghiệp, các tổ chức xã hội cần tham gia tích cực vào

các hoạt động chính trị - xã hội, góp phần phản ánh tiếng nói của Nhân dân, xây dựng nền dân chủ và khối đại đoàn kết toàn dân tộc đóng góp vào công cuộc xây dựng và phát triển đất nước.

Mối quan hệ giữa Đảng và Nhân dân là yếu tố quyết định trong sự nghiệp cách mạng và phát triển đất nước. Trong giai đoạn hiện nay, khi Việt Nam đang đối mặt với những thách thức lớn trong việc phát triển kinh tế - xã hội và bảo vệ Tổ quốc, chuẩn bị bước vào kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc thì việc tăng cường mối quan hệ gắn bó mật thiết trên tinh thần 3 đoàn "Đoàn kết trong Đảng - Chính quyền; đoàn kết trong Nhân dân và đoàn kết giữa quân với dân" càng trở nên quan trọng. Đảng cần luôn lắng nghe ý kiến, tâm tư, nguyện vọng của Nhân dân, đồng thời bảo vệ quyền lợi chính đáng của họ. Chỉ khi mối quan hệ này được củng cố vững chắc, đất nước mới có thể phát triển mạnh mẽ và bền vững trong tương lai./.

PHƯỜNG HẢI HÒA GIỮ GÌN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐỊA DANH NƠI ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ XUẤT DƯƠNG ĐI HOẠT ĐỘNG CÁCH MẠNG

✍ **Đồng chí Phạm Văn Hoan**
Ủy viên BTV Thành ủy khóa XXIV (nhiệm kỳ 2020 - 2025),
Bí thư Đảng ủy phường Hải Hòa

Phường Hải Hòa là phường biên giới. Xã (phường) Hải Hòa được thành lập trên cơ sở một phần diện tích và dân cư được tách ra từ xã Hải Xuân, thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh theo Nghị định số 78/NĐ-CP ngày 01/8/1994 và Nghị định số 56/2007/NĐ-CP ngày 06/4/2007 của Chính phủ, nằm ở phía Đông thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh; có vị trí chiến lược quan trọng trong phát triển kinh tế, xã hội cũng như trong đảm bảo quốc phòng, an ninh nơi địa đầu Đông Bắc của Tổ quốc (phía Đông giáp biển, phía Tây giáp xã Hải Xuân, phía Nam giáp phường Trà Cổ, phía Bắc giáp Trung Quốc với đường biên giới dài 12,3km). Tổng diện tích tự nhiên của phường 40,34km², dân số hơn 15.000 nhân khẩu, chia làm 9 khu phố, gồm các dân tộc chính: Kinh, Tày, Hoa, Sán Dìu, Sán Chỉ, Cao Lan.

Đầu thời kỳ Pháp thuộc đến trước Cách mạng tháng Tám năm 1945, vùng đất Hải Hòa ngày nay nằm trong châu Móng Cái, phủ Hải Ninh, thuộc tỉnh Quảng Yên. Từ tháng 6/1906, thực dân Pháp tách phủ Hải Ninh khỏi tỉnh Quảng Yên, thành lập tỉnh Hải Ninh có 3 châu (Móng Cái, Hà Cối và Tiên Yên); châu Móng Cái lúc đó có 3 tổng là Bát Trang, Ninh Hải và Vạn Ninh. Vùng đất Hải Hòa lúc này thuộc tổng Vạn Ninh, châu Móng Cái, tỉnh Hải Ninh; là vùng đất biên giới nơi địa đầu Tổ quốc, với vị trí cửa ngõ, nằm trên tuyến đường sang Trung Quốc, phường Hải Hòa là địa điểm dừng chân, chắp nối liên lạc của nhiều nhà hoạt động cách mạng của Đảng trước năm 1930, trong đó có đồng chí Trần Phú, sau này là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Năm 1926, đồng chí Trần Phú cùng một số đồng chí khác được tổ chức cách mạng cử sang Trung Quốc kết nối với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Tại đây, đồng chí Trần Phú đã được gặp gỡ và tham dự khóa huấn luyện đào tạo về lý luận chính trị, về chủ nghĩa Mác - Lênin. Sau đó, với sự ưu tú của mình, đồng chí Trần Phú được kết nạp vào cộng Sản Đoàn và được cử đi đào tạo tại Đại học Phương Đông (Liên Xô).

Trở lại lịch sử, tháng7/1926, đoàn xuất dương sang Quảng Châu - Trung Quốc có 10 người thì 8 người đã qua biên giới an toàn, tới trạm liên lạc của Tổng bộ bên bờ Bắc sông Bắc Luân. Điểm dừng chân của đoàn là đồi Hỏa Thiêu Lĩnh nay được đặt tên là đồi Trần Phú thuộc địa phận khu phố 4 phường Hải Hòa *(Năm 1963, Văn Cao sau khi đoàn khảo sát của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đến nghiên cứu và tìm hiểu về những địa điểm liên quan đến sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú, ngọn đồi này được đổi tên là đồi Trần Phú).* Hiện nay, đồi Trần Phú về cơ bản vẫn còn nguyên vẹn, chưa có các hoạt động san gạt hoặc tác động lớn làm thay đổi hình dáng, diện mạo; trên đỉnh đồi vẫn còn lưu giữ được một tấm bia để kỷ niệm

sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đây ngày 17/7/1926; công trình này hiện nay được Thành đoàn Móng Cái chăm sóc và lựa chọn là công trình thanh niên cấp tỉnh; hằng năm khu di tích đón hàng vạn lượt khách tham quan, tưởng nhớ tri ân và ôn lại sự nghiệp cách mạng vẻ vang, tinh thần hy sinh bất khuất của đồng chí Trần Phú.

Di tích lịch sử đồi Trần Phú được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh xếp hạng di tích lịch sử cấp tỉnh năm 2012 (Quyết định số 2339/QĐ-UBND ngày 17/9/2012 của Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh)[1], là một trong những di tích tiêu biểu của thành phố Móng Cái có ý nghĩa lớn về lịch sử, chính trị và văn hóa; ghi dấu sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú đã đi qua. Đây cũng là dấu mốc lịch sử quan trọng đối với cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú. Công trình này hiện nay được Ủy ban nhân dân phường Hải Hòa[2], Thành đoàn Móng Cái và Trường Trung học phổ thông Trần Phú phối hợp quản lý, là địa chỉ đỏ trong việc giáo dục cho thế hệ trẻ ngày hôm nay về tinh thần yêu nước và truyền thống đấu tranh cách mạng của các thế hệ cha ông. Cuối năm 2024 và đầu năm 2025, thành phố Móng Cái và phường Hải Hòa đã tổ chức chỉnh trang, nâng cấp một số hạng mục như đường dẫn vào khu di tích, cây xanh, cổng, biển báo, nhà bia... với tổng số tiền khoảng 300 triệu đồng từ ngân sách nhà nước và các nguồn hợp pháp khác.

---

[1] Trước đó, ngày 19/7/2011, Hội đồng xét duyệt hồ sơ khoa học xếp hạng di tích lịch sử - văn hóa và danh thắng tỉnh Quảng Ninh đã tổ chức họp, đánh giá và thống nhất thông qua hồ sơ đề nghị Ủy ban nhân dan tỉnh Quảng Ninh trình Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xếp hạng cấp quốc gia đối với Di tích lịch sử đồi Trần Phú tại phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái. Đồng thời thống nhất khoanh vùng bảo vệ di tích với tổng diện tích là 76.777m^2.

[2] Ủy ban nhân dân phường Hải Hòa đã thành lập Ban Quản lý di tích, đã ban hành quy chế tổ chức và hoạt động đảm bảo các quy định hiện hành trong công tác quản lý và phát huy các giá trị của di tích.

Để xứng đáng với niềm vinh dự có địa danh mà đồng chí Trần Phú đã đặt chân đến, trên mảnh đất Hải Hòa qua các thời kỳ lịch sử cũng như phường Hải Hòa ngày nay, cấp ủy, chính quyền và Nhân dân đã nỗ lực phấn đấu về mọi mặt, đạt được nhiều thành tựu quan trọng trên các lĩnh vực xây dựng Đảng và hệ thống chính trị ở cơ sở; phát triển kinh tế - xã hội gắn với đảm bảo quốc phòng, an ninh, chủ quyền biên giới quốc gia, tăng cường tiềm lực khu vực phòng thủ tại địa bàn biên giới địa đầu phía Bắc của Tổ quốc. Cụ thể:

- Trong những năm kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, thực hiện chủ trương của Ban Cán sự Đảng huyện Móng Cái, quân và dân các xã Xuân Lạn Nùng, Xuân Lạn Nội và Lục Lầm (là vùng đất phường Hải Hòa ngày nay) tiến hành đẩy mạnh các hoạt động kháng chiến; phát động đấu tranh chính trị kết hợp với đấu tranh vũ trang, phá âm mưu lập tề và mở rộng vùng chiếm đóng của địch. Các cơ sở, tổ chức kháng chiến tại 3 xã được xây dựng và củng cố, góp phần duy trì phong trào cách mạng tại địa phương. Trong các năm 1951 - 1953, bộ đội và các lực lượng kháng chiến tại các xã Xuân Lạn Nùng, Xuân Lạn Nội và Lục Lầm đẩy mạnh công tác Hoa vận (vận động người Hoa ủng hộ và đi theo kháng chiến); tại địa bàn các xã đã xây dựng được các đội vũ trang tuyên truyền và lực lượng bán vũ trang trong cộng đồng người Hoa, góp phần tăng cường lực lượng, thúc đẩy phong trào kháng chiến tại địa phương phát triển, góp phần vào chiến thắng Điện Biên Phủ 1954 - "Lừng lẫy năm châu, chấn động địa cầu". Tự hào về truyền thống vẻ vang của dân tộc, của quê hương; Nhân dân các xã Xuân Lạn Nùng, Xuân Lạn Nội và Lục Lầm tiếp tục phát huy chủ nghĩa anh hùng cách mạng, truyền thống quê hương, quyết tâm phấn đấu hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ trong giai đoạn cách mạng mới, giai đoạn xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và chi viện cho niềm Nam kháng chiến chống đế quốc Mỹ xâm lược.

- Trong giai đoạn xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đẩy mạnh chi viện cho miền Nam kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, mặc dù còn gặp vô vàn khó khăn, thách thức, các công trình cầu cống, thủy lợi, đường sá còn thiếu thốn, lạc hậu, đồng ruộng nhiều vùng bị hoang hóa... nhưng quân và dân các dân tộc vùng Hải Hòa đã quyết tâm, đoàn kết khắc phục khó khăn, đẩy mạnh lao động sản xuất, phát động phong trào thi đua vừa sản xuất vừa chiến đấu... luôn hoàn thành chỉ tiêu giao nộp lương thực, thực phẩm, hăng hái tham gia chiến đấu và phục vụ chiến đấu. Nhân dân các xã vùng Hải Hòa tự hào được đóng góp sức người, sức của; nhiều thanh niên địa phương đã hăng hái xung phong lên đường nhập ngũ, tham gia chiến đấu tại các chiến trường trên cả nước và đã có 25 người hy sinh tại các chiến trường, hàng trăm thương bệnh binh... góp phần cùng cả nước làm nên thắng lợi vẻ vang của cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước.

- Sau khi giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước; vùng đất Hải Hòa cùng với các địa phương biên giới phía Bắc, dưới sự lãnh đạo của Đảng, tiếp tục khắc phục khó khăn, vừa sản xuất vừa chiến đấu bảo vệ biên giới của Tổ quốc, từng bước ổn định tình hình, thực hiện công cuộc đổi mới, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân. Trong hơn 10 năm, đến năm 1994 với bối cảnh đặc biệt khó khăn của vùng đất hoang hóa sau chiến tranh, dân cư thưa thớt song thực hiện chủ trương lớn của Đảng và nhà nước trong việc vận động, tiếp nhận và bố trí, sắp xếp cho nhân dân ở các địa phương trong và ngoài tỉnh đến vùng đất Hải Hòa xây dựng kinh tế mới ở khu vực biên giới, vùng đất Hải Hòa đã hồi sinh mạnh mẽ; cơ sở vật chất của xã từng bước được khôi phục, đầu tư; hệ thống chính trị được củng cố, kiện toàn; đồng bào từ nhiều địa phương trong cả nước về đây sinh cơ lập nghiệp. Đây chính là tiền đề cơ bản để cán bộ và Nhân dân địa bàn Hải Hòa tiếp tục vững bước tiến lên trong công cuộc đổi mới, mở cửa đất nước.

- Xã (phường) Hải Hòa sau khi được thành lập (trên cơ sở một phần diện tích và dân cư được tách ra từ xã Hải Xuân, thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh theo Nghị định số 78/NĐ-CP ngày 01/8/1994 và Nghị định số 56/2007/NĐ-CP ngày 06/4/2007 của Chính phủ). Với chặng đường 30 năm xây dựng và phát triển; tự hào là mảnh đất có địa danh lịch sử nơi ghi dấu hành trình xuất dương đi hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam; với lời dặn đồng chí, đồng đội trước lúc hy sinh *"Hãy giữ vững chí khí chiến đấu!"* đã trở thành một khẩu hiệu cách mạng, một mệnh lệnh chiến đấu, động viên, khích lệ lớp lớp đảng viên, đồng bào, đồng chí giữ vững niềm tin, vượt qua khó khăn, gian khổ và khốc liệt, kiên quyết tranh đấu đến thắng lợi cuối cùng của cách mạng.

Tiếp tục phát huy truyền thống của mảnh đất Móng Cái 3 lần được phong tặng danh hiệu Anh hùng và noi gương chí khí cách mạng của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú, Nhân dân và cán bộ phường Hải Hòa đã đoàn kết, chung sức, đồng lòng, quyết tâm vượt qua mọi khó khăn, thử thách, đạt được những thành tựu nổi bật trên các lĩnh vực kinh tế, xã hội, an ninh, quốc phòng, thay đổi hoàn toàn diện mạo của phường biên giới. Từ một xã thuần nông với tỷ lệ hộ nghèo chiếm 12%, đến nay phường Hải Hòa đã không còn hộ nghèo. Hệ thống điện, đường, trường, trạm... không ngừng được đầu tư, xây dựng, nâng cấp; vệ sinh môi trường được đảm bảo, hệ thống nước sạch, nước hợp vệ sinh được quan tâm lắp đặt, đảm bảo nhu cầu sinh hoạt của người dân. Tình hình kinh tế - xã hội trên địa bàn tiếp tục có bước phát triển mới; kinh tế chuyển dịch đúng hướng, các ngành thương mại, dịch vụ, nuôi trồng thủy sản phát triển mạnh và từng bước trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của phường. Công tác quản lý nhà nước về đất đai, xây dựng được siết chặt, việc giải quyết các tồn tại về đất đai kéo dài nhiều năm được quan tâm chỉ đạo và đạt được những

kết quả tích cực. Cơ sở hạ tầng, các dự án công trình trọng điểm được quan tâm đầu tư tạo điều kiện thúc đẩy phát triển kinh tế, xã hội. Các lĩnh vực văn hóa, xã hội có chuyển biến tích cực; phong trào "Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư" được đẩy mạnh, tỷ lệ gia đình văn hóa hàng năm đạt trên 95%; công tác giảm nghèo, đảm bảo an sinh xã hội được đặc biệt quan tâm chỉ đạo đạt nhiều kết quả rõ nét, đến nay không còn hộ nghèo, hộ cận nghèo; Công tác giáo dục - đào tạo, y tế đều có bước phát triển cả bề rộng lẫn chiều sâu, 100% các trường đạt chuẩn quốc gia, phường duy trì đạt chuẩn quốc gia về y tế. Công tác quân sự, quốc phòng địa phương được đảm bảo; an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội ổn định, chủ quyền biên giới quốc gia được giữ vững. Công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị được thực hiện hiệu quả; năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức đảng và đảng viên được nâng lên; hiệu lực, hiệu quả hoạt động của bộ máy chính quyền có nhiều tiến bộ; vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội tiếp tục được phát huy; tổ chức bộ máy được bố trí tinh gọn; trình độ năng lực, tác phong, lề lối làm việc của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có chuyển biến tích cực, từng bước được nâng cao đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Trong thời gian tới, cùng với việc tiếp tục nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng bộ, hiệu lực hiệu quả hoạt động của chính quyền; phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội với tinh thần "Đoàn kết - Đổi mới - Phát triển", tập trung khai thác hiệu quả tiềm năng, lợi thế của phường biên giới, cửa khẩu; phấn đấu xây dựng phường Hải Hòa trở thành trung tâm dịch vụ, thương mại, đô thị hiện đại của Thành phố... thì việc phát huy giá trị lịch sử địa danh đồi Trần Phú cần phải được quan tâm, chú trọng hơn nữa, để di tích lịch sử đồi Trần Phú xứng tầm là địa chỉ đỏ giáo dục truyền thống cách mạng cho các thế hệ

mai sau là hết sức cần thiết. Đặc biệt, di tích này nằm sát biên giới Việt - Trung do đó càng có giá trị văn hóa sâu sắc, góp phần củng cố, thắt chặt thêm tình đoàn kết, hữu nghị giữa Nhân dân hai nước Việt - Trung, nhất là hai địa phương Móng Cái, Quảng Ninh, Việt Nam và Đông Hưng, Quảng Tây, Trung Quốc. Do đó, phường Hải Hòa xin kiến nghị một số vấn đề cụ thể như sau:

Một là: Sớm hoàn thiện và phát hành cuốn sách về "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái" thành tài liệu tuyên truyền, giáo dục, phổ biến rộng rãi trong cán bộ, đảng viên, học sinh và Nhân dân để mọi người hiểu rõ thêm về thân thế, sự nghiệp của đồng chí Trần Phú, hiểu thêm về truyền thống yêu nước, tinh thần đấu tranh cách mạng của nhân dân ta và nhân dân thành phố Móng Cái cũng như con đường giao thông liên lạc bí mật để đưa đón cán bộ, chiến sỹ cách mạnh từ trong nước ra nước ngoài và từ nước ngoài về nước đi qua địa bàn thành phố Móng Cái; tạo sức lan tỏa trong học tập tấm gương đạo đức, chí khí cách mạng của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú.

Hai là: Đề nghị cơ quan có thẩm quyền thực hiện và triển khai quy hoạch chi tiết, đầu tư xây dựng các công trình, hạng mục trong khu di tích đã được khoanh vùng bảo vệ đảm bảo khang trang, đúng quy định và truyền thống, xứng tầm với công lao to lớn của Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam; làm cơ sở xây dựng khu di tích lịch sử đồi Trần Phú thực sự trở thành một Trung tâm văn hóa du lịch của thành phố Móng Cái trong thời gian tới.

Ba là: Tiếp tục củng bố, bổ sung hồ sơ, tài liệu lịch sử và tiếp tục đề nghị cấp có thẩm quyền xếp hạng di tích lịch sử cấp quốc gia đối với Di tích lịch sử đồi Trần Phú tại phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái./.

PHƯỜNG BÌNH NGỌC GIỮ GÌN VÀ PHÁT HUY GIÁ TRỊ ĐỊA DANH ĐẦU TIÊN CỦA MÓNG CÁI MÀ ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ VÀ ĐOÀN XUẤT DƯƠNG ĐẶT CHÂN ĐẾN TRÊN ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG SANG QUẢNG CHÂU THÁNG 7/1926

✍ **Đồng chí Mễ Quang Vinh**

Ủy viên BCH Đảng bộ Thành phố khóa XXIV (nhiệm kỳ 2020 - 2025), Bí thư Đảng ủy phường Bình Ngọc

Phường Bình Ngọc nằm ở phía Đông Nam của thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh, nơi đặt nét bút đầu tiên khi vẽ bản đồ Việt Nam. Là vùng đất có ba mặt giáp biển: phía Đông giáp phường Trà Cổ và Biển Đông, phía Tây giáp xã Vạn Ninh, phía Nam giáp đảo Vĩnh Thực và Vĩnh Trung, phía Bắc giáp xã Hải Xuân. Toàn phường hiện tại có 1.223 hộ với 3.790 khẩu, trong đó người Kinh chiếm khoảng 95%, gồm 4 dân tộc anh em: Kinh, Hoa, Tày và Nùng. Phường có diện tích 1.112,2ha, địa hình mang đặc trưng của vùng biển đảo, các gò cát kéo dài trên 7km ven Biển Đông, thấp dần

về hướng Tây nên tương đối bằng phẳng. Khu vực phía Tây - Nam của phường hình thành các núi đất như núi Nghè... Đặc biệt là núi Ngọc cao 89m so với mặt biển, có hình dáng tròn, nhô cao trên biển tại khu vực Mũi Ngọc, từ xa nhìn lại như hòn ngọc trên biển. Mũi Ngọc nhìn ra đảo Vĩnh Thực. Các núi ở Bình Ngọc có vị trí quan trọng trong chiến lược phòng thủ quốc gia.

Phường Bình Ngọc là vùng đất có lịch sử lâu đời, giàu truyền thống yêu nước và cách mạng. Từ xa xưa, dưới các triều đại phong kiến, Bình Ngọc là cửa ngõ trên biển, là nơi phên dậu vững chắc nơi địa đầu vùng Đông Bắc của Tổ quốc. Nơi đây đã ghi dấu những chiến công chống giặc ngoại xâm của dân tộc.

Theo "Đại Việt sử ký toàn thư", thời nhà Trần (Trần Nhân Tông 1278 - 1293), năm 1285 quân Nguyên - Mông do Tướng Ô Mã Nhi cầm đầu đem quân xâm lược nước ta, trong quá trình lãnh đạo quân dân Đại Việt chống giặc ngoại xâm, Ngọc Sơn (nay thuộc địa phận khu 1, phường Bình Ngọc ngày nay) là địa điểm chiến lược được Thái Thượng hoàng Trần Thánh Tông và vua Trần Nhân Tông lựa chọn để nghi binh, đánh giặc "Thế giặc bức bách, hai vua ngầm đi chiếc thuyền nhỏ đến Tam Trí Nguyễn, sai người đưa thuyền ngự ra Ngọc Sơn để đánh lừa giặc..." (trích Đại Việt sử ký toàn thư, Ngô Sỹ Liên, tr.192).

Trong sự nghiệp giải phóng dân tộc, chống thực dân Pháp xâm lược, dưới sự lãnh đạo của Đảng, quân và dân Bình Ngọc tham gia trận đánh trên sông Mán Thí, trận đánh đồn Mũi Ngọc góp phần giải phóng quê hương, giành chính quyền về tay nhân dân vào tháng 9/1946. Ngày 02/8/1954, quê hương Bình Ngọc được giải phóng hoàn toàn.

Thời kỳ kháng chiến chống Mỹ, cứu nước (1954 - 1975), nhân dân Bình Ngọc hăng hái thi đua lao động sản xuất đóng góp nghĩa vụ lương thực, thực phẩm, động viên con em lên đường nhập ngũ, chi viện cho chiến trường miền Nam.

Qua các cuộc đấu tranh chống thực dân, đế quốc và bảo vệ Tổ quốc, phường Bình Ngọc có 86 người con anh dũng hy sinh và hàng trăm thanh niên đã để lại một phần xương máu nơi chiến trường. Những người con ưu tú của quê hương như liệt sĩ Hoàng Thị Hồng Chiêm, Anh hùng Lực lượng vũ trang, Trung tướng Đoàn Sinh Hưởng... mãi mãi trở thành niềm tự hào của Đảng bộ và nhân dân Bình Ngọc trên con đường đấu tranh, xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước.

Trong giai đoạn này theo cuốn "Lịch sử Đảng bộ phường Bình Ngọc" thể hiện "Tháng 7/1926, một đoàn xuất dương đi Quảng Châu (Trung Quốc), trong đó có đồng chí Trần Phú (năm 1930 trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam).

Từ xưa đến nay, khu vực Mũi Ngọc thuộc khu 1, phường Bình Ngọc là cửa ngõ trên biển, là nơi phên dậu vững chắc địa đầu vùng Đông Bắc của Tổ quốc, có địa thế thuận lợi trong chiến lược quốc phòng. Từ xa xưa, Mũi Ngọc đã được chọn là vị trí phòng thủ chống xâm lược phương Bắc, nơi ghi dấu những chiến công chống giặc ngoại xâm của dân tộc. Thời kỳ Pháp thuộc, thực dân Pháp cho xây dựng hệ thống đồn bốt trên núi. Đây là nơi diễn ra trận đánh đồn Mũi Ngọc trong kháng chiến chống thực dân Pháp góp phần giải phóng quê hương.

Ngày nay khi đất nước thống nhất, thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước trong thời kỳ đổi mới, Mũi Ngọc (phường Bình Ngọc, thành phố Móng Cái) là địa điểm quan trọng giao thương hàng hóa, cửa ngõ giao thông với 2 xã đảo (Vĩnh Thực, Vĩnh Trung), là tuyến biển tiền tiêu của Tổ quốc với nhiều giá trị lịch sử, là khu vực trọng điểm (vùng lõi của Khu du lịch quốc gia Trà Cổ) để phát triển dịch vụ, du lịch.

Bình Ngọc là nơi giữ gìn và phát huy giá trị địa danh đầu tiên của Móng Cái mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đặt chân đến trên đường xuất dương sang Quảng Châu

tháng 7/1926. Đây là nơi đầu tiên đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đặt chân đến Móng Cái. Xuất phát từ giá trị lịch sử đó, phường Bình Ngọc rất chú ý việc gìn giữ, phát huy giá trị tinh thần, giáo dục cho các thế hệ về lịch sử hào hùng của dân tộc, gắn với xây dựng nếp sống văn hóa, con người Móng Cái, Quảng Ninh.

Trong những năm qua, việc giữ gìn và phát huy giá trị địa danh đầu tiên của Móng Cái mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đặt chân đến trên đường xuất dương sang Quảng Châu tháng 7/1926 được Đảng ủy, Ủy ban nhân dân phường quan tâm, cụ thể hóa trong nhiều nghị quyết, kế hoạch, chương trình công tác của phường để thực hiện. Trên cơ sở Chương trình hành động số 28-CTr/TU ngày 20/12/2017 của Ban Chấp hành Đảng bộ thành phố Móng Cái về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn; Nghị quyết Đại hội Đảng bộ thành phố Móng Cái lần thứ XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025; Nghị quyết số 03-NQ/TU ngày 28/8/2020 của Thành ủy Móng Cái về phát triển Khu du lịch quốc gia Trà Cổ, Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh đến năm 2025, tầm nhìn đến năm 2030; Quyết định số 2255/QĐ-UBND ngày 07/4/2022 của Ủy ban nhân dân thành phố Móng Cái về việc phê duyệt Đề án phát triển du lịch thành phố Móng Cái đến năm 2025, định hướng đến năm 2030; phường đã đưa nội dung trên vào Nghị quyết Đại hội Đảng bộ phường lần thứ XXV, nhiệm kỳ 2020 - 2025; đồng thời tập trung xác định các nhiệm vụ, giải pháp đột phá, khác biệt để xây dựng và phát triển nâng tầm thương hiệu du lịch phường theo hướng bền vững, chuyên nghiệp, hiện đại, hiệu quả; thu hút đầu tư vào địa bàn để từng bước xây dựng cơ sở hạ tầng kỹ thuật du lịch đồng bộ, sản phẩm du lịch độc đáo, chất lượng cao. Ban Chấp hành Đảng bộ phường ban hành Nghị quyết về "*Phát triển du lịch, dịch vụ Bình Ngọc, Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh đến năm 2025, định hướng đến 2030*". Phường đã rà soát, điều chỉnh quy hoạch phát triển du lịch

tích hợp trong Quy hoạch phường thời kỳ 2022 - 2025, tầm nhìn đến năm 2030. Trong đó, quy hoạch, định hình lại không gian phát triển du lịch ở một số khu vực ven biển và các khu vực tiềm năng để kêu gọi, thu hút đầu tư các dự án khu du lịch nghỉ dưỡng, vui chơi giải trí... Đồng thời, tập trung triển khai thực hiện các quy hoạch phân khu đã được phê duyệt (*Quy hoạch Khu A6 - Khu du lịch Trà Cổ - Bình Ngọc*) để có cơ sở thu hút đầu tư các dự án phát triển du lịch; hoàn thiện quy hoạch và tổ chức công bố công khai ranh giới của khu du lịch. Phường xác định tổ chức không gian phát triển du lịch Bình Ngọc theo hướng là trung tâm thu hút du lịch của Thành phố, tập trung huy động nguồn lực để đầu tư một số dự án hạ tầng động lực phát triển như Bến cá và dịch vụ hậu cần nghề cá (chợ hải sản Mũi Ngọc); điểm dừng chân (địa danh đầu tiên của Móng Cái mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đặt chân đến trên đường xuất dương sang Quảng Châu tháng 7/1926) và giới thiệu sản phẩm OCOP. Phường khuyến khích cá nhân, doanh nghiệp đầu tư xây mới các cơ sở lưu trú (khách sạn, nhà nghỉ, homestay...); phát triển hệ thống các nhà hàng hải sản đạt chuẩn đón khách du lịch; chợ hải sản đáp ứng nhu cầu của du khách, phát triển các dịch vụ văn hóa, ẩm thực gắn với các sản phẩm OCOP phường...; đầu tư nâng cấp hệ thống điện, nước, xử lý môi trường...; đầu tư các công trình bảo vệ tài nguyên và môi trường du lịch, phòng chống thiên tai, ứng phó biến đổi khí hậu và nước biển dâng.

Việc giữ gìn và phát huy giá trị địa danh đầu tiên của Móng Cái mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đặt chân đến trên đường xuất dương sang Quảng Châu tháng 7/1926 gắn với khôi phục, giữ gìn, bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống, di tích lịch sử, văn hóa lễ hội; phát triển các sản phẩm lưu niệm và ẩm thực đặc trưng của địa phương để tạo sự khác biệt, độc đáo của du lịch Bình Ngọc. Phường tiếp tục đầu tư xây dựng khuôn viên di tích đình Bình Ngọc, miếu Thành hoàng theo

thiết kế để bảo tồn, giới thiệu, quảng bá lịch sử, văn hóa của phường gắn với phát triển du lịch, gìn giữ, bảo tồn, phát triển các khu bảo tồn thiên nhiên núi Ngọc, các khu rừng phòng hộ, rừng ngặp mặn, khu bảo tồn biển Đá Đen, cảng Núi Đỏ phục vụ du lịch sinh thái, trải nghiệm sống hài hòa với thiên nhiên và giáo dục ý thức bảo vệ môi trường.

Năm 2024, Đảng ủy, Ủy ban nhân dân phường Bình Ngọc hoàn thành đưa vào hoạt động điểm trưng bày, quảng bá sản phẩm nông, hải sản, đồ lưu niệm tại khu vực Bến Mũi Ngọc với diện tích là 40m², khai trương và hoạt động (hoàn thành xong trước ngày 20/4/2024). Xây dựng, phát huy giá trị tuyên truyền biểu tượng du lịch gắn với tuyên truyền các giá trị đặc trưng của tỉnh Quảng Ninh, với tổng kinh phí xã hội hóa 250 triệu đồng.

- Xây dựng 1 cụm biểu tượng "hành trình lịch sử" gắn với các giá trị lịch sử đấu tranh của dân tộc:

- Dự kiến vị trí xây dựng tại Khu vực cảng Mũi Ngọc, thuộc Khu 1, phường Bình Ngọc: phía Nam, phía Đông tiếp giáp với tuyến Kè Mũi Ngọc (phía biển), phía Bắc tiếp giáp tuyến đường hiện trạng ra bến Thủy Văn, phía Tây tiếp giáp vị trí giao đất của Công ty TNHH phát triển kinh tế Ka Long. Diện tích khoảng 0,8ha, hiện trạng đất trồng phi lao, do Ủy ban nhân dân phường quản lý.

- Chất liệu đế móng bê tông cốt thép, thân trên bê tông kết hợp composite, sơn màu giả đồng hoặc màu ghi xám, khối biểu tượng hình ngọn sóng cao khoảng 2,7m đến 2,9m (tính từ mặt khối đế), con thuyền trên đỉnh sóng cao 2m (tính từ đỉnh sóng đến cột buồm), phần đế cao từ 0,6m đến 1,15m, lấy cảm hứng từ nền đá nhấp nhô và những đầu cọc nhọn.

- Xây dựng một khu quảng trường (bao gồm sân bãi, bồn hoa, cây xanh) gắn với bãi đỗ xe tĩnh phục vụ nhân dân và du khách: sân lát đá xanh Thanh Hóa hoặc lát gạch tương đương, bồn cây thấp tạo cảnh quan, bãi để xe đổ bê tông nền

và dải nhựa asphalt. Vỉa hè trồng cây lấy bóng mát, khoảng cách 8m/cây.

- Tổng mức đầu tư dự kiến: 20.000.000.000 đồng (Hai mươi tỷ đồng).

- Đối chiếu bản đồ Điều chỉnh Quy hoạch chung khu kinh tế cửa khẩu đến tướng Chính phủ: Vị trí khu đất được xác định là đất hạ tầng kỹ thuật khác.

- Đối chiếu với quy hoạch sử dụng đất thời kỳ 2021 đến năm 2030 được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh phê duyệt tại Quyết định số 789/QĐ-UBND ngày 15/3/2021: Vị trí khu đất được xác định là đất giao thông.

Nhìn lại chặng đường hơn 95 năm dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam (1930 - 2025), 65 năm dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ phường Bình Ngọc (1960 - 2025), vinh dự là nơi đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đặt chân đến Móng Cái, Đảng bộ phường Bình Ngọc đã tập trung lãnh đạo nhân dân khắc phục hậu quả chiến tranh, chống cơ chế cũ quan liêu bao cấp, trực tiếp chiến đấu bảo vệ biên gới phía Bắc (1979), vận động nhân dân nêu cao tinh thần cảnh giác cách mạng sẵn sàng chống chiến tranh phá hoại nhiều mặt của thế lực thù địch. Gần 40 năm thực hiện công cuộc đổi mới (1986 - 2025), nhân dân Bình Ngọc đã đổi mới cả về nếp nghĩ và việc làm, khắc phục mọi khó khăn, đem lại sự thay da đổi thịt trên mảnh đất này. Sự kiện xã Bình Ngọc trở thành phường (ngày 05/02/2010) là niềm mơ ước của nhân dân đã có từ lâu. Bình Ngọc là phường của một Thành phố cửa khẩu biên giới giàu đẹp, văn minh. Đây vừa là cơ hội thuận lợi để đầu tư, hội nhập mở rộng và phát triển, đồng thời cũng là thách thức, đòi hỏi sự phấn đấu hết mình của mỗi một cán bộ và người dân. Nhân dân Bình Ngọc vô cùng phấn khởi, biết ơn Đảng, Nhà nước đã quan tâm tới sự phát triển toàn diện mọi mặt của Bình Ngọc qua các thời kỳ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đánh giá đúng sự

đóng góp của nhân dân Bình Ngọc với đất nước trong các cuộc kháng chiến chống quân xâm lược.

Đến nay, công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, xây dựng tổ chức bộ máy, đội ngũ cán bộ chuyển biến tích cực, có nhiều đổi mới trong lãnh đạo, chỉ đạo và thực hiện nhiệm vụ chính trị ở phường; hiệu lực hiệu quả quản lý nhà nước và công tác cải các hành chính có nhiều tiến bộ. Phường tích cực phối hợp với các cơ quan chức năng đẩy nhanh tiến độ hoàn thành quy hoạch phân khu xây dựng tỷ lệ 1/2000 khu Trà Cổ - Bình Ngọc (khu A6), làm cơ sở kêu gọi thu hút đầu tư theo định hướng quy hoạch chung được duyệt, phát huy tiềm năng, lợi thế và dư địa của địa phương về dịch vụ, du lịch. Công tác quy hoạch, quản lý đất đai được tập trung chỉ đạo, công tác cấp đổi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất được đẩy nhanh tiến độ thực hiện, đến nay đạt trên 32% trên tổng số hộ đã được cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất. Kinh tế của phường tiếp tục tạo sự chuyển biến tích cực trên các lĩnh vực, phát triển đúng hướng, bám sát cơ cấu đã được Đại hội Đảng bộ phường lần thứ XXV xác định; lĩnh vực du lịch, dịch vụ có chuyển biến tích cực. Công tác điều hành, quản lý thu, chi ngân sách có nhiều tiến bộ, thu ngân sách trên địa bàn hằng năm đều vượt chỉ tiêu Thành phố giao.

Công tác quản lý nhà nước về vệ sinh môi trường được quan tâm, làm tốt công tác vận động nhân dân sử dụng nước sạch, đến nay đạt tỷ lệ 100% hộ dân sử dụng. Các hoạt động thể thao, văn hóa, thông tin đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ chính trị; đời sống của nhân dân, nhất là người có hoàn cảnh khó khăn, đối tượng, gia đình chính sách được quan tâm. Chất lượng công tác y tế được nâng lên, chất lượng giáo dục có nhiều tiến bộ, đặc biệt là nâng cao tỷ lệ học sinh thi đỗ vào trường trung học phổ thông hệ công lập.

Khách du lịch đến tham quan tăng dần qua các năm, tổng lượng khách tăng 5%/năm; tổng doanh thu từ du lịch, dịch vụ trên địa bàn ước đạt 11,2 tỷ đồng/năm, đóng góp của ngành dịch vụ chiếm 20% tổng thu ngân sách phường, tạo việc làm cho hơn 300 lao động trên địa bàn. Di tích lịch sử được quan tâm đầu tư, phục dựng và xếp hạng cấp tỉnh; đã thu hút được một số dự án đầu tư về du lịch; dự án lớn đang được nghiên cứu đầu tư (quần thể du lịch nghỉ dưỡng cao cấp Trà Cổ - Bình Ngọc); công tác đào tạo được quan tâm triển khai; quảng bá, xúc tiến, tuyên truyền có chuyển biến tích cực; môi trường kinh doanh du lịch trên địa bàn được cải thiện, giá dịch vụ du lịch tương đối ổn định; qua đó đã tạo cơ hội, động lực cho nhiều ngành kinh tế khác phát triển, giải quyết việc làm cho lao động, cải thiện đời sống nhân dân, đảm bảo an sinh xã hội; bảo tồn, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc.

Quốc phòng, an ninh được giữ vững, trật tự an toàn xã hội được đảm bảo, là một trong các phường thực hiện tốt Đề án 06 của Chính phủ về phát triển ứng dụng dữ liệu về dân cư, định danh và xác thực điện tử phục vụ việc chuyển đổi số quốc gia giai đoạn 2022 - 2025, tầm nhìn đến năm 2030; thực hiện tốt cơ chế nắm và xử lý thông tin đến hộ dân, phát huy hiệu quả mô hình "Tổ tự quản an toàn"; nhân rộng mô hình "Camera an ninh" và tuyến đường "Ánh sáng an toàn" trên địa bàn phường.

Trên chặng đường đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa quê hương, đất nước, Đảng bộ và nhân dân Bình Ngọc phát huy tối đa nội lực, tích cực chủ động tranh thủ nguồn lực, tận dụng thời cơ, vận hội, thu hút đầu tư của các thành phần kinh tế trong và ngoài nước để khai thác tiềm năng về du lịch và dịch vụ. Những thành tựu, kinh nghiệm của Đảng bộ Bình Ngọc có giá trị vô cùng quý báu đối với sự phát triển của phường trong hôm nay và mai sau. Với mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, Đảng bộ và nhân dân Bình Ngọc

mong muốn sự chung lòng chung sức của các thế hệ trong những chặng đường sắp tới, viết thêm những trang sử vàng để lưu truyền cho đời sau.

Khai thác tiềm năng, phát huy thế mạnh đặc thù của phường, là định hướng chiến lược quan trọng để phát triển du lịch phường Bình Ngọc trở thành ngành kinh tế mũi nhọn; tạo động lực thúc đẩy các ngành kinh tế khác cùng phát triển, góp phần đưa phường Bình Ngọc phát triển mạnh, bền vững trong tương lai; tạo điều kiện thuận lợi để nhân dân, khách du lịch tham quan, tìm hiểu, khám phá cảnh quan và văn hóa của địa phương. Du lịch là ngành kinh tế tổng hợp, có nội dung văn hóa sâu sắc, có tính liên ngành, liên vùng, xã hội hóa và hội nhập quốc tế cao, đóng góp tích cực cho phát triển kinh tế - xã hội; ưu tiên phát triển du lịch chuyên nghiệp, bền vững, an toàn, gắn với bảo vệ môi trường và tài nguyên du lịch; giải quyết tốt các vấn đề xã hội, tạo việc làm và cải thiện an sinh xã hội, giữ gìn, phát huy bản sắc văn hóa, truyền thống dân tộc. Thu hút và tạo điều kiện thuận lợi để các nhà đầu tư có thương hiệu, tiềm lực, kinh nghiệm, uy tín cùng cộng đồng dân cư tham gia vào các hoạt động phát triển du lịch, tạo ra những sản phẩm du lịch, dịch vụ chất lượng cao phù hợp với tiềm năng, lợi thế của địa phương. Nâng cao khả năng cạnh tranh của du lịch Bình Ngọc là định hướng chiến lược quan trọng để đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn và là trụ cột kinh tế của phường. Phát triển đồng thời cả du lịch nội địa và quốc tế. Tăng cường liên kết, hợp tác phát triển du lịch giữa Bình Ngọc với các địa phương khác trong toàn Thành phố; giữa ngành du lịch với các ngành, lĩnh vực khác. Phát triển du lịch Bình Ngọc là trách nhiệm và cần sự vào cuộc tích cực của cả hệ thống chính trị, các cấp, các ngành, của toàn xã hội; phát huy mạnh mẽ vai trò động lực của doanh nghiệp và cộng đồng dân cư, sự quản lý thống nhất của hệ thống chính quyền.

Phường phấn đấu đến năm 2030: Hằng năm tổng lượt khách đến tham quan du lịch đạt từ 30.000 - 50.000 lượt; thu ngân sách từ dịch vụ du lịch chiếm 25 - 30% thu ngân sách trên địa bàn; lao động trực tiếp trong ngành du lịch, dịch vụ đạt trên 350 người; trên 80% nhân viên làm việc trong các cơ sở dịch vụ du lịch được đào tạo, bồi dưỡng nghề, trình độ ngoại ngữ và kiến thức về du lịch; xây dựng và phát triển tối thiểu 3 sản phẩm du lịch mới; đẩy mạnh đầu tư và đưa vào khai thác hiệu quả một số dự án lớn như: Khu du lịch nghỉ dưỡng Trà Cổ - Bình Ngọc; du lịch văn hóa, tâm linh, lịch sử; Bến cá và dịch vụ hậu cần nghề cá (chợ hải sản Mũi Ngọc); phát triển các điểm du lịch sẵn có: Bãi biển Đá Đen, Hàng dương Bình Ngọc (khu 4), Điểm dừng chân và giới thiệu sản phẩm OCOP, du lịch sinh thái, trải nghiệm.

Đến năm 2030, ngành du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn của phường Bình Ngọc; là nền tảng để thực hiện tăng trưởng và phát triển bền vững; du lịch Bình Ngọc trở thành khu du lịch biển đảo chất lượng cao; nâng cao tính chuyên nghiệp, đảm bảo dịch vụ du lịch chất lượng, đa dạng, đặc sắc, bền vững và an toàn; xây dựng Khu du lịch Bình Ngọc trở thành một trong những điểm đến hàng đầu của thành phố Móng Cái, tạo động lực lan tỏa tới các khu vực khác trong toàn Thành phố.

Thực hiện chủ trương trên, phường Bình Ngọc tập trung thực hiện các giải pháp: rà soát, điều chỉnh quy hoạch phát triển du lịch tích hợp trong Quy hoạch phường thời kỳ 2022 - 2025, tầm nhìn đến năm 2030; tập trung huy động nguồn lực để đầu tư một số dự án hạ tầng động lực phát triển như Bến cá và dịch vụ hậu cần nghề cá (chợ hải sản Mũi Ngọc); điểm giới thiệu sản phẩm OCOP; khuyến khích cá nhân, doanh nghiệp đầu tư xây mới các cơ sở lưu trú (khách sạn, nhà nghỉ, homestay...); phát triển hệ thống các nhà hàng hải sản đạt chuẩn đón khách du lịch; chợ hải sản đáp ứng nhu cầu của du khách, phát triển

các dịch vụ văn hóa, ẩm thực gắn với các sản phẩm OCOP... Phường tham mưu đầu tư nâng cấp hệ thống điện, nước, xử lý môi trường...; đầu tư các công trình bảo vệ tài nguyên và môi trường du lịch, phòng chống thiên tai, ứng phó biến đổi khí hậu và nước biển dâng. Phường huy động nguồn lực xây dựng biểu tượng "Hành trình lịch sử" nơi ghi dấu điểm cập bến trong hành trình cách mạng của đồng chí cố Tổng Bí thư Trần Phú tại khu vực Mũi Ngọc.

Với ý nghĩa, giá trị lịch sử nêu trên, xây dựng biểu tượng "Hành trình lịch sử" nơi ghi dấu điểm cập bến trong hành trình cách mạng của đồng chí cố Tổng Bí thư Trần Phú tại khu vực Mũi Ngọc là rất cần thiết nhằm phát huy giá trị tinh thần, giáo dục cho các thế hệ về lịch sử hào hùng của dân tộc, gắn với xây dựng nếp sống văn hóa, con người Móng Cái, Quảng Ninh. Chính vì vậy, Đảng ủy, Ủy ban nhân dân phường Bình Ngọc đề nghị Ủy ban nhân dân Thành phố quan tâm đầu tư kinh phí xây dựng công trình. Đề nghị Ủy ban nhân dân Thành phố giao nhiệm vụ nghiên cứu phương án cho Ban quản lý dự án đầu tư xây dựng (tuyển chọn phương án kiến trúc, lập dự án đầu tư xây dựng), phối hợp với các đơn vị liên quan và Ủy ban nhân dân phường Bình Ngọc trong việc xác định quy mô, vị trí, địa điểm đầu tư, báo cáo cấp có thẩm quyền xem xét, quyết định./.

TỰ HÀO ĐƯỢC MANG TÊN TỔNG BÍ THƯ ĐẦU TIÊN CỦA ĐẢNG, PHƯỜNG TRẦN PHÚ (THÀNH PHỐ MÓNG CÁI) PHẤN ĐẤU XÂY DỰNG ĐÔ THỊ HIỆN ĐẠI, VĂN MINH

Đồng chí Phạm Thị Oanh

Ủy viên BCH Đảng bộ Thành phố khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Bí thư Đảng ủy phường Trần Phú

Phường Trần Phú, thành phố Móng Cái được thành lập vào ngày 05/8/1998 (theo Nghị định 58 của Chính phủ). Vinh dự và tự hào được mang tên cố Tổng Bí thư Trần Phú, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, trải qua 26 năm xây dựng và phát triển, phường đã đạt được những thành tựu nổi bật vượt trội trên các lĩnh vực; cán bộ, nhân dân cùng cả hệ thống chính trị của phường Trần Phú đã được Chủ tịch nước 3 lần tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Nhất, hạng Nhì và hạng Ba; được Chính phủ, một số Bộ, ngành và tỉnh tặng cờ, bằng khen, nhiều năm dẫn đầu khối thi đua của Thành phố.

Thực hiện chủ trương của Trung ương, của tỉnh và Thành phố, đặc biệt từ nguyện vọng chính đáng của Nhân dân, ngày 28/9/2024, Ủy ban Thường vụ Quốc hội ban hành Nghị quyết số 1199/NQ-UBTVQH15 về sắp xếp đơn vị hành chính cấp huyện, cấp xã của tỉnh Quảng Ninh giai đoạn 2023 - 2025. Theo đó từ ngày 01/11/2024, thành phố Móng Cái chính thức sáp nhập hai phường Hòa Lạc - phường Trần Phú (cũ). Một lần nữa, phường vinh dự được mang tên cố Tổng Bí thư Trần Phú với những kỳ vọng mới, bứt phá mới trong kỷ nguyên mới.

Phường Trần Phú là phường giáp biên giới, trung tâm chính trị, kinh tế, văn hóa và đối ngoại của Thành phố; có diện tích tự nhiên là 1,74km², có 1,3km đường biên giới quốc gia, có 2 mốc giới 1369 (2) và mốc 1368 (2) ; có 7 khu phố với dân số là 11.830 người, có 6 dân tộc (Kinh, Dao, Tày, Sán Dìu, Sán Chỉ, Hoa). Trên địa bàn phường có 2 di tích lịch sử cấp tỉnh; có 2 cửa khẩu (Cửa khẩu quốc tế Móng Cái và Cửa khẩu tiểu ngạch); có 5 chợ và 5 trung tâm thương mại với trên 3.000 hộ kinh doanh là người Việt Nam và người Trung Quốc; có trên 500 tổ chức, cá nhân kinh doanh dịch vụ thương mại, du lịch (trong đó: trên 200 doanh nghiệp, cơ quan, văn phòng đại diện; trên 100 cơ sở lưu trú khách sạn, nhà nghỉ; trên 150 cơ sở kinh doanh dịch vụ ăn uống; gần 10 cơ sở kinh doanh dịch vụ karaoke, bar, vũ trường...). Hệ thống chính trị gồm có Đảng bộ, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội. Đảng bộ phường có 15 chi bộ với gần 550 đảng viên. Cán bộ, công chức có 26 đồng chí, cán bộ không chuyên trách phường có 10 đồng chí.

Vinh dự và tự hào được mang tên Cố Tổng Bí thư Trần Phú, từ khi thành lập đến nay; cấp ủy, chính quyền và nhân dân trên địa bàn không ngừng thi đua, sáng tạo, đổi mới xây dựng và phát triển phường Trần Phú đạt được những thành tựu nổi bật, vượt trội:

Về kinh tế, là trung tâm dịch vụ, thương mại, tài chính của Thành phố, với hệ thống chợ trung tâm, trung tâm thương mại, tài chính; phường đã tập trung khai thác tối đa tiềm năng, thế mạnh để phát triển du lịch - dịch vụ - thương mại; có nhiều cách làm sáng tạo trong xây dựng thương hiệu du lịch "Xanh - Thông minh - Thân thiện"; khách du lịch đến địa bàn tăng mạnh theo từng năm (trừ những năm bị ảnh hưởng bởi dịch Covid-19).

Văn hóa, xã hội cũng đạt nhiều kết quả nổi trội: 7/7 khu phố giữ vững danh hiệu khu phố văn hóa từ 10 năm trở lên; hằng năm tổ chức thành công Ngày hội đại đoàn kết liên khu và nhiều sự kiện nghệ thuật đặc sắc, đổi mới, mở rộng quy mô, có sự tham gia của trấn Đông Hưng (Trung Quốc); tỷ lệ học sinh giỏi cấp quốc gia, cấp tỉnh năm sau cao hơn năm trước, được Trung ương, tỉnh, Thành phố ghi nhận, tặng nhiều phần thưởng cao quý; huy động xã hội hóa đảm bảo an sinh xã hội trên địa bàn và hỗ trợ các địa phương bạn.

Quốc phòng, an ninh được đảm bảo, chủ quyền biên giới quốc gia được giữ vững. Duy trì, đổi mới công tác đối ngoại, ngoại giao nhân dân; là hình mẫu ngoại giao nhân dân giữa phường - trấn góp phần xây dựng biên giới hòa bình, hữu nghị, hợp tác cùng phát triển.

Công tác xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội được coi trọng; năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu được nâng lên, phương thức lãnh đạo của các cấp ủy đảng được đổi mới; tổ chức bộ máy được bố trí theo hướng tinh gọn, hiệu quả; trình độ năng lực, tác phong, lề lối làm việc của đội ngũ cán bộ, đảng viên có chuyển biến tích cực, đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân không ngừng được cải thiện; lòng tin vào Đảng và chính quyền được củng cố và nâng cao. Những thắng lợi đó là nền tảng để Đảng bộ và nhân dân phường Trần Phú tiếp tục thực hiện tốt nhiệm vụ

trong những năm tiếp theo, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới hiện nay.

Vinh dự, tự hào được mang tên Tổng Bí thư Trần Phú, thời gian tới Đảng ủy, chính quyền và nhân dân phường tập trung làm tốt một số nhiệm vụ sau đây để xây dựng đô thị văn minh, hiện đại, tiếp tục kế thừa những trang sử hào hùng của địa phương, sẵn sàng hành trang cùng thành phố Móng Cái và tỉnh Quảng Ninh bước vào kỷ nguyên mới - Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc.

(1) Tạo chuyển biến căn bản trong nhận thức và hành động của cấp ủy đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội, các doanh nghiệp và Nhân dân trên địa bàn về vai trò và trách nhiệm trong chỉnh trang đô thị, xây dựng khu dân cư kiểu mẫu nâng cao. Là đơn vị đi đầu trong việc ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong quy hoạch, quản lý quy hoạch, đất đai, xây dựng và đô thị; xây dựng chỉnh trang đô thị phường Trần Phú thành phường trung tâm về kiến trúc đô thị hiện đại, văn minh, kiểu mẫu nâng cao định hướng theo tiêu chí đô thị loại I; hệ thống kết cấu hạ tầng xã hội, hạ tầng kỹ thuật hiện đại theo định hướng Quy hoạch chung xây dựng Khu kinh tế cửa khẩu Móng Cái đến năm 2040 gắn với phát triển thương mại, dịch vụ, bảo đảm an ninh, quốc phòng, an ninh khu vực vùng lõi đô thị của Thành phố.

(2) Chỉnh trang đô thị trên địa bàn phường bảo đảm tính đồng bộ, hiện đại về hạ tầng xã hội, hạ tầng kỹ thuật, hạ tầng dịch vụ lưu trú, ăn uống, mua sắm; môi trường sống, kinh tế - xã hội phát triển theo hướng hiện đại, văn minh; đảm bảo có đủ các cơ sở, hoạt động vui chơi giải trí, ẩm thực, dịch vụ du lịch, dịch vụ thương mại chất lượng cao, phong phú, đa dạng... đáp ứng tốt mọi nhu cầu của nhân dân và du khách trong và ngoài nước và cải thiện dân sinh tương xứng với vị thế phường trung tâm, lõi đô thị của Thành phố.

(3) Cải tạo, chỉnh trang các khu dân cư hiện hữu theo quy hoạch phân khu xây dựng tỷ lệ 1/2000 khu trung tâm đô thị hiện hữu (ký hiệu A1) thuộc địa bàn phường Trần Phú; trên cơ sở Chỉ thị số 06-CT/TU ngày 11/10/2021 của Thành ủy Móng Cái về tăng cường lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng nông thôn mới nâng cao, kiểu mẫu và đô thị văn minh đến năm 2025 trên địa bàn Thành phố; Chương trình phát triển đô thị Thành phố; Quy chế quản lý quy hoạch, kiến trúc nhà ở riêng lẻ tại các khu dân cư hiện hữu đã được Ủy ban nhân dân Thành phố phê duyệt.

(4) Phát huy tối đa lợi thế hiện có về hoạt động thương mại, du lịch, dịch vụ, khu ẩm thực, phố đi bộ, phố hoa... tạo nét thương hiệu, đặc sắc riêng của phường Trần Phú. Từng bước đồng bộ hệ thống cây xanh vỉa hè, biển quảng cáo, biển hiệu, chiếu sáng đường phố, chiếu sáng trang trí, cờ Tổ quốc, bậc thềm nhà dân trên các tuyến đường trục chính; lập lại trật tự đô thị, vệ sinh môi trường; đảm bảo trật tự an toàn giao thông, trật tự xã hội trên toàn địa bàn; thực hiện tốt công tác PCCC&CNCH; nâng cao chất lượng cơ sở hạ tầng phục vụ hoạt động thể dục thể thao trong khu dân cư; chỉnh trang cơ sở hạ tầng du lịch phục vụ nhu cầu khách tham quan, lưu trú.

(5) Đôn đốc các chủ đầu tư (vốn ngoài ngân sách) đẩy nhanh tiến độ thi công hoàn thành các dự án quy mô lớn đảm bảo theo quy hoạch được phê duyệt, góp phần nâng cao bộ mặt đô thị trên địa bàn. Đồng thời chủ động báo cáo đề xuất cấp thẩm quyền thu hồi các dự án chậm tiến độ kéo dài, ảnh hưởng cảnh quan đô thị, không phát huy hiệu quả sử dụng đất.

(6) Định hướng chỉnh trang đô thị theo phương châm khai thác tối đa nguồn lực trong Nhân dân; đồng thời đề nghị Thành phố dành nguồn vốn thích đáng đầu tư vào các công trình thiết yếu, quan trọng khó huy động các nguồn lực xã hội.

Trước mắt, phường Trần Phú tập trung triển khai có hiệu quả một số nhiệm vụ cụ thể sau đây:

Hằng năm huy động nguồn lực trong Nhân dân và một phần ngân sách nhà nước để đầu tư chỉnh trang đồng bộ các tuyến đường phố; phấn đấu đến năm 2030 cải tạo xong các tuyến đường, tuyến phố chuẩn về hạ tầng giao thông (vỉa hè, bục bệ quanh gốc cây, bậc lên xuống nhà dân...), điện chiếu sáng, điện trang trí, cây xanh, biển quảng cáo.

Hoàn thành việc lắp đặt giá treo cờ Tổ quốc tại đường phố và nhà dân theo quy định; vận động 100% hộ dân treo cờ Tổ quốc khi diễn ra các sự kiện chính trị và kỷ niệm ngày lễ lớn trong năm.

Phấn đấu hết năm 2025, giải tỏa tất cả các công trình tạm xây dựng lấn chiếm vỉa hè; trên hệ thống cống thoát nước sau dãy nhà ở các khu dân cư. Đồng thời duy trì không để phát sinh tái vi phạm.

Duy trì đảm bảo trật tự đô thị - vệ sinh môi trường tuyến đường Trần Phú kéo dài; không để tình trạng họp chợ tại khu vực. Lập lại trật tự đô thị các tuyến đường xung quanh các chợ, trung tâm thương mại không để xảy ra vi phạm.

Báo cáo đề xuất Thành phố quan tâm chỉ đạo: (1) Ngầm hóa công trình hạ tầng kỹ thuật đi nổi theo Quyết định số 1085/QĐ-UBND ngày 21/4/2015 của Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh về việc công bố danh mục và lộ trình các tuyến đường phải ngầm hóa công trình hạ tầng kỹ thuật đi nổi trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh các tuyến đường, phố chính trên địa bàn; (2) Xây mới Nhà văn hóa khu Hải Ninh; sửa chữa, cải tạo trụ sở Đảng ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân phường Trần Phú; sửa chữa Trạm Y tế phường Trần Phú và các dự án lớn ngoài ngân sách đang triển khai đầu tư xây dựng trên địa bàn.

Tỷ lệ hộ dân đô thị được sử dụng nước sạch đạt 100%; tỷ lệ rác thải được thu gom và xử lý đạt 100%; tỷ lệ nước thải đô thị

được xử lý 100%; tỷ lệ chất thải y tế được xử lý đạt tiêu chuẩn môi trường 100%.

Lập, trình duyệt: (1) Đề án số hóa cơ sở dữ liệu về quy hoạch, đất đai, xây dựng, môi trường trên địa bàn. (2) Phương án chỉnh trang lại các điểm sinh hoạt cộng đồng để thực hiện thí điểm làm bãi đỗ xe ô tô có thu phí; (3) Phương án quy hoạch tổ chức sắp xếp vị trí đậu đỗ phương tiện (xe ô tô, xe máy chở khách) đưa đón khách tại các khu vực tập trung đông người.

Đẩy nhanh tiến độ thực hiện hiệu quả Đề án 06 của Chính phủ về phát triển ứng dụng dữ liệu về dân cư, định danh và xác thực điện tử phục vụ chuyển đổi số quốc gia giai đoạn 2022 - 2025, tầm nhìn đến năm 2030; trong đó tập trung hoàn thành một số chỉ tiêu cơ bản sau: 100% các hộ kinh doanh trên địa bàn đều sử dụng mã QRcode (thanh toán không dùng tiền mặt); 100% người dân, doanh nghiệp sử dụng dịch vụ công trực tuyến mức độ 4 được định danh và xác thực điện tử thông suốt, hợp nhất trên tất cả các hệ thống thông tin của các cấp chính quyền từ Trung ương đến địa phương; 100% người dân khi thực hiện thủ tục hành chính tại Trung tâm phục vụ hành chính công, Bộ phận "một cửa" cấp xã được định danh, xác thực điện tử trên hệ thống định danh và xác thực điện tử của Bộ Công an đã kết nối, tích hợp với Cổng Dịch vụ công quốc gia; không phải cung cấp lại các thông tin, giấy tờ về người dân.

Với niềm vinh dự và tự hào, để góp phần hiện thực hóa xây dựng đô thị văn minh, hiện đại, bước vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, phường Trần Phú kiến nghị Thành phố quan tâm một số nội dung sau:

(1) Căn cứ Quyết định số 1085/QĐ-UBND ngày 21/4/2015 của Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh, hiện nay trên địa bàn phường vẫn còn nhiều tuyến đường, tuyến phố hệ thống điện, cáp quang chưa được ngầm hóa... Đề nghị Thành phố

quan tâm từng bước có lộ trình ngầm hóa điện, cáp quang theo quy định.

(2) Thực trạng Chợ 2, 3 hiện nay đã xuống cấp, đề nghị Thành phố tiếp tục quan tâm chỉ đạo tháo gỡ những nút thắt, khó khăn vướng mắc để triển khai đầu tư xây mới trong thời gian tới, góp phần nâng cao kiến trúc cảnh quan khu vực.

(3) Trong điều kiện ngân sách địa phương còn gặp nhiều khó khăn, kính đề nghị Thành phố cho cơ chế địa phương được hưởng tỷ lệ kinh phí từ việc đấu giá thu tiền sử dụng đất đối với các quỹ đất nằm xen trong khu dân cư; kinh phí từ việc thực hiện thí điểm bãi đỗ xe ô tô khu vực điểm sinh hoạt cộng đồng khu dân cư để có nguồn lực thực hiện công tác chỉnh trang đô thị trên địa bàn.

(4) Phường Trần Phú được xác định là cửa ngõ thông thương giao lưu kinh tế giữa các tỉnh, thành phố của Việt Nam với các tỉnh, Thành phố phía Nam của Trung Quốc; do vậy, lưu lượng khách trong nước và quốc tế đến thăm quan du lịch với số lượng lớn. Đề nghị Thành phố xem xét chỉ đạo sớm cho cải tạo, xây dựng 1 số tượng đài, tranh hoành tráng, tạo sản phẩm điểm nhấn checkin thu hút du khách (vị trí tam giác trước khách sạn Luxury, vị trí cây xanh gần vòng xuyến và chân cầu Ka Long...); triển khai dự án chỉnh trang công viên và dòng sông Ka Long... gắn với sáng kiến sông Ka Long; chỉ đạo triển khai hiệu quả các Đề án: (1) Đề án cây xanh đô thị; (2) Đề án chiếu sáng đô thị thông minh; (3) Đề án giao thông thông minh; (4) Đề án chuyển đổi số lĩnh vực quy hoạch, đất đai, xây dựng, cấp phép xây dựng... từng bước xây dựng Thành phố thông minh với mục tiêu là nâng cao chất lượng cuộc sống với sự trợ giúp của công nghệ thông tin, nhằm nâng cao hiệu quả phục vụ và đáp ứng nhu cầu của cư dân, đồng thời nâng cao công tác quản lý, kiểm soát, phân tích, hoạch định, quản lý đô thị và các nguồn lực của đô thị./.

NOI GƯƠNG ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ, LỰC LƯỢNG VŨ TRANG THÀNH PHỐ MÓNG CÁI ĐI ĐẦU TRONG SỰ NGHIỆP XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ QUÊ HƯƠNG, ĐẤT NƯỚC

✍ **Đồng chí Thượng tá Đỗ Xuân Cảnh**

Chính trị viên Ban Chỉ huy Quân sự thành phố Móng Cái

Móng Cái là Thành phố biên giới, biển, đảo, nằm phía Đông Bắc tỉnh Quảng Ninh, phía Đông và Đông Nam giáp huyện đảo Cô Tô, phía Tây và Tây Nam giáp huyện Hải Hà, phía Bắc giáp Thành phố Đông Hưng, Khu tự trị Dân tộc Choang - Quảng Tây - Trung Quốc. Có cửa khẩu quốc tế Móng Cái, cửa khẩu Cảng Vạn Gia, là địa phương duy nhất trong tỉnh có đường biên giới trên không, trên bộ, trên biển với Trung Quốc, trong đó đường biên giới trên bộ dài hơn 72km, đường biên giới trên biển dài hơn 6km. Với những đặc điểm đó, Móng Cái được xác định là địa bàn có vị trí địa chiến lược quan trọng về chính trị, kinh tế, quốc phòng, an ninh và đối ngoại, là địa bàn biên giới trọng điểm của tỉnh Quảng Ninh

nói riêng và Việt Nam nói chung, là phòng tuyến vững chắc bảo vệ chủ quyền biên giới quốc gia.

Với vị trí là cửa ngõ biên giới, tuyến đầu Đông Bắc Tổ quốc, thành phố Móng Cái đã từng ghi dấu ấn nhiều chiến công trong công cuộc kháng chiến dựng nước và giữ nước của dân tộc qua các triều đại phong kiến, kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ. Móng Cái cũng là địa phương được các nhà yêu nước như Phan Bội Châu, Nguyễn Thượng Hiền... lựa chọn xây dựng cơ sở của các phong trào, các hội kháng chiến như: "phong trào Quang Lãnh, Quang Khánh", "Việt Nam Quang phục Hội", "Việt Nam Quang Phục quân"... Móng Cái còn là cửa ngõ để đi ra nước ngoài hoạt động của nhiều bậc lão thành cách mạng. Điển hình vào năm 1926, một đoàn xuất dương đi Quảng Châu (Trung Quốc) của Hội Hưng Nam, trong đó có đồng chí Trần Phú, sau này trở thành Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Nhận thức rõ vai trò, trách nhiệm và vinh dự là lực lượng vũ trang của Thành phố được đồng chí Trần Phú và đoàn Hội Hưng Nam lựa chọn làm nơi xuất dương tìm ra con đường cho cách mạng giải phóng dân tộc, giải phóng đất nước khỏi ách áp bức, đô hộ của thực dân, phong kiến, những năm qua, cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang luôn xác định tốt động cơ, ý thức trách nhiệm trong rèn luyện, phấn đấu và hoàn thành tốt chức trách, nhiệm vụ được giao, góp phần xây dựng lực lượng vũ trang Thành phố cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại, thực sự là nòng cốt trong thực hiện nhiệm vụ chiến đấu bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ quê hương.

Quán triệt sâu sắc quan điểm của Đảng, nghị quyết, chỉ thị của Đảng ủy, Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh và của Thành ủy, Ủy ban nhân dân thành phố Móng Cái về công tác quốc phòng, quân sự địa phương, cấp ủy, chỉ huy, cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang Thành phố đã tổ chức tốt việc học tập, nghiên cứu,

quán triệt, triển khai thực hiện nhiệm vụ với nhiều cách làm sáng tạo, hiệu quả. Gắn việc giáo dục truyền thống cách mạng địa phương, truyền thống đơn vị với tổ chức quán triệt, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm cho cán bộ, chiến sĩ về tình hình nhiệm vụ, coi đây là động lực quan trọng thúc đẩy các tập thể, cá nhân phấn đấu vươn lên hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ quốc phòng, quân sự địa phương hằng năm. Thường xuyên kết hợp công tác giáo dục chính trị với định hướng tư tưởng, nâng cao nhận thức, kết hợp chặt chẽ giáo dục chung với giáo dục riêng, giáo dục truyền thống với tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật và qua các đợt huấn luyện dân quân tự vệ để xây dựng bản lĩnh chính trị, niềm tin cho cán bộ, chiến sĩ. Kết quả kiểm tra nhận thức chính trị luôn đạt 100% yêu cầu, trong đó có trên 85,2% khá, giỏi. Lực lượng vũ trang có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, Nhà nước và nhân dân, thực sự là lực lượng chính trị tin cậy của cấp ủy, chính quyền và nhân dân Thành phố.

Tham mưu cho Thành ủy chỉ đạo thành lập và kiện toàn 17/17 chi bộ quân sự cấp xã, là địa phương đầu tiên trong tỉnh thành lập đủ chi bộ quân sự ở 100% xã, phường; sau hơn 3 năm tổ chức hoạt động, chi bộ quân sự đã phát huy tốt chức năng, nhiệm vụ, góp phần xây dựng các tổ chức đảng trong Lực lượng vũ trang Thành phố luôn đạt trong sạch, vững mạnh. Đội ngũ cán bộ các cấp được kiện toàn, đã phát huy tốt tinh thần "7 dám" trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ; năng lực của đội ngũ cán bộ được nâng lên qua thử thách và trong hoạt động thực tiễn. Làm tốt công tác kiểm tra, giám sát; công tác bảo vệ an ninh được triển khai toàn diện, nắm và quản lý chặt chẽ tình hình chính trị nội bộ, xây dựng đơn vị an toàn - địa bàn an toàn. Phối hợp với các lực lượng thực hiện hiệu quả công tác dân vận, công tác chính sách hậu phương quân đội. Hằng năm, Lực lượng vũ trang Thành phố đã phối hợp

hỗ trợ xây 1 nhà tình nghĩa, 1 nhà đồng đội hoặc hỗ trợ kinh phí sửa nhà ở cho các đối tượng là quân nhân tại ngũ có hoàn cảnh khó khăn; nhận đỡ đầu 5 cháu học sinh mồ côi, khuyết tật có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn với mức hỗ trợ 1.000.000 đồng/cháu/tháng. Tham mưu cho Thành phố quan tâm, chăm lo, giải quyết chế độ, chính sách đối với thương, bệnh binh, gia đình chính sách, gia đình có công. Từ những việc làm thiết thực đã thể hiện tình cảm, sự tri ân và trách nhiệm của cán bộ, chiến sĩ Lực lượng vũ trang Thành phố trong công tác chính sách hậu phương quân đội và phong trào "Đền ơn đáp nghĩa", tạo niềm tin của Nhân dân và sự đồng thuận trong xã hội.

Trong thực hiện nhiệm vụ nòng cốt thực hiện nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ quê hương, lực lượng vũ trang Thành phố đã làm tốt công tác tham mưu cho cấp ủy, chính quyền địa phương kết hợp chặt chẽ giữa phát triển kinh tế - xã hội với củng cố, tăng cường tiềm lực quốc phòng. Phối hợp chặt chẽ với các lực lượng, nắm chắc tình hình, bảo vệ vững chắc chủ quyền biên giới, biển đảo, giữ vững an ninh chính trị - trật tự an toàn xã hội; hoàn thành đầu tư, xây dựng trên 70% hạng mục, công trình quân sự trong căn cứ chiến đấu giai đoạn I; đầu tư xây dựng Trụ sở làm việc Ban Chỉ huy Quân sự phường Trà Cổ (giai đoạn I) đưa vào sử dụng; thành lập Tiểu đội Dân quân Thường trực phường Trà Cổ, tiếp nhận đưa vào sử dụng và duy trì hoạt động Chốt dân quân thường trực phường Trà Cổ làm điểm trong toàn Quân khu theo đúng chỉ đạo, hướng dẫn của trên; tham mưu triển khai quy trình đầu tư xây dựng Chốt dân quân thường trực xã Bắc Sơn, quy hoạch căn cứ Hậu cần - Kỹ thuật, xây dựng thao trường huấn luyện tổng hợp Lực lượng vũ trang Thành phố... là một trong những địa phương cấp huyện đi đầu của Tỉnh và Quân khu trong triển khai đầu tư, xây dựng các công trình quốc phòng, quân sự.

Tập trung quán triệt, triển khai thực hiện nghiêm túc các chỉ thị của Tư lệnh Quân khu, của Bộ Chỉ huy Quân sự tỉnh

về nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu; qua đó nâng cao trình độ, khả năng sẵn sàng chiến đấu của Lực lượng vũ trang Thành phố. Chủ động bổ sung, kiện toàn hệ thống văn kiện tác chiến; tổ chức luyện tập 87 lần các phương án sẵn sàng chiến đấu của Ban Chỉ huy Quân sự Thành phố và các đơn vị cơ sở (tăng 20%); tiến hành 66 lần kiểm tra công tác sẵn sàng chiến đấu đối với các đơn vị cơ sở (tăng 26,7%). Phối hợp chặt chẽ với các lực lượng, xây dựng, luyện tập phương án phòng chống thiên tai, tìm kiếm cứu hộ, cứu nạn, phương án phòng chống cháy nổ, phương án bảo vệ cơ quan... Thực hiện nghiêm Quy chế phối hợp giữa Công an, Quân sự, Biên phòng trên địa bàn Thành phố và Nghị định số 02/2020/NĐ-CP của Chính phủ về hoạt động phối hợp của dân quân tự vệ với các lực lượng trong hoạt động bảo vệ an ninh chính trị - trật tự an toàn xã hội ở cơ sở; chủ động phối hợp với các lực lượng phối hợp tuần tra, kiểm soát, bảo vệ chủ quyền biên giới, biển, đảo, phòng chống dịch bệnh, phòng chống, khắc phục hậu quả thiên tai, bão lũ. Riêng trong thực hiện nhiệm vụ phòng chống dịch Covid-19, Lực lượng vũ trang Thành phố đã huy động 15 tiểu đội dân quân, 25 nhà bạt, 5 xe tải các loại, triển khai lập 13 chốt kiểm soát biên giới; 1.480 lượt cán bộ, chiến sĩ lực lượng thường trực và 17.450 lượt cán bộ, chiến sĩ dân quân tự vệ trên địa bàn Thành phố thực hiện hơn 27.000 ngày công công tác chuẩn bị, dọn vệ sinh, củng cố trang thiết bị thiết yếu phục vụ đời sống cho nhân dân tại khu cách ly tập trung của Thành phố; duy trì hệ thống trực 24/24 giờ tại địa điểm cách ly sẵn sàng phục vụ nhân dân tại khu cách ly và xử lý các tình huống phát sinh theo các phương án. Cử cán bộ tham gia trực 24/24 giờ tại chốt phòng chống dịch Km15, kiểm soát người và phương tiện qua lại đảm bảo an toàn tuyệt đối, góp phần cùng cấp ủy, chính quyền Thành phố triển khai thực hiện có hiệu quả chủ trương thích ứng an toàn, linh hoạt, kiểm soát hiệu quả dịch Covid-19 và thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội.

Thực hiện có hiệu quả phong trào thi đua "Huấn luyện giỏi, kỷ luật nghiêm, sẵn sàng chiến đấu cao", "Luyện giỏi, rèn nghiêm"; vận dụng đúng đắn, sáng tạo 3 quan điểm, 8 nguyên tắc, 6 mối kết hợp trong huấn luyện đã kịp thời đưa kết quả huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu gắn với công tác quản lý, rèn luyện kỷ luật lên một bước mới, nhất là đối với dân quân tự vệ, dự bị động viên khi tập trung tập huấn, huấn luyện. Với quyết tâm giải quyết "3 thực chất" trong nâng cao chất lượng huấn luyện, Lực lượng vũ trang Thành phố đã huy động hàng nghìn ngày công xây dựng, tu sửa thao trường huấn luyện; sáng kiến, cải tiến mô hình học cụ, đồ dùng huấn luyện; đã kiểm tra trên 14.500 lượt cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang, kết quả 100% đạt yêu cầu, tỉ lệ khá giỏi đạt trên 72,6%; tham mưu tổ chức tốt diễn tập khu vực phòng thủ Thành phố, diễn tập chỉ huy cơ quan 1 bên, 1 cấp trên bản đồ; tổ chức 17 lượt diễn tập phòng chống thiên tai, tìm kiếm cứu nạn, diễn tập chiến đấu xã, phường trong khu vực phòng thủ, hoàn thành 100% nội dung, chỉ tiêu Đề án diễn tập khu vực phòng thủ thành phố Móng Cái nhiệm kỳ 2020 - 2025 sớm trước 1 năm so với quy định; phục vụ cuộc diễn tập chung Quân y Việt Nam - Trung Quốc, diễn tập phòng chống sự cố phóng xạ hạt nhân trên địa bàn Thành phố đạt kết quả tốt.

Tham mưu triển khai thực hiện có hiệu quả công tác giáo dục bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho các đối tượng; phối hợp với các ban, ngành, đoàn thể làm tốt công tác tuyên truyền giáo dục quốc phòng toàn dân bằng nhiều hình thức phong phú. Chú trọng bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho các đối tượng là chủ các doanh nghiệp; các vị chức sắc, chức việc tôn giáo; cá nhân tiêu biểu, người uy tín trong cộng đồng dân cư, đồng bào dân tộc thiểu số. Phối hợp với các cơ quan chức năng tham mưu cho cấp ủy, chính quyền, Hội đồng nghĩa vụ quân sự Thành phố chỉ đạo, triển khai thực hiện hiệu quả công tác tuyển chọn gọi công dân nhập ngũ,

hoàn thành 100% chỉ tiêu được giao. Tổ chức tốt việc đón nhận quân nhân hoàn thành nghĩa vụ quân sự trở về địa phương; tư vấn, giới thiệu việc làm. Công tác tuyển sinh quân sự được triển khai đồng bộ, hằng năm có trên 10 thí sinh đăng ký thi, có từ 2 đến 4 thanh niên thi đỗ vào các học viện, nhà trường trong quân đội (tăng 18,2% so với giai đoạn trước).

Nhằm nâng cao chất lượng, hiệu quả triển khai thực hiện nhiệm vụ quốc phòng, quân sự địa phương, hằng năm, cấp ủy, chỉ huy các cấp đã quan tâm, lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện có hiệu quả công tác phát huy dân chủ, chấp hành kỷ luật, xây dựng nền nếp chính quy, đã tác động tích cực đến nhận thức, ý thức chấp hành kỷ luật, pháp luật Nhà nước của cán bộ, chiến sĩ, tạo sự chuyển biến vững chắc trong chấp hành pháp luật Nhà nước, kỷ luật quân đội. Lực lượng vũ trang Thành phố thực hiện nghiêm túc các chế độ chính quy; nơi ăn, ở, làm việc "Sáng, xanh, sạch, đẹp, nếp sống văn hóa". Thực hiện đẩy mạnh cải cách hành chính quân sự, đổi mới phương pháp tác phong công tác từ Ban Chỉ huy Quân sự Thành phố đến Ban Chỉ huy quân sự xã, phường, cơ quan, tổ chức, doanh nghiệp; phương pháp tác phong công tác sâu sát cơ sở, tỉ mỉ, năng động, trách nhiệm với công việc của đội ngũ cán bộ quân sự từ Thành phố đến cơ sở đã có bước chuyển biến sâu sắc về nhận thức, hành động; năng lực tham mưu, chất lượng hệ thống văn bản chỉ đạo không ngừng được nâng lên, bảo đảm đúng, trúng, kịp thời, hiệu quả; góp phần quan trọng hoàn thành toàn diện nhiệm vụ quốc phòng, quân sự địa phương của Lực lượng vũ trang Thành phố.

Cùng với thực hiện có hiệu quả về công tác xây dựng Lực lượng vũ trang vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức, đạo đức và cán bộ, xây dựng chính quy, quản lý kỷ luật, nhiệm vụ huấn luyện chiến đấu, sẵn sàng chiến đấu, lực lượng vũ trang Thành phố đã triển khai thực hiện có hiệu quả phong trào thi đua "Ngành Hậu cần Quân đội làm theo lời Bác Hồ dạy",

góp phần quan trọng vào việc hoàn thành tốt nhiệm vụ bảo đảm hậu cần cho nhiệm vụ sẵn sàng chiến đấu và các nhiệm vụ thường xuyên, đột xuất khác. Chủ động tham mưu cho cấp ủy, chính quyền địa phương kiện toàn hội đồng cung cấp, ban cung cấp, xây dựng quy chế, kế hoạch bảo đảm hậu cần, tài chính cho khu vực phòng thủ. Nổi bật trong phong trào thi đua "Xây dựng đơn vị nuôi quân giỏi, quản lý quân nhu tốt" là đẩy mạnh tăng gia, chăn nuôi, sản xuất tích cực mở rộng diện tích tăng gia sản xuất, đa dạng hóa vật nuôi, cây trồng, lực lượng vũ trang Thành phố đã xây dựng được mô hình "Khu tăng gia kiểu mẫu" tại thao trường Km8 có hiệu quả, thiết thực, bền vững. Trong đó: 4 ao thả cá, diện tích gần 3.000 m^2 với trên 10.000 con cá các loại; 2 chuồng nuôi lợn 17 con; 2 chuồng nuôi gà 70 con; 1 chuồng nuôi chim bồ câu 30 con; vườn rau diện tích 500m^2; 70m^2 giàn bầu bí, mướp; đàn bò 19 con; đàn dê 14 con; vườn cây ăn quả 3ha. Hằng năm, đã thu hoạch trên 4 tấn rau, củ quả các loại, gần 1.600 kg thịt lợn; 1.700kg thịt bò; 500kg thịt dê; 550kg cá các loại; 700kg gia cầm. Trồng cây có giá trị (lim, lát, dổi) trên diện tích đất quốc phòng trong căn cứ chiến đấu 1.500 cây, duy trì cơ cấu bữa ăn hợp lý; giữ vững chất lượng nuôi dưỡng bộ đội, bảo đảm vệ sinh an toàn thực phẩm. Không ngừng nâng cao chất lượng phục vụ và chăm sóc sức khỏe bộ đội; công tác vệ sinh, phòng dịch được thực hiện có chất lượng nền nếp, quân số khỏe luôn đạt tỷ lệ trên 98,7%. Phong trào "Xây dựng và quản lý doanh trại chính quy, sáng, xanh, sạch, đẹp" tiếp tục được thực hiện tốt; thu đổi, sửa chữa, củng cố doanh trại bảo đảm đúng quy định; mua sắm vật chất hậu cần, lắp đặt các thiết bị nâng cao chất lượng đời sống cán bộ, nhân viên, tham mưu cho Thành phố đầu tư xây dựng hệ thống tường rào, rải Asphalt, lát đá vỉa hè đường nội bộ trị giá gần 4 tỷ đồng. Phong trào thi đua "Xây dựng đơn vị quản lý tài chính tốt" trong cơ quan, đơn vị đã phát huy tính tích cực, chủ động, phát huy nội lực, huy động các nguồn lực, đảm bảo chi

ngân sách đúng nguyên tắc, hiệu quả, chống tham ô, lãng phí, góp phần hoàn thành nhiệm vụ huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu và các nhiệm vụ đột xuất của lực lượng vũ trang.

Trong những năm tới, tình hình thế giới và khu vực hòa bình, hợp tác và phát triển vẫn là xu thế chung, song vẫn tiềm ẩn nhiều nhân tố khó đoán định. Cuộc cạnh tranh ngôi vị số 1 thế giới giữa các nước lớn ngày càng quyết liệt; cuộc xung đột Nga - Ukraina đã tác động to lớn đến mọi mặt đời sống xã hội của toàn thế giới; khu vực Châu Á - Thái Bình Dương tiếp tục trở thành trung tâm cạnh tranh chiến lược giữa các nước lớn; tình hình hạt nhân trên bán đảo Triều Tiên, vấn đề Đài Loan và tranh chấp trên Biển Đông là 3 khu vực tiềm ẩn nguy cơ đối đầu quân sự trong khu vực, trở thành những thách thức lớn trong quan hệ quốc tế. Xung đột tôn giáo, sắc tộc, ly khai, chiến tranh cục bộ, bạo loạn, can thiệp lật đổ, khủng bố vẫn diễn ra ở nhiều nơi; các yếu tố đe dọa an ninh phi truyền thống, tội phạm công nghệ cao, dịch bệnh, môi trường ngày càng trầm trọng. Trong nước, bên cạnh những thành tựu to lớn trên các lĩnh vực, chúng ta cũng đối mặt với nhiều thách thức của tình hình thế giới và khu vực; nhất là trong giải quyết mối quan hệ với các nước lớn, các tổ chức phản động lưu vong, các phần tử phản động, cơ hội chính trị đẩy mạnh lợi dụng Internet, mạng xã hội để phát tán thông tin, tài liệu có nội dung tiêu cực, độc hại, kích động biểu tình, đình công, lãn công gây mất an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội; tình hình tội phạm, nhất là tội phạm xuyên quốc gia, tội phạm công nghệ cao trên tuyến biên giới tiếp tục tiềm ẩn nhiều yếu tố phức tạp, khó lường... Những yếu tố trên vừa là khó khăn thách thức, đồng thời tiếp tục đặt ra yêu cầu cao hơn đối với nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội gắn với củng cố quốc phòng, an ninh, đối ngoại, xây dựng, quản lý, bảo vệ chủ quyền biên giới. Học tập và noi gương đồng chí Trần Phú, cán bộ, chiến sĩ lực lượng vũ trang Thành phố quyết tâm rèn luyện, phấn đấu, phát huy kết quả

đã đạt được, tiếp tục tham mưu với cấp ủy, chính quyền các cấp lãnh đạo, chỉ đạo, triển khai hoàn thành toàn diện nhiệm vụ quốc phòng, quân sự địa phương, tăng cường xây dựng tiềm lực, lực lượng, thế trận quốc phòng toàn dân, thế trận an ninh nhân dân gắn với "thế trận lòng dân" vững chắc, ổn định lâu dài; xây dựng khu vực phòng thủ Thành phố vững chắc, chủ động đấu tranh, ngăn chặn làm thất bại mọi âm mưu, hoạt động chống phá của các thế lực thù địch, xử trí hiệu quả, linh hoạt các tình huống an ninh truyền thống, an ninh phi truyền thống, các tình huống về quốc phòng, an ninh, quản lý bảo vệ chủ quyền biên giới, biển, đảo không để bị động, bất ngờ trong mọi hoàn cảnh; giữ vững sự ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội để phát triển. Xây dựng biên giới hòa bình, hữu nghị, ổn định, hợp tác và phát triển. Trong đó, tập trung vào một số nội dung, giải pháp chủ yếu như sau:

Một là, tham mưu giữ vững và tăng cường sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng, phát huy vai trò lãnh đạo của cấp ủy, quản lý, điều hành của chính quyền các cấp đối với nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, quản lý, bảo vệ chủ quyền biên giới. Tiếp tục quán triệt, thực hiện tốt các nghị quyết của các cấp về nhiệm vụ quốc phòng, an ninh, nhất là Nghị quyết Đại hội lần thứ XIV của Đảng; Nghị quyết số 28-NQ/TW ngày 25/10/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa XI), Nghị quyết số 44-NQ/TW ngày 24/11/2023 của Ban Chấp hành Trung ương (khóa XIII) "về chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới"; Chỉ thị số 46-CT/TW ngày 22/6/2015 của Bộ Chính trị (khóa XI) về "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo đảm an ninh trật tự trong tình hình mới"; Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 28/9/2018 của Bộ Chính trị về Chiến lược bảo vệ biên giới quốc gia; Nghị quyết số 16-NQ/TW ngày 10/10/2017 của Bộ Chính trị về phát triển kinh tế - xã hội các xã biên giới đất liền gắn với tăng cường củng cố quốc phòng, an ninh, đối ngoại; Nghị quyết số 24-NQ/TW

ngày 16/4/2018 của Bộ Chính trị về Chiến lược quốc phòng Việt Nam; Nghị quyết số 51-NQ/TW ngày 05/9/2019 của Bộ Chính trị về Chiến lược bảo vệ an ninh quốc gia; Kết hợp chặt chẽ giữa kinh tế với quốc phòng, an ninh, quốc phòng, an ninh với kinh tế trong các dự án, quy hoạch phát triển kinh tế - xã hội; chỉ đạo cơ quan quân sự tham mưu quy hoạch sử dụng đất quốc phòng, công trình quốc phòng đến năm 2030 và tầm nhìn đến năm 2045. Thực hiện tốt cơ chế Đảng lãnh đạo, chính quyền điều hành, phát huy vai trò tham mưu của các ban, ngành, trong đó Quân sự, Công an, Biên phòng làm nòng cốt, tạo nên sự thống nhất giữa chủ trương và tổ chức thực hiện nhiệm vụ; nâng cao hơn nữa hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về an ninh trật tự, an ninh quốc gia trên địa bàn Thành phố; tăng cường công tác tuyên truyền, kiểm soát thông tin, bảo vệ chính trị nội bộ, bí mật nhà nước. Triển khai thực hiện thắng lợi nhiệm vụ bảo đảm quốc phòng, an ninh, xây dựng, củng cố nền quốc phòng toàn dân, thế trận quốc phòng toàn dân gắn với thế trận an ninh nhân dân, xây dựng khu vực phòng thủ Thành phố ngày càng vững chắc; thực hiện nghiêm Kế hoạch số 450/KH-UBND ngày 29/10/2024 của Ủy ban nhân dân tỉnh về thực hiện Quyết định số 25/QĐ-TTg ngày 13/3/2024 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án "Xây dựng, nâng cao hiệu quả hoạt động của Ban Chỉ huy Quân sự và lực lượng dân quân cấp xã biên giới, ven biển, đảo đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới" trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh. Phát huy hiệu quả hoạt động của Trung tâm Chính trị Thành phố, trong việc hoàn thành chỉ tiêu bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh cho các đối tượng; giáo dục quốc phòng, an ninh cho học sinh. Tiếp tục bồi dưỡng kiến thức quốc phòng, an ninh đối tượng 4; chú trọng các đối tượng đặc thù như: Chủ tàu thuyền hoạt động trên biển, tăng ni, phật tử, chức sắc, chức việc các tôn giáo, người lao động trong khu vực kinh tế tư nhân, khu kinh tế có yếu tố nước ngoài

Hai là, tập trung xây dựng nâng cao chất lượng, sức mạnh tổng hợp, nhất là trình độ, khả năng sẵn sàng chiến đấu, chiến đấu của lực lượng vũ trang Thành phố đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong mọi tình huống, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội trên địa bàn. Thực hiện tốt công tác chính sách xã hội và chính sách hậu phương; tích cực tham gia thực hiện có hiệu quả phong trào chung sức xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh; xây dựng cơ sở chính trị địa phương vững mạnh, xây dựng thế trận lòng dân vững chắc, góp phần bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Lực lượng vũ trang Thành phố duy trì nghiêm các chế độ sẵn sàng chiến đấu, nắm chắc tình hình, không để bị động bất ngờ; phối hợp với các lực lượng bảo vệ vững chắc chủ quyền biên giới, biển đảo, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển kinh tế - xã hội của địa phương; tiếp tục điều chỉnh, xây dựng quyết tâm tác chiến phòng thủ, kế hoạch chiến đấu phòng thủ, điều chỉnh, bổ sung kế hoạch, phương án tác chiến sát với tổ chức biên chế của lực lượng vũ trang, phù hợp tình hình nhiệm vụ của địa phương, đơn vị; đổi mới nội dung, nâng cao chất lượng huấn luyện của lực lượng vũ trang; thường xuyên diễn tập chỉ huy - cơ quan để nâng cao chất lượng tổng hợp, trình độ và khả năng sẵn sàng chiến đấu của lực lượng vũ trang Thành phố.

Ba là, tham mưu với cấp ủy, chính quyền các cấp lãnh đạo, chỉ đạo kết hợp chặt chẽ, hiệu quả nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội với củng cố vững chắc quốc phòng, an ninh trong từng chiến lược, quy hoạch, chương trình, kế hoạch, dự án phát triển kinh tế - xã hội; gắn với thực hiện tốt công tác chính sách, công tác an sinh xã hội trên địa bàn Thành phố. Quán triệt sâu sắc và tạo sự thống nhất cao trong nhận thức, hành động của cấp ủy, chính quyền các cấp, nhân dân và cộng đồng doanh nghiệp trong Thành phố về quan điểm phát triển kinh tế - xã hội gắn với bảo đảm quốc phòng, an ninh, ưu tiên các xã, phường

biên giới đất liền theo tinh thần Nghị quyết số 16-NQ/TW của Bộ Chính trị (khóa XII). Tốc độ tăng trưởng kinh tế phấn đấu đạt theo mục tiêu, chỉ tiêu Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Thành phố nhiệm kỳ 2025 - 2030 đề ra. Cơ cấu lại và phát triển nhanh các ngành, lĩnh vực mũi nhọn và có lợi thế cạnh tranh. Chú trọng cải thiện môi trường đầu tư, kinh doanh. Quản lý chặt chẽ, bảo vệ đất và các công trình quốc phòng. Quy hoạch, xây dựng các thành phần thế trận quân sự bảo đảm yếu tố bí mật, phù hợp với tình hình thực tiễn của địa phương. Có phương án bổ sung xây dựng mới, di dời các công trình quân sự khi cần thiết để phục vụ yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội. Đầu tư phát triển các cơ sở công nghiệp theo hướng lưỡng dụng, vừa phát triển kinh tế vừa sẵn sàng đảm bảo cho nhu cầu quốc phòng, an ninh. Đầu tư nâng cấp trang thiết bị bảo đảm phương tiện cho lực lượng vũ trang để nâng cao khả năng sẵn sàng chiến đấu; cơ động làm nhiệm vụ giữ gìn an ninh trật tự; phòng, chống thiên tai, tìm kiếm cứu hộ, cứu nạn. Tiếp tục thực hiện các dự án, đề án di, dãn dân ra định cư ở địa bàn biên giới, hải đảo và bảo đảm ổn định cuộc sống lâu dài. Nắm, quản lý chặt chẽ tình hình trên các cửa khẩu và cảng biển.

Bốn là, tham mưu với cấp ủy, chính quyền các cấp mở rộng và nâng cao hiệu quả hoạt động đối ngoại, xây dựng biên giới hòa bình, ổn định, hợp tác, phát triển và hội nhập quốc tế. Tiếp tục mở rộng và nâng cao hiệu quả quan hệ đối ngoại góp phần xây dựng khu vực biên giới hòa bình, hữu nghị, ổn định, hợp tác cùng phát triển: chú trọng đẩy mạnh hoạt động đối ngoại, kết hợp chặt chẽ giữa kinh tế, quốc phòng, an ninh với công tác đối ngoại, tạo thế đan xen lợi ích, hiệu quả được nâng lên rõ nét; phối hợp với cấp ủy, chính quyền Thành phố Đông Hưng và Khu Phòng Thành (Trung Quốc) tăng cường quan hệ đối ngoại, hợp tác toàn diện trên các lĩnh vực theo đúng tinh thần tuyên bố chung Việt Nam - Trung Quốc và có nhiều sáng kiến trong các thỏa thuận ký kết của hai nước, của tỉnh Quảng Ninh và

thành phố Móng Cái với các tỉnh, Thành phố phía bạn (Trung Quốc). Chủ động nắm, dự báo tình hình nội biên, ngoại biên, tình hình trên tuyến biên giới, biển, đảo, kịp thời tham mưu, đề xuất với trên và tổ chức các cuộc hội đàm giữa cấp ủy, chính quyền, lực lượng quản lý biên giới hai nước để giải quyết tốt các vấn đề nảy sinh, nhất là những vấn đề liên quan đến công tác quản lý biên giới, xây dựng các công trình biên giới, hợp tác, tạo thuận lợi thúc đẩy phát triển hoạt động xuất nhập khẩu, xuất nhập cảnh, du lịch qua biên giới; hỗ trợ trong các tình huống cấp thiết (phòng chống thiên tai, tìm kiếm cứu nạn; phòng chống dịch bệnh...) tạo thế đan xen về lợi ích, phối hợp duy trì hòa bình, hữu nghị, hợp tác hai bên biên giới. Tham mưu với trên và tích cực triển khai các hoạt động đối ngoại của Đảng, ngoại giao Nhà nước, đối ngoại nhân dân và đối ngoại quốc phòng, an ninh, đối ngoại biên phòng trên địa bàn Thành phố; đẩy mạnh các hoạt động giao lưu, kết nghĩa, phối hợp tuần tra chung, bảo vệ biên giới, đấu tranh phòng, chống tội phạm xuyên biên giới, nâng cao hiệu quả hoạt động của mô hình kết nghĩa Đồn - Trạm, Thôn - Bản, cụm địa bàn an toàn, đóng quân canh phòng, giao lưu thể thao... Qua đó góp phần xây dựng biên giới hòa bình, hữu nghị, ổn định, hợp tác và phát triển; hoạt động đối ngoại, ngoại giao nhân dân của 2 địa phương Móng Cái (Việt Nam) - Đông Hưng (Trung Quốc) từng bước trở thành "hình mẫu" giữa hai địa phương trên tuyến biên giới Việt - Trung./.

ĐỒI TRẦN PHÚ - DI TÍCH LỊCH SỬ RẤT ĐÁNG TỰ HÀO CỦA THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

✍ **Đồng chí Vũ Tuấn Anh**
Trưởng phòng Văn hóa, Khoa học và Thông tin thành phố Móng Cái

Nằm ở phía Đông Bắc của Tổ quốc, Móng Cái là thành phố biên giới, có cửa khẩu quốc tế, giữ vị trí đặc biệt, có tính chiến lược, quan trọng về kinh tế, chính trị, quốc phòng, an ninh; trung tâm phát triển kinh tế quan trọng của vùng Bắc Bộ. Thành phố Móng Cái có 16 xã, phường (7 phường, 9 xã), trên 12 vạn dân, gồm 6 dân tộc cùng sinh sống. Các thế hệ nhân dân Móng Cái tự hào là mảnh đất có truyền thống lịch sử văn hóa lâu đời, một địa điểm tham quan du lịch hấp dẫn với nhiều di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh và lễ hội nổi tiếng. Đây không chỉ là nơi lưu giữ các giá trị văn hóa của dân tộc ta qua hàng ngàn năm lịch sử, là nơi ghi dấu những cống hiến lớn lao của các thế hệ cha ông trong suốt quá trình đấu tranh dựng nước và giữ nước. Các di tích

lịch sử - văn hóa còn là nơi giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ ngày hôm nay về lòng biết ơn, đạo lý uống nước nhớ nguồn, nâng cao lòng tự hào, tự tôn dân tộc và ý thức trách nhiệm xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước ngày càng giàu đẹp.

Cùng với kinh tế, chính trị, quốc phòng, thành phố Móng Cái luôn quan tâm, chú trọng phát triển lĩnh vực văn hóa, đặc biệt là công tác bảo tồn, phát huy giá trị các di sản văn hóa. Xác định di sản văn hóa là một trong những thế mạnh của thành phố Móng Cái trong phát triển du lịch nói riêng và kinh tế - xã hội của địa phương nói chung, trong nhiều năm trở lại đây, Thành phố đã coi trọng, đầu tư các nguồn lực cho văn hóa, chủ động, tích cực thực hiện nhiều biện pháp, cơ chế, chính sách nhằm bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa gắn với phát triển kinh tế - xã hội của Thành phố.

Đến nay, trên địa bàn Thành phố có 59 di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, trong đó có 1 di tích quốc gia đặc biệt, 4 di tích quốc gia; 12 di tích cấp tỉnh. Bên cạnh đó, văn hóa phi vật thể của Móng Cái có trên 40 di sản thuộc nhiều loại hình đã được kiểm kê, phân loại, trong đó có 4 di sản văn hóa phi vật thể được đưa vào danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia, đó được coi là những "Cột mốc văn hóa" trường tồn, góp phần khẳng định chủ quyền lãnh thổ quốc gia và là nguồn tài nguyên du lịch đặc biệt có giá trị, tạo ra các sản phẩm du lịch độc đáo, hấp dẫn, có tính cạnh tranh cao, là nhân tố cơ bản, góp phần phát triển ngành du lịch Thành phố theo hướng bền vững.

Các di tích lịch sử cách mạng là nơi ghi dấu những chiến công oanh liệt, tưởng nhớ sự hy sinh anh dũng của các thế hệ cha ông cho nền độc lập, tự do của Tổ quốc; là bài học lịch sử quý giá, góp phần giáo dục truyền thống yêu nước cho thế hệ trẻ hôm nay và mai sau. Từ quan điểm đó, trong những năm qua, các cấp ủy đảng, chính quyền Thành phố luôn quan tâm

chú trọng đến việc bảo tồn, phát huy giá trị các di tích lịch sử cách mạng, đặc biệt là việc công nhận, xếp hạng các cấp đối với các di tích thuộc loại hình này. Coi đây là một trong những nhiệm vụ trọng tâm để giáo dục, tuyên truyền về truyền thống yêu nước, anh hùng, bất khuất của dân tộc Việt Nam cho các thế hệ người dân Móng Cái và bạn bè, du khách đến tham quan, du lịch tại thành phố Móng Cái.

Trong hệ thống di sản văn hóa của thành phố Móng Cái, đồi Trần Phú thuộc địa phận khu 4, phường Hải Hòa, là một trong những di tích lịch sử cách mạng tiêu biểu, gắn với sự kiện ngày 17/7/1926, đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đường vượt qua biên giới Việt - Trung, sang Quảng Châu - Trung Quốc để hoạt động cách mạng. Năm 2012, đồi Trần Phú được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh xếp hạng là Di tích lịch sử cấp tỉnh.

Quay trở lại hành trình lịch sử, giữa tháng 7/1926, Hội Hưng Nam cử một số cán bộ do đồng chí Trần Phú làm trưởng đoàn đi sang Quảng Châu, Trung Quốc để bàn và việc hợp nhất giữa Hội Hưng Nam với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên và dự lớp huấn luyện chính trị do đồng chí Nguyễn Ái Quốc tổ chức. Đoàn có 10 người, gồm các đồng chí: Trần Phú, Lê Duy Điếm, Nguyễn Văn Đắc, Nguyễn Văn Khang, Hoàng Văn Tùng, Tôn Quang Phiệt, Nguyễn Văn Lợi (Lộc), Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng, Nguyễn Ngọc Ba.

Đoàn xuất dương chia làm 3 tốp xuất phát từ 2 nơi: Ga Vinh và ga Thanh Hóa. Ngày 12/7/1926, Trần Phú cùng các đồng chí của đoàn xuất dương xuất phát từ ga Vinh. Ngày 13/7/1926, các tốp gặp nhau tại khách sạn Nam Lai, trước ga Hàng Cỏ Hà Nội. Đến sáng ngày 15/7/1926, các đồng chí ra ga Hàng Cỏ để đi xe lửa xuống Hải Phòng. Đến Hải Phòng, đoàn nghỉ trọ tại khách sạn Việt Nam Lâu (phố Hàng Cháo) và ở đây chừng 2 ngày để chờ tàu thủy đi Mũi Ngọc (Móng Cái).

Trong suốt quá trình di chuyển, các tốp đều tuân theo cách đi đứng bí mật, ngồi khác toa và khác phòng, để tránh sự nghi ngờ của mật thám.

Chiều 16/7/1926, nhân có tàu "Eemơrốt" nhổ neo, đoàn xuất dương xuống tàu đi thẳng tới Mũi Ngọc. Trưa 17/7/1926, tàu cập bến Mũi Ngọc. Cả đoàn cùng lên bờ, ai nấy đều ăn mặc chỉnh tề, người mặc Tây, người mặc ta, người đi giày vải, người đi giày da, mỗi người đều sách cặp hoặc vali. Các đồng chí đóng vai những thầy giáo và học sinh đi du lịch. Đến Mũi Ngọc, các đồng chí đưa giấy tờ tùy thân cho tên Cẩm Tây kiểm soát. Hắn hỏi đi đâu thì các đồng chí trả lời là đi du lịch. Hắn chỉ ghi chép qua loa và không làm khó dễ gì cả.

Quãng đường từ Mũi Ngọc đến Móng Cái dài 15 cây số. Các đồng chí không đi đến Móng Cái mà chỉ đến Giếng Guốc. Con đường này gồ ghề, nhỏ hẹp, đoàn phải đi bộ. Hồi đó hai bên đường chỉ toàn là bãi cát với những bụi dứa dại, không có làng mạc đông đúc và cây cối mát mẻ như bây giờ. Trưa mùa hè trời nắng gay gắt, cát nóng hắt lên mặt, không một quán hàng nước, quãng đường hơn 10 cây số từ Mũi Ngọc đến Giếng Guốc càng thêm vất vả, mệt nhọc. Đi được chừng 5 cây số thì các đồng chí: Trần Phú, Phiệt và Bình bị tụt lại sau, 3 đồng chí tìm vào một xóm nhỏ bên đường để xin nước uống. Đồng bào Hán ở đây đã đem nước cháo để mời các đồng chí uống. Nhờ đó, mọi người trong đoàn cũng đến được Giếng Guốc (nay thuộc khu vực gần ngã ba Sầu) và dừng lại ở một hàng nước ven đường.

Từ Giếng Guốc, đoàn lại tiếp tục cuộc hành trình và rẽ vào một con đường nhỏ về phía tay phải. Đi chừng 2 cây số thì đến xóm Pồ Hển (nay là khu 1 phường Hải Hòa, gần khu vực trụ sở Ủy ban nhân dân phường Hải Hoà). Đến đây, đồng chí Lê Duy Điếm quên mất đường đi ra biên giới. Anh bảo các đồng chí ngồi chờ để mình đi dò đường. Trong lúc mọi người đang ngồi chờ thì có một người Hán đi lại và hỏi "Các ông

đi đâu mà lại đến đây?". Các đồng chí trả lời: "Nhân dịp nghỉ hè chúng tôi rủ nhau đi Móng Cái chơi". Ngồi đợi hơn một tiếng đồng hồ thì thấy có một người ăn mặc quần áo cựu binh đến hỏi chuyện một cách tò mò rồi bỏ đi với một vẻ khả nghi. Trần Phú liền hội ý với anh em để chuẩn bị kế hoạch đối phó một khi có chuyện không may xảy đến. Mọi người đều đồng ý không nên ngồi đợi ở chỗ này nữa, cứ chiếu theo phương Bắc tìm đường ra biên giới, nếu bị địch đuổi theo thì phải quăng hết cặp và vali để chạy cho dễ. Các đồng chí vừa đi khỏi xóm Pồ Hển thì đồng chí Lê Duy Điếm cũng vừa quay trở lại và cho biết là đã tìm thấy đường ra biên giới. Đi được một quãng thì các đồng chí thấy một toán lính từ đằng xa chạy lại. Ngay lập tức mọi người làm kế hoạch đã bàn, bỏ hết cặp và vali để chạy thoát thân. Khi mọi người chạy lên đến đỉnh đồi Phổ Xíu Lẻng (nay là đồi Trần Phú) thì nhìn thấy dòng sông biên giới hiện lên trước mặt. Đồng chí Quảng và đồng chí Lợi là 2 người khoẻ nhất trong đoàn được bố trí dừng lại trên bờ sông để đối phó với bọn lính. Sáu đồng chí lội ra đến giữa sông nước sâu lút ngang cổ thì vừa hay gặp một chiếc đò từ bờ sông bên kia chèo sang để đón các đồng chí sang bên kia sông. Trong lúc vội vàng chiếc đò bị lật, hai đồng chí Quảng và Lợi đã lội ra và lật chiếc đò lên. Mọi người cùng xúm lại để tát nước, sau đó chiếc đò đã đưa 8 đồng chí vượt qua biên giới. Sang đến bờ sông bên kia các đồng chí quay nhìn về Tổ quốc thì thấy 2 đồng chí Phiệt và Tùng đã bị lính bắt. Chiếc đò cứu nguy cho 8 đồng chí hôm đó do người thanh niên tên Đỗ Đức Nghiệp 21 tuổi, con trai của ông Cộc (Đỗ Phát Khang) chèo sang. Gia đình ông Cộc là người Việt Nam và là cơ sở cách mạng của ta. Các đồng chí trong đoàn xuất dương lên nhà ông Cộc ở ngay cạnh bến đò Nà Sáo Tù trên bờ sông Bắc Luân, được ông bà Cộc và con đón tiếp rất niềm nở.

Tại cơ quan liên lạc ở biên giới, các đồng chí Lê Quảng Đạt tức Hoàng Cao đóng vai một sĩ quan trong quân đội chính phủ

Trung Quốc hồi đó, đã đưa các đoàn xuất dương từ nhà ông Cộc đến trại lính ở Tiêu Lâu Lĩnh nằm trên một ngọn đồi ngay cạnh thị trấn Đông Hưng và nằm trên bờ sông Bắc Luân. Hôm sau, đoàn xuất dương di chuyển đến khách sạn Thuận Hưng Lâu cùng một đường phố với khách sạn Đông Hưng Lâu và lưu trú ở đây trong vài ngày. Sau đó, đoàn tiếp nhận thêm 2 đồng chí vừa mới từ trong nước sang là Nguyễn Công Thu và Nguyễn Danh Thọ. Thu và Thọ đi trong một đoàn xuất dương, đi sau đoàn của Trần Phú mấy ngày. Khi tàu thủy đỗ ở bến Mũi Ngọc, Thu và Thọ đã xuống thuyền đi ngược sông Ka Long lên thị trấn Móng Cái. Thuyền vừa cập bến thì trời đổ mưa rất to, bọn cảnh sát đều chạy vào trong sở cẩm để trú mưa. Thu và Thọ nhân lúc bọn chúng sơ hở đã rủ nhau chạy qua cầu Bắc Luân sang Đông Hưng vô sự.

Đầu tháng 8/1926, Trần Phú và các đồng chí trong đoàn đặt chân tới Quảng Châu. Đến Quảng Châu, đoàn được đón về ở tại trụ sở của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên tại đường Văn Minh. Tại Quảng Châu, đồng chí Trần Phú được tham gia lớp huấn luyện chính trị khóa 2 do Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc trực tiếp giảng dạy và được kết nạp vào Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên; tháng 10/1926, đồng chí được kết nạp vào Thanh niên Cộng sản Đoàn, được Tổng bộ Thanh niên phân công về Trung Kỳ xây dựng và phát triển cơ sở hội.

Sự kiện ngày 17/7/1926 là một sự kiện lịch sử có ý nghĩa rất quan trọng, đã đi vào lịch sử cách mạng Việt Nam, đánh dấu quá trình hợp nhất các tổ chức yêu nước tiến tới thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam, chấm dứt thời kỳ khủng hoảng về đường lối cứu nước ở Việt Nam. Đây cũng là một trong những dấu mốc quan trọng trong cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú. Từ sau chuyến đi này, Trần Phú từ một thanh niên nhiệt thành yêu nước đã trở thành một người chiến sĩ Cộng sản kiên cường đi theo con đường

cách mạng giành độc lập, tự do cho dân tộc mà Nguyễn Ái Quốc đã lựa chọn dưới ánh sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin. Trên cương vị Tổng Bí thư, đồng chí Trần Phú đã có những đóng góp to lớn cho cách mạng Việt Nam trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Bởi lẽ đó, di tích đồi Trần Phú tại Móng Cái Quảng Ninh có giá trị lịch sử to lớn, có tác dụng giáo dục truyền thống sâu sắc cho các thế hệ, nhất là thế hệ trẻ hôm nay. Nằm sát biên giới Việt - Trung, di tích càng có ý nghĩa chính trị và văn hóa sâu sắc, góp phần củng cố, thắt chặt thêm tình đoàn kết hữu nghị giữa nhân dân hai nước Việt - Trung, nhất là hai địa phương Móng Cái, Quảng Ninh (Việt Nam) và Đông Hưng, Quảng Tây (Trung Quốc).

Trên hành trình công tác của đoàn xuất dương do đồng chí Trần Phú dẫn đầu tại Móng Cái liên quan đến nhiều địa điểm gồm: bến tàu Mũi Ngọc, Giếng Guốc, xóm Pồ Hển và đồi Trần Phú. Trong đó, đồi Trần Phú là địa điểm đoàn xuất dương dừng chân cuối cùng trước khi sang Trung Quốc.

Thời điểm đó, đồi Trần Phú là một ngọn đồi cỏ tranh, cao khoảng 30 - 40m, rộng 2,4ha, nằm sát bờ sông Ka Long. Nơi đây trước kia còn có tên gọi là Phố Xíu Lèng (gọi theo tiếng Hoa), âm Hán Việt là Hỏa Thiêu Lĩnh, có nghĩa là đồi Hỏa Thiêu. Đây là một ngọn đồi có vị trí đặc biệt quan trọng, nằm sát biên giới Việt Trung, có cây cối mọc rậm rạp là địa hình thuận lợi cho việc hoạt động cách mạng của các chiến sĩ cộng sản. Cũng chính bởi nguyên nhân đó, trong hành trình xuất dương của mình, đồng chí Trần Phú đã lựa chọn đồi Trần Phú là địa điểm ẩn náu trước khi xuất dương sang Trung Quốc. Năm 1963, Đoàn Khảo sát *"Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi tháng 7/1926"* của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đã tiến hành nghiên cứu, tìm lại những di tích liên quan đến đồng chí Trần Phú và con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú. Cũng từ thời điểm đó, đồi Hỏa Thiêu Lĩnh

được đổi tên thành đồi Trần Phú để tưởng nhớ sự kiện này. Thành phố Móng Cái đã cho xây dựng tại di tích một tấm bia kỷ niệm sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đây ngày 17/7/1926. Năm 2009, đồi Trần Phú đã được công nhận là di tích theo Quyết định 2459/QĐ-UBND ngày 14/8/2009 của Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh về việc phê duyệt danh mục di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn tỉnh Quảng Ninh. Di tích đã trở thành một địa chỉ đỏ trong giáo dục truyền thống lịch sử, cách mạng của thành phố Móng Cái. Ngoài di tích đồi Trần Phú, thành phố Móng Cái còn cho đầu tư xây dựng tượng đài Tổng Bí thư Trần Phú tại Trường Trung học Phổ thông Trần Phú.

Đồi Trần Phú là một di tích lịch sử tiêu biểu, có ý nghĩa giáo dục truyền thống sâu sắc cho các thế hệ, nhất là thế hệ trẻ hôm nay. Nằm sát biên giới Việt - Trung, di tích còn có ý nghĩa chính trị, quốc phòng và đối ngoại, góp phần củng cố thắt chặt thêm tình đoàn kết hữu nghị giữa nhân dân hai nước Việt - Trung, nhất là hai địa phương Móng Cái Quảng Ninh, Việt Nam và Đông Hưng Quảng Tây, Trung Quốc. Thông qua việc nghiên cứu tìm hiểu về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đất Móng Cái Quảng Ninh không chỉ góp phần làm sáng tỏ về thân thế sự nghiệp của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, mà còn củng cố và phát huy truyền thống yêu nước, tinh thần đấu tranh cách mạng của nhân dân ta nói chung, nhân dân các dân tộc Móng Cái nói riêng.

Để tôn vinh các giá trị về mặt lịch sử, văn hóa của di tích đồi Trần Phú, từ năm 2011, Ủy ban nhân dân Thành phố đã chỉ đạo cơ quan chuyên môn là Phòng Văn hóa - Thông tin (nay là phòng Văn hóa, Khoa học và Thông tin) chủ trì, phối hợp với các cơ quan, đơn vị liên quan nghiên cứu, tập hợp các tư liệu, lập hồ sơ khoa học đề nghị xếp hạng cấp tỉnh đối với di tích đồi Trần Phú. Năm 2012, Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh

đã ban hành Quyết định số 2339/QĐ-UBND ngày 17/9/2012 xếp hạng di tích đồi Trần Phú là di tích cấp tỉnh. Sau khi di tích được xếp hạng, Ủy ban nhân dân Thành phố đã tổ chức lễ đón nhận Bằng xếp hạng đối với di tích đảm bảo trang trọng theo quy định. Cùng với đó, đã ban hành Quyết định, giao quản lý di tích đồi Trần Phú cho Ủy ban nhân dân phường Hải Hòa để thành lập bộ máy quản lý, thực hiện công tác quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị di tích theo luật định.

Năm 2021, nhân kỷ niệm 90 năm Ngày thành lập Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh (26/3/1931 - 26/3/2021), Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thành phố Móng Cái đã huy động nguồn lực xã hội hóa cùng với hàng trăm lượt đoàn viên thanh niên các cơ sở đoàn tham gia cải tạo khuôn viên, đổ sân bê tông, trồng hoa, cây xanh, sửa chữa hệ thống điện chiếu sáng, tạo cảnh quan cho di tích, đây cũng là hoạt động và là điểm đến có ý nghĩa giáo dục truyền thống cách mạng cho thế hệ trẻ.

Cố Tổng Bí thư Trần Phú là một lãnh tụ xuất sắc của Đảng, người cộng sản kiên cường, mẫu mực, một tấm gương đạo đức cách mạng trong sáng, với lối sống giản dị, lòng trung thành vô hạn với lý tưởng, niềm tin vào tương lai tất thắng của cách mạng, một người con ưu tú của dân tộc đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc Việt Nam. Bảo tồn, phát huy giá trị di tích đồi Trần Phú không chỉ là trách nhiệm mà còn là vinh dự của các cấp ủy đảng, chính quyền và nhân dân các dân tộc trên địa bàn thành phố Móng Cái. Trong thời gian tới, để tiếp tục phát huy giá trị của di tích tôi xin đề xuất một số biện pháp, cụ thể như sau:

Thứ nhất, cần nâng cao hiệu quả, hiệu lực công tác quản lý nhà nước đối với di tích đồi Trần Phú. Tăng cường hơn nữa sự lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy Đảng, chính quyền, sự vào cuộc của toàn xã hội tham gia vào công tác bảo tồn, phát huy

giá trị di tích. Đẩy mạnh công tác quản lý, giám sát và định hướng hoạt động bảo tồn, triển khai có hiệu quả phân cấp về quản lý di tích; tổ chức thực hiện có hiệu quả Luật Di sản văn hóa, các văn bản chỉ đạo của Trung ương, của tỉnh, Thành phố về công tác bảo tồn, giữ gìn và phát huy giá trị di tích; tuyên truyền, quán triệt, nâng cao nhận thức của cán bộ, công chức và người dân về vai trò, ý nghĩa của di tích đồi Trần Phú; ban hành các văn bản chỉ đạo, theo dõi, đôn đốc việc tổ chức thực hiện và tăng cường kiểm tra, giám sát, kịp thời phát hiện, biểu dương, khen thưởng các tổ chức, cá nhân có thành tích, đồng thời xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm, xâm hại, hủy hoại giá trị di tích.

Rà soát, đề xuất hoàn thiện các văn bản pháp lý về công tác quản lý di tích; kiện toàn Ban quản lý di tích theo luật định, xây dựng quy chế hoạt động của Ban quản lý di tích. Tăng cường sự chủ động, phối hợp của các cấp, các ngành trong hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị di tích gắn với thanh tra, kiểm tra hoạt động bảo quản, tu bổ di tích nhằm phát hiện, xử lý nghiêm minh, kịp thời các tổ chức, cá nhân có hành vi xâm hại, làm biến tướng di sản, lợi dụng việc bảo vệ và phát huy giá trị di tích để trục lợi hoặc thực hiện những hành vi khác trái pháp luật, trái với thuần phong, mỹ tục.

Khẩn trương thực hiện việc khoanh vùng bảo vệ và đề nghị cấp giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cho di tích; thực hiện tốt việc quản lý, sử dụng có hiệu quả giá trị và đất đai di tích; phát huy vai trò giám sát của cộng đồng, Ủy ban Mặt trận Tổ quốc các cấp trong công tác quản lý bảo vệ di tích cũng như trong quá trình thực hiện các dự án tu bổ di tích.

Thứ hai, tăng cường công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức cộng đồng tham gia bảo vệ, tôn tạo, phát huy các giá trị của di tích. Trong đó chú trọng tuyên truyền Luật Di sản văn hóa; Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa;

Nghị định số 98/2010/NĐ-CP ngày 21/9/2010 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Di sản văn hóa và Luật Sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa; các văn bản của Chính phủ, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, các bộ, ngành Trung ương về công tác bảo tồn, phát huy giá trị các di sản văn hóa. Chú trọng tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về di sản văn hóa thông qua nhiều hình thức truyền thông phù hợp như: cổng thông tin điện tử, các trang mạng xã hội, hệ thống truyền thanh từ Thành phố đến cơ sở, các ấn phẩm văn hóa...

Đổi mới phương thức tuyên truyền theo hướng đa dạng, quảng bá rộng rãi các giá trị di tích. Trước mắt, cần đặc biệt quan tâm công tác tuyên truyền, nâng cao nhận thức và sự hiểu biết của các tầng lớp nhân dân trên địa bàn, đặc biệt là thế hệ trẻ về ý nghĩa, giá trị của di tích và tầm quan trọng của công tác bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa. Thay đổi từ nhận thức tác động đến hành động, tạo sự đồng thuận, để các tầng lớp nhân dân - chủ thể của di sản văn hóa từng bước thực hiện được sứ mệnh bảo vệ và quảng bá rộng rãi hình ảnh di sản văn hóa của quê hương đến bạn bè và du khách trong và ngoài nước; định hướng, khai thác có hiệu quả việc tuyên truyền, quảng bá trên các trang mạng xã hội và các phương tiện thông tin đại chúng.

Tích cực tuyên truyền, vận động nhân dân tham gia công tác bảo vệ, phát huy giá trị di tích; kịp thời ngăn chặn các hoạt động tự ý tu bổ, tôn tạo di tích khi chưa được cấp có thẩm quyền phê duyệt. Xây dựng các bảng nội quy để hướng dẫn, tuyên truyền đến khách du lịch và nhân dân; tăng cường hợp tác với các cơ quan, đơn vị truyền thông trong việc quảng bá; tập trung giới thiệu rộng rãi di tích dưới góc độ tài nguyên du lịch, lịch sử văn hóa cho du khách trong và ngoài tỉnh thông qua các phương tiện thông tin đại chúng, các ấn phẩm quảng cáo, tập gấp, sách hướng dẫn, các cuộc hội chợ, triển lãm...

nhằm tìm kiếm các cơ hội giao lưu, hợp tác về văn hóa, xúc tiến quảng bá, đào tạo nhân lực, hỗ trợ tài chính, kinh nghiệm bảo tồn và phát huy di tích từ hợp tác trong và ngoài nước.

Tổ chức tốt các hoạt động ngoại khóa, về nguồn, tạo điều kiện để các đoàn viên, thanh niên, học sinh có điều kiện tìm hiểu về di tích đồi Trần Phú, từ đó nâng cao ý thức trách nhiệm của thế hệ trẻ trong việc chung tay bảo tồn, gìn giữ di tích; nâng cao nhận thức và sự hiểu biết để mỗi em học sinh, đoàn viên thanh niên có thể là một hướng dẫn viên, tuyên truyền viên quảng bá, giới thiệu về di tích đồi Trần Phú nói riêng và các di sản văn hóa của thành phố Móng Cái nói chung đến bạn bè, du khách trong và ngoài tỉnh.

Thứ ba, cần huy động và sử dụng hiệu quả mọi nguồn lực, phục vụ công tác bảo tồn, phát huy giá trị di tích; có chính sách tăng cường đầu tư ngân sách cho công tác bảo tồn, phát huy giá trị di tích. Đẩy mạnh công tác xã hội hóa phục vụ bảo vệ và phát huy giá trị di sản; quản lý và sử dụng có hiệu quả các nguồn thu hiện có của di tích để triển khai công tác bảo tồn, phát huy giá trị.

Từng bước củng cố và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ làm công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích, đặc biệt là thành viên Ban quản lý. Trong đó đặc biệt chú trọng xây dựng đội ngũ cán bộ là những người có tâm huyết, am hiểu về di tích; đào tạo, tập huấn nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ, kiến thức pháp luật về di sản văn hóa cho đội ngũ này; cung cấp cho họ những kiến thức cơ bản nhất về di tích; việc tổ chức các hoạt động chăm sóc, duy trì bảo vệ di tích, công tác vệ sinh môi trường, bảo quản di tích và di vật, cổ vật, hiện vật có giá trị...

Thứ tư, đẩy mạnh các hoạt động hợp tác quốc tế và ứng dụng thành tựu khoa học trong hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị di tích. Đẩy mạnh hội nhập, giao lưu giới thiệu về di tích

đồi Trần Phú; ứng dụng công nghệ thông tin, các thành tựu khoa học, kỹ thuật hiện đại vào việc quản lý, bảo tồn di tích nhằm giữ gìn các yếu tố nguyên gốc, bản sắc, đặc trưng riêng của từng di tích và nâng tầm các giá trị nổi bật của di tích; thực hiện số hóa di tích; đẩy mạnh liên kết, hợp tác với các đơn vị chuyên ngành về di sản văn hóa trong việc nghiên cứu khoa học, làm sáng tỏ giá trị di tích làm căn cứ lập hồ sơ đề nghị xếp hạng di tích ở cấp cao hơn.

Thứ năm, khai thác và phát huy giá trị của di sản văn hóa góp phần phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của Thành phố. Từng bước đưa vào khai thác và phát huy bền vững các giá trị của di tích góp phần thúc đẩy ngành du lịch, dịch vụ phát triển nhanh và bền vững. Giải quyết hài hòa mối quan hệ giữa bảo tồn di tích với phát triển du lịch. Bảo tồn giá trị di tích với ý nghĩa gìn giữ các "cột mốc văn hóa", khẳng định giá trị và sức sống trường tồn của nền văn hóa Việt nơi địa đầu biên cương của Tổ quốc; góp phần khẳng định chủ quyền biên giới quốc gia.

Với bề dày truyền thống lịch sử, văn hóa đã được các thế hệ cha ông bồi đắp, gìn giữ, trao truyền qua các giai đoạn lịch sử; sự quan tâm, chỉ đạo của các cấp ủy đảng, chính quyền Thành phố và sự đoàn kết, thống nhất của cả hệ thống chính trị xã hội Thành phố, công tác bảo tồn, phát huy giá trị di tích đồi Trần Phú nói riêng và các di sản văn hóa nói chung sẽ tiếp tục đạt được nhiều thành tựu, góp phần vào sự phát triển chung của thành phố Móng Cái./.

NGÀNH GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO THÀNH PHỐ MÓNG CÁI ĐẨY MẠNH CÔNG TÁC TUYÊN TRUYỀN, GIÁO DỤC VỀ TINH THẦN YÊU NƯỚC, Ý CHÍ ĐẤU TRANH BẤT KHUẤT CỦA TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ TRONG CÁN BỘ, GIÁO VIÊN VÀ HỌC SINH TRÊN ĐỊA BÀN

✍ **Đồng chí Hoàng Hải Long**

Trưởng phòng Giáo dục và Đào tạo thành phố Móng Cái

Toàn Thành phố hiện có 65 cơ sở giáo dục, trong đó có 55 trường từ Mầm non đến Trung học phổ thông[1] và 1 Trung tâm Giáo dục nghề nghiệp và Giáo dục thường xuyên. Số trường ngoài công lập[2] là 7/55, bằng 12,72% tổng số trường. Tổng số nhóm, lớp học các cấp, các loại hình là 886 lớp với tổng số 30.916 học sinh. 100% trường học trên địa bàn

---

[1] Gồm 21 trường Mầm non, 14 trường Tiểu học, 13 trường Trung học cơ sở, 3 trường Tiểu học và Trung học cơ sở, 4 trường Trung học phổ thông, 1 Trung tâm Giáo dục nghề nghiệp và Giáo dục thường xuyên và 9 cơ sở giáo dục mầm non tư thục.

[2] Gồm 5 trường Mầm non, 2 trường Trung học phổ thông.

được kiên cố hóa, 772 lớp học được kiên cố hóa (đạt 772/832 bằng 93%). Có 51/55 trường đạt chuẩn quốc gia (đạt 92,7% tăng 1,8% so với năm 2023), đó 44 trường đạt chuẩn quốc gia mức độ 1, đạt 80%; 7 trường đạt chuẩn quốc gia mức độ 2, đạt 12,7%. Đến nay, khối các trường công lập trực thuộc có 1.302 cán bộ, giáo viên, nhân viên[1], trong đó: Hiệu trưởng có 46 người, Phó Hiệu trưởng có 61 người, giáo viên có 1.114 người (trong đó có 82 hợp đồng lao động), nhân viên có 81 người (trong đó có 5 hợp đồng). Đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên trong nhà trường được củng cố, kiện toàn cơ bản đáp ứng được yêu cầu đổi mới trong công tác quản lý giáo dục, đổi mới dạy học. Công tác quản lý và dạy học được đổi mới theo hướng phát huy tính chủ động, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số. Việc đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, viên chức gắn với quy hoạch của từng giai đoạn được quan tâm; thông qua các lớp bồi dưỡng, giao việc, các nhà trường đã từng bước lựa chọn được đội ngũ cán bộ giáo viên có năng lực, phẩm chất để bồi dưỡng làm nguồn quy hoạch.

Chất lượng chăm sóc, nuôi dạy trẻ mầm non đạt kết quả cao, hạn chế thấp nhất tỷ lệ trẻ thấp, còi; tỷ lệ học sinh phổ thông xếp loại học lực khá giỏi, hạnh kiểm khá giỏi hằng năm đều tăng, chất lượng các mặt giáo dục được nâng cao rõ rệt. Năm 2024, điểm thi tuyển sinh vào lớp 10 đã có sự cải thiện rõ rệt *(tăng 0,07 điểm so với năm 2023 và lần đầu có điểm trung bình thi tuyển sinh trên 5,0 điểm).* Tại kỳ thi chọn học sinh giỏi Trung học cơ sở cấp tỉnh, 93/163 học sinh tham gia đoạt giải bằng 57,06%, xếp thứ 3/6 đơn vị dự thi bảng A của tỉnh, tăng 30 giải so với năm học trước, đây là kết quả cao nhất từ trước đến nay của thành phố Móng Cái. Năm học 2023 - 2024, Giáo dục thành phố Móng Cái còn ghi dấu ấn mạnh tại

---

[1] Bậc mầm non có 437 người, cấp Tiểu học có 490 người, cấp Trung học cơ sở có 375 người.

Cuộc thi Khoa học kỹ thuật cấp tỉnh. Với 100 sản phẩm dự thi đến từ các trường Trung học cơ sở trên địa bàn toàn tỉnh. Sản phẩm dự thi của Trường TH&THCS Bắc Sơn đã xuất sắc giành giải Nhất cuộc thi và vinh dự được chọn là 1 trong 8 sản phẩm tham gia phỏng vấn để tiếp tục vào vòng thi cấp quốc gia. Đây là một thành tích cao nhất từ trước đến nay tại sân chơi này của Thành phố. Tại Hội thi Olympic các môn học, IOE tiếng Anh, thành phố Móng Cái có 6 học sinh đoạt giải cấp quốc gia, Cuộc thi "Vì Quảng Ninh giỏi tiếng Anh" do Bộ Giáo dục và Đào tạo tổ chức, tại vòng thi cấp tỉnh có 1 học sinh Trường Tiểu học Lý Tự Trọng giành giải Nhất vòng đặc biệt.

Năm 2024, ngành giáo dục thành phố Móng Cái tiếp tục duy trì kết quả đạt chuẩn phổ cập giáo dục mầm non cho trẻ em 5 tuổi và nâng cao về chất lượng; đạt phổ cập giáo dục tiểu học mức độ 3, phổ cập giáo dục Trung học cơ sở mức độ 3, đạt chuẩn xóa mù chữ mức độ 2.

Công tác chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy tiếp tục được quan tâm chỉ đạo. Phòng Giáo dục và Đào tạo thực hiện liên thông văn bản điện tử đến toàn bộ 55 trường trên địa bàn. 100% thủ tục hành chính được cung cấp dịch vụ công trực tuyến, đảm bảo 100% kết quả giải quyết thủ tục hành chính trước và đúng thời hạn. Triển khai thực hiện có hiệu quả các phần mềm quản lý văn bản, hồ sơ công việc, chữ ký số tại Phòng Giáo dục và Đào tạo và các trường. 100% lớp học được lắp máy chiếu cố định và hệ thống âm thanh... phục vụ giảng dạy và học tập; có 1 trường học thông minh từ nguồn ngân sách của tỉnh; trên 85% số tiết/tuần sử dụng thiết bị dạy học hiện đại. Triển khai thí điểm Học bạ số cấp tiểu học từ năm học 2023 - 2024 đối với lớp 1, 2, 3, 4. Hiện nay, có 16/16 (đạt 100%) trường Trung học cơ sở trên địa bàn triển khai quản lý điểm danh học sinh đến trường và rời khỏi nhà trường qua hệ thống thu thập khuôn mặt (mống mắt) hoặc mã QR code. Việc chuyển đổi số trong quản lý học sinh đã và đang

mang lại những kết quả rất tích cực, đáp ứng nhu cầu chuyển đổi số trong giáo dục trên địa bàn, giúp giáo viên, phụ huynh, học sinh tiếp cận với công nghệ số, ứng dụng công nghệ thông tin, trí tuệ nhân tạo AI, góp phần hình thành các phẩm chất: trách nhiệm, trung thực, chăm chỉ cho học sinh thông qua hệ thống điểm danh tại nhà trường, tạo dựng thêm mối liên kết giữa nhà trường và gia đình trong việc quản lý, giáo dục học sinh.

Các hoạt động văn hóa - văn nghệ, thể dục thể thao trong toàn ngành luôn được chú trọng, đầu tư. Tháng 01/2024, Phòng Giáo dục và Đào tạo đã tham mưu cho Ủy ban nhân dân Thành phố tổ chức thành công Hội khỏe Phù Đổng thành phố Móng Cái lần thứ IX năm học 2023 - 2024; tham gia Hội khỏe Phù Đổng tỉnh Quảng Ninh lần thứ XI năm học 2023 - 2024 đạt kết quả cao với 74 giải, xếp thứ 6/13 đoàn tham dự. Tại Hội khỏe Phù Đổng toàn quốc, các vận động viên là học sinh thành phố Móng Cái đoạt 2 Huy chương Bạc, 5 Huy chương Đồng.

Đặc biệt, công tác giáo dục chính trị tư tưởng, đạo đức cho cán bộ, công chức, viên chức, học sinh trong toàn ngành Giáo dục luôn được chú trọng. 100% cán bộ, công chức, viên chức, người lao động được quán triệt, phổ biến, nghiên cứu, học tập các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, đặc biệt năm học 2024 - 2025 tất cả đội ngũ cán bộ quản lý, công chức, viên chức, giáo viên, nhân viên các trường trên địa bàn được đồng chí Bí thư Thành ủy Móng Cái trực tiếp lên lớp bồi dưỡng về công tác chính trị tư tưởng và chuẩn mực đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên trong giai đoạn mới, qua đó có tác động tích cực đến việc nâng cao đạo đức nhà giáo cho cán bộ, giáo viên, nhân viên, từ đó vận dụng và cụ thể hóa vào công tác quản lý, chuyên môn, giảng dạy, học tập đáp ứng yêu cầu đổi mới.

Triển khai công tác tuyên truyền, quán triệt nội dung cuốn "Lịch sử Đảng bộ thành phố Móng Cái, giai đoạn 2006 - 2020";

"Tài liệu giáo dục truyền thống và lịch sử thành phố Móng Cái (dùng cho cấp Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông)", "Tài liệu tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng bộ thành phố Móng Cái tại các chi, đảng bộ cơ sở, các trường phổ thông trên địa bàn Thành phố nhằm cung cấp những kiến thức cơ bản về truyền thống văn hóa, quá trình hình thành, phát triển, lịch sử đấu tranh cách mạng; sự lớn mạnh, trưởng thành của Đảng bộ Thành phố cho cán bộ, đảng viên, giáo viên, học sinh trong các trường Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông trên địa bàn Thành phố.

Các cơ sở giáo dục tăng cường các chương trình giáo dục đạo đức, lối sống lành mạnh cho học sinh, thực hiện mô hình "Tự hào biên giới, biển đảo quê hương" thông qua hoạt động giáo dục chính khóa, ngoại khóa và giáo dục kỹ năng sống phù hợp với từng nội dung kiến thức cụ thể... Thực hiện tốt công tác phối hợp giữa chính quyền địa phương, nhà trường, gia đình với các tổ chức đoàn thể trong đẩy mạnh công tác giáo dục truyền thống, giáo dục đạo đức, lối sống, giáo dục ý thức chấp hành pháp luật cho thanh niên, thiếu niên, nhi đồng; cập nhật, tuyên truyền về những tấm gương người tốt, việc tốt trên các lĩnh vực đời sống xã hội; tuyên truyền chủ quyền biển đảo, toàn vẹn lãnh thổ; đấu tranh phòng, chống "diễn biến hòa bình", phản bác các luận điệu thông tin sai trái của các thế lực thù địch cho học sinh nhà trường. Tăng cường tính nêu gương của đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý giáo dục gắn với cuộc vận động "Mỗi thầy giáo, cô giáo là một tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo"... Lồng ghép, tích hợp các hoạt động giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, pháp luật, kỹ năng sống cho học sinh trong tất cả các môn học, đặc biệt là môn Đạo đức, Giáo dục công dân, Lịch sử, Ngữ văn. Ngoài ra, chú trọng sinh hoạt lớp, sinh hoạt dưới cờ và các hoạt động ngoại khóa. Qua đó, khơi dậy lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, ý chí tự lực, tự cường

trong học sinh, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới.

Thành phố Móng Cái luôn tự hào là vùng đất giàu truyền thống yêu nước và cách mạng. Nơi đây có rất nhiều người con được Đảng và Nhà nước phong tặng, truy tặng danh hiệu Anh hùng, tiêu biểu như các anh hùng: Đào Phúc Lộc, Hoàng Văn Thủ, Hoàng Thị Hồng Chiêm... Mảnh đất này rất vinh dự là nơi nhiều nhà cách mạng tài ba đặt chân đến trên con đường xuất dương đi tìm đường cứu nước. Tự hào thay, trong hành trình cách mạng vẻ vang ấy, ngày 17/7/1926, đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đường vượt qua biên giới Việt - Trung, sang Quảng Châu - Trung Quốc học tập, công tác đã tập kết, dừng chân tại đồi Trần Phú thuộc địa phận khu 4, phường Hải Hòa ngày nay vừa để đảm bảo bí mật, an toàn vừa để sốc lại tinh thần sau chặng đường dài tìm ra biên giới. đồi Trần Phú, trước đây còn có tên gọi khác là Hỏa Thiêu Lĩnh (đồi Hỏa Thiêu), có diện tích là 2,4ha, đây là một trong những di tích tiêu biểu của thành phố Móng Cái, có ý nghĩa lớn về lịch sử, chính trị và văn hóa, là một địa chỉ đỏ trong việc giáo dục cho thế hệ trẻ về tinh thần yêu nước và truyền thống đấu tranh cách mạng của các thế hệ cha ông. Với vị trí nằm sát biên giới, di tích là một minh chứng lịch sử, góp phần củng cố, thắt chặt tình đoàn kết, hữu nghị giữa nhân dân hai nước Việt - Trung, đặc biệt là nhân dân giữa hai địa phương Móng Cái (Việt Nam) và Đông Hưng (Trung Quốc). Với những giá trị đó, năm 2012, đồi Trần Phú đã được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh ra Quyết định xếp hạng là di tích lịch sử cấp tỉnh. Bên cạnh đó, thành phố Móng Cái còn vinh dự khi có 1 trường Trung học phổ thông được mang tên cố Tổng Bí thư - Trường Trung học phổ thông Trần Phú. Được thành lập từ tháng 9/1957, trải qua gần 70 năm xây dựng và phát triển, đến nay Trường Trung học phổ thông Trần Phú đã đạt được

nhiều thành tích rực rỡ, xứng đáng là một trong những ngôi trường có chất lượng tại tỉnh Quảng Ninh.

Trong những năm qua, Phòng Giáo dục và Đào tạo luôn quan tâm, chỉ đạo cơ sở giáo dục trên địa bàn Thành phố đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục về tinh thần yêu nước, ý chí đấu tranh bất khuất của đồng chí Trần Phú trong cán bộ, giáo viên và học sinh trên địa bàn thông qua lồng ghép vào các sinh hoạt chi bộ, cuộc họp Hội đồng sư phạm; lồng ghép vào các bài học chính khóa trong môn Lịch sử, Ngữ văn, Giáo dục công dân; tổ chức các hoạt động ngoại khóa, các tiết học biên cương tại di tích đồi Trần Phú (phường Hải Hòa), tượng đài cố Tổng Bí thư Trần Phú (Trường Trung học phổ thông Trần Phú - phường Ka Long); thông qua các chương trình phát thanh măng non, nói chuyện lịch sử ngày 22/12, các cuộc thi tìm hiểu về lịch sử dân tộc... Qua đó, nhận thức của đội ngũ cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên và các em học sinh trong toàn ngành được nâng lên rõ rệt, tạo sự chuyển biến mạnh mẽ cả trong ý thức và hành động, góp phần khơi dậy, bồi dưỡng lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc, khát vọng cống hiến, xây dựng thành phố Móng Cái ngày càng giàu đẹp, văn minh.

Phát huy truyền thống đó, trong thời gian tới, ngành Giáo dục và Đào tạo Thành phố tiếp tục đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục về tinh thần yêu nước, ý chí đấu tranh bất khuất của đồng chí Trần Phú trong cán bộ, giáo viên và học sinh trên địa bàn với một số nhiệm vụ cụ thể sau:

Một là, tiếp tục bám sát các nghị quyết, chỉ thị, kết luận của Đảng, chương trình của Chính phủ, của tỉnh và Thành phố về công tác giáo dục thanh thiếu nhi, nhất là Nghị quyết số 17-NQ/TU của Ban Thường vụ Tỉnh ủy "về xây dựng và phát huy giá trị văn hóa, sức mạnh con người Quảng Ninh trở thành nguồn lực nội sinh, động lực cho phát triển nhanh, bền vững".

Hai là, lồng ghép vào các hoạt động chính trị, giáo dục trong nhà trường thông qua các buổi sinh hoạt chi bộ, sinh hoạt chuyên đề, các cuộc họp Hội đồng sư phạm; tập huấn chuyên môn để nâng cao nhận thức cho đội ngũ giáo viên, nhất là giáo viên các môn thuộc lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn như môn Địa lí, Lịch sử, Văn học, Giáo dục công dân...

Ba là, lồng ghép nội dung về đồng chí Trần Phú trong các bài giảng lịch sử địa phương hoặc lịch sử Việt Nam phù hợp với từng cấp học (từ Tiểu học đến Trung học phổ thông); xây dựng các tình huống học tập, bài tập nhóm liên quan đến chủ đề tinh thần yêu nước và ý chí đấu tranh bất khuất của các thế hệ cha ông, trong đó có đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú với một số định hướng như sau:

(1). Tình huống học tập: "Hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú":

Mô tả tình huống: Đồng chí Trần Phú trên hành trình xuất dương đã phải đối mặt với nhiều khó khăn như thiếu thốn vật chất, nguy cơ bị địch bắt giữ và áp lực từ nhiệm vụ lớn lao.

Nhiệm vụ học sinh: Nhóm học sinh thảo luận về những thách thức mà Trần Phú có thể gặp phải trong hành trình đó; Đề xuất các biện pháp mà đồng chí có thể sử dụng để vượt qua, dựa trên sự hiểu biết về lịch sử và tinh thần cách mạng.

Mục tiêu: Hiểu rõ tinh thần kiên cường và ý chí vượt khó của Trần Phú; Liên hệ với cuộc sống hiện tại: Làm thế nào để vượt qua khó khăn trong học tập và cuộc sống.

(2). Bài tập nhóm: "Diễn đàn thảo luận lịch sử":

Chủ đề: "Tinh thần của Tổng Bí thư Trần Phú trong cuộc sống hôm nay".

Hoạt động: Chia lớp thành hai nhóm, mỗi nhóm đưa ra các ví dụ cụ thể trong cuộc sống hiện tại (học tập, lao động, trách nhiệm xã hội) thể hiện tinh thần yêu nước và ý chí đấu tranh

bất khuất. Các nhóm thảo luận về cách áp dụng tinh thần của đồng chí Trần Phú vào những hoàn cảnh khác nhau. Kết thúc bằng việc cả lớp thống nhất những bài học ý nghĩa nhất từ tinh thần của đồng chí Trần Phú.

Mục tiêu: Khuyến khích tư duy phản biện và làm việc nhóm. Hiểu rõ giá trị thực tiễn tinh thần của đồng chí Trần Phú trong thời đại mới.

(3). Bài tập nhóm: "Kịch lịch sử":

Hoạt động: Nhóm học sinh tái hiện một sự kiện lịch sử liên quan đến đồng chí Trần Phú (ví dụ: một cuộc họp bí mật, cuộc tra khảo trong tù, hay thời điểm đồng chí soạn thảo Luận cương chính trị). Mỗi nhóm chuẩn bị kịch bản, diễn xuất và thuyết trình về bối cảnh, ý nghĩa của sự kiện.

Mục tiêu: Giúp học sinh hiểu sâu sắc các sự kiện lịch sử qua việc hóa thân vào nhân vật. Tăng cường kỹ năng sáng tạo và làm việc tập thể.

(4). Bài tập nhóm: "Phát triển ý tưởng sáng tạo":

Hoạt động: Mỗi nhóm nghiên cứu một giai đoạn trong cuộc đời của đồng chí Trần Phú và đề xuất một sản phẩm sáng tạo (tranh vẽ, bài thơ, bài hát, video ngắn) để thể hiện tinh thần yêu nước và ý chí đấu tranh của đồng chí. Trình bày sản phẩm trước lớp và giải thích ý tưởng sáng tạo.

Mục tiêu: Khơi dậy khả năng sáng tạo và cảm hứng học tập lịch sử. Củng cố kiến thức thông qua việc áp dụng vào sản phẩm thực tế.

(5). Tình huống học tập: "Tổng Bí thư Trần Phú và thế hệ trẻ":

Mô tả tình huống: Học sinh được giao vai trò là nhà báo trong một buổi phỏng vấn tưởng tượng với Trần Phú.

Nhiệm vụ học sinh: Lên danh sách 5 câu hỏi sẽ đặt cho Trần Phú về cuộc đời, lý tưởng và bài học mà đồng chí muốn truyền lại

cho thế hệ trẻ. Thảo luận trong nhóm: Nếu đồng chí Trần Phú sống đến ngày nay, đồng chí sẽ đưa ra lời khuyên gì cho học sinh?

Mục tiêu: Giúp học sinh hiểu rõ hơn tư tưởng và giá trị tinh thần của đồng chí Trần Phú đối với thế hệ trẻ. Phát triển kỹ năng đặt câu hỏi và tư duy phản biện.

Bốn là, tổ chức các hoạt động của Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh, các hoạt động "Về nguồn": cho học sinh tham quan về nguồn đến những nơi đồng chí Trần Phú từng dừng chân trên đường xuất dương qua Móng Cái; kết hợp các hoạt động ngoại khóa, như diễn đàn tìm hiểu, dâng hương tưởng nhớ, hoặc kể chuyện lịch sử ngay tại địa điểm tham quan; trong đó phát động các phong trào tìm hiểu lịch sử, tổ chức các cuộc thi viết, vẽ tranh, hoặc kể chuyện về đồng chí Trần Phú với một số định hướng sau:

(1). Diễn đàn tìm hiểu về Tổng Bí thư Trần Phú

Chủ đề gợi ý: "Đồng chí Trần Phú và con đường cách mạng kiên trung" hoặc "Tinh thần của Tổng Bí thư Trần Phú - Bài học cho thế hệ trẻ hôm nay".

Hình thức tổ chức:

- Thảo luận nhóm: Chia học sinh thành các nhóm, mỗi nhóm tìm hiểu một khía cạnh như: cuộc đời, tư tưởng cách mạng, hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú.

- Trình bày và tranh luận: Các nhóm trình bày nội dung, sau đó có phần hỏi đáp hoặc tranh luận để làm rõ thêm các vấn đề.

- Khách mời: Mời một nhà nghiên cứu lịch sử, một cựu chiến binh hoặc nhân chứng lịch sử đến giao lưu và chia sẻ.

Địa điểm: Khu vực đồi Trần Phú hoặc tượng đài Tổng Bí thư Trần Phú - Trường Trung học phổ thông Trần Phú.

(2). Phát động phong trào tìm hiểu lịch sử: "Hành trình theo dấu chân Tổng Bí thư Trần Phú".

Hình thức tổ chức:

- Phát động trong toàn trường hoặc trên địa bàn Thành phố, khuyến khích sự tham gia của học sinh, giáo viên và phụ huynh.

- Giao nhiệm vụ cho các chi đội hoặc lớp thực hiện nghiên cứu, tìm hiểu tài liệu về đồng chí Trần Phú và chuẩn bị các sản phẩm sáng tạo như bài viết, video tư liệu, hoặc tiểu phẩm.

(3). Tổ chức cuộc thi viết

Tên cuộc thi: "Tự hào về Tổng Bí thư Trần Phú - Người con kiên trung của dân tộc, người cộng sản ưu tú của Đảng". "Tinh thần Tổng Bí thư Trần Phú - Bài học cho thế hệ trẻ hôm nay".

Đối tượng: Học sinh phổ thông, giáo viên.

Nội dung: Viết bài cảm nhận về cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trần Phú. Sáng tác văn thơ, nhật ký tưởng tượng về hành trình đấu tranh của đồng chí Trần Phú.

(4). Tổ chức các cuộc thi vẽ tranh: "Hình ảnh Tổng Bí thư Trần Phú trong trái tim em".

Đối tượng: Học sinh phổ thông.

Chủ đề: Hình ảnh đồng chí Trần Phú trong các sự kiện lịch sử (ví dụ: làm việc, diễn thuyết, hoặc trên con đường xuất dương). Cảm nhận của bản thân về tinh thần yêu nước và ý chí đấu tranh bất khuất qua hình ảnh sáng tạo.

(5) Tổ chức cuộc thi kể chuyện: "Những câu chuyện về Tổng Bí thư Trần Phú".

Đối tượng: Học sinh phổ thông, chia theo nhóm tuổi.

Hình thức tổ chức: Cá nhân hoặc nhóm kể lại những câu chuyện lịch sử liên quan đến đồng chí Trần Phú. Các nhóm có thể dàn dựng hoạt cảnh hoặc sử dụng đa phương tiện hỗ trợ phần trình bày.

(6). Dâng hương tưởng nhớ kết hợp Kể chuyện lịch sử tại điểm tham quan:

Mục tiêu: Tôn vinh những đóng góp to lớn của Tổng Bí thư Trần Phú đối với cách mạng Việt Nam. Giáo dục lòng biết ơn và trách nhiệm gìn giữ những giá trị lịch sử.

- Chương trình dâng hương:

Hát Quốc ca và phút mặc niệm.

Đọc diễn văn tưởng nhớ, nêu bật ý nghĩa cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trần Phú.

Đại diện học sinh, giáo viên, phụ huynh dâng hương.

- Kết hợp hoạt động: Sau lễ dâng hương, tổ chức tham quan khu vực di tích và thuyết minh về lịch sử.

Nội dung: Tái hiện các sự kiện tiêu biểu trong cuộc đời đồng chí Trần Phú, ví dụ: Những năm tháng tuổi trẻ và hành trình xuất dương; Công lao của Trần Phú trong việc soạn thảo Luận cương chính trị năm 1930 của Đảng; Tinh thần kiên cường bất khuất trong những ngày cuối đời.

Giao lưu chia sẻ: Đặt câu hỏi mở để học sinh suy nghĩ và liên hệ bài học từ lịch sử vào cuộc sống hiện tại.

(7). Kết hợp trò chơi và trải nghiệm thực tế:

Trò chơi lịch sử: Tổ chức các trò chơi như "Rung chuông vàng", "Hành trình lịch sử" ngay tại điểm tham quan để kiểm tra kiến thức của học sinh.

Hoạt động trải nghiệm: Phát động viết cảm nhận hoặc vẽ tranh về quê hương và cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú ngay tại địa điểm tham quan.

Năm là, ứng dụng công nghệ vào tuyên truyền, giáo dục thông qua xây dựng nội dung trực tuyến và tích hợp vào thư viện số: phát triển các video ngắn giới thiệu về cuộc đời và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú để chia sẻ trên các nền tảng mạng xã hội; tạo các câu hỏi trắc nghiệm trực tuyến hoặc trò chơi tương tác lịch sử về Trần Phú; tạo chuyên mục riêng về đồng chí Trần Phú trong thư viện số của các trường học để học sinh, giáo viên có thể tra cứu dễ dàng.

Những hoạt động trên không chỉ giúp học sinh hiểu sâu hơn về lịch sử, những công lao, đóng góp của Tổng Bí thư Trần Phú mà còn khơi dậy lòng yêu nước, ý chí phấn đấu và niềm tự hào dân tộc.

Để tiếp tục thực hiện tốt công tác tuyên truyền, giáo dục tấm gương của Tổng Bí thư Trần Phú, phòng Giáo dục và Đào tạo đề xuất Ban Tuyên giáo và Dân vận Thành ủy tiếp tục quan tâm, hướng dẫn việc thực hiện công tác giáo dục nói chung và công tác giáo dục truyền thống lịch sử nói riêng. Đề nghị Thành đoàn, Hội Cựu chiến binh Thành phố, Phòng Văn hóa, Khoa học và Thông tin; các xã, phường tiếp tục làm tốt công tác phối hợp chỉ đạo, thực hiện công tác giáo dục lịch sử truyền thống của các cơ sở giáo dục trên địa bàn./.

MÓNG CÁI TỔ CHỨC CHO THANH THIẾU NHI ĐI TÌM ĐỊA CHỈ ĐỎ THEO HÀNH TRÌNH XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ QUA MÓNG CÁI

Đồng chí Nguyễn Thế Vinh
Bí thư Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thành phố Móng Cái

Ngay sau khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, Đảng và Bác Hồ đã nhận thấy sự cần thiết phải thành lập tổ chức cộng sản của những người trẻ tuổi. Chính vì thế, Hội nghị lần thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa I) tháng 10/1930 đã ra *"Án nghị quyết về Cộng sản thanh niên vận động"*.

Thực hiện Án nghị quyết tháng 10/1930, các cơ sở Đoàn đã được xây dựng trên khắp cả nước từ Bắc vào Nam. Tuy nhiên, hệ thống của Đoàn chưa được thống nhất và Đoàn chưa có sinh hoạt riêng. Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương Đảng lần thứ hai tại Sài Gòn từ ngày 20 đến 26/3/1931, dưới sự chủ trì của

đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng đã dành một phần quan trọng trong chương trình làm việc để bàn về công tác thanh niên. Trên cơ sở nghiên cứu bức thư của Ban Chấp hành Quốc tế Thanh niên Cộng sản gửi cho Đảng ta, Hội nghị đã nghiêm túc kiểm điểm đánh giá việc thực hiện Nghị quyết lần thứ nhất (tháng 10/1930).

Đến tháng 3/1931, sau một quá trình chuẩn bị, được sự lãnh đạo và tổ chức của Hội Việt Nam cách mạng Đông Dương, Đảng Cộng sản Đông Dương; sự lãnh đạo, trực tiếp bồi dưỡng, đào tạo của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, tổ chức cơ sở Đoàn ở nước ta "từ bắt đầu hiếm hoi" với một nhóm nhỏ 8 thiếu niên do Bác Hồ trực tiếp dìu dắt, sau 5 năm đã phát triển và trưởng thành vượt bậc. Lúc này, trên cả ba miền Bắc, Trung, Nam của nước ta đã xuất hiện nhiều tổ chức Đoàn cơ sở với hơn 1.500 đoàn viên. Ở một số địa phương, đã hình thành Đoàn từ cơ sở huyện, tỉnh, dần dần đã trở thành lực lượng hùng hậu, xung kích của Đảng, cống hiến hết mình trong các cuộc kháng chiến, kiến quốc, xây dựng Tổ quốc Việt Nam quang vinh.

Ngay sau khi thành lập, Đoàn Thanh niên Cộng sản Đông Dương đã phát triển được nhiều đoàn viên trong cao trào cách mạng 1930 - 1931 mà đỉnh cao là phong trào Xô - viết Nghệ Tĩnh. Từ phong trào cách mạng giai đoạn này đã xuất hiện nhiều gương thanh niên đấu tranh oanh liệt, tiêu biểu là người đoàn viên thanh niên cộng sản Lý Tự Trọng với câu nói nổi tiếng trước tòa án kẻ thù: "*Con đường của thanh niên chỉ là con đường cách mạng, không thể có con đường nào khác*".

Trải qua hơn 90 năm xây dựng, phát triển và trưởng thành, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh đã khẳng định bản lĩnh cách mạng, lòng trung thành với Đảng, với dân tộc, là lực lượng xung kích cách mạng, là tổ chức hạt nhân chính trị của thanh niên Việt Nam, đội dự bị tin cậy của Đảng, là trường học xã hội chủ nghĩa của thanh niên Việt Nam. Qua các phong trào,

các cuộc vận động do Đoàn phát động, lớp lớp thanh niên Việt Nam đã không ngại khó khăn, gian khổ, vượt lên mọi thử thách, sẵn sàng chiến đấu, hy sinh; tích cực, năng động, sáng tạo trong học tập, lao động, sản xuất; xung kích, tình nguyện bảo vệ, xây dựng quê hương, đất nước. Khẳng định, việc giữ gìn, phát huy truyền thống vẻ vang của tuổi trẻ Việt Nam, của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh luôn được các thế hệ cán bộ, đoàn viên, thanh niên xem là nghĩa vụ, trách nhiệm và là mệnh lệnh đặc biệt của trái tim và khối óc.

Mỗi năm kỷ niệm ngày thành lập Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh là mỗi lần tổ chức Đoàn đón nhận và giới thiệu thành quả trong rèn luyện, học tập, lao động, sản xuất, chiến đấu của thanh niên Việt Nam. Với những cống hiến to lớn trong hơn 90 năm qua, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và tuổi trẻ Việt Nam đã hai lần vinh dự được Đảng, Nhà nước tặng thưởng Huân chương Sao Vàng và nhiều phần thưởng cao quý khác. Điều đó khẳng định sự ghi nhận, đánh giá cao của Đảng, Nhà nước và nhân dân ta đối với những cống hiến xứng đáng của thế hệ trẻ nước nhà và sự phát triển, lớn mạnh của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh.

Ngày nay, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh và tuổi trẻ Việt Nam quyết tâm trở thành những người đi đầu trong ứng dụng thành tựu khoa học công nghệ, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ngày càng giàu mạnh, phát triển. Các cấp bộ Đoàn tiếp tục nghiên cứu, triển khai thực hiện hiệu quả các chương trình hành động, bảo đảm cho phong trào thanh thiếu nhi phát triển đúng hướng, đem lại lợi ích thiết thực cho tuổi trẻ; lựa chọn những nội dung trọng tâm, trọng điểm, việc làm cụ thể, thiết thực, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng trong từng giai đoạn, phù hợp với tâm lý, nhu cầu của thanh niên; đáp ứng mong mỏi của mỗi gia đình, xã hội, từ đó tạo ảnh hưởng, lan tỏa tích cực trong thế hệ trẻ, khẳng định mạnh mẽ hơn lòng trung thành tuyệt đối, niềm tin của tổ chức Đoàn, thế hệ trẻ hôm nay vào con đường mà Đảng, Bác Hồ đã lựa chọn.

Đại hội đại biểu toàn quốc Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh lần thứ XII (2022) xác định mục tiêu: "Xây dựng thế hệ thanh niên Việt Nam phát triển toàn diện, giàu lòng yêu nước, có ý chí tự cường, tự hào dân tộc; có lý tưởng cách mạng, hoài bão, khát vọng vươn lên xây dựng đất nước phồn vinh, hạnh phúc; có đạo đức, ý thức công dân, chấp hành pháp luật; sức khỏe; văn hóa; kiến thức khoa học, công nghệ; kỹ năng sống, nghề nghiệp; ý chí lập thân, lập nghiệp; năng động, sáng tạo. Phát huy tinh thần xung kích, tình nguyện, sáng tạo, trách nhiệm của thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đặc biệt là trong hội nhập quốc tế, chuyển đổi số quốc gia, góp phần hiện thực hóa mục tiêu phát triển đất nước đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045. Quan tâm, chăm lo các nhóm thanh thiếu nhi yếu thế về cơ hội phát triển. Xây dựng Đoàn vững mạnh về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và hành động; nâng cao trách nhiệm phụ trách Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh; làm tốt công tác chăm sóc, giáo dục thiếu niên, nhi đồng".

Để thực hiện mục tiêu này, Đại hội đã xác định cần kiên trì và tăng cường giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thanh thiếu nhi. Tiếp tục tập trung triển khai thường xuyên, hiệu quả việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh theo Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị; triển khai 3 phong trào hành động cách mạng: "Thanh niên tình nguyện", "Tuổi trẻ sáng tạo", "Tuổi trẻ xung kích bảo vệ Tổ quốc" bảo đảm tính rộng khắp, tính định hướng, tính bền vững, hiệu quả, sáng tạo, trong đó, chú trọng lấy thanh niên là trung tâm, chủ thể của hoạt động.

Đặc biệt, với niềm tự hào được là đội dự bị tin cậy của Đảng, Đại hội khẳng định quyết tâm xây dựng Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thực sự vững mạnh toàn diện về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và hành động, thường xuyên bổ sung nguồn sinh lực trẻ cho Đảng bằng đội ngũ đảng viên

kết nạp từ đoàn viên và cán bộ trẻ có chất lượng giới thiệu cho Đảng, chính quyền và hệ thống chính trị ở các cấp. Thực hiện có hiệu quả nhiệm vụ bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác luận điệu xuyên tạc của các thế lực thù địch, nhất là trên không gian mạng.

Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thành phố Móng Cái tính đến tháng 03/2025 có 40 cơ sở Đoàn trực thuộc với 189 chi đoàn trực thuộc Đoàn cơ sở; tổng số Đoàn viên 3.882, tổng số thanh niên trên địa bàn là 13.852, Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh với trên 11.000 đội viên. Trong đó có 16 đoàn cơ sở xã, phường; 19 Đoàn khối doanh nghiệp, hành chính sự nghiệp, lực lượng vũ trang; 05 Đoàn trường Trung học phổ thông, Trung tâm Giáo dục nghề nghiệp - Giáo dục thường xuyên; 30 Liên đội trực thuộc Hội đồng Đội Thành phố. Cơ quan Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố có 01 Bí thư, 01 Phó Bí thư kiêm nhiệm và 02 chuyên viên tham mưu công tác chuyên môn, nghiệp vụ.

Thực hiện kế hoạch của Thành ủy Móng Cái triển khai Nghị quyết số 25-NQ/TW ngày 25/7/2008 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa X) về "tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa", Chỉ thị số 42-CT/TW, ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về "Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ, giai đoạn 2015 - 2030", Kế hoạch số 193-KH/TU ngày 10/9/2018 của Ban Thường vụ Thành ủy Móng Cái về "thực hiện Chỉ thị số 20-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng tiếp tục tăng cường, nâng cao chất lượng nghiên cứu, biên soạn, tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng", Nghị quyết Đại hội XXIV của Đảng bộ Thành phố phấn đấu "Xây dựng Móng Cái trở thành trung tâm dịch vụ thương mại, du lịch, cảng viển trọng điểm của tỉnh Quảng Ninh", hằng năm, Thành Đoàn Móng Cái đã cụ thể hóa trong Nghị quyết

chương trình công tác năm, Kế hoạch bồi dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng cho thanh niên và triển khai cụ thể hóa bằng nhiều phong trào, hoạt động tuyên truyền, giáo dục.

Những năm qua, Thành Đoàn Móng Cái đã tích cực chỉ đạo tăng cường tổ chức các đợt sinh hoạt chính trị, các hoạt động tuyên truyền, giáo dục về Đảng; tổ chức các hội nghị, diễn đàn về công tác phát triển đảng viên để nắm bắt thực trạng, nhân rộng các mô hình, cách làm hiệu quả, phát động phong trào "Đoàn viên thanh niên phấn đấu trở thành đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam", gắn với thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị "về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh". Đồng thời, tăng cường tổ chức các đợt sinh hoạt chính trị "Tuổi trẻ Việt Nam tự hào tiến bước dưới cờ Đảng"; các cuộc thi tìm hiểu lịch sử Đảng, tìm hiểu về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, hành trình đến với các địa chỉ đỏ, phối hợp Ban Tuyên giáo và Dân vận, Trung tâm Chính trị thành phố, báo cáo Ban Thường vụ Thành ủy hằng năm mở từ 02 - 03 lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng cho đoàn viên thanh niên... để giáo dục, giác ngộ lý tưởng cách mạng, nâng cao nhận thức chính trị cho đoàn viên thanh niên. Tỷ lệ kết nạp Đảng trong lực lượng đoàn viên thanh niên của Đảng bộ Thành phố đều tăng hàng năm và đạt tỷ lệ trên 65% tổng số đảng viên được kết nạp.

Tổ chức Đoàn thanh niên các cấp trên địa bàn Thành phố triển khai tích cực các giải pháp trong công tác giáo dục, rèn luyện, bồi dưỡng lớp thanh niên Móng Cái có lý tưởng cách mạng, tinh thần độc lập, tự hào, tự tôn dân tộc, thượng tôn pháp luật, ý chí tự lập, tự cường, xóa bỏ tư tưởng trông chờ, ỷ nại, ngại khó, ngại khổ trong thanh niên; xây dựng lớp thanh niên Móng Cái cầu thị, vươn lên khởi nghiệp, lập nghiệp, sáng tạo, không ngừng rèn luyện, nỗ lực, khát khao cống hiến, dấn thân, luôn tiến về phía trước với tinh thần tiên phong gương mẫu.

Trong nhiệm kỳ qua, tổ chức Đoàn các cấp đã tổ chức 141 chuyến chuyến "Hành trình về nguồn", "Hành trình đến với bảo tàng", "Hành trình đến với thư viện", "Hành trình đến với địa chỉ đỏ", "Hành trình đến với di tích lịch sử đồi Trần Phú" cho trên 15.500 lượt đoàn viên, thanh thiếu nhi để giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống, văn hóa cho đoàn viên, thanh thiếu nhi, triển khai 16 công trình số hóa các di tích lịch sử, văn hóa, địa chỉ đỏ trên toàn Thành phố, số hóa các tư liệu, hiện vật lịch sử, phối hợp tổ chức 18 "Tiết học biên cương", duy trì lịch sinh hoạt Câu lạc bộ lý luận trẻ Thành phố định kỳ 01 lần/tháng, triển khai học tập 05 bài học lý luận chính trị cho thanh niên Quảng Ninh bằng nhiều hình thức phong phú, sinh động. Tổ chức Đoàn thường xuyên nắm bắt, dự báo đúng, chính xác tình hình tư tưởng thanh niên, vận động thanh niên chủ động đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, chống "tự diễn biến", "tự chuyển hóa", định hướng cho thanh niên phản bác thông tin xấu độc trên mạng xã hội; đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu "diễn biến hòa bình", luận điệu sai trái của các thế lực thù địch.

Đồng chí Trần Phú - tấm gương sáng ngời, tiêu biểu cho lớp thanh niên yêu nước, khát khao lý tưởng và tràn đầy nhiệt huyết cách mạng đã trở thành nguồn cảm hứng mạnh mẽ đối với các thế hệ thanh thiếu niên Việt Nam. Cuộc đời đầy nhiệt huyết và cống hiến của đồng chí đã truyền tải một thông điệp ý nghĩa về lý tưởng cách mạng, lòng yêu nước và khát vọng xây dựng tương lai tốt đẹp cho dân tộc. Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ: *"Đồng chí Trần Phú là một người con ưu tú của Đảng và của nhân dân, đã oanh liệt hy sinh cho cách mạng","Là một người rất thông minh, hăng hái và cần cù, đồng chí Trần Phú đã làm được nhiều việc quan trọng cho Đảng"*[1].

---

[1] *Hồ Chí Minh toàn tập*, sđd, tập 14, tr.309.

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904 tại thôn An Thổ, xã An Dân, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên; nguyên quán xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh. Thân phụ và thân mẫu của đồng chí Trần Phú là ông Trần Văn Phổ và bà Hoàng Thị Cát.

Sinh ra trong một gia đình nhà nho yêu nước, hơn 4 tuổi mồ côi cha, 6 tuổi mồ côi mẹ, tuổi thơ đồng chí Trần Phú đã tận mắt chứng kiến những nỗi thống khổ, bất công của các tầng lớp nhân dân lao động dưới ách áp bức, bóc lột của chính quyền thực dân, phong kiến.

Truyền thống lịch sử, văn hóa, tinh thần cách mạng nơi sinh ra - Phú Yên và quê hương dòng tộc - Hà Tĩnh đã để lại cho đồng chí Trần Phú những ấn tượng sâu sắc, góp phần bồi đắp cho người thanh niên lòng yêu quê hương, đất nước, căm ghét bọn cướp nước và bè lũ tay sai, hun đúc ý chí và tinh thần học hỏi, vươn lên tìm con đường cứu nước.

Thời gian học tập ở Trường Quốc học Huế, đồng chí Trần Phú đã kết thân với nhiều bạn bè đồng hương, có cùng chí hướng như Hà Huy Tập, Hà Huy Lương, Trần Văn Tăng, Trận Mộng Bạch, Ngô Đức Diễn,... Họ lập ra nhóm "Thanh niên tu tiến hội" để cùng nhau đọc sách, trao đổi giúp đỡ nhau trong cuộc sống, được cổ vũ bởi tấm gương cựu học sinh Quốc học Huế Nguyễn Tất Thành (khi đó được biết đến với tên gọi Nguyễn Ái Quốc) với những hoạt động cách mạng đầy tiếng vang ở nước ngoài.

Năm 1922, sau khi tốt nghiệp Trường Quốc học Huế, với mục đích góp phần đào tạo lớp người có chí hướng, làm lợi cho dân, cho nước, Trần Phú chọn nghề dạy học tại Trường tiểu học Cao Xuân Dục (thành phố Vinh, Nghệ An). Với tất cả nhiệt huyết của mình, Trần Phú đã truyền cho học sinh lòng yêu nước, niềm tự hào về truyền thống đấu tranh anh dũng, bất khuất của quê hương và dân tộc.

Trần Phú bước vào con đường cách mạng là thời điểm mà các hoạt động cách mạng sôi nổi của Nguyễn Ái Quốc tại Paris đã có những ảnh hưởng mạnh mẽ về trong nước. Tình hình trong nước vào những năm này cũng có những chuyển biến lớn, tác động đến các thanh niên yêu nước. Ảnh hưởng của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên ngày càng mạnh, thu hút nhiều thanh niên tiên tiến của Hội Phục Việt, trong đó có Trần Phú. Đồng chí quyết định dấn thân vào con đường cách mạng chuyên nghiệp.

Bước ngoặt trong cuộc đời cách mạng của Trần Phú là vào giữa năm 1926, đồng chí được cử sang Quảng Châu (Trung Quốc) bắt liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Tại đây, đồng chí đã gặp Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và tham gia lớp huấn luyện cán bộ do Người trực tiếp giảng dạy. Những bài giảng của Nguyễn Ái Quốc tại khóa huấn luyện đã trang bị cho Trần Phú những kiến thức cơ bản về cách mạng vô sản, về lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin để từ một thanh niên có tư tưởng cách mạng yêu nước, Đồng chí đã chuyển sang lập trường cách mạng vô sản.

Di tích lịch sử đồi Trần Phú, nằm tại khu 4, phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái, là một trong những di tích lịch sử cách mạng tiêu biểu của thành phố Móng Cái, là di tích lịch sử cấp tỉnh, (xếp hạng năm 2012) với nhiều ý nghĩa lớn về lịch sử, chính trị và văn hóa. Đây là một địa chỉ đỏ trong việc giáo dục cho thế hệ trẻ Móng Cái về tinh thần yêu nước và truyền thống đấu tranh cách mạng của các thế hệ cha ông. Địa điểm này mang dấu ấn lịch sử quan trọng, gắn liền với sự kiện ngày 17/7/1926, khi đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam - cùng đoàn xuất dương vượt biên giới Việt - Trung sang Quảng Châu - Trung Quốc để bàn về việc hợp nhất 3 tổ chức Cộng sản Đảng. Đồi Trần Phú, trước đây còn có tên gọi khác là Hỏa Thiêu Lĩnh (đồi Hỏa Thiêu), có diện tích là 2,4ha. Năm 1963, sau khi đoàn khảo sát của Viện

bảo tàng cách mạng Việt Nam đến nghiên cứu và tìm hiểu về những địa điểm liên quan đến sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú, ngọn đồi này được đổi tên là đồi Trần Phú. Hiện nay, trên đỉnh đồi vẫn còn lưu giữ được một tấm bia để kỷ niệm sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đây ngày 17/7/1926. Công trình này hiện nay được Thành đoàn Móng Cái chăm sóc và lựa chọn là công trình thanh niên cấp tỉnh. Với tinh thần trách nhiệm và lòng tự hào dân tộc, Thành đoàn Móng Cái cũng như các cơ sở Đoàn-Hội-Đội trực thuộc đã tích cực tổ chức các hoạt động như vệ sinh môi trường chỉnh trang, bảo tồn di tích và các chương trình hành trình "về nguồn", giáo dục truyền thống dành cho thanh thiếu nhi. Các hoạt động này không chỉ giúp thế hệ trẻ hiểu rõ giá trị lịch sử và ý nghĩa của di tích, mà còn truyền cảm hứng, khơi dậy tinh thần yêu nước, ý chí phấn đấu vì lý tưởng cao đẹp, góp phần xây dựng quê hương ngày càng giàu mạnh, phát triển.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả đạt được, việc tổ chức giáo dục truyền thống cho thanh thiếu nhi gắn với hoạt động đi tìm địa chỉ đỏ theo hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú trong thời gian qua còn tồn tại một số hạn chế nhất định, chưa khai thác hết tiềm năng lịch sử để tạo nên sự hấp dẫn đối với thanh thiếu nhi. Các chương trình truyền thông chưa được đầu tư đầy đủ về nội dung và hình thức, dẫn đến thiếu sự thu hút và hiệu quả. Đồng thời, cơ sở vật chất tại khu di tích còn chưa hoàn thiện, cần được cải thiện để đáp ứng tốt hơn cho các hoạt động tham quan và giáo dục. Việc phối hợp giữa các tổ chức Đoàn - Hội - Đội và các ngành cũng cần được nâng cao nhằm tạo sự đồng bộ và hiệu quả trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích.

Giáo dục truyền thống và đạo đức cách mạng có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong công tác giáo dục, là cơ sở nền tảng hình thành "con người mới" vừa "hồng", vừa "chuyên" để đáp ứng yêu cầu thực tiễn đặt ra, là một trong những vấn đề cấp

bách đảm bảo cho sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa đi đúng hướng.

Thanh niên là một trong những nguồn lực cơ bản của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa, góp phần quan trọng vào sự phát triển của kinh tế tri thức, xây dựng chủ nghĩa xã hội và thanh thiếu nhi Móng Cái cũng là một phần trong lực lực lượng ấy. Đảng ta nhiều lần khẳng định: "*Bồi dưỡng các giá trị văn hóa trong thanh niên, học sinh, sinh viên, đặc biệt là lý tưởng sống, lối sống, năng lực trí tuệ, đạo đức và bản lĩnh văn hóa của con người Việt Nam*"[1]. Như vậy, bên cạnh rất nhiều lớp đối tượng khác trong xã hội, thanh thiếu nhi trở thành lớp đối tượng cần được coi trọng nhất trong việc thực hiện công tác giáo dục đạo đức cách mạng và truyền thống văn hóa.

Để nâng cao hiệu quả của việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức cách mạng gắn với hành trình xuất dương của cố Tổng Bí thư Trần Phú trong giai đoạn hiện nay trên địa bàn thành phố Móng Cái, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh Thành phố đề xuất cần tập trung vào một số nội dung sau:

Một là, tổ chức các "hành trình đi tìm địa chỉ đỏ", đưa thanh thiếu nhi đến các địa điểm lịch sử liên quan đến thân thế, sự nghiệp, quá trình hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú, đặc biệt là di tích đồi Trần Phú - nơi ghi dấu hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú tại Móng Cái. Qua đó, thanh thiếu nhi có thể trực tiếp cảm nhận và hiểu rõ hơn về ý nghĩa lịch sử, vun đắp thêm tinh thần yêu nước, hi sinh vì nghĩa lớn, vì sự nghiệp cách mạng vẻ vang của thế hệ ông cha. Đồng thời, giáo dục lẽ sống cho thanh thiếu nhi thông qua việc tìm hiểu tư tưởng và cuộc đời hoạt động cách mạng của đồng chí Trần Phú trong chương trình, hoạt động của tổ chức Đoàn Thanh niên cũng như trong các nhà trường.

---

[1] Đảng Cộng sản Việt Nam, *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2006, tr.106.

Hai là, phát huy vai trò tích cực của các tổ chức, đoàn thể và toàn xã hội trong công tác tuyên truyền, giáo dục đạo đức cách mạng của đồng chí Trần Phú cho thanh thiếu nhi, học sinh. Để giáo dục và lan tỏa những giá trị đạo đức cách mạng cao quý của đồng chí Trần Phú đến thanh thiếu nhi và học sinh, việc huy động sức mạnh tổng hợp từ các tổ chức, đoàn thể và toàn xã hội là điều cần thiết. Các tổ chức Đoàn-Hội-Đội cần chủ động đổi mới nội dung tuyên truyền, tổ chức nhiều hoạt động sáng tạo, đa dạng, như hội thi tìm hiểu lịch sử, diễn đàn truyền thống, hay các buổi sinh hoạt chuyên đề gắn với di tích lịch sử đồi Trần Phú, nhằm khơi dậy lòng yêu nước và tinh thần cống hiến trong thế hệ trẻ. Nhà trường cần tích hợp nội dung về đạo đức cách mạng Trần Phú vào các môn học lịch sử, giáo dục công dân, tổ chức các buổi ngoại khóa và kể chuyện truyền thống. Đây sẽ là cơ hội quý giá để học sinh hiểu sâu hơn về ý nghĩa của sự hy sinh, tinh thần trách nhiệm và lòng trung thành với lý tưởng cách mạng. Đồng thời, sự tham gia của cộng đồng và toàn xã hội cũng đóng vai trò không thể thiếu.

Ba là, tỉnh và Thành phố quan tâm đầu tư xây dựng cơ sở vật chất, chỉnh trang di tích và vận động sự hỗ trợ từ các doanh nghiệp, tổ chức xã hội về nguồn lực, tài chính để cải thiện cơ sở vật chất tại di tích và triển khai các chương trình tuyên truyền. Các phương tiện truyền thông đại chúng cần tập trung đẩy mạnh nội dung liên quan, tạo môi trường giáo dục toàn diện, giúp lan tỏa những giá trị đạo đức và cách mạng rộng rãi./.

TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG TRẦN PHÚ (THÀNH PHỐ MÓNG CÁI) - MỘT THƯƠNG HIỆU VỀ CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC TOÀN DIỆN NƠI ĐỊA ĐẦU TỔ QUỐC

Đồng chí Đoàn Thị Thanh Thủy

Hiệu trưởng Trường Trung học phổ thông Trần Phú

Trường Trung học phổ thông Trần Phú (tiền thân là trường cấp II - III Trần Phú) được thành lập từ năm 1957 và được vinh dự mang tên đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam. Ngày 19/02/1960, trường vinh dự được đón Bác Hồ về thăm. Sự kiện đó mãi mãi là niềm vinh dự, tự hào, là kỷ niệm đẹp trong ký ức, tình cảm của thầy và trò nhà trường. Tự hào về truyền thống tốt đẹp, trong quá trình gần 70 năm hình thành và phát triển, vượt lên mọi khó khăn, các thế hệ thầy và trò nhà trường đã kiên trì phấn đấu đạt nhiều thành tích trong công tác giáo dục - đào tạo, được Chủ tịch nước tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Ba vào năm 1997, Huân chương Lao

động hạng Nhì vào năm 2006, được công nhận là trường chuẩn quốc gia và năm 2007. Năm 2008 được Thủ tướng Chính phủ tặng Bằng khen và liên tục nhiều năm là Tập thể lao động xuất sắc, được Bộ Giáo dục và Đào tạo, Ủy ban nhân dân tỉnh tặng Bằng khen. Năm học 2010 - 2011: nhà trường đạt Tập thể lao động xuất sắc, được nhận Cờ thi đua của Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh và Cờ thi đua của Thủ tướng Chính phủ. Trường được Bộ Giáo dục và Đào tạo tặng Bằng khen vào các năm học 2004 - 2005, 2005 - 2006, 2009 - 2010, 2017 - 2018, được Ủy ban nhân dân tỉnh tặng bằng khen năm học 2007 - 2008, Bằng khen giai đoạn 2005 - 2010, năm học 2017 - 2018. Nhà trường liên tục nhiều năm đạt danh hiệu tập thể lao động xuất sắc. Năm học 2020 - 2021 và 2022 - 2023, nhà trường được Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh công nhận đạt tập thể lao động xuất sắc.

Từ tháng 8/2007, lần đầu tiên trường được công nhận là trường chuẩn quốc gia, năm 2010, là trường Trung học phổ thông đầu tiên của tỉnh Quảng Ninh đạt kiểm định chất lượng giáo dục. Từ đó đến nay, nhà trường luôn giữ vững chất lượng của trường chuẩn quốc gia (2016, 2024) và chuẩn kiểm định chất lượng giáo dục theo tiêu chí của Bộ Giáo dục và Đào tạo (2017, 2024).

Hiện tại Đảng bộ nhà trường có 54 đảng viên với 3 chi bộ trực thuộc. Đảng bộ nhà trường liên tục được Thành ủy Móng Cái công nhận Đảng bộ trong sạch, vững mạnh và vững mạnh xuất sắc (hoàn thành tốt và hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ). Từ một Chi bộ Đảng với 3 đảng viên, Chi bộ Trường Trung học phổ thông Trần Phú đã không ngừng phát triển cả về số lượng và chất lượng. Từ năm 2012 nhà trường được thành lập Đảng bộ cơ sở gồm 3 chi bộ trực thuộc với 48 đảng viên, các tổ chuyên môn, các tổ chức đoàn thể trong nhà trường đều có đảng viên, đảm bảo cho sự lãnh đạo toàn diện của Đảng trong các hoạt động của nhà trường. Nhiều cán bộ, giáo viên, nhân viên đã vinh dự được

đứng vào hàng ngũ của Đảng, trong số đó nhiều đồng chí đang giữ cương vị là những cán bộ chủ chốt của nhà trường, của địa phương. Nhiều học sinh của nhà trường đã trở thành trong quân đội, giáo sư, phó giáo sư, tiến sĩ trên các lĩnh vực khoa học khác nhau, giữ các vị trí quan trọng trong các cơ quan ban ngành từ Trung ương đến địa phương trên mọi miền Tổ quốc. Với sự trưởng thành đó, Đảng bộ nhà trường nhiều năm đạt danh hiệu trong sạch, vững mạnh (hoàn thành tốt nhiệm vụ).

Công đoàn nhà trường liên tục đạt vững mạnh và vững mạnh xuất sắc, được công đoàn cấp trên khen thưởng, liên tục được nhận Bằng khen, Giấy khen của Công đoàn Giáo dục Việt Nam, Công đoàn Giáo dục tỉnh, Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam và Liên đoàn Lao động tỉnh; Công đoàn Giáo dục Việt Nam tặng Bằng khen năm học 2005 - 2006, 2009 - 2010, 2021 - 2022.

Đoàn trường được Thủ tướng Chính phủ tặng Bằng khen năm học 2008 - 2009 vì đã đạt được nhiều thành tích trong các hoạt động đoàn, phong trào thanh niên. Đoàn trường được Trung ương Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh tặng Bằng khen từ năm học 2005 - 2006, 2008 - 2009, 2011 - 2012. Đoàn trường được Tỉnh đoàn tặng Bằng khen vào các năm 2016, 2022.

Năm 2012, được phép của các cấp có thẩm quyền, nhà trường đã hoàn thành xây dựng Tượng đài cố Tổng Bí thư Trần Phú ngay trong khuôn viên nhà trường. Đây là công trình có ý nghĩa to lớn trong việc giáo dục truyền thống nhà trường, khẳng định vị thế của một trung tâm giáo dục hàng đầu của thành phố Móng Cái và của tỉnh Quảng Ninh.

Về cơ sở vật chất: Trường Trung học phổ thông Trần Phú với diện tích quy hoạch 19.961m^2, được xây dựng lại từ năm 1996, năm 2024 hoàn thành dự án xây dựng, cải tạo trường khang trang, hiện đại, trang thiết bị và đồ dùng dạy học đầy đủ, theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa, đảm bảo thực hiện

nhiệm vụ, đáp ứng yêu cầu đổi mới chương trình, sách giáo khoa và đổi mới phương pháp dạy học, kiểm tra đánh giá chất lượng giáo dục và đào tạo. Trải qua gần 70 năm xây dựng và trưởng thành, trong thời kỳ chiến tranh, trường phải di chuyển qua nhiều địa điểm khác nhau, đến năm 1996 trở lại đây Trường Trung học phổ thông Trần Phú được xây dựng tại địa điểm cũ trên địa bàn phường Ka Long, thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh. Đặc biệt, năm 2022 được sự đầu tư của tỉnh Quảng Ninh và thành phố Móng Cái, Trường Trung học phổ thông Trần Phú đã xây dựng lại với quy mô kiến trúc khang trang và hiện đại, khánh thành vào tháng 9/2024, bao gồm các hạng mục: Các khu nhà học văn hóa và khu phòng học bộ môn 5 tầng, khu giáo dục thể chất: nhà học đa năng, sân chơi bãi tập, nhà bơi, sân bóng đá.

Về đội ngũ: Đội ngũ cán bộ giáo viên nhà trường đoàn kết, tâm huyết, yêu nghề và có năng lực chuyên môn cao, giàu kinh nghiệm trong các hoạt động giáo dục. Nhà trường có đầy đủ cán bộ, giáo viên, nhân viên đạt trình độ chuẩn đào tạo, với 20,2% cán bộ giáo viên có trình độ thạc sĩ, 25% giáo viên giỏi cấp tỉnh, 86% giáo viên giỏi cấp cơ sở. Đội ngũ cán bộ giáo viên luôn coi trọng việc thực hiện học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, gắn liền với cuộc vận động mỗi thầy cô giáo là tấm gương đạo đức, tự học và sáng tạo. 100% cán bộ, giáo viên nhân viên nhà trường đạt chuẩn và trên chuẩn. Trong đó: cán bộ quản lý: 3 đồng chí có trình độ thạc sĩ về chuyên môn; giáo viên: 12 có trình độ thạc sỹ chuyên môn, 7 thạc sĩ khác; có số lượng nhiều cán bộ, giáo viên làm cốt cán của ngành, thanh tra của Sở Giáo dục và Đào tạo. Nhà trường có số lượng cao giáo viên đạt danh hiệu giáo viên giỏi cấp tỉnh trong các kỳ thi do Sở Giáo dục và Đào tạo tổ chức. Hằng năm, duy trì trên 1.400 học sinh tham gia học tập, chất lượng giáo dục ngày càng cao, góp phần đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa của địa phương, đất nước.

Nhà trường có 3 nhà giáo được Chủ tịch nước phong tặng danh hiệu Nhà giáo ưu tú (Nhà giáo Nguyễn Thanh Bình - Hiệu trưởng đầu tiên của trường, Nhà giáo Vi Bồng - Nguyên Hiệu trưởng; Nhà giáo Phạm Đình Quynh - Nguyên Hiệu trưởng); 1 nhà giáo được phong tặng danh hiệu Chiến sĩ thi đua toàn quốc (Nhà giáo Doãn Văn Toàn - Nguyên Hiệu trưởng). Nhiều nhà giáo là cán bộ quản lý, giáo viên đạt Chiến sĩ thi đua cấp tỉnh. Nhiều tập thể, cá nhân xuất sắc của nhà trường được tặng các phần thưởng cao quý khác.

Năm học 2024 - 2025, nhà trường có 74 cán bộ, giáo viên, nhân viên, với 33 lớp và 1.468 học sinh, vùng tuyển sinh của nhà trường là con em từ 14 xã, phường trên địa bàn thành phố Móng Cái.

Chặng đường đã qua, vượt qua nhiều khó khăn, thách thức, trong bất kỳ hoàn cảnh nào, thời gian nào, thầy và trò Trường Trung học phổ thông Trần Phú không ngừng nỗ lực phấn đấu dạy tốt, học tốt, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ được giao trong sự nghiệp trồng người ở thành phố Móng Cái, mảnh đất đầu sóng, ngọn gió nơi biên cương của Tổ Quốc. Là điểm sáng giáo dục nơi địa đầu Tổ quốc luôn phát triển vững mạnh, là địa chỉ tin cậy của sự nghiệp giáo dục - đào tạo ở vùng biên - cửa ngõ Đông Bắc của Tổ quốc; xứng danh với ngôi trường vinh dự được mang tên cố Tổng Bí thư Trần Phú, xứng đáng với sự tin cậy của Đảng bộ, Chính quyền và nhân dân các dân tộc thành phố Móng Cái, tỉnh Quảng Ninh.

Hiện nay, nhà trường đang thực hiện hiệu quả kế hoạch chiến lược phát triển nhà trường giai đoạn 2018 - 2023, tầm nhìn đến năm 2025. Với sứ mệnh: "*Xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh, nền nếp, kỷ cương, uy tín về chất lượng giáo dục, tạo cơ hội cho học sinh phát triển tài năng, tư duy sáng tạo, đáp ứng nhu cầu nguồn nhân lực cao, phù hợp với xu thế hội nhập quốc tế và sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa*

đất nước và địa phương". Xây dựng giá trị nhà trường: *"Tinh thần đoàn kết - Tính trung thực - Tinh thần trách nhiệm - Lòng nhân ái - Sáng tạo, đổi mới và hội nhập - Khát vọng vươn lên".* Về tầm nhìn chiến lược: "*Là trường Trung học phổ thông trọng điểm chất lượng cao của tỉnh Quảng Ninh. Nhà trường liên tục phát triển toàn diện, vững chắc theo hướng chuẩn hóa, hiện đại hóa. Giữ vững danh hiệu trường chuẩn quốc gia và chuẩn kiểm định chất lượng giáo dục".*

Chất lượng giáo dục đại trà và học sinh giỏi cấp tỉnh, cấp quốc gia hằng năm ngày càng chuyển biến đi lên. Chất lượng hai mặt giáo dục ngày càng tăng, tỷ lệ học sinh chuyển lớp và tốt nghiệp trung học phổ thông cao, hằng năm đều có nhiều học sinh giỏi cấp tỉnh, cấp quốc gia, tỷ lệ học sinh lớp 12 đỗ vào các trường đại học, cao đẳng đạt từ 80 - 90%. Học sinh tham gia và có thành tích cao trong các cuộc thi Khoa học kỹ thuật cấp tỉnh, Thể dục thể thao cấp tỉnh, Hội khoẻ Phù Đổng, Hội thao Quốc phòng và an ninh cấp tỉnh, cấp toàn quốc, thi Giai điệu tuổi hồng, Văn nghệ cấp tỉnh đạt giải cao toàn đoàn... Năm học 2024 - 2025, trường có 43 học sinh đạt giải trong các kỳ thi học sinh giỏi cấp tỉnh, học sinh tham gia kỳ thi học sinh giỏi quốc gia.

Nhiều năm qua, các thế hệ cán bộ, giáo viên, học sinh Trường Trung học phổ thông Trần Phú, đã nỗ lực, cố gắng để đạt nhiều thành tích trong các hoạt động giáo dục, những kết quả đáng tự hào.

Vinh dự, tự hào được mang tên Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, thời gian tới Trường Trung học phổ thông Trần Phú sẽ thực hiện tốt các nhiệm vụ dạy và học, không ngừng phát triển về chất lương giáo dục toàn diện, giữ vững thương hiệu của nhà trường - điểm sáng về giáo dục nơi địa đầu Tổ quốc.

Nhà trường tổ chức phát động phong trào thi đua trong các lĩnh vực nhằm thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị của nhà trường; tổ chức các hoạt động tuyên truyền về cuộc đời,

thân thế, sự nghiệp và những đóng góp của Tổng Bí thư Trần Phú đối với sự nghiệp cách mạng của dân tộc, nhân dịp kỷ niệm ngày sinh của đồng chí, ca ngợi những thành quả của quê hương Móng Cái trong thời kỳ đổi mới. Đồng thời, tiếp tục thực hiện việc đổi mới công tác quản lý, phương pháp dạy học và kiểm tra đánh giá; thực hiện các giải pháp để nâng cao chất lượng dạy học và thực hiện thành công Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

Tổ chức phong trào thi đua "Dạy tốt - Học tốt" được triển khai hằng năm trong ngành giáo dục, là nhiệm vụ trọng tâm của nhà trường, là khâu cốt lõi nâng cao chất lượng hiệu quả giáo dục - đào tạo. Phong trào thi đua "Hai tốt" đã phát triển, khơi dậy tinh thần học tập, tạo môi trường thuận lợi để thầy, trò rèn luyện phấn đấu trở thành giáo viên giỏi, học sinh giỏi. Qua các phong trào thi đua do ngành giáo dục và đào tạo phát động, nhà trường xây dựng các chương trình hành động phù hợp với tình hình thực tế của nhà trường, mang lại hiệu quả cao như phong trào thi đua "Dạy tốt - Học tốt", "Xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực", thực hiện tốt cuộc vận động "Học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh"... Mỗi học sinh biết phát huy khả năng tư duy sáng tạo và là chủ thể tích cực trong mỗi giờ học.

Bên cạnh đó, nhà trường chú trọng rèn luyện phẩm chất, đạo đức nhà giáo, nâng cao trình độ chuyên môn cho đội ngũ giáo viên, trong đó tập trung chỉ đạo giáo viên dạy học theo chuẩn kiến thức, kỹ năng của chương trình, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong đổi mới công tác quản lý và đổi mới phương pháp dạy học, nhằm nâng cao chất lượng giáo dục. Nhiều giáo viên trẻ được phát hiện, bồi dưỡng thông qua các hội thi giáo viên giỏi cấp trường, cấp tỉnh. Qua kỳ thi học sinh giỏi cấp trường đã tuyển chọn, phát hiện nhân tài, lựa chọn học sinh vào đội tuyển tham dự kỳ thi học sinh giỏi cấp tỉnh.

Cùng với các hoạt động và phong trào thi đua "Dạy tốt - Học tốt", Trường Trung học phổ thông Trần Phú luôn chú trọng việc tổ chức nhiều hoạt động khích lệ học tập, giáo dục kỹ năng sống và truyền thống cho học sinh.

Tập thể giáo viên và học sinh nhận thức và quyết tâm phát huy những việc đã làm được trong thời gian qua. Với tầm nhìn đưa Trường Trung học Phổ thông Trần Phú thành ngôi trường mà mỗi học sinh, phụ huynh ưu tiên lựa chọn để học tập và rèn luyện, toàn thể cán bộ, giáo viên, nhân viên nỗ lực gắn bó, cống hiến cho khát vọng vươn tới một ngôi trường xuất sắc ở phía Đông Bắc của tỉnh Quảng Ninh. Cán bộ, giáo viên, nhân viên của trường tạo dựng môi trường học tập an toàn, nền nếp, kỷ cương, giàu chất nhân văn, phát huy năng lực và tư duy sáng tạo để mỗi học sinh đều có cơ hội phát triển.

Nhân dịp Kỷ niệm ngày sinh của Tổng Bí thư Trần Phú, học sinh được tham gia các cuộc thi tìm hiểu về thân thế, sự nghiệp của đồng chí Trần Phú và truyền thống nhà trường. Tuyên truyền nhân Kỷ niệm ngày sinh Tổng Bí thư Trần Phú và cuộc đời, sự nghiệp, những cống hiến của đồng chí với cách mạng được thực hiện thông qua lồng ghép, tích hợp trong các tiết giảng dạy. Các chi bộ, tổ chức công đoàn, đoàn trường đưa nội dung này vào các buổi sinh hoạt chuyên đề; đồng thời, mỗi cán bộ, giảng viên nhà trường thi đua nêu cao tinh thần trách nhiệm hoàn thành tốt các nhiệm vụ được giao.

Cùng với đó, việc giáo dục truyền thống cũng được lồng ghép một cách thiết thực thông qua môn học Lịch sử. Đặc biệt, lồng ghép các nội dung liên quan đến cuộc đời, sự nghiệp của Tổng Bí thư Trần Phú vào các bài dạy trên lớp.

Hằng năm, nhà trường tổ chức cho học sinh tham gia chăm sóc và dâng hương tại Di tích đồi Trần Phú - nơi ghi dấu đoàn công tác của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú xuất dương sang Quảng Châu (Trung Quốc) hoạt động cách mạng ngày

11/7/1926. Với phương châm, học sinh Trường Trung học Phổ thông Trần Phú thì phải nắm và hiểu được cuộc đời, sự nghiệp, những đóng góp của đồng chí Trần Phú đối với cách mạng Việt Nam, để từ đó noi gương, học tập.

Tiếp tục thực hiện các hoạt động giáo dục truyền thống của nhà trường, khơi dậy niềm tự hào về ngôi trường mang tên đồng chí Trần Phú. Truyền thông các bài viết, ca khúc về ngôi trường mang tên Trần Phú và tượng đài Trần Phú. Với mỗi cán bộ, giáo viên, nhân viên và học sinh nhà trường đều tự hào vì có ca khúc về nhà trường "Trường Trần Phú vinh quang" - nhạc sĩ Bùi Bá Quảng, bài hát đã trở thành bài hát truyền thống của nhà trường. Nhạc sĩ Nguyễn Vũ An có ca khúc "Bên tượng đài Trần Phú"...

Tổ chức cuộc thi, hoạt động ngoại khóa với chuyên đề "Tìm hiểu về thân thế và sự nghiệp của đồng chí Trần Phú" trong giáo viên và học sinh. Về hình thức phong phú: toạ đàm, thi bài viết, tiểu phẩm, vẽ tranh...

Cùng với những hoạt động trên, giáo viên chủ nhiệm các lớp linh động tổ chức tại lớp trong giờ hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, hoạt động trải nghiệm hướng nghiệp, qua đó giúp học sinh hiểu rõ về thân thế, cuộc đời, sự nghiệp, những đóng góp to lớn của Tổng Bí thư Trần Phú đồng thời giúp các em hiểu thêm về bề dày truyền thống gần 70 năm xây dựng và phát triển của Trường Trung học phổ thông Trần Phú.

Đặc biệt đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên của nhà trường, đây là đội ngũ hơn ai hết cần được giác ngộ những phẩm chất cách mạng, bản lĩnh chính trị kiên trung và chí khí của đồng chí Trần Phú để không ngừng hoàn thành nhiệm vụ được giao. Vì vậy, nhà trường có kế hoạch để cán bộ, đảng viên trong quá trình giảng dạy và học tập phải luôn vận dụng, làm rõ các vấn đề lý luận và thực tiễn, để góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ vừa "hồng" vừa "chuyên". Qua đó, góp phần xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình

hình mới; xứng đáng là ngôi trường mang tên đồng chí Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng.

Giáo dục truyền thống cách mạng cho thế hệ trẻ, cho các thế hệ học sinh về cuộc đời, sự nghiệp cách mạng của Tổng Bí thư Trần Phú, gắn với giáo dục lý tưởng, đạo đức cách mạng cho học sinh, giúp các em trọn niềm tin vào Đảng, cách mạng, có khát vọng cống hiến, tiếp bước cha anh. Hằng năm, nhà trường kết nạp đảng viên trong học sinh, đối với những học sinh có thành tích xuất sắc vinh dự được đứng trong hàng ngũ của Đảng Cộng sản Việt Nam. Để từ đó, bồi dưỡng tình yêu nước, niềm tự hào dân tộc, giáo dục tinh thần đoàn kết một lòng, nỗ lực phấn đấu, cố gắng trong học tập và rèn luyện, không chùn bước trước mọi khó khăn thử thách, như lời Tổng Bí thư Trần Phú "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu".

Trong năm 2025, nhà trường có kế hoạch và hoàn thành xây dựng phòng truyền thống của nhà trường với những tư liệu, hiện vật liên quan đến quá trình hình thành, phát triển của nhà trường, lưu giữ, tuyên truyền, giáo dục về truyền thống vẻ vang của nhà trường. Phòng truyền thống tiếp tục được bổ sung tư liệu hằng năm, để trở thành địa chỉ văn hóa có ý nghĩa quan trọng của các thế hệ cán bộ, giáo viên, nhân viên và học sinh nhà trường. Tiếp tục chăm sóc giữ gìn, chỉnh trang cảnh quan của công trình tượng đài đồng chí Trần Phú, dâng hoa trước tượng đài nhân các sự kiện quan trọng, ngày lễ, ngày sinh đồng chí Trần Phú để giáo dục truyền thống cho học sinh nhà trường.

Với bề dày truyền thống và thành tích tự hào, năm 2022 Trường Trung học phổ thông Trần Phú đã được tỉnh và thành phố Móng Cái quan tâm đầu tư khởi công xây dựng mới và hoàn thành vào tháng 9/2024. Đây là động lực để thầy và trò nhà trường nỗ lực, cống hiến, với khát vọng chinh phục những đỉnh cao mới, xứng danh với ngôi trường mang tên Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam./.

GÌN GIỮ VÀ PHÁT HUY NHỮNG GIÁ TRỊ KHU DI TÍCH TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ

✍ **Đồng chí Lê Doãn Thắng**

Ban Quản lý Khu di tích Tổng Bí thư Trần Phú
tại xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh

Đồng chí Trần Phú (1904 - 1931), Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, người con ưu tú của quê hương Tùng Ảnh - Đức Thọ, người chiến sĩ cộng sản kiên trung, bất khuất, đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp độc lập và giải phóng dân tộc. Cuộc đời, sự nghiệp và ý chí cách mạng của đồng chí Trần Phú còn vang vọng mãi đến hôm nay và mai sau.

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904 tại thôn An Thổ, xã An Dân, huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên. Nguyên quán xã Việt Yên (nay là xã Tùng Ảnh) huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh, trong một gia đình nhà nho. Ông nội của đồng chí Trần Phú là cụ Trần Viết Tiến, sinh năm Ất Mùi (1835) đậu hai khoa Tú tài năm Đinh Mão và Canh Ngọ, được sung chức Hậu bổ tỉnh

Quãng Ngãi. Thân phụ là ông Trần Văn Phổ sinh năm Ất Sửu (1865), đậu Tú tài khoa Nhâm Ngọ đời vua Tự Đức (1882), đậu Giải nguyên khoa Đinh Dậu đời vua Thành Thái (1897), được bổ làm Tri huyện Đức Phổ, tỉnh Quãng Ngãi.

Thân mẫu Trần Phú là bà Hoàng Thị Cát, con Chánh bát phẩm Hoàng Đức Triêm ở xã Châu Dương, huyện Nghi Lộc, tỉnh Nghệ An.

Ông Trần Văn Phổ và bà Hoàng Thị Cát sinh hạ được 8 người con, Trần Phú là con thứ 7, có 2 người mất sớm là bà Trần Thị Chít và ông Trần Văn Cương. Các người con còn lại có nhiều người đỗ đạt và có tinh thần yêu nước, chống Pháp, tiêu biểu là: Trần Dương, anh trai Trần Phú, sinh năm Mậu Tuất (1898), giữ chức Phán sự Hàn lâm thị giảng; em trai Trần Ngọc Danh, sinh năm Mậu Thân (1908), hoạt động cách mạng từ những năm 1930 - 1931, từng là Xứ ủy viên Nam Kỳ, bị Pháp kết án khổ sai chung thân, sau này là đại biểu Quốc hội khóa I. Năm 1946, ông Danh tham dự Hội nghị Phôngtennơblô và được cử làm Trưởng phái đoàn đại diện Chính phủ Việt Nam tại Pháp đến năm 1949"[1]. Năm 1951, ông về chiến khu Việt Bắc phụ trách Nhà xuất bản Sự thật (nay là Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật) và mất tại đây vào năm Nhâm Dần (1952).

Sau khi đỗ Giải nguyên, ông Trần Văn Phổ được bổ làm Giáo thụ huyện Đức Thọ. Năm 1901, ông được điều chuyển làm Giáo thụ huyện Tuy An, tỉnh Phú Yên mang theo cả gia đình và đồng chí Trần Phú được sinh ra tại đây (thôn An Thổ, xã An Dân). Đầu năm 1907, triều đình Huế lại bổ nhiệm ông Phổ làm Tri huyện Đức Phổ, tỉnh Quãng Ngãi. Là một nhà nho có nhân cách, chí khí lại làm quan trong bối cảnh nước mất nhà tan, ông Phổ cảm thấy bất lực, bế tắc không lối thoát

---

[1] Chương trình viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước: *Trần Phú - Tiểu sử*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2007, tr.21, 22, 23.

khi nhận được lệnh của Khâm sứ Trung Kỳ và Nam Triều phải ra tay đàn áp những người xin xâu, kháng thuế, do đó ông đã tuẫn tiết nơi huyện đường vào đêm 19/4/1908.

Sau khi cụ Phổ mất, gia đình đồng chí Trần Phú lâm vào cảnh khốn cùng, thực dân Pháp và Nam Triều đã đuổi cả gia đình ra khỏi huyện đường. Bà Cát con bồng bế, dắt díu 6 người đi về phía Tây thành Quãng Ngãi mở một hàng nước nhỏ để kiếm sống. Vì quá vất vả và buồn phiền, bà Cát đã qua đời vào ngày 27/11/1910. "*Khi cha mẹ mất, gia đình có 6 anh em (4 trai, 2 gái). Khi đó không có tài sản gì, không có sự giúp đỡ của người khác. Các anh trai, chị gái tôi đi kiếm ăn sinh sống ở mọi nơi. Vì còn nhỏ không có khả năng tự kiếm sống, nên tôi và em trai tôi được chị gái là một nữ hộ sinh làm việc tại Bệnh viện Huế (An Nam) nuôi nấng. Mặc dù tiền lương của chị rất ít ỏi, thậm chí cùng cực, nhưng do kiếm thêm việc làm ở Thành phố và với sự hy sinh hết mình, chị đã lo lắng và chăm sóc, tạo điều kiện cho tôi được theo học tại trường Tiểu học 4 năm*"[1].

Mùa thu 1918, đồng chí Trần Phú bước chân vào Trường Quốc học Huế. Tại đây, nơi chốn kinh kỳ, hằng ngày đồng chí chứng kiến cuộc sống vất vả của giới cần lao và nhân dân lao động, sự áp bức, bóc lột và đàn áp của thực dân, phong kiến đối với quần chúng lao khổ. Trong thời gian này, ảnh hưởng của các phong trào chống sưu cao thuế nặng ở Trung Kỳ, phong trào Duy Tân, cuộc khởi nghĩa của Thái Phiên và Trần Cao Vân năm 1916... cùng với những biến động của xã hội, lại được kết giao với những người cùng chí hướng và sớm bộc lộ tinh thần yêu nước như Hà Huy Tập, Trần Đình Thanh (Trần Mộng Bạch) đã tác động nhiều đến tư tưởng, tinh thần yêu nước của đồng chí Trần Phú. Đồng chí đã tham gia vào Hội Thanh niên

---

[1] *Lý lịch tự thuật* - Bản khai của đồng chí Trần Phú tại Trường Đại học Phương Đông bằng tiếng Việt (dịch sang tiếng Nga). Bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh.

tu tấn, mà tôn chỉ của hội bên cạnh việc giúp nhau học tập còn là nơi trao đổi về tình hình đất nước, những trào lưu cách mạng và xã hội thời bấy giờ.

"Tháng 9/1922, sau khi đỗ đầu kỳ thi Thành Chung, đồng chí Trần Phú được bổ làm giáo học, dạy lớp nhất Trường Tiểu học Cao Xuân Dục (Thành Vinh, Nghệ An)"[1]. Thành Vinh lúc này là một trong những lò lửa cách mạng, có truyền thống yêu nước và cũng là nơi có phong trào đấu tranh của giai cấp công nhân khá sớm. Tại đây, đồng chí Trần Phú có dịp gần gũi với người dân lao động, trí thức yêu nước cùng các đồng chí Hà Huy Tập, Trần Đình Thanh, Phan Kiêm Huy, Ngô Đức Diễn, Trần Tăng Lập lập nhóm đọc sách, báo bí mật do Nguyễn Ái Quốc và các cộng sự của Người chuyển từ Pháp về. Đồng chí và các bạn đã nhận thấy đó chính là nguồn ánh sáng mới. Nhóm đọc sách còn tổ chức lớp dạy chữ Quốc ngữ cho công nhân, nhân dân lao động, đứng ra tổ chức lễ truy điệu những người yêu nước và các hoạt động đấu tranh khác. Phong trào đấu tranh của công nhân, nông dân đã lôi cuốn đồng chí. Phong trào ngày càng cao lên đã dẫn đến một sự kiện quan trọng trong lịch sử đấu tranh cách mạng ở Vinh. Mùa hè năm 1925, tại núi Con Mèo (Bến Thủy), đồng chí Trần Phú và một số nhà cách mạng Trung Kỳ đã họp và tuyên bố thành lập Hội Phục Việt. Tôn chỉ hoạt động của Hội ban đầu chỉ giản đơn là: "Nghiên cứu tình hình chính trị trong nước để quyết định nên bạo động hay hòa bình; tìm cách liên lạc với các nhà cách mạng Việt Nam đang hoạt động ở Trung Quốc và Xiêm xem chủ trương của họ thế nào; tuyển mộ thêm đồng chí mới"[2]. Từ năm 1926, đồng chí Trần Phú trở thành một trong những người lãnh đạo Hội Phục Việt.

---

[1] *Trần Phú - Tiểu sử*, TLĐD, tr.32.

[2] *Tìm hiểu Đảng Cộng sản Việt Nam qua các Đại hội và Hội nghị Trung ương 1930 - 2002*, Nxb. Lao động, Hà Nội, 2003, tr.98.

Hoạt động của Hội Phục Việt là dạy chữ Quốc ngữ cho công nhân và nhân dân lao động ở Vinh, hội còn dấy lên tinh thần yêu nước của nhân dân địa phương. Vào khoảng tháng 9/1925, đồng chí nhận nhiệm vụ của Hội Phục Việt (lúc này đổi tên thành Hội Hưng Nam) sang Lào vận động cách mạng ở Pạc Hin Bun. Tại đây, đồng chí đã có dịp đi sâu vào tìm hiểu cuộc sống cơ cực của những người công nhân mỏ. Chuyến đi này đã giúp đồng chí có thêm những hiểu biết về tình hình thực tế ở Lào, để sau này giúp Đảng đề ra những đường lối thích hợp cho cách mạng toàn Đông Dương.

Tháng 6/1923, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc từ Pháp sang Liên Xô dự Hội nghị Quốc tế Cộng sản lần thứ V, sau đó Người giữ trọng trách Ủy viên Đông Phương bộ phụ trách Cục Phương Nam của Quốc tế Cộng sản, rồi về hoạt động ở Trung Quốc. Trong thời gian ở Trung Quốc, Nguyễn Ái Quốc thành lập Hội Liên hiệp các dân tộc bị áp bức Á Châu và đến tháng 6/1925 xây dựng tổ chức Tâm Tâm Xã thành Việt Nam Thanh niên Cách mạng Đồng chí Hội ở Quảng Châu. "Được tin ấy, ban lãnh đạo Hội Phục Việt sau khi đổi tên thành Hội Hưng Nam, Việt Nam Cách mạng Đảng (về sau đổi thành Tân Việt Cách mạng Đảng và Đông Dương Cộng sản Liên đoàn) liền cử một đoàn đại biểu do đồng chí Trần Phú phụ trách sang Quảng Châu tìm gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc để đề nghị hợp nhất các tổ chức cách mạng Đảng ở trong và ngoài nước. Giữa năm 1926, đồng chí Trần Phú và một số hội viên của Hội Phục Việt đã đến Quảng Châu"[1]. Tại đây, đồng chí Trần Phú và các bạn được tham dự lớp huấn luyện chính trị (khóa II) do lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc (bí danh Lý Thụy) tổ chức. Lúc này, đồng chí Trần Phú mang bí danh Lý Quý. "Giảng viên của lớp,

---

[1] Bảo tàng Cách mạng Việt Nam: *Báo cáo về cuộc khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú hồi tháng 7 năm 1926* - Bản đánh máy ngày 28/3/1964 do Đào Duy Kỳ viết, có sự góp ý của đồng chí Phan Trọng Bình, một trong những người cùng đi với đồng chí Trần Phú.

bên cạnh Nguyễn Ái Quốc còn có các đồng chí Lê Hồng Sơn, Hồ Tùng Mậu, Bôrôđin. Nội dung cơ bản của chương trình là những kiến thức cơ bản về chủ nghĩa Mác - Lênin, Cách mạng Tháng Mười Nga, Quốc tế Cộng sản, về con đường cách mạng Việt Nam... đã giúp cho đồng chí Trần Phú và các bạn hiểu thêm về tình hình thế giới, trong nước, nâng cao nhận thức cách mạng"[1]. Tháng 10/1926 sau khi kết thúc khóa học, đồng chí Trần Phú được gia nhập Hội Việt Nam Thanh niên Cách mạng Đồng chí Hội và được kết nạp vào Cộng sản đoàn, hạt nhân của Đảng Cộng sản trong tương lai. Sau đó, đồng chí được Tổng bộ phân công về hoạt động tại Trung Kỳ để xây dựng và phát triển cơ sở hội cùng với Nguyễn Ngọc Ba.

Cuối năm 1926, đồng chí Trần Phú về đến Vinh. Tại đây, đồng chí đã tích cực tuyên truyền những quan điểm, đường lối của Nguyễn Ái Quốc và Hội Thanh niên, ra sức vận động cho việc hợp nhất với Hội Việt Nam Thanh niên Cách mạng Đồng chí Hội. Trước sự truy lùng, bắt bớ gắt gao của địch, Hội Hưng Nam đã quyết định cử đồng chí Trần Phú trở lại Quảng Châu. "Đầu năm 1927, đồng chí Trần Phú được lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc cử sang Liên Xô học tại Trường Đại học Phương Đông của Quốc tế Cộng sản và được cử làm Bí thư chi bộ nhóm Cộng sản Việt Nam tại trường"[2]. Lúc này, đồng chí lấy bí danh là Likvây. Bấy giờ tình hình Liên Xô và phong trào Cộng sản quốc tế đang có những biến chuyển mạnh mẽ. Chủ nghĩa tư bản đã vượt qua thời kỳ khủng hoảng kinh tế sau chiến tranh, khoa học kỹ thuật và công nghiệp sản xuất phát triển mạnh, sự phát triển của giai cấp công nhân và phong trào đấu tranh đòi giải phóng dân tộc lan rộng trên khắp thế giới. "Chủ nghĩa

---

[1] Tỉnh ủy Hà Tĩnh - Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Kỷ yếu Hội thảo khoa học: *Đồng chí Trần Phú với cách mạng Việt Nam và quê hương Hà Tĩnh,* Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, tr.136.

[2] *Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng một tấm gương bất diệt*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2004, tr.12.

xã hội ở Liên Xô được củng cố và phát triển toàn diện, trở thành ngọn cờ đầu của phong trào cách mạng trên toàn thế giới"[1]. Trong thời gian này, "Đại hội lần thứ VI của Quốc tế Cộng sản diễn ra từ ngày 17/7 - 01/9/1928 tại Liên Xô đã thông qua nhiều Nghị quyết về nhiều vấn đề quan trọng: Ban hành tuyên ngôn của Đại hội; Luận cương về tình hình quốc tế và nhiệm vụ của Quốc tế Cộng sản; Nghị quyết của Ban Chấp hành; Nghị quyết của Quốc tế Thanh niên Cộng sản; Cương lĩnh và Điều lệ của Quốc tế cộng sản"[2]... đã ảnh hưởng sâu sắc tới nhận thức cách mạng của đồng chí Trần Phú.

Đầu năm 1930, sau khi tốt nghiệp, đồng chí Trần Phú bí mật từ Mát-xcơ-va qua Đức, Bỉ, Pháp và về tới Sài Gòn vào ngày 08/02/1930, mang theo kiến thức của một nhà lý luận có tài. Trước đó, ở trong nước, Tòa án Nam Triều đã xử vắng mặt đồng chí cùng một lần với Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và một số đồng chí khác trong phiên tòa ngày 10/10/1929 tại Nghệ An. "Tiếp đó trong Công điện ngày 11/10/1929 của Công sứ Vinh gửi cho Khâm sứ Trung Kỳ ở Huế (Điện ưu tiên tuyệt đối, số 1241-cs) báo cáo: Trần Văn Phú bị án tử hình vắng mặt cùng với Lê Duy Điếm, Hồ Tùng Mậu và Nguyễn Ái Quốc"[3].

Ở Sài Gòn ít ngày, đồng chí sang Hồng Kông và tại đây một lần nữa, đồng chí được gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Được Người thông báo về quá trình tổ chức và kết quả của Hội nghị hợp nhất ba tổ chức Cộng sản, sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam cùng với các văn kiện: "Chính cương vắn tắt", "Sách lược vắn tắt" và "Điều lệ vắn tắt". Tháng 4/1930, đồng chí Trần Phú (lúc này lấy bí danh là Năm) rời Hồng Kông về Hải Phòng rồi đáp xe lửa lên Hà Nội. Tới Hà Nội, đồng chí đề nghị với Đảng cho đi khảo sát tình hình thực tế ở một số địa phương.

---

[1] *Trần Phú - Tiểu sử*, TLĐD, 2007, tr.59.

[2] *Sđd*, tr.65.

[3] Tài liệu lưu trữ tại Bảo tàng Cách mạng Việt Nam.

Đồng chí xuống Nam Định làm việc với Chi bộ Nhà máy Sợi Nam Định, sau đó sang Thái Bình, Hải Phòng và khu mỏ Hòn Gai. Đây là những địa phương có lực lượng công nhân lớn mà đồng chí Trần Phú muốn thâm nhập thực tế để tìm hiểu về tình cảnh của người dân, nhất là lực lượng công nhân, về tinh thần giác ngộ cách mạng, tìm hiểu về tổ chức và hoạt động của các tổ chức cơ sở đảng. Đến đâu, đồng chí Trần Phú cũng đóng góp những ý kiến rất thiết thực cụ thể; trao đổi ý kiến với các đồng chí lãnh đạo địa phương về cách thức tổ chức vận động quần chúng; mục tiêu, phương pháp đấu tranh, nhất là công tác tổ chức xây dựng lực lượng mà tổ chức cơ sở đảng là nòng cốt. Đầu tháng 7/1930, đồng chí từ Hòn Gai về tới Hà Nội, được bầu vào Ban Chấp hành Trung ương lâm thời, đồng thời được phân công dự thảo Luận cương chính trị của Đảng. Đồng chí đã bí mật trú ngụ tại nhà số nhà 4, phố Hàng Rươi sau chuyển đến tầng hầm nhà số 90 Hàng Bông Nhuộm (nguyên là nhà Đuy Ô, công chức cao cấp người Pháp làm Thanh tra tài chính thuộc phủ Toàn quyền Đông Dương). Tại đây, đồng chí Trần Phú đã khởi thảo bản "Luận cương chính trị" nổi tiếng của Đảng. Luận cương đã được thông qua tại Hội nghị Trung ương lần thứ nhất họp ở Hương Cảng (Trung Quốc) tháng 10/1930. Tham dự Hội nghị gồm có các đồng chí: Nguyễn Ái Quốc, Trần Phú, Lê Mao (tức Cát), Nguyễn Trọng Nhạ (tức Sáu), Ngô Đức Trì (tức Vân). Luận cương là sự bổ sung, phát triển và hoàn chỉnh "Chính cương vắn tắt" và "Sách lược vắn tắt" của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc thông qua trong hội nghị thành lập Đảng tháng 02/1930. Hội nghị đã nhất trí đổi tên Đảng thành Đảng Cộng sản Đông Dương và đồng chí Trần Phú chính thức được bầu làm Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng. Bên cạnh đó, Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương tháng 10/1930 còn thảo luận và ban hành nhiều Án nghị quyết như: Nghị quyết về tình hình hiện tại ở Đông Dương và nhiệm vụ cần kíp của Đảng; về Điều lệ Đảng; Điều lệ của các tổ chức quần chúng như Công

hội, Nông hội, Thanh niên, Phụ nữ, Hội Đồng minh phản đế, Hội Cứu tế đỏ... Những đường lối cơ bản của Luận cương cho đến hôm nay vẫn còn nguyên giá trị. Thực tiễn đấu tranh cách mạng hơn 90 năm qua, ngày càng chứng minh rõ ràng hơn công lao sáng tạo vĩ đại của đồng chí Trần Phú đã cống hiến cho cách mạng Việt Nam.

Sau Hội nghị Trung ương lần thứ nhất, đồng chí Trần Phú và Ban Chấp hành Trung ương đã quyết định đặt các cơ quan Trung ương của Đảng tại Sài Gòn - Chợ Lớn. Cuối tháng 11, đồng chí rời Hương Cảng về tới Sài Gòn, lúc này Sài Gòn đang bị địch khủng bố trắng, nhiều cơ sở đảng bị lộ, nhiều chiến sĩ cộng sản bị địch bắt và hy sinh. Tại đây, đồng chí Trần Phú đã góp phần quan trọng trong việc lãnh đạo phong trào cách mạng những tháng cuối năm 1930 đầu năm 1931. Đồng chí Trần Phú và Ban Chấp hành Trung ương đã bám sát tình hình của phong trào, để ra các chủ trương, đường lối phù hợp với thực tiễn cách mạng; xây dựng tổ chức cơ sở đảng các cấp từ Trung ương tới các Xứ ủy, Tỉnh ủy, Huyện ủy và chi bộ cơ sở; xuất bản báo Cờ Vô sản, Tạp chí Cộng sản và các bản báo chí của các xứ ủy... Nhờ đó, trong điều kiện bị kẻ thù khủng bố, đàn áp gắt gao trong phong trào Xô viết Nghệ Tĩnh nhưng các Xứ ủy Nam Kỳ, Trung Kỳ và Bắc Kỳ đã được thành lập và từng bước lớn mạnh. Số đảng viên là công nhân tại các cơ sở công nghiệp, đồn điền, mỏ khai thác và ở các địa phương tăng lên đáng kể. "Nếu như khi mới thành lập, toàn Đảng chỉ có khoảng 30 chi bộ với hơn 200 đảng viên thì đến tháng 3/1931, số đảng viên đã lên tới 2.400 đồng chí, hoạt động trong 250 chi bộ, tổ chức cơ sở đảng"[1].

Trước những biến động của tình hình thế giới, cách mạng Đông Dương, cách mạng Việt Nam trong giai đoạn này trở nên tạm lắng bởi sự khủng bố, bắt bớ ngày càng quyết liệt, gắt gao

---

[1] *Trần Phú - Tiểu sử*, TLĐD, tr.122.

của thực dân Pháp. Cuối tháng 3/1931, tại số nhà 236, một cơ sở đảng trên đường Risô (Richaud, nay là đường Nguyễn Đình Chiểu, Quận 3, Thành phố Hồ Chí Minh). Hội nghị lần thứ hai Ban Chấp hành Trung ương đã được khai mạc dưới sự chủ trì của đồng chí Trần Phú. Tham dự Hội nghị có các đồng chí Nguyễn Phong Sắc (tức Thịnh), Nguyễn Trọng Nhã (tức Nhật, Nghĩa), Trần Văn Lan (tức Giáp), Lê Mao (tức Cát)... và một số đồng chí lãnh đạo trong Xứ ủy Nam Kỳ. Hội nghị đã nghiêm túc rút ra những kinh nghiệm trong đấu tranh (kể cả những sai lầm nóng vội trong công tác vận động quần chúng), đồng thời đề ra nhiệm vụ cần kíp phải thực hiện về công tác tổ chức của Đảng và công tác lãnh đạo quần chúng. Ban hành các Nghị quyết về nhiệm vụ hiện tại của Đảng, Vấn đề tổ chức và Vấn đề cổ động tuyên truyền.

Từ Hội nghị Trung ương lần thứ nhất (10/1930) đến Hội nghị Trung ương lần thứ hai (3/1931), đồng chí Trần Phú và Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã đặc biệt quan tâm tới công tác xây dựng tổ chức đảng, các tổ chức, đoàn thể cách mạng quần chúng; giữ vững đường lối chính trị đúng đắn, không ngừng quan tâm bồi dưỡng quan điểm vô sản; đảm bảo Đảng vững mạnh về tổ chức, đoàn thể, lãnh đạo cách mạng vượt qua thời kỳ đầy khó khăn, thử thách.

Vào sáng ngày 18/4/1931 do sự khủng bố ráo riết của địch, đồng chí Trần Phú đã bị bắt tại số nhà 66 đường Săm panhơ (đây là Cơ quan ấn loát của Đảng). Thực dân Pháp đã giam giữ đồng chí ở bốt Pôlô rồi bốt Catina. Sau những lần hỏi cung không mang lại kết quả, chúng đã đưa đồng chí về Khám Lớn để chờ ngày xét xử. Sống ở nơi tù ngục đọa đày, sức khỏe của đồng chí ngày càng sa sút, bệnh tràng nhạc tái phát và bệnh viêm phổi ngày một thêm trầm trọng. Tới tháng 8/1931, sức khoẻ của đồng chí bị yếu hẳn, cai ngục đành phải đưa đồng chí vào nhà thương Chợ Quán (nay là Trung tâm Bệnh nhiệt

đối, số 190 Bến Hàm Tử, Quận 5, Thành phố Hồ Chí Minh) để chữa trị. Sáng ngày 06/9/1931, đồng chí Trần Phú đã vĩnh biệt đồng bào, đồng chí thân yêu trên tay những người đồng đội để lại cho toàn Đảng, toàn dân một tấm gương ngời sáng với lời trăng trối cuối cùng "*Hãy giữ vững chí khí chiến đấu*"[1]. Khẳng định công lao và tấm gương hy sinh vì Đảng, vì dân của đồng chí Trần Phú và các bậc tiên liệt cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: "*Trong Đảng ta, các đồng chí Trần Phú, Ngô Gia Tự, Lê Hồng Phong, Nguyễn văn Cừ, Hoàng Văn Thụ, Nguyễn Thị Minh Khai và nhiều đồng chí khác đã vì dân, vì Đảng oanh liệt hy sinh, đã nêu gương chói lọi của đạo đức cách mạng chí công vô tư cho tất cả chúng ta học tập*"[2].

Với những cống hiến lớn lao của mình, mới 26 tuổi, đồng chí Trần Phú đã được tín nhiệm bầu giữ trọng trách cao nhất của Đảng, 27 tuổi đồng chí hy sinh. Từ chủ nghĩa yêu nước chân chính, đồng chí Trần Phú đã trở thành một người chiến sĩ cộng sản lỗi lạc, Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, góp phần quan trọng trong việc xây dựng và củng cố tổ chức đảng, xây dựng các tổ chức đoàn thể, lãnh đạo phong trào cách mạng những tháng cuối năm 1930 đầu năm 1931.

Quê hương đồng chí Trần Phú, mảnh đất địa linh nhân kiệt mãi mãi tự hào về người con ưu tú của quê hương, người đã hiến dâng trọn đời mình cho sự nghiệp giải phóng dân tộc.

Hiện nay, trên quê hương đồng chí đang gìn giữ và bảo tồn khu di tích lưu niệm đồng chí Trần Phú. Đất mẹ quê hương cũng đã ôm trọn hình hài người con ưu tú cùng hai cụ thân sinh và người em đồng chí trên đồi Quần Hội, trước bến Tam Soa.

---

[1] Theo lời kể của đồng chí Nguyễn Văn Nhung, tư liệu lưu tại Bảo tàng Thành phố Hồ Chí Minh.

[2] *Hồ Chí Minh toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2002, tập 9, tr.284.

Khu lưu niệm đồng chí Trần Phú nằm cạnh con đê La Giang bên dòng sông La hiền hòa, giữa một vùng dân cư đông đúc, thuộc thôn Châu Tùng, xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ. Khu di tích có nhà thờ và nhà trưng bày lưu niệm.

Nhà thờ, nguyên là nhà dân dụng được ông Trần Viết Tân (cố nội đồng chí Trần Phú) dựng vào năm Nhâm Tuất (1862). Sau khi ông Tân qua đời, ngôi nhà được ông Trần Viết Tiến kế tự. Khi ông Tiến mất, ngôi nhà được ông Trần Văn Phổ thân sinh đồng chí Trần Phú thừa hưởng. Đầu năm 1901 khi ông Phổ mang theo cả gia đình vào huyện Tuy An (Phú Yên) làm Giáo thụ thì ngôi nhà được ông Đồ Cầu (chú ruột của đồng chí Trần Phú) sử dụng. Cho đến khoảng đầu những năm 1930, ông Đồ Cầu hiến tặng ngôi nhà này cho dòng họ và từ đó tới nay ngôi nhà trở thành nhà thờ tiểu chi họ Trần. Chính trong ngôi nhà này trong thời gian đồng chí Trần Phú học tại Trường Quốc học Huế (1918 - 1922), đồng chí đã có nhiều lần về thăm nhà để dạy kèm cho người em trai mình và 2 người em ruột của chị dâu là Nguyễn Vọng và Nguyễn Kính. Trong thời gian đồng chí Trần Phú dạy học ở Trường Cao Xuân Dục, thành Vinh (1922 - 1925). Lúc này, đồng chí Trần Ngọc Danh đang theo học tại Trường Quốc Học Vinh. Hai anh em đồng chí thường ghé về thăm nhà vào những dịp lễ, tết, các kỳ nghỉ hè. Cuối năm 1925, sau thời gian hoạt động tại Pạc Hin Bun (Lào), đồng chí Trần Phú mắc bệnh sốt rét nên có về quê nhà dưỡng bệnh một thời gian.

Ngôi nhà đã gắn bó một phần tuổi thơ cho đến lúc trưởng thành của đồng chí Trần Phú. Quê hương và mảnh đất Tùng Ảnh, La Giang - Đức Thọ qua tiếng ru của mẹ, lời kể của cha đã góp phần nuôi dưỡng tâm hồn cốt cách, hun đúc, bồi đắp cho đồng chí tinh thần yêu nước thương dân, căm thù giặc Pháp xâm lược và bè lũ tay sai.

Năm 1977, ngôi nhà được Bảo tàng Nghệ Tĩnh đưa vào danh mục quản lý, đồng thời cử cán bộ về bảo vệ, trông coi và phát huy các giá trị di tích. Ngôi nhà trở thành di tích gốc lưu niệm đồng chí Trần Phú, nơi thờ tự vong linh đồng chí và vong linh tiên tổ họ Trần.

Nhà trưng bày lưu niệm đồng chí Trần Phú là nơi bảo lưu, gìn giữ và trưng bày những tài liệu hiện vật gắn liền với cuộc đời và sự nghiệp đồng chí. Nhà thờ cùng với các tài liệu hiện vật được trưng bày ở đây đã giúp cho đông đảo khách tham quan có thêm những hiểu biết về thân thế, sự nghiệp, những công lao cống hiến và đóng góp to lớn của đồng chí Trần Phú cho Đảng và cách mạng Việt Nam; ý chí bất khuất, quật cường trước kẻ thù, sự hy sinh cao cả của đồng chí Trần Phú cho sự nghiệp độc lập và giải phóng dân tộc.

Khu mộ đồng chí Trần Phú nằm về hướng Tây Bắc, trên lưng chừng ngọn đồi Quần Hội trước bến Tam Soa thuộc thôn Châu Linh, xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ.

Đây là một vùng đất *"sơn kỳ thủy tú"* Tam Soa - Linh Cảm một danh thắng nổi tiếng, nơi hội tụ của hai dòng Ngàn Sâu, Ngàn Phố tạo thành sông La, cạnh là ngọn Tùng Lĩnh hàng thông soi bóng. Bên kia dòng sông về phía Tây Bắc là dãy Thiên Nhẫn - nơi có thành Lục Niên nổi tiếng trong kháng chiến chống quân Minh của Lê Lợi. Phía Tây Nam là dãy núi Giăng Màn với ngọn Mồng Gà. Các núi này như một bức bình phong làm tiền án cho khu mộ, cùng với các dòng sông tạo nên một khung cảnh đẹp vừa hùng vĩ vừa nên thơ. Đây cũng là một điểm thu hút đông đảo du khách khi về dâng hương tưởng niệm, tri ân Tổng Bí thư Trần Phú gắn với núi sông thấm đẫm hồn quê Việt.

Đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng đã đi xa hơn 90 năm, nhưng Đảng ta, nhân dân ta luôn tưởng nhớ đến một người chiến sĩ cộng sản kiên trung bất khuất, suốt đời

chiến đấu, hy sinh vì sự nghiệp độc lập và giải phóng dân tộc. Ngay sau khi đồng chí Trần Phú hy sinh, trước những mất mát to lớn đó trong điều kiện bị kiểm duyệt ngặt nghèo, nhiều tờ báo đã đưa tin về sự hy sinh anh dũng của đồng chí Trần Phú như báo *Tin tức, báo Dân* chúng. Hội Cứu tế đỏ của Quốc tế Cộng sản in hình đồng chí trên Bích chương của Hội. Tạp chí *Quốc tế Cộng sản* từng ca ngợi: *"Sự nghiệp cách mạng, niềm tin và phẩm chất cao đẹp của Tổng Bí thư Trần Phú trong nhà tù đế quốc sẽ mãi mãi là tấm gương bất diệt cho những người Cộng sản"*[1]. Tiếc thương người đồng chí, anh em tù chính trị tại Khám lớn Sài Gòn đã làm bài thơ tiễn biệt đầy xúc động:

Trần Phú anh ơi đã thác rồi

Thác mà như thế đẹp gương soi

Bao phen sóng gió đâu sờn dạ

Mấy trận đòn tra chẳng hở môi

Tuy anh đã thác gương còn sáng

Thác được như anh sáng suốt đời.

Hiện nay, rất nhiều cơ quan, nhà máy, xí nghiệp, công ty, trường học, các con đường đô thị và địa danh mang tên đồng chí Trần Phú. Các lễ kỷ niệm ngày sinh, nhất là vào các năm chẵn của đồng chí Trần Phú đều được Đảng, Nhà nước và Đảng bộ, nhân dân Hà Tĩnh đứng ra tổ chức hội thảo khoa học, dâng hương tưởng niệm long trọng với sự tham dự của các đồng chí lãnh đạo Đảng và Nhà nước, đánh dấu sự ghi nhận những công lao cống hiến to lớn của đồng chí trong sự nghiệp cách mạng Việt Nam.

Từ năm 1977 đến năm 2002, Khu di tích lưu niệm đồng chí Trần Phú là một bộ phận của Bảo tàng Nghệ Tĩnh, từ năm 1991 là Bảo tàng Hà Tĩnh. Có chức năng, nhiệm vụ chính là bảo tồn,

---

(1) Bản chụp lưu tại Viện Hồ Chí Minh: *Tạp chí Quốc tế Cộng sản*, số 4, năm 1932, tiếng Nga, tr.67, 68.

gìn giữ và phát huy các giá trị ý nghĩa của khu di tích thông qua nhà thờ tiểu chi họ Trần và nhà trưng bày lưu niệm đồng chí Trần Phú. Năm 1999, sau khi tìm thấy và đưa hài cốt đồng chí Trần Phú từ Thành phố Hồ Chí Minh về an táng tại quê hương đồng chí, trên đồi Quần Hội xã Tùng Ảnh. Ngày 14/6/2002, Ủy ban nhân dân tỉnh Hà Tĩnh đã ra Quyết định số 1315/QĐ-UB-TC về việc thành lập Ban quản lý di tích Trần Phú.

Từ khi thành lập đến nay, với tư cách là một đơn vị sự nghiệp trực thuộc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch, công tác bảo tồn, tôn tạo, quản lý và phát huy các giá trị của di tích luôn được thực hiện tốt.

Tổ chức bộ máy cơ quan đã từng bước ổn định, cán bộ, nhân viên đoàn kết và có trách nhiệm cao trong công việc. Công tác chuyên môn, nghiệp vụ từng bước được nâng lên. Hoạt động dẫn lễ dâng hương được tổ chức trang nghiêm, chu đáo, việc hướng dẫn khách tham quan ngày càng chuyên nghiệp, đi vào nề nếp. Bình quân mỗi năm, tại hai địa điểm của di tích đơn vị đã đón tiếp, phục vụ hàng vạn lượt khách tham quan, thăm viếng. Trong đó có nhiều đoàn là các đồng chí lãnh đạo của Đảng, Nhà nước; các bộ, ban, ngành, đoàn thể Trung ương và nhiều đoàn khách quốc tế.

Ngay từ khi mới được thành lập, trong điều kiện còn gặp nhiều khó khăn về cơ sở vật chất, nhân lực nhưng Ban quản lý di tích đã thực hiện tốt các nhiệm vụ của mình trong việc bảo tồn và phát huy các giá trị của di tích. Để di tích dần trở thành một điểm tham quan, thăm viếng quan trọng của tỉnh nhà cùng với các di tích tiêu biểu khác như khu di tích lưu niệm Nguyễn Du, Đồng Lộc và Hà Huy Tập.

Công tác bảo tồn được tiến hành thường xuyên, liên tục nhằm để bảo lưu, gìn giữ những giá trị nguyên gốc của di tích, đó là nhà thờ tiểu chi họ Trần. Một ngôi nhà được làm từ các cấu kiện gỗ, theo lối nhà kẻ, 3 gian 2 hồi, mái lợp ngói vảy cùng

với nhiều đồ tế khí được truyền lại. Trong không gian này, đồng chí Trần Phú đã có những tháng ngày ăn, ở sinh hoạt cùng người thân, thăm thú bà con lối xóm, để rồi vào những chiều hè men theo lối đi sau nhà hòa mình xuống dòng sông La tắm mát cùng mọi người trong thôn tại bến ông Đồ Cầu.

Các tài liệu, hiện vật được trưng bày tại nhà lưu niệm có nhiều hiện vật gốc có giá trị như chiếc rương gỗ của đồng chí Trần Phú sử dụng trong thời gian dạy học ở Vinh (1922 - 1925), cuốn Trần tộc phả ký (gia phả họ Trần), Con dấu Hội Hưng Nam, bộ quần áo của đồng chí Trần Phú sử dụng trong thời gian hoạt động tại Hà Nội... Ngoài việc thường xuyên được gìn giữ sạch sẽ, Đơn vị thường xuyên sử dụng các biện pháp lý hóa, đảm bảo nhiệt độ, độ ẩm, chống nấm mốc, mối mọt... để gìn giữ hiện vật, tránh những tác nhân gây hại.

Thông qua nhà thờ tiểu chi họ Trần, nhà trưng bày lưu niệm và khu mộ Tổng Bí thư Trần Phú, đơn vị đã đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục tinh thần và ý chí cách mạng của đồng chí Trần Phú một cách sâu rộng trong đời sống xã hội, nhất là đối với thế hệ trẻ, những chủ nhân tương lai của đất nước. Công tác thuyết minh, hướng dẫn viên tại điểm, nhất là việc dẫn lễ dâng hương tại khu mộ được đặc biệt chú trọng. Công tác sưu tầm, trưng bày và chỉnh lý được tiến hành thường xuyên nhằm để làm phong phú thêm hệ thống trưng bày hiện vật về cuộc đời và sự nghiệp đồng chí Trần Phú, tạo sức hấp dẫn, tính biểu cảm cho người xem. Gắn di tích với các điểm đến du lịch trong và ngoài tỉnh, trong các chương trình về nguồn, về với các địa chỉ đỏ; là nơi tổ chức kết nạp đội viên, đoàn viên, đảng viên mới, nơi dâng hương trước lúc lên đường nhập ngũ bảo vệ Tổ quốc của thanh niên huyện Đức Thọ và các vùng phụ cận. Đơn vị cũng đã thường xuyên kết hợp với các trường học tổ chức các hoạt động ngoại khóa tham quan tìm hiểu về cuộc đời và sự nghiệp Tổng Bí thư Trần Phú để khơi dậy tình yêu quê hương, đất nước, lòng tự hào dân tộc cho thế hệ trẻ.

Gắn kết, gần gũi với các trường học, các địa phương có địa danh mang tên đồng chí Trần Phú như Trường Trung học phổ thông và Trung học cơ sở chuyên Trần Phú, Thành phố Hải Phòng; Trường Trung học cơ sở và Tiểu học Trần Phú, Thành phố Thanh Hóa; Trường trung học Trần Phú, thành phố Móng Cái (Quảng Ninh); lãnh đạo phường Trần Phú, quận Hoàng Mai (Hà Nội)...

Trong các năm 2015, 2019, Ban đã giúp đỡ, phối kết hợp với hãng Phim truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh và Đài Phát thanh truyền hình Hà Tĩnh sản xuất 2 bộ phim tư liệu: *Tổng Bí thư Trần Phú* và *Hãy giữ vững chí khí chiến đấu*. Các bộ phim này đã được phát sóng rộng rãi trên sóng truyền hình Quốc gia và sóng truyền hình ở các địa phương. Trong những năm gần đây, bên cạnh việc quảng bá, tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng như Đài phát thanh, truyền hình, báo chí, xuất bản các ấn phẩm giới thiệu về cuộc đời và sự nghiệp đồng chí Trần Phú. Đơn vị đã đẩy mạnh việc quảng bá, phát huy trên không gian mạng toàn cầu. Tại 2 địa điểm của di tích đã đặt Bản đồ số Di tích Tổng Bí thư Trần Phú và các di tích tiêu biểu trên địa bàn huyện Đức Thọ để du khách có thể truy cập thông qua việc quét mã QR. Xây dựng trang Website *Ban Quản lý khu di tích Trần Phú.org.vn* và cho đến nay đã có gần 10 vạn lượt người truy cập. Phát huy ưu thế của mạng xã hội Facebook, đơn vị đã lập trang *Ban Quản lý di tích Tổng Bí thư Trần Phú* và thường xuyên đăng bài, cập nhật những hoạt động nổi bật của đơn vị, những hình ảnh tư liệu, hiện vật về khu di tích.

Những việc làm thiết thực của đơn vị trong việc gìn giữ và phát huy những giá trị của Khu di tích lưu niệm Tổng Bí thư Trần Phú ngày càng được quan tâm, được lãnh đạo và đông đảo khách tham quan, thăm viếng ghi nhận. Di tích đã trở thành một địa chỉ đỏ, nơi gặp gỡ của những con tim hướng về nguồn cội, về đồng chí Trần Phú và Đảng quang vinh./.

LỒNG GHÉP NỘI DUNG TUYÊN TRUYỀN VỀ HÀNH TRÌNH XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ QUA MÓNG CÁI TRONG CÁC CHƯƠNG TRÌNH ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG TẠI TRUNG TÂM CHÍNH TRỊ THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

✍ **Đồng chí Nguyễn Phương Thanh**

Phó Giám đốc Trung tâm Chính trị thành phố Móng Cái

Thực hiện Thông báo số 1116-TB/TU ngày 27/12/2023 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về tổ chức, sắp xếp lại mô hình Ban Tuyên giáo - Trung tâm Chính trị cấp huyện; Quyết định số 984-QĐ/TU ngày 18/01/2024 của Thành ủy Móng Cái về việc tổ chức, sắp xếp lại mô hình Ban Tuyên giáo - Trung tâm Chính trị thành phố Móng Cái, theo đó Trung tâm Chính trị Thành phố được tổ chức sắp xếp lại thành cơ quan độc lập, là đơn vị sự nghiệp trực thuộc Thành ủy và chính thức đi vào hoạt động kể từ ngày 18/01/2024.

Trung tâm Chính trị Thành phố có chức năng tổ chức đào tạo, bồi dưỡng về lý luận chính trị - hành chính; chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; kiến thức quản lý nhà nước, kiến thức, kỹ năng và chuyên môn, nghiệp vụ về công tác xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội cho cán bộ, đảng viên trong hệ thống chính trị ở cơ sở trên địa bàn Thành phố, không thuộc đối tượng đào tạo, bồi dưỡng của Trường Chính trị tỉnh, Thành phố trực thuộc Trung ương; tuyên truyền, giáo dục, bồi dưỡng lịch sử Đảng và lịch sử đảng bộ của địa phương; tham gia phối hợp trong công tác tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận theo yêu cầu của cấp ủy.

Nhiệm vụ của Trung tâm Chính trị Thành phố là đào tạo sơ cấp lý luận chính trị - hành chính; bồi dưỡng các chương trình lý luận chính trị cho các đối tượng theo quy định; chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước cho cán bộ, đảng viên trên địa bàn huyện. Bồi dưỡng, cập nhật kiến thức mới về chuyên môn, nghiệp vụ công tác xây dựng Đảng, quản lý nhà nước, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội và một số lĩnh vực khác cho cán bộ Đảng (là cấp ủy viên cơ sở), cán bộ chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể ở cơ sở. Bồi dưỡng chính trị cho đối tượng phát triển Đảng; lý luận chính trị cho đảng viên mới; nghiệp vụ công tác Đảng cho cấp ủy viên cơ sở. Tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng và lịch sử đảng bộ địa phương. Tổ chức thông tin về tình hình thời sự, chính sách... cho đội ngũ báo cáo viên, tuyên truyền viên ở cơ sở. Tham gia phối hợp trong công tác tổng kết thực tiễn, nghiên cứu lý luận, nghiên cứu khoa học theo yêu cầu của cấp ủy và phục vụ giảng dạy, học tập.

Thực hiện một số nhiệm vụ khác do Ban Thường vụ, Thường trực Thành ủy giao. Trung tâm chính trị cấp huyện có đội ngũ cán bộ gồm Giám đốc (Trưởng Ban Tuyên giáo Thành ủy là Giám đốc Trung tâm Chính trị Thành phố theo chế độ kiêm

nhiệm), 1 phó giám đốc và 1 giảng viên chuyên trách; biên chế được giao 4 người, thuộc biên chế của các cơ quan Đảng; của cấp ủy cấp huyện, do Ban Thường vụ cấp ủy cấp huyện xem xét, quyết định trên cơ sở yêu cầu, nhiệm vụ, tổng số dân và cán bộ, đảng viên trên địa bàn. Trung tâm Chính trị Thành phố được thực hiện chế độ giảng viên kiêm nhiệm để phục vụ công tác giảng dạy.

Trong những năm qua, Trung tâm Chính trị Thành phố luôn bám sát sự chỉ đạo, hướng dẫn, đôn đốc của Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương, Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy, sự quan tâm, lãnh đạo sát sao của Thường trực Thành ủy, sự phối hợp chặt chẽ với các ban, ngành, đoàn thể, các chi, đảng bộ cơ sở để chủ động xây dựng kế hoạch, tổ chức mở các lớp đào tạo, bồi dưỡng phù hợp với nhu cầu và tình hình thực tiễn địa phương, góp phần hoàn thành tốt chức năng, nhiệm vụ được giao. Công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị và nghiệp vụ cho cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên trên địa bàn toàn tỉnh được các Trung tâm thực hiện có hiệu quả, bảo đảm nội dung, mục đích, yêu cầu, đúng tiến độ và kế hoạch đề ra.

Năm 2024, Trung tâm Chính trị Thành phố đã mở 56 lớp với 5.859 học viên. Thông qua học tập, bồi dưỡng các chuyên đề về giáo dục lý luận chính trị đã giúp cho cán bộ, đảng viên trên địa bàn hiểu về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, về nhiệm vụ xây dựng hệ thống chính trị, xây dựng Đảng, chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức đoàn thể vững mạnh đáp ứng yêu cầu sự nghiệp đổi mới. Qua đó, giúp cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là đội ngũ cán bộ, đảng viên ở cơ sở nâng cao nhận thức chính trị, vận dụng những kiến thức đã học vào thực tiễn công tác ở địa phương, đơn vị.

Thực hiện Chỉ thị số 20-CT/TW ngày 18/01/2018 của Ban Bí thư Trung ương Đảng "về tiếp tục tăng cường, nâng cao chất lượng nghiên cứu, biên soạn, tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng" (Chỉ thị số 20-CT/TW); Kế hoạch số 229-KH/TU ngày 31/8/2018 của Tỉnh ủy Quảng Ninh và Kế hoạch số 193-KH/TU ngày 10/9/2018 của Ban Thường vụ Thành ủy Móng Cái về thực hiện Chỉ thị số 20-CT/TW trong những năm qua, công tác nghiên cứu, biên soạn, tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng, lịch sử truyền thống là nhiệm vụ chính trị quan trọng của công tác xây dựng Đảng. Các cấp ủy trực thuộc Đảng bộ Thành phố luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh công tác nghiên cứu, biên soạn, tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng, lịch sử truyền thống cách mạng và đã đạt được những kết quả quan trọng, góp phần thực hiện có hiệu quả các chỉ thị, văn bản chỉ đạo của Trung ương, của Tỉnh ủy, Ban Thường vụ Thành ủy về công tác nghiên cứu, biên soạn, tuyên truyền, giáo dục lịch sử Đảng, lịch sử cách mạng. Đặc biệt, việc tuyên truyền, giáo dục lịch sử cách mạng và lịch sử truyền thống là sự chuyển giao một di sản quý báu của dân tộc cho thế hệ cán bộ, đảng viên, đoàn viên, hội viên và Nhân dân, nhất là thế hệ trẻ, để họ có cơ sở hiểu được một quá khứ gian khổ, đau thương nhưng đầy vinh quang, anh dũng mà bao thế hệ trước đã đấu tranh gìn giữ, hy sinh để chúng ta có được ngày hôm nay. Từ đó nâng cao tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc, tự hào nền văn hiến quốc gia, bởi đây là ý thức và hành động "có ý nghĩa sống còn đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc". Vì vậy, việc lồng ghép giáo dục lịch sử cách mạng và lịch sử truyền thống được đưa vào chương trình giảng dạy các lớp bồi dưỡng lý luận chính trị, góp phần giáo dục truyền thống cách mạng cho cán bộ, học viên và Nhân dân.

Một trong những nguyên tắc cơ bản trong chương trình đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị, chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ, giảng viên, học viên, hội viên ở các Trung tâm Chính

trị cấp huyện là luôn gắn "lý luận với thực tiễn", "học đi đôi với hành". Thực tiễn những năm qua cho thấy, vấn đề tổ chức cho học viên đi nghiên cứu thực tế là hoàn toàn phù hợp với phương châm "Học đi đôi với hành", "Lý luận gắn với thực tiễn" và đáp ứng được yêu cầu, nguyện vọng của học viên. Nghiên cứu thực tế là cơ hội và điều kiện tốt để học viên được thâm nhập thực tiễn, được đi đến các địa chỉ đỏ của địa phương, tìm hiểu một cách sâu sắc về thực tế ở địa phương, cơ sở. Đặc biệt, qua nghiên cứu thực tế giúp học viên có thêm những tư liệu, kinh nghiệm trong công tác lãnh đạo, quản lý cần thiết và bổ sung thêm kinh nghiệm cho công tác lãnh đạo, chỉ đạo ở cơ sở sau này.

Hằng năm, Trung tâm Chính trị Thành phố đã bám sát nội dung, chương trình, tài liệu do Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương quy định và hướng dẫn của Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy để xây dựng kế hoạch, chương trình giảng dạy; đồng thời lồng ghép, đưa nội dung lịch sử đảng bộ địa phương vào chương trình giảng dạy của lớp Bồi dưỡng nhận thức về Đảng và lớp Bồi dưỡng lý luận chính trị cho đảng viên mới và các chương trình bồi dưỡng, tập huấn khác, để học viên hiểu thêm về lịch sử, giá trị của các di tích lịch sử, danh lam thắng cảnh, công trình văn hóa của địa phương mình.

Với phương châm "lý luận gắn với thực tiễn", "học đi đôi với hành". Thực tiễn những năm qua cho thấy, vấn đề tổ chức cho học viên đi nghiên cứu thực tế là hoàn toàn phù hợp với phương châm "Học đi đôi với hành", "Lý luận gắn với thực tiễn" và đáp ứng được yêu cầu, nguyện vọng của học viên. Trung tâm Chính trị Thành phố luôn chú trọng, quan tâm tổ chức cho học viên các lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng, đảng viên mới và các lớp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị đi tham quan, nghiên cứu thực tế các danh lam thắng cảnh, di tích lịch sử tại địa phương (nơi thành lập Chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên của Móng Cái, đền Xã Tắc, đình Trà Cổ, nhà lưu niệm Bác

Hồ, đài tưởng niệm Pò Hèn, đồi Trần Phú, nơi Bác Hồ dừng chân...). Nghiên cứu thực tế là cơ hội và điều kiện tốt để học viên được thâm nhập thực tiễn, được đi đến các địa chỉ đỏ của địa phương, tìm hiểu một cách sâu sắc về thực tế ở địa phương, cơ sở. Đặc biệt, qua nghiên cứu thực tế giúp học viên có thêm những tư liệu, kinh nghiệm trong công tác lãnh đạo, quản lý cần thiết và bổ sung thêm kinh nghiệm cho công tác lãnh đạo, chỉ đạo ở cơ sở sau này.

Vì vậy trong năm 2024, Trung tâm Chính trị Thành phố đã tổ chức mở 8 lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng cho 583 quần chúng ưu tú và 4 lớp bồi dưỡng lý luận chính trị cho đảng viên mới với 308 đảng viên, 2 lớp bồi dưỡng chuyên đề lịch sử Đảng "Đảng ta thật là vĩ đại" cho 248 học viên là cán bộ, hội viên Hội Nông dân và Hội Cựu Chiến binh Thành phố. Trong đó, có 11 lớp/874 học viên được đi tham quan, nghiên cứu thực tế. Do thời gian các lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng và bồi dưỡng lý luận chính trị cho đảng viên mới và các lớp bồi dưỡng chuyên đề diễn ra từ 5 - 7 ngày theo quy định. Vì vậy, buổi đi tham quan học tập thực tế được tính 5 tiết (1 buổi) học trên lớp. Trong 1 buổi học, học viên sẽ đi tham quan, nghiên cứu thực tế từ 2 - 3 điểm di tích lịch sử đã chọn và trước các buổi học đi tham quan, nghiên cứu học tập thực tế giáo viên chủ nhiệm lớp sẽ phân công cho các học viên, các tổ tự chuẩn bị nội dung thuyết trình về các điểm đến của lớp học. Cụ thể đối với điểm di tích tại đồi Trần Phú (thuộc khu 4, phường Hải Hòa, thành phố Móng Cái), qua nghiên cứu học tập thực tế học viên sẽ hiểu rõ hơn về đồng chí Trần Phú là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, là học trò xuất sắc của chủ tịch Hồ Chí Minh, người cộng sản mẫu mực, kiên cường, người con ưu tú của Đảng và dân tọc. Hơn 8 năm hoạt động cách mạng, gần 01 năm trên cương vị Tổng Bí thư, đồng chí đã để lại cho Đảng, cho các thế hệ cán bộ, đảng viên và Nhân dân một tấm gương sáng ngời về trí tuệ, đạo đức và bản lĩnh kiên cường của người chiến sĩ

cộng sản mẫu mực, một nhà lý luận xuất sắc của Đảng, suốt đời đấu tranh cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người. Ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường, cố Tổng Bí thứ Trần Phú đã nung nấu ý tưởng tìm đường cứu nước. Tháng 7/1925, đồng chí Trần Phú tham gia Hội Phục Việt - một tổ chức của những người yêu nước cấp tiến và sớm trở thành thành viên lãnh đạo của Hội, sau này Hội Phục Việt đổi tên thành Hội Hưng Nam, Việt Nam Cách mạng Đảng vào năm 1926. Bước ngoặt lớn trong cuộc đời cách mạng của đồng chí Trần Phú là việc đồng chí được tổ chức cử sang Quảng Châu liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên vào tháng 7/1926. Tại đây, Trần Phú gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc được tham gia lớp huấn luyện khóa 2 do đồng chí Nguyễn Ái Quốc trực tiếp giảng dạy và được kết nạp vào Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, khóa huấn luyện đã trang bị cho đồng chí Trần Phú những kiến thức cơ bản về lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin và cách mạng vô sản, từ đây đồng chí đã chuyển sang lập trường của giai cấp vô sản. Tháng 10/1926, đồng chí Trần Phú trở về nước hoạt động tích cực tuyên truyền quan điểm, đường lối cách mạng và di tích đồi Trần Phú gắn với sự kiện tháng 17/7/1926 đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú trên đường sang Quảng Châu (Trung Quốc), đây là điểm dừng chân tập kết của đoàn. Đồi Trần Phú, trước đây còn có tên gọi khác là Hỏa Thiêu Lĩnh (đồi Hỏa Thiêu), có diện tích là 2,4ha. Năm 1963, sau khi đoàn khảo sát của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam đến nghiên cứu và tìm hiểu về những địa điểm liên quan đến sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú, ngọn đồi này được đổi tên là đồi Trần Phú. Hiện nay, trên đỉnh đồi vẫn còn lưu giữ được một tấm bia để kỷ niệm sự kiện đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú dừng chân nơi đây. Công trình này hiện nay được Thành đoàn Móng Cái chăm sóc và lựa chọn là công trình thanh niên cấp tỉnh. Đồi Trần Phú là Di tích lịch sử cấp tỉnh (xếp hạng năm 2012) cũng

là một trong những di tích tiêu biểu của thành phố Móng Cái có ý nghĩa lớn về lịch sử, chính trị và văn hóa. Đây là một địa chỉ đỏ trong việc giáo dục cho thế hệ trẻ ngày hôm nay về tinh thần yêu nước và truyền thống đấu tranh cách mạng của các thế hệ cha ông.

Việc tổ chức cho học viên đi tham quan, nghiên cứu thực tế phù hợp với các chuyên đề học tập của lớp bồi dưỡng nhận thức về Đảng và đảng viên mới, tạo điều kiện cho học viên được tiếp cận thực tế, để ôn lại truyền thống lịch sử hào hùng của dân tộc, nâng cao hơn nữa ý thức trong học tập, công tác và rèn luyện bản thân, góp phần xây dựng quê hương ngày càng giàu mạnh, phát triển.

Kết thúc chuyến đi thực tế, các học viên sẽ viết bài thu hoạch về những nội dung được trải nghiệm. Đây là một trong các tiêu chí để cấp giấy chứng nhận hoàn thành chương trình bồi dưỡng.

Bên cạnh việc lồng ghép nội dung tuyên truyền về hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú qua Móng Cái vào các chương trình bồi dưỡng của Trung tâm Chính trị Thành phố, hằng năm, Trung tâm Chính trị Thành phố phối hợp với Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tỉnh Quảng Ninh đã mở các lớp trung cấp lý luận chính trị đặt tại Trung tâm Chính trị Thành phố. Ngoài các giờ học trên lớp theo quy định. Nghiên cứu thực tế là cơ hội và điều kiện tốt để học viên được thâm nhập thực tế, tìm hiểu một cách sâu sắc về tiềm năng, lợi thế, định hướng phát triển khu kinh tế cửa khẩu Móng Cái đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050... kết hợp hoạt động tri ân, "về nguồn" tại di tích đồi Trần Phú là một điểm nhấn trong việc đổi mới chương trình đào tạo, bám sát phương châm "học đi đôi với hành", "lý luận gắn với thực tiễn". Qua đó, giúp cho cán bộ, giảng viên Trung tâm, học viên thấy được sự lãnh đạo

tài ba, sự hy sinh, lòng dũng cảm, sự biết ơn về truyền thống lịch sử thành phố Móng Cái nói riêng và truyền thống lịch sử dân tộc nói chung, vun đắp tinh thần ý chí cho các học viên tích cực phấn đấu rèn luyện tốt, không ngừng trau rồi lý tưởng cách mạng, gương mẫu đi đầu trong các phong trào, hoạt động, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao, giúp cho các đồng chí giảng viên, cán bộ Trung tâm, học viên trau dồi, nâng cao kiến thức lý luận, kiến thức thực tiễn để từ đó lồng ghép làm phong phú bài giảng của mình hơn nữa với những gì đã tích lũy được sau mỗi chuyến đi nghiên cứu.

Đây là một trong những nội dung đổi mới, cách làm mới giúp cho lý luận gắn với thực tiễn được Thường trực Thành ủy đánh giá rất cao và cần được nhân rộng mô hình, cách làm này hơn nữa để kéo gần hơn nữa khoảng cách giữa lý luận và thực tiễn.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả nêu trên, việc tổ chức cho học viên các lớp bồi dưỡng đi nghiên cứu thực tế trong năm qua còn có những hạn chế, tồn tại nhất định, chưa thực sự phát huy được mục đích, yêu cầu của chương trình. Việc tổ chức và triển khai cho học viên đi nghiên cứu thực tế mới chỉ dừng lại kế hoạch thực hiện cho hoàn thành chương trình học tập. Nội dung và hình thức tổ chức chủ yếu dưới dạng nghe báo cáo thuyết minh gắn với tham quan thực tế các di tích lịch sử và danh lam thắng cảnh; chưa triển khai đưa được nội dung bài học, chuyên đề nghiên cứu diễn ra tại khu di tích, các địa chỉ đỏ để các học viên và giảng viên cùng trao đổi và thảo luận để từ đó giúp các học viên vừa nắm bắt được các nội dung bài học và hiểu sâu sắc hơn nữa lịch sử địa phương nơi gắn với các địa chỉ đỏ.

Để khắc phục những hạn chế trên, nhằm không ngừng nâng cao chất lượng và hiệu quả của công tác nghiên cứu thực tế của học viên các lớp bồi dưỡng kết nạp Đảng, đảng viên mới

hiện nay và thời gian tới, cần thực hiện đồng bộ nhiều giải pháp, trong đó tập trung thực hiện một số giải pháp chủ yếu như sau:

Đổi mới và đa dạng hóa nội dung, hình thức nghiên cứu thực tế. Có thể lồng ghép, giảng dạy các nội dung bài học tại các địa chỉ đỏ kết hợp với nghiên cứu lịch sử địa phương. Bên cạnh đó, không chỉ dừng lại ở các địa chỉ đỏ, khu di tích tại địa phương, đơn vị mà còn có thể tổ chức đi nghiên cứu thực tế tại một số địa chỉ đỏ, khu di tích lịch sử trên địa bàn một số địa phương khác trong và ngoài tỉnh để giúp học viên có thêm nhiều trải nghiệm, được tiếp cận thực tế, để ôn lại truyền thống lịch sử hào hùng của dân tộc.

Cuối khóa học, Trung tâm Chính trị Thành phố cần có đánh giá, tổng kết, rút kinh nghiệm về hoạt động nghiên cứu thực tế của các lớp học, làm căn cứ, cơ sở khoa học để điều chỉnh, bổ sung nội dung, chương trình và kế hoạch nghiên cứu thực tế cho học viên các khóa tiếp theo.

Có thể nhận thấy rằng, kết thúc mỗi chuyến học tập nghiên cứu thực tế, từ lý luận đi đến thực tiễn, các đồng chí cán bộ, giảng viên Trung tâm và các học viên được khơi dậy, bồi dưỡng tình yêu quê hương, đất nước, lòng tự hào dân tộc, giáo dục thêm truyền thống cách mạng và sự biết ơn trước những hy sinh anh hùng của ông cha. Từ đó trân trọng hơn và quyết tâm bảo vệ nền hòa bình, độc lập, tự do ngày nay, hiện thực hóa khát vọng xây dựng thành phố Móng Cái nói riêng và tỉnh Quảng Ninh nói chung phát triển nhanh, bền vững, toàn diện./.

TỰ HÀO ĐƯỢC HỌC TẬP VÀ RÈN LUYỆN DƯỚI MÁI TRƯỜNG MANG TÊN TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ

✍ **Em Hoàng Thu Hà**

Học sinh lớp 11A8, Trường Trung học phổ thông Trần Phú

Đồng chí Trần Phú là Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng và là người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Cuộc đời và sự nghiệp cách mạng của đồng chí Trần Phú đã trở thành tấm gương mẫu mực, ngời sáng của người cộng sản kiên trung, bất khuất, đúng như câu nói nổi tiếng của chính đồng chí: "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu".

Đồng chí Trần Phú sinh ngày 01/5/1904 trong một gia đình nhà nho yêu nước, quê huyện Đức Thọ - Hà Tĩnh, nơi diễn ra phong trào Cần Vương dưới ngọn cờ yêu nước của Phan Đình Phùng, một đỉnh cao của phong trào khởi nghĩa bùng lan hầu khắp đất nước, chống chế độ thực dân Pháp cuối thế kỷ XIX.

Mồ côi cha khi mới hơn 4 tuổi, đồng chí Trần Phú sớm có ý thức tự lập, vượt khó để vươn lên trong học tập. Ngay từ khi còn ngồi trên ghế nhà trường, đồng chí Trần Phú đã dồn hết tâm trí cho học tập, tham gia "Hội Tu tiến" để giúp đỡ bạn bè cùng chí hướng và nuôi dưỡng tinh thần yêu nước. Sau khi đỗ đầu kỳ thi thành chung ở Huế, vào năm 1922 đồng chí được bổ nhiệm làm giáo viên Trường Tiểu học Cao Xuân Dục tại Vinh. Trong những năm làm giáo viên ở Vinh, đồng chí nổi tiếng là một giáo viên dạy giỏi, yêu trò, đoàn kết các đồng nghiệp, khơi dậy trong thế hệ trẻ tinh thần yêu nước, yêu quê hương và lòng căm thù giặc sâu sắc. Đồng chí đã tiếp nhận những tư tưởng yêu nước và cách mạng của Nguyễn Ái Quốc qua sách báo truyền vào Việt Nam lúc đó. Tại Vinh, đồng chí Trần Phú tham gia sáng lập Hội Phục Việt (sau đổi là Hội Hưng Nam), lãnh đạo phong trào làm đơn lấy chữ ký đòi thực dân Pháp trả lại tự do cho nhà chí sĩ Phan Bội Châu, tổ chức lễ truy điệu nhà yêu nước Phan Chu Trinh, mở các lớp dạy quốc ngữ cho quần chúng lao động.

Bước ngoặt trong cuộc đời cách mạng của đồng chí Trần Phú là việc đồng chí được cử sang Quảng Châu bắt liên lạc với Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên. Tại đây, đồng chí Trần Phú đã gặp lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, được dự lớp huấn luyện chính trị do Người giảng dạy. Trần Phú được Nguyễn Ái Quốc tin cậy, kết nạp vào nhóm bí mật (Cộng sản Đoàn) với tên gọi Lý Quý, được giới thiệu sang học tại Trường Đại học Phương Đông ở Mát-xcơ-va. Chính những năm học tập, nghiên cứu lý luận Mác - Lênin, tham gia hoạt động thực tiễn, đặc biệt trao đổi với các đồng nghiệp của các đảng anh em về những vấn đề dân tộc và thuộc địa, đồng chí Trần Phú đã có bước trưởng thành lớn đủ sức gánh vác những nhiệm vụ do Đảng phân công.

Tháng 4/1930, đồng chí Trần Phú được Quốc tế Cộng sản và lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc cử về nước hoạt động với cương vị

là cán bộ chủ chốt của Đảng và có những đóng góp to lớn cho cách mạng Việt Nam.

Tháng 7/1930, đồng chí được bổ sung vào Ban Chấp ủy lâm thời và được giao nhiệm vụ dự thảo Luận cương chính trị của Đảng. Tháng 10/1930, tại Hương Cảng (Trung Quốc), Hội nghị lần thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng đã thảo luận và nhất trí thông qua "Luận cương chính trị" do đồng chí Trần Phú dự thảo. Đây là văn kiện quan trọng của Đảng, đã vận dụng những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin về vấn đề dân tộc và thuộc địa và những luận điểm cơ bản trình bày trong Chính cương vắn tắt và Sách lược vắn tắt do Nguyễn Ái Quốc soạn thảo được thông qua tại Hội nghị thành lập Đảng.

Với công lao và đóng góp to lớn đó, đồng chí Trần Phú đã được Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương tháng 10/1930 bầu làm Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng. Trên cương vị Tổng Bí thư đầu tiên, đồng chí Trần Phú đã có những đóng góp to lớn trong việc xây dựng Đảng về chính trị, tư tưởng và tổ chức.

Trong quá trình hoạt động cách mạng, đồng chí bị địch bắt ở Sài Gòn ngày 18/4/1931. Trước những thủ đoạn của kẻ thù, đồng chí Trần Phú đã nêu cao tấm gương sáng ngời về lòng trung thành tuyệt đối với Đảng và cách mạng, về tinh thần bất khuất, chiến đấu kiên cường trước kẻ thù. Ngày 6/9/1931, trước lúc hy sinh, đồng chí vẫn nhắn gửi đồng chí, đồng bào lời nói bất hủ: "Hãy giữ vững chí khí chiến đấu".

Đồng chí Trần Phú đã để lại cho các thế hệ đi sau tấm gương sáng ngời của một chiến sĩ Cộng sản kiên cường, hiến dâng trọn cuộc đời cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc. Phẩm chất cộng sản kiên trung và khí tiết lẫm liệt của Trần Phú trước kẻ thù đã cổ vũ các thế hệ người Việt Nam trong cuộc chiến đấu cho độc lập, tự do của Tổ quốc, ấm no hạnh phúc của Nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đánh giá:

"Là một người rất thông minh, hăng hái và cần cù, đồng chí Trần Phú đã làm được nhiều việc quan trọng cho Đảng".

Trường Trung học phổ thông Trần Phú, Móng Cái, Quảng Ninh (trước đây là trường cấp II - III Trần Phú) thành lập tháng 9/1957. Trường vinh dự mang tên đồng chí Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng. Trải qua gần 70 năm xây dựng và trưởng thành Trường Trung học phổ thông Trần Phú góp phần quan trọng trong quá trình phát triển sự nghiệp giáo dục tại thành phố Móng Cái và một số huyện miền Đông thuộc tỉnh Quảng Ninh. Trường Trung học phổ thông Trần Phú được Chủ tịch nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam trao tặng Huân chương Lao động hạng Ba (1997), Huân chương Lao động hạng Nhì (2006), Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ (2008), Cờ thi đua của Chính phủ và Cờ thi đua của Ủy ban nhân dân tỉnh Quảng Ninh (2011). Đạt trường chuẩn quốc gia từ năm 2007, 2011, 2016. Là trường Trung học phổ thông đầu tiên được Ủy ban nhân dân tỉnh công nhận trường học đạt tiêu chuẩn chất lượng giáo dục vào tháng 11/2010 và Sở Giáo dục và Đào tạo tiếp tục công nhận đạt chuẩn kiểm định cấp độ 3 và chuẩn quốc gia năm 2017. Năm 2018 được Ủy ban nhân dân tỉnh tặng Bằng khen. Nhiều năm liền trường đạt Tập thể lao động xuất sắc.

Năm 2012, trường được Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh cho phép xây dựng Tượng đài cố Tổng Bí thư Trần Phú trong khuôn viên nhà trường. Năm 2023, nhà trường được đầu tư xây dựng, nâng cấp toàn bộ các khu nhà học và chức năng của nhà trường với nguồn vốn của tỉnh đầu tư gần 200 tỷ đồng, dự án do Ủy ban nhân dân thành phố Móng Cái thực hiện.

Bên cạnh đó có nhiều thầy/cô giáo nhà trường được phong tặng: Nhà giáo ưu tú; Chiến sĩ thi đua; giáo viên dạy giỏi các cấp, giáo viên tiêu biểu... Nhiều thầy/cô là giáo viên cốt cán của Sở, nhiều thầy/cô say mê, tâm huyết với chuyên môn, tích

cực tham gia công tác giảng dạy, trao đổi chuyên môn với các đồng nghiệp, tích cực tham gia công tác bồi dưỡng học sinh giỏi, phụ đạo cho học sinh yếu kém.

Về chất lượng giáo dục của nhà trường qua các năm đều tăng, vượt chỉ tiêu quy định trường chuẩn quốc gia. Tỉ lệ học sinh đỗ tốt nghiệp năm 2023 - 2024 là 100%. Kết quả học sinh giỏi tỉnh đều giữ vững ở mức ổn định, đặc biệt năm học 2024 - 2025 tăng về số lượng giải học sinh giỏi, trong đó có nhiều giải cao ở các môn Toán, Tin, Ngoại Ngữ. Ngoài ra, học sinh nhà trường tham gia và đạt giải cao trong các cuộc thi khác: IOE (1 học sinh đạt giải Đồng khối 11 trong kỳ thi IOE cấp quốc gia; 1 giải Nhất và 4 giải Nhì trong kỳ thi IOE cấp tỉnh); Tin học trẻ (1 giải Nhất cấp tỉnh); cuộc thi Hue-ICT Challenge 2024 toàn quốc: 1 giải Nhì, 3 giải Ba, 2 giải Khuyến khích); Tranh biện Tiếng Anh đạt giải Nhì toàn đoàn; thi Đại sứ Thương hiệu văn hóa đạt giải Ba, đạt giải Phong cách nhất; đội điền kinh nhà trường liên tục đạt giải cao trong các kì thi cấp tỉnh...

Là một học sinh, em cảm thấy thật vinh dự, tự hào khi được học tập dưới mái trường mang tên Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng Sản Việt Nam. Câu nói của đồng chí: *"Hãy giữ vững chí khí chiến đấu"* đã trở thành phương châm sống của nhiều thế hệ học sinh nơi đây. Chính vì thế, khi khoác lên mình chiếc áo đồng phục, là một thành viên của mái trường có bề dày lịch sử, thành tích và ngày một khang trang, hiện đại, mỗi học sinh chúng em đều không ngừng phấn đấu, nỗ lực và cố gắng hết mình trong học tập, rèn luyện, tu dưỡng đạo đức. Đối với các thế hệ học sinh, được học tập dưới mái Trường Trung học phổ thông Trần Phú là một cơ hội đáng quý, đáng trân trọng. Bởi đó là một hành trình thanh xuân chúng em được trang bị kiến thức, trưởng thành về nhân cách, phát triển các kỹ năng sống để trở thành những công dân sống có ích, sống tử tế, biết yêu thương, sẻ chia, lan tỏa những giá trị tốt đẹp cho xã hội. Từ nơi đây, nhiều thế hệ học sinh Trần Phú

đã trưởng thành, trở thành bác sĩ, kĩ sư, các nhà khoa học, cán bộ giảng dạy ở bậc đại học, cán bộ cấp tộ, cấp tỉnh... Họ đã và đang có mặt ở khắp mọi miền đất nước mang "Tâm trong, trí sáng, hoài bão lớn" phục vụ Đảng, phục vụ nhân dân, đóng góp to lớn trong sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước.

Một trong những yếu tố quan trọng hình thành động cơ học tập của học sinh chính là môi trường học tập. Ở nơi đây chúng em đã được thầy cô trang bị cho một nền tảng kiến thức cơ bản, vững chắc. Có những bài học hay, nhẹ nhàng và sâu lắng, cũng có những kiến thức khô khan, cứng nhắc. Nhưng bằng tất cả lòng yêu thương, sự tâm huyết, thầy cô cứ thế lôi cuốn sự chăm chú của chúng em. Có thể chúng em không nhớ hết từng bài giảng ấy nhưng chúng em sẽ không thể quên những dáng hình tận tụy bên bục giảng thân quen. Thầy cô đã âm thầm lặng lẽ suốt cuộc đời mình chở biết bao nhiêu chuyến đò tri thức cập bến tương lai. Chúng em được truyền dạy không chỉ kiến thức trong sách vở mà cả bài học làm người. Với phương châm "Dạy làm người trước khi dạy chữ", thầy cô đã uốn nắn cho chúng em từng chút một, từ những điều nhỏ nhất trong cuộc sống. Thầy cô dạy cho chúng em biết yêu thương, chia sẻ, dạy cho chúng em biết chấp nhận thất bại và dạy cho chúng em biết đứng lên khi vấp ngã... Dưới mái trường Trung học phổ thông Trần Phú, chúng em được sống và học tập trong môi trường giáo dục tích cực, năng động, luôn đề cao sự sáng tạo, chủ động và nỗ lực vươn lên. Chúng em được khuyến khích tham gia các hoạt động phong trào, các hội thi về văn nghệ, thể dục thể thao, các diễn đàn về vấn đề xã hội... Hơn thế nữa, trong không gian của nhà trường chúng em được tham gia các câu lạc bộ: câu lạc bộ truyền thông, câu lạc bộ văn nghệ, thể thao, câu lạc bộ nghiên cứu khoa học... Đó là cơ hội để chúng em ngày một trưởng thành về năng lực, phẩm chất. Và có lẽ cũng chính vì điều đó mà suốt hơn nửa thế kỷ vừa qua, mỗi lứa học sinh Trần Phú đều cảm nhận được rằng mình cần có trách

nhiệm không ngừng phấn đấu. Điều này giúp chúng em nhận thức rõ ràng rằng học tập chính là một quá trình nỗ lực không ngừng nghỉ và luôn hướng tới mục tiêu phấn đấu vì một tương lai tốt đẹp hơn.

Học sinh Trường Trung học phổ thông Trần Phú hôm nay luôn cố gắng không ngừng, cùng các thế hệ học sinh hôm qua và mai sau viết tiếp truyền thống, tô thắm trang sử vàng của nhà trường, góp những sắc màu riêng vào bức tranh giáo dục của tỉnh nhà và đất nước. Chúng em thầm hứa sẽ không ngừng phấn đấu trong học tập và rèn luyện, tu dưỡng đạo đức, luôn khiêm nhường học hỏi, tích lũy trau dồi kiến thức và nỗ lực hết sức mình. Dù sau này có đi đâu về đâu, chúng em tin rằng bản thân sẽ luôn mang theo những hành trang vững chắc dưới mái trường mến yêu ấy để duy trì và phát huy đam mê, sở trường, không ngừng sáng tạo và đổi mới theo cách tích cực nhất. Hơn nữa là cố gắng trở thành những công dân có ích cho xã hội và mang lại những giá trị tốt đẹp cho cộng đồng, cống hiến hết mình vì quê hương, đất nước giàu mạnh.

"Hôm nay chúng em tự hào về nhà trường, ngày mai nhà trường tự hào về chúng em"./.

PHẦN IV

PHỤ LỤC ẢNH

BẢN ĐỒ HÀNH CHÍNH THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

(Nơi đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú xuất dương)

TỶ LỆ 1 : 25.000

MỘT SỐ HÌNH ẢNH DO ĐOÀN KHẢO SÁT CỦA VIỆN BẢO TÀNG CÁCH MẠNG VIỆT NAM CHỤP VÀO THÁNG 12/1963 KHI THỰC HIỆN CUỘC KHẢO SÁT CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ THÁNG 7/1926

Bến Mũi Ngọc

Phong cảnh Mũi Ngọc, Móng Cái, Quảng Ninh
nơi đoàn xuất dương đi qua

Trên bến Mũi Ngọc, ba đồng chí trong đoàn xuất dương cùng đồng chí Trần Phú năm 1926 (từ trái sang phải): Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng

Ba đồng chí Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng trên đường từ Mũi Ngọc đi Móng Cái

Phong cảnh Mũi Ngọc và một đồng bào làm nhân chứng kể lại tình hình phố Mũi Ngọc trong thời kỳ 1926

Trên bãi cát mũi Sa Vĩ, biển Trà Cổ, Móng Cái, ba đồng chí Nguyễn Ngọc Ba, Phan Trọng Bình, Phan Trọng Quảng trong đoàn xuất dương chỉ quãng sông và biển đoàn xuất dương của đồng chí Trần Phú đã đi qua năm 1926

Xóm Pồ Hển, giáp biên giới Việt - Trung
nơi đoàn xuất dương dừng nghỉ và bị lộ

Đồi Phổ Xíu Lẻng (Hỏa thiêu lĩnh) - nơi đoàn xuất dương đã đi qua

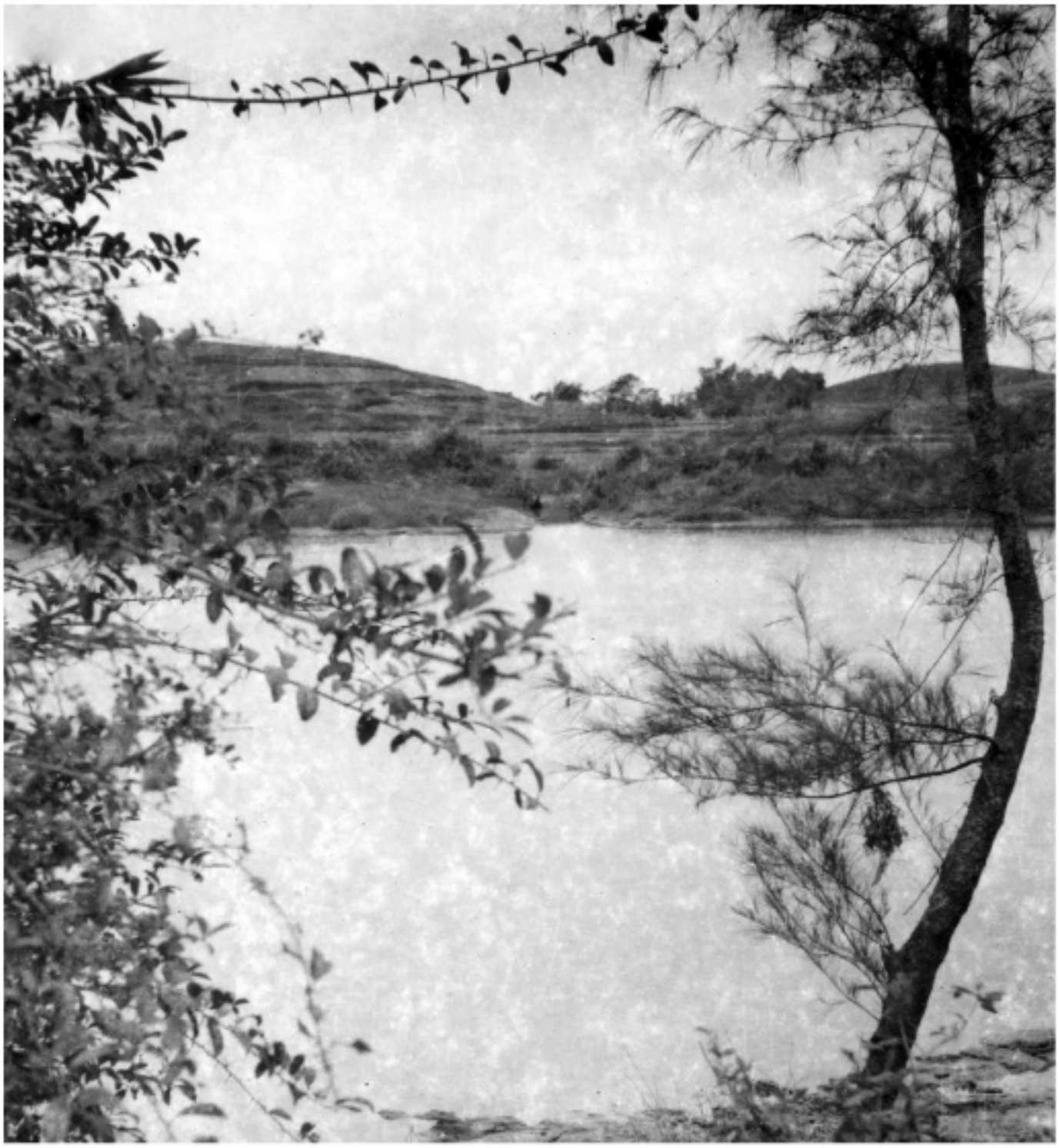

Bến đò Nà Sáo Tù (Na Siêu Độ), chụp từ bên bờ sông Bắc Luân phía huyện Đông Hưng, Trung Quốc

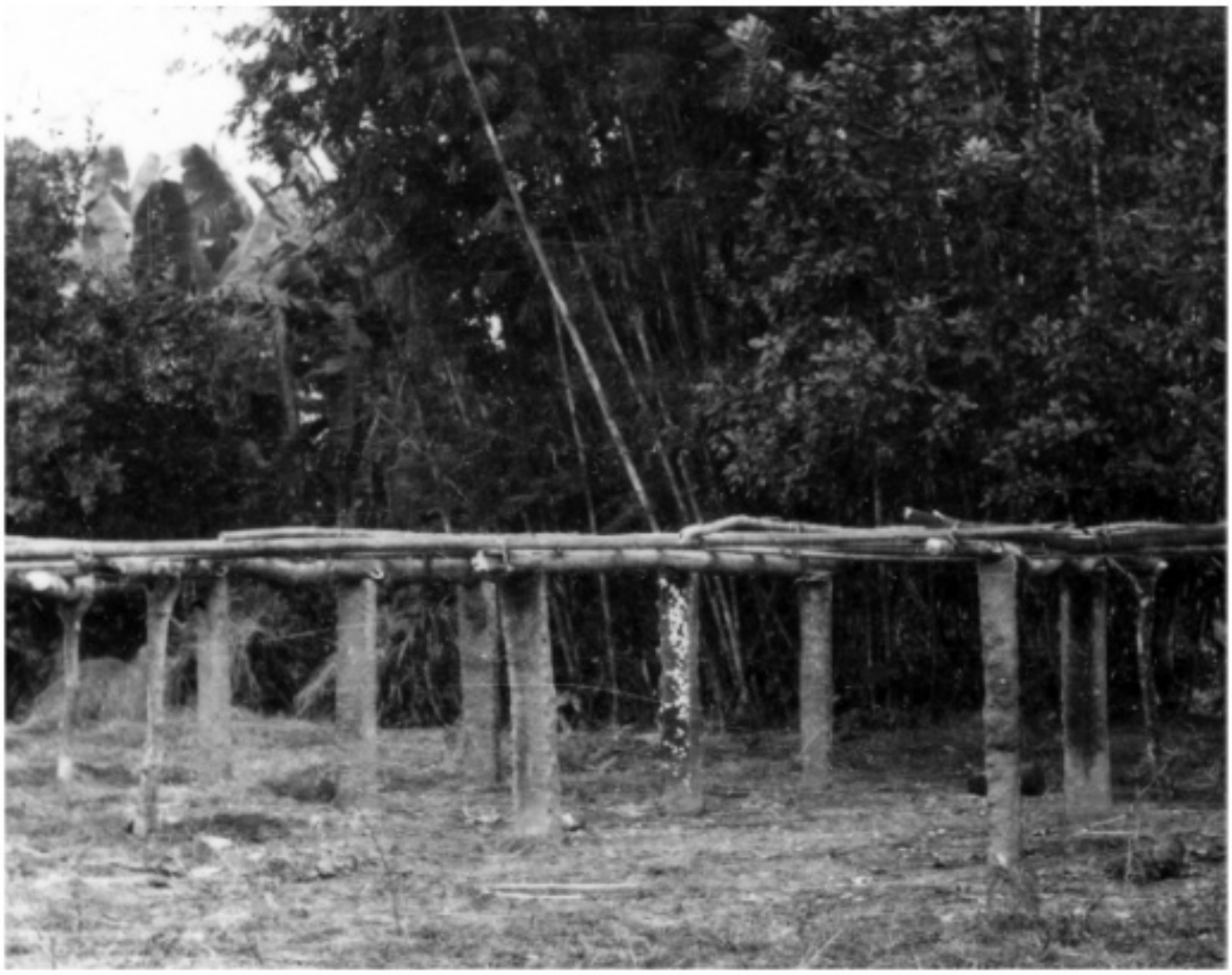

Di tích gia đình cụ Đỗ Phát Khang tại làng Xuân Lan, huyện Móng Cái

Đoàn khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú đến thăm Trường Trần Phú tại Móng Cái, Quảng Ninh, tháng 12/1963

DI TÍCH ĐỒI TRẦN PHÚ TẠI THÀNH PHỐ MÓNG CÁI (THÁNG 5/2025)

Di tích đồi Trần Phú - nơi ghi dấu sự kiện đồng chí Trần Phú xuất dương sang Quảng Châu (Trung Quốc) hoạt động cách mạng, ngày 17/7/1926 (Ảnh: tư liệu)

Bằng công nhận đồi Trần Phú - Di tích lịch sử cấp tỉnh (Ảnh: tư liệu)

Lãnh đạo thành phố Móng Cái tổ chức dâng hương tại di tích đồi Trần Phú

KHU DI TÍCH TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ TẠI XÃ TÙNG ẢNH, HUYỆN ĐỨC THỌ, TỈNH HÀ TĨNH

Khu mộ cố Tổng Bí thư Trần Phú nhìn từ trên cao (Ảnh: tư liệu)

Khu mộ cố Tổng Bí thư Trần Phú trên đồi Quần Hội (Ảnh: tư liệu)

Nhà trưng bày lưu niệm Tổng Bí thư Trần Phú (Ảnh: tư liệu)

Một số tài liệu, hiện vật quý tại Nhà trưng bày lưu niệm Tổng Bí thư Trần Phú (Ảnh: tư liệu)

HÌNH ẢNH ĐOÀN CÁN BỘ THÀNH ỦY MÓNG CÁI THĂM VÀ LÀM VIỆC TẠI HUYỆN ĐỨC THỌ, TỈNH HÀ TĨNH, TÌM HIỂU, SƯU TẦM TƯ LIỆU VỀ CỐ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ

Đoàn cán bộ Thành ủy Móng Cái do đồng chí Nguyễn Văn Đô - Phó Bí thư Thường trực Thành ủy, Chủ tịch Hội đồng nhân dân thành phố làm Trưởng đoàn cùng lãnh đạo Huyện ủy Đức Thọ dâng hương và đặt vòng hoa tại Khu mộ cố Tổng Bí thư Trần Phú (Ảnh: tư liệu)

Đoàn cán bộ Thành ủy Móng Cái và lãnh đạo Huyện ủy Đức Thọ chụp ảnh lưu niệm tại Di tích Khu mộ cố Tổng Bí thư Trần Phú

Đoàn cán bộ Thành ủy Móng Cái chụp ảnh lưu niệm tại Di tích Khu mộ cố Tổng Bí thư Trần Phú (Ảnh: tư liệu)

Đoàn cán bộ tham quan và nghe thuyết minh về các hiện vật được trưng bày tại Nhà trưng bày lưu niệm cố Tổng Bí thư Trần Phú (Ảnh: tư liệu)

Đoàn cán bộ Thành ủy Móng Cái làm việc với Huyện ủy Đức Thọ (Ảnh: tư liệu)

TRƯỜNG HỌC, PHƯỜNG, CON ĐƯỜNG MANG TÊN CỐ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ TẠI MÓNG CÁI

Tượng đài cố Tổng Bí thư Trần Phú trong khuôn viên Trường Trung học Phổ thông Trần Phú

Trường Trung học Phổ thông Trần Phú

Trụ sở Đảng ủy, Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân phường Trần Phú

Tuyến đường mang tên cố Tổng Bí thư Trần Phú,
nơi có phố đi bộ hoạt động

MỘT SỐ HÌNH ẢNH HỘI THẢO KHOA HỌC VỀ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ

Hội thảo khoa học "Tổng Bí thư Trần Phú - chiến sĩ cộng sản kiên trung, bất khuất, người con ưu tú của dân tộc Việt Nam" tại tỉnh Hà Tĩnh, ngày 16/4/2024 (Ảnh: tư liệu)

Hội thảo khoa học "Tổng Bí thư Trần Phú với cách mạng Việt Nam và nơi sinh Phú Yên" tại thành phố Tuy Hòa, tỉnh Phú Yên, ngày 26/4/2014 (Ảnh: tư liệu)

Hội thảo khoa học "Tổng Bí thư Trần Phú với cách mạng Việt Nam" tại thành phố Đà Lạt, tỉnh Lâm Đồng, ngày 26/4/2019 (Ảnh: tư liệu)

Hội thảo khoa học "Đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên, nhà lý luận xuất sắc của Đảng, người con ưu tú của quê hương Hà Tĩnh" tại tỉnh Hà Tĩnh, ngày 26/4/2019 (Ảnh: tư liệu)

MỘT SỐ HÌNH ẢNH VỀ HỘI THẢO KHOA HỌC "CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI"

Quang cảnh Hội thảo

TS. Đặng Xuân Phương - Phó Bí thư Đảng ủy Quốc hội nhiệm kỳ 2020 - 2025, Nguyên Phó Bí thư Tỉnh ủy khóa XV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Trưởng đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Ninh khóa XV, nhiệm kỳ 2021 - 2026 phát biểu tại Hội thảo

PGS. TS. Trần Đức Cường - Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam phát biểu tại Hội thảo

PGS. TS. Lý Việt Quang - Viện trưởng Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh phát biểu tại Hội thảo

TS. Nguyễn Văn Đoàn - Giám đốc Bảo tàng Lịch sử quốc gia phát biểu tại Hội thảo

PGS. TS. Đoàn Thế Hanh - Nguyên Ủy viên Ban Biên tập kiêm Trưởng Ban xây dựng Đảng, tạp chí Cộng sản phát biểu tại Hội thảo

TS. Nguyễn Văn Thắng - Giảng viên cao cấp, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh phát biểu tại Hội thảo

Đồng chí Nguyễn Thị Kim Nhàn - Phó Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Quảng Ninh phát biểu tại Hội thảo

Đồng chí Đặng Giang Trung - Phó Bí thư Thường trực Huyện ủy, Chủ tịch Hội đồng nhân dân huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh phát biểu tại Hội thảo

Đồng chí Trần Viết Thìn - Cháu nội thân của dòng họ tiểu chi đồng chí Trần Phú phát biểu tại Hội thảo

Đồng chí Hoàng Bá Nam - Tỉnh ủy viên, Bí thư Thành ủy Móng Cái phát biểu kết luận, bế mạc Hội thảo

Các đại biểu chụp ảnh lưu niệm tại Hội thảo

MỘT SỐ HÌNH ẢNH VỀ MÓNG CÁI XƯA VÀ NAY

Quang cảnh phố Chính ở Móng Cái những năm 1920 - 1929
Ảnh do nhiếp ảnh gia người Pháp Raphặl Moreau chụp
(Nguồn: Báo điện tử Quảng Ninh)

Cầu Bắc Luân những năm 1960 (Ảnh: tư liệu)

Cầu Ka Long xây dựng năm 1963, hoàn thành năm 1965 (Ảnh: Tư liệu)

Một góc huyện Móng Cái trước năm 1979 (Ảnh: Tư liệu)

Cầu Bắc Luân II ngày nay (Ảnh: Tư liệu)

Cầu Ka Long ngày nay (Ảnh: Tư liệu)

Phố đi bộ Trần Phú (Ảnh: Tư liệu)

Cụm thông tin cổ động biên giới Sa Vĩ - sản phẩm du lịch bền vững thành thị ASEAN (Ảnh: Tư liệu)

Cửa khẩu quốc tế Móng Cái (Ảnh: Tư liệu)

Trung tâm thành phố Móng Cái ngày nay (Ảnh: Tư liệu)

MỤC LỤC

LỜI GIỚI THIỆU	7
PHẦN I: MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ VÀ THÀNH PHỐ MÓNG CÁI	9
Tổng Bí thư Trần Phú - nhà lãnh đạo xuất sắc của Đảng Cộng sản Việt Nam, tấm gương người cộng sản kiên trung, bất khuất *PGS. TS. Lý Việt Quang - Viện trưởng Viện Hồ Chí Minh và các lãnh tụ của Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*	11
Cố Tổng Bí thư Trần Phú với Móng Cái *PGS. TS. Trần Đức Cường - Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam*	22
Móng Cái - địa bàn có ý nghĩa đặc biệt trên con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú - Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam *Đồng chí Nguyễn Văn Đô - Phó Bí thư Thường trực Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Chủ tịch Hội đồng nhân dân thành phố Móng Cái khóa XXI, nhiệm kỳ 2021 - 2026*	28
Móng Cái - Địa đầu Đông Bắc, nơi dừng chân cuối cùng của đồng chí Trần Phú trên đường sang Trung Quốc hoạt động cách mạng *Đồng chí Vũ Thế Kỳ - Nguyên Ủy viên BTV, Trưởng Ban Tuyên giáo Thành ủy Móng Cái khóa XXI, nhiệm kỳ 2005 - 2010*	39
Đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú với phong trào cách mạng ở vùng mỏ Quảng Ninh *Th.S. Đoàn Hải Đăng - Phó Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử tỉnh Quảng Ninh*	44

Đồng chí Trần Phú mãi mãi là niềm vinh dự, tự hào của lớp lớp con cháu trong dòng tộc *Ông Trần Viết Thìn - Cháu nội thân của dòng họ tiểu chi đồng chí Trần Phú*	52
PHẦN II: CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ NĂM 1926 QUA MÓNG CÁI	57
Con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú năm 1926 - sau gần 100 năm nhìn lại *PGS. TS. Đoàn Thế Hanh - Nguyên Ủy viên Ban Biên tập kiêm Trưởng Ban xây dựng Đảng, Tạp chí Cộng sản*	59
Đồng chí Trần Phú và những người cùng xuất dương qua Móng Cái tháng 7/1926 *Đồng chí Đỗ Quyết Tiến - Giám đốc Bảo tàng Quảng Ninh*	78
Từ Đức Thọ, Hà Tĩnh đến Móng Cái, nghĩ về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926 để đi làm cách mạng *Đồng chí Đặng Giang Trung - Phó Bí thư Thường trực Huyện ủy, Chủ tịch Hội đồng Nhân dân huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh*	92
Hành trình xuất dương tại Móng Cái (Quảng Ninh) của đồng chí Trần Phú với sự nghiệp cách mạng của Đảng ta *Đồng chí Hoàng Đại Dương - Phóng Lý luận chính trị, lịch sử Đảng, Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Quảng Ninh*	101
Bảo tàng Lịch sử quốc gia và quá trình sưu tầm tư liệu về con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú qua Móng Cái, tháng 7/1926 *TS. Nguyễn Văn Đoàn - Giám đốc Bảo tàng Lịch sử quốc gia* *Th.S. Nguyễn Hoài Nam - Trưởng phòng Hành chính, Tổng hợp*	121

Tư liệu về con đường xuất dương của Trần Phú qua Móng Cái, tháng 7/1926 tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia Việt Nam *PGS. TS. Đoàn Thế Hanh - Nguyên Ủy viên Ban Biên tập kiêm Trưởng Ban xây dựng Đảng, tạp chí Cộng sản*	144
PHẦN III: NOI GƯƠNG ĐỒNG CHÍ TRẦN PHÚ, ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN MÓNG CÁI PHẤN ĐẤU XÂY DỰNG QUÊ HƯƠNG GIÀU ĐẸP, VĂN MINH	163
Đảng bộ tỉnh Quảng Ninh, Đảng bộ thành phố Móng Cái tiếp tục noi gương đồng chí Trần Phú và các bậc tiền bối xây dựng Đảng bộ trong sạch, vững mạnh, tiến bước vào kỷ nguyên vươn mình của dân tộc *TS. Đặng Xuân Phương - Phó Bí thư Đảng ủy Quốc hội nhiệm kỳ 2020 - 2025, Nguyên Phó Bí thư Tỉnh ủy khóa XV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Trưởng Đoàn đại biểu Quốc hội tỉnh Quảng Ninh khóa XV, nhiệm kỳ 2021 - 2026*	165
Xây dựng Đảng bộ trong sạch, vững mạnh, lãnh đạo Thành phố phát triển ngày càng hiện đại, văn minh, vững bước tiến vào kỷ nguyên mới - kỷ nguyên vươn mình của dân tộc *Đồng chí Hoàng Bá Nam - Tỉnh ủy viên, Bí thư Thành ủy Móng Cái khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025*	179
Từ sự kiện xuất dương của đồng chí Trần Phú, đẩy mạnh công tác giáo dục tinh thần yêu nước và ý chí chiến đấu của Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân thành phố Móng Cái hiện nay *TS. Nguyễn Văn Thắng - Giảng viên cao cấp, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh*	191

Công tác tuyên truyền, giáo dục cho cán bộ, đảng viên và nhân dân tỉnh Quảng Ninh về con đường cách mạng của đồng chí Trần Phú *Đồng chí Nguyễn Thị Kim Nhàn - Phó Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Tỉnh ủy Quảng Ninh*	202
Giải pháp ngắn hạn đưa con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái thành di tích quốc gia *TS. Nguyễn Việt Dũng - Ủy viên Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh, Giám đốc Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Quảng Ninh*	220
Cần quy hoạch và chuẩn bị đề án xây dựng di tích "con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái, năm 1926" trong tổng thể quy hoạch phát triển của địa phương *Đồng chí Hồ Quang Huy - Phó Bí thư Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Chủ tịch Ủy ban nhân dân thành phố Móng Cái nhiệm kỳ 2021 - 2026*	227
Bảo tồn và phát huy giá trị của các địa danh lịch sử ở thành phố Móng Cái gắn với hoạt động của Tổng Bí thư Trần Phú *Đồng chí Nguyễn Thị Ninh - Ủy viên BTV Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Trưởng Ban Tuyên giáo và Dân vận Thành ủy, Giám đốc Trung tâm Chính trị thành phố Móng Cái*	243
Từ sự che chở của người dân đối với đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương qua Móng Cái, suy nghĩ về củng cố mối quan hệ mật thiết giữa Đảng với nhân dân hiện nay *Đồng chí Đỗ Viết Mạnh - Ủy viên BTV Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Chủ tịch Ủy ban Mặt trận Tổ quốc, Thủ trưởng cơ quan khối Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội thành phố Móng Cái*	261

Phường Hải Hoà giữ gìn và phát huy giá trị địa danh nơi đồng chí Trần Phú xuất dương đi hoạt động cách mạng *Đồng chí Phạm Văn Hoan - Ủy viên BTV Thành ủy khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Bí thư Đảng ủy phường Hải Hòa*	277
Phường Bình Ngọc gìn giữ và phát huy giá trị địa danh đầu tiên của Móng Cái mà đồng chí Trần Phú và đoàn xuất dương đặt chân đến trên đường xuất dương sang Quảng Châu tháng 7/1926 *Đồng chí Mễ Quang Vinh - Ủy viên BCH Đảng bộ Thành phố khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Bí thư Đảng ủy phường Bình Ngọc*	285
Tự hào được mang tên Tổng Bí thư đầu tiên của Đảng, phường Trần Phú (thành phố Móng Cái) phấn đấu xây dựng đô thị hiện đại, văn minh *Đồng chí Phạm Thị Oanh - Ủy viên BCH Đảng bộ Thành phố khóa XXIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Bí thư Đảng ủy phường Trần Phú*	297
Noi gương đồng chí Trần Phú, lực lượng vũ trang thành phố Móng Cái đi đầu trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ quê hương, đất nước *Đồng chí Thượng tá Đỗ Xuân Cảnh - Chính trị viên Ban Chỉ huy quân sự thành phố Móng Cái*	305
Đồi Trần Phú - di tích lịch sử rất đáng tự hào của thành phố Móng Cái *Đồng chí Vũ Tuấn Anh - Trưởng phòng Văn hoá, Khoa học và Thông tin thành phố Móng Cái*	319

Ngành giáo dục và đào tạo thành phố Móng Cái đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục về tinh thần yêu nước, ý chí đấu tranh bất khuất của Tổng Bí thư Trần Phú trong cán bộ, giáo viên và học sinh trên địa bàn *Đồng chí Hoàng Hải Long - Trưởng Phòng Giáo dục và Đào tạo thành phố Móng Cái*	332
Móng Cái tổ chức cho thanh thiếu nhi đi tìm địa chỉ đỏ theo hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú qua Móng Cái *Đồng chí Nguyễn Thế Vinh - Bí thư Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh thành phố Móng Cái*	345
Trường Trung học phổ thông Trần Phú (thành phố Móng Cái) - một thương hiệu về chất lượng giáo dục toàn diện nơi địa đầu Tổ quốc *Đồng chí Đoàn Thị Thanh Thủy - Hiệu trưởng Trường Trung học phổ thông Trần Phú*	357
Gìn giữ và phát huy những giá trị Khu di tích Tổng Bí thư Trần Phú *Đồng chí Lê Doãn Thắng - Ban Quản lý Khu di tích Tổng Bí thư Trần Phú tại xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh*	367
Lồng ghép nội dung tuyên truyền về hành trình xuất dương của đồng chí Trần Phú qua Móng Cái trong các chương trình đào tạo, bồi dưỡng tại Trung tâm chính trị thành phố Móng Cái *Đồng chí Nguyễn Phương Thanh - Phó Giám đốc Trung tâm Chính trị thành phố Móng Cái*	384
Tự hào được học tập và rèn luyện dưới mái trường mang tên Tổng Bí thư Trần Phú *Em Hoàng Thu Hà - Học sinh lớp 11A8, Trường Trung học phổ thông Trần Phú*	394

PHẦN IV: PHỤ LỤC ẢNH	401
Bản đồ hành chính thành phố Móng Cái	403
Một số hình ảnh do Đoàn khảo sát của Viện Bảo tàng Cách mạng Việt Nam chụp vào tháng 12/1963 khi thực hiện cuộc Khảo sát con đường xuất dương của đồng chí Trần Phú tháng 7/1926	404
Di tích đồi Trần Phú tại thành phố Móng Cái tháng 5/2025	410
Khu di tích Tổng Bí thư Trần Phú tại xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh	412
Hình ảnh đoàn cán bộ Thành ủy Móng Cái thăm và làm việc tại huyện Đức Thọ, tỉnh Hà Tĩnh, tìm hiểu, sưu tầm tư liệu về cố Tổng Bí thư Trần Phú	414
Trường học, phường, con đường mang tên cố Tổng Bí thư Trần Phú tại Móng Cái	417
Một số hình ảnh Hội thảo khoa học về Tổng Bí thư Trần Phú	419
Một số hình ảnh về Hội thảo khoa học "Con đường xuất dương của đồng chí Tổng Bí thư Trần Phú qua địa bàn thành phố Móng Cái"	421
Một số hình ảnh về Móng Cái xưa và nay	427

Chịu trách nhiệm liên kết xuất bản
Ông **Vũ Hải Đông**
Giám đốc Công ty Truyền thông Nhất Nam
Viện trưởng Viện Khoa học Lịch sử, Văn hóa Phương Đông

Hội đồng Khoa học
TS Văn hóa học, nhà văn, nhà báo ***Nguyễn Văn Thắng*** - *Chủ tịch*
Cử nhân Báo chí **Vũ Hải Đông** - *Phó Chủ tịch*
PGS TS Lịch sử **Đoàn Thế Hanh** - *Ủy viên*
TS Lịch sử Đảng **Nguyễn Thị Vân Hằng** - *Ủy viên*
Nhà báo **Đỗ Hải Đăng** - *Ủy viên*

Thiết kế mỹ thuật
Long Giang - Nguyễn Lan - Phạm Hà

Tư vấn, thực hiện
CÔNG TY TRUYỀN THÔNG NHẤT NAM
Địa chỉ: Tòa nhà TT6.1B-35
KĐTM Đại Kim, P. Đại Kim, Q. Hoàng Mai, TP. Hà Nội
Tel: 0989 359 111/091 471 5859
Email: vuhaidong@gmail.com
Website: truyenthongnhatnam.com.vn

NHÀ XUẤT BẢN TRI THỨC
Lô D20, ngõ 19, Duy Tân - Dịch Vọng Hậu - Cầu Giấy - Hà Nội
E-mail: lienhe@nxbtrithuc.com.vn
****

CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI

Chịu trách nhiệm xuất bản
Bùi Thị Thu Hằng

Biên tập
Phan Thị Thanh Nhàn

Vẽ bìa
Châu Anh

Sửa bản in
Lê Hiên

In: 300 cuốn, khổ: 16 x 24cm tại Công ty TNHH phát triển Minh Đạt.
Địa chỉ: Số 4 ngách 41/9 ngõ 41 Thái Hà, p. Trung Liệt, q. Đống Đa, Hà Nội.
Giấy đăng ký KHXB số: **1185-2025/CXBIPH/38-35/TrT.**.
Quyết định xuất bản số: **277/QĐLK-NXBTrT** của Phó Giám đốc NXB Tri thức cấp ngày 22 tháng 5 năm 2025.
In xong và nộp lưu chiểu năm 2025.
ISBN: **978-632-616-440-4**.

440

CON ĐƯỜNG XUẤT DƯƠNG CỦA ĐỒNG CHÍ TỔNG BÍ THƯ TRẦN PHÚ QUA ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ MÓNG CÁI